

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Martial, Marc Valer.; Oversatte og oplyste ved
S. Meisling.

Titel | Title:

Epigrammatiske Digte

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Fr. Brummers Forlag, 1832

Fysiske størrelse | Physical extent:

XXX, 238, 198 s.

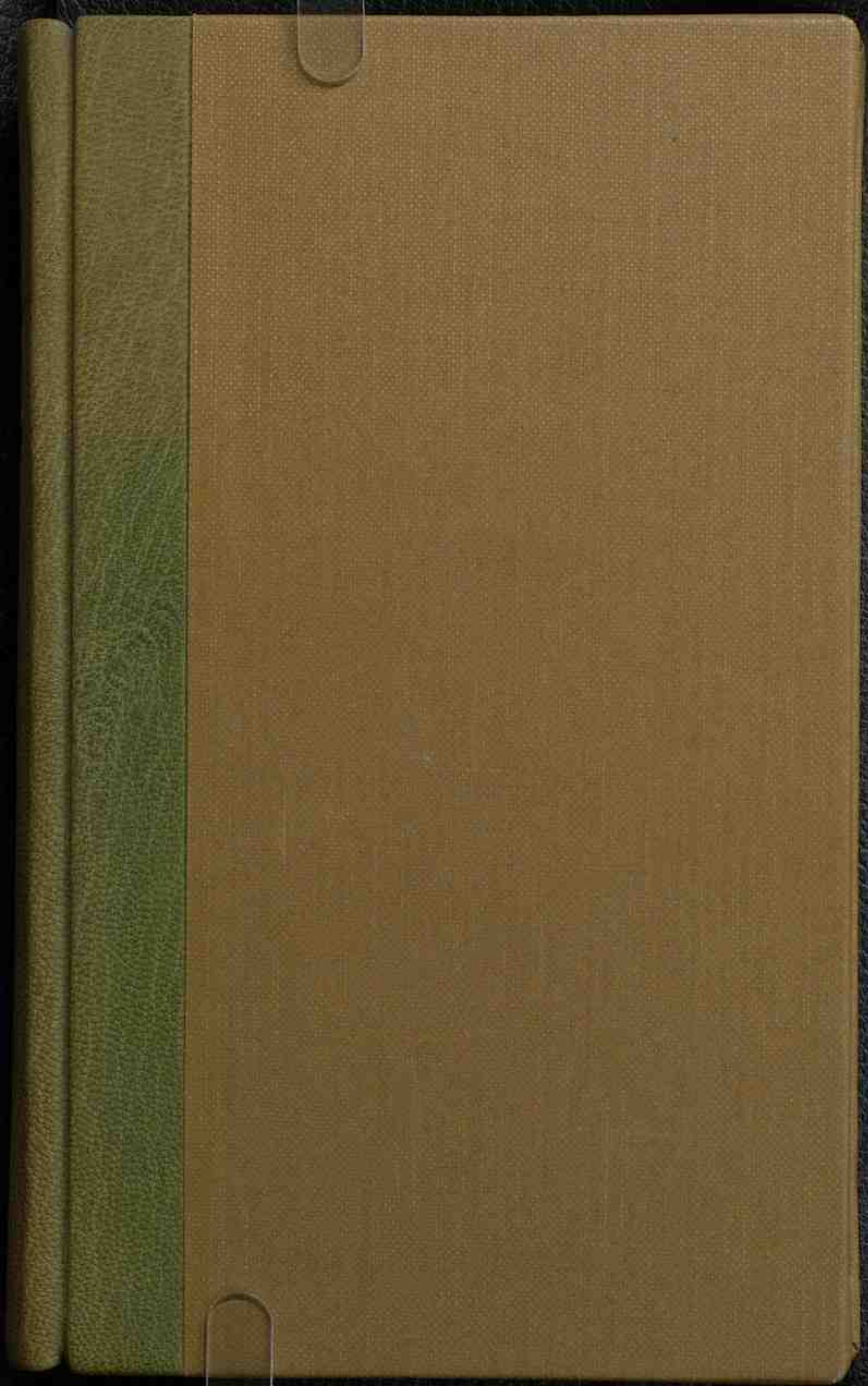
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

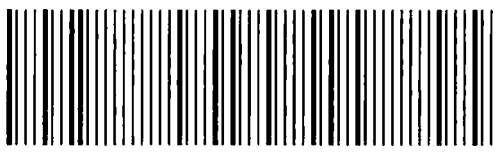
The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

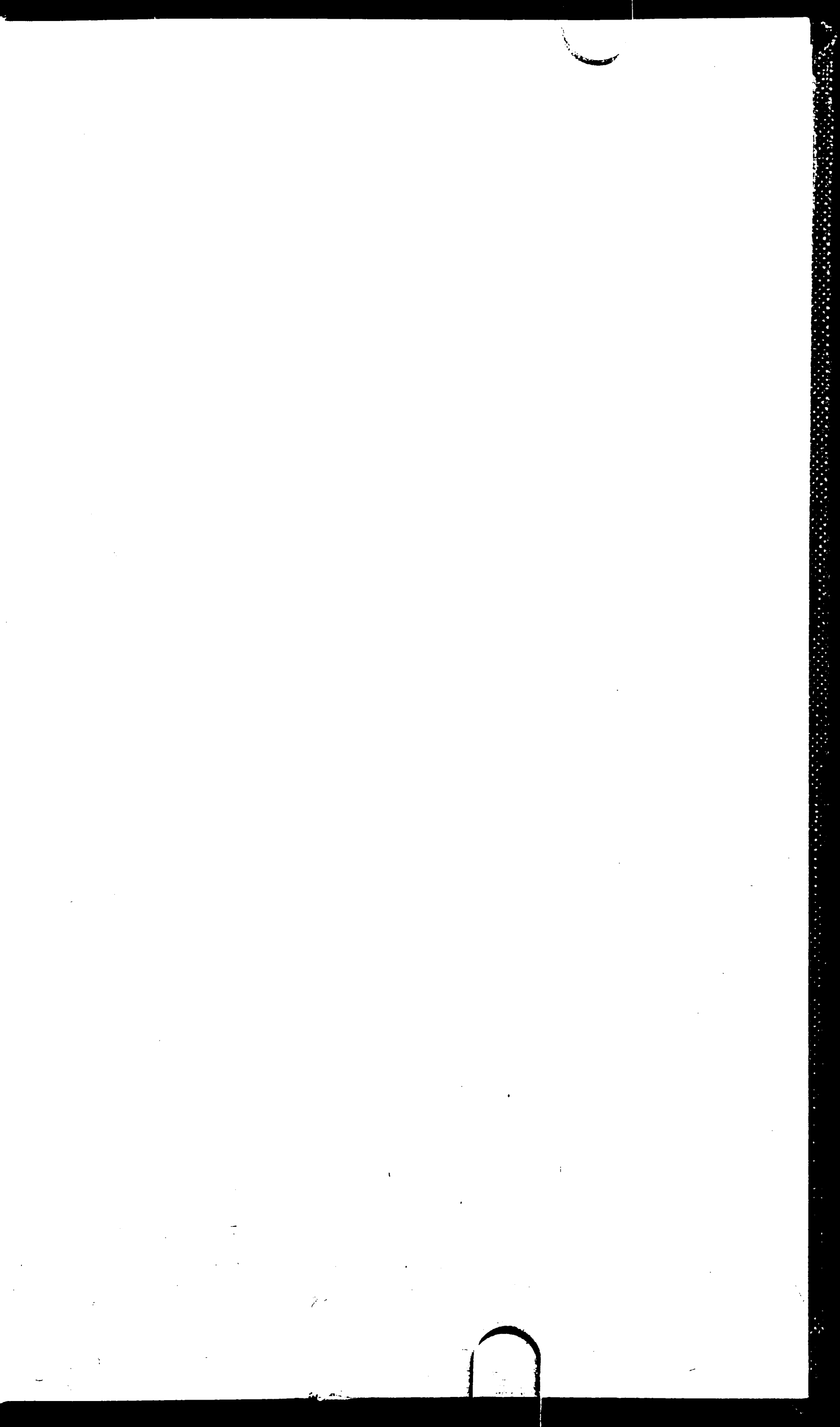
48, -157, -8°

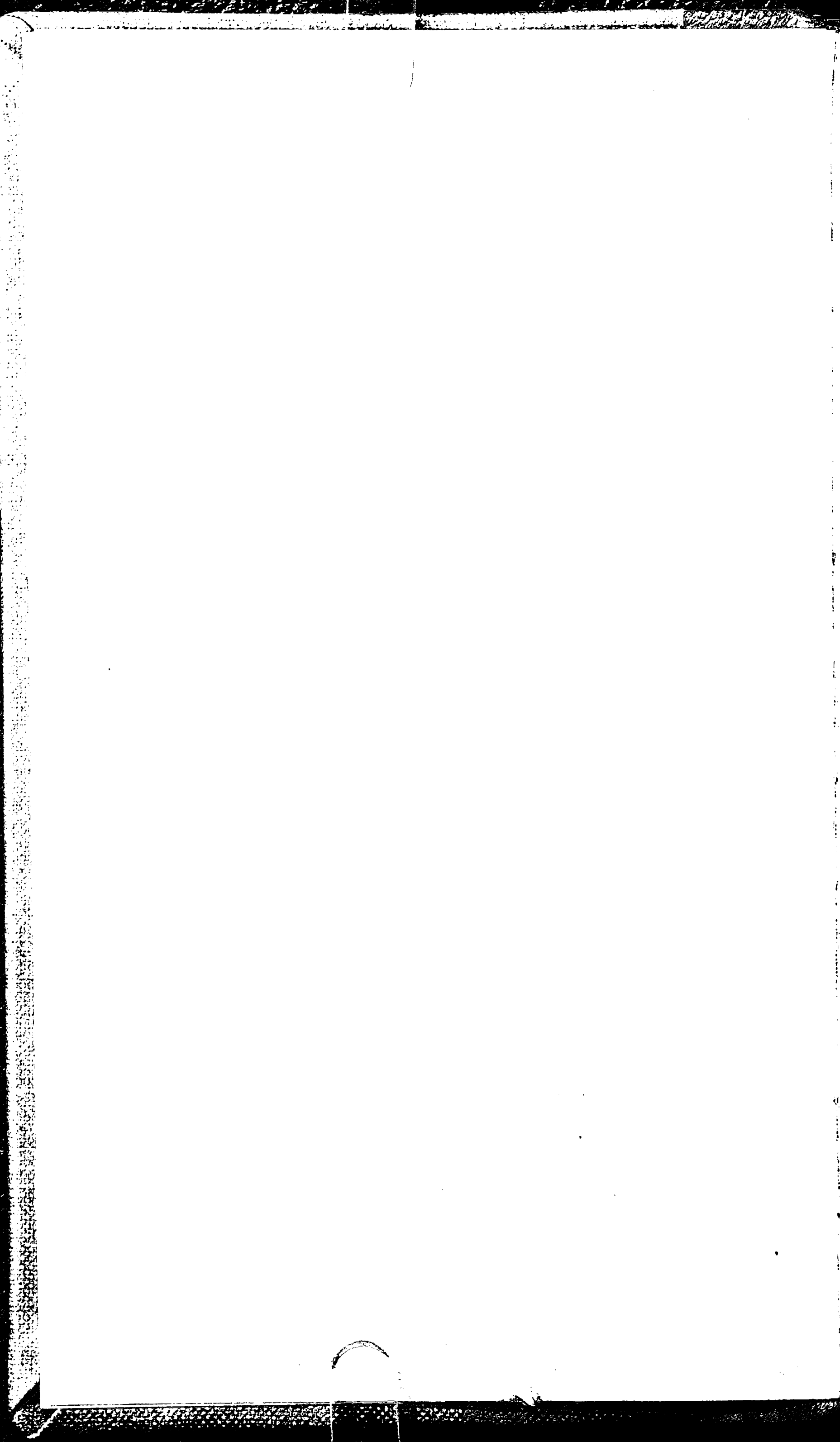
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

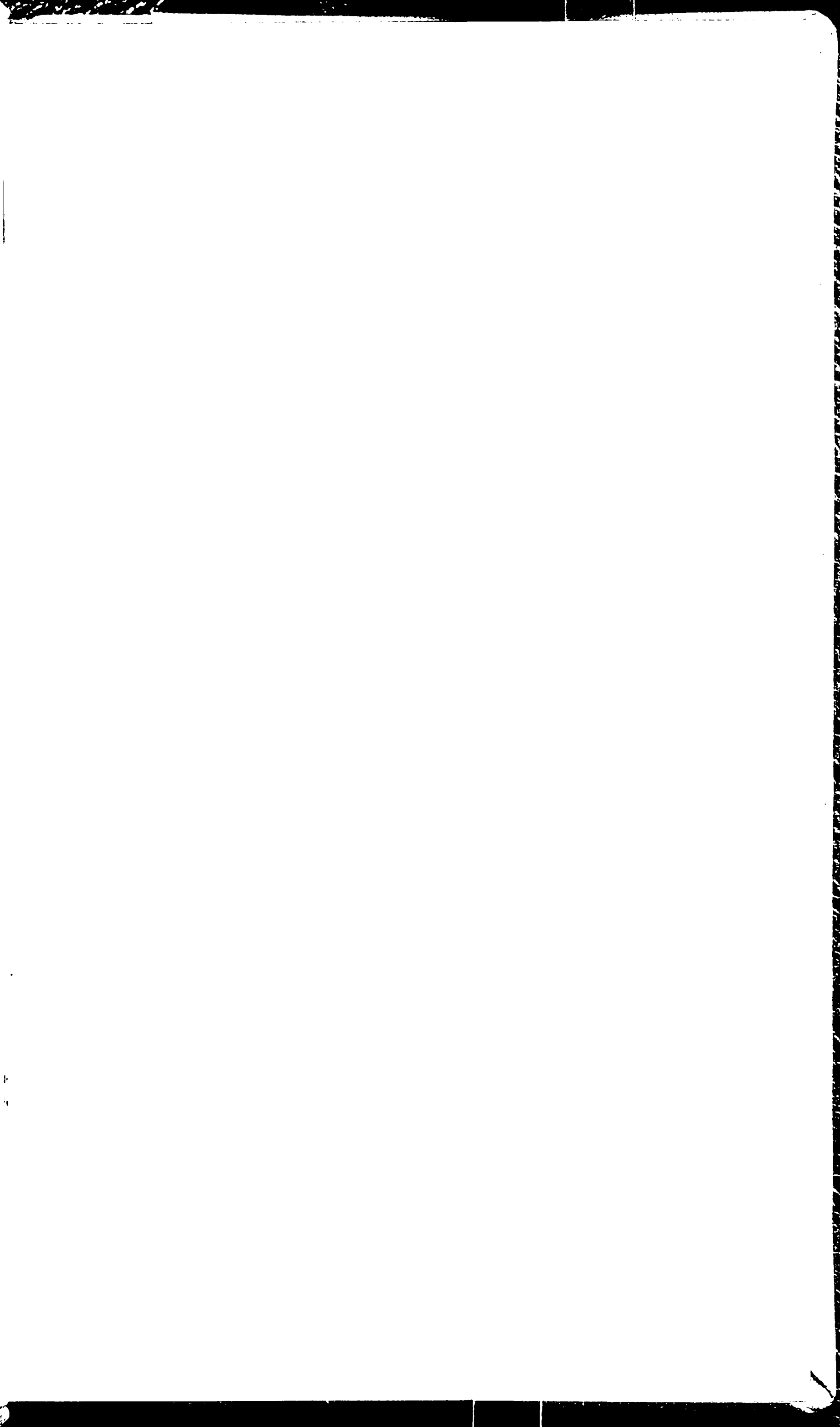

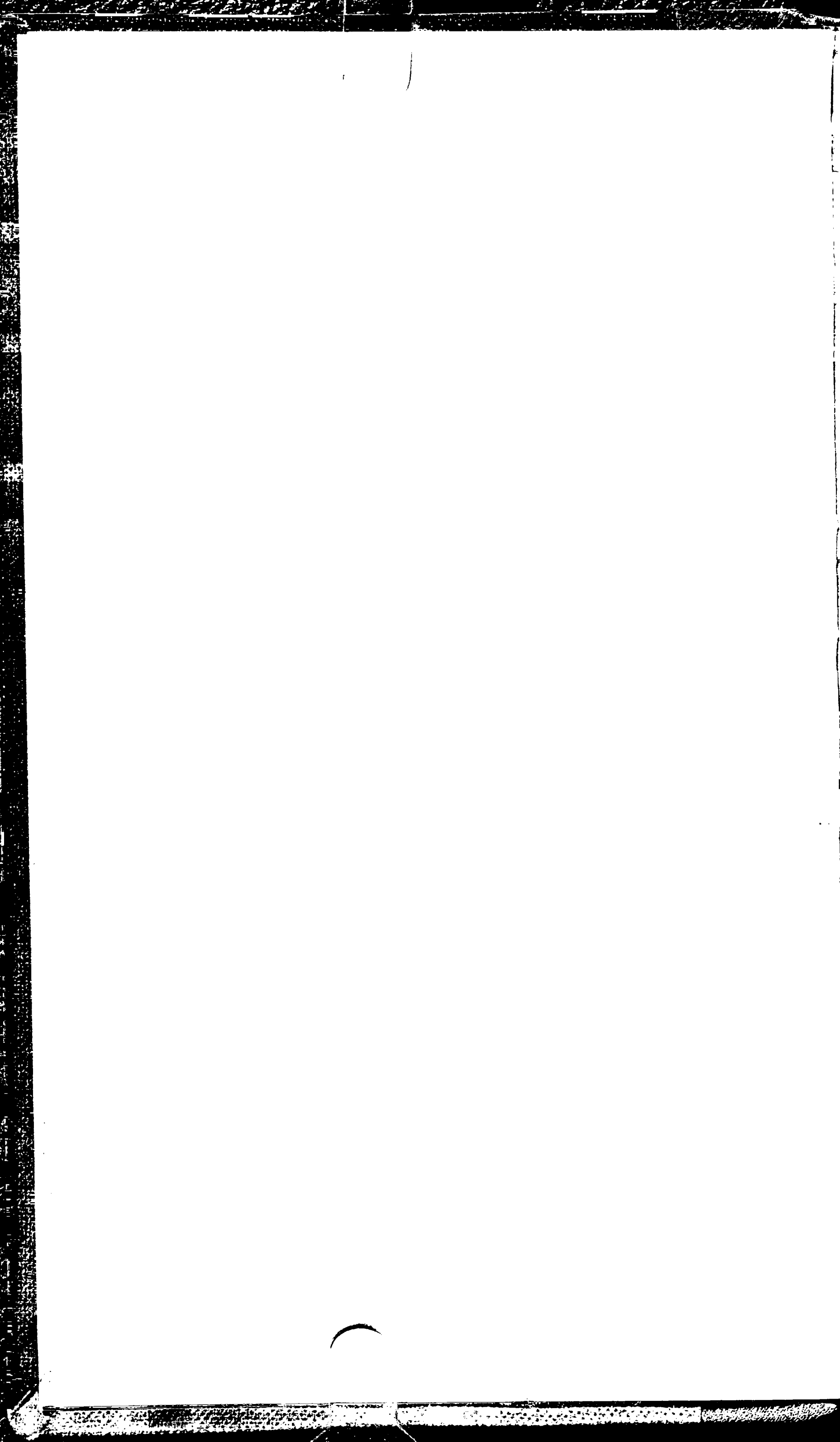
13002885201

Marc. Valer. Martialis'

epigrammatiske Digte.

Oversatte og oplyste

ned

S. Meisling,

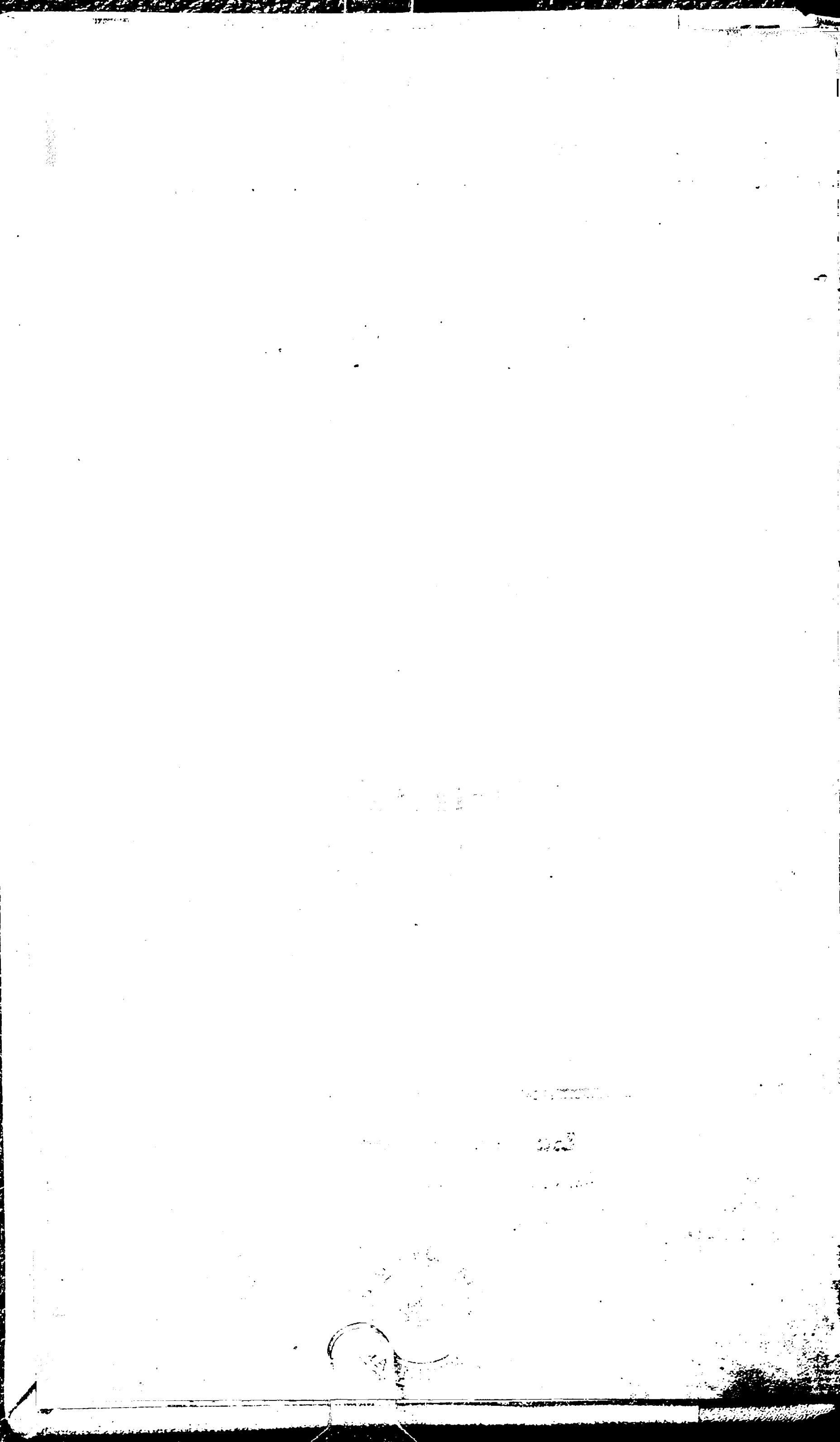
Dr. i Philosophien, Professor og Rector for Helsingørs
lærde Skole.

Kjöbenhavn, 1832.

5515

Trykt paa Fr. Brummers Forlag,

hos C. Græbe & Søn.

I n d l e d n i n g.

Forsaavidt som man kan angive nogen detailleret Bestemmelse i denne Sænsende, er Marcus Valerius Martialis født den første Mars i Aaret 43 efter Christi Fødsel, altsaa omtrent i Begyndelsen af Keiser Claudii Regering. Hvad hans Forældre angaaer, da finder man hos Digterens Biographer den Efterretning, at deres Navn var Fronto og Flaccilla. Uagtet den latinske Form i oprindelige spanske Navne maa falde os noget fordægtig (skjøndt jeg derfor ikke benægter, at Rømerne meget ofte fordreiede de fjernere Nationers Egennavne, og gave dem latinske Flexioner og Former) har jeg dog ikke fundet nogen Forfatter, som jo har efterskrevet denne Angivelse. Eftersporer man imidlertid dens oprindelige Kilde, vil man opdage, at den ikke blot er usikker, men aldeles ugyldig. I det skønne Gravvers over et Barn, som findes i V, 34, indfører Martial, ifølge en i Oldtiden temmelig almindelig Digteform, den Afdødes Moder, som talende, og navnlig til Barnets allerede forhen afdøde Fader. Digtet bliver saaledes et naivt Recommendationsbrev, hvormed hun godmodig udstyrer den Lille, som nu tiltræder Reisen til det ubekjendte Land, hvor det maa være Barnet en Trøst at forefinde idetmindste Ken, som med Kjerlighed vil tage sig af det. Havde den afdøde Erotion virkelig været Digterens Søster, og vare begge de Navngivne hans Forældre, da maatte de upaatvivlelig være bleve omtalte paa en ganske anden Maade, end de nu blive, og for ganske at overbevise Læseren om det Ureelle i bemeldte Angivelse, vil jeg anføre det hele Digt, i hvilket Ingen vil kunne opdage en Søn, der taler om sin afdøde Fader og Søster til sin endnu levende Moder, men vel en Digter, som skriver et nydeligt Gravvers over et Barn:

Ned til Dig, Fader Fronto! maa stakkels Moder Flaccilla
 Sende vor Datter, saa ung; elskelig var hun og sød.
 Blot Erötion ei, den Lille, for Skyggerne gyser,
 Eller for Tartari Sund med det uhyrlige Gab!
 Sylde hun vilde just nu den sjette Vinter i Alder,
 Havde hun levet endnu ligesaa mangen en Dag.
 Lad da den venlige Tos med sit Selskab lege dernede,
 Nidens med lespende Mund ofte hun nævner mit Navn.
 Naatte kun ei hendes Been nedknuges af trykkende Grønsvær!
 Jord! betyng hende ei! aldrig hun tyngede Dig.

Digtet er fortreffeligt, og et Foster af en Tidsalder, i hvilken selv det Frygtelige blev mildnet ved det Skjønne, og hvor Døden var en lille venlig Genius, ikke nogen Beenrad med Lee og Timeglas; men kun med Dold kan man af Digtet udlede noget om Digterens Forældre.

Mindre uvis er man om hans Fødested, som, efter hans egen Angivelse, er Bilbilis, en berømt celtiberisk Bye ved Salosfloden, der var bleven opløstet til en romersk Colonie, og allerede under Tiberius har et Mønter med Indskriften Bilbilis augusta (X, 103).

Uagtet vi intet vide om hans Forældres Stilling (hvilken idethele synes at have været indskrænket og ringe), og uagtet vi kjende kun Lidet til Digterens yngre Dage, synes det dog rimeligt, at han har været fribaaren, og at han ikke har optaget sit Navn (skjøndt det flinger heel romersk) efter nogen patronus, eftersom han isaafald neppe havde undladt at nævne bemeldte Beskytter. Overhovedet var det i hine Tider ikke vanskeligt, at erholde romersk Borgerret, da Keiser Claudius havde gjort det saa let, at man brugte det som et Mundheld: vitreis fractis emitur civitas, skjøndt det dog først var Vespasianus, som gav hele Spanien jus Latii, og Caracalla, der forundte det civitas. Ogsaa af hans egen Nttring i III, 95 kan man see, at han maa have været fribaaren, eftersom han paa bemeldte Sted praler af, at han endog har skaffet mangfoldige Landsmænd den romerske Borgerret.

Man kan altsaa antage, at vor Digter, uden at have Krav paa Rækker af imagines, har i alle Henseender været sin egen Lykkes Skaber, og at han først i Rom har aflagt sit egentlige spanske Fødenavn, og antaget et velklingende romersk, idet han indrettede baade nomen, prænomen og cognomen saaledes, at det ikke kunde være stødende for en Romers forfinede Øre. Dog vil jeg ikke troe, at vi, med Rader,

bør indlade os i en saa ængstelig detail, at vi forklare Valerius, som optaget efter Catulls Fornavn, eller Marcus og Martialis, fordi han er født den første Marz, uagtet man paa den anden Side ikke kan nægte, at Digteren paa mange Steder i sine Digte, (X, 24, 92; XII, 60) gjør megen Ophævelse af denne sin Fødselsdag. Snarere vilde jeg troe, at Navnet er tilfældigt, eller, ifald det er valgt med Hensyn, indrettet som en *captatio benevolentiae*, efter de martialske Romeres Smag. Sel- ler ikke synes der at være nogen Grund til at antage, at han i mindste Maade har været i Familie med de forskjellige Mænd af dette Navn, som levede omtrent paa samme Tid, end ikke med den Julius Martialis, som han saa ofte, og paa saa kjerlig en Maade, omtaler; thi isaa- fald vilde Martial, den, fra fremmede Lande kommen, Digter, der stod saa ene i Rom, neppe undladt at lægge Vægt derpaa.

Da vi nu tale om hans Navn, er der en Omstændighed, som ikke kan forbigaaes, ihvor uvigtig den ogsaa monne synes, da den muligt kan bidrage til at kaste noget Lys over Digterens tidlige Dage, og over hans Families egentlige Stilling. Foruden sit prænomen og cognomen, finde vi Digteren forsynet med et agnomen, nemlig *coquus*. Saaledes kaldes han ikke blot af Aelius Lampridius (ut *Martialis coci epigramma significat*); men ogsaa i et gammelt latinsk Glossarium (ansørt af Sriver i hans Udgave pag. 4), kaldes Digteren *coquus*. Naar Johannes fra Salisbury (*Nug. curial. libr. VIII, cap. 12*) omtaler det 68de Epigram i første Bog, anfører han Forfatteren under Navn af *coquus* (*teste coquo*), hvilket han gjentager paa tvende andre Steder. Ja Marcilius (under det fingerede Navn Musambert) overskriver den lille *Commentair*, som han har forfattet til *liber de spectaculis*, og dediceret til Lorenzo di Medici: „ad *Martialis coqui epigrammata notæ*“. Jeg veed nok, at der har været Udskillige, som aldeles have forkastet dette Tilnavn, og paaastaet, at det skrev sig fra en feilagtig Læsemaade i det forhen omtalte Sted hos Lampridius, idet man istedetfor *quoque* havde ved en forældet Skrivemaade læst *cocce*, hvoraf senere dannedes *coci*. Men ikke at tale om, at mange udmærkede Fortolkere, saasom J. Casaubonus og Fl. have antaget dette Udtryk, som et Familienavn, saa vil man, ved at læse med Opmærksomhed Lampridii Ord, let indsee, at der paa det anførte Sted neppe kan være brugt *quoque*.

Antager man altsaa Navnets Tilværelse, som et agnomen, maa

det enten gaae paa vor Digter selv, og isaafald har man forsøgt at udlede det fra de mange Ketter, som han saavel i Xenierne, som i Apophoreterne omtaler, eller paa Digterens Fader, hvem man har antaget, at have været Kof. Dog har det ikke manglet paa Saadanne, som hellere meente, at Martial selv har i yngre Dage havt denne Bestilling, uagtet jeg isaafald ikke kan indsee, hvorledes denne Forretning vilde forene sig med Digterens fribaarne Stand. Er altsaa Læsemaaden voci hos Lampridius uomstødelig, og have de senere ovenanførte Skribenter ikke hentet deres Angivelse blot fra dette disputable Sted, vil man med Grund kunne formode, at det har været Faderens Stilling, som gjentjendes i Tilnavnet, og at dette tyder hen, om just ikke til nogen absolut Trællestand, dog til en lavere Stilling i Livet, som afgiver en ganske interessant Folie for Digterens lysere Fremtid.

Under Nero's Regjering, kom han i sit 22de Aar til Rom, hvor han opslog sin Bolig i den lange Række af 35 Aar, indtil han i sit 57de Aar forlod Verdens Hovedstad, for aldrig mere at see den. At dette er saaledes, kan man see af XII, 31, hvor han omtaler sin Sjemkomst til Spanien, og navnlig til det Lyststed, som hans Kone eiede:

Alt min Kone mig gav, da jeg kom paa det syvende Lustrum,
Dette mit yndige Slot, dette mit elskede Sjem.

Ogsaa i X, 104, som han har digtet Aaret førend sin Afreise til Spanien, taler han om, at han nu i fireogtredivte Vintre ikke har seet sine gamle Venner, ligesom han i X, 24, hvor han taler om sin Fødselsdag, yttreer, at det nu er den syv og halvtredstindstyvende Gang, at der i den Anledning lægges Virak paa Urnen. Heraf vil man see, at Digterens Levetid indtræffer i en høist interessant Periode af det romerske Statsliv, nemlig under Keiserne Nero, Galba, Otho, Vitellius, Vespasianus, Titus, Domitianus, Nerva og Trajanus, et Tidsrum, der kunde give ham rigeligt Stof saavel til mangfoldige Betragtninger, som til epigrammatiske Udfald.

Dog er Digteren ikke kommen aldeles uden videnskabelig Dannelse til Rom; thi i den samme Bve, i hvilken hans Ven, den betjendte Grammatiker Qvinctilianus, blev født, Callagurris (Calahorra) erholdt han, som det synes, en ganske antagelig Opdragelse.

Da han nu kom til Rom, hiin almindelige Samlingsplads for Udlændinge, som i nogen Henseende troede sig kvalificerede til en Lykke,

der ikke var at erholde i deres eget Sjem, synes han iførstningen at have spillet en temmelig underordnet Rolle. Uden Unbefaling — hidkommen fra et Land, hvis Sønner just ikke fra Aandens Side vare synderlig vel anskrevne hos Romerne — uden at høre til nogen betydelig Familie — var han, som man med Grund har sagt om ham, en Søn af sine egne Fortjenester. Eftersom han ikke følte sig oplagt til at betræde den juridiske Vei, hvilken dog endnu i denne Periode førte til Formue og Anseelse, overlod han sig ganske til at uddanne og benytte sit poetiske Talent. Men paa samme Tid, som han aagrede med dette, forsmaaede han ikke at tage tiltakke med den anden Udvei, som litteraire Aventurens i hine Tider benyttede, nemlig at være Client hos Patroner, som baade vare mægtige og rige, samt begjerlige efter at give sig i Publikums Øine et Anstrøg af videnskabelig Stræben. Overhovedet har hans Livs-carriere megen Liighed med Horazes, om ogsaa denne, og selv denne kun betingelsesviis, turde være den vigtigste Liighed mellem disse to mærkelige Mænd. Begge begynde fra lav Stand, og fødes i trængende Kaar; men ligesom anbefalede fra et høiere Væsen (*divino quodam dono hominibus commendati*) stige de stedse høiere op, indtil de ende som Keiseres Yndlinge.

Gangen i Horazes Levnet have vi imidlertid let ved at følge, hvilket i en mindre Grad er Tilfældet med Sensus paa Martials. Den første offentlige Erkjendelse vi saaledes see at han ved sit poetiske Talent har erhvervet sig, er det saakaldte *jus trium liberorum*, en Art Pension, Sinecure, eller Indtægt af Statskassen. Men her opstaaer nu det Spørgsmaal, om Digteren har været gift i de 35 Aar, i hvilke han opholdt sig i Rom. Et løierligt Spørgsmaal, vil man sige; havde han ikke været gift, vilde han vel neppe kunnet erlange *jus trium liberorum*, da Staten dog vel ikke udsatte Belønninger for at avle Bastarder. Det just ikke; men til at besidde *jus trium liberorum* udfordredes heller ikke, at man havde avlet Børn, altsaa langt mindre at man var gift. Vel var Loven egentlig bestemt for Børn, som vare avlede i Ægteskab, men den blev siden reduceret til en façon de parler, og saa aldeles eluderet, at den blev en Gave, som Keiserne, og blot Keiserne (*solus, qui poterat*, II, 92) tilstod en eller anden mærkelig Mand, uden Sensus paa, om han havde Børn eller ikke, da denne Æresbeviisning medførte tillige betydelig Indtægt. Nuper, siger Plinius den Yngre (II, 13, 8.) *ab optimo principe (Trajano) trium libero-*

rum ei (Voconio) jus impetravi, quod quamquam parce et cum delectu daret, mihi tamen, tanquam eligeret, indulisit.

Men uagtet vi see, at Giftermaal ikke var en ubetinget Nødvendighed for at erholde benævnte Pension, bliver det dog altid en quæstionabel Gjenstand, om Digteren har været Ægteemand allerede under sit Ophold i Rom. Lessing (sämlich. Werk. I. 206—212.) har anstillet en vidtloftig Undersøgelse desangaaende, og faaet til Resultat, at Digteren ikke har været gift i Rom; men at han, først efter sin Bortreise fra bemeldte Bye, har taget sig en Spanierinde, da han kom tilbage til sit Fødeland. Modbevise Lessing, er ikke let, eftersom Beviiisstederne mangle; dog synes det mig at være heist ubilligt, at jage den ægteviede Kone ud af Steder, som III, 92; XI, 43 og 104. Epigrammer, som II, 49 og VIII, 12, bevise virkelig intet hos en Epigrammatiker, som, for at sige en Bitterhed lidt mindre bittert, tager sig selv med, uden at Tingen alligevel angaaer ham eller hans egen Personlighed. Dette gjelder ikke blot om en Epigrammatiker; men ogsaa om den aandsbeslægtede Satiriker, ja endogsaa om Taleren. I sit Brev til Pisonerne ytrer Horaz meget i første Person, skjøndt han dog blot mener Pisonerne, og Cicero lader sig ofte henrive af sin rhetoriske Ild, saa at han omtaler sig selv, hvor kun hans Client var at nævne.

Det vilde desuden være saare precairt, at lade Digteren gifte sig først i det 57 Aar „aus Verdruf und Mangel“ (Lessing l. c. 211); thi det blev et stort Spørgsmaal, om nogen Marcella, under saadanne Betingelser, og i Digterens saa høie Alder, havde taget ham. Bilbilis var overhovedet ikke det Sted, hvor Poeter vare i synderlig høi Cours; Indbyggerne gjorde ikke meget af Digtekunst, og Marcella var desuden formuende, saa at det ikke bliver at formode, at Digteren under benævnte Omstændigheder vilde ført Bruden hjem.

Uagtet jeg forresten ikke vil nægte, at der er et og Andet, som kan tale for Lessings Hypothese, forekommer det mig dog, naar jeg lægger Beviiisstederne sammen, at Resultatet snarere bliver følgende: allerede tidligt, maaskee nogle Aar, efter at han boesatte sig i Rom, har Digteren ægtet en formuende Bilbilitanerinde, hvem Ægteemanden selv roser for hendes sjeldne Landskaver, idet han mener, at hun i Opdragelse og Landskultur kunde maale sig endog med Damer, som vare fødte midt inde i Rom. Formue havde hun; men Martial, som ogsaa denne Henseende var noget poetisk, meente, at den kunde holde læn-

gere ud, end den egentlig var istand til, og satte den efterhaanden overstyr, saa at han med Alt dette (ved sine Digte fortjente han ogsaa meget) var nødt til at spille Clientrollen, endog i den Deel af hans Liv, da denne Rolle maatte genere. Sæie vi nu hertil, at han i XII, 31, ret con amore skildrer os, som et Fredens Asyl, den smukke Landgaard med tilliggende Jorder, hvilken hans Kone, som den sidste Rest af hendes Eiendomme, forærede ham ved Sjemkomsten til Spanien, kunne vi tænke os Tingen saaledes, at han tilslutningen har taget Konen med til deres fælleds Sædested, da han dels paa Grund af Gjeld ikke længer kunde subsistere i Rom, dels formedelst sin Beskytters, Keiser Domitianus' Død, forlod Byen, og at det er ved hendes Arv han lever i Spanien indtil sit snart derefter paafulgte Endeligt. Saa meget bliver idetmindste vist (enten hun nu har været gift med ham allerede i Rom, eller først efter Digterens Tilbagekomst til Bilbilis) at hun har heddet Marcella (efter Andres Formodning Clodia Marcella, af den plebejiske gens Claudia) født, ligesom Digteren selv, i Bilbilis, og at hun, efter Mægtemandens egen Forsikring, har udmærket sig ikke mindre ved Mandens, end ved Sjertets, fortrinligste Egenskaber. XII, 21, 31.

Efter denne Digression, som er af Vigtighed, naar man vil efterspore Gangen i Digterens Levnet, optage vi atter den slupne Traad, for at samle de øvrige Forrettigheder, som han enten ved egen eller Andres Hjælp havde erhvervet sig. Hertil hører, at han blev tribunus (nemlig honorarius, ved Hjælp af Keiserens Godhed) hvilket han omtaler med megen Ophævelse i III, 95. Endvidere blev han Ridder, ikke ved Census; thi dertil strækkede hans Formuesomstændigheder ikke, men ved Keiserens Naade III, 95; V, 13. Ogsaa deri lignede hans ydre Liv Horazes, at han, mere, som det synes, ved Andres Gaver og Laan, end ved egne Midler, skaffede sig, foruden et smukt Hus i Byen, ogsaa et lidet Landsted. Det laae i Nærheden af Nomentum, og han omtaler det ligesaa ofte, som Horaz nævner sin af Mæcenæs skjenkede Gaard i det Sabiniske (VI, 43; VII, 93; IX, 98; X, 48, 94; XIII, 119).

Ligesom hiin Digter, tænkte ogsaa Martial: principibus placuisse viris, non ultima laus est; og at det virkelig er lykkedes ham, at vinde sin Tidsalders mærkeligste, aandrighste og bedste Mænds Agtelse og Velvillie, vil Ingen kunne benægte. Af Keiserne — om ikke Tidens bedre, dog mærkeligere Mænd — var han idethele taget agtet, og

med en Stella, Decianus, Juvenalis, Licinianus, Plinius den Yngre, Ovinctilianus, Regulus, Silius Italicus, Valerius Flaccus, Parthenius o. fl. levede han paa en mere eller mindre fortrolig Fod. At han aldeles ikke nævner Digteren Statius, har man fundet besynderligt, eftersom Statius ikke blot levede paa samme Tid, men ogsaa i samme Omgivelser og med de samme Mænd til Dønner. Grunden bliver ikke let at angive, eftersom Meget er gaaet tabt af det, som Martial har digtet. Sandtes der imidlertid ikke mellem det, som er gaaet tabt, Digte til Statius, eller idetmindste nærmere Forklaring af deres gjensidige Forhold, kan det gjerne være, at de i litterair Henseende ere traadte i fjendtlig Berørelse med hinanden, og at han just af den Grund ikke bliver omtalt af vor Digter.

Saaledes henlevede Martial sit Livs kraftigste Periode fra sit 22de til sit 57de Aar i Rom, yndet og agtet af de Gode, og kun frygtet og forfulgt af de Onde. Til hans Dadel taler intet; thi selv det Daaben, hvormed han kunde gjøre Skade, hans træffende Vittighed, misbrugte han aldrig til at bedrøve eller fortrædige sine Medmennesker, og med Sandhed kan han sige om sig selv (X, 33):

Det er den rigtige Tact, jeg altid holdt i min Digtning,

Skaane Personerne selv, dadle de Feil, som de har.

Isærdeleshed maa man agte den rene Sædrenelandskjerlighed, som fremlyser overalt af hans Digte. Selv midt i det pragtfulde Rom glemte han aldrig sit haardsøre Sjemland og sit tarvelige Bilbilis. Omgivet af de fræsne og indbildske Romere, vidste han at hævde sit Sødlands Ære, naar de lode haant om galliske og hispaniske Landsproducter, og han vovede at paatale Disses Rettigheder mod det overmodige Romerfolk (I, 62; X, 96; XII, 18).

Just dette, i Forbindelse med financier Forlegenhed, og med Selskaben af den Lede, som en ædlere Natur nødvendig maatte fornemme ved det trykkende Clientliv, gjorde ham efterhaanden Fjed af Rom (I, 50) hvis travle Dovenskab og forgyldte Klendighed han ofte beskriver med Farver, som en Horaz ikke vilde skamme sig ved. Af de mange Beviissteder, som høre herhid, vil jeg blot anføre eet (X, 96), der skildrer hans Anskuelse af Livet i Rom til Modsetning af Livet i Spanien:

Undrer det dig, at jeg taler saa tidt om andre Nationer,

Skjøndt jeg en Olding blev midt udi Romernes Bye?

Længes mod Salo's Sjælandsflod, Guldbølgen i Tagus,
 Samt den fattige Markt trint om mit noisomme Suus?
 Siint Land elsker jeg ømt, hvor Lidt forskaffer mig Rigdom,
 Og hvor, i simple Kaar, Mennesket lever dog høit.
 Gaarden maa næres ved Rom; hist nærer den. Brændet er kostbart;
 Dog Kaminen er kold; hist er den luende heed.
 Ser for Penge man bliver ei mæt (de forbandede Slagt're!)
 Alt, hvad Landet formaaer, finder man hist paa sit Bord.
 Fire Toga'er her, ja fleer, man slider een Sommer;
 Fire Sommere hist holder den Enkelte ud.
 Skulde Patroner man lede sig op, naar Stedet alene
 Nder Clienterne hist det som ei Denerne her?

Sertil kommer, at den politiske Horizont efterhaanden blev formørket, og spaaede ikke godt for Digterens Fremtid. Domitian, der, som alle Despoter, forlangte krybende Smigrerie, Fordølgelse af Sandhed og ubetinget Lovtale over sine Idrætter, var dræbt, efter at han havde afløst, stundom vel endog astvunget, Martial mangt et Sædersdigt, som turde være det Æneste, hvori Digteren kunde trænge mere til Undskyldning, end til Forsvar. Men Domitian, hvem Digteren havde skildret som en almægtig Gud, endte sit Liv, som et foragteligt Menneske ved Morderhaand; med den nye Keiser kom nye Ansæelser, og det er let at begribe, at den forrige Regjerings Nudling var ikke høit anskreven hos den nye Keiser, især naar Denne var aldeles ingen Ven af de ubegrændsede Smigrerier, som Domitian havde angivet, som Hofstone.

Da nu Trajan fulgte Nerva, som endnu mindre syntes gunstig stemt for Digteren, og i en langt ringere Grad havde Sands for det Poetiske, end Nerva, som endog selv var Digter, er det let at begribe, at denne Omstændighed, sat i Forbindelse med flere, som vi ovenfor have omtalt, maatte gjøre ham Fjed af Livet i Rom, saa at han nu for Alvor begyndte at vende Tankerne til det elskede Sjælland, som han ikke havde glemt, uagtet han i en lang Række af Aar ikke havde besøgt det.

Han satte sin Beslutning i Værk, og forlod Rom, som han aldrig mere fik at see; men det var langt fra, at han fandt Alt i sit gamle Sødehjem, som han havde ventet det. Misfornøiet med saa meget i Rom, stod han i den Formening, at han uden Savn kunde forlade

den pragtfulde Bye; men han saae sig smertelig stuffet. Selv som Digter fandt han ikke mere det rige Stof, som han lod tilbage i sit forrige Sjem; i det eensformige, trættende Kjøbstædlig sygnede hans Aandskraft af Mangel paa den vanlige Næring. En ufrivillig, lad Uvirksomhed sænkede ham efterhaanden ned i en lethargisk Døsighed, og ikke uden Demod kan man, i den interessante Indledning til 12te Bog, høre hans Klage over „den provincielle Ensomhed, hvor man nødvendigvis maa være umaadelig flittig, for at holde Aanden nogenlunde ilive, og for at have en taalelig Undskyldning, fordi man forlod Sovedstaden.“ Han følte snart, at han havde forregnet sig, og at han nu var traadt ud af den Kreds, som egentlig var hans rette Sjem, og som gav hans Aand den behørigte Svingkraft. „Jeg mangler her“ siger han paa anførte Sted, „et saadant Auditorium, som jeg havde i Rom, og det forekommer mig selv, som om jeg spiller paa et Theater, der er mig aldeles fremmed. Var der nemlig Noget i mine forrige Værker, som tiltrak sig Opmærksomhed, da blev det mig diceret af det herlige Publicum. Sint sine Ore, hint udtømmelige Productionsstof, som bodes mig i den omgivende Verden, i Bibliotheker, Theatre, Digterklubber (i hvilke Fornøielsen bevirker, at man ikke mærker den Anstrængelse, som altid følger med at tænke) kort sagt, Alt, hvad jeg, formedelst min forvante Natur, forlod, det savner jeg her, hvor jeg staaer ligesom ene og forladt.“

Sertil kommer endnu, at Kjøbstædaand var allerede i hine Fortidens Secler i fuldeste Gang (Ulrud skyder jo tidligt frem) og, istedetfor at modtages paa den Maade, som han, agtet og beundret i Rom, fortjente, og paa hvilken han, som Byesbarn, turde gjøre Regning, fandt han det Modsatte, Misgjendelse og Uvind. „Sertil kommer endnu“ siger han, „at mine Byesbørn have Tænder, som ere sorte af Nidsyge. Istedetfor critisk Durdering har jeg mødt Uvind, ja, hvad der endnu er det Værste, jeg har foresundet Een eller To — og i en Smule Bye, som Bilbilis, betyder dette Meget — mod hvis Ondskab det ikke til enhver Tid bliver mig let at beholde mit gode Humeur.“

Saaledes var nu Roms Yndling, de daandede Byeherrers og Dammers Lyst og Skræk, i sine ældre Dage sjunken ned til at være Gjenstand for smaalig Kjøbstædcabale. Det kan derfor neppe undre os, at det med hans poetiske Talent var saa temmelig forbi, samt at disse daglige Argreiser, der faldt i det Store, fordi de vare saa mange

smaae, forkortede hans Liv i den Grad, at han, efter at have tilbragt i sit Fødested et Tidsrum af tre fjedsommelige Aar, i hvilke han blot fuldførte den tolvte Bog, fandt sin Grav i den Bye, der havde seet hans Dugge, og hvor Saabet om en rolig Livsaften var ham det sidste jordiske Blændværk.

Sørend vi nu gaae over til at tale om ham, som Digtter, anseer jeg det rigtigst, at forudstikke en kortfattet Anskuelse af den Digterart, i hvilken han samlede sine Laurbær.

I Anledning af Hesiodi Digt om Hercules' Skjold (154—156) samt tilsvarende Steder i Iliaden (XI, 37; XVIII, 535) har man gjort den rigtige Bemærkning, at de hyppige Personificationer, som forekomme hos disse den graae Oldtids Digtere, skrive sig tildeels fra de plastiske Kunstneres Arbejder, som eksisterede i bemeldte Tidsalder. Fremstille Figuren saaledes, som den senere Tids Kunstner forstod det, med den Individualitet og Sikkerhed, at man i Stilling, Ansigt og Miner læste Mod, Drede eller Angst, det evnede de ikke. Da de nu ikke besad den Grad af Kunstfærdighed, som var fornøden til at lade de fremstillede Personers characteristiske Kiendommelighed springe frem af Disses Figur, vare de nødsagede til at lade vedkommende Guddom, som stod for saadanne Affecter eller Sysler, som de agtede at fremstille, staae ved Siden, antydet enten ved bestemte Attributer, eller, hvad der oftere var Tilfældet, ved tilføiede Navne. Saaledes bemærker Heine (über den Kasten des Cypselus pag. 47) at paa bemeldte gamle Kunstværk har Hector og Ajax staaet ganske rolige, medens Kris, der stod ved Siden, antydede, hvad de havde isinde, nemlig at kjempe, ligesom man, af den modsatte Grund, finder Venus henstillet ved Siden af Jason og Medea. Hvor nu Attributerne ikke strækkede til, eller vare mindre gjengse og almenefattelige, var den plastiske Kunstner, hvad enten hans Figurer vare fremstillede i Roe eller i Affect, nødsaget til at tage Ord et til Hjælp, og saaledes støde vi paa det tidligste Brug af Epigrammet, da det mere var en blot ἐπιγραφή, end et ἐπίγραμμα. Serhid hører det, naar Pausanias omtaler en Marsfigur med den blotte Indskrift Ἐνυάλιος, eller naar Cicero i de Verrinske Taler nævner en Statue med den blotte Paaskrift Σωτήρ.

Ikke blot i Kunstens Verden fandt Saadant Sted; selv i det daglige Liv, hvor Talen blot var om det Nyttige, maatte det Samme temmelig tidligt indtræffe. Allerede paa Thesei Tid blev ved den isth-

misse Landtunge opstillet en Soile, paa hvis ene Side stod: „her er Peloponnesus og ikke Attica“, og paa den modvendte Side: „her er Attica og ikke Peloponnesus“. Saaledes forlangte deels Kunstens Barnsdom, deels det daglige Livs blotte Nødvendighed, at man allerede tidligt brugte Indskrifter, for at tolke saadanne Productioners Tendenz, som den fremstillede Gjenstand ikke selv var istand til at udtale.

Men ligesom det Nyttige og det Nødvendige gaae forud for det Skjønne og det Smagfulde, saaledes maatte der snart indtræffe den Tid, da heller ikke Ordets Kunstner lod sig nøie med den prosaiske, tørt fortællende Ordberetning; men at ogsaa han tog en høiere Retning. Paa denne Maade skeete det, at, ligesom stigende Landsfærdighed efterhaanden skilte den plastiske Kunstner og Indskrifternes Forfatter (for ikke at kalde ham Digter), saa at Siin ikke behøvede Dennes Hjælp til at tale, saasom den døde Steen efterhaanden fik Liv nok til at udsige, hvad den egentlig vilde, saaledes hævede ogsaa Digteren sig, som nu fremstillede Gjenstanden enten i en eiendommelig Betydning, eller fra et høiere Standpunkt. Nu blev han ikke længer den blotte Cicerone, der berettede, hvad det var, man saae; men han gjensødte i sig selv den plastiske Kunstners Idee. I et piquant lidet Digt udtrykkede han enten sin Beundring og Koes ialmindelighed, eller viste, at han paa sin Viis havde opfattet, hvad Siin havde tænkt sig. Nu blev det simple ἐπιγραφή til et kunstfuldt ἐπίγραμμα, det er at sige, nu fik det plastiske Kunstværk en Indskrift, der skulde lede til dets nøiere Betragtning, eller til en klarere Opfatning, saavel for Sølelsen, som for Indsigtten. Derimod følger det af sig selv, at der maatte forløbe et betydeligt Tidsrum, før man raffinerede saaledes derpaa, at man tænkte paa nogen egentlig pointe (aculeus, Braad).

Just derfor forestiller jeg mig Epigrammets historiske Gang under trede Hovedpunkter: a) det ældste Tidsrum, da det eksisterede som blot Indskrift (ἐπιγραφή, τίτλος); b) det mellemste eller det egentlige græske Epigram, da man i versificeret Form, paa en mere digterisk Maade, udtrykkede Sænsigtten og Tendensen af den historiske Gjenstand, som man vilde oplyse, og endelig c) det sidste Tidsrum, hvorunder den senere Deel af den græske Anthologie og det hele romerske Epigram lader sig indbefatte. I denne mere raffinerede Tidsalder fandt man sig ikke tilfredsstillet med den simple Exposition, og Epigrammet havde nu hørt op med at anerkjende sig som Datter af Historien,

fordi det var kommet i mindre godt Selskab, nemlig med Satirens spydige Musa.

Disse ere, som sagt, Sovedmomenterne i Digtartens Gang; men i Mandens frie Rige kan der naturligviis ikke afspeles saa bestemte Knemærker, at jo den meest indknebne Rubricering kommer noget i Anse. Saaledes vil det ikke være forunderligt, om man i den mellemste Epoche finder et enkelt epigrammatisk Digt, som smager af senere Tiders Raffinement, ligesom man omvendt hos Martial finder Digte, hvor det hele er blot Exposition, eller som, formedelst Mangel paa skarp og træffende Pointe, og formedelst den simple, trofskyldige Oplosning, synes at være Fostre af en længst forsvunden Tidsalder. Saa meget mener jeg er vist, at man paa denne Maade langt lettere kan overse Epigrammets Sovedmomenter, end naar man med Herder indde-
deler den hele Digtart i syv forskjellige Underafdelinger. (Sämtl. Werk. zur schön. Litter. u. Kunst, Vol. X, pag. 193).

Naturligviis er det under Epigrammets tredie Form, at Martials efterladte Værker træde frem, eftersom Tidsalderen i hvilken han levede, ganske havde tabt den Uskyldighedstilstand, som udgjorde det ældre og midlere Epigrams Guldalder. Digteren selv klager jo over, at Læserne paa hans Tid troede sig skuffede, naar Epigrammet nærmede sig hiin græske Land, og at det kun da vandt Publicums Bifald, naar det med skarpe Tænder nappede efter Næsten, og tillige var affattet i den behørig Korthed. Til Beviis paa de romerske Læsers fræsne Smag i denne Henseende bør jeg anføre nedenstaaende Epigram (X, 45), hvori han siger:

Møder du her i Bogen et Digt, som er høfligt og artig,
Staaer der et Venstabsqvad, skrevet til Ære for En,
Strax du finder det flaut; et Been du hellere gnaver,
Skjøndt jeg Røret gier af det Laurentiske Sviin.
Drik Vaticaner, min Ven! er Edike muligt din Livdrik!
Glasfen, som bydes af mig, passer sig ikke for Dig.

Imidlertid maa man dog lade vor Digter den Roes, at han ikke ganske lod sig beherske af sin Tidsalders Smag, og at han, blandt de bidende Epigrammer, har frembragt særdeles talrige Digte, som i Simplicitet og Inderlighed staae ved Siden af de bedste Mønstre i dette Sag.

Ligesom Martial er med Rette regnet som den første Epigram-

matiker, saaledes vil Ingen kunne nægte ham, at han er den bedste. At han var den første, vil man ei kunne bestride; thi, ligesom han selv bemærker, at det ikke falder svært at frembringe et Par Epigrammer, men vanskeligt at frembringe en heel Bogg, saaledes har der til enhver Tid, ogsaa førend Martial levede, været Digtere, som producerede flere eller færre Epigrammer; men Martial var, som Lessing allerede har bemærket, den første, som gjorde dem til et eget Digteslag, samt hævede sig til Mester i bemeldte Genre. Naar saaledes Plinius den Yngre (IV, 14, 9), ved at affende nogle hendecasyllabiske Bagateller til sin Ven Paternus tilføier: sive epigrammata, sive idyllia, sive eclogas, sive, ut multi, poematia, sive quod aliud vocare malueris, licebit voces; ego tantum hendecasyllabos (sola metri lege constrictos) præsto, da ville vi deraf lære, at man indtil Digterens Tid blandede flere af de lettere Iyriske Digtarter sammen, idetmindste ikke afspelede dem saa nøie, at de jo stundom løbe ind i hverandre. Derimod var det Martial forbeholdet, at anwise denne Digtart de behørigte Grændser, og vist er det, hvad Lessing har bemærket, at Martial var den første, der gjorde sig et klart Begreb om denne Digtart, blev dette uafsladelig troe, samt vidste at paatrykke sine Arbejder i bemeldte Sag et Originalitetsstempel, som i alle Arter, under de meest forskjellige Gjenstande, i den meer eller mindre heldige Udførelse, dog altid tiltaler Læseren ved sin Eiendommelighed.

Men ligesom Martial var den første Epigrammatiker, saaledes vil man heller ikke kunne fratage ham den Roes at være den bedste, saasandt som de trende Egenskaber acumen, brevitæ, venustas ere Særkjender for en fortreffelig epigrammatisk Digtning.

Svad det første Requisite, acumen, angaaer, som ytrer sig i den meer eller mindre aandrige Opfattelse af Ideen, samt i den meer eller mindre skarpe Briaad (aculeus), da bør jeg foreløbigt gjøre opmærksom paa en temmelig almindelig Misforstaaelse i denne Henseende, som ikke har været uden Indflydelse paa Læseverdenens Dom over Martials Digtværker. Tildeels forledt ved de nyere Nationers Efterligninger af hans Epigrammer, hvortil vedkommende Landes Poeter (som Opitz, Logau, Wernicke, for ikke at tale om Franskmændene, som især maatte føle sig oplagte til denne Retning) valgte helst de piquante, som man i den nyere Tid i Dane med at vurdere Digteren alene efter saadanne Epigrammer, som med satirisk Skarphed droge tilfældts mod Tidsalder-

rens Taabeligheder og Laster. Jo mere markveret Braaden var, desmere vurderede man Epigrammet; Kunsten i Expositionen blev aldeles overseet, og man rømpede Næsen ad de mange fortrinlige Partier hos vor Digter, som uden nogen „mousse de l'esprit“ tiltalte Læserens Sølelse ved simpel Sjertelighed. Overhovedet blev Expositionen saa aldeles overseet, at den endog blev forkastet, naar den ikke endte med den fornødne Braad, som maatte være tilbørligen spids. Man bar sig aldeles ad, som den sløve Læsehob, der i en nye Roman gjennemløber blot de sidste Blade, for strax at kunne være tilstæde ved det glædelige eller det dræbende Slag, der ender det Hele enten med en aaben Grav eller med en opredt Brudeseeng, uden at den videre ændser den detaillerede Udførelse af de Characterer, den Intrigue og de Begivenheder, som endelig medfører den forønskede Slutning.

Men var dette virkelig et æsthetisk Misgreb, da medførte det ogsaa, som alle Misgreb, sine sørgelige Solger. Nu blev man nemlig vant til at gaae enten efter de blotte Overskrifter (lemmata) eller efter Digtenes Længde. Nu begyndte man at bære sig ad, som Komerne allerede havde gjort i Digteres levende Live, naar han siger (X, 95):

Tager et Digt et Pagina op, man springer forbi det;

Ei efter Digtenes Værd, blot efter Længden, man gaaer.

Skjøndt der stander et Bord, besat med kostelig Kjødmad,

Sentet fra Slagterens Bod; griber man blot efter Knas.

Ikke forlange jeg vil, at Læseren sluger just Alting;

Men, for at spise sig mæt, maa man dog nyde lidt Brød.

Nu forlangte man blot Disticha (en Ustik, i hvilken den nyere Tids Epigrammatiker troligen have søiet den lustige Læseverden) og nu forkastede man enhver Exposition, som udtalte sig i nogen Længde, uagtet Digteren har Ret i at sige (II, 77): „det er ei langt, fra hvilket man ei kan tage det Mindste“. At denne Længde var heel forskjellig fra den poetiske Brede, vil man hos Martial lettelig kunne lære, og derved tillige komme til at indsee, at vor Digter heller ikke mangler det andet Requisit, nemlig brevitās, hvorved han meget rigtig forstaaer Digtets Enhed, ikke Epigrammets Korthed. Derhen sigter det, naar han (II, 77) i Vrede udbryder:

Du, som bestandigen troer, jeg gjør Epigrammer for lange,

Ja til at smøre min Vogn, est Du en kostelig Karl.

Sikkert paa samme Maaner Du dadler Colossen for Længde,
Troer, at Brutus' Dreng er vel et Stykke for kort.
Lær, hvad ikke Du veedst: hos den lærde Marsus og Pedro
Tager blot eet Epigram ofte af Siderne to.
Dét er ei langt, fra hvilket man ei kan tage det
Mindste;

Ene, Cosconius! Du gjør Epigrammet for langt.

Følgen af dette Misgreb blev altsaa endvidere den, at man oversaae, eller endog misdømte udmærkede Digte, naar de gik lidt formeget ud over Distichaformen. Martial, som følte, at han i denne Senseende havde den fuldkomneste Ret, indfører i VI, 65 en saadan romersk Critiker, der anker over det foregaaende Epigrams Længde, og han svarer paa hans Anke meget naivt:

Kom, lad os slutte forlig! Epigrammer, som ere for lange,

Kan Du springe forbi, naar de maa digtes af mig.

Men hvad hjalp det? Læsehoben i Oldtiden, ligesom Læsehoben i den moderneste Nutid forenede sig dog til et fælleds Chor, og forlangte Epigrammer, der ikke maatte gaae ud over et Par Disticha, og for Alting maatte besidde en skjærende Braad, samt udbad sig tillige et lydeligt Pidskesslag, som bevirkede, at man ved Skriget kunde høre, at der var Noget, der blev alvorligen rammet. Ved at dømme saaledes, blev en tredie Deel af Martials Digterarbejder, og just den Deel, som gik dybest og fjernede sig meest fra Overfladen, paa en høist ubillig Maade oversæet, og dette var saa meget mere at beklage, som Flere, end den danske Oversætter, have erkjendt, at Digteren, just i hiin tredie Deel, bliver Læseren kjærest. Overhovedet er det gaaet Martial i denne Senseende, som det er gaaet Cervantes. Med Vigt alene henvendt paa Don Quixote og hans snurrige Daabendrager, har man aldeles ingen Sands yttret for de herlige Noveller, hvori han dog just har lagt sin dybeste Digteraand for Dagen.

Saa meget troer jeg er vist, at Enhver som ikke følger Døgnets Smag, og som ikke lader sin æsthetiske Dom indknibes af Systemets Rubriker, vil sætte mange af disse fortreffelige Digte, som vi antrefte hos Martial, hvilke dyb Sølelse, Kjendskab med Verden og et roligt Blik over Livet have diceret, over de vittigste og meest bidende Epigrammer; paa samme Maade, som S. A. Wolff har Ret i at foretrække

Lucians, Martials Kandsbeslægtedes, dybsindige Afhandlinger og dramatiske Malerier, for de spydige, men almecnyndede, Gudesamtaler.

Men ogsaa her sandedes det gamle Ordsprog: man gaaer over, hvor Gjerdet er lavest. Den nyere Tids Digtere valgte sig helst til Efterligning, hvad der var lettest at gjengive, og vist er det, at den første Salvdeel af hiin Spaniers bekjendte Indfald, hvilket selv er et Epigram, indeholder megen Sandhed. Hvo er saa dum, sagde han, at han ikke skulde kunne gjøre eet Epigram; men hvo er saa naragtig, at han vilde gjøre to? Facit indignatio versus har frembragt mangt et Epigram, ligesom Beundring eller Kjerlighed har produceret mangt et lignende i Digtartens mildere Slags. Men den Art, om hvilken vi her tale, og som, foruden sine øvrige Egenheder, yttres sig især i det tredje Requisit, venustas, udfordrer altfor mange Landsgaver, til at vi skulde formode, at Bearbejdernes Tal kan være betydeligt. Her er Sagen ikke afgjort med et galant Buk, eller med et arrigt Bief; ikke med en sød Compliment, eller med et træffende Spark; her kræver den poetiske Sandhed sine Rettigheder; her udfordres dyb Sølelse; her ønskes man en Form, der indtager ved sit behagelige Rdre, enten denne yttres sig i Disticha, eller i Hendecasyllaber.

Saad saaledes de nyere Nationers Digtere ved deres Efterligninger havde bragt i Mode, det bestyrkedes efterhaanden ved Digterens metriske Oversættere. Den hendecasyllabiske Indflødning behagede dem ikke, fordi den var mindre let at gjengive; altsaa gik den hele Række hendecasyllabiske Epigrammer størstedelen i Lyset. Digte, hvori Martial skildrede en smuk Natur, interessant Landliv, Længsel efter Sode-landet, Venstabsforhold, Fjernefuld Anskuelse af Livet, gik samme Vej; thi de udtalte sig som oftest i mindre skarpe pointes, og manglede overhovedet la mousse de l'esprit. Denne Jagen efter epigrammatisk Champagneskum, som man saa ivrigt søger i den moderne Tid, blev ogsaa, seer man, forlangt i Poetens egen Tidsalder, og destomere bør vi rose og beundre vor Digters æsthetiske Overbeviisning. Med urofskelig og reen Tact for det Sunde og det Stærke, lod han sig ikke lede i Fristelse; og, havde han ikke været i Besiddelse af denne æsthetiske Characterfasthed, vilde vi have eiet en fransk Martial, medens vi nu besidde en ægte romersk Digter, styrket og uddannet ved græske Mønstre.

Jeg kaldte ham en romersk Epigrammatiker; thi just under denne Benævnelse kunne vi bedst bedømme ham, og tydeligst erkjende

hans Værdie. Svad Lessing har i Nathan der Weise sagt: Dem Menschen ist der Mensch weit lieber als ein Engel, characteriserer fuldkommen den Kætning, Martial har afftukket sig i sine Digte. „Kager Dig“ tilraaber han Mamurra (X, 4)

Sylas' Kan, samt Pärthenopæus og Attis?

Gavner Eudymion Dig, naar han er falden i Søvn?

Drengen, som misted de løftende Sjer? eller Særmaphroditus,

Naar han forbander det Væld, som blev forliebt i ham selv?

Kan saa useligt Tant, slikt Phantasterie Dig fornøie?

Seller Du læse mit Digt, saasom det skildrer vort Liv.

Ikke Du moder hos mig Gorgoner, Centaurer, Særpyer;

Alle de Digte, jeg skrev, handler om Mennesker blot.

Just derfor finde vi hos Martial et saa fuldstændigt Gallerie af Menneskecharacterer, som i Mængde, Varietet, Klar Fremstilling og Interesse ikke saa let vil kunne findes hos nogen anden Digter. Samme Daarskaber og Taabeligheder, som antræffes i vor Tid, finde vi her, kun Dragter og Sprog ere forskjellige. Den pillede Petitmaitre, der bevæger sig i via sacra see vi her skildret med samme Unoder, med hvilke Engellanderen forsyner sin dandy i bondstreet; en riig og fornem Versifier, der ved at recitere sine Digte pincer ligesaa godt sine Tilhørere, som Nutidens Herre eller Dame sit Selskab ved en soirée eller en æsthetisk Thee; en romersk Magnat, der med Kette kan tjene til Prototyp for mangen engelsk Lord, der faaer spleen alene af den Grund, at han har det for godt (X, 13). Dog hvorfor anticipere i Enkeltheder, hvad Digteren med saa rigelig Syld opstiller i Masse?

At han er en romersk Epigrammatiker vil jeg endvidere benytte til at forsvare, eller i det mindste undskyldte den Egenhed ved hans Arbejder, som har paadraget ham megen Dadel, nemlig den overveiende Mængde lascive Digte. Jeg veed dog virkelig intet, som beviser, at han personlig var hengiven til grove Udsvævelser. Naasald havde det neppe manglet paa Data og Angivelser fra andre Kilder; ikke at tale om, at Plinius neppe havde undladt, i den Characteristik, som han efter Martials Død har meddeelt os af Digteren, at angive ogsaa dette Træk. Jeg troer saa meget mere at dette vilde have været Tilfældet, eftersom han paa bemeldte Sted (Epistl. III, 21.) ligesaa lidet fordølgte hans mindre gode Egenskaber, som han undlader at rose hans bedre Sider. Nei! det var Tiden og dens lascive Mand,

kom lod ham lovsynge Priapus i Digte, hvem han i Livet vogtede sig vel for at dyrke. Det var den Retning, som den romerske Lyrik havde taget siden Catulls Tider, og just fordi Catull var en kun altfor heldig Digter i denne Afart af det Omme, tjente han desværre som et exemplar vitiis imitabile. Kunde nu selv en Martial nære den ubetingede Afgtelse for Catull, at han fulgte ham endogsaa paa hans Afveie, da kan man let begribe, hvad Tilfældet maatte være med hine Tidens Poetastre, hvis Værker forlængst ere svømmende bagefter deres Herrer ad Lethestrømmen. Vel vare deres Producter ephemeriske; men ved Antallet, ved at staae i Lye af et agtet Digterforbilde, ved at smigre den saa meget yndede leflende Retning, virkede de dog ikke saa lidet, om ikke til at danne og bestemme, dog til at hævede og vedligeholde Tidens mindre gode Mand.

Sertil kommer endnu, at Grækeranskuelser af Kjerlighed til Drentge samt en temmelig ulimiteret Nydelse af sandelig Kjerlighed (tilhobe komne fra det blodagtige Lille Asien og Syrien, for ikke at udlede dem fra en langt fjernere Egn) havde ved rige Romeres Keiser i Selas, samt ved græske Adventuriers Ophold i Rom, udbredt sig særdeles meget i denne folkrige Stad. Her havde Indvaanerne allerede længst tabt deres kraftige Grundcharacter, og besadde kun altfor stor Modtagelighed for Alt, hvad der kunde pirre svækket Sandselighed, og for Alt, hvad der havde Udseende af at være nyt, piquant og raffineret. Tillige glemme man ikke det gamle Sandsagn: regis ad exemplum totus componitur orbis. Hvorledes var det muligt at udtænke sig i Sandselighedens Rige noget mere extravagant, end det, som adskillige Keisere i Virkeligheden udførte? Var det ikke Cæsarer, som, Fjede og overmættede af Qvindeelskov, høitideligt og med alle Ceremonier holdt fuldstændigen Bryllup med unge Drengene, som bleve udstafferede med det hele Qvindeapparat? Et Exemplet, begyndt fra oven, maatte kun altfor kraftigen virke nedad, er let at begribe, og hine Tidens historiske og poetiske Meddelelser vise noksom, hvorledes Ufædelighed, efter dette Exempel, greb om sig, i Statslivets samtlige Kredse, saavel i Tale som i Levnet; men høist ubilligt vilde det dog være, om man vilde lægge vor Digter til Last, hvad der saa ganske var Tidens Brøde. Just derfor turde Martials bekjendte Selvforsvar: lasciva est nobis pagina, vita proba est, række længere, end Mange, især Lesning, ville indrømme.

Man lægge desuden Mærke til den vigtige Omstændighed, at Martial er bleven misdømt paa samme Maade, som man har frændet Juvenal, idet man ikke noksom har paaagtet den Tendenz, i hvilken de skreve, samt ikke noksom udhævet den særdeles moralske Retning, hvilken de just vilde antyde, ved at udpege Tidens herskende Laster. Naar de i deres Digte omtale eller fremstille noget Saadant, er det ikke for at producere noget Vandrigt i den lascive Genre, men for ved denne Skildring at præstere noget Nyttigt, og for at meddele den sjunkne Tid en gavnlig Udvarsel. Vel sandt, man kan om denne Methode sige det Samme, som man har sagt om Salzmanns Forslag, at føre den Unge ind i et Bordel, for at indjage ham Afsky for Vellyst, ved at vise ham dens rædsomme Sølger; man kan nemlig frabede sig hos den moraliserende Digter saadanne Skildringer, som enten støde, eller vel endog oprøre vor moralske Følelse. Men om ogsaa denne Fremgangsmaade er et Misgreb, saa er den blot et Misgreb; det bliver dog ikke nogen Grund, hvorfor man skal regne vor Digter i Klasse med Forfattere af Priapeia, og sætte ham i Rang med Oldtidens Grecourt'er og Parny'er. Hvor bifalder, hvor anbefaler vor Digter disse Udsvævelser? hvor i mindste Maade lægger han for Dagen, at han selv er en Under deraf? yttre han ikke stedse sin Uvillie og Dadel? og ere ikke de smudsigste Epigrammer just de skarpeste Pile, som affendes mod de Lastefulde? Er der desuden noget Sted, hvor han ved filosofiske Sophisterier, eller ved pirrende Digterbilleder loffer Andre over paa disse Udsvævelsens Irrveie? Skal Digteren da fældes ved den blotte Omtale af Gjenstande, hvis Anstedelighed, efter Lessings rigtige Bemærkning, ligger mere i den selskabelige Convenienz, end den er begrundet i den menneskelige Natur.

Nogen Anke vil desuagtet blive tilbage mod Digteren, det kan man ikke nægte; Noget, som hverken kan bortraisonneres eller bedækfes, selv om man holdt sig til den Bemærkning, at det var en Mode paa hiin Tid, at opgive Digteren Emner, hvilke han, tiltrods for sin egen Følelse og Anstuelser maatte udføre, ja selv om man vil benægte, at Alt, hvad han yttre i første Person, ogsaa bliver at agte, som Noget, der sigter til hans egen Personlighed. Men selv den bedste Digter bliver dog altid en Søn af sin Tidsalder, og det synes virkelig at være ubilligt, ubetinget at lade ham bøde for den Anke, som egentlig burde ramme denne. Lad altsaa Naugerins (Nager), efter Poul. Jo-

vii Udsagn, have ærligen brændt et vist Antal Exemplarer af Martials Digte paa en bestemt, til Muserne indviet, Dag, det beviser dog intet, uden en partist Forkjærlighed for Catull, til hvis Ære bemeldte Autodafé, efter Strada's Sigende, blev anstillet. Og dog bliver det vist, at Catull, skjøndt fra en langt mindre fordærvet Tidsalder, staaer aldeles ikke tilbage for Martial, om just ikke i Mængde, dog i Beskaffenheden, af heel uanstændige Smaadigte.

Svad Martial imidlertid var som Digter, og hvilke betydelige Landscapitaler han besad, kan man bedst see af de mangfoldige Laan, han har maattet udrede til den nyere Tids Epigrammatiker, skjøndt det er gaaet ham, som saa mangen Creditor, at Debitor heel ofte benægtede Laanet. Jeg vil ikke tale om Wernicke, Logau eller Saugedorn, selv Lessing, der var en langt større Landscapitalist, end Noget af de Andre, har i sine „Sinnegedichte“ deponeret meget, som tilhører vor Digter; og det træffer saaledes ofte, under Læsningen af nyere Digte, at man studser ved de talrige dons gratuits, som Martial har maattet yde, uden at hans Navn bliver omtalt. Svad Saug og Weisker senere have taget paa Credit hos ham, er temmelig betydeligt, og det er et Spørgsmaal, om Goethe's venetianske Epigrammer vilde have deres nuværende Form, uden et rigeligt Studium af vor Digter. Isærdeleshed er det unægteligt, at den franske og italienske Digtekunst har hentet mangen piquant Idee, mangen vittig Vending, og fremfor Alt mangen fin Compliment fra vor Digter, som i dette Genre søger sin Lige; thi vist er det, i Domitian fandt han en fortreffelig Skole.

Denne Digterens Værdie har man allerede tidlig erkjendt, og det var blot i Bilbilis, han kunde blive misdømt, hvor smaalig Nidsyge, i Forbindelse med indsnærpethet Kjøbstædsaaend gjorde hans Byesbørn blinde for hans Værdie. Lad ogsaa Domitian have seet den blotte Smigrer i vor Digter; lad ogsaa den mere poetist begavede Nerva have overseet ham, fordi han, med eller imod sin Villie, havde complimenteret hans grusomme Formand, man vil dog ikke kunne nægte, at om Martial gjelder, hvad Schiller siger: ja, wer den Besten seiner Zeit gelebt, der hat gelebt für alle Zeiten. Svo vil nægte, at de Bedste paa hans Tidsalder levede i fortrolig Omgang med vor Digter, og den blotte Spytstikker, den blotte Hoffnog, der kun vidste at liste sig omkring i denne Sphære, vilde neppe have vundet sig en Julius Martialis,

en Stella's og Sleres Venſkab og Delvillie. Dertil kommer, at han, efter Domitians Død, beholdt, ſelv under Nerva og Trajan, under hvem Regjeringsgrundſætningerne vare blevne ſaa aldeles forandrede, idetsmindſte en ſtor Deel af ſin forrige Anſeelse. Hvad hans berømte Samtidige, Plinius den Yngre, dommer om ham, geraader ham ligeledes til Ære, uagtet jeg i hans Nttringer dog ikke kan opdage det varme Venſkab, ſom Commentatorerne have ſkimtet. I det hele Brev herſker en Hauteur, en conſulariſt Superioritetstone, ſom aldeles ikke tyder hen paa noget ængere Venſkabsforhold. Dog bør dette ikke ſaa meget ſkrives paa Martials Regning (thi kunde han nyde ſaa mange Udmærkedes Venſkab, vilde det være beſynderligt, om han blot ſkulde ſtrande paa denne Æne), ſom paa Plinius', der idethele lægger i ſine Breve for Dagen ſærdeles megen Søleſe af ſin egen Søihed og Værdie, ſom Embedsmand, Tænker og Skribent. For at Læſeren ſelv kan dømme, vil jeg meddele Brevet, og det ſaa meget mere, ſom Epiftlen indeholder Udſtilligt, der bidrager til at vurdere Digteren. „Jeg hører“ ſiger han i et Brev til Cornelius Priſeus, „at Valerius Martialis er død, og denne Efterretning ſmerter mig meget. Han var en Mand af Goved, ſarpsindig og livfuld, ſom, naar han ſkrev, var ſærdeles vittig, og ſom vel havde Galde, men tillige beſad en redelig og ærlig Villie. Da han reiſte, gav jeg ham en Douceur, ſom jeg ſkyldte hant paa Grund af vort Venſkab, og paa Grund af de ſmukke Vers, han havde forfattet til min Ære. I Fortiden var det nemlig en Skik, at man hædrede med Æres- eller Penge-Belønninger hver Den, ſom udhævede i litteraire Producter enten den Enkeltes, eller hele Byers Værdie. Paa vor Tid er dette gaaet af Brug, ſom ſaa meget andet fortrinligt og ſmukt. Vi have nemlig holdt op med at udøve Noget, ſom fortjener Roes, og anſee det derfor ſom en Taabelighed at ville roſes.“ Han anfører derpaa et afrevet Stykke af det Epigram, ſom digtet til Plinii Ære, findes heelt og holdent i denne Samlings X, 19.

Hvor heiligt han var agtet i den paaſølgende Tid, kan man ſee af Ælii Spartiani Angivelse, ſom beretter, at Keiſer Ælius Verus kaldte Martial ſin Virgil, et Udtryk, ſom formodentlig vil ſige, at Poeten i en mere indſtrænket Digtart var det Samme, ſom Virgil i en ſtorre. Efter Videnskabernes Gjenfødeleſe, og efterat den gamle Litteraturs Skatte vare paa nye dragne for Lyſet, have Meningerne om hans Digterværker, paa ſærdeles ſaa Andtagelſer nær, været udeelte.

Hvad man ene lagde ham til Last var den ovenomtalte Mængde af lascive Digte, hvilke naturligviis i denne min Oversættelse ere blevne udeladte. Dog betænkte man ikke, hvad vi i det Foregaaende have antydet, at man derved lagde ham Tidsalderens Brøde til Last, og man syntes tillige at glemme, at Digterens Arbejder, selv om dette Partie kunde betragtes som deres Skyggese, beholdt Lyspartier nok, til i høieste Grad at henlede og fængsle vor Opmærksomhed. Det maa være denne Misforstaaelse, der laae til Grund for Naugerii ovenomtalte Offerscene, samt for Murets, den ellers saa dybsindige og betænktsomme Murets, Anstuelse, at betragte Martial, som en „scurra de trivio“; hvis den ikke snarere bliver at motivere fra den hos Philologerne gjengse Uskik, at faare sig en Qudling i et vist Digterfag paa de øvrige Medarbejderes Bekostning. Ligesom nemlig en poetisk Forkjærlighed for Catull tildeels var Aarsag til Offerscenen, saaledes seer man af Murets egne Ord i Commentaren til Catull, at det Samme har været Tilfældet med denne Lærde. Svilken Usandhed, hvilken skjærende Misdom er det ikke, naar Muret siger: *inter Martialis et Catulliscripta tantum interesse arbitrer, quantum inter dicta scurræ alicujus de trivio, et inter liberales ingenui hominis jocos, multo urbanitatis adpersos sale. Neque vero negaverim, fœier han meget naadigt til, multa in Martiale quoque non inscienter dicta reperiri, sed profecto deteriorum longe major numerus est, en Dom, i hvilken man tydelig seer at den Misforstaaelse, som vi ovenfor har belyst, ligger til Grund, nemlig at betragte Martial, som en poetisk Hofnar, der blot skal bedømmes efter de bon mots, han kan frembringe, uden at see hen til den dybe Følelse, der udtaler sig med Værdighed og Klarhed, uden mindste Paastand paa at ville more ved spillende Vid. Undtage vi altsaa slige, deels af Misforstaaelse, deels af Forkjærlighed for andre Digtere oprundne Domme, har Martial til enhver Tid forefundet den Erkjendelse, hvortil hans Digtereovne gjør ham saa høiligen fortjent, og jeg vil derfor troe, at Willmann har Ret, naar han siger (XI): In frühern Jahrhunderten fesselte die Lesung unsers Dichters weit mehr die studierende Jugend; er scheint sich gegenwärtig in die Hände des Weltmanns geflüchtet zu haben.*

Angive de forskjellige Udgaver efter et fuldstændigt Familieregister eller Stammetræe, vilde paa dette Sted være baade hensigtsstridende og oversflødig, eftersom Saadant findes i behørig Fuldstændighed foran

Bipontinerudgaven (XXV—XXXIX). Uagtet Udgaverne af Martial ere i Antal temmelig mange, vil jeg derfor ikke troe, at de, som besidde Værdie, eretalrige, og jeg har derfor agtet det rigtigst, at nævne blot saadanne Editioner, som jeg har benyttet til mit Arbeide, i den Forsætning at de vare de Bedste. Som Grundlag for Oversættelsen har jeg gjort Brug af Corn. Schrevels Udgave (Leiden, 1670), en Text, som tildeels baseres paa den Scriveriske (Leiden, 1619), og desuden ligger til Grund for Bipontinerudgaven. Derved erholdt jeg tillige en fast Norm for Epigrammernes Talrække, hvad der er saa meget mere af Digtighed, som Kader, hvis Udgave fra den exegetiske Side maa ansees som Sovedværket til at studere Martial, ikke alene udlader, enten ganske eller partielt, saadanne Digte, der synes ham anstødelige, men heller ikke saa ganske følger den her angivne Talrække. Da imidlertid Schrevels Udgave er fra den critiske Side behandlet noget stedmoderligt, saasom Texten er udstyret noget skjodesløst, var det nødvendigt at sammenholde ikke blot Kaders Udgave, som dog i denne Henseende staaer temmelig lavt, men især P. Scriveris, der i critisk Henseende besidder Værdie, om end ogsaa Udgiverens smagløse og plumpe Uartighed mod andre Vedkommende ikke bør undgaae den velfortjente Dadel.

Martials Digte, ligesom enhver Forfatters Arbeide, der griber stærkt ind i at skildre sin Tidsalder, forlange mange Oplysninger, og det i en høiere Grad, end mange andre Oldtidsforfatteres Værker, hvis Omfang dog er langt større. Idet jeg altsaa af critiske Bemærkninger blot udhævede saadanne, som vanskelige eller omtvistede Steder i Originalen gjorde nødvendige med Hensyn paa min Oversættelse, holdt jeg mig mere til den exegetiske Deel, for at forklare Digtens Indhold og Tendenz. Jeg har derfor gjort et sammentrængt Uddrag af Kaders, Schrevels, Scriveris, Kamirez de Prado's, Musambert's, Lipsius', Kuitgers', og endelig Kamlers' Commentairer, dog saaledes, at jeg, efter at have med Overlæg sammenlignet Vedkommendes Bemærkninger, bedømte dem, udhævede det Bedste, og tilføiede ikke sjelden min egen Anskuelse. Jesuiten Kaders volumineuse Arbeide (1077 Sider i Folio foruden Fortale og Register) vil altid blive et fortjenstfuldt Sovedværk til at studere Martial, uagtet det er forfattet i samme Smag, som flere af det syttende Aarhundredes Commentairer, mere beregnet paa at gavne Oldtidsstudiet i det Hele, end oplyse overalt den nævngivne Forfatter. Dog hændes det sjeldnere hos ham, end hos Mange af Hine, at man

oversvømmes af en Citatstrøm, uden dog at faae den behørig Oplysning om det forlangte Sted, og det er langt oftere Tilfældet hos ham, end hos Sine, at man antræffer baade sande og lærerige Bemærkninger. Aldeles fuldstændig er hans Commentair imidlertid ikke, eftersom han, som geistlig Mand, har forbigaaet Alt, hvad der i mindste Maade kunde støde høviske Øren. Begavet med en renere Smag og en lysere Dømmekraft, ei heller saa ganske hildet i Lærdomsgarn, som stundom er Tilfældet endog med Kader, saa at han for lutter Eruditionsapparater ikke kan skimte Digteren, udgav Ramirez de Prado en Commentair, ved hvilken man især maa beklage, at den ikke gaaer længere, end til Epigrammernes femte Bog. Ungdommelig Kjæthed bevirkede, at han stødte noget haardt an mod Udskillige af Datidens Philologer, navnlig mod Sriver Gruterus og Flere; men Nutidens Læsere, uden at hildes af Lidenstabelighed, ville letteligt indsee, at, om endog Lærdomsapparatet er temmelig lige paa begge Sider, er den hele Twist dog at ansee, som Pedanteriets Kamp mod Liberalitet. Indeholder derfor den Sriveres Commentair adskillige gode kritiske Bidrag, saa er dens exegetiske Værdie desto mindre, og begge Deles hovmesterende Indflædning særdeles usmagelig. Hvad endelig (for ikke at tale om de mange smaa Commentairer, som findes i den Sriveres Udgave) Kamlers Bidrag angaaer, da ere de vel af mindre philologisk Betydenhed, men indeholde dog enkelte Oplysninger, som jeg ikke har undladt hist og her, stundom ordret, at benytte. I Fortalen til sin tydske Oversættelse lover Willmann en snart udkommende Commentair; men uagtet hiin udkom i Cöln 1825, har jeg dog ikke hidtil seet, at Løftet er gaaet i Opfyldelse.

Med Sensyn paa min Oversættelse, ved hvilken Martial for førstegang indføres idetmindste saa fuldstændigt, som muligt, i den danske Litteratur, da maa den tale for sig selv; kun vil jeg henvise Enhver, som istemmer den vanlige Sang om Tilføjelse og om utilstrækkeligt Brug af Silen, til Soersoms Nytaarsgave for 1813, hvor man vil finde Prøver af nærværende, allerede dengang næsten fuldbragte, Oversættelse. Da man har anseet det for gavnligt, at der eksisterede en omtrentlig Bestemmelse af den Tid, i hvilken man skal lade Silen gaae over et digterisk Arbejde, har Horaz, muligen med Sensyn paa, at Autor selv har ligget ni Maaneder i Moders Liv, ansat for originale Digterarbejder et Tidsrum af ni Aar, under hvilket det ikke maae see Ly-

set. Da Oversættelseskunsten er i sin Barndom, er endnu ingen æsthetisk Lovgiver fremstaaet, som har givet de behørigte Bestemmelser om en metrisk Oversættelses Embryontid; men indtil en Saadan fremstaaer, vil jeg troe, at et Tidsrum af nitten Aar kan være antageligt, og at man, efter at have i 1813 publiceret enkelte foreløbige Prøver af en metrisk Version af Martial, tør, uden fortsatte Invectiver om Tilfomhed, i 1832 vove paa at give den ud. Naar man forsøger Noget, som Juugen hidtil har forsøgt (thi Prof. S. S. Guldbergs fortrinlige Copier efter Martial ere localiserede Efterligninger, ikke Oversættelse) maa, som overalt, hvor nye Baner brydes, Et og Andet, om ikke ganske mislykkes, dog kunne tænkes bedre udført, isærdeleshed naar Forsøget skeer med at gjengive en saa fleersidig Digter, som Martial, men ikke derfor troe den bedømmende Læser at have sin Samvittighed frelst, naar han har anket over Tilfomhed. Dybere Eftertanke (for ikke at tale om egne Forsøg) vil lære ham, at der ved Originalernes Beskaffenhed, og isærdeleshed ved Sprogenes forskjellige Natur, opstaaer Knuder, som det rigtig nok er ganske nemt at ville overhugge med det nyelig omtalte Alexandersværd.

Dog — jeg vil gaae over til en vigtigere Gjenstand, nemlig til at tale om den metriske Form, under hvilken de Martialiske Digte fremtræde, og som det blev den danske Oversætters Pligt at gjengive. Undtager jeg saaledes et Par Digte, som ere forfattede i veylende jambiske Trimetra og Dimetra, eller blandede jambiske Former, da gives der kun tre Classer af Vers, i hvilke Martial har indklædt sine Epigrammer, nemlig elegisk Form (høist sjelden heroisk) Choliamben og Hendecasyllaber. For at spare Plads, og for ikke gjentagende at angive det prosodiske Schema, har jeg antydnet disse sidstnævnte Former ved et tilføjet J. og H. Svad Choliamben (*χολίαν*) eller det Sippouactiske Vers angaaer, da maa Rømerne have fundet en Velklang i denne Versform, som det ikke vil lykkes vore Øren at gjenfinde; de vilde vel ellers neppe have benyttet det saa ofte, som vi finde, at Tilfældet er hos Catull, Martial og enkelte andre Digtere. Choliamben bestaaer af en jambisk Senarius, i hvis sidste Fod indtræder paa en antispastisk Maade en Trochæus, henimod den femte er, til Modsatning, en reen Jambus. Den brugtes af Rømerne til at udtrykke forskjellige Stemninger, og forekommer helst under satirisk Form, uagtet Catull med særdeles Held har benyttet den ogsaa til sentimentale Skildrings-

ger. Eftersom nu Enhver, hvad enten han er original Forfatter, eller Oversætter, skriver for at læses, kunde det ikke falde mig ind at bibeholde et Metrum, som, uanset dets Mistklang for den nyere Tidsalders Øren, ikke vilde kunne læses, uden noiagtigt Kjendskab til den antike Scansion. Undtager jeg altsaa III, 90, hvor Omstændighederne tillode mig at bibeholde den oprindelige Form, er Choliamben overalt vederlagt ved den rene jambiske Senarius. Hendecasyllaben er et venligt fladrende Metrum, ret skabt til Brug for en lyrisk Digter, naar han skal beskrive sin Elskedes smukke Indlingsfugl samt nydelige Skjodehund, eller modsat, naar han vil skildre en sentimental Stemning, udtale et sorgmodigt Øjeblikks Følelser o. s. v. Dette Metrum, er som flere andre lyriske Metra, heel ubekjendt i vor Litteratur; men alligevel troer jeg, at det vil tiltale det danske Øre, naar man først har opstillet dets Schema, (—o—oo—o—o—o) og man har faaet lidt Øvelse i at recitere det. Saadanne Digte især, som characteriseres ved Gehlenschlägers: „Tager ei min Sang for Andet, end et uvilkaarligt Suk“ kunne neppe finde en metrisk Indklædning, der mere udtaler deres Natur, end den hendecasyllabiske. Til Beviis herpaa, vil jeg anføre vor Digers V, 20, som lyder saaledes:

Var det tilladt, Du fjere Martialis!
 At jeg leved i Mag og ved din Side,
 Hvis jeg kunde bestemme selv mit Livslob,
 Ordne selv, hvad jeg kalder ret at leve,
 Da til Atrier, samt de Stores Guse,
 Riv, Processer og Forums Sørgebilled,
 Samt stormægtige Herrer ei vi fjendte.
 Da til Bøger, til Skjemt, Spadseretoure,
 Kilder, Bade med Longangsløe, samt campus,
 Stod vor Tragten, og did vi stunded Begge.
 Nu vi leve jo ei. Dog begge føle,
 At de herlige Dage frugtlost spildes,
 Som vi, om de end spildes, faae paa Regning.
 Hvo vil tove, som ret forstaaer at leve?

At den hendecasyllabiske Form ogsaa er særdeles brugbar til saadanne lyriske Smaadigte, som udtrykke en skalkagtig Spøg, ja vel endog Spydigthed, vil man blandt mange Exempler, kunne see af samme Bogs 73de Digt, som hedder:

At jeg ei mine Digte, har forært Dig,
Skjøndt Du beder derom, og har forlangt dem,
Kan det undre Dig, Mand? den Sag er simpel:
Muligt kunde jeg faae til Gjengjeld — dine.

I det jeg slutter disse i Korthed forudstillede Bemærkninger om saasamme Metra hos Martial, som kunde klinge lidt fremmed for danske Øren, har jeg blot at tilføie det Ønske, at den fortreffelige Digtets Arbejder ikke maae i min Oversættelse have tabt for meget af deres sunde og friske Colorit, og at dette Værk maa bidrage til at rette en temmelig gjengse Fordom, at Martial er blot at betragte som en vittig, vel endog spydig, Digter. Visselig er han mere. Spydig og skjærende er han kun der, hvor det Gode synes at ville bukke under for det Slette eller det Taabelige, og hans Arbejder vil Ingen kunne lægge bort, uden at agte hans rene Formaal, hans sjeldne Menneffekundskab, hans dybe Sølelse og endelig hans Digtets fortrinlige Kunstform.

Selsinger, d. 30te Juli 1830.

S. Meisling.

Første Bog.

Digterens Epistel til Læseren.

Jeg haaber, at jeg i disse Bøger har lagt en saa høi Grad af Maadehold for Dagen, at Ingen, som dømmes godt om sit eget Hjerte, vil kunne beklage sig, eftersom de vise Ugtelse selv mod Folk af de laveste Stænder, et Hensyn, som vore ældste Forfattere brøde sig saa lidet om, at de spottede ikke alene med sande, men ogsaa med store Navne. Dog — jeg vil kjøbe min Digterroes for lettere Priis, og i mine Digte vil man kunne statte vor Tids ædlere Retning. Thi afholde sig enhver skadefroe Fortolker fra mine jævne Skjemtedigte; ei heller gjøre han mine Epigrammer til sine! Ja slet handler den, som, ved at forhudle en Andens Værk, vil vise, hvor skarpsindig han selv er.

Dersom jeg var Dpfinderen, da burde jeg sagtens gjøre en lille Undskyldning for den muntre, utilhullede Naivitæt i Udtryk, eller, med andre Ord, for Epigrammernes eiendommelige Sprog; men saaledes skriver Catullus, saaledes Marsus, saaledes Pedo, saaledes Cætulicus, kort sagt, saaledes Enhver, som man begjerligen læser. Driver alligevel enkelt Mand sit Enerperie indtil den Affectation, at man paa ingen Side af Bogen har Ret til at tale reent Latin, da kan han nøies med denne Epistel, eller bedre, med den blotte Titel. Epigrammer skrives for dem, som pleie at bivaane Floras Fest. Ind i mit Theater komme ingen Cato; og vil han komme, da spille han den rolige Tilskuer! Forresten troer jeg at gjøre Brug af en Rettighed, som tilkommer mig, naar jeg slutter min Epistel med følgende Vers:

1. Til Cato. [J.]

Den søde Floras muntre Fest du kjendte jo,
Samt Dagens Spøg og Folkets Fryd i lystig Sværm.
Hvi søgte du Theatret da, du strænge Mand!
Mon du alene gikst derind, for at gaae ud?

2. Til Læseren. [II.]

Her er han, som du søger, som du læser,
Martial, som er kjendt i hele Verden
Bed saa mangen en Bog med Epigrammer.
Det, du ydede mig, du kjære Læser!
Mens jeg lever endnu, i Roes og Hæder,
Maae kun Digtene faa, selv efter Døden.

5

3. Anviisning til Læseren, hvor Digtene faaes tilkjøbt.

Du, som forlanger, at denne min Bog skal følge dig altid,
Samt paa Keiser endog ønsker at have den med,
Kjøb dig den, hvor i lille Format Pergamentet sig bøier!
Sæt i Keoler en stor; jeg kan i Haanden faae Plads.
Om du vil vide, hvor jeg er tilfals, at du ikke skal drive
Byen omkring uden Meed — kom! jeg skal vise dig Wei.
Søg til Secundus, en friegiven Mand af den lærde Lucensis,
Lige ved Fredens Capel, nær ved Palladiums Torv.

5

4. Til Bogen.

Saare dig lystet at boe i Boutikerne ved Argiletus,
Saasom du finder det tomt, elskede Bog! i min Pult.
Ikke du ahner, at Rom, den mægtige Dronning, er kræsen,
Troe mig, den Yngel af Mars er ubeskrivelig klog.
Læser ei findes saa store som her, som Unges saa Gamles,
Pogenes Snabel endog er, som Rhinocerens, stor.
Selv naar et stadseligt Bravo du faaer og man kysker paa Fingren,
Lidt fra den rystede Flig Himmelspræet lege du vilst.
For at du ikke skal døie saatidt din Herres Correrer,
Og det alvorlige Rør dadle den Feil, du begif,
Gne du lystet i Sind at stige mod Wether, du Raade!
Til da i Verden og lær, at du i Hjemmet var tryg.

5

10

5. Domitianus.

Dersom dit Die maaskee paa mit Arbeid falder, o Caesar!
Læg det alvorlige Blik, hvilket er Gorderigs Skræk!
Eders Triumpher indførte den Skik at taale, man skjæmter,
Selve den seirende Helt loe, naar man spøged med ham.
Som paa Thymèle du seer og den lystige Mime, Latinus,
Just med et lignende Blik læse du Digtene her!
Gjennem Censuren kan Digtet vel gaae, som kræmter ei Nogen;
Bogen er lystig og kaad; Livet, jeg fører, er godt.

5

6. Til Marcus.

Søekamp faaer du af mig; Epigrammer faaer jeg til Gjengjæld —
Marcus! vil du maaskee svømme med denne din Bog?

7. Domitians Løve.

Medens mod Himmelens Skye hiin Yngling bares af Ornen,
Sængte han ængstelig fast; Kloen dog skaded ham ei.
Keiserens Løve nu lader sig selv af sit Bytte bevæge,
Dg i den rædsomme Flab leger en Hare saa trygt.
Hvilket Mirakel anseer du for størst? To mægtige Væsner
Sligt bevirkede; her Cæsar, og Jupiter hist.

5

8. Til Maximus, om Stella's Digt. [II.]

Stella's herlige Digt om Duen sætter
Seg (om ogsaa Beröna hørte paa det)
Høiligt over Catulli Digt om Spurven.
Hoit min Stella mod din Catullus stander,
Ret som Duen er stor imod en Graaspurv.

5

9. Lovtale over Decianus.

Thrasea's Mening, den herlige Mand's, og den kraftige Cato's
Følger du; dog udi Nød iler fra Livet du ei;
Ikke med udækt Bryst du farer mod blottede Sabler,
Kort, Decianus! du gjør just hvad jeg ønsker mig gjort.
Ene ved Døden forskaffe sig Rye — sligt egner ei Manden;
Hellere priser jeg ham, som ved at leve faaer Roes.

5

10. Til Cotta.

Snart en nyselig Mand og snart en stor vil du være;
Cotta! en nyselig Mand finder man sjelden er stor.

11. Gemellus og Maronilla. [I.]

Gemellus ønsker Maronilla til sin Viv;
Han higer, stunder, beder, skjenker, har saa travlt.
„Er hun da smuk?“ Nei, sikkert Ingen mere styg.
„Hvad er det da, som rører ham?“ Svindsoten, Ven!

12. Til Dranferen Sextilianus.

Skillinger togange fem tilbeeltes hver Ridder; hvorfor
Driker du, Sextilian! Bægere togange ti?
Kogende Vand Dpvarterne snart, samt Tjenerne, mangled,
Dersom ei, Sextilian! Vinen du nødst uden Vand.

1*

13. Om Regulus.

Der, hvor man reiser til Herculis Bye, til det kjølige Tibur,
Hvor med sit svovlede Vand Albula skummer saa hvid,
Der, hvor den fjerde Steen fra Byen, som ligger i Nærhed,
Viser den hellige Skov, Musernes elskede Egn,
Selv udi Heden man Kjølighed nød i den hvælvede Løngang, 5
Hvilken dog havde saa nær øvet en frygtelig Daad.
Brat den styrtede ned, da, tæt ved den vældige Mæsse,
Just i sin Tvespændskarm, Regulus kjørte forbi.
Skjebnen, jeg tænker, var ræd, at ikke den døied vor Klage, 10
Dg at den trodsede ei Alles forenede Had.
Skaden dog stiftede Gavn (saa meget kan Faren bevirke!)
Bygningen just ved sit Fald tolked at Guder var' nær.

14. Arria og Pætus.

Arria, Konen saa kydst, medens Dolken hun rækkede Pætus,
Hvilken hun modigen trak ud af sit Legeme selv,
Sagde: „Saa sandt jeg er din, ei smerter mig Saaret, jeg selv fik,
„Det, som du giver dig nu, Pætus! gjør ene mig ondt.“

15. Domitianus.

Legen og Spøgen og Tidsfordriv med Løverne, Cæsar!
Saae vi; Arena endog skaffer os Saadant at see.
Nylig en Hare, skjøndt greben saatid af de smigrende Tænder,
Løb, som den lystede selv, gjennem det aabnede Gab.
Siig: hvi skaaner det graadige Dyr det erobrede Bytte? 5
Dyret, man siger, er dit; derfor det evnede Sligt.

16. Til Julius.

Julius! hvilken jeg nævner ei sidst mellem Bennernes Rlynge,
Naar jeg paa Aarenes Hævd, eller Hengivenhed seer,
Snart oplevet du har den tredfundstyvende Consul,
Saa ere Dagene dog, som du kan sige, du nødst.
Ei opsætte man bør, hvad muligen kunde berøves, 5
Det, som er endt og forbi, ene du regne som dit.
Sorgerne kun og den trykkende Nød staae roligt med Lænker;
Glæden er hurtig og vims; ikke den venter paa dig.
Grib den med Hænderne fast! omslyng den ængt i dit Favntag!
Dgsaa endda fra din Barm lister den ofte sig bort. 10
Ikke det egner en Vis at sige: „Nu vil jeg da leve!“
Tid er Imorgen for seent; Lev dog heller idag!

17. Til Avitus.

Taaleligt lidt — fortreffeligt lidt — betydeligt Braggods
Finder du her; kun saa skrives, Avitus! en Bog.

19. Til Tucca.

Tucca! hvi glæder det dig, at blande paa gammel Falerner
Mosten, man spundsede til i Vatikaniske Fad?
Siig mig dog, Ven! hvad godt har den gjort, den elendige Wiinmost?
Siig, hvad ondt har den gjort, denne fortrinlige Wiin?
Os, kan nu være sin Sag, men dræbe Falerner, er lumpent,
Dg i Campaniens Wiin hælde fordømmelig Gift.
Gjesten, som kommer til dig, er mueligen værdig at myrdes;
Men et saa kosteligt Fad var dog for godt til at døe.

20. Til Elia.

Huffer jeg, Elia! ret, af Tænder du havde kun fire;
Hosten tog cengang to; atter en Hoste de to.
Nu kan du hoste saa meget du vil, baade Morgen og Aften,
Tredie Hoste har ei noget, den skader dig ved.

21. Til Cæcilianus.

Siig, er dette Manceer? medens Gjesterne sidde ved Bordet,
Sluger du, Cæcilian! Champignonerne selv.
Hvad skal jeg ønske din Bom og din Hals til passelig Gjengjæld?
Champignoner, som den, Claudius dsied, du faae!

22. Porfena og Mucius Scævola.

Haanden, som stiled mod Kongen, gif feil, ved hans Tjener bedragen;
Derfor i Alterets Ild styrted den ind, for at døe.
Dog et saa frygteligt Syn ei taalte hans Fjende, saa ædel,
Helten han hurtigen greb, bod ham fra Ilden at gaae.
Haanden, som Mucius selv heel trodsigt i Luerne brændte,
Denne saa kraftige Haand evned ei Kongen at see.
Haanden tog feil; dog derved den vandt udi Hæder og Navnrye;
Mindre den havde fuldbragt, havde den ikke stødt feil.

23. Løven og Haren.

Hvi vil du flye for det rædsomme Svælg af den mildnede Løve?
Knuse saa useligt Dyr sikkert den ikke har lært.
Kløer, saa store som dens, bestemtes til mægtige Rakker,
Ikke ved Draaber af Blod stilles saa mægtig en Tørst.
Haren er Hundenes Rov, men fylder ei saadant et Mundsævlg;
Ikke for Keiserens Sværd ængste sig Dacerens Pog!

26. Til Faustinus.

Kom dog engang med din Bog, Faustin! for at læses af Folket!
 Kom dog engang med din Bog, Foster af Kløgt og Forstand!
 Ei den eecropiske Pandions Borg formaaer den at vrage,
 Kort Lands kyndige Mænd gaae den ei tause forbi.
 Hæderen staaer ved din Dør. Du tøver at skaffe den Indgang? 5
 Lykkes dig mulig en Stam, Løn for din Stræben at faae?
 Bogen, du skjenker udødeligt Liv, bør Livet begynde
 Alt mellem os; i din Grav Hæderen kommer for seent.

27. Til Sextilianus.

Fem af Bænkene, Mand! ei drikke saameget, som du gjør,
 Dra'k du endogsaa kun Vand, burde du faae dig en Ruus.
 Penge du tigger, ei ene fra dem, som sidde dig nærmest,
 Selv fra den bagerste Bænk laaner du Penge til Wiin.
 Her ei spildes en Øst, Peligniske Persen har frembragt, 5
 Heller ei Druen, der saae Lyset paa Tuscernes Hvi.
 Nei! her tommes et kosteligt Fad fra den gamle Opimus,
 Massifertjælderens selv mister et Anker, saa sort.
 Altsaa, min Sextilian! om du oftere drikker, end tigang,
 Blot Laetani'sk Grums leed dig i Ripperne op!

28. Til Procillus. [H.]

Vel! den forrige Nat, jeg troer, jeg bad dig
 (Dengang mangen Pokal var alt udstukket)
 At du vilde til Middag spise hos mig.
 Du togst Ordene strax for gode Vare,
 Samt optegnede det, skjøndt sagt i Rusen. 5
 Sligt Exempel kan vorde saare farligt!
Μισῶ μνήμωνα συμπότην, Procillus!

29. Om Acerra.

Den, som mener, at Wiin fra igaar hos Acerra man lugter,
 Feiler; thi Manden har Stik altid at drikke til Dag.

30. Til Fidentinus.

Rygtet berettet mig har, du læser mit Digt, Fidentinus!
 Op for det samlede Folk, ret som forfattet af dig.
 Maae det passere for mit, vil jeg sende dig Digtet for intet;
 Men vil du kalde det dit — kjøb det, saa er det ei mit.

31. Diavulus, som Læge.

Læge fornylig, Diavulus har valgt, Liigbærer at worde;
Skkun paa saadan en Wiis Clinicus worde han kan.

33. Til Sabidius.

Nei! jeg elsker dig ei; men sig dig Grunden, jeg kan ei;
Get kun sig jeg kan: det, at jeg elsker dig ei.

34. Om Gellia.

Aldrig i Centrum Gellia græd for den mistede Mage,
Kun naar en Anden er nær, flyder den hylede Graad.
Den har ei virkelig Dval, som, Gellia! ønsker at roses,
Det er den sandeste Sorg, som har ei Vidner behov.

37. Til Lucanus og Tullus.

Dersom man, Tullus! tildelede dig og tillige Lucanus,
Valget, som Leda's Børn fik udi Spartas Bye,
Sikkert der blev en kostelig Kamp udi Dmhed hos Begge,
Da for sin Broder Enhver ønskede heller at døe.
Den, som vandrede først til Skyggernes Rige, da mæled:
„Naar du har levet din Tid, leve du ogsaa i min!“

39. Til Fidentinus.

Digtet, du læser for Alle saa tidt, Fidentinus! er mit Værk;
Men, da du læser det slet, bliver det egentlig dit.

40. Til Decianus.

Er der en Mand, som tælles med Grund mellem herlige Venner,
Som man i Fortiden saae, ret udi Ærligheds Old;
Er der en Mand, som Attica's Kløgt og Latiums Wiisdom
Kjender tilbunds, som er god, ægte eensfoldig og from;
Er der en Vogter af Ret, tillige Beundrer af Dyden,
En, som aldrig har søgt noget hos Himlen i Smug,
Støtter sig endelig En paa en stor og ubøielig Mandskraft,
Last jeg times og Skam, er det ei dig, Decian!

41. Til den Misundelige.

Du, som rymper din Mund og læser mig nødigen, Avind!
Du misunder Enhver; Ingen misunder dig selv.

43. Brutus' Sone, Porcia.

Efterat Porcia fik om den elskede Mage hiint Dodebud,
Dg i sin Smerte hun saae efter den nægtede Dolk,

Raabte hun: „Troer I da, Mænd! at Døden kan virkelig nægtes?
 „Dette, jeg ventede dog, havde min Fader Jer lært.“
 Talende dette, hun slugte med Lyst de glødende Emmer —
 „Gaae, elendige Flok! nu kan du nægte mig Sværd!“

5

44. Til Mancinus.

Togange tredive Mand indbødft du nys til et Gilde,
 Men, paa et Bildsviin nær, Intet du satte paa Bord:
 Ikke den fildige Drue, der gjemmes saa ofte paa Ranken,
 Vbler ei heller, som tidt kappes med Honningen sød:
 Ikke den Pære, som bindes saa fast til hvielig Buskgreen,
 Eller Granaten, hvis Liv stakket som Rosernes er.
 Ikke den landlige Kurv os bragte den ostnede Suurmælk,
 Heller ei Dadlerne kom fra det piceniske Fad.
 Ikke et Bildsviin — dette saa fleint, at det mageligt kunde
 Selv af en uselig Dværg dræbes endog uden Sværd.
 Intet dog fik vi deraf. Vi maatte tilhobe kun see det;
 Saa kan Arena jo tidt ogsaa tractere med Sviin.
 Gid for saadan en Daad dig aldrig bydes et Bildsviin!
 Heller man sætte Dig selv, liig Charidæmus, for et!

5

10

45. Til Stella.

Harernes lystige Spring, samt Lovernes Sprøgen med disse;
 Er i det mindre Digt, som i det større fortalt.
 Togang gjør jeg det end; hvis, Stella! det synes formeget;
 Togang kan du jo selv sætte mig Harer paa Bord.

46. Fyldeskalk.

For at der ikke skal spildes et Blad af Bogen, saa lille;
 Hellige skrive jeg vil: τὸν δ' ἀπαμειβόμενος.

48. Diaulus, som Læge.

Medicus var han engang; Liigbærer han nylig er vorden;
 Hvad han øver, som flig, havde som Læge han gjort.

49. Løven og Haren paa Arena.

Bogteren evner ei selv en Tyr at redde fra sligt Gab,
 Haren, et ræd Creatur, løber derind og derud.
 Hvad der forundrer især — den kommer med Mod fra sin Fiende,
 Ligesom deled den selv hiins ædelmodige Sind.
 Tryggere stædes den ei, naar den løber alene paa Pladsen,
 Ikke med sikrere Roe er den i Skurene gjemt.

5

Dnffer du, Hare saa kaad! et Bye mod de bidende Hunde?
 Løven du har og dens Gab — det kan du skjule dig i.

50. Til Licinianus. (verlende jambiske Trimetr. og Dim.)

Du, som hver en Celtiberer nævne bør,
 Du ægte Bær for Spanien!
 Snart vil du faae at see det høie Bilbilis,
 Ved Heste som ved Krig berømt,
 Det golde Calvus med sin Sne, det brudte Fjeld 5
 Paa Badavéro's høie Bjerg,
 Men og Botrôdi elskelige, søde Lund;
 Pomona's hulde Yndlingssted.
 Der i Congédi lune Vand du bade dig,
 Dg i de Nymphers milde Dam! 10
 Samt styrke Kroppen, naar den er af Hede mat,
 I Calos Strøm, som hærder Jern.
 Bobisca's Lund, som er saa nær, tilbyder dig
 De Hjorte til din Middagskost,
 Dg Bye mod Hede har den gyldne Tagusstrøm, 15
 I Skyggen af den dunkle Skov.
 Dircenna's Kilde slukker dig din hede Tørst,
 Dg Nemea, saa kold som Sne.
 Naar nu den raee December og det vilde Veir
 Fremstormer fra det hæse Nord, 20
 Søg Tarragonas Strande, hvor du Solen har,
 Dg til dit Baletania!
 Der mangan Daae, indviklet i det fine Garn,
 Dg Foraarsbasen slagte du!
 Den Hare snu du fange med den flinke Hest, 25
 Mens Meieren mod Hjorten gaaer.
 De nære Skove vandre til din Urne ned;
 Omringet af de brune Børn
 Din Jæger byder du til Gæst; og Naboen,
 Indbudt til Festen, kommer flux. 30
 Her er ei Skoe med Maaner smaae, ei Togapragt,
 Ei Purpurlugt fra Dragterne,
 Ei myg Client, ei frygteligt Liburnerraab,
 Dg fjern er Enters Herskerord.
 Sagskyldige forstyrre ei din dybe Sovn; 35
 Du nyder tryk din Morgenstund.
 Lad Andre kjøbe sig et larmfuldt Bravoraab,
 Den Lykke skænke du din Ynk!

Den sande Fryd du nyde med Beskedenhed,
 Imens din Cura faaer sin Roes!
 Med Rette Livet fordrer, hvad der er til Rest,
 Naar man er mættet af sin Priis.

40

51. Til Emilianus.

Dersom du kalder din Rok, min Emilianus! Mistyllus,
 Kan det forundre dig, Ven! at Taratalla blev min?

52. Til Haren.

Ei til en Løve kan Noget forslaae, uden Nakker af Omfang,
 Hvi vil du frygte dens Tand, Hare, letfærdige Dyr?
 Bør vel en Løve sig vende til dig fra de vældige Tyre,
 Blot for at knække din Hals, hvilken den neppe kan see?
 Ikke du haabe, du vinder dig Glands ved saa hæderlig Dødsgrund;
 Ei for en Fjende, som den, falder saa useligt Rov.

5

53. Til Quinctianus. [H.]

Dig jeg kalder til Hjelp for mine Bøger
 (Hvis jeg nænner at regne dem, som mine,
 Som han læser saa slet, endskjøndt din Digter!)
 Hvis de klage sig for en haard Behandling,
 Du forlange dem frie! gaae Du i Borgen!
 Og, om Eier han kalder sig dumdriftigt,
 Siig, at Herren er jeg, at jeg frigav dem.
 Naar du dette har raabt tre, fire Gange,
 Vil du jage den Lys en Skræk i Livet.

5

54. Til Fidentinus.

Midt i den Bog, som er min, Fidentinus! findes et Blad, som
 Skreves af dig, og bærer saa grant paa sin Eier et Mærke,
 Hvilket beviser mig klart, at de øvrige Dele du stjalst mig.
 Saa en Ringonerkavai, som stinker af Olien, pletter,
 Naar den er lagt deriblandt, Byeherrerens purpurne Dragter.
 Saa mod det stolte Chrystal affstikker Arctium's Leertøi;
 Saa, naar den vandrer omkring paa Caysterens Bredder, den sorte
 Ravn er til Latter og Spot, naar den staaer ved ledeiske Svaner;
 Saa, naar den hellige Lund gjentoner af Atticas Sangfugl,
 Møder en Skades de skrattende Skrig den cecropiske Klage.
 Ikke behøver min Bog Angiver, ei heller en Bevner,
 See! dit Pagina staaer dig imod; det raaber: „han stjal det!“

5

10

55. Til Fuscus. [H.]

Hvis du eier en Plads for Venfkab, Fuscus!
(Ejendot du haver en Ven fast allevegne),
Er tilovers en Plads, jeg beer dig om den.
Om jeg ogsaa er nye; det bør ei skade;
Sligt har ogsaa de Gamle fordem været.
Prøv dog heller, om ei den Nye kan vorde,
Ret som hine, med Tiden troe og gammel.

5

56. Til Fronto.

Skal jeg i fortelig Sum, hvad din Ven sig onsker, berette,
Fronto, en kostelig Ziir baade i Leding og Fred!

Da er' hans Onsker: en Eiendomsjord, som er liden, at dyrke,
Samt, under noisomme Raar, mageligt Liv uden Glands.

Hvo vilde staae, som en ydmyg Svend, paa det spættede Steengulv,
For et „Godmorgen“ at faae aarle frembaaret, som Nar,

Naar han er riig ved Byttet, han fik i sin Skov og paa Marken,
Samt opstiller sit Garn foran Kaminen til Jagt?

Naar han kan narre med bævende Snøer de hoppende Fiske?

Eller fra rødrende Fad hente sig Honningen gul?

10

Naar paa et kunstløst Bord hans Pige forskaffer ham god Kost?

Naar han ei kjøber det Æg, hvilket i Njken er kogt?

Den, som elsker mig ei, foragteligt skue til sligt Liv!

Blege sin Kind udi Rom, vims som ærbødige Client.

57. Til en Viinhandler.

Af en evindelig Regn Viinhøsten blev saare fordaerret;

Sælge mig Viin uden Vand, vilde, men evner, du ei.

58. Til Flaccus.

Flaccus! du spurgte mig tidt, hvilken Pige jeg leed, eller ikke:

Aldrig jeg lider en knipst, aldrig jeg lider en kaad.

Lidt mellem Begge var bedst. Midveien jeg altid har yndet;

Hine forbittre vort Sind; disse vil mætte for snart.

60. Til Flaccus.

Hundred Kvadranter er' Sportlerne kun, endogsaa i Bajæ;

Skal jeg da mores ved Sult paa et saa kosteligt Sted?

Skaf mig igjen det dæmrende Bad hos Lupus og Gryllus!

Naar jeg skal spise saa flet, hvi skal jeg bades saa godt?

61. Løven og Haren.

Træd kun, Hare! detind, udi Løvens det rædsomme Tandgab!

Løven dog altid vil troe, at den har intet for Tand.
 Hvor er den Ryg eller vældige Lænd, den kan styrte sig over?
 Hvor kan den hæfte sin Tand, som naar den fælder en Tyr?
 Hvi vil du trætte den Konning og Drot udi Skoven forgjeves?
 Ene det fældede Dyr mægter at skaffe ham Fryd.

5

62. Til Licinianus om Digternes Fødested.
 (Metret som i 50de.)

Berona har sin ædle Digters Sange fjer,
 Og Mantua sin Maro's Dvad;
 Apónas Egn man skatter kun for Livius,
 Samt Stella og Valerius.
 Regnfloden Nilen frydes ved Apollodór,
 Mens Sulmo ved Dvidius.
 Om een Lucanus og de tvende Seneca's
 Corduba er veltalende;
 Det muntre Gades frydes ved sin Canius;
 Emérita ved Decian.
 Bort Bilbilis er stolt af dig, Licinian!
 Og vil ei heller glemme mig.

63. Om Levína.

Hun, som var fugtig, og maalede sig med de strenge Sabiner;
 Skued bestandigen suurt, meer end den mulende Mand,
 Medens hun dukkede sig i Lucrineren samt i Nvernus,
 Og udi Bajæ's Bad ofte forfristed sin Krop,
 Blev saa varm, at hun svigted sin Mand, for en Yngling at følge;
 Hun, som Penélope, kom; men, som en Hélena, gif.

5

64. Til Celer.

Om du end beder, jeg læser dog ei Epigrammerne for dig;
 Ei vil du høre paa mit, du vil kun læse mig dit.

65. Til den pralende Fabulla. [II.]

Deilig veed vi du est, og derhos skjær Møe,
 Har og Skillinger — hvo vil Saadant nægte?
 Men, Fabulla! fordi du praler med det,
 Est du længer ei riig, ei skøn, ei skjær Møe.

69. Om Rufus.

Rufus i Alt, hvad han gjør, kun drømmer om Nævia ene;
 Er han' beflemt, er han glad — taus, er om hende hans Ord.

Spiser han, drikker han Skaal, bekræfter, benægter han — altid
Nævia frem; han var stum, gav ham ei Nævia Stof.

Sendte han ikke sin Fader igaar en kostelig Hilsen:

5

„Venlig Godmorgen, min Snut! Nævia, sødeste Slut!“

Nævia, læsende Sligt, vil dukke sit Hoved og smile.

Hun er ei ene for dig; selsomme Mand, er du gal?

71. Til sit Digt.

Gaae med din Hilsen! istedetfor mig, jeg forlanger, Boglille!

At du, som ydmyg Client, drager til Præculi Borg.

Dersom du spørger om Veien, saa hør! hvor Castor er Vestas
Naboe, du ile forbi, samt hendes Piger og Hjem.

Op ad den hellige Hvi til Palatium kommer du derpaa,

5

Hvor du i Buserne seer skinne vor hellige Drot.

Ikke dog sinke den stolte Coloss med sin Straale din Vandring,

Som udi Kunstpragt staaer over det rhodiske Værk!

Drei saa din Wei, hvor du Templet seer til den drukne Lyæus,

Dg hvor den maledede Præst pynter Cybèle's Loft.

10

Strax for dit Die tilvenstre du seer de stolte Penater,

Samt det statlige Slot, ind i hvis Sale du skalst.

Træd kun derind; frygt ikke for Haan, skjøndt Døren er pragtfuld;

Ikke paa videre Gab stander i Byen en Dør.

Ingen er elsket, som den, af Phoebus og samtlige Muser.

15

Dersom han siger: „hvorfor kommer ei Digteren selv?“

Saa undskyldte du mig: „hvad du læser, om ikke just vigtigt,

„Digte han kunde jo ei, dersom personlig han kom.“

72. Til Sønnen.

Nævias Skaal vil jeg drikke med sex, Justina's med syv Glas;

Lycas' i fire, med fem Lyda's, og Ida's i tre.

Altsof jeg skjenker Falernereren i, vil jeg nævne min Pige,

Kommer da Ingen, nu vel! kom da, du venlige Søvn.

73. Til Fidentinus. [II.]

Digter vorde ved Hjælp af mine Digte,

Sligt du haaber og ønsker, Fidentinus!

51 Saa formener og Egle, hun har Tænder,

Maar hun kjøber sig Been og indisk Filsbeen.

Saa tilsminker sig og Lycôris Ynde,

5

Skjøndt af sortere Teint, end modne Moerbær.

Hvis paa denne Maneer du bliver Digter,

Kan du, skaldet, erholde skjøne Lokker.

74. Til Cæcilianus.

Ingen der fandtes i Byen omkring, o Cæcilianus!
Hvilken, endogsaa omsonst, ønsked at røre din Liv,
Medens man havde Forlov; men nu, da du sætter en Skildvagt,
Sværme Galaner omkring. Cæcilian! du er snu.

75. Til Paulla.

Længe han var din Galan — da kunde du nægte det, Paulla!
Nu er han bleven din Mand; siig, kan du nægte det nu?

76. Til Pinus.

Pinus! det Halve til Skjenk, langt heller end Alt, som et Udlaan,
Byder man Dig; det er bedst, naar kun det Halve gaaer tabt.

77. Til Valerius Flaccus.

Flaccus, med hvilken jeg syler i Hu, som jeg mindes saa ofte,
Paduas herlige Haab! værdige Søn af dens Lar!
Bryd dig ei meer om Sostrenes Chor og Piæriens Sange,
Ikke for det Slags Stads Pigerne giver en Hvild.
Søger du Phoebus? Minerva er den, som i Stuffen har Penge, 5
Hun er saa klog, at hun selv laaner til Guder paa Pant.
Digternes Krands — hvad gavne vel de? Nei Olietræet
Bugner med kostelig Frugt under de farvede Bær.
Helicon skaffer kun Vand og en Lyra fra Sangens Gudinder,
Seirende Kroner og høist Bravo, som siger kun lidt. 10
Hvi vil du søge til Cirrha's Bæld, og det usle Parnassus?
Romertorvet er nær — der har man Penge, min Ven!
Der man rasler med Guld, imedens om vore Cathedralers
Høie Pulpeter saa goldt lyde kun Høfligheds Rys.

79. Om Festus.

Medens den ædende Kræft i hans Gane sig frygtelig trængte,
Dg paa hans Læker man saae sidde den rædsomme Sot,
Selv, uden Laarer, han vækkede Mod hos de grædende Venner,
Dg til den Stygiske Søe Festus beslutted at gaae.
Ikke han skjænded de venlige Træk ved den snigende Giftsaft,
Ei ved en pinende Sult søgte han smertelig Død,
Nei paa en Viis, som er Romeren værd, sit uskyldige Liv han
Endte; paa ædlere Wei iled han bort fra vor Jord.
Rygtet med Rette bør sætte hans Navn over Cato, den Stores;
Festus, som endte sit Liv, var jo af Cæsar en Ven.

81. Til Canus.

For at erobre dig Kurve, du løb endog i din Dødsnat;
Sikkert det myrdede dig, at der alene var een.

82. Til Sossibianus.

At du er født af en Træl, det veedst du og yttres saa hoffligt,
Saa som du kalder endog selve din Fader for: Herr'.

83. Om Regulus. [H.]

See! den Porticus ligger hist i Støvet,
Hvor saa vide den har udbredt sin Styrtning,
Skjøndt den, selv i sit Fald, var uden Brøde.
Just som Regulus drog forbi dens Mure,
Samt med Gangerne foer igjen mod Hjemmet, 5
Sank den pludseligt ned med hele Vægten.
Knap den Eieren saae i sikker Tryghed,
Før den segned, men uden Blod og Skade.
Angsten er jo forbi; thi klag ei mere!
Hvo kan nægte, du est af Himlen skjernet, 10
Hvem en styrrende Muur gjør ingen Skade.

84. Til Manneja.

Stedse du haver en Hund, som slikker din Mund og dit Ansigt;
Sligt er ikke saa sært; Hunden er Ynder af Skarn.

86. Om Marius.

Nylig en snurrig Herold opbød en kostelig Wiingaard
Med en fortræffelig Mark, ikke fra Byen saa langt.
„Dersom I mene,“ han skreg, „at Marius følger af Armod,
„Feiler I meget; han har Penge paa Renter, ei Gjæld.“
„„Hvad har bevæget ham da?““ — „Herude kreyered jo Dvæget, 5
„Samt hans Slaver ihob; derfor er Stedet ham fælt.“
Byde hvo vilde vel nu, med mindre han ønsked at miste
Alt! ved den pestfulde Gaard Marius hængende blev.

87. Om den gjerrige Novius. [H.]

Ta min Naboe han er, jeg troer, jeg kunde,
Hvis jeg rakte ham Haand, fra Vindvet naae ham.
Hvo misunder mig ei, fordi man troer mig
Seel lykkelig, der kan, hver Tid paa Dagen,
Hurtigt være foreent med sliig en Naboe? 5
Nei han er mig saa fiern, som Gouverneuren,

Der bestyrer Syene hist ved Nilen.
 Ei mig undes at see ham, spise med ham,
 Ei at høre hans Røst; i Byen er mig
 Ingen baade saa nær og dog saa fjernet. 10
 Han maa flytte herfra; hvis ei maa jeg det.
 Kort — Enhver, som har Lyst til ei at see ham,
 Maa hos Novius boe, hvis ei, da nær ham.

88. Til Fescennia.

For at man ikke skal lugte den Biin, som gav dig din Gaarbruus,
 Sluger du, ødselende Dvinde! Piller med Lugtende i.
 Fastende gnides med disse din Tand, dog hindre de ikke,
 At fra det nederste Svælg, Stanken arbejder sig op.
 Lugten forpestes jo meer ved at blandes med Piller; og Vandet,
 Multipliceret med Lugt, tager en længere Vej.
 Utsaa de Aneb, som kjendes forlængst, og Listen, man veed alt,
 Ganske du ende; thi vær, uden Omstændighed, fuld!

89. Til Alcimus.

Alcimus! røvet din Herre du blevst i den voxende Alder;
 Græstovr dækker dig nu, udenfor Labicums By.
 Ikke du vente den Phariske Steen med sin nikkende Masse,
 (Gengang styrter jo dog al den unyttige Slid!)
 Ikke et skrøbeligt Burbomstræ og det skyggende Wiinskud, 5
 Samt de Enge, jeg har vædet med Taarer saa tidt.
 Tag da, min elskede Dreng! mod dette, som Pant paa min Dmhed!
 Her, til evindelig Tid, blomstrer et Minde om dig.
 Naar da Lachejis spinder engang mine Dage til Ende,
 Duster jeg gjerne, mit Støv monne sig hvile som dit. 10

90. Til Cinna. (Choliambus).

Beständig hvisker du til Een og Hver, Cinna!
 Endogsaa det, som siges kan paa Torv — hviskes.
 Du leer, du græder, klager, dadler — Alt — hviskes;
 Dit Raab, din Sang, din Dom, din Laushed — Alt — hviskes.
 Men er saa dybt i Kroppen da din Got sunken. 5
 Alt, Cinna! selv en Cæsars Roes af dig — hviskes?

92. Til Lælius.

Intet forfatter du selv, men dadler dog, Lælius! mit Digt;
 Enten forfatte du dit, eller forfaane du mit!

94. Om Aquinus.

Ved sin Fabricius, ærlig og troe, nu hviler Aquinus,
Hvilken betraadte med Fryd først det Elyfiske Land.
Alteret vidner: „I første Cohort commanderede Begge“
Mere dog er af Værdie, hvad man i Korthed har sat:
„Bensfabs hellige Pagt udi Livet forened dem Begge,
„Hvad som Benner de var, Rygtet har sjelden fortalt.“

5

96. Til Helius.

Stedsse man hører dit Bjef; Du farer i Benet paa Alle;
Ikke Du gjør det omsonst — Penge kan stoppe din Mund.

98. Til Nævolus.

Kun naar man skriger hinanden i Mund, Du, Nævolus! taler,
Skjøndt Du drømmer dig selv Taler og stor Advocat.
Gaa! paa denne Maneer veltalende blive vi Alle,
Tys — nu tier Enhver — Nævolus! tal nu engang!

99. Til Flaccus om Diodorus.

Ikke Processer alene, men Podagra har Diodorus;
Dog Advocaten ei faaer Penge: lidt Chiragra, Ven!

100. Til den gjerrige Calenus. [H.]

Ei de to Millioner fuldt Du eied,
Dog saa ødsel Du varst, saa brav, saa nobel,
At vi ønskede Dig endogsaa ti til.
Himlen hørte vor Bøn og varme Dufte;
Knap af Maaneder gik der syv til Ende,
Før Du Summen erholdt ved fire Dødsfald.
Dog (som ikke du fikst det Hele skjenket,
Men som heller du varst bestjaalet!) sank Du,
Usle Stymper! til slikt et Sultelevnet,
At det Gilde, som er dig allerkostbarst,
Og det eneste, som Du aarlig nænner,
Kan omtrent med en lumpen Skilling dækkes.
Ja vi koste dig kun et halvt Pund Kobber,
Skjøndt vi ere tilbords syv gamle Benner.
Hvad nedbede vi Dig for slikt et Gilde?
See! vi ønske dig hundred Millioner;
Hvis Du arver dig dem, Du døer af Hunger.

5

10

15

102. Om Demetrius.

Han, hvis Fingre mig gavned saa tidt i poetiske Sysler,
 Yndet ei ene af mig, elsket af Keiseren selv,
 Han, Demetrius, vandrede bort i sin tidligste Ungdom,
 Til sine Lustre tre ene han foied een Host.
 Dog, for at ikke som Træl han skulde til Skyggerne drage,
 Medens af Feberens Ild flammed hans svækkede Krop,
 Sorged jeg for, at paa Leiets endog jeg skjenked ham Frihed;
 Værdig han var, at min Skjenk skulde forskaffet ham Hjælp.
 Dog udi Døden han følte min Gunst; Patronus han kaldte
 Mig, da han vandrede frie ned til den Stygiske Søe.

5

103. Til Lycoris. [H.]

Den, Lycoris! som har din Venus malet,
 Har nok, tænker jeg, smigret for Minerva.

104. Til Scævola.

„Unde mig Guderne blot de tigange hundrede Tusind,“
 Sagde du, Scævola! tidt, før Du var Ridder med Ret,
 „Hvor jeg skal leve! tractere hver Dag — kort stadse som Rigmand!“
 Guderne, føieligt nok, skjenked Dig Dnsket og loe.
 Dagligt din Toga nu skidnere blev; ret ussel din Kappe;
 Tregang bøde du lodst selv dine Skoe med en Lap.
 Ti Oliven Du sætter paa Bord, men glemmer de fleste;
 Saa udvikler sig let to gange Maaltid af eet.
 Ene du drikker den Bærme saa tyk af den røde Vejenter,
 Urterne koster en Æs, selve din Venus en Æs.
 Kom — jeg vil stævne dig ind — Du est en Bedrager og Bindhas;
 Lev dog honet, eller send Zeus Millionen igjen.

5

10

105. Om Skuespillene. [H.]

At paa spættede Hals den Parde bærer
 Naget, pyntet og net; at vilden Tiger
 Med Saalmodighed staaer for Slag af Pidsken;
 At i Bidsler af Guld de Hjorter bide;
 Samt at Libyens Bjørn med Liner tvinges;
 Og — som Calydon's stort, hvorom der tales —
 Selv Bildsvinet ved Purpurgrimen føres;
 At en væmmelig Bøffel Vognen trækker;
 Samt at Dyret tør ei sin Herre nægte,
 Naar han byder, at prøve lette Dandse —
 Troer du ikke, at Sligt er Syn for Guder?

5

10

Dog betragter man slikt, som næsten Intet,
 Naar man skuer de Lovers tomme Sagen,
 Hvem den hurtige Hare snildt kan trætte.
 Snart den slippes og fanges, caresseres — 15
 Snart det holdes i Mund, det trygge Bytte.
 Snart fornøier det dem at aabne Munden,
 Mens de holde den bange Tand tilbage,
 Skamfuld' ved at begnave slikt et Bytte,
 Naar de nyligen kom fra Nord paa Tyre. 20
 Det Slags Mildhed erhverves ei ved Kunster,
 Nei de vide jo nok, hvis Træl de ere!

106. Til Ovidius.

Druen, som vorer hos mig, i min Wiingaard, nærved Nomentum,
 Just ved at ligge paa Fad, men i en længere Tid,
 Taber saa ganske ved Alder og har sit Navn og sit Væsen,
 Alt, hvad man kalder den end, Fadet er gammelt og godt.

108. Til Lucius Julius.

Julius, mægtige Mand! tidt hørte jeg denne din Klage:
 „Skriv dog engang noget Stort! du er en doven Krabat!“
 Frit udkomme da giv, men slikt, som fordum Mæcenat
 Til Horatius gav, og til den fjere Virgil.
 Da jeg forsøger at syfle med det, som lever i Tiden; 5
 Ud af det flammende Baal da vil jeg redde mit Navn.
 Studene trække saa nødigt en Ploug i de sandige Marker;
 Ploie de fede, er tungt; men det betaler sig dog.

109. Til Gallus.

Sa Du besidder (Du eie det end og forøget i mangt Aar!)
 Ret et fortrinligt Pallads, Skade hiinsides vor Flod!
 Jeg fra min leiede Dvæst beskuer Bipsanii Laurbær,
 Just udi dette Dvarteer blev jeg bedaget og graae.
 Skal jeg nu hilse paa Dig om Morgenens, faaer jeg at flytte; 5
 Hvilket du havde fortjent, selv om du fjernere varst.
 Dig det siger ei stort, om der mangler i Følget en Toga,
 Mig er det vigtigt og godt, om jeg kan spare min Gang.
 Selv skal jeg komme, samt hilse paa Dig ved den niende Time;
 Men i den tidlige Dag Ave dig sig mit Digt!

110. Publii Sijodehund. [H.]

Issa, kaadere end Catulli Graaspurv,
 Issa, ligesaa reen, som Rys af Duer,

Issa, smigrende som en ægte Pige,
Issa, kostelig som en Indisk Perle,
Issa Publius er en Lyst og Glæde. 5
Naar man hører dens Knurr, man troer, den taler;
Fryd tilligemed Sorg den kan fornemme.
Har den strækket sin Hals, i Søvn den synker,
Dg man hører ei da den mindste Stønnen. 10
For at ikke den skal i Døden ende,
Har min Publius selv den troligt skildret,
Dg den Maledede, seer Du, ligner Issa,
At den ikke sig selv kan ligne mere.
Nær den Skildrede prøv at lægge Issa, 15
Dg Du enten vil troe, at Begge leve,
Eller ogsaa, at Begge kun er' skildred'.

111. Til Belox.

Stedsse beklager du Dig: jeg gjør Epigrammerne lange;
Ingen forfatter du selv; Du gjør dem kortere, Ven!

112. Til Regulus.

Navn Du besidder af Vis; ydmygeligt dyrker Du Himlen,
Under din herlige Klogt staaer din Gudfrugtighed ei.
Ikke jeg veed at bedømme dit Værd, naar jeg kjenker dig Bøger;
Ingen forundrede sig, dersom jeg Røgtelse gav.

113. Til Priscus.

Førend jeg kjendte dig ret, jeg kaldte dig Konning og Herre,
Nu da jeg kjender dig ret, hedder Du Priscus igjen.

114. Til Læseren. [J.]

Hvad jeg som Yngling, ja som Dreng, nedskrevet har,
Hver Bagatel i Digtetekunst jeg selv har glemt,
(Hfald du vil fordærve dig din gode Tid,
Dg, kjere Læser! spille dig din Frihedsstund)
Du kan tilhobe faae tilkjøbs hos Pollius: 5
Kun han er Skyld, at ei mit Snak tilgrunde gik.

115. Til Faustinus.

Ikke saa langt fra din Gaard, Faustinus! Telésphorus eier
Huus og en passelig Jord, samt en fortræffelig Eng.
Ufæn af Datteren jordede han der; som du læser, Antulla's
Navn han satte derpaa; hellere læste man hans.
Med til den Stygiske Flod, det passede heller at han gik;
Dog, da det undtes ham ei, ærer han her hendes Been.

116. Til Procillus. [II.]

Mig en Pige har fjer, du Avindsyge!
Dg hun stikker i Hvidhed selv en Svane,
Snee og Lilier, Sølv, endog Liguster —
See! at hange dig op, Du alt betænkt har.
Selv jeg elsker en Mo, saa sort, som Matten,
Sort som Alliker, Myrer, Beeg, Cicader —
Hvis jeg kjender dig ret, nu vilst Du leve!

5

117. Om Antulla.

Lunden indviiede Foenius her til et Hjem for de Døde;
Samt nogle Agere til, alle med ypperlig Jord.
Her nedlagdes i Grav Antulla, der leved saa stakket:
Nær hende hviler engang Fader og Moder i Jord!
Ingen det lyste (man høre mit Raad!) at eie den Ager!
Ene dens Ciere faae der udi Døden et Hjem!

5

118. Til Lupercus. [II.]

Aldrig møder jeg dig, min Ven Lupercus!
For jeg hører: „Nu har du snart min Slave —
„Giv saa hannem din Bog med Epigrammer —
„Blot jeg læser dem — flux du faaer dem atter.“
Gi din Slave Du vær umage til mig!
Lang er Veien at gaae til Pætræet;
Hvit desuden jeg boer i tredje Stokværk.
Nei! Du nærmere kan dit Dufte stille.
Lidt Du kommer, jeg veed, til Argiletus;
Der er, lige for Cæsars Torv, en Lade
Med Colonner, som ere tæt beskrevne,
Hvor Du læser ihast en Digterliste.
Søg mig der! naar du spørger om Utrectus
(Sligt er Navnet paa Herren i Boutiken),
Med fra første, maaskee fra anden, Række
Gier han Dig Martial, med Pimpsteen skrabet,
Purpurpyntet og net, for fem Denarer.
„Fem er ikke du værd.“ — Maaskee, Lupercus!

5

10

15

119. Til Cæcilianus.

Den, som ei Epigrammer fik nok, naar han hundrede læste,
Kan ei, Cæcilian! selv af det Dnde faae nok.

Anden Bog.

Dedicationsbrev til Philosophen Decianus.

„Hvad skal jeg bestille med dit Brev?“ vil Du sige: „er det ikke nok, at jeg viser dig den Dpmærksomhed at læse dine Epigrammer? Hvad kan du desuden sige her, som du ikke ligesaa godt kan sige i Vers? Hvorfor de tragiske Skuespillere komme stikkende med deres Brev, det kan jeg endda begribe, eftersom de, som Skuespillere, ikke kunne tale i deres egen Character. Epigrammer derimod trænge ikke til en Curio; de have deres egen Tunge, og den er skjærende nok. De kunne jo skrive Folk Breve til paa hvad Pagina Dem lyster. Behag altsaa ikke at gjøre Dumheder og ikke at fremføre en latterlig Character i en gravitetisk Toga. Du maa desuden betænke, at du med din lille Ferle neppe kan staae dig imod Karlen med det store Garn, som du letteligen kan faae over Hovedet. Jeg selv vil i det Mindste være en af de Første, som vil gjøre Dphævelser derover.“ Sandhed, Decianus! jeg troer, at Du har Ret. Men dersom Du nu ovenikjøbet vidste, med hvilket Brev, ja med hvilket langt Brev, Du skulde været hjemløst! Skee da din Billie! og Dig takke nu Enhver, som faaer denne Bog ihænde, at han, uden at være ganske udmattet, kan gaae over til at læse Pagina 22.

1. Til Bogen.

Af Epigrammer trehundred maaskee Du kunde vel taale;

Dog, hvo taalte saa Dig, Bog! eller læste dig ud?

Lær, hvad Nytte der er ved en Bog, som er liden og spinkel:

Fremmest, og just Nummer eet, spildes der mindre Papiir.

Skrivere faaer (Nummer to) det Samtlige skrevet i een Stund,

Uden at være geneert længe ved Digterens Snaak.

Tredie Nytte, min Bog! om du læses for Nogen i Selskab,

Wil Du, ifald du er slet, kjede lidt mindre som kort:

Naar han har blandet sit Glas, kan Gjesten begynde sin Læsning,

Hvilken er endt og forbi, førend Pokalen er kold.

5

10

Troer Du, min Bog! jeg fikked dig nu ved saa mærkelig Korthed?
Ach! for den læsende Hob vil du dog synes for lang.

2. Til Domitianus.

Creta forlehned et kosteligt Navn, dog Africa større;
Hiint Metellus erholdt, Scipio dette, ved Kamp.
Skjønnere gav Dig Germaniens Land ved den tabende Rhinstrøm;
Ja, som en Yngling endog Navnet, o Cæsar! Du vandt.
See! med sin Fader din Broder har deelt Idumæa's Erobring; 5
Palmen, som Daceren gav, Cæsar! alene blev din.

3. Til Sextus.

„Ikke jeg skylder en Hvid.“ Mei! intet Du skylder, o Sextus!!
Den alene har Gjæld, som at betale formaaer.

4. Til Ammianus. [II.]

Ei! hvor kjerligt Du kan din Moder klappe!
Ei! hvor kjerligt din Moders Haand Dig stryger!
Broder kalder hun Dig; Du hende Søster.
Siig, hvi haver I Angst for Elskovstitler?
Troer I, slikt er en Spøg? det er det ikke: 5
Heller være I det, I vistnok ere!
Viid! den Moder, som vil din Søster kaldes,
Vil ei Moder, ei heller Søster være.

5. Til Decianus.

Gid jeg faae Skam, Decian! hvis ikke jeg ønsker at være,
Ei om Dagene blot, selv om Natten, hos Dig.
Dog er der Noget, som skiller os ad — totusinde Passus,
Multiplicered' med to, naar jeg skal atter gaae hjem.
Tidt Du er ude; og, est Du det ei, man nægter Dig hjemme; 5
Muligt Forretning Du har, eller Du pleier Din Krop.
Naar jeg kan træffe Dig, gjerne jeg gaaer totusinde Passus;
Men, for at træffe Dig ei, fire — det bliver for langt.

6. Til Severus. [H.]

Gaae, og beed mig igjen at skrive Bøger!
Knap til Pagina tre Du est jo kommen,
Før du iler ihast til sidste Side,
Mens til kjendeligt Gab din Mund sig dreier.
Dog er Bogen den samme, som Du graadigt 5
Skrevst, dicteret af mig, paa Pergamentet;
Just den samme, Du var saa ømt i Barmen,

Paa Theateret, fast i hvert et Gilde;
 Just den samme, ja muligt endnu bedre.
 Ach! hvad gavtede mig, den var kun lille, 10
 Fast ei tykkere selv end Kullestokken,
 Naar af Dage Du bruger tre til Læsning?
 Ei! Du nyder din Glæde saare søvligt!
 Og, som Vandrer, Du est jo tidlig trættet.
 Altsaa naar Du vil fjøre til Bovilla, 15
 Strax Du beder maaskee ved Musatemplet?
 Gaae, og beed mig igjen at skrive Bøger!

7. Til Uttalus.

Ret Du, Uttalus! fører en Sag; er en pæn Declamator;
 Danner Historier smukt, digter et nysfeligt Vers;
 Skriver en Mime saa fin, Epigrammer tillige, saa læfve,
 Est en Grammatikus sød, derhos en rar Astrolog:
 Ret allerkjæreste synge Du kan, og danser saa deiligt; 5
 Spiller paa Lyra saa net; kaster med Bolden saa flinkt.
 Godt fuldfører Du Intet af Alt, dog nysfeligt hver Ting:
 Hvad Du vel egentlig est? kun en forførdelig Hås.

8. Til Læseren.

Dersom i Digtene her Udskilligt Dig tykkes, o Læser!
 Enten utydeligt sagt, eller ei ægte Latin,
 Vide Du, Feilen ei altid er min: Afskriveren bumred,
 Medens han hastet for stærkt med sin Optælling af Vers.
 Erver Du alligevel, Feilen er min, langt meer end den Andens, 5
 Ikke Du har i dit Bryst mindste Medlidenhedsgran.
 „Digtene due dog ei.“ Nu vel! vil jeg nægte Dig Sandhed?
 Intet de due, men viid, bedre Du skriver dem ei.

9. Om Nævia.

Nævia svared mig ei, da jeg skrev. Saa faaer jeg vel Intet!
 Dog, hvad jeg skrev, har hun læst — sikkerligt faaer jeg det dog.

10. Til Posthumus.

Ofte Du byder mig Kys, men rækker kun Hælvten af Læben;
 Godt! endogsaa af det kunde det Halve gaae bort.
 Ja vil du skænke mig ret en stor, en usigelig Glæde,
 Posthumus! gjemme du selv hele det Halve for Dig!

11. Til Rufus om Selius. [J.]

Naar Selius Du, Rufus! seer med rynket Bryn,

Der vilde gaaer i Buegangen op og ned;
Naar mørke Træk antyde taust en vægtig Dval,
Dg sorgeligt hans Næsetip mod Jorden gaaer,
Han river Haaret, og sit Bryst med Haanden flaaer,
Da er hans Sorg ei for en Broder eller Ven;
Hans Søner leve — gid de længe leve maae! —
Alt staaer sig godt, hans Meubler og hans Træl og Viv;
Forpagteren — Forvalteren har Intet snydt.
„Hvad er der da?“ Han er idag ei bedt til Gjest. 10

12. Til Posthumus.

Sig mig en Grund, at bestandig dit Rys kan dufte som Myrrha,
Dg at din Nænde har ei Lugten alene af Dig?
Posthumus! just at Du lugter saa godt, det gjør mig lidt tvivlsom;
Altid at lugte saa godt, viser, man lugter ei godt.

13. Til Sextus. [H.]

„Advocaten Salar — Gebyr til Retten.“
Sextus, heller betal din Gjæld til Manden!

14. Til Paulinus om Selius.

Alting prøver han paa; der er Intet som ikke forsøges,
Dersom han mærker, han ei bydes til Selskab idag.
Hen til Europa han løber, og roser, Paulinus! din skjønne
Fod, som han uden Maneer ligner med Helten Achils.
Dersom Europa nu gavner ham ei, han iler til Septa, 5
Muligt Philyrides gier eller Esönides lidt.
Skuffes han ogsaa i det, til Memphis' Tempel han stiler,
Dg, du bedrovede Ro! sætter sig ned paa din Bænk.
Næst til Palaiet han gaaer, som svæver paa hundrede Sviler,
Til den Pompejiske Skjenk og til den dobbelte Lund; 10
Brager ei Badene selv hos Fortúnatus og Faustus,
Lupus' Bade med Træk, Gryllus' Bade med Mulm.
Atter og atter og atter igjen han Thermerne søger.
Naar han nu prøvede Alt, uden at Guder ham hjælp,
Søger han atter hiin Burbomslund ved den lune Europa, 15
Om i den sildige Dvæl muligen vandrer en Ven.
Syr! du lystige Seiler i Sø! ved din Pige jeg beer Dig:
Engang byde Du dog Selius op til dit Bord!

15. Til Hermus. [H.]

Aldrig drikker Du Nogen til af Bægret:
Sligt er menneskekjerligt, ikke opblæst.

16. Til Boilus.

Boilus syg? Det er Tæpperne blot, som skaffe ham Sygdom;
Gavnede Tæpperne vel, dersom han ikke var syg?
End Madratsen fra Nil? end den, som er farvet i Sidon?
Kunde han vise sin Stads, Narren, hvis ei han var syg?
Lad dine Læger kun gaae! bortsend Machaônerne alle!
Dusker Du Helbred igjen, hent dig et Teppe hos mig.

5

17. Til Ammianus. [J.]

Barberersken, som i Suburra boer foran,
Hvor Bøddelknægtens røde Pidsk sit Stade har,
Og Skoboutiker stuves tæt paa Argilet,
Hun rager ei, endskjøndt hun er Barbererske.
„Hun rager ei? hvad gjør hun da?“ Hun flaaer dem, Ven!

18. Til Maximus.

Maaltid jeg angler hos Dig; det er Skam — dog jeg angler om Maaltid;
Du om en Andens igjen: lige vi ere da nu.
Narke besøger jeg Dig, for at hilse; man svarer, Du nyligt
Selv for at hilse gik ud: lige vi ere da nu.
Følge jeg monne med Dig, og drager foran Hr. Patronen;
Du er en Andens Lakai: lige vi ere da nu.
Smerteligt er det, at være blot Dreng; dog hvorfor en Drengs Dreng?
Den bør ei have Patron, som vil agere Patron.

5

19. Til Boilus.

Mener du virkelig, Mand! et Gilde kan gjøre mig salig?
Salig — at spise lidt Mad! Salig, at spise hos Dig!
Den bør sidde til Bords, som Gjest paa Uricia's Høie,
Hvilken ved Zóili Bord finder sig salig og glad.

20. Om Paulus.

Paulus har kjøbt mine Bers, og siger, de ere hans egne:
Hvad dine Penge har kjøbt, kalder du billigen Dit.

21. Til Posthumus.

Kysse Du byder til Een; til Andre du rækker kun Haanden;
Siger du: „vælg hvad du vil!“ giv mig saa heller din Haand.

22. Om den Samme.

Phoebus og Musen! I Søstere ni! hvad rage vel I mig?
Sanggudinden af Stjemt skader sin egen Poet.

Posthumus pleiede før, at række blot Hælvten af Munden;
Ach! nu har han begyndt, Munden at byde mig heelt.

23. Om den Samme. [H.]

Nei! jeg siger det ei, om end I spørge,
Hvem den Posthumus er i mine Digte.
Nei! jeg siger det ei. Hvad kan det nytte,
At jeg lægger mig ud med flige Kysse,
Som besidde den Kraft, at tage Gjengjæld?

24. Til Candidus.

„Dersom af Skjebnen Du muligen faaer en trykkende Retsfag,
„Strax jeg skifter min Dragt, følger Dig, bleg som et Liig:
„Byder Dig Skjebnen, at ile Du maa, domfældt, fra din Hjemstavn,
„Flux over Fjeld, over Søe jeg med den Flygtende gaaer.“
Godt — nu est Du jo riig; mon ogsaa vi dette skal dele? 5
„Det er for meget.“ Nu vel! faaer jeg endogsaa blot lidt?
Ene det Onde Du deler med mig, men vinker Dig Guden
Med sine naadige Blik, Lykken beholder Du selv.

25. Til Galla.

Aldrig Du giver en Hvid; men, beder jeg, lover Du altid;
Bryder Du stedse dit Ord, beder jeg, sige Du Nei!

26. Til Bithynicus.

Nævia aander saa sorgeligt tungt og hoster saa piinligt,
Ja, naar hun kaster sit Spyt, flyder ad Barmen det ned;
Alt, Bithynicus! drømmer Du glad, Du Spillet har vundet;
Nei! hun smigrer Dig kun; Nævia døer ei saa let.

27. Til Selius.

Mærke Du lægge til Selli Roes, naar han angler om Maaltid,
Enten Du fører en Sag, eller Du læser et Digt!
„Fiint! brillant! charmant! fordømt, hvor er det dog deiligt!“
„„Nu er det nok, jeg seer, Bordet er dækket; nu tie!““

29. Til Rufus.

Skuer Du Herren, der strækker sig hist paa de forreste Bænke?
Straalende funkler jo hid sardonischeret hans Haand.
Rappen har druffet tilbunds af Tyriens herlige Farve,
Togaen, hvilken han bær', ligner den faldende Sne.
Hele Marcelli Boutik fremdufter af Haarenes Krøller;
Armen sig viser saa blank; Haarene pilledes af. 5

Spændet paa Skoen i Halvmaaneform er ikke som Gaarsdags;
 Caffianslæder saa gult skjuler omsindtlige Fod.
 Ligesom Stjerner i Skye, ere Plasterne klisset i Panden;
 Kjender Du ikke vor Mand? Skil ham, ved Plastrer og læs! 10

30. Til Cajuſ.

Tyvetusind Sestertier nys jeg bad som et Laan mig,
 Sagen var ikke saa stor, selv om han skjenked mig dem.
 Manden, jeg bad, var riig, desuden en gammel Bekjendter,
 Rumme hans mægtige Skat neppe hans Kasser formaae.
 „For en Proces!“ var hans Ord, „saa vorder Du ogsaa en Rigmand!“ 5
 Cajuſ! du spare dit Raad — hellere giv, hvad jeg bad.

32. Til Ponticuſ.

Balbuſ og jeg har Proces, men Balbuſ Du nødig vil støde;
 Ogsaa jeg har med Licin — atter en stor Matador.
 Pätrobaſ ofte beskæder min Jord, som grændser til hans Jord;
 Keiserens Slave han var, altsaa du haver ei Mod. 5
 Af mine Slaver kom een i Laronia's Vold, hvad hun nægter;
 „Enke — bedaget og riig, samt uden Børn,“ er dit Svar.
 Troe mig, det klæder ei godt, hos slaviske Venner at trælle;
 Den, som vil herske hos mig, skaffe sig Friheden selv.

34. Til Galla.

Ham, som du kjøbte for hele din Arv, ham jaffer Du frækt med,
 Medens at Sønerne tre, Galla! fortæres af Sult.
 Kan Du bevilge saa meget endnu til din skimlede Kjønndrivt,
 Som er for gammel endog for en tilladelig Lyst? 5
 Sid Du evindeligt leve da maa med din kjere Philæros,
 Moder, som maale dig kan selv med Medæa i Last.

36. Til Pannicuſ.

Ikke Du kruse dit Haar, men viis det ei heller forpjusket;
 Stiden ei være din Hud, heller ei skinnende hvid.
 Ei Smaaherrernes Skjæg, men heller ei Skjæg, som en Synder,
 Ikke for meget af Mand, ikke for lidet deraf.
 Biſnok har Du et Been og et Bryſt, som er laadent af stridt Haar; 5
 Dog er din Tanke samt Tid, Pannicuſ! pillet og glat.

37. Til Cecilianuſ. [H.]

Hvad paa Bordet Du seer, du skraber sammen:
 Her et Iver af Eviin, hist Grisesylte,
 Saa en Snæppe, saa stor, som To fik nok af,

Sele Gedden, og fast den halve Mulke,
Mellemstykket af Halen, Hønselaaret, 5
Derhos Duen, der svømmed hist i Saucen.
Er i varme Salvet nu Alting indsvøbt,
Slaven faaer det at bringe til din Bolig:
Vi — skjøndt Budne — har Intet meer for Tanden.
Altsaa skamme Du Dig! kom frem med Maden! 10
Gi det var til Smorgen jeg har bedt Dig.

38. Til Linus.

Ofte Du spørger mig om, hvad min Gaard i Momentum mig giver?
Linus! den giver mig eet — det, at jeg slipper for Dig.

39. Den passende Foræring.

Kostbare Stoffer, nu gule, nu blaae, din Dame Du sender;
Beed Du en passende Gjenk? Send hende Toga'en, Ven!

40. Til Longilius.

„Stakkels Longilius plages jo haardt af en Andendagsfeber;“
Fabel! jeg kjender min Mand — Karlen har Hunger og Tørst.
Det er kunns List, for at lokke til sig den spækkede Kramsfugl;
Blot efter Karper og Tørst angler han nu med sin Krog.
Cæcuber-Viin man sie, samt Most fra Opimii Karstal; 5
Dg udi liden Pocal skjenke Falernereren mørk!
Lægerne give ham alle det Raad, udi Badning at styrkes;
Daarer! hans Feber er Sant; Gansen er den, som er syg.

41. Til Maxima. [II.]

„Følg, min Pige, mit Raad, og lee bestandigt!“
Har, jeg troer, en Pelignisk Digter sjunget;
Dog han sagde det ei til alle Piger.
Sæt, han havde det sagt til alle Piger,
Var det ikke til Dig, som ei er Pige, 5
Uf hvis Tænder der er kun tre tilbage,
Derhos forte som Beeg og graae som Buxbom.
Vil Du altsaa paa mig og Speilet bygge,
Skue saa meget at lee, som Priscus, pøntet,
Skyer en Haand, eller Spāniūs et Windpust; 10
Som, opsminket med Kridt, Fabulla Regnen,
Eller, gneden med Rødt, Sabella Solen.
Tag dog paa dig et ret alvorligt Ansigt,
Just som Priami Biv, som Hektors Huustro.
Skue Philistion selv med samt hans Mimer, 15

Ja hvert Gilde, hvor Alt gaar lunt og lystigt,
Kort Enhver, som ved snu og munter Skjemten
Skiller Læberne ad i synlig Latter.

Sæt dig hellere nær en sorgfuld Moder,
En, som savner en Mand og elsket Broder;
Kort Du holde dig kun til Melpomene!
Altsaa hvis du vil lyde mig, som Digter:
„Græd, min Pige! o græd, ja græd bestandigt!“

20

43. Til Candidus.

„*Κοινὰ πάντα φίλων*,“ saa lyder, o Candidus! altid,
Hvad Du med pralende Røst melder ved Dag og ved Nat.
Togaen slynges om Dig, som ved Floden Galæsus er bleget,
Eller som Parma Dig gav, dengang man sondred din Hjord.
Mig bedækker en Dragt, som reves af rasende Tyre,
Forreste Duffe, jeg troer, vilde den vrage, som sin.
Cadmus' Rige tilskikkede Dig Ugenoriske Kapper:
Ikun for Skillinger tre kjøbes min deilige Dragt.
Borde af Libyens Træ Du sætter paa Indiens Filsbeen:
Mit, som er tomret af Bøg, støtter af Potter et Skaar.
Mægtige Karper bedække dit Fad, som er ziret med Guldstads.
Krebsene ligge hos mig, røde som Fadene selv.
Slaver Du eier i Hob; Ganymædes liig' udi Skjønhed:
Hvor Ganymædes Du har, hjælper mig ene min Haand.
Intet en gammel og redelig Ven af din Fylde Du skjenker;
Intet Du giver, og dog siger Du: *κοινὰ φίλων*.

5

10

44. Til Sextus. [H.]

Har jeg kjøbt mig en Træl, en presset Toga,
Samt en trende Pund Sølv, ja muligt fire,
Strax vor Sextus, den gamle Kentenerer,
(Ham I kjende jo nok, min Ungdomsbroder)
Føler mærkelig Angst, at jeg vil laane.
Lyst han mumler (dog saa, at jeg det hører),
„See! nu skylder jeg Dvintus der sytufind —
„Phoebus fire, men tretten til Philæus —
„Ach! men Kassen er tom for hver en Penning.“
Jo, min Ungdomsbroder er snu og gammel!
Tungt er, Sextus! et Nei, saasnart Du bedes,
Mere tungt dog et Nei, naar ei Du bedes.

5

10

46. Til Revolu's.

Rigesom Hyblas Fjeld er smukt ved de brogede Blomster,

Medens Sicanien's Vie plyndrer den stakkede Vaar,
Saaledes finner din Togahob, som ligger i Presse,
Saa udi Kisten er gjemt mangen fortrinlig Habit.
Blot dine hvide forslog, at klæde den samtlige Tribus, 5
Som i Appuliens Land næres paa meer end een Bjord.
Kølig dog skuer Du mig i den stumpede, lustige Kappe,
(Skam Dig!) og skjøndt Du er tryg, frygter for Kulden Du selv.
Var det, Du Arme! saa stort, et usfelt Par Kapper at liste
(Nægt det, Nævolus! ei) ikke fra Dig, men fra — Møl.

48. Til Rufus. [H.]

Bade, rigeligt Viin, samt derhos Kjødmad,
Bræt med Brikker til Spil, en brav Barberer,
Næst et Bibliothek, ei stort, men udvalgt,
En Ben, ikke for raa, til Selskabsbroder, 5
Sligt forskaffe Du mig, selv i Bitontum,
Dg beholde Du maa din Nero=Therme.

53. Til Maximus.

Fri Du ønsker at vorde? Du lyver: det ønsker Du ikke;
Men, om Du ønskede det, skeer det paa denne Maneer:
Fri Du vorder, min Ven! naar Du spiser ei ude til Middag,
Naar den Veientiske Viin stiller alene din Tørst.
Naar Du kan lee ad et Taffel paa Guld hos en uselig Cinna, 5
Dg med en Toga, som min, finder Dig glad og tilfreds.
Gier Du saadan en Kraft, har dit Hjerte saa mægtig en Styrke:
Da vil Du leve saa fri, selv som den Parthiske Drot.

55. Til Sextus. [H.]

Sextus! æres Du vil; jeg vilde elske.
Vel! din Billie skee! du skalst faae Ære;
Men jeg elsker ei der, hvor jeg maa bukke.

57. Den formeentlige Rigmænd. [J.]

Den Mand, I see med fornemt Trin at vandre frem;
Som skjærer midt ad Pladsen i sin Amethyst,
Som ei i Kapper stikkes af min Publius,
Ja ei af Codrus, Alpha mellem Kappemænd,
Ledtaget af en krøllet Flok af Togafolk, 5
Hvis Bærestoel, med Dæksel og med Rem, er ny,
Har nylig sat hos Claudius en Ring i Pant
For otte Skilling, til at faae — lidt Middagsmad.

58. Til Zoilus.

Kædt i din Toga, saa fin, Du smiler ad min, som er lueslidt:
Lueslidt er den jo vel, Zoilus! men dog betalt.

59. Domitians lille Spisesal.

„Gran“ er mit Navn. Du seer, hvad jeg er, et Gemak til at spise,
Lidet; dog skues fra mig hist den Cæsariske Grav.
Sæt dig da ned — hent Wiin — pluk Roser og salb Dig med Nardus!
Guden i egen Person byder, at mindes vor Død.

63. Til Milichus.

Ikke Du eiede meer end hundredetusind' Sesterzer,
Hvilke, paa Slavernes Torv, skaffed Dig Leda tilkjøbs,
Milichus! ødselt det er, til saa kostbare Priser at elske;
„Ei! jeg elsker jo ei!“ altsaa end ødslere, Ven!

64. Til Taurus.

Stundom bestemmer du Dig til Taler, og snart til en Rhetor;
Men hvad Du virkelig vil, aldrig beslutte Du kan.
Priami Alder Du snarligen naaer, samt Nestors og Peleus',
Selv om Du havde begyndt, var det paa Tide at gaae.
Altsaa begynd (alene i Nar tre Rhetorer døde) 5
Dersom Du ellers har Mod, dersom Du ellers har Kløgt.
Lider Catheder Du ei — Processerne bruse paa Forum,
Marinas blomstrede selv her som en stor Advocat.
Altsaa afsted, uden Rist! hvor længe skal ene vi haabe?
Løvlær Du om, hvad Du est, Intet Du bliver tilfidsst. 10

65. Til Saleianus. [J.]

Hvi seer jeg Dig saa kummerfuld, min Saleian?
„Ach! jeg har Grund; min Kone jeg idag begrov.“
D! hvilket Stød af Skjebnen, Ven! o hvilken Nød!
Hun — Secundilla — er da død, den rige Viv,
Som bragte Dig en Million i Brudestjæk! 5
Seg gjerne saae, det var ei hændt Dig, Saleian!

66. Til Lalage.

Ikke en eneste Ring i din ziirligen flettede Haarrad
Bleed, da den ikke var fast hæftet med sikrende Naal,
Strax paa Speilet Du hevne de fligt, udi hvilket Du saae det,
Og, med sit splittede Haar, Tærnen sank ned for dit Slag.
Hold nu, Lalage! op, de rædsomme Haar at frisere, 5
Aldrig et Hoved saa vildt pyntes af pigelig Haand!

Kun Salamandere krybe deri! Ragkniven det blotte,
Saa at dit Billede blier ligesaa bart som dit Speil!

67. Til Posthumus.

Hurtigt, paa hvilket et Sted du møder mig, raaber du altid,
Førend du Andet har sagt: „Gaa! hvor gaaer det, min Ven?“
Om du end møder mig tiende Gang i en eneste Time,
Lyder det Samme paanye. Du er nok altid i Gang.

68. Til Oluſ. [H.]

Nu jeg hilser dig blot med simpelt Oluſ,
Skjøndt jeg kaldte dig før: „min Drot — min Herre!“
Dog ei tolke du Sigt som indbildt Stolthed!
Kjøbt min Frihed jeg har med al min Belfærd.
Den alene, min Ven! bør have Herre,
Som ei haver sig selv, og dog vil attraae
Alt, hvad ikkun en Herre har i Sie.
Oluſ! dersom du kanst en Træl undvære,
Ogsaa Herren du kanst undvære, Oluſ!

5

69. Til Classicus.

„Nødigen spiser jeg ude,“ saa siger du, Classicus! altid;
Men om det ei er en Løgn, Classicus! gid jeg faae Skam.
Ogsaa Apicius var jo saa glad, naar han gik til et Maaltid;
Spiste han hjemme, han var altid i daarligt Humeur.
Vel! naar du nødigen gaaer, hvorfor vil du, Classicus! gaae da?
„Man er jo nødt“; ja vist! Selius ogsaa er nødt.
Tys! til et kosteligt Lag dig, Classicus! Melior lyder —
Hvor er nu Talen om Evang? Est du en Mand, saa siig Nei.

5

71. Til Cæcilianus.

Meer oprigtig, end du, der gives vel Ingen, det troer jeg.
Læser du skundom et Par Disticha, digted' af mig,
Hurtigt du ramser af Marjus et Digt, eller et af Catullus,
Medens du rækker mig det, ret som et ringere Digt.
Mon for at ynde mit eget ved Sammenligning? Jeg troer det;
Cæcilianus, o læs heller et Digt af dig selv!

5

75. Om Løven.

Løven, som pleiede før at lide, man slog ham med Pidsken,
Taalte med Logren endog Haanden, man stak i hans Mund,

Pludselig glemte sin Fred, tog atter sin forrige Wildhed,
 Skjøndt den var sikkert for stor, selv paa det libyske Bjerg.
 Uled' af simplere Folk, to Børn, i den tidlige Alder, 5
 Hvilke den blodige Jord fristed med Hafferne op,
 Ret ubeskrivelig vild den greb med de rædsomme Tænder.
 Aldrig Arena har seet et saa forfærdeligt Syn.
 Naabe man kunde mod Skye: „du grusomme, trolose Røver!
 Bor Ulvinde dig kan Kjærlighed lære mod Børn.“ 10

76. Om Marius.

Fem Pund Guld ved sin Død dig Marius loved, som Arving.
 Hannem jo Intet du gavst, derfor han gav dig kun Drd.

77. Til Cosconius.

Du, som bestandigen troer, jeg gjør Epigrammer for lange,
 Ja til at smøre min Bogn varst du en kostelig Karl.
 Sia! paa samme Maneer kan du dadle Colossen for Længde,
 Troe, at Brutus' Dreng er vel et Stykke for kort.
 Lær, hvad ikke du vedst: hos den lærde Marsus og Peto 5
 Læger blot eet Epigram ofte af Siderne to.
 Det er ei langt, fra hvilket man ei kan tage det Mindste;
 Enc, Cosconius! du gjør Epigrammet for langt.

78. Til Cæcilianus.

„Hvor skal jeg gjemme min Fisk,“ du spørger, „i Sommerens Tide?“
 Der, hvor du varmer dit Bad, lægge du Fiskene, Ven!

79. Til Masica.

Stedse du beer mig tilbords, naar du vedst, en Anden har bedt mig;
 Viid (om du bliver ei vred): hjemme jeg spiser idag.

80. Om Fannius.

Medens for Fjenden han løb, har Fannius skilt sig ved Livet:
 Blot for at slippe for Død, døde han; Manden var gal.

82. Til Ponticus.

Siig, hvad nytted det vel, at stille din Slave ved Tungen?
 Staden fortæller jo høit det, som han tier nu med.

85. Til en Ven.

Seer du? en Flaske med optøet Sne, omflettet af Dviste,
 Sendes dig her som en Gjenk paa Saturnalernes Dag.
 Utsaa en Sommerpresent jeg sender i Winterens Dage,
 Støder dig dette, saa straf mig med en Sommerhabit.

87. Til Sextus.

Deilige Piger, fortæller Du tidt, forelsked sig i dig;
Snak! Du har jo et Fjes, blegt, som det svømmed i Vand.

88. Til Mamercus.

Intet Du læser os op, men ønsker dog Digter at kaldes.
Vær, hvad Du ønsker dig, Ven! bare Du læser ei op.

90. Til Quinctilianus.

Quinctilianus, en Styret saa klog af den luftige Ungdom!
Mellem Togater i Rom, Quinctilianus, en Ziir!
At, om end fattig, jeg nyder mit Liv og iler at leve,
Sligt undskylde Du maa: Faar med at leve har travlt.
Hiin opsætter det jo, som øger sin fædrene Rigdom,
Eller med Ahernes Hob kniber sit Atrium ind. 5
Mig en Kamin og et Loft, som frygter ei Røgen, fornøier,
Samt den rindende Bæk, og, som det voxer, lidt Grønt,
Har jeg til Slaverne Mad; er ikke min Kone for sprænglærd;
Bringer ei Dagen Proces; styrker mig Natten med Ro. 10

91. Til Domitianus.

Du, som er Statens Pylar, Du Jorderigs Hæder, o Cæsar!
Dg i hvis Frelse man seer Gudernes skjærmende Haand,
Hvis, naar mangen en Gang dit Blik gjennem Bogen er løbet,
Digtet, Du læste, besad Kraft til at standse dit Blik, 5
Und, at dette maa synes at skee, som Skjebnen mig nægted,
At som en Fader til tre Sønner erkjendes jeg maa.
Dette skal være mig Trost, hvis Digtene ikke behaged,
Dette skal være mig Løn, hvis de behagede dig.

92. Til hans Kone. [H.]

Kang som Fader til trende Børn jeg søgte,
Dg, som Lønnen for det, jeg digted, fik jeg
Sligt af hannem, som kan. Farvel da, Kone!
Ei bør Keiserens Skjænk gaae plat tilgrunde.

93. Til Regulus.

Hvor er den første, Du siger, naar denne var Bøgernes anden?
Hiin er beskednere, Ven! er jeg vel Skylden deri?
Dog, om Du ønsker maa skee, o Regulus! denne staaer forrest,
Blot af den dobbelte Streg stryge den ene Du bort.

Tredie Bog.

1. Til Læseren.

Enten nu slet eller god, jeg sender dig Bogen fra Celters
Fjernede Rige, som fik efter en Toga sit Navn.
Denne du læser maaskee, men roser dog mere den første;
Bedre den muligen er, Begge dog digtede jeg.
Prisen da bæere det Bærk, som fødtes i Byernes Dronning;
Galliske Bogen med Grund taber mod Bogen fra Rom.

2. Til Bogen. [H.]

Sig, hvis Gave Du være vilst, Boglille!
Snarligt skaffe Du dig en mægtig Talsmand,
At til Kjøkkenet ei du skalst spadsero,
For Sardeller i fugtigt Svøb at gjemme,
Samt benyttes som Lut for Snuus og Peber.

Til Faustinus du vilst? Det var jo herligt!
Nu spadsero du kanst, med Ceder salvet,
Samt udziret med Smag paa begge Kanter,
Ja! med farvede Dupper herligt prunke.
Purpur, kostelig skjønt, dig vil bedække,
Mens af Mønnen stolt dit Snit vil rødme.
Frygt ei Probus endog, er han din Talsmand!

3. Til en Dame.

Læt i det dækkende Slør Du skjuler dit yndige Ansyn,
Medens Du viser i Bad hele din hæslige Krop.
Følg mine Raad — thi gjennem mit Ord høit taler Gudinden —
„Bad dig med Klæderne paa, eller viis Ansigtet frem.“

4. Til Bogen.

Drag, Boglille, til Rom! Udspærges Du, hveden Du kommer,
Flux gjensvare du kan: „fra den æmiliiske Wei.“

Spørger dig Nogen, i hvilken en Bye, eller Rige jeg selv er,
Freidigen svare Du kanst: „midt i Cornelii Bye.“
Frittes om Grunden, hvorfor jeg er reist, kan Du ærligen tilstaae, 5
At jeg kun nødigt fordrog Toga'ens kjedsomme Bind.
Spørger man dig, naar jeg kommer igjen? kan Du svare: „som Digter
Sik han; men kommer igjen, naar — han er fern paa Guitår.“

5. Til Bogen.

Id, Boglille! du skalst i den mægtige Verden alene:
Recommenderer jeg dig enten til Een eller Fleer?
Troe mig, en Enkelt er nok, naar ikke Du hannem er fremmed,
Julius, altid et Navn, som jeg paa Læberne har.
Lettelig finder Du ham i den forreste Sal i Palladset, 5
(Daphnis var Cieren før, Julius eier det nu).
See! han besidder en Liv, som ømt til sin Hjerte med Favntag
Kjærligen trykke dig vil, om Du bestøvet end kom.
Hvo der nu møder dig først, enten han, eller hun, eller Begge,
Denne tiltale Du saa: „Marcus dig bringer Goddag.“ 10
Saadant er nok; et stadseligt Brev indføre de Andre!
Ikke hos dem, man har hjer, recommenderer man sig.

6. Til Marcellinus.

See! nu har vi den færtende Mai, Marcellinus! og den Dag
Haver Du sikkerlig Grund dobbelt at feire som Fest.
Først nedleder din Fader sit Liv og sin Fødsel fra denne;
Nærmest din blomstrende Kind lagde paa denne sit Skjæg.
Mangen en kostelig Fryd i Livet har Dagen forundt ham, 5
Ingen dog lignes med den, hvilken som Fader han nød.

7. Klientløn. [J.]

J hundrede Quadranter smaa! nu mit Farvel!
Som lønnet kun saa saare knapt en træet Client,
Hvoraf den fogte Bademand tog sin Procent.
Hvad gjør' J nu — som har saa tidt udhungret os?
Den stolte Herres Sportelkury ei bruges meer; 5
Hans List er endt; nu maa der staae et dækket Bord.

8. Til Dvintus.

Dvintus Thais har hjer, endskjøndt hun af Dine kun eet har.
Gaa! saa misted hun eet, Dvintus mistede to.

9. Om Cinna.

„Cinna,“ fortæller man mig, „har travlt med et Arbeid imod dig:“
Skriver da virkelig den, hvilken af Ingen er læst?

10. Til Philomusus.

Kommepenge Du fikst, titusinde Åser pr. Maaned,
Hvilke din Fader saa klogt dagligen tællede dig til,
For at din Træng fra igaar lidt maatte capzune din Flothed,
Naar, til at nære din Last, Dag løn alene du fikst.
Nu til en Arving af hele hans Skat ved Døden du sattes;
Det er det Samme, min Ven! som Du var arveløsgjort.

5

11. Til Qvintus.

Gensiet er hun jo ei, og hedder ei Thais, din Pige,
Siig, hvi ahner Du da, Distichet sigter til dig?
Ligheden er der jo vel; for Pais jeg nævnede Thais;
Men Hermione, min Ven! ligner da Thais det og?
Qvintus man kalder jo dig; lad os stifte de Elskendes Navne,
Elstes af Qvintus hun ei, blier hun af Sertus maastee.

5

12. Til Fabullus. [H.]

Kostbar Salve Du gavst os — sligt er vist nok —
Bed Calas'et igaar, men lidt for Tandens:
Snurrligt er det at lugte godt og — sulte.
Den, Fabullus! som salves, men ei spiser,
Synes, saare med Grund, en Død at ligne.

5

14. Om Tuccius. [J.]

Til Roma drog den sultne Herre, Tuccius,
Sa reiste did fra Spanien:
Men da han hørte Snakken om de Kurve smaa,
Bed Mulverbroen vendte han.

15. Om Codrus.

Ingen i Rom overalt risikerer saameget som Codrus.
„Hvad? den fattige Mand?“ Jo! han er blind og forliebt.

16. Til en Skomager.

Konning og Mester i Skomagerlaug! Du giver os Kampspil,
Og Gladiatorens Dolk tager hvad Sylen dig gav.
Sikkert beruset du est; sligt kunde Du ædrue ei gjøre,
At Du af egen Kng Remmene snittede ud.
Altsaa Du ende dit Spil! tillige, jeg beer dig, betænke,
Skomager! var det ei bedst, om Du i Skindet dig holdt?

5

18. Til Maximus.

„At Du i Halsen var rusten og hæst“ saa led dine Forord;
Ei! naar Du undskyldt est, siig os, hvi læser Du da?

19. Dglen i Bjørnindens Mund.

Nærvæd de hundrede Sviler man seer Bjørninden, som stander,
 Hvor Platanernes Lund prydes med Dyr udi Steen.
 Midt i sin Legen en nydelig Dreng vilde prøve dens aabne
 Gab, og Haanden saa siin stikker han ind i dens Mund.
 Men udi Struben, useet, har en gruelig Dgle sit Leie; 5
 Ach! udi Dyret var skjult endnu et grummere Dyr.
 Drengen ei mærkede List, før Tanden han føled, og døde:
 Saare beklage vi bør, Bjørnen ei levende var.

20. Om Canius.

O Musa, sig, hvad gjør vel nu min Canius?
 Dp tegner han i Bærker for en Evighed
 De Ting, som fordem hændtes med de Claudier?
 Forbedrer han, hvad Ægn der blev om Nero sagt?
 Forsøger han en Bæddekamp med Phædri Skjemt? 5
 Et pragtfuldt Epos eller snurrig Elegie?
 Et Sørgeqvad paa Sophoclis Cothurneviis?
 Forretningsløs maaskee han i en Digterklub
 Udsøfer Skjemt, som krydret er med attisk Salt?
 Dmdriver han i Isis templets Buegang? 10
 Maaskee han heller slentrer i Agrippas Gang?
 Mon efter Middag i den kjole Buxbomslund,
 Hvor Templet for Europa staaer, den væne Mæe,
 Han nu spadserer eller sidder, fri for Sorg?
 Besøger han Agrippa's eller Titi Bad? 15
 Er han paa Tulli, eller paa Lucani Gaard?
 Hvad heller, ved den fjerde Steen, hos Pollis?
 Besøgte han det varme Bajas væne Strand,
 Og seiler paa Luciner søen nu i Mag?
 „Du vide vilst, hvad han bestiller? Vel! han leer.“ 20

21. Den grusomme Herre.

Brændemærket, en Træl befried sin flygtende Herre;
 Skjendselsmærket nu fik Herren tilligemed Liv.

22. Apicius. [J.]

Se hundred tusind gavst Du alt din vilde Bom,
 Dog hundredtusind havde du tilrest endnu.
 Da Sult og Tørst Du frygted i din sidste Stund,
 Den hele Summa drak du op i kostbar Gift.
 Usandhed, Mand! den Hals, du har, er mageløs.

23. Til Verten.

Maden er knap paa Bordene sat, før Slaverne faae den;
Hvorfor haver du ei Bordet ved Fødderne sat?

25. Til Faustinus.

Dit Bad er hedt — selv Julian gik ei derind —
Men ønsker du, min kjære Ven! at faae det koldt,
Lad Sabinæus, Rhétoren, sig bade der,
Hans Taler-Tis kan kjøle selv en Nero's Bad.

26. Til Candidus.

Godset, Du eier, er dit; selv Grunkerne ere jo dine;
Guldstads ene Du har, kostbare Vaser kun Du.
Massiker har Du for Dig, for Dig selv den gamle Cæcuber;
Ene Du eier Forstand, ene besidder Du Kløgt.
Sligt er ene for Dig — kan Du troe, jeg vil nægte Dig Saadant? 5
Men hvad du deler med os, Candidus! det er din Liv.

27. Til Gallus.

Ofte jeg beder Dig komme til mig; mig beder Du aldrig;
Dog jeg passere det lod, dersom ei Andre Du bødst.
Begge vi feile, naar Andre Du beer. „Hvorledes?“ Du spørger;
Jeg har for liden Forstand, Du har for lidet af Stam.

28. Til Nestor.

Siig, hvi undrer det Dig, at Marius stinker af Dret?
Nestor! Du selv er jo Skyld, saasom Du hviler deri.

31. Til Rufinus.

Sikkert Du eier — hvo nægter vel sligt? — vidtspredede Marker;
Til dine Lærer i Bye hører et godt Stykke Jord.
Mange maa trælle, fordybed' i Gjæld, for Din mægtige Casse,
Og paa Dit Taffel af Guld stander jo mangen en Ret.
Derfor dog ikke Du skue saa haant, Rufinus! til Smaafolk! 5
Didymus havde jo meer, og Philomélus har meer.

32. Til Matrinia.

„Om jeg kan lide de Koner tilaars?“ Selv aldrende Koner
Lider jeg gjerne, men Du er ei bedaget, men død.
Sikkert, Matrinia! Hécuba selv og en Niobe leed jeg,
Dog førend hiin blev en Hund, dog førend denne blev Steen.

33. Classification af Piger.

Mæst jeg ynder en frifødt Møe; men nægtes mig denne,
Stander en Pige mig næst, født af en frigiven Mand.
Lavest jeg sætter Slavinder i Rang; mod Begge dog staaer sig
Tærnen, om Væsen hun har, liig med en fribaaren Møe.

34. Til Chione (Snee).

Værdig, og ikke, Du est til dit Navn; skal jeg sige Dig, hvorfor?
Fiskold est Du og sort: baade Chione, og ei.

35. Fiskene paa et Basrelief. [H.]

See! af Phidias' Kunst et kostbart Stykke!
Fiske! bare lidt Vand, og flux I svømme.

36. Til Fabianus.

Alt hvad en ung og en nybagt Ven ærbødigen yder,
Sligt, Fabianus! Du vilst ogsaa forlange hos mig:
Knap udi Klæder, at hilse jeg skal i den tidlige Morgen,
Samt gennem Gadernes Dynd slæbe mig efter Din Stol.
At ved den tiende Time, ja senere, hen til Agrippa's
Bade jeg følge Dig skal — selv gaae hos Titus i Bad. 5
Tregange ti Decembre i Rad har jeg døiet det hos Dig;
Bør jeg da regnes endnu blandt dine Venner, som nye?
Har ei min Toga fortjent, som er slidt og tillige min egen,
At jeg erlangede snart Afskeden med en Pension? 10

37. Til de fornemme Herrer.

Lade, som bleve I stødte, sligt, Mægtige! er Eders Kunstgreb;
Ædelt vel neppe det er, ach! men det gavner Jer dog.

38. Til Sextus.

Siig, hvilken Grund har slæbt Dig til Rom, samt hvad er Din Udsigt?
Siig, hvad haaber du her? Hvad kan Du ønske? fortæl!
„Cicero selv, som en stor Advocat vil jeg stikke“ Du siger:
„Og paa det samtlige Torv Ingen vil staae sig mod mig.“
Selv Atestinas og Cajus — Du kjender dem — førte jo Sager, 5
Ingen dog mægted af dem, blot at clarere sin Bert.
„Vel da! gelinger ei Sligt, saa vil jeg forfærdige Digte;
Andre vil sige med Dig: nu har vi Maro igjen.“
Sikkert Du raser! saa ofte Du seer udi luftige Rapper
Karle, som fryse, da viid, Majo det er, og Virgil. 10
„Vel da! saa gjør jeg Creden; udi Atrium.“ Neppe tre, fire
Skaffer det Brødet; af Sult monne de Andre forgaae.

„Hvad skal jeg gjøre da? raad! udi Rom vil jeg leve, det vedst Du“
Est Du ei andet end god, neppe Du tjener dit Brød.

39. Om Lycoris.

Drengen, Lycoris har valgt, er deilig, som Hyrden fra Ida;
Censiet er hun jo vist — ikke dog seer hun saa galt.

40. Til Thelesinus.

Tregange laante Du mig halvtredsfindstøve Søsterzer
Uf en betydelig Skat, hvilken betynger dit Skrin.
Nu, Thelesinus! Du bilder Dig ind, Du er stor udi Venfskab;
Større dog sikkert er jeg, dersom Du faaer dem igjen.

41. Om en Dgle, udført i Babelief. [J.]

See! Dglen er paa Bageret ved Mentors Kunst
Anbragt saa snildt, at Sølvet selv indjager Skræk.

43. Til Lentinus.

Ynglingeaar vil Du lyve Dig til ved de farvede Loffer;
Du, som en Svane var nys, see! Du er bleven en Ravn.
Dog Du bedrager ei Alle; Proserpina veed, Du har graae Haar;
Hun fra dit Hovede vil rive Dig Masken engang.

44. Til Ligurinus. [H.]

Naar man, mødende Dig, faaer Skræk i Blodet,
Naar Du virker, at Alle flye; at rundt Dig
Herfer, Ven Ligurinus! rædsom Tomhed,
Vedst Du Grunden? Du er for meget Digter!
Ja det er en fordømt og farlig Sygdom.
Ei den Tiger, som misted nys sin Unge,
Ei Dipsaden, forbrændt af Middagsolen,
Skorpionen ei selv, er fuldt saa rædsom.

Sligt er ogsaa, min Ven! for haardt at døie.
Staaer man — læser Du op! tilstoels — Du læser!
Naar man sidder, Du læser, naar man løber.
Frelser een sig i Bad, gesvindt Du summer;
Soges Parken — man faaer ei Lov at svømme.
Hen til Bordet jeg gaaer — Du klynger fast Dig;
Maaer jeg ogsaa derhen — jeg maa paa Flugten:
Træt nu sover jeg ind — Du faaer mig vaagen.

Skal jeg vise Dig ret hvad Dndt Du stifter?
Brav Du est og honet — og dog Du frygtes.

10

15

45. Til Samme.

Om fra Thyestis Bord og hans Maaltid Phoebus har flygtet,
 Kjender jeg ikke; men dit, o Ligurinus! vi flye:
 Bordet er visseelig godt, og besat med de lækreste Retter,
 Men, da Du læser os Vers, taber det Hele sit Værd.
 Spar dine herlige Fisk, dine Multer, skjøndt Alle paa to Pund, 5
 Champignonerne spar, samt dine Østers — blot tie!

46. Til Candidus.

Evigt Du fordrer af mig, hvad Klienten pleier at gjøre;
 Derfor jeg kommer ei selv, sender en friegiven Træl.
 „Det er ei nok“ vil Du sige; men vie! jeg beviser, det meer er:
 Jeg ved din Lectica gaaer treven; han bærer den selv.
 Kommer i Trængsel Du ind; han puffer dem bort med sin Albue; 5
 Jeg har et uselig Bryst, ach! thi jeg fødtes jo frie.
 Fører Du Sager, saa sig, hvad Du vil; jeg tier som Muren,
 Medens han brøler, som Tyr, tregange: „herligt! charmant!“
 Er der Disput? han skjælder, som Karl, med en frygtelig Stemme;
 Blussel tillader ei mig sige gevaltige Ord.
 „Ei!“ vil Du sige, „slet intet, som Ven, vil Du vise da for mig?“
 Jo! hvad en Frigiven ei, Candidus! vise Dig kan.“

47. Om Bassus. [J.]

Hvor Draaben falder ved Capenerporten tung,
 Hvor Almo fylder for Cybele Kniven reen,
 Hvor helligt Græs bedækker høit Horazers Grav,
 Hvor tidt besøges Herculis, den lilles, Huus,
 Der kjørte Bassus paa en svært bepakked Vogn, 5
 Forsynet med den Herlighed, som Landet gier.
 Raalhoveder af bedste Sort paa Vognen laae,
 Charlotter, Porrer, herlig Røg og Kopsalat,
 Samt Roen, som er tjenlig for en slappet Bug.
 Fremdeles laae en Stang, behængt med Fugle smaae, 10
 Samt Haren, snappet af en gallisk Jægerhund,
 Og Pattegrisen, som ei Bønner tygge kan.
 Hans Tjener gif ei heller fri foran hans Vogn,
 Men bar forsigtigt Snesse Eg, indsvøbt' i Høe.
 „Men kjørte han til Byen?“ Nei! paa Landet, Ven! 15

49. Til En, som indbød ham.

Masfiker drikker Du selv; Vejenteren blander Du mig til;
 S eller end smage paa min, vilde jeg lugte til din.

50. Til Ligurinus.

Det (og sikkert ei andet) er Grunden, hvorfor Du beer os,
At dine Digte Du kanst læse os op, Ligurin!
Saalerne lægger jeg af; flux bringer man ind med Salaten
Og med en Fisk i Gelée — ach! en forfærdelig Bog.
Medens man standser ved forreste Ret, der læses en nye Bog; 5
Ikke Desertten er bragt, dog er den tredje læst.
Fjerde læser Du næst, derefter endogsaa den femte;
Leed var et Bildsviin selv, dersom det bødes saa tidt.
Vil Du nu ikke saa useligt Digt Makrelerne skjenke,
Skal, Ligurinus! Du selv være herefter din Gjest. 10

52. Til Longilianus.

Bygningen havde Du kjøbt for en to gange hundredetusind;
Brand, som er hyppig i Rom, atter berøved Dig den.
Ti gange hundredetusind blev skillinget sammen; nu spørges:
Synes det ikke, som Du havde den stukket i Brand?

55. Til Gellia.

Der, hvor du nærmer dig hen, man troer, at Cosmus er flyttet,
Eller med lugtende Vand muligt et Glas gif itu.
Gellia! sig, kan Du synes saa godt om Fremmedes Flitter?
Saa kan jo ogsaa min Hund faae en fortræffelig Lugt.

56. Brønden i Ravenna.

Heller besidde jeg gad i Ravenna en Brønd, end en Wiingaard;
Der, over Vinen endog, holder sig Vandet i Priis.

57. Kroman den i Ravenna.

Kosteligt narred mig nys en Snyder af Bert i Ravenna;
Wiin jeg forlangte med Vand — see! og han folgte mig Wiin.

59. Bon ton blandt Borgerstanden.

Fine Bononia's Bye! Du fikst af en Skomager Kampspil;
Ogsaa en Skræder jo gav; Høker! naar saa vi af dig?

60. Til Pontius.

Nu, da jeg bedes tilbords, og tigger ei længer, som fordum,
Siig, hvi bydes mig ei det, som man sætter for dig?
Osters nyder Du selv, som fisk i Lucrineren Næring,
Jeg paa en Krabbe maa kjont sugge min Læbe tilblods.

Champignoner Du faaer, medens jeg den elendige Roe, 5
Snepperne byder man dig; Maager man sætter for mig.
Turtelen hvid med sit spækkede Laar udspiler din Mave,
Medens man sætter for mig Skader, crepered' i Buur.
Hvi skal jeg ikke bevæertes med dig, naar jeg spiser dog med dig?
Gavner mig Sportlernes Tab, sammen da spise vi bør.

61. Til Cinna.

Hvad Du forlanger, er intet, saa siger Du, skamløse Cinna!
Vel! har Du intet forlangt, fikst Du ei heller et Nei.

62. Til Qvinctus.

Det, at Du kjober en Træl til hundred — to hundred Sesterzer,
Drikker ved Bordet en Viin, selv fra Pompilii Tid;
At dine Meubler, der synes kun smaa, Millioner dig koste;
At for et Pund af dit Sølv nylig femtusind du gavst;
At Du forskaffer dig Bogne med Guld til en Priis af en Lystgaard, 5
At dine Meubler er' værd meer end saa mangen et Huus —
Dette, Du mener, er sikkert Beviis paa en kraftig og stor Mand?
Qvinctus! Du skuffer dig selv; Saadant at kjoibe, er smaat.

63. Til Cötilus.

Du er en nyskelig Mand, det, Cötilus! sig jo Alle,
Derfor Du sig mig nu, hvad er en nyskelig Mand?
„Den er en nyskelig Mand, som ordner de frøllede Lokker,
„Han, som af Salver og Eligt haver bestandigen Duft;
„Mynner en Vise fra Nil, eller og Gaditaniske Dands, 5
„Som udi verlende Form dreier sin pillede Arm;
„Som, gjennem Dagen saa lang, hendøser ved Damernes Matbord,
„Og som bestandigen vims hvidsker i Dret paa Folk:
„Sender Billetter paa kryds og paa tvers, og Svarene læser,
„Frygter, at Rappen kan let støde mod Naboens Arm, 10
„Kjender hvert Kjærestepar, samt hvo der idag er i Selskab;
„Veed, udi stigende Led, Hesten Hirpinus's Net.“
Gaa! hvad siger Du, Ven? en Saadan man nyskelig kalder?
Ret en kjedsommelig Ting er da en nyskelig Mand.

64. Til Cassianus. [J.]

Sirenerne, den muntre Straf for Sømandsfolk,
Hiin Fryd saa bedst, hiin Undergang saa honningsød,
Hvis Toner Ingen drog forbi, som hørte dem,
Dem, siger man, den snue Ulykses drog forbi.

Sligt var da ei saa underligt; men det var sært,
Om Nogen bort fra Canius, der taled, gif.

5

65. Til Diadumenus.

Benligt, som Vblernes Duft, den yndige Pige har bidt i,
Eller som Safrans Lugt, hvilken fra Cörycus kom,
Lig Wiinblomsten saa guul, naar tidlig den blomstrer i Løvet;
Eller som Duften af Græs, gnavet for nyligt af Lam.
Blidt som Arabiens Høst; som en Myrthe; som ridset Electrum;
Eller som Myrtha fra Ost damper i Luen, saa bleg,
Mildt som en Eng, naar den fugtedes let af en passelig Byge,
Sødt, som paa salvede Haar Krandsen med Nardus besprængt;
Saa, Du grusomme Dreng, Diadumenus! dufter dit Kys sødt;
Ach! gid Du gavst mig det heelt, uden at spare derpaa.

5

66. Til M. Antonius.

Ret som den phariske Dolk, Antonius øved en Udaad,
Begge to herlige Mænd myrdede ved deres Sværd.
Hiin, saa ofte Du feirede glad dine stolte Triumpher,
Denne dit Hovede var, medens Du talede, Rom!
Sikkert dog seired i Synd Antonius over Pothinus;
Denne for Herren begif Mordet, men Hiin for sig selv.

5

67. De dovne Matroser. [II.]

Gutter! hører I? Vil I ei af Stedet,
Folk, saa dovne, som Padus og Watrenus,
Ad hvis døsfige Flod I langsomt seile,
Mens befaled' I trevent Aaren dyppe?
Æthon svæder, da Phaëthon sig hælder;
Dagen flammer saa heed, og Middagstimen
Faaer den trættede Hest at gaae fra Vognen.
Dog, imedens I døse hen ad Bølgen,
Trygt paa Snækken I drive Speg med Liden —
Argonauter I kan med Sandhed kaldes.

5

10

94. Til Rufus.

Haren, Du klager, ei stegedes mør, og griber til Pidsken,
Flænge Du hellere vilst Koffen, end Stegen, min Ven!

99. Til Skomageren.

Ikke fortørnes Du bør over Bogen, min Skomagermester!
Ei med dit Liv, men din Dont, skjæmte de jeg i mit Digt.

Lad da passere den Skjæmt, som ikke fornærmer! har jeg ei
Lov til at spøge, naar Du har til at dræbe Forlov.

100. Til Rufus.

See! da Klokken var tolv, jeg sendte dig, Rufus! min Løber,
Som, jeg formoder, har bragt Digtene vaade til dig.
Just en umaadelig Regn nedstyrtes fra Himlen saa vide —
Ret paa en passelig Tid sendte jeg Bogen afsted.

Fjerde Bog.

1. Domitianus' Fødselsdag.

Cæsars feireste Dag, fast meer indviet end hiin Dag,
Dengang Ida bevidst fødte den cretiske Zeus!
Gid Du maa komme, jeg beder, saa tidt som de Pyliske Livsaar!
Straal, som Du lyser idag, ja med en skjønnere Glands!
I den albaniske Egn end dyrke ham ofte Tritonis! 5
Salrige Krands af Eeg groe fra saa mægtig en Haand!
Seklets Fødsel han feire paany i et rigeligt Lustrum,
Samt den romuliske Fest paa den terentiske Plads!
Stort, I Himmelske! bede vi om, dog hvad vi har Ret til;
For en saa kostelig Gud Dnsket er sikkert ei frækt.

2. Om Horatius. [H.]

Nys Horatius saae paa Fægterspillet,
Ene, mellem dem Alle, klædt i sort Dragt,
Skjøndt dog Ridderne, Folket og Senatet,
Samt den hellige Keiser sad i hvid Dragt.
Faldt da pludselig ned en Sne fra Himlen;
Nu Horatius seer i hvide Klæder.

3. Sneefoget.

See dog engang, hvor de tykkeste Lag af Vand saae tause
Lægge sig dryssende ned, Cæsar paa Kind og i Barm!
Dog tilgiver han Jupiters Spøg; ei ryster han Lokken;
Smiler ad Vandet, som frøs fast i den døfige Kuld.
Han er jo vant til at trætte den Hyperboræer Boøtes, 5
Dg, med et drivende Haar, trodser han Hélice's Frost!
Hvo mon der spørger med Vandet saa tørt? hvo leger i Luften?
Sneen, jeg sikkerligt troer, dryssed, o Cæsar! din Søn.

5. Til Fabianus.

Du, som er fattig, men god, grundærlig af Sind og af Tunge;

Hvad er dit Meed, Fabian! saasom Du reiser til Rom?

Ruffer ei spille Du kanst, ei heller den graadige Slughals,

Ikke med skrækkeligt Skrig slæbe den Arme for Thing.

Ei hos den elskede Ven Du nænner at lokke hans Kone,

Leger ei heller Galan hos den bedagede Dvind.

Ei i Palatiums stolte Dvarteer kan Du gjøre dig vigtig,

Gider ei hilse med Klap Canus ei heller Glaphyr.

Stakkelt! hvad bliver dit Lod? Du er tro, Du er ærlig i Venstabs —

Daare! paa denne Maneer ei Philomélus Du blier.

5

10

6. Til Malisianus. [H.]

Rydse Du ønsker at synes, liig en Ungmøe,

Syfler selv i dit Ansigt uskylds Miner,

Skjøndt Du, Malisian! er endnu værre,

End Poeten, som læser op hos Stella

Bers, der ligne Tibull's i Digtets Metrum.

8. Til Euphemus.

Timerne eet og to optage Clienternes Silsen,

Tredie sætter i Gang Talernes hvæsende Skrig.

Rom forskaffer os Syfler ihob fast lige til femte,

Sjette dog bringer lidt Røe; syvende danner Final.

Ottende slæber sig hen ved at see paa den salvede Fægter;

Niende byder til Ro, nær ved det dækkede Bord.

Tiende Stund, Euphemus! er god til at læse mit Arbeid,

Naar Du med tænkende Hu ordner ambrosiske Ret,

Medens med Gudernes Drik sig qvæger den herlige Cæsar,

Dg i sin vældige Haand holder den liden Pokal.

Da er det Tiden til Spøg. Til frækt at bane sig Udgang

Tidligt om Morgen til Zeus, ei min Thalia har Mod.

5

10

10. Til Faustinus.

Medens at Bogen er nye, ei heller i Kanterne glattet,

Bladet, ei tørret endnu, frygter Berørelsens Plet,

Bringe du, Slave! den elskede Ven min Gave saa ringe,

Ham, som fortjener med Grund først at besidde mit Snak.

Dog præpareret Du gaac! en Svamp af de puniske følge

Bogen; thi det er saa godt, denne ledsager min Skjenk.

Rettelser, selv i et rigeligt Tal, Faustinus! forslaae ei;

Til at forbedre mit Digt hjælper et eneste Strøg.

4

11. Til Antonius Saturninus.

Medens Du taabelig stolt indbilder dig meget af Navnet,
 Og det beskæmmer dig, Mar! at Du er blot Saturnin,
 Egger Du frem en ugudelig Krig i de nordlige Lande,
 Ligesom Helten, der bar Phariske Dronningens Nag.
 Kunde Du glemme saa reent det Barsel, som laae udi Navnet? 5
 Og at det actiske Stund knuste det dybt i sin Harm?
 Loved dig Rhinen maaskee, hvad Nilen formenede hiin Helt?
 Gied den nordlige Strøm muligen Kraft over den?
 Falde dog maatte Antonius selv for de retlige Baaben,
 Skjøndt, i Forligning med Dig, sikkert en Keiser han var. 10

12. Til Thais.

Ingen Du giver, o Thais! et Nei; skjøndt Du blues ved Sligt ei,
 Burde Du blues ved det, at Du ei giver et Nei.

13. Til Rufus, i Anledning af Pudens' Bryllup med Claudia Peregrina.

Pudens, min elskede Ven, har Claudia taget, o Rufus!
 Bryllupsfakler i Haand! Hil, Hymeneus! o hil!
 Saa man passeligt blander Kaneel med duftende Kardus;
 Saa forliger sig godt Honning med Massikerviin. 5
 Vengere slynge sig ei trindt Elmene Ranker saa spæde,
 Saa for Myrthen er Sand, Vandet for Lotos'en fjer.
 Nær deres Leie da sid, Concordia, klædt udi hvidt Linn!
 Lige forenedes her, ligeligt elske de sig!
 Selv som Olding hun elske ham ømt! medens hun for sin Mage
 Sykkes ei Kone tilaars, selv naar hun stiger i Nar. 10

14. Til Silius. [H.]

Du, castaliske Søstres Ziir og Hæder!
 Du, som synger med Kraft om raae Barbarers
 Meeneedsdaad, som i Dvad den utroe Poener,
 Samt hiin Hannibal, stolt og troløs, tvinger 5
 Bort fra Kampen at gaae mod Africanus,
 Læg tilside nu lidt din Alvorsmine,
 Mens Decemberens Spøg og muntre Brætspil
 Larmer Gaderne rundt med uvis Tærning!
 Skjenk din rolige Stund til min Camoene!
 Gi med rynkede Bryn, men mild, Du læse 10
 Digtet, hvilket er fuldt af lystigt Bildskab!

Saa den svage Catull har dristig tilsendt
Høien Maro sit Digt om Spurveviden.

15. Til Cæcilianus.

Dengang Du bad mig igaar, at laane dig tusind Sesterzer,
Blot paa en sex eller syv Dage, o Cæcilian!
Svared jeg flux: „jeg eier dem ei.“ Om en Ven, som Du vented,
Løist Du derefter, og bad blot om lidt Sølvstøi og Fad.
Est Du forrykt? eller troer Du, min Ven! at jeg er affindig? 5
Tusinde nægtede jeg; skal jeg da give dig fem?

16. Til Gallus.

Rygtet, o Gallus! har sagt, Du sikkert var meer end en Stifson,
Mens Stifmoderen din end med din Fader var gift.
Sligt dog kunde man ei, medens Faderen leved, bevise;
Nu, da din Fader er død, bliver hun dog i dit Huus.
Maned man Tullius op, den herlige Taler, af Graven, 5
Vilde vor Regulus selv kraftigen føre din Sag,
Frikjendt ikke Du blevst. Stifmoderen, Gallus! som ikke
Flytter ved Faderens Død, var det i Ewighed ei.

18. Drengen, som blev dræbt ved en Tistap.

Hist, hvor altid i Porten er Dryp om Nipsanii Sviler,
Dg hvor den slibrige Steen driver af idelig Regn,
Styrkede Masser af Vand paa Halsen af Drengen, som just gik
Nær ved det dryppende Huus, vægtig' af vinterlig Sis.
Da den nu havde fuldendt den Armes usalige Skjebne, 5
Smelted i Bunden saa varm ganske den spidsede Dolk.
Skjebne! hvad findes der nu, som ikke Du mener dig tilladt?
Hvor antreffes ei Død, saasom en Draabe var Dolk?

19. Med en Overkjole.

Seer Du? et Foster saa tykt af en Væverstke blandt de Sequaner,
Hvilket, spartaniſt af Navn, mellem Barbarer blev født,
Kinge, dog ikke saa slem i Decemberens kjølige Dage,
Sender som Gave jeg her, Kappen fra Fremmedes Land.
Enten Du gnider den Salve saa seig, eller varmende Langbold 5
Spiller; hvad heller fra Jord griber den støvede Bold,
Eller Du deler en dunnlet Vægt af den svulmende Blære,
Eller Du prøver i Løb Seir over Althas at faae,
Ei i din svedende Krop den snærpande Kulde sig trænger,

Heller ei Iris saa tung knuger dig ned med sit Skyl. 10
 Hyllet i denne min Skjens, kan Du lee ad Stormen og Pladsfregu,
 Selv i den tyriske Uld est Du ei skjernet saa trygt.

20. *Contrasten, eller Cerellia og Gellia.*
 Skjøndt hun er ikkun en Tøs, vil Cerellia kaldes Matrone,
 Gellia kalder sig Tøs, skjøndt en Matrone hun er.
 Neppes fordrage, Callinus! man kan enten hiin eller denne;
 Hkn er en latterlig Gaas, denne en væmmelig Dvind.

21. *Til Selius. [H.]*

At der findes ei Gud, at tom er Himlen,
 Paastaer Selius, ja beviser dette
 Ved at, menende sligt, i Guld han svømmer.

23. *Til Thalia, om Digteren Brutianus. [H.]*

Mens Du grunder for seent og alt for længe,
 Hvo der tykkes dig Først og hvo den Anden,
 Samt er Mester i græksk Epigramdigt,
 Gav Callimachus selv, Thalia! Palmen
 Til den herlige Digter Brutianus. 5
 Naar han, mættet engang af attisk Landspøg,
 Skjemtet har udi Vid med Roms Minerva,
 Mig Du give den næste Plads, som Digter!

24. *Om Lycoris til Fabianus.*

Alle Veninder, Lycoris har havt, dem har hun begravet;
 Sid, Fabianus! hun snart blev med min Kone bekjendt.

25. *Egnen ved Altinum.*

Du, altiniske Strand! som kappes med Guse ved Baja,
 Samt, I Skove! som var' Vidner til Phaethons Baal!
 Du, Dryade saa skøn, som Anténors Faunus har ægtet,
 Eneste Nymphé, saa væn, ved den euganiske Søe!
 Du, Aquileia, saa fro ved Timâvi ledæiske Bølge, 5
 Hvor spyfoldig engang Cyllarus lædsked sin Tørst!
 Sid mellem Eder jeg finde min Havn og Hvile, som Dlding,
 Derfom min Fremtids Roe ene bestemmes af mig.

26. *Til Posthumus.*

At jeg i Nar og i Dag ei hilfede paa dig om Morgnen,
 Hvad jeg har mistet ved Sligt, Posthumus! ønsker du sagt?

Togange tredve, Ven! samt tregange tyve Sesterzer.
Posthumus! med Permission — Toga'en koster mig meer.

27. Til Keiser Domitianus.

Lidt at rose mit Digt Du pleiede, Cæsar Augustus!
Dndskab nægter mig Eligt; dog det erhverved din Roes.
Ja, til min Vre, Du yded mig Løn, ei blot i din Tale,
Selv jeg Foræringer fik, skienked alene ved dig.
See! Misundelse gnaver igjen paa sin Finger, den sorte; 5
Cæsar! o giv mig da meer, at hun kan ærgres tilgavns!

29. Til Pudens.

Mængden af det, som jeg skrev, fordærver mig, Pudens! det Hele;
Cæseren bliver jo træet ved et umaadeligt Værk.
Lidet fornøier; vi synes jo bedst om tidlige Frugter,
Dg udi Vinterens Tid vinder en Rose vor Tak.
Plyndrer en Pige dig end, hun vinder dog ene ved Knipskhed, 5
Døren, som lukkes iblandt, holder en Yngling i Garn.
Heller end Marsus, som snakkede bredt i et langt Amazondigt,
Nævner man Persii Navn, digted han ogsaa kun lidt.
Utsaa i hvilken en Bog Du ogsaa vil læse blandt mine,
Lænte Du: „der er kun een“ — og den vil vinde Værdie.

30. Til en Fisker. [H.]

Bort fra Søen ved Bajæ (hør mit Varsel!)
Flye, min Fisker, at ei Du Synd skal øve!
Her blot hellige Fiske gaar i Bølgen,
Som kan Cieren kjende, og som slukke
Siin almægtige Haand, som Alt bestyrer. 5
Navn endogsaa de har, og efter Herrens
Bud indfinder sig Hver, idet den nævnes.
Her i Dybet engang en libysk Nidding,
Mens med bævende Stang han lokker Byttet,
Brat berøvedes Syn, og blind han mægter 10
Ei at skue den Fisk, han selv har fanget.
Nu han hader sin Krog, der krænked Himlen;
Mens han sidder ved Bajæ's Dam og tigger.
Utsaa, medens Du kan, gaar bort i Ustyld!
Kast uskadeligt Mad i Dammens Bølge, 15
Mens de hellige Fisk Du ydmygt dyrker!

31. Til Hippodamus eller Damasippus.

At det fornøie dig kan, at læses og nævnes i mit Digt,

Samt formener endog, Sligt er en Vre for dig,
 Sid jeg faae Skam, naar saadan en Ting ei glæder mig saare,
 Dg jeg forskaffede dig sikkert en Plads i mit Værk.
 Ach! men Navnet, Du har, som den grusomme Moder dig skjenkte, 5
 Klinger saa rædsomt, at flux Muserne vende sig bort.
 Ei udtale det kan Polyhymnia, ei Melpomene,
 Ikke med Phoebus endog selve Calliope from.
 Skaf dig altsaa et Navn, som klinger for Muserne bedre;
 Smukt man hedder dog ei „Hestebevinger“ i Vers. 10

32. Bien i et Stykke Rav.

Synlig — usynlig den skjuler sig dybt udi Phaëthons Søstres
 Taarer, og synes en Bie, som i sin Nectar er gjemt.

33. Til Sossibianus.

Skjøndt Du besidder en Pult, som fyldes med herlige Skrifter,
 Intet Du giver dog ud, Sossibianus! — Hvorfor?
 „Hvad jeg har digtet“ du svarer „udgiver min Arving.“ Men naar da?
 Til at Du læses, min Ven! er det den høieste Tid.

35. Daadhyrenes Kamp.

Daadyr selve, de feige, med trodfige Pander at mødes, :
 Saae vi, og Begge, som laae, fælded' ved ligelig Død.
 Hunden betragted sit Kov, og Jægeren selve, den stolte,
 Studsed; thi her for sin Ariv intet tilovers han saae.
 Hvorfor blussed saa uselig Sjæl i saa voldelig Galtskab? 5
 Saaledes fægter en Tyr; saaledes fægte kun Mænd.

36. Til Olu.

Graat er Skjæget, men Haaret er fort; thi Skjæget at farve
 Evner du, ikke dit Haar; det er den rigtige Grund.

37. Til Ufer. [J.]

„Coranus hundred, Mancinus tohundrede —
 „Trehundred skylder Titius, Albinus sex —
 „Sabinus ti, Serranus just det dobbelte —
 „Tre Millioner heelt jeg faaer af Huus og Gaard —
 „Serhundredtusind faaer jeg af mit Parmaqvæg —“ 5
 Den hele Dag fortæller Du mig, Ufer! Sligt,
 Dg bedre næsten end mit Navn jeg husker det.
 Skal Sligt jeg døie, fordrer jeg min Løn derfor:
 For daglig Dvalme haaber jeg en liden Sum;
 Thi høre gratis paa dit Pral, det vil jeg ei. 10

40. Til Posthumus.

Nabent Pisonernes Atrium stod med Rækker af Murer,
 Nabent var Senecas Huus, hvilket kan gjelde for tre;
 Dog for saa mægtige Folk jeg, Posthumus! valgte kun dit Huus;
 Ridder, og fattig Du varst, dog liig en Consul for mig.
 Vintere tregange ti jeg levede, Posthumus! med dig; 5
 Leiet, vi hvilede paa, var for os Begge kun eet.
 Nu protegere, ja styrte Du kanst; thi nu har Du Hæder,
 Posthumus! da Du er riig; nu vil jeg see, hvad Du gjør.
 Intet Du gjør. Nu er det for seent, at søge Patroner;
 Meente da Lykken det saa? Nei! hun os Begge bedrog. 10

41. Til en daarlig Recitateur.

Siig, hvi dækker Du Halsen med Uld, naar Du læser os Digte?
 For vore Dren, min Ven! passed Bedækningen meer.

44. Om Bjerget Vesuvius.

Her stod nylig det grønne Vesuv, omringet af Wiinløv,
 Her en kostelig Wiin fyldte de fugtige Kar.
 Mysa's Høie kun elskedes lidt af Bacchus mod disse,
 Nylig paa Bjergenes Nas dandsed Satyrer i Chor:
 Cyprias Sæde var her; hun elsked ei meer Lacedæmon; 5
 Dgsaa ved Herculis Navn Egnen var saare berømt.
 Alt nu ligger i Brand, nedsjunket i sørgelig Aske:
 Guderne angre nu selv, at de tillode sig Sigt.

45. Parthenii Onske til Phoebus for Burrus.

Glad, med et rigeligt Røgelsefar, Parthenius offerer
 Dver Palatiums Høi, Phoebus! af Birak en Skjænk.
 Gid, at hans Søn, som idag har begyndt det følgende Lustrum,
 Olympiadernes Rad fylde ved Aarenes Gang!
 Skjænk den Fader hans Bøn! saasandt dig elske din Daphne! 5
 Gid Diana saasandt blive den skjæreste Nøe!
 Ewig Du staae udi Skjønhedens Flor! ei Bromius selve
 Gie saa fyldige Haar, Phoebus Apollo, som Du!

46. Om Sabellus. [II.]

Saturnalernes Fæst har gjort Sabellus
 Riig, og ei uden Grund Sabellus troer sig.
 Selv han mener, og siger høit, at Ingen
 Er blandt Procuratorer riig, som han er.
 Hvad har givet Sabellus sliig en Stoltthed?

Ei! en Galvskjeppe Meel, aspilte Urter,
 Samt halvandet Pund Birak, item Peber,
 Saa Lucaniske= samt Falisker=Polser;
 Item syriske Glaster, fyldt' med tyk Moost,
 Og i libyske Potter frosne Figner; 10
 Derhos Champignoner, Ost og Snegle.
 Fra Picener=Clienten blev ham sendt en
 Liden Kiste med to til tre Oliven;
 Næst et kosteligt Stel af syv Vocaler,
 (Plumpt udmeislet i Leer, Saguntisk Arbeid, 15
 Af Hispanien's Hjul et Blaaleers=Kunstværk)
 Samt, ombæmmet med Bordt, endog en Borddug.
 Ei Sabellus har havt i hele ti Aar
 Slig indbringende, herlig Saturnalfest.

47. Om Phaethon.

Phaethons Billede skuer Du her, indbrændt udi Farver;
 Phaethon — er det dit Meed? brænder Du endnu engang?

49. Til Flaccus.

Nei! Epigrammers Natur stet ikke Du kjender, o Flaccus!
 Saasom Du finder i dem Latter alene samt Spøg.
 Hellere spøger nok den, som Niddingen Terentii Maaltid
 Skildrer, og maler os dig, onde Thyst! ved dit Bord:
 Eller, naar Dædalus pynter sin Søn med smeltende Vinger, 5
 Samt Polyphem, naar han gaaer ved den siciliske Hjord.
 Alfens Blæren og Windmagerie bortsjernes fra min Bog;
 Ei med et taabeligt Slæb vælter min Musa sig frem.
 „Vel! men Alle beundre, berømme, forgude dog Hine!“
 Rigtig! man studser ved Hiint: derimod læser man Mit. 10

51. Til Cæcilianus.

Medens Du ikke besad Sertufinde, Cæcilianus!
 Da blev Du baaren af Ser rundt udi Byen omkring.
 Efterat to Millioner Du fikst af den blinde Gudinde,
 Grunkerne sprænge dit Skrin, blevst Du en Gjænger tilfods.
 Hvad skal jeg ønske dig nu for flige Meriter og Dyder? 5
 Give dig Himlen igjen, Cæcilianus! din Stoel!

53. Til Cosmus.

Manden, som ofte Du seer i Pallas's Tempel, o Cosmus!
 Som ved Dorene staaer under det Tempel saa nyt,
 Gammel, med Poser og Stav, hvis graae fortørrede Totter

Stritte tilveirs, og hvis Bryst dækkes af Skjæg, som er stygt,
 (Vordugskappen, Gemahl til den usle Rede, ham dækker, 5
 Mens til den strømmende Hob Bønner han bjeffer om Brød)
 Denne, Du troer, er en Cyniker? nei! kun et Billed Dig skuffer;
 Han er ei Cyniker, Ven! han er en virkelig Hund.

54. Til Colinus.

Du, som det lykkes alt Tarpeiums Teg at erholde,
 Samt om Panden at snoe Lovet, Du værdigen vandt,
 Est Du forstandig, Colinus! da brug dine samtlige Dage;
 Tænk, at Timen, Du har, ogsaa den yderste er.
 Røre Gudinderne tre, som Traaden os spinde, har Ingen 5
 Cynet; de vogte saa grant Dagen, de selv har bestemt.
 Værst Du end kjæk, som en Thrasea selv, saa riig, som en Crispus,
 Mere pertentlig og fin, selv end en Melior, Ven!
 Dger dog Lachesis ikke sin Tot; hun spinder de Søstres
 Traade dog ud; af de Tre klipper den Ene bestemt. 10

56. Til Gargilianus.

Naar en umaadelig Skjenk Du bringer til Enker og Gamle;
 Vil Du, jeg kalde dig skal, Gargilianus! splendid?
 Ingen der gives saa ækel, som Du, ei heller saa gjerrig,
 Da Du betitler som Skjenk, hvad kun Bestikkelser er.
 Saa vil den listige Krog divertere de graadige Fiske; 5
 Saa det enfoldige Wildt skuffes af lokkende Mad.
 Dersom Du ikke forstaaer, hvad at skjenke betyder, og give,
 Vil jeg fortælle dig det: send dine Gaver til mig.

57. Til Faustinus.

Medens den faade Lucriniske Søe mig venligen fængsler,
 Der, hvor Kilden saa varm rinder fra Grotten af Steen;
 Dvæler, Faustinus! Du selv i Byen, Argiveren stifted,
 Der, hvor den tyvende Steen fører fra Byen dig bort.
 Ach! det rædsomme Bryst af nemæiske Løven mig brænder, 5
 Og af sin egen Ild Bajæ kan ikke faae nok.
 Hellige Kilder! jeg siger Farvel! I yndige Strande,
 Nymphernes Bolig, farvel! samt Nereidernes Hjem!
 Mod den Herculiske Høi I staae Jer i Midten af Vintren,
 Tiburs kjølige Luft, — den dog besidder I ei. 10

58. Til Galla.

Ikkun, o Galla! Du græder i Mulm for din elskede Mage —
 Galla! Du skammer dig selv, troer jeg, ved Graad for din Mand.

59. Dglen Bernsteen.

Altom en Dgle sig listede op ad en Green paa en Poppel,
 Styrkede Draaber af Saft ned paa det frybende Dyr.
 Medens den undrende seer, at den stædes i flæbende Vædsker,
 Stander den pludselig stiv midt i den hærdede Is.
 Ikke, Cleopatra! være Du stolt af dit drotlige Gravsted,
 Saasom endogsaa en Snog eier en skjønnere Grav.

5

60. Om Curiatus.

Lad til Ardea i Heden os gaae og til Egnen om Pæstum,
 Hvor, mens Løven er heed, Markerne dampe med Ild,
 Da Curiatus skyder al Skyld paa Luften i Tibur,
 Han, som i Døden blev sendt ved det navnkundige Væld.
 Stedet dog neppe kan hindre vor Død; saa ofte, som denne
 Kommer, i Tibur endog blæser Sardinien's Luft.

5

61. Til Mancinus. [J.]

At nys en Ven foræred dig Tohundrede,
 Sligt udbasunet har Du alt, saa sjæleglad.
 For fire Dage fladdred vi i Digternes
 Forsamlingsaal; da heed det strax, din Toga var
 Titusind værd, og skjenket af Pompilla dig.
 En reen Sardonyx, hvor man saae tre Linier,
 Samt Stene to, der ligned grant den lyse Søe,
 Du svor, at Bassa skjenked dig og Coelia.
 Da pludseligt Du svandt igaar fra Polljo's Sang,
 Fortalte Du, idet Du brat fra Huset løb,
 At ved en Kry Du just erholdt Trehundrede;
 Imorges Hundred; efter Middag Hundrede.

5

10

Men sig mig dog, hvad Dndt har dine Venner gjort?
 Hav Naade med os, grumme Karl! og tie engang!
 Men, hvis din Tunge ei formaaer, at holde Ro,
 Saa prøv engang, at mælde lidt, som mører os.

15

62. Om Lycoris.

Til det herculiske Tibur den sorte Lycoris begav sig,
 Saasom hun haabed, at der Alt blev forvandlet til Hvidt.

63. Om Cerellia.

Medens den Moder Cerellia drog til Bajæ fra Baulis,
 Gik hun forloren, og sank ned i det fraadende Hav;
 Svarligen misted I Roes; slikt Ilveir, Belger! I viste
 Selv ei Nero engang, skjøndt I blev' bedste derom.

64. Julii Martialis' Lystgaard. [H.]

Martialis har blot en liden Lystgaard,
 Dog saa frodig, som Hesperides Haver.
 Ad Janiculums Høi den jævnt sig strækker:
 Gensomt breder sig Marken vidt om Høien,
 Og paa Toppen, som mildt og venligt skraaner, 5
 Smiler Luften saa klar og frie for Skyer.
 Mens den bugtede Dal er skjult i Laager,
 Den fremstraaler dog smukt i egen Lysglands,
 Og det smagfulde Tag, med ædel Reising,
 Venligt hæver sig op mod skyefrie Himmel. 10

Herfra seer man de syv og stolte Høie,
 Herfra skatte man kan det hele Roma,
 Albas Høie, med Tusculānersfjeldet,
 Samt de kjolige Stæder trindt om Byen,
 Rubræ liden, og Oldtids Bye Fidencæ, 15
 Somfrulunden, saa riig paa Frugt og Dffer,
 Hvor man Anna Perenna evigt dyrker.
 Fra Salarier- og Flaminer-Beien
 Seer man Kudskene der; dog tier Vognen,
 At ei Hjulene skal afbryde Sønnen, 20
 Som forstyrres ei her af Sæmænds Skrigen,
 Ei af Dragernes Raab, idet de slæbe,
 Skjøndt den mulviske Broe er nær, og Skibe
 Ad den hellige Tiber iilsomt flyve.

Gaarden (billigen kaldt et lidet Lystslot) 25
 Faaer af Eieren Pryd; man troer sig hjemme.
 Just saa venligen, mildt, og uden Hofart,
 Staaer det aabent og frit til gjestlig Velkomst.
 Der Alcinoi Hof man ahner gjensødt,
 Samt Molorchus, der nys fik Guld i Mængde. 30

Du, som mener, at Alt er lavt og ringe,
 Dyrk kun Tibur, saa kold, med hundred Spader,
 Eller selve Præneste, samt forær kun
 Hele Setia's Bye til enkelt Yndling!
 Dog (saa lyder min Dom) jeg foretrækker 35
 Martialis den lille pæne Lystgaard.

65. Om Philænis. [J.]

Philænis græder stedse med eet Die kun.
 „Hvor er det muligt?“ spørger Du. Hun har kun eet.

66. Til Linus.

Stedse Du leved, o Linus! et Liv, som den ringeste Bonde,
Intet saa vide paa Jord fandtes saa simpelt, som dit.
Kun paa Kalendæ og Idus engang din Toga blev banket;
Selv udi Sommere ti fik af een Kjortel Du nok.
Wildsviin sendte din Skov; uden Kjob kom Haren fra Marken; 5
Gik Du i Skoven paa Jagt, fedeste Drosler Du fandt.
Bølgernes svælgende Dyb dig sendte de fangede Fiske,
Rødlige Fade dig gjød Vinen, Du avlede selv.
Ei var din Tjener et Bæsen saa fint fra Græfernes Lande;
Nei, ved din plumpe Kamin stod kun af Bønder en Flok. 10
Meiersten var dig jo nok, som var gift med den groveste Landmand,
Naar til dit Hovede steg Vinens opluende Dunst.
Ilden ei skaded dit Huus, ei Sirius heller din Ager;
Sverken for Bølgerne sank, eller for Stormen, dit Skib:
Aldrig forlokket Du blevst ved det fristende Spil af en Tærning, 15
Alt, hvad Du spillede om, var kun en uselig Nød.
Hvor er da den Million, din gjerrige Moder dig leved?
„Borte!“ Da haver Du gjort, Linus! en vanskelig Ting.

67. Til Prætor.

Gaurus fornyligen bad hos Prætor om hundred Sesterzer,
Arm, og tillige hans Ven fra en umindelig Tid;
Uttred, han mangled kun dem, da han selv trehundrede eied,
For, som Ridder, med Skjel Herren at give sit Klap.
Svared da Prætor: „Du vedst, hvad jeg giver til Scorpus og Thallus; 5
„Hundredetusinde, Ven! vilde kun lidet forslaae!“
Skam ledsage den Kasse saa riig, og tillige saa takløs!
Hvad Du en Ridder afflaaer, giver Du, Prætor! en Hest?

68. Til Sextus.

Lækkert Du spiser; jeg bydes tilbords for de hundred Kvadranter;
Er jeg til Gæstebud bedt eller til Vergrelse blot?

69. Til Papius.

Altid beværter Du Folk med Massikerviin og Setiner,
Papius! Rygtet dog gaaer, Vinen er ikke just god.
Fire Gange Du blevst til Enkemand blot ved din Flaske —
Papius! intet jeg troer; ikke dog tørster jeg meer.

71. Til Sophronius Rufus.

Længe jeg søgte, min Ven! om en Pige, som gav mig et Nei; men
Ei i den mægtige Bye Pigerne kjende til Nei.

Ret som et Nei var en Skam, eller selv en forfærdelig Udaad,
Ret som det var dem forbudt, Ingen vil kjende til Nei.
„Himmel! er Ingen da kydst?“ So Tusind. „Hvad gjør da den Kydste?“ 5
Skjøndt hun ei giver et Ja, aldrig hun siger dog Nei.

72. Til Quinctus.

At jeg forære dig skal mine Bøger, forlanger Du, Quinctus!
Tryphon, som handler med sligt, eier dem, ikke jeg selv.
„Jeg skulde kjøbe dit Waas, eller give to Skilling for sligt Snak?
Aldrig jeg handler saa dumt.“ Jeg ikke heller, min Ven!

73. Om Vestinus.

Medens Vestinus var syg, og laae udi Døden paa Leiet,
Stod i Begreb med at gaae ned til det stygiske Wand,
Bad han de Søstere tre, som spandt hans yderste Livstraad,
Ikkun at standse en Stund midt i det rædsomme Spind.
Selv var han færdig; han ønskede det sine Venner til Waade; 5
Ogsaa Gudinden, skjøndt haard, rørte saa kjerlig en Bøn.
Derpaa sin herlige Arv, før Døden var kommen, han deelte;
Ene da dette var gjort, meente han, moden at døe.

74. Om Daadyrene.

Seer Du, hvor mægtig en Kamp anstilles af frygtsomme Daadyr?
Seer Du, hvor frygtelig Harm er hos det ængstlige Bildt?
Panden er liden; dog have de Mod udi Døden at løbe —
Wil Du forskaane dit Bildt, Cæsar! slip Hundene løs.

75. Til Nigrina.

Lykkelig ved din Gemahl og Hjerte tillige, Nigrina,
Mellem Matroner en Ziir est Du i Latiums Land!
Glad har Du deelt med din Mand, hvad efter din Fader Du arved,
Troe ved din Mage saa kjer og ved den delende Mand.
Skjøndt nu Evadne sig styrtede ind i den Elskedes Gravbaal, 5
Skjøndt Alceste ved Nyen stiger mod Himmelens Skye,
Du er dog bedre. Ved tydeligt Tegn har Du viist dig i Livet;
Ei Du behøved at døe, for at bevise din Troe.

76. Til en gjerrig Ven.

Run sex tusind Du sendte mig nys, skjøndt tolv jeg forlangte;
For at erlange de tolv, dobbelt forlange jeg maae.

77. Til den misundelige Boilus. [H.]

Himlens Guder jeg aldrig bad om Rigdom,
Troe ved Lidet, og veltilfreds med mit Lod.

Nu (tilgive Du!), Armod, hold dig fra mig!
„Hvad er Grunden til slikt uventet Dnske?“
D! den Boilus saae jeg gjerne dingle.

5

78. Til Varus.

Nylig Varus tilfældig mig bad, at spise til Middag;
Dækningen var brillant, Spisningen faldt i det Smaa.
Bordet besattes med Guld, dog ikke med Retter; hans Tjener
Satte for Diet en Deel, men for min Gane kun lidt.
„Ei er jeg kommen“ jeg skreg, „for at mætte mit Die, men Maven;
„Varus! kom enten med Kjød, eller tag Guldet af Bord!“

79. Til Ufer.

Skjøndt Du levede alt den tredfindstyvende Høstid,
Dg af et hvidnende Skjæg Rinderne lyse saa blankt,
Fviter i Byen Du vims, og neppe der gives et Natbord,
Hvor uden Roe eller Rist ikke Du bringer dit Buk.
Ingen Tribun uden dig forundes at ile til Torvet;
Consulparret maa ei savne dit vimsse Goddag.
Tigang stiger Du op ad Pallatiums hellige Bakke,
Nævner Sigerier kun, kjender Parthenier blot.
Slikt udøve den unge tilnød! Dog stiggere Rolle,
Dagdriver, gammel af Aar! gives ei, Ufer! end din.

5

80. Til Matho.

Matho! bestandig Du varst mig en Gjest paa min Gaard udi Tibur:
Laabe, som kjøbte den nys! Gaarden, jeg folgte, var din.

81. Til den Samme.

Taler Du holder i Feber — men tykkes dig, Matho! ei Saadant
Foster af Vanvidsaand, Kjere! da est Du ei klog.
Taler Du holder, skjøndt syg — reciterer i Tredjedagsfeber —
Kom Du saalunde i Svød, var der endda en Raison.
„Ei! men det viser Forstand!“ Naar snigende Feber fortærer
Larmene, er det Forstand, Matho! at holde sin Mund.

5

83. Til Rufus.

Rufus! selv denne min Bog anprise Du bør Venulejus;
Beed ham, at spille paa mig lidt af sin ledige Tid.
Glemme han maa for en Stund sine Sysler og hele sin Pønsen,
Ei i alvorligt Humeur maa han bedømme mit Speg.
Ikke han læse det maa efter første Pokal eller sidste,
Men, naar man drikker omkaps midt i det lystige Lag.

5

Er det for meget, at læse de to, saa kan du jo bære
Bladet, saa bliver min Bog deelt, og tillige lidt kort.

84. Til Nævolus.

Ingen kan komme dig nær, naar Lykken dig smiler; men Ingen
Er saa velsignet og god, naar Du har Kummer, som Du.
Lykke's dig noget — Du haaner Enhver, og hilser til Ingen;
Hver Du behandler som Træl; da er dig Ingen tilpas.
Frygter Du — er Du splendid, betitler os Konger og Herrer,
Byder os alle tilbords — gid Du var altid i Nød!

5

86. Til Ponticus.

Vi maa drikke af Glas, Du selv af Murrha; hvorfor da?
Dersom Pokalen var klar, saae man jo tvende Glags Wiin.

87. Til Bogen om Apollinaris. [H.]

Vil Du skaffe dig Roes hos sine Dren,
See! da raader jeg dig, Boglille! saare,
At Du vinder Apollinaris Bifald.
Hvo kan ligned med ham i Vid og Orden?
Siig, er Nogen saa brav, saa ret oprigtig?
Har hans Tanker og Blik Du vidst at fængsle,
Kan Du spare din Frygt for Ondskab's Haansmiil,
Samt at vorde for Gild en vraget Kjortel.
Hvis han kalder dig slet, da kan Du gjerne
Flux til Høkerens Bod gaae bort, hvor Drengen
Snart vil fradse paa Ryggen af dit Skriftblad.

5

10

88. Om Bassa.

Stedse din Viv en Lille har med, hvor hun kommer, Fabullus!
Sætter den ned ved sin Plads, kalder den Slut, og sit Moer.
Hvad der forundrer mig meest, hun ynder dog ellers ei Slutten;
Siig mig da Grunden dertil! „Bassa har Vinde, min Ven!“

89. Til en Hykler.

Ikke Du sendte mig atter en Skjænk for min lille Foræring,
Skjøndt fem Dage forløb af Saturnalernes Fest.
Ei ser Scrupeler smaa af Sextilianus' Solbtøi;
Heller ei Tæpper engang sendte den Klynkerelient.
Fadet ei heller saa rødt af antipolitaniske Thunfisk,
Ei en Tallerken engang, pakket med Figener smaae,
Ikke den flettede Kuro med skrumpne Piceneroliven,
Blot for at sige: „Du seer, at jeg erindrer min Ven!“

5

Nu kan Du Andre bedrage med Ord og venlige Miner;
Ehi, som en Hykler og Skalk, est du grandgivelig kjendt.

91. Til Bogen. [H.]

Stop! nu har vi jo nok! nu stop, Boglille!
See! nu ere vi alt til Randen komne.
Du vil immer afsted, og stedse fremad,
Knap man standse dig kan paa Omflagsbladet,
Ret som ikke Du blevst med Sagen færdig,
Hvilken Pagina 1 var alt til Ende.

5

See, hvor Læseren alt er mat, og klager!
Hør! Afskriveren selv udraaber kraftløs:
„Stop!“ — Nu har vi da nok! nu stop, Boglille!

Femte Bog.

1. Til Domitianus.

Enten ved Alba din Bolig Du har, ved Palladis Høie,
Skuende hist over Søe, her over Trivia's Lund —
Eller Du giver et Svar til de varslende Søsteres Trechor,
Der, hvor din Forstads Søe glatter sin Bølge saa jevnt —
Eller Cajeta behager dig meer, — eller Solgudens Datter —
Eller, med lægende Band, Anxuri skimrende Flod —
Sendes dig Bogen, du fressende Bærn, Du Beskytter for Alle,
Som ved din Frelse saatidt hæved vort Hjerte mod Zeus.
Tag imod Digtet! saa drømmer jeg fro, Du ogsaa har læst det;
Let som en Galler i Troe, vil jeg mig stoltelig kroe!

5

2. Til Læseren. [H.]

Unge Piger og Dreng, samt Matroner!
Eder være bestemt den Bog, jeg her har.
Du, hvem sandselig Skjemt og Raadhedstale,
Utilhyllede Spøg af Hjertet more,
Læs de forrige fire — der er Bildskab.
Femte Bogen er Skjemt for Rigets Keiser;
Den Germanicus kan, foruden Rødme,
Læse selv for Athene, Guddoms-pigen.

5

3. Til Domitianus.

Degis, som haver et Hjem, Germanicus! lige ved vor Flod,
Tled fra Isteren hid, og fra dens trællende Band.
Glad og forvirret han skuede dig, som er Verdens Behersker,
Og, som Rngtet har sagt, vare til Følget hans Ord:
„Meer end min Broder er Lykken mig god; mig undes i Nærhed
Guden at skue, som han dyrker saa fiernt i sit Hjem.“

5

5

4. Til Paulus om Myrtale. [J.]

Af megen Viin har Myrtale bestandig Lugt,
 Men tygger Laurbær, at man ei skal mærke det,
 Og blander snu sin Viin med Løv, men ei med Vand.
 Hvis nu det synes, Paulus! at hun møder dig
 Heel purpurrod, med Klarer, som opbulmed' staae,
 Da siig med Sandhed: „Myrtale! lidt Laurbær nød!“

5

5. Til Sextus.

Sextus, veltalende Mand! palatinske Minerva's Tilbeder!
 Du, som paa nærmere Biis skuer vor Gud og hans Land,
 Saasom de spirende Tanker Du seer hos den mægtige Styrrer,
 Samt udi Hørdingens Bryst skuer hvad Folket ei seer.
 Skaf mig en Plads, kjøndt lille maaskee, for min Samling af Digte,
 Hvor med Catullus Du har Marsus og Peto foreent;
 Men ved det statlige Værk af den høitbegavede Maro
 Sæt det fortrinlige Digt om Capitoliums Brand.

5

6. Recommendationsdigt for Bogen til Parthenius. [H.]

Er det Eder ei tungt og mæsomt, Muser!
 Hos Parthenius sliig en Bøn I gjøre:
 „Gid en Alder, saa riig paa Klar og Glæder,
 „Ende monne dit Liv, mens Cæsar lever,
 „Og mens Arind er selv din Lykke gunstig!
 „Gid din Burrus dig kjende snart, som Fader,
 „Hvis Du bringer de smaa, forknytte Digte
 „Til det himmelske Guddomshof og Bolig!
 „Du veed Jupiters Tid, naar han er naadig,
 „Naar han smiler med det, ham egne, Ansyn,
 „Samt ei siger et Nei til dem, som bede.
 „Ei Du frygte fra mig utidigt Bønskrift!
 „Naar forlanger vel Digtet, som er voret
 „Ild til Ibenholtstokken, smukt med Ceder
 „Samt med Purpuret pyntet, alt for meget?
 „Ei tilbyde Du det! nei hold det voligt,
 „Ret som intet Du gjorde, intet tilbødst.
 „Kjender Fyrsten jeg ret for Musachoret,
 „Vil den purpurne Bog han selv forlange.“

5

10

15

7. Til Vulcanus.

Ret som i Baalet forynges paanye den assyriske Rede,

Maar udi Sekler ti leved den enkelte Fugl;
 Saa det fornygede Rom affasted den skimlede Welde,
 Og i det Ydre den fik Righed med selve sin Drot.
 Nu maa Du glemme (jeg beder) Vulcan! dine Klager imod os, 5
 Skaan os! ikke blot Mars, ogsaa din Viv, er vor Slægt.
 Fader! o skaan! din Kone saasandt dine lemniske Lænker
 Glemme, den lystige Viv, medens hun elsker dig ømt!

8. Om Phasis. [II.]

Mens vor Herres og Guddoms skjønne Lovbud
 (Hvilket Pladserne gjør paa Bænken fikke,
 At den Ridder nu faaer sin rene Række)
 Phasis ivrigen roser i Theatret
 (Phasis, klædt i en kostbar Purpurkaabe) 5
 Samt med pralerisk Mund omkring sig kaster:
 „Nu først finge vi Mag paa disse Bænke;
 „Atter Værdighed har den Ridder funden;
 „Ei tilføles vi meer; nu er ei Trængsel“ —
 Mens, med Næsen i Skye, han mumler Saadant, 10
 Faaer den purpurne Dragt, der var saa myndig,
 Bud fra Lectius, flux at gaae fra Bænken.

9. Til Symmachus.

Ikke befandt jeg mig vel; flux, Symmachus! iled Du til mig,
 Af dine Lærlinge fulgt, sikkert et hundred i Tal.
 Hundrede Hænder befamlede mig, som stivned af Kulde;
 Feberen havde jeg ei — Du har forskaffet mig den.

10. Til Regulus, om Digterrye.

Skal jeg berette den Grund, som røver de Levende Navnrye,
 Samt, hvi Læseren ei synderlig roser sin Tid?
 Sligt var altid et Træk, som, Regulus! fandtes hos Uvind,
 Det, som er ældet forlængst, ynder hun meer, end det Nye.
 Saa i Pompeji Allee uskønsomme søge vi Skygge, 5
 Catuli Tempel endog bliver af Oldinge roft.
 Ennius læste Du, Rom! dengang din Virgilius leved;
 Ud Mæoniden man loe, medens han leved endnu.
 Faae i Theatrene stod', og beklappede den ædle Menander:
 Naso! hvo kjendte vel dig, uden Corinna, din Møe? 10
 Derfor, I Bøger! behøves det ei, I svarligen ile;
 Skaffer kun Døden mig Nye, haster det ikke saa stærkt.

11. Om Stella.

See! Diamanter, Smaragder, en Jaspis og selv en Sardonyx
 Dreier, Severus! min Ven Stella omkring paa eet Leed.
 Mangen en smuk Brillant paa hans Finger, men fleer i hans Digte,
 Finde Du vilst; det er dem, hvilke forskjønne hans Haand.

12. Om den Samme. [H.]

At paa Panden, belagt med Bræt, den stolte
 Masthlon bærer en Vægt saa frit i Luften;
 Samt at Linus, en Rjæmpe svær, paa sit Arm
 Løfter høit over Jord syv, otte Dreng,
 Sligt mig synes en Ting, som ei er farlig,
 Da paa Fingrene, hiin saavel som denne,
 Stella bærer saa let en halvsnees Piger.

13. Til Callistratus.

Fattig jeg var; jeg er det endnu (jeg nægter det ikke)
 Dog er jeg Ridder, berømt; heller ei kjendt som en Skurk.
 Hyppig jeg læses saa vide paa Jord; man raaber: „der er han!“
 Døden forundte kun Gaa det som i Livet jeg fik.
 Du — Du eier et Slot, som hviler paa hundrede Søiler,
 Pengene knuge dit Skrin, retsom en frigiven Træls;
 Mægtige Klumper af Jord, i Syene, ved Nilen, Du eier,
 Galliens Parma dig skjær' ulden af tallose Faar.
 Saadanne ere vi to; men Du kan ei vorde, hvad jeg er;
 Een af den laveste Hob letteligt bliver, som Du.

14. Om Manneius. [J.]

Han pleied nys, at sidde paa den første Plads,
 Manneius, mens man havde Lov, at tage den.
 So — tregang blev han jaget bort, og skifted Leir;
 Men dog han stilled, næsten som en Tredjemand,
 Bag Cajus og bag Lucius, sin egen Stol.
 Der skotted han, med Huen trykt i Panden ned,
 Og keeg naragtigt med det ene Die blot;
 Men deden selv den Synder blev i Gangen stødt.
 Nu hviler han det ene Been paa sidste Bænk,
 Og, mens han kniber Benet ind, for Ridderne
 Han troes at sidde, men for Læctius at staae.

15. Til Domitianus.

Femte Bogen er her af de skjemtsomme Skrifter, Augustus!
 Ingen dog klage sig kan, at han er skadet i dem:

Snarere Mangen er glad, ved at læse sig nævnet med Hæder,
 Hvem et udsødeligt Navn ydes ved denne min Skjenk.
 „Dog — hvad gavnede dig slikt Bærf, som hædred saa Mange?“ 5
 Vel! om det gavnede ei, har det dog skaffet mig Fryd.

16. Til Læseren.

Skjøndt jeg kan skrive alvorlige Ting, dog heller til Morsskab
 Digter jeg; dertil er Du, elskede Læser! en Grund,
 Da udi Rom overalt, hvad jeg digted, Du læser og synger,
 Uden at ahne, hvor dyrt jeg maa betale din Lyst.
 Vilde mit Stade jeg slaae, hvor Guden med Seglen har Tempel, 5
 Bringe min Tunge tiltorvs for en bekymret Client,
 See! da bragte mig Snækkerne flux udi Fadene spansk Wiin,
 Monter fra Fremmedes Land vilde beplette min Barm.
 Nu er min Bog kun en Gjest, kun en Selskabsbroder ved Gildet;
 Blot naar den vorder foræret, vinder den Folkets Behag. 10
 Ikke med saadan en Roes man lod sig i Fortiden uise,
 Selv en Alexis var lidt, given Poeten til Skjenk.
 „Ei! men et Bravo Du fikst“ vil Du sige, „vor Roes faaer Du altid.“
 Har Du ei fattet mig ret? vie! jeg er flux Advocat.

18. Til Quinctianus. [J.]

Mens Dækketsi ved Nytaarstider flyver om,
 Membraner, Kjerter, Skeer smaae i smuk Façon,
 Samt spidse Potter med Damascusblommer i,
 Har jeg kun sendt mit hjemmegjorte Bærf til dig,
 Som tykkes muligt ugalant og haveshgt. 5
 Nei! Gavers List og Lokkegarn jeg hader dybt,
 Hvor man ved Gaven angler kun. Hvo kjender ei,
 At sulden Brasen lokkes ved en Flues Fangst?
 Enhver Client, som intet gier sin rige Ven,
 Vi sikkert gavmild kalde bør, skjøndt han er arm. 10

19. Til Domitianus.

Kunne vi bygge paa Sandheden selv, kan intet, o Cæsar!
 Mellem de Sekler, som svandt, maales med denne din Old.
 Naar har vi skuet tilforn, Triumpher saa retligen uddeelt?
 Naar har Palatiums Gud mere sit Dffer fortjent?
 Naar var det krigeriske Rom saa stort og saa skjönt, som i din Tid? 5
 Var udi Keisernes Old Friheden større, som nu?
 Een Feil findes der dog; den er ikke saa lille, skjøndt een kun;
 Armod søger en Ven, uden at vinde sig Tak.

Slig, hvo under vel nu en rebelig Fælle sin Bistand?

Selve den Ridder saa bold yder han Nogen sin Hjelp? 10
 Ved Saturnalernes Fæst der foræres en Skee paa et halvt Pund,
 Eller en Toga endog, hele ti Skrupler af Værd;
 Det er nu meget! Sligt kaldes Present af de store Patroner!
 Den, som vil rasle med Guld, er idethøieste een.
 Cæsar! thi være du Ven! men en Slig, som ei Hine vil være, 15
 Sikkert ei finde du kan sødere Dyd hos en Drot.
 Længe du smilede vist, Germanicus! uden at tale,
 Raadet, jeg byder dig her, er jo kun nyttigt for mig.

20. Til Julius Martialis. [H.]

Var det tilladt, du kjære Martialis!
 At jeg leved i Mag og ved din Side;
 Hvis jeg kunde bestemme selv mit Livsleeb,
 Ordne selv, hvad jeg kalder ret at leve,
 Da til Atrier, samt de Stotes Huse, 5
 Lumpne Trætter og Forums Sørgebilled,
 Samt stormægtige Ahner, ei vi kjendte:
 Da til Bøger, til Skjemt, Spadseretoure,
 Kilder, Bade med Løngangsløbe, samt campus,
 Stod vor Tanke; kun did vi vandred Begge. 10
 Nu vi leve jo ei. Ach! Begge føle,
 At de herlige Dage frugtlost svinde,
 Som vi, om de end spildes, faae paa Regning.
 Hvo vil tøve, som ret forstaaer at leve?

21. Om Apollonius.

Quintus som Decimus, Ven! og Crassus tillige som Macer
 Før Apollonius har, Rhétoren, hilset ved Navn.
 Nu har han atter begyndt, at nævne dem rigtigt. Hvor meget
 Virker ei Arbeid og Slid! skrevne han husker dem nu.

22. Til Paulus.

Dersom ei aarle jeg har dig besøgt, og fortjent, at jeg saae dig,
 Sid det esquiliske Bjerg, Paulus! end fjerne sig meer!
 Ach! desværre jeg boer ved den tiburtiniske Søile,
 Hvor den bedagede Zeus Flora, den landlige, seer.
 Først maa jeg slide mig op over Stien ved hoiien Suburra, 5
 Hvor paa den snavsede Steen Gangen bestandig er vaad.
 Neppe besidder jeg Kraft, gjennem Mulernes Rækker at trænge,
 Samt, hvor Marmorets Vægt hidses med Tougene op.

Dog er det Bærste af Alt, at, efter de tusfnde Trængfler,
Træt jeg af Portneren faaer: „Herren gif nyligen ud.“ 10
Dette jeg vandt ved mit frugtløse Slid og min dryppende Toga;
Selv om jeg fik dig at see, kjøbtes det næften for dyrt.
Har da en høflig Client bestandig uhøflige Benner?
Sov, til jeg kommer! hvis ei, taber du mig, som Client.

23. Til Bassus.

Fordum i Toga Du gikst, af Farve, som Græssets, o Bassus!
Medens om Bænkenes Plads endnu Retfærdighed taug.
Efterat denne blev vækket paa nye ved den venlige Censor,
Nu, da den Ridder saa trygt hører Oceanis Røst,
Straaler Du blot i en Dragt, som er fugtet med Coccus, og dypet 5
Med udi Purpur, og troer, at Du bedrager Enhver.
Kapper ei kjøbe man kan til en firehundredetusind,
Ellers fik Codrus, min Ven, førend de Dvrige Hest.

24. Om Hermes. [H.]

Hermes, Perlen iblandt vor Tidsolds Krigsmænd,
Hermes, øvet og flink i alskens Vaaben,
Hermes, Fægter, men ogsaa Fægtemester,
Hermes, Rædsel og Skræk for hele Banden,
Hermes, eneste Mand, hvem Heljus frygter, 5
Hermes, eneste Mand, som Advolans slog;
Hermes, som uden Saar forstaaer at seire;
Hermes, aldrig i Kamp af Andre afløst;
Hermes, Perle for Dem, som pagte Pladser,
Hermes, hver Gladiatordames Yndling, 10
Hermes, stolt udi Land ved Fægterlandsen,
Hermes, truende ved din Fork paa Campus,
Hermes, frygtelig selv i Hjelmvisieret,
Hermes, kostelig Ziir i hver en Kampdyst,
Hermes, een udi Alt, og dog treenig. 15

25. Om Chærestatus.

„Reis dig, Chærestatus, op! Ei firehundredetusind
Gier Du. Skynd dig affted! Lectius er der; gaae bort!“
Vinker ham ingen tilbage? Vil Ingen den Wigende standse?
Vil ei en eneste Ven aabne sin spækkede Pung?
Hvem skal jeg prise ved hædrende Digt, for at nævnes af Folket? 5
Hvo til den stygiske Søe ønsker ei ganske at gaae?
Sligt er dog bedre, jeg mener, end rødlig Skyer at sprede

Ud over Pladsen, og selv dryppe ved Saffran'ens Stænk,
 End paa en Hest, som føler det ei, sine Tusind at' sætte,
 Blot for at Scorpus kan staae strunk med en Næse af Guld.
 Du, som lidet har Gavn af dit Guld, som, trodsende Benfæb,
 Læser og roser mit Digt — hvilken Triumph har Du tabt!

10

26. Til Codrus.

Et Alpha mellem Sogamænd jeg kaldte dig,
 Min fjere Codrus! da jeg spøged nys i Vers.
 Har denne Skjemt — jeg veed det ei — opvakt din Harm,
 Saa kald Du mig et Beta mellem Rappemænd.

27. Den fattige Ridder.

Ridderlig Mand og Gemyt, samt ridderlig Stemning og Herkomst,
 Dette besidder Du vist, dog maa Du høre til Plebs.
 Ei er det Umagen værd, paa de fjorten Bænke at sidde,
 Hvis Du skal ængstes i Hu, naar Du Oceanus seer.

28. Til Nulus om Mamercus. [J.]

Mamercus skulde tænke vel og tale godt?!
 Det, Nulus! ei bevirker Du ved nogen Daad,
 Om Du i Fromhed overvandt de Curier,
 I Mildhed Nerva, Rufus i Nedladenhed,
 I Godhed Macer, Mauricus i Retlighed,
 I Skjemt en Paulus, og i Ord en Regulus;
 Nei! En og hver begraver han med rusten Tand.
 Du kalde vil maaskee en Saadan avindsæg;
 Men jeg: en Stakkel; thi han finder Ingen god.

29. Til Gellia.

Har Du en Hare mig sendt, tilføier Du, Gellia! stedse:
 „Marcus! nu bliver Du smuk sikkert en Ilge itræk!“
 Spotter Du ikke, min Snut! men siger mig virkelig Sandhed,
 Sikkerlig, Gellia! selv aldrig en Hare Du nødst.

30. Til Varro.

Varro, som eier (Du nægte det ei!) Sophoclis Cothurne,
 Samt er lige berømt ved den calabriske Luth,
 Læg tilside dit Bærk, Catulls veltalende Scene!
 Selv Elegien ei ænds, med sine pynkede Haar!
 Heller Du læse mit Digt! Decemberens varme Raminils
 Egner det bedst; jeg har sendt Digtet paa passende Tid.

5

Hvis Du ei muligen troer, det er bedre, ja morer dig mere,
Ved Saturnalernes Fest Nodder at miste i Spil.

31. Drengenes Leeg med Tyrene.

See, hvor Drengenes Hob med de venlige Tyre kan lege!
See, hvor Tyren saa let bærer sin Byrde paa Ryg!
En sig klynger ved Hornenes Spids; En løber ad Bougen
Lystig, og svinger sit Spyd rundt over Dyret omkring.
Dyret dog staaer ubevæget og stivt; ei Gulvet var mere
Sikkert; den jævne Jord kunde bedrage dem meer.
Ingen af Drengene vakler i Gang; hvo Palmen erlanger,
Vængster ei Drengenes Sind; Sligt bliver Dyrenes Sag.

5

32. Til Faustinus om Crispus.

Ikke, Faustinus! en eneste Hvid har Crispus legeret
Konen ved Døden. „Hvordan? hvo har da faaet?“ Han selv.

33. Til en Advocat.

Rygtet har sagt, mine Bers nedriver en vis Procurator.
Saaer jeg at vide dit Navn, vee, Procurator! da vee!

34. Gravskrift over et Barn.

Ned til dig, Fader Fronto! maa stakkels Moder Flaccilla
Sende vor Datter saa ung — elskelig var hun og sød.
Gid kun Erotion ei, den Lille, for Skyggerne gysede,
Eller for Tartari Hund med sit uhyrlige Gab!
Fylde hun vilde just nu den sjette Winter i Alder,
Harde hun levet endnu ligesaa mangen en Dag.
Lad da den lystige Tøs med sit Selskab spøge dernede,
Medens med lespende Mund ofte hun nævner mit Navn.
Maatte kun ei hendes Been betynges af trykkende Grønsvær;
Jord! betyng hende ei; aldrig hun tyngede dig.

5

10

35. Om Euclides. [J.]

Mens Euclides, i Purpur klædt, udskriger høit,
Han tvende hundredtusind har af Patra's Gaard,
Og endnu meer af Herregaarden ved Corinth,
Samt leder selv sit Stammetræe fra Leda ned,
Ja Lectius bortstøder, som vil fjerne ham,
Da fra den Ridder, som er fornem, riig og stolt,
En mægtig Nøgle falder ud af Hjortlens Flig.
Saa lumpen Nøgle har jeg endnu aldrig seet!

5

36. Til Faustinus.

En blev rost i mit Digt, Faustinus! men lader, som intet,
Blot for at slippe sin Gjæld; han har en Pibe mig kjøbt.

37. Erotion. [J.]

En Møe, hvis Sang var mere sød, end Svaners Qvad,
Saa blød som Lammet ved Phalants Galesusflod,
Ja lækrere, end Snækken i Lucrineren,
Langt mere værd, end Perlen fra det røde Hav,
End Elephantens hvide Tand, poleret nys, 5
Urørte Liljer, og den Sneer, som nylig faldt;
Som overgik selv Baetisk Uld i Lokkens Glands,
Germaners Fletning, selve Guldets Glimmerstøv,
Som dufted sødt, liig Rosenbeed i Pæstuns Egn,
Liig første Honning i en attisk Kubes Bor, 10
Liig Klumper Rav, der graves op af Jordens Skjød,
Mod hvem en Paafugl neppe var at agte skjon,
Et Egern styg, ja selv en Phoenix gammeldags,
Erotion er endnu varm paa nyligt Baal,
Hvem Skjæbnens Bud, den Havesnges grumme Lov 15
Af Dage tog, skjøndt sjette Vinter ei var endt,
Min Tidsfordriv, min Kjæreste, min Hjertensfryd,
Dg dog forbyder Pætus mig, at nære Sorg!
Han river Haaret, flaaer sit Bryst, og raaber høit:
„At græde for et Slavebarn — Du skamme dig! 20
„En Kone jeg begravet har, og lever dog.
„Saa ædel, agtet, fornem, og tillige riig.“
Ssandhed! Pætus er dog ogsaa grumme fjæk,
Tohundredtusind arved han, — og lever dog.

38. Til Calliodorus.

Calliodorus — det vide vi jo — har en ridderlig Census;
Vel! men Calliodor ogsaa en Broder jo har.
Firehundredtusind at dele, er *σῦνα μέριξεν*;
Kan vel den enkelte Hest bære af Riddere to?
Hvad gaaer din Broder dig an, der hænger, som Pollux, sig til dig? 5
Fandt Du ei Pollux i ham, var Du en Castor med Grund.
En J ere jo kun, dog Begge paa Bænken J sidde;
Reis dig, Calliodor! Sligt er mod Sproget en Buk.
Leda's Søner J ligne! men sidde der selv med din Broder,
Ler Du umuligt; nu vel! skiftes J kunne dertil. 10

39. Til Carinus. [H.]

Saa som tredivte Gang din sidste Villje
Du forseglede' iaar; har jeg tilsendt dig
Rager, dryppende selv af Hybla's Honning.
Ynk, Carinus! mig nu — jeg har ei mere.
Brug lidt sjeldnere Segl, hvis ei, for Alvor 5
Gjør, hvad Hosten mig har saa ofte lovet!
Poser, Leddiker, har jeg flittigt rystet;
Men, om ogsaa jeg var saa riig som Croesus,
Snart jeg armere blev, end selv en Trus,
Hvis saa ofte du aadst min Bønnesuppe. 10

40. Til Artemidorus.

Venus du maledede nys, endskjøndt du er Dyrker af Pallas,
Kan det forundre dig, Ven! Værket behagede ei?

42. Hvad Bennen faaer, gaaer aldrig tabt.

Tyven kan brække dit Skrin, samt listigen tage dit Guld bort,
Larer fra Fædrenes Tid synke for Luernes Bold;
Gjeldneren nægte dig kan Capitalen tilligemed Renten,
Misvæert yde dig ei selve det saae Korn;
Huushovmesteren kan af sin listige Kjereste narres, 5
Bølgerne fluge dit Skib, selv med den stuvede Last;
Men hvad du yder en Ven — det hæver sig høit over Skjebnen,
Alt, hvad du skjenker til ham, er, som du eied det selv.

43. Thais og Lecania.

Seed du, hvi Thais har Tænder, som Kul? Lecania hvide?
Hiin de Naturlige har; denne har Samlingen — kjøbt.

44. Til Dento. [H.]

Siig, jeg beder, hvad er der skeet? hvad hændtes?
Dento! Du, som jeg bad nu firegange,
Mænd — fligt er utroligt — ei at komme,
Seer ei til mig, og løber, naar jeg følger,
Skjøndt Du pleiede før i hvert Theater, 5
Thermer, Stuer, at lede flittigt om mig.
Vist et læfrere Maaltid har dig fanget,
Og, som Hunden, du fandt et større Kjøkken.
Ach! men snarligen kjendt, og haanlig bortviist,
(Naar det rigere Herberg væmmes ved dig) 10
Atter søge Du vilst lidt Been paa mit Bord.

45. Til Basfa.

*
Basfa! du kalder dig smuk og tillige den skjæreste Somfrue;
Basfa beretter os helst, hvad hun ei egentlig er.

47. Om Philo.

„Hjemme jeg aldrig har spist“ slygt Philo forsikrer; naturligt!
Bliver han ei inviteret, spiser han intet af Sorg.

49. Til Labienus. [H.]

Dengang nylig jeg saae dig eensom sidde,
Meente jeg, Labienus! tre at ske;
Narret blev jeg ved dine Skaldepladser.
Lokker haver du her, og hist en Haarlok,
Som paa Unglinger selv ei vilde klæde;
Midtveis Hovedet er saa bart, at intet
Haar opdage man kan paa hele Pladsen.
Dog ved Irringen vandt du i December,
Dengang Keiseren gav os frie Fortæring,
Saasom Kurve du fikst jo tre i Tallet.
Just som Geryon var, jeg troer, at du est.
Vogt dig, Kjere! for Philips Buegange;
Faaer dig Hercules seet, du skeer en Ufærd.

5

10

50. Til Charopinus.

Spiser jeg hjemme engang, og beder dig ei, Charopinus!
See! da hæver sig flux ganske forfærdelig Larm.
Sværdet du drager paastand, for at jage mig tvært gjennem Livet,
Derjom du, ei inviteret, mærker at Skorstenen røg.
Kan jeg da ei (blot en eneste Gang) bortliste mig fra dig?
Mage der gives dog ei til en saa væmmelig Sult.
Hold da nu endelig op at besnuse mit Kjøkken, jeg beder!
Und dog min Kof for engang, at han har narret din Sult.

5

51. Til Rufus. [J.]

Den Mand, der sees med tunge Bøger i sin Haand,
Som trykkes flad af Skriverkarles lette Hob,
Som Documenter drager frem, nu her, nu der,
Dg stikker Næsen vigtig ned i mangent Brev,
Samt er en Brutus, Tullius og Cato liig,
Kan, om du ogsaa lagde ham paa Pinebænk,
Ei sige χαίρε, eller ave paa Latin.
Du troer, maaskee jeg digter slygt? hils ham engang.

1

52. Til Posthumus.

Hvad du har gjort imod mig, jeg mindes og husker bestandig,
„Hvorfor jeg tixt derom?“ So! du fortæller det selv.
Neppe jeg haver begyndt at nævne for En dine Gaver,
Førend han raaber paastand: „det har jeg hørt af ham selv.“
Enkelte Ting kan ei gøres af to; til denne Forretning
Gen er jo nok; tie du, saa vil jeg tale derom. 5
Posthumus! troe paa mit Ord: en Skjenk, om endogsaa den største,
Taber aldeles i Værd, fladrer dens Giver derom.

53. Til Bassus.

Sig, hvi skriver du, Ven! om Colchis eller Thynestes?
Hvad gaaer Niobe dig, eller Andromache an?
Tro mine Ord, det beqvemteste Stof, som egner for dit Ord,
Er en Deucalions Flod eller en Phaëthon's Brand.

54. Om Rhetoren Apollonius. [J.] (cfr. 21.)

Nei, see! min Rhetor kan nu gaae paa egen Haand;
Calpurnius han hilser nu, og skrev ham ei.

55. Til en Orn, som bar Jupiter.

Dronning blandt Fugle, hvem bærer du? sig! „den tordnende Guddom.“
Hvorfor bærer han ei Lynene? „han er forliebt.“
Hvem har fængslet ham nu? „En Dreng.“ Hvi seer Du saa venligt,
Aabnende Munden mod Zeus. „Talen var om Ganymed.“

56. Til Lupus. [H.]

Hvilken Lærer du skalst betroe din Pøde,
Lupus! spørger Du tidt, og saare ængstligt.
Hver Grammaticus, Ven! og hver en Rhetor
Stye Du, det er mit Raad, og viis ham aldrig
Det, som Cicero skrev, og Maro digted. 5
Lad Tullius leve af sin Hæder!
Vil han digte — da jag Poeten af ham,
Hvis han ønsker en Wei, som kaster af sig,
Lad ham lære lidt Cithar eller Fløite; 10
Men har Drengen en Skal, som er lidt tungnem,
Architect, eller og Herold, han vorde.

57. Til Cinna.

Herre jeg kalder dig tidt; ei derfor, Cinna! Du troe dig,
Ofte jeg giver min Træl Titel af Herre for Spøg.

58. Til Posthumus.

Hvorfor mælder Du os, Du agter imorgen at leve?

Svar: naar kommer engang dette Imorgen, min Ven?

Hvor vil Du hente det fra? hvor er det? hvor fjernt kan det være?

Har de Armenier det? Er det hos Partherne skjult?

Nestors og Priami har dit Imorgen har sikkerlig udfoldt; 5

Sig mig, for hvilken Priis faaer man Imorgen tilkjøbs.

Altsaa imorgen da først! selv idag er at leve for sildigt;

Den er, o Posthumus! klog, hvilken har levet igaar.

59. Til Stella.

At jeg ei sendte dig Guld, ja heller ei Sølv, til Foræring,
Skete, veltalende Ven! ene ved Tanken om dig.

Den, som forærer dig Stort, forlanger jo Stort udi Gjengjæld;

Med en Foræring af Leer kan Du betale din Gjæld.

60. Til en Skumler. [H.]

Altid, fast overalt, Du bjeffer ad mig,

Altid truer Du mig med arrig Knurren,

Dog — det bliver derved — Du faaer den Fryd ei,

Som Du søger, at vorde nævnt i mit Digt,

At, endog som en Skurk, Du skulde nævnes. 5

Sig, hvi skulde man vide, Du har levet?

Døe — saa times dig Ret — som ukjendt Ufling!

Dog i denne vor Bye der fattes neppe

Ten, ja tvende, maaskee en tre til fire,

Som kan garve dit Skind, Du bidste Rjoster! 10

Seg din skurvede Krop vil ei berøre.

61. Til Marianus.

Hvo er hiin Fyr med det krøllede Haar, Marianus! som altid

Klynger sig op til din Biv? hvo er den krøllede Fyr?

Noget, jeg veed ikke hvad, til Fruen han hvidsker bestandig,

Medens fortroligt hans Arm hviler omkring hendes Stol.

Let sig dreier en Ring overalt paa samtlige Fingre, 5

Seer Du, hans pillede Been har ei et eneste Haar.

Vil Du ei svare mig, Ven? „Han besørger min Kones Affairer“

Svarer Du „han er en flink, saare paapasselig Karl,

„Ret til Forretninger skabt; det seer man jo strax paa hans Ansigt,

„Chius Usidius selv maaler sig ikke med ham.“ 10

O Marianus! hvor Du har fortjent af Latinus en Rindhest,

Sikkert Paniculus hist nu succedere Du kan.

Konens Affairer?! den krøllede Fyr ei ændrer Affairer;
Sikkerligt ikke din Vivs, nei det er dine, min Ven!

62. Indbydelse.

Ja! du har Lov, som en Gjest, at hvile dig ud i min Have,
Hvis du kan lægge din Krop ned paa den bareste Jord,
Eller du bringer tilligemed dig behørig Meubler;
Fremmede have forlængst ødet, hvad selv jeg besad.
Sædet er knækket og dækkes ei meer af Hyndet saa tyndslidt, 5
Remmen er raadnet forlængst, neppe der levnes en Trævl.
Selv uden dette, vi dele jo kan mellem Begge mit Eysted;
Jeg har det kjøbt; det er meest; Du — hvad er mindre — meubleer!

63. Til Ponticus.

„Marcus! fortæl mig engang, hvad synes Du om mine Værker?“
Dette Du spørger mig tidt, Ponticus! ængsteligt om.
Ei! jeg forbauses — beundrer — hvad gives, fuldendte som disse?
Ogsaa en Regulus selv viger for dig udi Kland.
„Er det din Mening?“ du siger; „saasandt belønne dig Cæsar, 6
Samt Capitoliums Zeus!“ Ponticus! hellere dig.

64. Digteren til sine Slaver.

Os mig tvende Sextanter, Callist! af denne Falerner,
Gyd saa lidt passelig Sne, Alcimus! ogsaa deri!
Haarene skaffe sig Glands ved en feed og en rigelig Salve;
Flettede Roser i Krands tyng min Tinding med Vægt!
Livet at nyde, befale mig just Mausoleernes Nærhed, 5
Saasom de lære mig grant, ogsaa de Himmelske døe.

65. Til Keiseren.

Hercules fik, selv Hera til Trods, mellem Stjernerne Afgang
Ved det nemæiske Dyr og det arcadiske Sviin,
Samt ved den revsende Dyst, som han gif med den libyske Fægter,
Ogsaa ved Ceryx's Drab, strakt i Siciliens Sand,
Samt ved Skovenes Stræk, hiin Cacus, som pleied ved Arglist 5
Ind udi Hulernes Dyb baglænds at trække sin Roe.
Dog — hvor liden en Deel imod det, man seer paa din Kampplads!
Tidligt om Morgen man seer ofte en stærkere Kamp.
Segner der aldrig et Dyr, som stikker nemæiske Løven?
Hvilke mænaliske Sviin fælder Du ei ved dit Epyd? 10
Monne der vises en trefolds Kamp mod Iberiens Hyrde,
Har Du en Rjempe ved Haand, hvilken kan Geryon slaae.
Nævner man ogsaa iblandt hiint Dyr udi Sumpen om Lerna,

Hvad kan Hydra'en dog gjøre mod Dyret fra Nil?
For saa fortrinlig en Daad, Alciden erlanged, o Casar!
Tidligt den himmelske Løn — sildigt erlange Du den!

15

66. Til Pontilianus.

Aldrig Du hilser mig først, omendskjøndt jeg hilser dig ofte,
Dette vil, Pontilian! skaffe dig evigt Lovel.

67. Svalen.

Dengang de Fugle fra Atticas Land, paa den vanlige Maade,
Søgte mod Winteren Lye, blev udi Reden dog een.
Da de nu kom udi Baaren igjen, de mærked den Utrøe,
Dg den forsamlede Flok reev Deserteuren ihjel.
Ikkun for silde fik Moderen Straf; den skyldige Dvinde
Døden jo havde fortjent, dengang sin Itys hun fleed.

5

68. Til Lesbia.

Fra de Germaneres Land jeg sendte dig nylig en Haarløf,
For at bevise dig klart, Du har dog lysere Haar.

69. Til Marcus Antonius.

Ikke berettiges Du at dable den Pharer Pothinus,
Mere ved Ciceros Drab skjendig, end selv ved din Uct.
Haver Du, Rasende! draget dit Sværd mod Romernes Taler?
Ei Catilina endog vovede saadan en Daad.
Til ubeskrivelig Priis Du leier en Usling af Stiemand,
Skjøndt for saa mægtig en Skat ikkun een Tunge blev kjøbt.
Taus blev den hellige Tunge — det kosted dig meget; men hjalp det?
Nei! udi Ciceros Sted Alle nu tale, som Gen.

5

70. Til Maximus om Syricus. [H.]

Nylig efter sin Herre fik Syricus
Hele ti Millioner rede Penge.
Nær ved Badene har han tappert tilsat
Skatten, medens han drev i usle Ripper.
Epise to Millioner — hvilken Fraadser!
Dg ei sidde tilbords — det var dog kunstigt!

5

71. Til Faustinus.

Eggen, hvor Trebulas Høi, den vandrige, sænker sig nedad,
Dg hvor den græsrige Mark selv under Krebsen er fold,
Eggen, som aldrig fornam Solbrand af cleoniske Løven,
Slottet, som altid er søgt af den æoliske Synd,

Winke, Faustinus! dig hid. Paa Høien Du nyde de lange
Solfkinsdage; thi her Tibur det kolde Du har.

5

72. Til Rufus, om Bacchi Fødsel.

Dersom den tordnende Gud kan nævnes som Moder til Bacchus,
Kunde Seméle vel og kaldes hans Fader, min Ven!

73. Til Theodorus. [H.]

At jeg ei mine Digte har forært dig,
Skjøndt Du beder derom, og har forlangt dem,
Kan det undre dig, Mand? den Sag er simpel,
At jeg ikke skal faae til Gjengjeld — dine.

74. Om Pompejus og hans Sønner.

Baade Europa's og Asiens Land tildække Pompeji
Sønner, men Africa's ham, dersom han dækkes af Jord.
Er det saa sært, de spredes omkring over Jorden saa vide?
Ikke det enkelte Sted rummed saa stolt en Ruin.

75. Til Quinctus.

Lælia ægted Du nys, men ene for Loven at lystre;
Derfor din Kone Du kan kalde med Grund legitim.

76. Til Cinna.

Just ved at nyde bestandigen Gift, Mithridates bevirked,
At ved den heftigste Gift aldrig han følede Meen.
Ganske paa lignende Wiis, ved altid at hungre, Du virked,
Stakkelt! at aldrig Du kan ganske crepere af Sult.

77. Om Marullus.

Wittigt fortalte man nys, at en Mand bemærkede om dig,
At udi Dret paa Folk bringer Du Dlie ind.

79. Til Boilus.

Ellevegange Du reiste dig op ved et eneste Maaltid,
Ellevegange Du fikst skiftet dit Spisegevand,
For at i den, som var klam, ei skulde sig Sveden opholde,
Eller den viftende Luft skade din dampende Hud.
Dog — hvi sveder ei jeg, som spiser, o Boilus! med dig?
At jeg besidder kun eet, troe mig, det kjøler saa godt.

5

80. Til Severus. [H.]

Har Du Leilighed, skjenk mig blot en liden
Stund, Severus! og sæt mig den paa Regning,

6

Mens Du læser mit Snak, og retter paa det.
 „Nødig vil jeg spolere mig min Fritid.“
 Taal, jeg beder dig, taal det Tab, Du lider!
 Hvad? om Bogen Du læste med Secundus,
 Hin Bøltalenhedsmand (var det for dristigt?) —
 Ach! da skulde mit Bærf dig skylde mere,
 End det skylder mig selv, som er dets Dphav.
 Tryk da vorder min Bog, og skal ei skue
 Stakkels Sisyphus med sit rappe Marmor,
 Naar den lærde Secundus først med Filen,
 Samt Severus, min Ven, dens Feil har raspet.

5

10

81. Til Emilianus.

Hvis Du er fattig, min Emilian! vil Du fattig forblive;
 Penge forærer man nu ene til den, som er riig.

82. Til Gaurus.

Hvorfor loved Du mig tohundredetusinde nylig,
 Naar titusinde nu ikke Du give mig kan?
 Kan Du, men vil Du det ei? end lumpnere vilde det være;
 Gaurus, gid Pesten Du fikst — Du er en uselig Karl!

83. Til Dindymus.

Følger Du, løber jeg bort; men løber Du, følger jeg — ret saa!
 Ikke jeg vil, hvad Du vil; hvad Du vil ikke, jeg vil.

84. Til Galla. [H.]

Bort fra Mødderne gaaer nu Drengen gnaven,
 Ach! Præceptorens Skrig til Skolen kalder.
 Greben midt i sin Dont i eensom Rippe,
 Ved det venlige Bæger lumsk opdaget,
 Tigger Spilleren nu i Ruus Edilen.
 See! den er nu forbi, vor Saturnalfest.
 Ei en lille Foræring — nei slet intet
 Har Du, Galla! mig sendt, endskjøndt Du pleier.
 Vel! saa lad den nu flyve, min December!
 Dog Du husker jo nok, at snarligt kommer
 Marzcalenderen, Eder's Saturnalfest,
 Da jeg sender til dig, hvad Du har sendt mig.

5

10

Sjette Bog.

1. Til Julius Martialis. [H.]

Du, som er mig saa kjer, min Martialis!
Faaer den sjette nu sendt af mine Bøger.
Har Du rettet den godt, med luttret Dre,
Skal den mindre med Angst og Bæven vove
I den mægtige Cæsars Haand at komme.

5

3. Til Domitianus' Søn.

Rom nu til Lyset, o Navn! forjættet fra Troeren Julius,
Gudernes Spire forsand! kom, Du fortrinlige Barn!
Naar efter Sekler arve Du, skalst den fædrene Vælde,
Skulle, som Oldinge dog, Begge I styre vor Jord.
Julia skal med sin Finger saa hvid udspinde din Guldtraad;
Phryxus' Vædder endog monne hun plyndre for Guld.

5

4. Til Domitianus. [H.]

Høie Censor! en Fyrste mellem Fyrster!
Skjøndt saa mangen Triumph vi alt dig skylde,
Mangt opstigende Tempel, mangt et opbyggt,
Mangt et kosteligt Syn, samt Bye og Guddom,
Rom dog skylder dig meer — at det er tugtigt.

5

5. Til Cæcilianus.

Nylig jeg kjøbte paa Landet et Huus for en mærkelig Summa:
Hundredetusinde, Ven! beder jeg, laane Du mig.
Svarer Du ei med et Ord? Skjøndt taus, Du synes, at sige:
„Ikke jeg faaer dem igjen“ — derfor jeg bad jo derom.

6. Til Luperus, om Paulla.

Dre Histrioner der spille jo kun; dog elsker din Paulla
Fire — det kommer sig af, selv en Statist er hun god.

6*

7. Om Thelesina.

Siden at Julia lex blev atter fornyet, Faustinus!
Dg i Familiers Hjem Rydstheden atter drog ind,
Er det ei meer — ja mindre maaskee — end tredive Dage;
Dog Thelesina har alt ægtet den tiende Mand.
Ægtes saa ofte, da ægtes der ei; hun er lovlig en Skjæge;
Stemplede Skjæger kan ei støde min Følelse meer.

8. Til Severus. [H.]

To Prætorer og fire Krigstribuner,
Ti Poeter og hele syv Jurister
Beiled nylig paa eengang til en Pige.
Ei den Gamle behøved lang Betænkning;
Flux Herolden Eulogus gav han Pigen.
Sligt var ikke saa dumt! ei sandt, Severus?

9. Til Lævinus.

Naar, Lævinus! Du falder i Søvn i Pompeji Theater,
Bæffer Oceanus dig. Kan Du beklage dig, Mand?

10. Ansøgning til Domitianus.

Dengang jeg nylig hos Jupiter bad om et Tusind Sesterzer,
Svared han: „søg dem hos ham, hvilken mig Templerne gav.“
Templer han Jupiter gav: men ikke de tusind Sesterzer
Skjened han mig; det er Skam, lidet at tigge hos Zeus.
Ach! hvor naadig og god, slet ikke formørket af Brede,
Ret med de mildeste Blik læste han ikke min Bøn,
Som, da han gav Diademerne bort til de bedende Dacer,
Som, naar han kommer og gaaer ad Capitoliums Bei.
Siig mig, jeg beder, o Møe! (Du kjender jo vore Lordner)
Er han saa mild i sit Nei, hvad er han da i sit Ja?
Svared da Pallas mig forteligt saa, da hun lagde Gorgonen:
„Eviol ei om Gaven, du Nar! fjøndt Du ei fik den paastand!“

11. Til Marcus.

At man finder ei meer nogen Pylades eller Drestes,
Undrer dig? Pylades drak, Marcus! den selvsamme Viin.
Hverken et finere Brød eller Kramsfugl gaves Drestes;
Retterne, hvilke de nød, vare bestandigen eens.
Østers sluger Du ned; jeg nyder den vandede Musling;
Dog er min Gane just ei mindre fribaaren, end din.
Cadmus' Tyrus forskaffer dig Dragt; mig Galliens Hjerde;

Skal jeg, i Badmel selv, elske den purpurne Mand?
Phlades spille jeg vil, naar først Du spiller Drestes;
Ikke det gjøres med Ord; elsk mig, saa elsker jeg dig.

10

12. Om Fabulla. [J.]

Fabulla spørger, at de Haar, hun kjøbte sig,
Er hendes egne. Er det Meeneed? Sikker ei.

13. Julia's Billedstøtte.

Julia! bør vi ei troe, Du skabtes ved Phidias' Meisel?
Sikkert man ahner et Værk, formet ved Palladis Kunst.
Ikke den blendende Steen fremstiller et Billed, som tier,
Nei! i det venlige Blik straalers en levende Glands.
Haanden er blød; hun holder i den Acidalias Belte,
Hvilket af Halsen paa dig, liden Cupido! hun tog.
Skal nu den øverste Tordner og Mars udi Elskov besnæres,
Venus og Juno maa da hente sig Beltet hos dig.

5

14. Til Laberius. [H.]

At Du herlige Vers forstaaer at skrive,
Det forsikrer Du os — og vil dog ikke?
Hvo der herlige Vers forstaaer at skrive,
Dg dog skriver dem ei — ham vil jeg see paa.

15. Myren i Bernsteen.

Medens en Myre saa mageligt gik ved en skyggende Poppel,
Gilded en Bernsteensdrøp Dyret, saa spinkelt og fint.
Hvad man, imedens det eiede Liv, betragted med Haanblik,
Dette forskaffedes Værd, just ved at finde sin Død.

18. Gravskrift over Salonius.

I det iberiske Land Salonini hellige Skygge
Hviler; ei ædlere Mand drog til det stygiske Land.
Dog at sørge var Synd; ved at lade dig, Priscus! tilbage,
Endnu han lever et Liv, kjert for hans ædlere Seg.

19. Til Advocaten Postumus. [H.]

Ei om Gift eller Bold og ei om Snigmord
Er Processen, men kun om trende Geeder,
Som jeg mener, en Tuv af Naboe stjal mig:
Eligt har Dommeren sagt, jeg skal bevise.
Du om Cannæ, om Mithridaterkrigen,
Om den rasende Kamp med lumste Poener,

5

Samt om Scævola, Marius og Sulla;
Farmer baade med Skraal og knyttet Næve —
Tal nu, Postumus! lidt om mine Seeder!

20. Til Phoebus.

Nylig jeg bad dig om Laan af hundredetusind Sesterzer,
Saasom Du sagde saatidt: „Erønger Du, kom kun til mig!“
Nu Du forhaler og tvivler, og nøler og piner os Begge
Alt paa den tiende Dag: Phoebus, jeg beder, sig Nei!

21. Stella og Zanthis.

Medens, til Biv, Aphrodite forbandt med Digteren Stella
Zanthis, da lød hendes Ord: „Hun er min yndigste Skjænk!“
Dette hun sagde, mens Fruen var nær; men listigt i Dret
Hvidsked hun: „Pas nu, min Ven! at Du ei selv gjør en Buk!
„Ofte, forfærdelig vred, jeg banked den troløse Krigsgud, 5
„Naar han, forinden vor Pagt, gjorde for mange Besøg.
„Nu, da han ganske blev min, han haver ei Kjæresten mere;
„Suno sig ønskede vist, hendes Gemahl var saa troe.“
Just, som hun taled, hun rammed hans Bryst med den mystiske Cestus;
Slaget har hjulpet — nu vel! Begge Du ramme dem da! 10

22. Til Proculina. [H.]

Naar Du ægter Galanen, Proculina!
Samt gjør ham til din Mand, som nys var Huusven,
At den juliske Lov skal ei dig ramme,
See! da ægter Du ei; men Du bekjender.

26. Om Charisianus. [H.]

Hvor den Charisian er overgivet!
Selv Saturnus' Fæst ham seer i Toga.

25. Til Marcellinus.

Marcellinus! en kostelig Æt af en redelig Fader,
Som af Bjørnen er dødt paa den parrhasiske Høi,
Hør paa et Duske! det kom fra en Ven, som var ogsaa din Faders,
Dg i erindrende Du glem saa tillige min Bøn:
Var som Du være, skjøndt kjæk; lad ikke dit brusende Kampmod 5
Føre Dig lige mod Sværd eller de rædsomme Spyd.
Den, som har liden Forstand, han vælge sig Krigen og Mavors;
Vel kan Du skjærme vort Land, dog er Du ogsaa vor Ziir.

27. Til Nepos.

Du, som er dobbelt min Naboe (thi baade ved Flora tilsammen
 Boe vi i Byen, og hist i den Fieliske Egn)
 Ret, som et Billed af dig, med Faderens Træk i sit Ansigt,
 Har Du en Datter, som grant viser, din Kone var kyndig.
 Vær dog ei karrig for den Sags Skyld paa den gamle Falerner, 5
 Hvis hun skal arve dit Fad, fyld det da heller med Guld!
 From kan hun være, samt riig, men Jomfruen smage dog Mosten!
 Læg saa et Anker paanye, at det kan ældes, som hun!
 Ikke Cæcuberens Høst vederqvæger kun den, som er barnløs,
 Dgsaa en Mand, som har Børn, troe mig! kan nyde sit Liv. 10

28. Gravskrift over Glaucia. [H.]

Ach! Attedii noksom kjendte Frie Karl,
 Som, vort Roma til Sorg, nedsank i Graven,
 For sin elskede Herre stakket Bløde,
 Gravlagt hviler nu her, bag dette Marmor,
 Ach! vor Glaucia, nær Flaminerveien, 5
 Heel uskyldig og kyndig, af fromme Sæder,
 Flink tillige ved Mand, og skjøn af Skabning.
 Solv var' Narene alt, han havde fuldendt,
 Samt tilføiet med Nød end nu et Aar til.
 Graadløs vorde Du, Mand! naar her Du græder! 10

29. Gravskrift over den Samme.

Ikke fra Slavernes Hob, ei Træl fra den gjerrige Pranger,
 Nei! men en Træl, som var værd Gjerens kjerlige Hu,
 Selv i en Alder, da ei han forstod, hvad Herren ham undte,
 Da hos Attedius blev Glaucia frigiven Træl.
 Dette bevirked hans Skjønhed og Dyd. Vær Nogen saa venlig? 5
 Vær der vel Nogen saa skjøn, med en Apollofigur?
 Alt, hvad er herligt, det lever saa kort og ældes saa sjelden;
 Hvad der behager os meest, ikke vi elske for høit!

30. Til Pætus. [H.]

Hvis Du havde mig strax de sex Sesterzer,
 Dengang ivrig Du bødst mig dem til Gave,
 Laant, da regned jeg dem for tvende hundred.
 Nu erholder jeg dem først længe efter;
 Fast af Maaneder syv, ja ni, forsvunde. 5
 Hvis nu høre Du vil den pure Sandhed,
 Sex Sestertier har Du mistet, Pætus!

32. Dtho's Død.

Medens at borgerlig Tvedragts Aand end vaklende standsed,
 Dg, forkjælet og blød, Dtho fik muligen Seir,
 Palmen han vragede kjef, naar den kjøbtes med Blodet af Mange,
 Dg, med sin rammende Haand, Dolken han jog i sit Bryst.
 Cato var større maaskee, imedens han leved, end Cæsar, 5
 Dog, mon i Døden han stod høit over Dtho i Værd?

34. Til Diadumenus.

Tryk mig brændende Rys paa min Mund! Naar Du spørger: hvormange?
 See! da byder Du mig, sig dig Bølgernes Tal,
 Tælle de Snækker, som ligge paa Strand ved ægæiske Bølgen,
 Eller de Bier, hvis Hob summe paa Artica's Fjeld, 5
 Tælle den Klappen og Skrig, som lyder i Skuespilhuset,
 Naar af det kjerlige Folk Cæsar uventet er seet.
 Ikke saa mange, som Lesbia gav sin Digter, Catullus;
 Sikker man kræver kun lidt, naar man bestemmer et Tal.

35. Til Cæcilianus.

Syv Clepsydrer forlangte Du strax med en tordnende Stemme;
 Dommeren, Cæcilian! skjenked dig disse tilnød.
 Længe Du haver alt talt; med Næsen i Beiret Du drikker
 Vandet, som lunknedes alt i dine Kruffer af Glas.
 For at Du altsaa kan standse din Torst og tillige din Stemme, 5
 Drik, vi bede derom, ogsaa Clepsyderet med!

38. Reguli Søn.

Seer Du, hvor Reguli Søn, uagtet han fylder ei tre Aar,
 Yttrer sin barnlige Roes, naar han har Faderen hørt.
 Flur han iler fra Moderens Barm, naar han skuer sin Fader,
 Ligesom følte han alt, Faderens Hæder var hans.
 Bisaldsraabet, de hundrede Mænd og de lyttende Hobe, 5
 Samt det julske Huus mere den aandrige Purf.
 Saa kan et Føl af den fyrige Hest udi Stevet sig fryde,
 Saa, skjendt Panden er blød, onsker sig Kalven en Kamp.
 Guder! jeg beder! opfylder en Bøn for en Moder og Fader!
 Faderen høre sin Søn! Moderen høre de To! 10

40. Til Lycoris.

Ingen af Dvinder jeg saa e, Lycoris! at maale sig med dig;
 Ingen af Dvinder jeg seer over Glycerium staae.
 Det er just Dingen. Du evner ei meer at være, hvad hun er,
 Lær, hvad Tiden formaaer! Været Du har, hvad hun er.

41. Den hæse Digter.

Den, som, med Uld om sin Hals og om Struben, vil dog declamere,
Vifer, at tale han ei, heller ei tie, formaaer.

43. Til Castricus.

Medens Du qvæger dit Legeme hist i det salige Bajæ,
Der, hvor den Nymphe saa graae svømmer i spovlede Vand,
Fanger mit Legem en qvægende Roe ved Momentum paa Landet,
Hvor jeg eier et Huus uden generende Jord.
Her har jeg Bajæ's Sol; her har jeg den milde Lucriner, 5
Castricus! her har jeg Alt, hvad der husvæler Jer hist.
Ja — i min Ungdomstid, da rendte jeg selv efter Bade;
Da var jeg ikke saa ræd for at bevæge mig langt.
Nu fornøier mig det, som er nær, uden trættende Reiser;
Lov til at dovne blev nu Digterens høieste Fryd. 10

44. Til Calliodorus.

Calliodorus! Du bilder dig ind, at Du vittigen spøger,
Samt at ene Du selv drypper af Bittighedsfalt.
Alle Du spotter med Haan; Stikpiller Du giver til Alle;
Saa Du mener (men vrangt!) at Du behager som Gjest.
Dog vil jeg sige dig eet — det er sandt, men ikke just vittigt — 5
Ingen vil drikke dig til, ene formedelst din Mund.

45. Ved Lygdu's og Lætorias Bryllup.

Bolet nu haver I nok, mine lystige Damer! nu ægter!
Kjerlighed blot udi Tugt Loven tillader Jer nu.
„Hvad? det kalder Du Tugt, at Lætorias giftes med Lygdu?
Værre hun bliver som Viv, end hun som Boleriske var.“

46. Til Catianus.

Spændet faaer idelig Pidsk af Veneterens Svøbe; men derfor
Ikke det gaaer; Catian! Du er en stor Virtuos!

47. Til Nymphen Santsis.

Nymphe! som rinder i Stella's Gaard med din deilige Vølge,
Træder endog i hans Slot, bagved den marmorne Bæg!
Haver Pompilii Viv udsendt dig fra Trivias Grotte?
Est Du af Musernes Chor muligt den niende Nøe?
Bed et jomfrueligt Dffer, en Griis, løskjøber sig Marcus; 5
Synderen hemmelig drak, da han var syg, af dit Væld.
Est Du forsonet for denne min Synd, forund mig at nyde
Vandet fremdeles! min Tørst skaffe mig Helbred igjen!

48. Til Pomponius.

Naar det behørige Bravo Du faaer af en Hob udi Toga,
Gjelder det ikke dig selv, ene dit dækkede Bord.

51. Til Luperus.

Gilder Du haver saatidt; mig beder Du ikke, Luperus!
Godt! jeg har fundet en Wei, hvor jeg kan hevne mig ret.
Bredes jeg vil; naar Du beder mig selv — inviterer og tigger —
„Hvad vil Du gjøre da? svar!“ Komme, min sødeste Ven!

52. Gravskrift over en Opvarter Pantagathus.

Pantagathus, som var Cierens Fryd, men nu er hans Smerte,
Her udi Graven er lagt, skjøndt udi Alder en Dreng.
Klippe med Saren det brusende Haar, at det mærkedes ikke,
Samt den skrumpede Kind stille fra Skjæg, han forstod.
Let og forsonet Du være da, Jord! han haver fortjent det;
Ehi, naar han øved sin Kunst, intet var let, som hans Haand.

5

53. Om Andragoras.

„Fulgte med os udi Bad — var lystig ved Bordet — og fandtes
Dog paa den kommende Dag liggende død i sin Seng? —“
Ønsker Du muligt, Faustinus! en Grund til den hurtige Bortgang?
Lægen Hermocrates, Ven! havde han seet i en Drøm.

55. Til Coracinus. [H.]

Naar Du dufter bestandig sødt af Wellugt,
Sort af Røden, som Phoenixfuglen bygger,
Stærkt som selv Nicerotis Salvekasse, —
Derfor spotter Du mig, som ikke dufter?
Heller dufter jeg ei, end dufter lifligt.

5

57. Til Phoebus.

Lokken, Du lyver dig til, og kjøbte for Penge, Du salver,
Dg med det farvede Haar dækker Du Tøsen saa bar.
Ei Du behøver en Sax, for at ordne dit Hoved tilbørligt,
Derksom Du bruger en Svamp, klipper Du Haarene bedst.

58. Til Nulus Pudens.

Medens det skaffer dig Lyst at see de parrhasiske Bjørne,
Samt paa den scythiske Pol Stjernernes desige Gang,
Nær var jeg revet fra dig, for at gaae til de stygiske Skygger,
Nær, i Elysiums Egn, fik jeg dens Dæmring at see.
Diet, saa sygelig mat, kun haged at finde dit Nafn,

5

Dg fra min døende Mund P u d e n s saa hyppigen lød.
Dersom ei Søstrene spinde mig selv en sørgelig Livstraad,
Dersom mod denne min Bøn Himlen ei viser sig døv,
Da vil jeg skue dig karst til Latium atter at komme,
Medens, som Ridder, Du skalst fange for Kampen din Løn. 10

59. Til Baccara.

Baccara finder det tungt, og klager, at Frostens vil ikke
Komme, da tusindeviis Dragter han har imod Kuld.
Saagede Dage, dem holder han af, med Ruling og Sneefog;
Viser en Vinter sig mild, hader han denne som Pest.
Grumme! hvi haver Du ondt af Andres daarlige Rapper, 5
Hvilke den letteste Wind river af Skuldrene bort?
Var det ei mere humant — heel simplere var det jo ogsaa —
Om i den Maaned August samtlige Rapper Du var?

60. Om Pompillus, til Faustinus.

„Hvad han har ønsket, Pompillus nu har; han vil læses, Faustinus!
Samt over Jorden omkring sprede sit hædrede Navn.“
Gid de maae blomstre saasandt, de Uspiers troløse Stammer,
Blomstre hver Fjende saasandt, som den Usonier har!
„Seer Du da ikke, hvor stærkt affættes Pompillus' Skrifter?“ 5
Tro mig, til grundlagt Navn selv ikke dette blev nok.
Mangt veltalende Værk opædes af Møl og af Orme,
Mangt ubetaleligt Digt kjøbes nu blot af en Rok.
End er der Noget (jeg veed ikke hvad) der foreviger Digte,
Skal vore Digte bestaae, Lykken geleide dem maae. 10

61. Til den Misundelige.

„Ja mine Digte nu elkes af Rom — de roses — de synges —
Ret udi Samtliges Barm, Samtliges Hænder jeg er —“
See, hvor han rødmer og blegner og studser og stirrer og blusser!
Dette jeg vilde; nu først elsker jeg selv mine Vers.

62. Til Oppianus. [H.]

Nys sin eneste Søn Silanus misted.
Skynd dig Gaver at sende, Oppianus!
Ret en sørgelig Død — I lumste Parcer!
Hvo blandt Gribbene faer nu dette Udsel?

63. Til Marianus.

At Du besnæres, Du veed; at den, som besnærer, vil snyde;
Ja, Marianus! Du veed selve Besnæringens Meed.

I Testamentet dog sættes hans Navn, for at arve dig, Daare!

Ja, som en rasende Mand, levner Du ham, hvad Du har.

„Ei! han sender dog mangen Present!“ — For at lokke dig, Kjære! 5

Er det da muligt, en Fisk elsker den Fiskendes Haand?

Han skulde fælde med virkelig Sorg, naar Du ender, en Taare?

Nei! vil Du skue hans Graad, giv ham en Hæl, Marian!

64. Til den Dodelsyge.

Skjøndt Du hverken er født af Fabiers hærdede Stamme,

Eller af den, som en solbrændt Biv ved den løvrige Steeneeg

Ude ved Ploven har født, da hun bar til sin Curius Frokost,

Men af en Fader, som rages for Speil, og en Moder i Toga,

Ret som den lækreste Dreng, som en Møe kan kalde sin Søster, 5

Dog at rakke mig Digtene til, som roses af Alle,

Prøver Du paa, og skuer med Haan de heldige Smaating?

Dog Bagatellerne høres med Lyst af Statens og Forums

Saare fortrinlige Mænd, og disse foragte dem ikke.

Silius skjenker dem Plads, den herlige Digter, i Skabet, 10

Dg den veltalende Reguli Mund reciterer dem ofte.

Sura dem roser, hvis Bolig er nær Aventina Diana,

Som fra sit nære Pallads kan Kampene skue paa Circus.

Cæsar endog, vor mægtige Drot, under mangen Forretnings

Tyngende Vægt, har værdiget tidt at læse dem atter. 15

Du har en større Forstand! din Vand Minerva jo bedre

Filed! en fin Politur Du fikst i det kloge Athenen!

Gid jeg faae Skam, naar en sundere Kløgt ei findes i Dyret,

Hvilket, medsamnt dets kluntede Been og slattede Larme,

Gabet forfærdelig stort, betændt udi Lungen og gammelt, 20

Slæbes i Stræder omkring af den grusomme Slagter, at sælges.

Dgsaa besidder Du Mod (skjøndt kjendt forresten af Ingen)

Til at beseide mig selv udi Vers; men Du spilder Papiret,

Medens det Saar, som med luende Harm indbrændes i din Krop,

Lever og hæfter sig fast, til en Spot for den samlige Verden. 25

Mærket, jeg sætter, ei Cinnamus selv bortvisker, den Snilde.

Derfor Du ynke dig selv! Du, Hund! med din rasende Bjeffen

Skke Du tirre den levende Bjørn, naar han damper fra Næsen!

Om den endogsaa er mild, samt slikker dig Hænder og Fingre,

Dog, naar den tvinges af Galden og Harm og den billige Brede, 30

Worder igjen til en Bjørn. Udstoppede Dyr kan Du bide;

Søg dig en Krop, som er taus og er død! den kan Du begnave.

65. Til Zucca.

„Hvad? Epigrammer i sexfods Vers?“ saa lyder din Klage;

Tucca! det pleier at skee; Tucca! hvo har det forbudt?
„Dg saa for langt.“ Ei heller forbudt; det pleier at hændes.
Ønfter Du det, som er fort, læse Du Disticha blot.
Kom, lad os slutte Forliig! Epigrammer, som ere for lange,
Tucca! Du springe forbi, naar de maae digtes af mig!

5

66. Herolden, som folgte Pigen. [H.]

Nys en Pige, just ei af bedste Rygte,
Lidt af Hine, som sidde ved Suburra,
Dypraabt blev af Herolden Gellianus.
Saasom længe man bød særdeles lidet,
Dg han ønsked at vise Pigens Uskyld,
Trak han hende, som streed heel tappert mod ham,
Frem, og gav hende tre til fire Smaakys.
„Hvad bevirked hans Nys?“ det skal jeg sige:
Nys serhundred var budt; nu bød der Ingen.

5

68. Den unge Eutychi Død.

Angrer med Graad Eders Synd! i den dybe Lucriner I græde,
Piger i Søen! lad selv Thetis erfare vor Sorg!
Dybt udi Boverne sank, for at døe, udi Bølgen ved Bajæ
Eutychus, Drengen, som mildt, Castricus! hængte ved dig.
Hver en Bekymring han delte med dig, og trøstede saa venligt,
Ja for min digtende Ven ret en Ulexis han var.
Haver en Naïs saa kaad i den blanke Bove dig skuet,
Dg, for at eie kun dig, Hylas til Hercules sendt?
Dog til saa pludseligt Kan ei spørge jeg vil om en Marsag;
Bærer ham naadige blot, Jord! og den bølgende Sø!

5

10

69. Til Catullus, om Basfa.

Det, at din Basfa kan nøies med Vand, forundrer mig ikke;
Blot forundrer det mig, Basfus' Datter det kan.

70. Til Martianus. [H.]

Tredstindstyvende Høst, o Martianus!
Gotta levede alt, ja endnu to til;
Ei en eneste Dag han har dog prøvet,
Syg at vælte sig om paa Feberleiet,
Dg han vender med Haan sin Pegesfinger
Selv mod Symmachus, fort mod Byens Læger.
Naar jeg derimod regner, hvad jeg leved;
Naar, hvad nedrige Febre har mig røvet,
Mathed, Dødsighed, samt de lumpne Smerter,

5

Subtraheres igjen fra gode Dage, 10
 Vil jeg synes et Barn og dog en Olding.
 Den, som bilder sig ind, at Nestors Dage,
 Eller Priami Liv er langt og varigt,
 Han bedrager sig vist og skuffes saare,
 Ei, at leve, men Sundhed — det er Livet. 15

71. Teletusa.

Bæstisk Musik Teletusa forstod samt kaade Gebærder,
 Dgsaa forstod hun en Dands paa Gaditanernes Viis.
 Pelias, gammel og svag, samt Hecubas Mage hun kunde
 Lokke til Kjærlighedslyst ved det Hectoriske Baal.
 Dgsaa i Hjertet hun kneeb den forrige Herre; thi Pigen 5
 Solgtes som Tærne, men snart kjøbtes som Frue paanye.

74. Til Esculanus. [J.]

Paa Mellembænken ligger een dernede, Ven!
 Hvis Trehaarsisse har en salvet Alfarvei.
 Nu graver han med Mastirpind sit store Gab;
 Dog lyver han; han har ei Tænder i sin Mund.

75. Til Pontia.

Naar Du sender mig snart en Kramsfugl eller en Røge,
 Snart af Haren et Haar, eller hvad Andet af Eligt,
 Mælder tillige din Træl, at her mig sendes din Livret.
 Godt! jeg smager den ei, skjenker den heller ei bort.

76. Gravskrift over Fuscus.

Han, som vogted vor hellige Drot, vor Mars udi Fredsdragt,
 Hvem der betroedes Vagt selv udi Keiserens Leir,
 Fuscus, jordedes her. Nu maae Du bekjende, Fortuna!
 Ikke hans Gravsteen meer frygter for Fjendernes Harm. 5
 Bøiet er Dacerens Hals; det vægtige Nag er ham paalagt;
 Seirende staaer han, som Mand, over det trællende Land.

77. Til Ufer.

Skjondt Du er ussel og arm, langt meer, end den fattige Trus,
 Og, udi Ungdomsaar, Pärthenopæus saa liig,
 Dgsaa tillige saa stærk, som Artemidorus, den Kampfelt,
 Hvi vil Du tynge som Vægt ser cappadociske Mænd?
 See! man spotter dig meer — langt meer Du bliver jo udeelt, 5
 End om Du nogen og bar vandred paa Torvet omkring.
 Atlas, Dvergen, saalunde man seer med sit lignende Muuldyr;

Saa den graae Elephant bærer sin Ege paa Ryg.
Dersom Du spørger: „hvi har I saa ondt af min Lectica, Benner?“
Svares: fordi som et Liig slæbes af Dtte Du ei. 10

78. Til Mulus, om den censiede Phryx. [II.]

Phryx, der var saa bekjendt som Dranker, misted,
Mens det ene var sløvt, det andet Die.
Sagde Lægen da tidt: „Hold op at drikke!
Vilst Du tære din Wiin, Du mister Synet.“
Lystig skraalede hiin: „Farvel, mit Die!“ 5
Lod sig elleve Dser flux berede,
Stak dem hyppigen ud; men hvad blev Enden?
Phryx fik Winen tillivs; dens Gift fik Diet.

79. Til Lupus.

Lykken dig følger, og dog er Du tvær. Om Lykken nu saae det?
Ret en uskjønnsom Sjæl kaldte hun dig, og med Grund.

80. Winterroserne.

Ret som en kostelig Skjænk dig sendtes, o Cæsar! fra Nilen,
Midt udi Winterens Tid, Roser, som vorede der.
Maatte den memphiske Skipper dog lee ad de phariske Saver,
Da, udi denne vor Bye, først gjennem Porten han gik;
Saa fremvældede Baar, saa dufted den yndige Flora, 5
Saa udi festlig Glands Pæstum med Roserne stod.
Hvor han nu vandrede hen, samt vendte sin Gang og sit Die,
Evolmed hans Bei overalt under den rødmende Krands.
Nilstrøm! nu er Du nødt at vige for Romernes Winter;
Vi kunne bruge dit Korn; hent dine Roser hos os. 10

82. Til Rufus. [II.]

Nys betragtede mig en Mand saa nøie,
Ret som var jeg en Fægter eller Slave.
Mens han pegede nu med Blik og Finger,
Hvit han mæled: „er Du den Martialis,
„Som har digtet den muntre Skjæmt, som Alle 5
„Kjende, dersom ei Dret er batavis?“
Lee i Skjæget jeg maatte, skjøndt jeg tilstod
Bed et sagteligt Nik, jeg var den Rette.
„Ei! hvi bærer Du da saa luslidt Toga?“
„„Saasom ikke jeg duer som Digter, Kjere!“ “ 10
Skal nu Saadant ei meer Poeten hænde,
Rufus! sende Du mig en bedre Kappe!

83. Til Domitianus.

Hvad sin bekymrede Søn den uheldige Fader er skyldig,
Skyld de Begge, som een, mægtige Keiser! til dig.
Lynet, Du slyngede frem, det kaldte Du atter tilbage,
Ach! en saa venlig Natur ønsked jeg Jupiters Lyn.
Giede Tordenens Gud dit blidere Væsen, o Cæsar!
Sjeldnere brugte hans Haand hele sit rædsomme Lyn.
Hvad han erlanged alene ved dig, erkjender Etruscus,
Det at Du lodst ham gaae, samt at han kom her igjen.

5

84. Om Philippus.

Skjøndt Philippus er fri, af Otte han lader sig slæbe;
Troer Du ham sund paa Forstand, da er det ude med din.

85. Ved Rufi Camonus' Død.

Bøgernes Sjette for Lyset da kom uden dig, min Camonus!
Ikke den venter i dig Læser at finde, min Ven!
Ach! Cappadociens skjendige Land, som Du haver til Uheld
Skuet, din Fader har sendt blot dine Been og dit Støv.
Græd, thi Du misted en Søn, Bononia! græd for din Rufus!
Fra den æmilijske Wei lyder dens Klager igjen.
Han var saa inderlig god — men stakket han leved og fort kun;
Femgang havde han knap seet den olympiske Kamp.
Rufus! i mindende Hu Du pleied at læse mit Digtspøg,
Alt, hvad jeg skjemtende skrev, gjemte Du troligen paa.
Tag da i dette mit Digt en Laare fra Bennen, som sørger!
Tag det som Viraksduft, sendt fra det Fjerne din Grav!

6

10

86. Til dem, som drikke varmt Vand.

Setiums Viin og den herlige Snee i de stolte Pokaler!
Naar (med min Læges Forlov) nyder jeg Eder igjen?
Ja utaknemmelig er han og gal, Eders Gaver uværdig,
Som vilde ønske sig før Midas' samtlige Guld.
Hermus og Tagus og Libyens Høst lad ham eie, den Gustne,
Naar han alene, som jeg, drikker det lunfnede Vand!

5

87. Til Domitianus.

Det, som Du haver fortjent, det give dig Guder og Cæsar!
Det, som jeg ønsker, I to give mig, er det fortjent.

88. Til Cæcilianus.

Hændelsen vilde, jeg hilsede Dig ved Navn igaarmorges,
Kaldte dig Cæcilian, uden at kalde dig Herr'.

Vil man nu vide maaskee, hvor dyrt jeg betalte den Frihed?
Ach! den berøvede mig hundred' Qvadranter i Mønt.

90. Om Gellia. [H.]

„Af Galaner, min Ven! hun har jo een blot!“
Ei! hvor lumpent! saa er hun gift med Evende.

92. Til Ammianus. [H.]

Formet staaer paa den Staal, hvoraf Du drikker,
Slangen, hvilken er gjort ved Myrons Kunstflegts.
Vatican er Du drak? der har Du Giften.

Syvende Bog.

1. Til Domitianus, med et Pantser.

Tag imod Pantseret, dækket med Skind! Minerva det sender;
Bilden Medusa endog skuer med Skjelven derpaa.
Bruges det ikke, bencevne Du det som et Pantser, o Cæsar!
Dækker det Keiserens Bryst, Wgis det vorder paastand.

2. Til det samme Pantser.

Keiserens Værn! ei rammet saa let af Geternes Pile!
(Tryggere skjules ei Mars bag den sarmatiske Hud)
Hvilket mod Hug eller Stød (var Spydet endogsaa ætolisk)
Wildebasflørnes Hob rundt omfletter saa blank.
Heel lykkelig Du est! dig Skjebnen byder at dække
Gudens det hellige Bryst; Du er hans Hjerte saa nær.
Følg nu vor Drot! uden Meen erhverv ham stolte Triumpher!
Bring os i Palmegevandt hurtig vor Keiser igjen!

3. Til Pontilianus.

Hvorfor jeg sender Dig ei mit Digtværk, Pontilianus?
Jeg er saa bange, min Ven! at Du vil sende mig dit.

4. Om Dypius. [H.]

Just som Dypius blev lidt bleg af Farve,
Da begyndte han flur, at skrive Digte.

5. Til Domitianus.

Skuer Du naadigen ned til Folkets og Fædrenes Dnsfer,
Wendser Du Latiums Folk og dets oprigtige Fryd,
Kom da, vor Gud! vi bede derom! Sine Fjender misunder
Romastaden, om selv Laurer i Bunke der kom.
Skal da Barbaren betragte saa nær Alverdenens Herre?
Skæmmes han end ved dit Syn — Cæsar! han nyder det dog.

6. Ved Rygtet om Keiserens Hjemkomst.

Mon fra den nordlige Kyst han vender sig atter til Hjemmet?

Stunder vor Cæsar igjen hjem til Alsoniens Land?

Kilden ei sikkert vi veed; dog Alle fortælle det Samme;

Fama! jeg troer Dig deri; ofte Du taler dog sandt.

Laurbærslungede Brev! Du vidner om Borgernes Glæde;

Laurbærdækkede Spyd vidner om Krigernes Seir.

„Jö“ gjenlyder i Rom og kalder til store Triumpher,

„Hil vor seirende Drot!“ lyder det alt i din Stad.

At vi kan nyde vor Fryd med et gladere Sind udi Tryghed,

Selv Du komme som Bud om din sarmatiske Seir.

5

10

8. Ved Domitianus' Hjemkomst.

Dersom I spøgede før, da spørger nu lystigt, I Muser!

Seirende kommer vor Gud hjem fra Ddrysiens Strand.

Du er den første, som opfyldt har vort Ønske, December!

Høit med lydelig Røst kunne vi raabe: „han kom!“

Seldig Du est i dit Lod! ei Janus skulde Du vige,

Dersom vi kunde ved Dig faae hvad der skjenkes af ham.

Krigeren, pyntet med Løv, skal spøge med festlige Skjemtord,

Naar han ved Gangerne gaaer, ogsaa behængte med Løv.

Cæsar! nu haver Du Ret, at høre paa spøgende Sange,

Monne Triumphen ei selv elske lidt Latter og Spøg?

5

10

9. Om Cascelius.

Tredfjndstyvende Nar Cascelius haver nu troet sig

Skabt til Taler; men naar vil han begynde derpaa?

10. Til Dlus.

„Cros og Linus er' liderligt Folk“ — hvad kommer det Dig ved,

Dlus! om han eller hun raser imod deres Kjød?

„Matho spilder paa Dvinder sin Arv“ — hvad kommer det Dig ved?

Dlus! saa bliver jo han, ikke Du selv, ruinert.

„Gilder til Morgen Sertorius har“ — hvad kommer det Dig ved?

Dlus! naar Du har Løv, rolig at snørke hver Nat.

„Lupus er svært til Titus i Gjæld“ — hvad kommer det Dig ved?

Dlus! Du giver jo ei, eller betroer ham, en Hvid.

Dog Du glemmer at sørge for det, som kommer Dig selv ved,

Hvilket Du snarere, Ven! burde befatte Dig med.

„Ei er din Toga betalt.“ Sligt, Dlus! ene gaaer Dig an;

Ingen betroer Dig en Hvid, dette gaaer ogsaa Dig an.

5

10

„Tidt af Galaner besøges din Viv“ — fligt, Dlus! gaaer Dig an;
„Medgift kræver dit Barn“ — dette gaaer ogsaa Dig an.
Nævne jeg kunde Dig meget endnu, som ene gaaer Dig an, 15
Hvis dine Handlinger, Mand! egentlig ragede mig.

11. Til Aulus Pudens. [II.]

Selv at rette mit Digt med Haand og Stylus,
Pudens! beder Du mig, og sende Kladen.
Altfor meget Du gjør af mine Smaating,
Naar Du ønsker, at eie selv mit Udkaft.

12. Til Faustinus.

Keiseren læse saasandt med venlige Dine min Digtning,
Samt med sin vanlige Guld lytte til Bersenes Ekjent,
Som jeg driller ei dem, jeg mener at hade medrette,
Som jeg vrager en Roes, vunden ved Enkeltes Haan.
Dog — hvad gavner det mig, naar man ønsker, at Digte, som dryppe 5
Af det Lycambiske Blod, siges at digtes af mig?
Naar selv Dglernes Gist udspredes af dem, under mit Navn,
Skjøndt de krybe skjul for den belysende Dag.
Skyldfri vedst Du var altid mit Spøg; den mægtige Fama
Være mit Vidne derpaa, samt Castalidernes Flok! 10
Dette besværges jeg ogsaa ved Dig, som jeg agter lig Himlen,
Læser! som ei er befængt med et forfølgende Nid.

13. Om Lycoris.

Brune Lycoris erfarede nys, at ældede Filsbeen
Pleied at hidnes igjen i den tiburtiske Sol.
Hurtig hun iled til Herculis Høi. Hvad virkede Tiburs
Luftige Høie? Hun kom, ligesaa fort som hun var.

15. Til Jänthis' Slave Arginus.

Drengen, som trækker sig bort, fra Jänthis' skinnende Bølger
Hen til Najaden, og flyer, er det en Pylas maaskee?
Ei! det er godt, Tiryntheren hist udi Skoven man dyrker,
Som belurer saa nær dette forelskede Vand.
Trygt kan Du passe din Dont omkring ved Kilden, Arginus! 5
Nympherne skade Dig ei; vogt Dig for Herren, min Dreng!

16. Til Regulus.

Ikke jeg eier en Hvid. Get, Regulus! har jeg tilovers —
Sælge, hvad nylig Du gavst, Kjøber min Herre maaskee?

17. Jul. Martialis' Bogsal. [II.]

Du, det yndige Landsteds lune Bogsal,
Hvor den Læsende kan vort Roma skue!
Hvis Thalia med Skjemt tør ogsaa komme
Ind blandt Digternes Rad, som Alvor tale,
Gjem da (var det endogsaa sidst paa Hylden) 5
Disse Samlinger syv af Epigrammer,
Just affkrevne med Autors egen Stylus,
Sem sit muligen Værd ved disse Skrifttræk.
Nu indviet Du est ved denne Gave,
Du, som bliver berømt i hele Verden! 10
Skjerm da dette mit Pant paa venlig Omhed,
Du, min Julius Martialis' Bogsal!

19. Planken af Skibet Argo.

Planken, Du tænker dig blot, som en slet, ubrugelig Træstump,
Sad i det tidligste Skib hist paa det fremmede Hav,
Hvilket Cyane's Fjeld ei mægtede fordum at knuse,
Ikke det scythiske Sunds Brusen og larmende Slag.
Ene for Tiden det sank; men sank det endogsaa for Tiden, 5
Meer end det samtlige Skib Planken er dog i Værdie.

21. Lucanus' Fødselsdag.

Dagen vi have paanyet, som fødte, den avled en stor Mand,
Dengang den skjened Lucan, Polla? til Dig og til os;
Nero, Du grusomme Drot! Du meest forhadte blandt Skygger!
Dette Du burde dog ei have Tilladelse til.

22. I samme Anledning.

Dagen er kommen igjen, navnkundig ved Digterens Fødsel;
Dffringer byde vi her; ynder dem, Musernes Chor!
Baetis har bragt dig, Lucan! til vor Jord, hvorved den fortjente
At den forened sit Band med det castaliske Væld.

23. Om den Samme til Phoebus.

Phoebus! Du komme saa mægtig og stor, som dengang Lucanus
Latiums Lyre Du gavst, næst efter Maro i Rang.
Hvad skal jeg bede paa saadan en Dag? gid længe Du hædre,
Polla! din Mage; gid han føle sig hædret af dig!

25. Til en kraftløs Digter.

Naar Epigrammer Du gjør, som ere saa lækkre, saa søde,
Ligesaa skjære som Hud, hvilken ei farves af Kridt,

Uden et Gran af Bittighedsfalt, ja uden en Draabe
 Maturt, mener Du, Mar! Nogen vil læse dit Digt;
 Selv ved et Taffel ei smager en Ret, naar Edike savnes,
 Roldt er et Ansigts Træk, dersom det mangler et Smil.
 Rager af Honning Du give de Smaae, samt fede Mariscer!
 Chisfe Figener, Ven! stikke, men pirre min Smag.

5

26. Til Apollinaris. [J.]

Apollinaris søge Du, mit Jambedigt!
 Hvis han har Tid (ei vise Du Paatrængenhed!)
 Og disse Vers, hvori han har saa stor en Deel
 Du række ham; hans fine Tact skal fælde Dom!
 Har han med venligt Die seet og grebet Dig,
 Da beed, at han vil hjælpe Dig med vanlig Gunst.
 Du veed, hvor venlig han er stemt imod mit Snak,
 Jeg neppe selv kan elske Dig saa inderligt.
 Om Du vil sikres mod den fule Avindsot,
 Apollinaris søge Du, mit Jambedigt!

5

10

27. Wildsvinet, som blev sendt af Dexter.

Wildsviin! Tuscernes Olden en Pest! ved idelig Fraadsen
 Doven, men nærmest i Rye efter Etolernes Sviin,
 Hvem med sit glindsende Spyd min Dexter haver nu fældet,
 Her paa min Urne Du est lagt som et kostelig Fangst.
 Selve Penaterne vorde berust' ved den liflige Dusten,
 Og paa min Urne saa prud ligger en Skov udi Brand.
 Ach! men Rokken vil bruge maaskee en Ladning af Peber,
 Dgsaa Falernerer gaaer, blandet i Ediken, tabt.
 Drag til din Eier da hjem! min Urne dog rummer Dig ikke;
 Sulte, forstyrrende Sviin! falder mig ikke saa dyrt.

5

10

28. Til Fuscus.

Gid i dit Tibur vore paanye til Luna din Lystskov!
 Gid, naar Du fælder et Træe, hurtigt det vore paanye!
 Gid for din Dlieflod Tartesernes Perse maa vige,
 Og i umaadeligt Fad svømme din liflige Wiin!
 Forum beundre din Hand! Pallatium rose Dig, Fuscus!
 Palmernes talrige Hob pryde din dobbelte Dor,
 Naar i den Ferietid, Decemberens Maaned Dig skaffer,
 Læse Du vil mine Spog, rette dem efter din Smag.
 „Skal jeg fortælle Dig Sandt, er Tingen lidt vanskelig.“ Vel da!
 Hvad der kan siges om Dig, Fuscus! det sig Du mig!

5

10

29. Til den unge Testilus.

Testilus! som er en elskelig Dval for Mæconius Victor!

Ikke der gives paa Jord nogen saa mærkelig Dreng.

Selv naar Du lægger dit Haar, din Herre Dig finde livsalig!

Ei udi Pigernes Hob søge din Digter sin Trøst!

Læg tilside nu lidt, hvad din aandrige Eier har digtet, 5

Medens for Victor, din Ven, ogsaa jeg læser mit Vers.

Selv da Virgilius sang til Mæcæn sine Dvad om Aleris,

Ogsaa Melænis saa bruun, elsket af Marsus, var kjendt.

31. Til Regulus. [H.]

Høns og Kyllinger, derhos Moderægget,

Chierfigenen guul, heel liflig tørret,

Samt den brægende Geeds bortrevne Foster,

Næst Oliven, der ei mod Frostten staaer sig,

Derhos Grønselet, dækt mod Kuld samt Riimfrost — 5

Saadant, mener Du vel, er sendt fra min Gaard?

Nei, Du feiler, min Ven! maaskee med Vilje.

Intet bærer min Gaard — tilnød min Ringhed!

Hvad den umbriſke Røgter eller Huusmand,

Hvad den Tusculer eller Tuscer bringer, 10

Samt den Villa, som er med 3 betegnet,

Blid: det haver jeg samlet paa — Suburra.

32. Til Atticus.

Atticus! Du som forøger din Vets Weltalenhedsminde,

Taalder ei heller, din Slægt vorder i Tiderne taus,

Dig ledsager en Hob, som dyrker den attiske Pallas,

Dig har Gensomheds Ene, Dig har den Vise saa fjer.

Ynglinger ellers til Mesteren tve med de knusede Dren, 5

Gridst den Oliemand røver dem det, som de har.

Ikke Du gjøres beqvem til et Bad ved forskjellige Boldspil,

Eller ved Stikken for Spøg efter den nøgne Figur.

Ei dine Arme Du bryder af Leed, velgnedne med Dje,

Springer ei heller, som Nar, efter den støvede Bold. 10

Nei ved Somfruens Brønd Du øver dig blot i at løbe,

Der, hvor Tyren er varm af den sidoniske Lyst.

Hele den særlige Kunst, i hvilken man øves paa Circus,

Er, naar løbe man kan, ifkun et travlt Døvnerie.

33. Til Cinna.

Efter som Kappen er skiden som Dynd, imedens dit Fodtøi

Skinner, o Cinna! saa hvidt, næsten, som faldende Sne,
Daare! hvi dækker Du da dine Fødder med Rappen, der synker?
Cinna! løft Tøga'en op! see! den spolerer din Skoe.

36. Til Stella.

Ei at fordrage den mægtige Regn samt drivende Vandflod
Eoned paa Landet min Gaard; næsten den skylledes bort.
For at bestjerme dens Tag mod det voldsomt kommende Uveir,
Tagsteen hurtig jeg fik, sendt' som Foræring, fra dig.
Hør! nu piber Decemberen frem med sin hvinende Nordstorm; 5
Medens Du dækked min Gaard, Stella! staaer Eieren bar!

37. Det nye Theta; til Castricus.

Dvæstørens Dødsdomstegn — min Castricus! haver Du seet det?
Sikkert et Theta saa nyt burde man kjende lidt meer.
Naar (den driver gemeenlig i Kuld) han pudser sin Næse,
Er det et dræbende Teg, at Delinquenten skal døe.
Nyligen hang der en Tap, som gik fra den Rædsommes Næse, 5
Just da Decemberens Storm blæste med fugtige Pust.
Hurtigt Collegerne standsed hans Gaand. Vil Du vide, hvad skeete?
Ulingen ikke fik Lov, Næsen at pudse, min Ven!

38. Til Polyphemus.

Baade ved Sind og ved Skind, Polyphemus, Træl hos Severus!
Studsen oppække Du kan, selv hos den vilde Cyclop.
Scolla ham ligner i Vært; naar tvende saa farlige Udyr
Vorde forened', de vil skræmme hinanden ihjel.

39. Om Cælius. [H.]

Al den Løben omkring, den Morgenhilsning,
Samt de Mægtiges stolte Gjengodmorgen,
Yttred Cælius nys, han leed ei mere,
Dg, som podagrafyg, han bad sig undskyldt.
Mens han viser det nu lidt vel naturligt, 5
Selv forbinder sit Been, som intet feiler,
Samt med ængstelig Gang det sjelden bruger,
(See, hvor Kunsten formaaer at hylke Smerte!)
Fik vor Cælius først den ægte Beensot.

40. Gravskrift over Etruscus' Fader.

Her blev Oldingen lagt, som kjendtes i Keiserens Hoffstat,
Som med sit rolige Sind fandt sig i Ondt og i Godt.

Kjærlige Sønner begrove ham her ved den elskede Mage,
Nu i Elysiums Lund Begge har fundet et Hjem.
Hun bortvandrede først, bortreven i Ungdommens Dage,
Medens at tregange sex Olympiader han saae.
Næsten man skulde dog troe, i Ynglingsalder han døde,
Dersom Formodningen blot byggede sig paa din Graad.

5

41. Til Sempronius Tucca.

Verdensborger Du kalder dig selv, Sempronius Tucca!
Hust, i Verden man seer oftere Laster end Dyd!

42. Til Castricus.

Dersom i Gaver og Skjænk man ønsker at maale sig med Dig,
Ogsaa en Dyst udi Vers, Castricus! vove man bør.
Jeg er i Begge lidt tynd, beredt at miste min Palme;
Jkkun i Læthed og Søvn finder jeg hele min Lyst.
Hvorfor jeg sender Dig her saa useligt Digt, vil Du spørge;
Ogsaa Alcinous fik skjænket sig Væbler iblandt.

5

43. Til Cinna.

Cinna! Du bør, Nummer eet, forunde mig, hvad jeg forlanger,
Eller Du bør, Nummer to, sige mig hurtigen Nei.
Giver Du, elsker jeg Dig; men hader Dig ei, faaer jeg Afslag:
Dog slet intet Du gi'er; iler ei heller med Nei.

44. Til N. Ovidius med M. Cæsonius' Billed.

Her, min Ovidius! seer Du din Vens, Cæsonii, Billed,
Og i det levende Bør Trækkene findes endnu.
Nero fordømte din Ven; dog vovede Du at fordømme
Nero; endskjøndt Du var frie, deled Du Flygtningens Lod.
Vedelt Du monne ledsage din Ven over Sundet ved Scylla,
Der, hvor Du vragede nys, selv med en Consul at gaae.
Binde de Navne, som staae i mit Digt, udødeligt Minde,
Dersom i Tiden mit Navn lever, naar længst jeg er død,
Skal den nærværende Tid, og tillige den kommende, høre:
Hvad han for Seneca var, det var Du atter for ham.

5

10

45. I samme Anledning. [H.]

Her er Seneca's Ven, den sjældne Talers,
Meer end Serenus om, og liig med Carus,
Her Du Maximus seer, hvem hiin saa ofte
Har i liveligt Brev tilsendt sin Hilsen.
Ad Siciliens Søe Du fulgte med ham;

5

Du, fortrinlige Stof for Digterqvadet,
Trodsed selve Despotens Harm og Brede.
Lad nu Pylades staae, som Oldtids Under,
Som ledsaged sin Slægtning paa hans Vandring,
Dog, hvo mærker ei let den store Forskiel?
Du ledsaged en Mand, som Nero bortjog.

10

46. Til Priscus.

Medens Du ønsker at pryde din Skjenk med en nydelig Tilskrift,
Samt udi ziirligt Sprog stikke Mæoniens Skjald,
Mig Du piner, tilligemed Dig, udi Rækker af Dage,
Og, desværre for mig! morer Thalia Dig selv.
Digte Du sende de Rige, min Ven! med klingende Tilskrift!
Men til den fattige Skjald Toga'en, deilig og fin.

5

47. Til Licinius Sura.

Du, mellem Lærde navnkundige Mand, Licinius Sura!
Som, ved et kraftfuldt Sprog, minder om Fortidens Mænd,
See! vi har Dig igjen. Ei lidet os Skjebnen forundte,
Lethe Du smagte jo alt; dog er Du kommen igjen.
Løftet, vi gjorde, forgik udi Frygt; med Taarer begræd vi
Labet, der tænktes som vist; ikke der haabedes meer.
Laaled dog ikke vort Had hiin Drot udi stillen Avernus;
Parcernes snappede Teen gav han dem atter igjen.
Nu har Du seet, hvilken inderlig Sorg din formeentlige Bortgang
Bækked i Samtliges Sind; nydt har Du Evigheds Roes.
Derfor Du bruge den flygtige Tid! dit Liv har Du fanget;
Altsaa af Livet, Du fikst, spild ei en eneste Dag.

5

10

48. Til Annius. [H.]

Skjøndt Du sikkerlig har tohundred Borde,
Dog istedetfor Bord Du bruger Tjener.
Her der flyver et Fad; hist en Tallerken.
Sligt et Gjestebud kan I, Riigmænd! bruge;
Os fornøier kun lidt et Wandringsmaaltid.

5

49. Til Severus.

Her fra Haven jeg sender Dig lidt, som ligger ved Byen;
Eggene er' til din Hals, men til din Gane min Frugt.

50. Til Jänthis' Rilde.

Du, som er Dronning i Egnen, o Væld! Jänthis' Glæde,
Ket en behagelig Ziir ved det fortryllende Slot!

Hele din Bred forsynes saa smukt med deilige Drenge,
See! Ganymeder i Chor staae ved det blinkende Vand.
Hvad bestiller Alciden vel hist i den yndige Lystskov? 5
Siig, hvi døøler han her midt udi Grotten saa nær?
Stander han muligt paa Luur, da han kjender de leflende Nymphes,
For at din Hylasflof ikke skal ranes ihob?

51. Til Urbicus.

Urbicus! skammer Du Dig, at kjøbe hvad Digte jeg nedskrev,
Føler alligevel Lyst, ogsaa at kjende min Skjemt,
Nuctus Pompejus oplede Du maa — Du kjender ham sagtens —
Hist hos den hævnende Mars forrest i Salen han staaer,
Drypper af Jurisprudenz, i Togasforretning en snu Karl, 5
Han ei læser mig blot — nei han er selve min Bog.
Er jeg end borte, han husker mit Digt, og ramser det troligt,
Aldrig et eneste Ord gaaer udi Digtene tabt.
Dersom han vilde, da kunde man troe, at han var Poeten;
Dog mit poetiske Rye ligger hans Hjerte for nær. 10
Beed ham, naar Klokken er ti (før den Tid har han ei Stunder);
Saasom I ere kun to, snart staaer Maden parat.
Drik! recitere vil han; tiltrods for dit Dnske, han ramser:
Selv om Du raaber et: Stop! han reciterer dog fort.

52. Til Nuctus.

Nuctus! det glæder mig ret, Du læser for Celer min Digtning,
Dersom bemeldte mit Digt ogsaa har Celters Behag.
Styret han har Celtiberernes Folk og tillige mit Hjemsted,
Aldrig saa ærlig en Mand bød over Spaniens Land.
Sligt end mere forvirrer mit Sind; thi jeg agter ham saare: 5
Selv naar han hører mit Digt, seer jeg en Dommer i ham.

53. Til Umber.

Ved Saturnalernes Femdagsfest Du haver forært mig,
Umber! de samtlige Ting, som til Foræring Du fikst:
Først Tallerkener syv; af Tegnebooger en halv Snes;
Dem geleided en Svamp, ogsaa en Skaal og Salvet:
Saa i en Vidiekuro en Fjerding piceniske Bonner, 5
Suur laletanisk Viin, fyldt paa en skiden Bojan.
Smaa Coctaner endvidere kom, samt graalige Blommer,
Og en betydelig Dunk libyske Figener med.
Neppe jeg troer, den prægtige Skjenk har tredive Åsers
Fulde Vardie, omendstjoudt otte Drabanter den bar. 10

Var det dog ikke beqvemmere, Ven! uden synderligt Omsvøb
At med en fem Pund Sølv simpelt Du sendte din Dreng?

54. Til Masidienus.

Altid om Morgen fortæller Du mig dine luftige Drømme,
Hvilke forstyrre mit Sind, samt foruroilige mig.
Alt er den forrige Høst, tilligemed denne paa Bærmen,
Medens din varslende Her soner mig denne din Drøm.
Spilt jeg haver mit Korn og mit Salt, mine Bunker af Vira, 5
Hjorden er mindsket i Tal blot ved et fromt Slagterie.
Ikke jeg eier etæg eller Sviin eller Kylling i Gaarden;
Sov eller vaag, som Du vil, blot Du betaler det selv!

56. Til Rabirius.

Himlen og Stjernernes Hjem, Rabirius! haver Du fattet,
Du, som med ypperlig Kunst bygger Palatiums Slot!
Vilde nu Pisa forlehne sin Zeus et passeligt Tempel,
Burde det bede vor Zeus, at det maa laane din Haand.

59. Om Cæcilianus.

Udrig vor Cæcilian uden Wildsviin spiser til Middag;
Cæcilianus — ei sandt? — har en fortreffelig Gæst.

60. Til Jupiter Capitolinus. [H.]

Du, Tarpejiske Borgens høie Styret!
Hvem vi, blomstrer vor Drot, som Tordner dyrke,
Naar Du, trættet med Grund af Hobens Bønner,
Som forlanger af Dig, hvad Du kan give,
Undres over at jeg forlanger intet, 5
Zeus! da vredes Du ei, som var det Frækhed!
Naar jeg beder for Cæsar, Dig jeg beder,
Naar jeg beder for mig, jeg gaaer til Cæsar.

61. Til Cæsar Germanicus.

Høkreens dristige Flok belæmrede samtlige Gader;
Selv udi Husenes Dør fandtes der ei nogen Dør.
See! da var det, Du bødst, Germanicus! Gyderne vore;
Hvor der var nylig en Stie, blev der en ordentlig Wei.
Ikke belæmredes meer nogen Pæl med lænkede Flasket, 5
Prætoeren gjennedes ei meer udi Gadernes Dynd.
Stiemandsdolkene trækkes ei meer i den pakkede Skare,
Ikke den sorte Boutik spærrer nu Gaderne meer.
Kromand, Kof og Barbeer, samt Slagteren staae nu i Døren;
Byen var nys en Boutik; nu er den bleven til Rom. 10

63. Silius Italicus.

Du, som læser vor Silii Digt, som aldrig kan ældes,
Hint fortrinlige Værk, Latiums Borgere værdt,
Troer Du, at Digteren levede blot i Musernes Afkrog?

Troer Du, hans eneste Lyst var det aoniske Løv?
Ikke han nævnede sig til Maro's hellige Skrifter, 5
Førend han havde forsøgt Cicero's vigtige Dont.

Ham beundrer endnu Centumvirernes mægtige Landse;
Mangen erkjendtlig Client nævner ham ofte med Roes.
Selv han styred det vigtige Nar med Knippet, som Consul,
Regnet, som helligt endnu, efter som Verden blev frie. 10
Udtjent, skjenker han nu sin Tid til Musen og Phoebus,
Medens paa Helicons Top atter han finder sit Torv.

64. Til Cinnamus.

Du, som var nylig bekjendt overalt i Byen, som Badstjær,
Skjøndt Du senere blevst Ridder ved Hjelp af en Dvind,
Flygted til Etnas De; Siciliens Rige Du søgte,

Saasom Du næred med Grund Frygt for en farlig Proces.
Dog, da Du intet har lært, hvordan vil Du Brodet fortjene? 5
Stakkel! hvad gjør Du vel nu i din Landflygtighedsroe?

Rhetor ei være Du kanst, Grammatiker eller Præceptor,
Ikke Du Cyniker est, heller ei Stoiker, Ven!
Ei kan Du sælge dit Klap og dit Raab paa Byens Theater,
Cinnamus! hvad er tilrest? atter Du blive Barber! 10

65. Til Gargilianus.

Sikkert den tyvende Gang Du talte den isnende Frosttid,
Plaget paa Torvene tre blot af en enkelt Proces.

Stakkel! Du est dog forrykt; procederer da Nogen en Snees Nar,
Gargilian! naar han kan hellere tabe sin Sag?

66. Om Labienus.

Fabius haver bestemt Labienus ene til Arving;
Dog Labienus har sagt, at han fortjente lidt meer.

68. Til Instantius Rufus.

Ei skal Du recommendere din Svigerfader, min Rufus!

Ut han skal læse mit Digt; muligt han elsker ei Skjemt.
Finder han derimod Smag i Spøg og lystige Digte,
For en Fabricius selv tør jeg oplæse mit Digt.

69. Om Theophila til Canus.

Jeg har den væene Theophila seet, din Forlovede, Canus!
 Medgift er hendes And, prydet med Attica's Kløgt,
 Hende forlanger med Grund den tænkende Attikers Have,
 Medens de Stoikers Hob har hende ligesaa fjer.
 Værket, som hørtas med Lyst af saadant et Dre, skal leve;
 Intet af Kvindemaneer eller af Pøbel hun har.
 Ikke Pantænis, Du haver saa fjer, staaer høit over hende,
 Skjøndt hun er saare bekjendt i Pieridernes Chor.
 Sappho, den elskende Møe, lovrifer din digtende Pige,
 Begge staae ligeligt høit; din er dog kyndigere, Ven!

72. Til Paulus. [II.]

See! jeg ønsker Dig ret en glad December,
 Brev fra Kjeresten, Ven! smaa vakke Duge —
 Virak worde Dig sendt i hele Punde —
 Gid din rige Client, din Ven ved Hoffet
 Gade stikke Dig hjem samt Fortidskruse,
 Kort, hvad mere der er til Lyst og Nytte —
 Gid Du Publius maae, samt Romus, stikke,
 Naar Du haver dem gjort i Brætspil matte —
 Gid den salvede, løvbekrandste Dommer
 Palmen række til Dig i Langboldspillet,
 Samt ei Pölyti Haand saa ivrigt prise —
 Naar Du, dersom en Nidding vil forsøge
 Giftbefængede Bers at kalde mine,
 Flux vil stande mig bi med venlig Stemme,
 Høit tilraabende hver, samt uden Dphør:
 „Martiális har ei forfattet Saadant.“

73. Til Maximus.

Bolig Du har paa Dianas Hvi, paa Esquilia's ogsaa;
 Vicus Patricius har ogsaa et Tag, som er dit.
 Vestatempellet her, Cybèle's skuer Du histfra,
 Jupiters Tempel Du seer, baade det gamle samt nye.
 Siig, hvor finder jeg dig? hvor kan jeg vel træffe Dig sikkert?
 Den, som boer overalt, haver igrunden ei Hjem.

74. Ønske for Carus og Norbana.

Himmelens samt Arcadiens Pryd, veltalende Budskab!
 Du, om hvis guldne Stav grønnes den dreiede Snog!
 Reilighed mangle Dig ei til et lystigt Kjerlighedsmøde,

Enten Du til Ganymed eller til Venus har Lyst!
 Idus i Mai man feire saasandt med Krands og med Løvbærk! 5
 Ikke din Morsfars Ryg trykkes af Bægten for stærkt —
 Dersom Norbana med inderlig Fryd, og den elskede Carus
 Begge maae feire den Dag, hvilken forbandt deres Pagt.
 Selv han er jo din Præst og yder sin Gave til Visdom,
 Selv han tjener en Zeus, medens han offerer til Dig. 10

76. Til Philomusus. [II.]

At de mægtige Folk fast rives om Dig
 I Theatrene, Gilder, Selskabsfale,
 Samt, at hine, saatidt Du støder paa dem,
 Følge gjerne med Dig, og bades med Dig,
 Bør ei gjøre Dig frye, min Philomusus! 5
 Viid, Da morer dem blot, men elskes ikke.

77. Til Tucca.

Tucca! Du beder mig tidt, at skjenke Dig Alt, hvad jeg skriver;
 Nei! Du læser det ei; Du vil kun handle dermed.

78. Til Papius.

Hjemme tiltakke Du tår med en Mundfuld bactiske Smaasiff,
 Samt, naar Du lever lidt høit, Bønner, som kogtes i Smør.
 Andre Du sender dog Wildt, Champignoner og Multer og Dsters:
 Papius! hverken Du har Sands, eller Agt for Dig selv.

79. Til Severus. [II.]

See, nu har jeg da smagt paa Consulvinen.
 „Var den ægte?“ Du spørger; „var den gammel?“
 Henlagt var den af Consulhaand, Severus!
 Ach! men Consulen var just han, der bød den.

80. Til Faustinus.

Eftersom Romernes Sværd har tæmnet Ddrysiens Nordland,
 Og den vilde Basun toner ei mere, som før.
 Kan, Faustinus! Du sende min Bog, Marcellinus til Gave,
 Nu har han Tid til en Spøg, samt til at læse mit Digt. 5
 Vil Du nu recommendere din Ven og tillige hans Gave,
 Sørg Du for, at et Bud Digtene bringe derhen,
 Ikke dog Trællen, der hentede sin Melk fra Geternes Dvier,
 Og det sarmatiske Hjul trilled paa Bølgernes Sis,
 Heller en Fyr med en blomstrende Kind, af Flokken fra Lesbos,
 Eller en spartisk Dreng, hvilken ei Moderen slog. 10

Da vil han sende Dig en, som toges tilfange ved Ister,
Som i din Tiburdal trolig kan vogte dit Dvæg.

81. Til Lausus.

„Tredive Nummer jeg fandt i din Bog, som duede ikke“
Smagte Dig tredive godt, siger jeg, Bogen er god.

83. Barberen Eutræpelus.

Medens Barberen Eutræpelus gaaer om Lupercus' Ansigt,
Piller hvert enkelt Haar, voxer ham Skægget paanye.

84. Til Bogen.

Medens man tager mit Billede af til min fjere Secundus,
Dg under Malerens Haand Lærredet aander med Liv,
Gil til den Getiske Peucesæe og den rolige Ister!
Eggen besidder han der i det erobrede Land.
Bring saa min elskede Ven den lille, men yndede Gave,
Efter som det, som jeg skrev, danner mit bedste Portrait.
Ikke det slettes af Narene ud; kan trodse hvert Uheld;
Synker end Malerens Bænk, lever evindeligt mit.

85. Til Sabellus.

Nogle Tetrasticha, Ven! Du skriver jo ganske mancerligt,
Selv et Par Disticha gaae heller ei ganske forkeert.
Brav, men ikke Beundring værdt! et Par Epigrammer
Skriver man snart; men en Bog digter man ikke saa let.

86. Til Sextus. [H.]

Indbudt blev jeg til hvert Geburtsdagsgilde,
Dengang ikke jeg var din Ven, o Sextus!
Hvad kan være paafærde? hvad er hændet,
At Du beder ei meer en gammel Broder,
Kjendt i Narenes Løb ved mangen Prøve?
Dog — jeg ahner en Grund. Jeg har ei sendt Dig
Sid fra Spaniens Land et Pund massivt Sølv,
Ny Besætning af Toga, samt af Kapper.
Ei med Sportuler bør man speculere,
Sextus! ikkun Present, ei Ven Du søger.
Dog — nu giver Du vel din Slave Skylden.

87. Digteren om sig selv.

Dersom en Ugle, med Dre saa langt, kan more min Flaccus,
Skaffer en Neger, saa tvær, selve min Canius Lyst;

Sætter min Publius hjertelig Fryd i smaabitte Gvalpe,
Cronus i Ubernes Slægt, saasom de ligne ham selv;
Finder en Marius Lyst i den hellige Bæsel, Ichneumon,
Lausus i Skadernes Pjæt, naar de kan hilse paa Folk;
Kan Glacilla bedække sin Hals med fjolige Slanger,
Kan Thelesina med Pragt lægge sin Fugl udi Grav,
Bør man da ikke forelske sig ret udi Labyca's Ansigt,
Naar man har Eierne seet elske saa selsomme Ting? 5
10

88. Digteren om sine Bærker.

Rygtet har sagt (ifald det er sandt) det smukke Vienna
Regner sig det til en Fryd, at det besidder mit Digt.
Der mig læser Enhver, den Gamle, den Unge, ja Dreng,
For den alvorlige Mand selve den blomstrende Møe.
Heller jeg ønsker mig slygt, end dersom man sang mine Digte,
Hvor ved den vældende Nil Folkene har deres Hjem,
Eller med Spaniens Guld min Tagus vilde mig fylde,
Eller Hymettus' Bie skjenked, med Sybla, mig Kost.
Noget betyder jeg dog; ei Smigrernes Tunge da ganske
Skuffer mig; nu kan jeg troe, Lausus! hvad nyt Du har sagt. 5
10

89. Til Apollinaris, med en Rosenkrands. [H.]

Gaae, lykkelige Krands! din Blomst bedække
Mildt min elskede Ben, Apollinaris!
Tryk (saasandt som Du vil af Venus elskes!)
Dog først sildig engang, hans hvide Lotter!

90. Til Creticus.

Matho siger mig tidt, mit Digt besidder ei Tævnhed;
Matho! hvis det er sandt, roser Du altsaa mit Digt.
Bøger, som ligne sig selv, dem skrive Calvinus og Umber,
Bogen, der duer ei stort, ligner sig selv overalt.

91. Til Juvenalis.

Nødde jeg sender dig her, veltalende Mand, Juvenalis!
Til Saturnalernes Fæst plukkede her paa min Gaard.
„Men nu den øvrige Frugt?“ Ja den har de lystige Piger
Lokket fra Raadhedens Gud, som udi Haverne staaer.

92. Til Baccara.

„Dersom det gjøres behov, kom kun! Du behøver ei Bønner“
Dette hver eneste Dag, Baccara! høre jeg maae.

Naar med sin trodsige Røst mig stævner den sure Secundus,
 Hører Du dette, men veed ei hvad der gjøres behov.
 Skjøndt, naar Du hører derpaa, man raaber og skriger om Leien, 5
 Hører Du dette, men veed ei hvad der gjøres behov.
 Klager jeg over at Rappen er kold og frygtelig afflidt,
 Hører Du dette, men veed ei hvad der gjøres behov.
 Gøt kun, Baccara! gjøres behov, at Du mistede Mælet;
 Saaledes slap jeg engang „hvad der kan gjøres behov.“ 10

93. Til Narnia.

Narnia, hvor den hvidlige Flod med sin svovlede Bølge,
 Samt det dobbelte Fjeld hindre den Reisendes Gang,
 Siig: hvi glæder det Dig, at stille mig ganske fra Dvinctus,
 Samt forsinke mig ham, selv i betydelig Tid. 5
 Hvi forspildes min Grund, at kjøbe mig Gaard i Momentum,
 Hvilken erholdt sin Værdie, just ved at være ham nær?
 Narnia! hør da min Bøn: misbrug ei ganske min Dvinctus,
 Da vil jeg ønske Du maae stedse benytte din Broe.

94. Om Papius.

Nys i et Onyxkrus jeg eied fortreffelig Salve;
 Papius snused dertil — og den er bleven til Dræk.

95. Til Linus. [H.]

Skjøndt Decemberens Sis har Alting stivnet,
 Dog Du nænner endda med dine Siskys
 Grunt at standse hveranden, som Du møder,
 Ja kysse hver Mand, der boer i Byen. 5
 Om endogsaa Du fikst en banket Trøie,
 Ei Du hævne dig kan med større Grumhed.
 Midt i Vinterens Kuld maa selv min Kone,
 Samt den smigrende Løs mig aldrig kysse.
 Du — Du kysser nok smukt, samt mere smagfuldt! 10
 So jeg takker for mig; fra Hundesnuden
 Hænger Isen saa gul, og Skjæget stritter.
 Skam Dig altsaa engang, og vær fornuftig!
 Vinterkysene, Ven! lad dem kun fare,
 Gøt dem endelig op til Baaren kommer!

96. Gravskrift over et Barn.

Sorgfuld har Bassus begravet mig her, den liden Urbicus,
 Som fra det mægtige Rom hentede Fødsel og Navn.
 Blot sex Maaneder manglede jeg i de tidligste tre Aar,

Da Gudinden saa fæl sprængte den daarlige Traad.
Ach! hvad gavned min yndige Form? min Tunge? min Ungdom? 5
Fæld, naar Du læser om Sligt, Taarer paa denne min Grav!
Da er min Bøn, at Enhver, hvem Du ret ønsker at leve,
Først udi Nestors Nar seer den lethøjke Strøm.

97. Til Bogen om Cæsius Sabinus. [H.]

Om Sabinus Du kjender ret, Boglille!
Som er Umbriens Glands, dens Bii og Hæder,
Samt min elskede Pudens' eget Bysbarn,
Bring ham Digtene her! Selv midt i Syfler,
Selv om tusinde Sager stod for Døren, 5
Tid han skaffer sig dog til mine Digte.
Mig han haver jo kjer, og mig han læser,
Næst den yndede Turni vakre Skrifter.
Ei! hvor dette vil skaffe Dig et Navnrye,
Derhos mangen en Elsker, Roes og Hæder! 10
Nu man høre Dig vil paa Torv, i Gilder,
Buegange, Boutiker, Gader, Huse.
Naar Du sendes til ham, Enhver Dig læser.

98. Til Castor.

Castor kjober sig Alt. Hvad skeer? snart sælger han Altting.

99. Til Crispinus.

Gid Du bestandig maa see, Crispinus! Lordneren naadig,
Som i dit Memphis' Bye elkes Du ogsaa i Rom,
Naar Du vil gunstigen læse mit Digt i Keiserens Hofborg!
Keiseren haver jo selv laant dem sit Dre saatidt.
Har, som en redelig Læser, Du Mod at yttre tillige: 5
„Sikkert han er dog en Bii, Keiser! for denne din Dld;
„Heller ei stander han dybt under Marsus eller Catullus“
Er jeg fornøiet; vor Gud være forresten mit Haab.

Ottende Bog.

Til de Romeres Imperator, Domitianus, Cæsar Augustus, Germanicus, Dacicus, bringer Val. Martialis sin Hilsen!

Vel er det Tilfældet med alle mine Bøger, hvilke Du, mægtige Keiser! har skaffet Navnkundighed, det vil sige Livet, at de yndmygeligt træ hen til Dig, en Omstændighed, der bevirker, at de læses; men dog er det især den nærværende, hvilken udgjør den ottende af det samtlige Værk, som mere hyppigt end de Dørige griber Leiligheden til at vise Dig sin ærefrygtfulde Hengivenhed. Desto mindre havde jeg Opfindsomhed behov, i hvis Sted der nu var kommen saa rigelig Fylde. Alligevel har jeg paa enkelte Steder forsøgt at indføre nogen Afsværling ved at tilføie Spøg, dog ene af den Grund, at din guddommelige Beskedenhed ikke skulde finde din Roes i hvert enkelt Digt, uagtet vor Lovprisning lettere kan trætte Dig, end tilfredsstille os. Men uagtet de agtværdigste, og tillige meest anseete, Mænd have digtet Epigrammer, som synes at have antaget selve Mimens ubetingede Ordskæfthed, har jeg dog ikke tilladt de nærværende Digte, at føre saa dristigt et Sprog. Da Bogens større og fuldkomnere Deel er indviet til at forherlige dit hellige Navn, maa den erindre, at den kun ved en religiøs Reenhed kan nærme sig Templet. For at Læseren desbedre kan vide, at det er min fulde Agt at overholde denne Reenhed, vil jeg strax i Bogens Indgang aflægge min Bekjendelse i følgende lille Digt:

1. Til Bogen.

Du, som besøger vor Drotts, med Laurbær zirede, Hofborg,
Agtbart være dit Sprog; her maa Du bruge Respect.
Venus, Du nøgne, gaae bort! for Dig bestemtes ei Bogen;
Keisergudinde! kun Du, Pallas Athene, kom hid!

2. Til Janus. [H.]

Tidens Fader og Ordner, Janus Bifrons,
Dengang Isterens Helt han nylig skued,

Hefligt ønskede sig et Ansigt mere,
Ja! han ønskede sig end flere Dine.
Mens han taledes nu med alle Tunger,
Jordens mægtige Drot samt Altings Styrrer
Tiirfold Pyleren Nestors Nar han loved —
Føi saa dine dertil, vor Fader Janus!

5

3. Til Musen.

„Fem var sikkerlig nok; sex, syv er' ogsaa for meget;
„Musa! hvi morer det Dig, atter at drive dit Spil?
„Skam dig, og end dog engang! Navnkundighed kan jo ei give
„Digteren skjønnere Glands; Bogen er læst overalt.
„Selv naar Mæssala's Steen forvittret er sjunken i Gruset,
„Marmorpalaiet er Støv, hvilket Licinus har bygt,
„Læser man det, jeg skrev; ja manges en reisende Fremmed
„Vil til sit Fædrenehjem bringe tillige mit Digt.“

5

Endt jeg havde mit Ord; da svared den niende Søster,
Hun der salver saa rigt baade sin Dragt og sit Haar:

10

„Vil Du forglemme den lystige Spøg, uskjonsomme Digter?
„Er der, min dovne Poet! noget Du bedre forstaaer?
„Vil Du forandre din Soccus maaskee til en tragisk Cothurne?
„Eller i ligelig Tact skildre den rædsomme Krig,

„For at den Lærer saa strunk kan skrige sig hæst med din Digtning,
„Pine hver skikkelig Dreng, plage den voxende Møe?

15

„Sligt betænksumme Folk, de Satte, Forstandige digte,
„Hvilke den natlige Praas stedse ved Bøgerne seer!

„Dyp Du heller i Latiums Salt dine lystige Digte!
„Samtiden læse hos dig Skildring af Samtidens Liv.

20

„Lad det da synes, at Fløiten, Du har, er svarligen lille,
„Naar den, hvor lille den er, stikker de Andres Basun.“

4. Til Cæsar Germanicus.

Hvilket forfærdeligt Stimmel af Folk trint Latiums Altre,
Som for den seirende Drot bringe den lovede Skjenk!
Ei er det Menneſker blot, Germanicus! hvilke sig glæde,
Guderne, troer jeg, endog offere tilligemed dem.

5. Til Macer. [H.]

Mens hver Pige Du gier en Ring, o Macer!
Dphørt haver Du selv at eie Ringe.

6. Om Cuctus.

Intet kan fjæde mig meer, end Cuctus' Oldtidspokaler,

Heller jeg ønsker en Skaal af det Saguntiske Leer.
 Naar han beretter sit mulnede Sølv's bedagede Stamtræ,
 Skimler endogsaa hans Viin under den Brævlendes Snak.
 „Denne Pokal paa Laomedons Bord man skuede fordum; 5
 „Blot for at vinde sig den, bygged Apollo hans Muur.
 „Rhoecus, den vilde, med denne Pokal begyndte paa Kampen
 „Mod de lapithiske Mænd; Kruset har Buler, Du seer.
 „Den, med den dobbelte Bund, man regner fra Ddingen Nestor,
 „Pylereus Finger har slidt Duen paa Hankene glat. 10
 „Hist I finde den Skaal, udi hvilken Achilles befaled
 „Viin af en ædlere Sort blandes til Bennernes Brug.
 „Her Pokalen I see, med hvilken den deilige Dido
 „Drak sin Bitias til ved de Trojaneres Fest.“
 Naar man nu ret har beseet hans skimlede Kunstrariteter, 15
 Saaer man i gammel Pokal dog kun en Viin, som er ung.

7. Til Cinna.

Lykkes Dig dette Veltalenhed, Mand! eller Sager at føre?
 Timerne vare jo ti, Ordene vare kun ni,
 Skjøndt Du forlangte med frygteligt Skraal en fire Clepsydrer!
 Tie — nei dette forstaaer sikkerligt Ingen, som Du.

8. Til Janus, i Anledning af Reiserens Hjemkomst.

Skjøndt det hurtige Aar Du giver Begyndelse, Janus!
 Og dit Die kan see Tiden, som iled forbi;
 Skjøndt de hilse med Løfter paa Dig, og give dig Straf,
 Purpurkaaberne selv og de fortrinligste Mænd,
 Mere det glæder Dig dog, til Lykke for Latiums Rige, 5
 At i din Maaned man saae Guden besøge sit Hjem.

9. Til Quinctus om Hylas.

Dengang han næsten var blind, ni Unzer han bød Dig, o Quinctus!
 Get af Dinene gif; nu kun det Halve han bød.
 Skynd Dig, og Pengene tag, mens Leilighed gives til Indtægt;
 Bliver han formelig blind, ei Du erholder en Hvid.

10. Om Bassus. [J.]

For Bassus nys har Rapper kjøbt af tyrisk Rødt
 For otte tusind — prima Sort — en reen Profit.
 „Var Kjøbet godt?“ Javist; thi han betaler ei.

11. Til Cæsar Domitianus.

At til dit Hjem Du er kommen igjen, har Rhinen erfaret,
Saasom den Raabet fornam af dine jublende Folk.
Sikkert Sarmaternes Land, de Geteres Stammer og Ister
Skjald ved den voldsomme Fryds heel ubetæmmede Skrig.
Medens man længe bevidned sin Fryd paa den mægtige Circus, 5
Ingen bemærked det Spænd, hvilket alt fjerde Gang løb.
Rom ei elskede Nogen saa høit, selv ikke Dig, Cæsar!
Ei i en høiere Grad elske det kan, om det vil.

12. Til Priscus.

Hvorfor jeg ikke vil tage til Viv en Mæe, som har Penge,
Spørger Du; nødig som Mand under min Kone jeg staaer.
Altid, jeg mener, en Kone bør staae under Manden, o Priscus!
Eighed findes kun da mellem en Mand og hans Viv.

13. Til Gargilianus.

Slaven blev solgt som Nar, og tyvetusind han kosted;
Giv mig da Summen igjen; Narren er nu bleven klog.

14. Til en grusom Ven.

For at beskytte mod Kuld det blege ciliciske Frugttræe,
For at den skarpe Luft ikke skal bide dets Skud,
Sætter Du Ruder mod Vinterens Storm, gennem hvilken Du henter,
Hvergang Dagen er klar, Solens oplivende Skin.
Mig man giver et Hul, ei ganske forsynet med Ruder, 5
Hvilket ei Boreas selv ønsked at vælge til Hjem.
Vil Du da give din Ungdomsven saa ussel en Bolig?
Altsaa bag ved dit Træe finder jeg sikrere Lye?

15. Til Domitianus.

Medens din Hæder forøges paanye i Pannoniens Krige,
Dffringer bringes til Zeus, da han besøger sit Hjem,
Byder Senatet med Ridder og Folk taknemmelig Virak,
Mens det samlede Folk nyder sin tredie Skjenk.
Romerer tæller selv denne Triumph, skjøndt ikke den holdtes, 5
Lauren er ogsaa din Roes, saasom den skaffede Fred.
Kan Du nu see, hvor kjerligt dit Folk hengiver sig til dig?
Keiserens ypperste Dyd er at han kjenner sit Folk.

16. Til Cypærus. [H.]

Du, som nyligen var, Cypærus! Bager,
Gynder, som Advocat, vel hundredtusind.

Alt fortærer Du dog, og laaner altid.
Nei! din Bagernatur Du kan ei glemme;
Brød levere Du kan, men ogsaa Melet.

17. Til Sextus.

Sextus! jeg førte din Sag; totusind Du selv accordered,
Tusind Du sendte mig blot; sig mig: hvad er det for Spøg?
„Det, som Du talte“ Du siger, „var Snavs, og Sagen Du tabte“
Dobbelt da burde jeg havt, saasom jeg skammede mig.

18. Til Cirinius.

Dersom Du gavst Epigrammerne ud, Du haver alt digtet,
Lige vi stode da nu, eller maaskee var Du størst.
Dog til din Ungdomsven Du tager saa redeligt Hensyn,
At Du tillader han sine hæve sig høit over dit.
Ogsaa Virgilius prøvede ei paa Flaccus' Digtning, 5
Skjøndt i pindarisk Land sikkert han høiere stod;
Ja for Varius veeg han i Roes paa romersk Cothurne,
Skjøndt i det tragiske Sprog sikkert han Mesteren var.
Mangen en Ven kan give mig Guld og sjeldne Præsenter,
Dog er det sjelden, en Ven viger for Bennen i Mand. 10

19. Om Cinna. [J.]

En fattig Karl han synes vil, og — er det og.

20. Til Varus.

Skjøndt Du forfærdiger vist tohundrede Stropher om Dagen,
Aldrig Du læser dog op; dumt, min Varus! og klogt.

21. Til Morgenstjernen.

Phosphorus! kom med dit Lys! hvi sinker Du denne vor Glæde?
Keiseren drager jo hjem; Phosphorus! kom med dit Lys!
Roma beder derom. Mon Du bruger den milde Bootis
Lastvogn, saasom Du gaaer frem med saa trevent et Lys?
Leda's Tvillingebørn Du kunde ved Cyllarus skille, 5
Castor byder vel selv, uden at tvinges, sin Hest.
Solen vil frem; hvi sinker Du ham? Alt Kanthus og Methon
Gumle paa Toilen; alt staaer Memnon's Moder beredt.
Langsomt viger dog Stjernernes Hob for Dagingens Lysstjær;
Selve Selene har Lyst Romernes Konning at see. 10
Kom Du, vor Cæsar! om Natten endog, stod Stjernen paa Himlen,
Mangler dog Folket ei Dag, naar det besidder sin Drot.

23. Til Rusticus.

Altsaa jeg tykkes dig, Rusticus! haard og en frygtelig Fraadser,
Saasom, da Maden var slet, dygtig jeg pidsked min Kof?
Tykkes Dig saadan en Grund for ringe til Koffen at pidske,
Siig mig: af hvilken en Grund pidske da Folk deres Kof?

24. Til Cæsar Domitianus.

Naar i min lille, samt frygtsomme Bog jeg beder om Noget,
Opfyld Digterens Bøn, hvis den er ikke for stor.
Om Du endogsaa giver et Nei, forund mig at bede,
Aldrig blev Jupiter stødt, bød man ham Virak og Bøn.
Ikke den Mand, som danner en Gud udi Guld eller Marmor,
Skaber os Guder; o nei! det er de Bedende blot.

5

26. Til Cæsar Domitianus.

Ganges' Søger, som fører sin Fangst paa Syrcaniens Ganger,
Frygter ei saadan en Hob Tigre paa Indiens Mark,
Som, af en frygtelig Art, dit Rom, Germanicus! skued;
Tælle hvert Morfskabsyn, evner ei Nogen af os.
Selv over Bacchi Triumph din Kampplads haver dog Forrang;
Dver den seirende Guds Midler og Evner Du staaer,
Saasom, da Guden lod spænde for Vogn den tabende Jnder,
Nøisomt af Tignerens Art ene han valgte sig to.

5

27. Til Gaurus.

Riig og bedaget Du est. Enhver, som sender dig Gaver,
Siger (ifald Du er klog, eller har Følelse): døde!

28. Den, af Parthenius skjenkede, Loga.

Indige Loga, Du elskede Skjenk af min flinke Beskytter,
Nævn mig den enkelte Hjord, som Du vil være til Ziir!
Blomstrer til Dig det Appuliske Græs paa Phalanthus' Marke,
Der, hvor Galæsus' Flod møtter Calabriens Eng?
Haver Tartessus' Strøm, som qvæger Iberiens Stalde,
Bactis, fyldt Dig reen paa det hesperiske Faar?
Muligen talte dit Uld hver Munding af Floden Timavus,
Fordum Cyllari Drik, førend den steeg udi Skye?
Ja! Du er næsten for god at bære Laconiens Farve;
Ei er Milétus værd sliig en fortræffelig Uld.
Dver Augusteren, førend den faldt, over Lilier, staaer Du,
Samt over Filsbeen selv paa det tiburtiske Fjeld.
Sparta's Svane maa vige for Dig, samt Paphiske Duer,

5

10

Perlen tillige, saa prud, fra den ægyptiske Søe.
 Dog, om endogsaa hans Skjænk med Sneen sig maaler i Hvidhed, 15
 Er den dog neppe saa reen, som min Parthénii Sjel.
 Ikke jeg kaarede mig Babyloniens stolte Bevandter,
 Skjøndt de baldyredes smukt ved en Semiramis' Maal;
 Ikke jeg heller beundrede mig udi Phryrus' Gulddragt,
 Dersom Du skjenkede mig selv det æoliske Dyr. 20
 Dog — hvor Alle vil lee, naar de skue min slidte Lacerna,
 Og de ved Siden af den sine Pallatiums Skjænk!

29. Disticha.

Skriver man Disticha, Ven! da vil man behage ved Korthed;
 Dog, hvad gavner vel det, blive de dog til en Bog?

30. Scævola paa Skuepladsen.

Dette betragte vi nu som en Leeg paa Keiserens Kampplads,
 Hvad der i Brutus' Tid stod som den ypperste Roes.
 See, han griber i Luerne kjæft, og nyder sin Pinsel!
 See, hans bydende Haand tvinger den ængstede Ild!
 Selv som rolig Beskuer han staaer; den herlige Hvores 5
 Død forskaffer ham Lyst; Dffringen danner hans Fryd.
 Dersom han ikke blev reven afsted, skjøndt nødig, fra Straffen,
 Trodsig den Anden han jog ind i den mattede Ild.
 Ei, efter saadan en Daad, jeg spørger hvad for dum han gjorde;
 Selv har jeg skuet hans Haand; Manden jeg kjender tilbunds. 10

31. Til Dento.

Nu, tilforladelig, Mand! en selsom Bekjendelse gjør Du:
 Bed er om faderlig Ret, skjøndt Du er nyligen gift.
 End dog engang at trætte vor Drot med evige Bønner!
 Kom (den Reise var lang) kom nu til Hjemmet engang!
 Medens fra Konen Du reiste din Bei, og søgte saa længe, 6
 Rollinger, ikke blot tre — fire Du finder, min Ven!

32. Uretulla's Due.

Mens, Uretulla! Du roligen sad, en fredelig Due
 Sænkede sig i din Barm ned fra den lustige Skye.
 Agtes det kunde som Træf, om fløiet den var, da den saaes;
 Men, skjøndt Flugten var frie, ikke den lysted at gaae.
 Nu har den elskende Søster en Grund, at haabe det Bedre, 5
 Muligen rører vor Bøn Verdens almægtige Drot.
 Vente Du kan, fra Sardiniens Land din fjernede Broder
 Utter vil vende til Rom; Duen tør være Dig Bud.

33. Til Paulus, om en tilsendt Skaal.

Paulus! et Blad af din Prætorfrands Du haver mig tilsendt,
 Hvilket, ifølge dit Bud, jeg skal betragte som Skaal.
 Guldet, som Laage saa fint, bedækked jo nys din Coulise,
 Hvilket dit Safransvand letteligt skyllede bort.
 Var det en Guldplæetstump, som muligt din listige Slave 5
 (Hvilket jeg snarere troer) skræbed af Sopher'en bort?
 Føle den kan endogsaa en Myg, naar den flyver i Fraastand,
 Sommerfuglene selv sætte den let udi Gang.
 Hæng den paa Lamperne op, den zitrer alene ved Dampen,
 Brister endogsaa ved Wiin, sagtelig hældet deri. 10
 Dadler forgyldes ved dette med Spyt paa den første Calendæ,
 Hvilken den stakkels Client bringer som ringe Present.
 Trævlen er ikke saa fin udi Bønnen, man faaer fra Ægypten,
 Tykkere Lilieblad visner i brændende Sol.
 Ikke paa sa a d a n en Traad sig Edderkoppene vove, 15
 Ikke den hængende Orm spinder sa a luftige Spind.
 Sminken af Kridt er tykkere lagt paa gamle Fabulla;
 Blæren, som bokler paa Band, stærkere er af Gehalt.
 Nættet er tykkere snoet, som værner om Damernes Haarlok,
 Og det bataviske Skum paa de Latineres Haar. 20
 Ungen, som ligger i Leda's Æg, er dækket med sliig Hud;
 Panden af saadanne Baand dækkes i Halvmaaneform.
 Dog hvi sende mig Skaal? Du kunde jo sendt mig en Lumling,
 Ogsaa en Sølvsee blot kunde Du heller mig sendt.
 Dog — jeg tager jo Munden for fuld, naar jeg taler om Sølvsee, 25
 Paulus! ligesaa godt Intet Du kunde mig sendt.

35. Det værdige Ægtepar. [H.]

Skjøndt i Sind og i Skind I ere lige,
 Han en lumpen Gemahl, Du lumpen Qvinde,
 Kan (det undrer mig dog) I ei forliges.

36. Til Cæsar Domitianus.

Cæsar! skue med et Smil Pyramidernes drotlige Pragtstads!
 Memphis, Barbarernes Hjem, tier om Østlandets Værk.
 Uselig er den Ægypters Daad, i Ligning med dit Hof;
 Solen ei skued paa Jord nogen saa kostelig Ting.
 Bjerge, man skulde jo troe, sig hævede, syv udi Tallet; 5
 Osra var ikke saa høi, medens det Pelion var.
 Saaledes stiger din Bolig i Skye, at Toppen af Slottet
 Hører, af Stjerner bedækt, Tordenen under sin Fod.

Dgfaa med Phoebus' Lys den mættes tilfulde, før Andre,
Selv før Circe faaer seet Faderen, naar han staaer op. 10
Slottet, som støder med Taget mod Skye, kan staae sig mod Himlen,
Ene med Eieren dog ikke sig maale det kan.

37. Til Polycarmus.

Naar Cajetan Du giver igjen hans Pengeskrivning,
Mener Du der ved han fik hundredetusinde, Ven?
„Ei! han skyldte dem dog.“ Polycarmus! spar din Forskrivning!
Derimod laane Du ham atter totusind paanye!

39. Til Domitianus.

Fordum mangled et Sted, som kunde tilbørligen rumme
Baade Pallatiums Fest og den ambrosiske Ret.
Cæsar! nu er det lyst at tømme det herlige Bæger,
Samt Pokalen, beredt ved Ganymædes' Haand. 5
Silde, jeg beder, Du ønske Dig Gjest hos den vældige Tordner!
Længes Du efter ham, Zeus! heller Du komme til ham.

41. Til Faustinus.

Ei Athenågoras, gnaven og sær, mig Gaverne sendte,
Som jeg ellers er vant, midt i December at faae.
Ikke saa lige jeg veed, om Manden blev gnaven ved Saadant,
Eet alene jeg veed, gnaven derover blev jeg.

43. Til Fabius og Chrestilla.

Fabius jorder de Roner, han har; Chrestilla Gemahler;
Begge med Liigblus staae, naar de har Bryllup, i Haand.
Venus! o pus paa hinanden dem løs! da bliver nok Enden,
At Libitina vil faae Parret, og det paa engang.

45. Til Flaccus, i Anledning af P. Terentii Hjemkomst.

Priscus Terentius kommer igjen fra Siciliens Kyster;
Slig en fortræffelig Dag mærkes med hvideste Steen!
Ankeret frem! i Alder omtrent saa gammelt, som Seclet!
Vinen er muligen tyk; vel! gjennem Sien den gaae! 5
Naar forundes vel atter mit Bord saa herlig en Festnat?
Naar, med saa billig en Grund, faae vi os atter en Ruus?
Naar den cytheriske Cyperens De gjengiver os Flaccus,
Da er der atter en Grund til en fornøielig Fest.

46. Til den unge Cestus.

See! hvilket barnligt Sind, hvilken Fromhed er i dit Mafyn,
Du, som i Kyndighed staaer over Hippolytus selv!
Gjerne gik Doris i Badet med Dig, ja selve Diana;
Over sin phrygiske Ven satte Cybele Dig høit.
Selv Ganymedis Plads Du kunde hos Jupiter vinde,
Naar Du ei blyfsom gavst Herren alene dit Kyss.
Lykkelig er den Brud, som gantes med Dig, som sin Mage,
Held ledsage den Møe, hvilken Dig gjør til en Mand.

5

47. Manden med det kunstige Skjæg.

Noget af Skjæget er raget; men Noget er studset alene;
Noget er pillet. Hvo troer, Hovedet eies af een?

48. Crispinus' Kappe.

Hvem han gav sin Kappe saa fin, Crispinus ei mindes,
Medens han, skiftende Dragt, fastede Toga'en om.
Giv ham, hvo Du end est, den herlige Kappe tilbage;
Ikke Crispinus blot, Kappen forlanger det selv.
Ei er det Alle, som gaae med en Dragt, der mættes af Purpur;
Ene den finere Mand egner den pragtfulde Glands.
Er' Syverier din Fryd, samt rasende Lyst til at snyde,
Hellere Toga'er stjæl! lettere skjuler man dem.

5

49. Om Ufper.

Ufper er blind, men elsker en Møe, som er virkelig deilig;
Utsaa (hvad ofte skeer) elsker han meer, end han seer.

50. Til Cæsar Domitianus.

Stort, som det festlige Bord, dengang Giganterne fældtes;
Stolt, som selve den Nat, hvilken de Salige nød,
Da, mellem Gudernes Hob, Gudfaderen hvilte saa venligt,
Og da Jupiter selv skjænkede til Faunerne Wiin,
Sligt et Gilde forherliget har, o Cæsar! dit Laurbær,
Over den jordiske Fryd Guderne selv bleve froe.
Ridder, Senator og Almuesmand med Keiseren spiser:
Kom ved sin Høvdings Bord nyder Ambrosiakost.
Meget Du lovede os; dog mere Du holdt, end Du loved.
Sportulen loved Du os, ordentligt Gilde vi faae.

5

10

51. Instantius Rufus' Skaal.

Ei! hvilken pragtfuld Skaal! Er det Myus' Værk eller Myrons?
Er det en Mentors Kunst eller maaskee Polyclets?

Ei er den gulsten og mørk ved en Plet, og Stoffet ei heller
 Blandes med andet Metal; lad den kun prøves ved Ild!
 Ei med et lysere Guult Electrum straaler, det ægte, 5
 Sneehviden Fjlsbeen selv stikkes af saadant et Stof.
 Værket ei viger for Stoffet i Værd; og, ligesom Luna
 Fylder med lysende Glands hele sin Kreds, er den rund.
 Der staaer Phryrus' Buk, med æoliske Totter bedækket,
 Søsteren havde vel seet heller at ride paa den. 10
 Han, som klipper Cinyphernes Haar, vist skaanede denne;
 Bacchus! ham undte Du vist, at han begnaved din Vært.
 Amor, med Binger af Guld, har sat sig til Rytter paa Dyret,
 Medens den barnlige Mund blæser paa Fløiten af Rør.
 Saaledes svømmed hiint Marsvin frem med den Lesber, Arion, 15
 Bærende Skjalden, der sang, over det lyttende Hav.
 Fyldes nu skal min fortrinlige Skjenk med en ypperlig Nectar,
 Ei ved ethvert Slags Træl; Cestus! alene ved Dig.
 Cestus, o Du, som er Tasselets Pryd, istjenk mig Setiner;
 Drengen er tørstig, jeg seer, Bukken er ligesaadan. 20
 Rufus' Navn betegne mit Tal for de enkelte Dser,
 Saasom alene ved ham fik jeg den herlige Skjenk.
 Hvis Telethusa nu kommer herhid og forhøier min Glæde,
 Rufus! da nyder jeg blot tredie Deel af dit Navn.
 Løver hun noget, da drikker jeg syv; men bliver hun borte, 25
 Da, for at quæle min Sorg, drikker jeg hele dit Navn.

52. Til Ceditianus. [H.]

Nys min egen Barbeer, saa høist fortrinlig,
 At ei Thalamus selv i Kunsten stak ham,
 Han, som Drusernes Skjæg og Nero's raged,
 Har jeg, Ceditianus! sendt til Rufus,
 For at gjøre hans Kind tilbørlig glattet. 5
 Mens han, efter hans Ordre, piller hvert Haar,
 Altsom hiin med sit Speil veileder Haanden,
 Glatteer nøie hans Hud, og heel vidtløftig
 Gjør sig atter en Tour hen over Hagen,
 Kom min egen Barbeer — med Skjæg tilbage.

53. Til Catulla. [H.]

Hør, Du smukkeste Møe blandt alle Piger!
 Hør, Du lumpneste Tøs blandt alle Tøse!
 Ach! hvad vilde jeg dog, Catulla! ønske,
 At Du mindre var smuk, og mere tugtig!

54. Til Cæsar Domitianus.

Du, som har givet os Stort, men sikkerlig giver os Større,
Du, som, beseirende hver, ogsaa beseired Dig selv!
Ikke formedelst din Skjænk Du elskes, o Cæsar! af Folket,
Skjenken er Borgerne fjer, Cæsar! alene ved Dig.

55. Til den Samme, om Løven.

Ket, som man hører en frygtelig Larm i Numidiens Drken,
Hvergang Løvernes Brøl runger i Skovenes Dyb,
Naar til den puniske Stald den ængstede Hyrde maa kalde
Baade den skræmmede Tyr og det forfærdede Faar,
Saadant et Udyr brølede nys paa det romerske Kampsand; 5
Brølet var stærkt, som en Floks; kom dog alene fra een.
Men det var en, som Løverne selv betragted, som Konge,
Scepteret maatte den faae, selv af Numidernes Folk.
Hvilken fortreffelig Pynt udfolded den trindt om sin Nakke,
Medens i Halvkredsform Manken sig hæved, som Guld. 10
Smukt i det kraftige Bryst ham klædte det vældige Jagtspyd,
Just i sin Hædersdød fandt han ulignelig Fryd.
Hveden erlanged Du, Sibyens Land! saa mærkeligt Udyr?
Mon fra Cybèle's Nag Dyret begav sig herhid?
Haver Din Broder maaskee, eller ogsaa din Fader tilsendt Dig 15
Dyret, Germaniens Drot! fra den herculiske Luft?

56. Til Flaccus.

Skjøndt vore Fædres Tid ei mægter at staae sig mod vor Tid,
Dg, under Keiserens Skjerm, Rom er forøget i Magt,
Undrer det Dig, der mangler en Mand, som den kraftige Maro,
Ut paa saa høi en Basun spiller ei Noget om Krig.
Skaf Mæcener os først, da mangler ei, Flaccus! Maroner, 5
Dg en Virgilius selv finde Du skal paa dit Gods.
Mistet han havde sin Gaard, som laae ved det arme Cremona;
Tityrus, sorgfuld og svag, gjenned sit flygtende Dvæg.
Maatte den tusciske Ridder da lee. Den trykkende Armod
Fjerned han hurtig, og bød aldrig at tænke paa Flugt. 10
„Tag imod Penge!“ saa lode hans Ord; „vær Digternes Konge!
„Til min Alexis hist kunne vi dele vor Lyst.“
Just ved Cierens Bord han stod, den deilige Yngling,
Medens den yndige Haand skjenked Falernereren i;
Rækked ham Skaalen, han nippede til, med de rødmende Læber, 15
Hvilke, ved yndig Form, kunde bevæget en Zeus.
Flux Galathæa, den plumpe, nu svandt af Digterens Tanke,

Theslyis glemte han nu, samt hendes Solbrandskind.
 Strax om Stalien fatted han Plan, om Helten og Krige,
 Han, som nylig begravd Myggen i tarveligt Svad.
 Heller ei nævne jeg vil vore Marsker og Varer og andre
 Store Poeter, hvis Tal ikke man nævner saa let.
 „Altsaa blev Du en Virgil, om Du fikst Mæcenatiske Gaver?“
 Om just ikke Virgil — Marsus jeg sikkerlig blev.

20

57. Om Picens.

Tre vare Tændernes Tal; dem spytted han fra sig i Hoste,
 Medens han satte sig ned, der hvor han faared sin Grav.
 Brokker af Munden saa bred han samlede nu i sin Kjortel,
 Selv bedækkede han disse med Dyrger af Jord.
 Samle hans Bæn, behøver nu ei hans kommende Arving;
 Slig Belvillighedsdaad ydet han haver sig selv.

5

59. Til den eensiede Tjv.

Skuer Du Karlen derhenne? Kun eet er Diet, han bruger;
 Under hans Pande, saa fræk, ligger det skjult i et Hul.
 Ikke foragte Du ham! mellem Tjvne er han en Mester;
 Selv Antolycus ei var saa gesvindt paa sin Haand.
 Er han til Gjest, erindre Du maa at vogte ham nsie;
 Da har han travlt, og han seer da med sit Die for to.
 Skeer og Bægere gange fortabt' for den ængstede Tjener,
 Og i hans dampende Barm skjuler sig mangen Salvat.
 Ogsaa han lister behændig fra Ryg den synkende Kappe,
 Medens han ofte gaaer hjem, svøbt i et dobbelt Bevandt.
 Faldt der en Tjener i Søvn, da blues den listige Snyder
 Ei ved at stjæle hans Lys, om det endogsaa er tændt.
 Er der nu intet at faae, da gaaer han med listige Trækker
 ' Trint om sin Tjener, og selv stjæler han da sine Skoe.

5

10

60. Til Claudius.

Ligne Du kunde maaskee Palatinercolossen i Hvide,
 Hvis Du, Claudius! sank blot halvanden Fod ned.

61. Om Charinus. [J.]

Charinus raser, teer sig vild af bare Mid,
 Og leder om en kraftig Green at hænge sig.
 Dog ei fordi man læser mig al Verden rundt,
 Fordi mit Digt, med pragtfuld Knap og Cederduft,
 Er spredt omkring i hvert et Land, som lystret Rom;
 Nei! blot fordi jeg kjøbte mig et Sommersted,

21

5

Dg kjører ei, som forhen, med et leiet Spænd.
Hvad Ondt skal jeg nu ønske ham for saadant Mid?
At han maa faae et Sommersted og eget Spænd.

10

62. Om Picens.

Naar Epigrammer han skriver endog paa Ryggen af Bladet,
Er det da sært, at en Gud vender ham Ryggen derved?

63. Om Nulus.

Nulus har Théstylus kjer, dog elsker han ogsaa Alexis;
Min Hyacinthus selv, troer jeg, gefalder ham godt.
Hvo betvivler vel nu, Poeter ere ham kjere?
Nulus haver jo Lyst ogsaa til Digternes Lyst.

65. Til Domitianus.

Pladsen, hvor Templet staaer til „den hjemad vendende Lykke“
Stolt ved sin herlige Pragt, nys var en lykkelig Plet.
Her, bedækket med hæderligt Støv fra sin Kamp udi Norden,
Stod vor Keiser, og gjød straalende Glands fra sit Blik.
Her i sin hvideste Pjunt, omvundet med Laurus i Haaret,
Hilsede Roma sin Drot baade med Hænder og Mund.
Stedet blev Keiseren kjert. Det vise fornyede Gaver;
Buen, et Tegn paa Triumph, tyder, at Seiren vi vandt.
Dobbelte Bogne man seer; Elephanter tjene til Forspænd;
Keiseren, dannet i Guld, styrer det mægtige Nag.
Værdig er saadan en Port, Germanicus! dine Triumpher;
Saadan en Indgangsport egner Navortis' Bye.

5

10

67. Til Cæcilianus.

End ei Drengen har meldt, den femte Time er kommen,
Dog indfinder Du dig, Cæcilianus! som Gjest.
Knap har den hæfere Fjerde Processer bestemt til imorgen,
Nylig har Floras Wildt løbet i Sandet sig træet.
Skynd dig, Callist! kald Slaverne frem, skjøndt endnu ei tvættest,
Læg vore Hønder omkring! Cæcilianus! sid ned!
Varmt Vand kræver Du frem; end bragte man ikke det kolde;
Lukket er Rjøkkenet end; Urnen er nøgen og kold.
Kom, naar Solen staaer op! hvi vente til Timernes Femte?
Frokost haaber Du her? det er for silde, min Ven!

5

10

68. Til Entellus.

Den, som har skuet Corcyra's Drot og hans herlige Gaver,
Finder en høiere Lyst, naar han beskuer din Gaard.

9

Blot for at hindre, misundelig Kuld skal skade din Druer,
 Og den Encæiſke Frugt gnaves af isnende Vind, 5
 Lever nu Ranken i Eye, bedækket af skinnende Ruder,
 Yppige Druer man seer, skjøndt under dækkende Laag.
 Saaledes finner en qvindelig Form gjennem Klæder af Silke,
 Saaledes tæller man Steen nede paa Kildernes Bund.
 Ikke saa lidet endda Naturen indrømmede Kunsten;
 Vintren, skjøndt den er gold, tvinges at bringe dig Høst. 10

69. Til Bacera: [H.]

Oldtidsdigtere blot Du vil beundre,
 Ifkun døde Poeter faae dit Bifald.
 Dog, tilgive Du mig, din Roes kan ikke
 Dække Tabet, ifald for den man døde.

70. Om Nerva.

Stor, som den herlige Nerva's Roes, er ogsaa hans Svada;
 Ene Beskedenheds Baand fue hans kraftige Mand.
 Skjøndt i et rigeligt Drag han eoned at tømme Camoenens
 Yppige Kilde, dog helst ydmøgt han lider af Tørst, 5
 Noiet med simpel Krands omkring den pieriske Linding,
 Uden at ville med Vold tvinge Navnkundighed frem.
 Dog erkjender Enhver vor Tids Tibullus i Nerva,
 Naar man kjender tilgavns Nero's fortrinlige Digt.

71. Til Postumianus.

Ei har ginge forbi, da, Postumianus! Du gavst mig
 Midt udi Vinterens Tid fire Pund Sølv til en Stjensk.
 Flere jeg haabede nu (thi enten bestaae, eller vore
 Bør en Foræring), da kom, ach! idethøieste to. 5
 Høsten gik dybere ned i det tredie Aar og i fjerde;
 Blot et Septicif Pund blev i det femte mit Lod.
 Otte var' Unzerne blot, som Skaalen veied i sjette;
 Næst efter otte jeg fik ifkun et Bæger paa sex.
 Ottende gav mig en Skee; dog neppe den rummed en Sertans; 10
 Steen for niende Aar tyndere var end en Naal.
 Nu har det tiende Aar ei Noget, det eoner at sende,
 Stiig dog, Postumian! op til de fire paany!

72. Til Bogen. [H.]

Skjøndt ei pyntet med Purpur, samt ei skrabet
 Ved den tørrede Pimpsteens haarde Gnidning,
 Lyst Du haver at følge med Artanus,

Hvem det deilige Marbo's Hjemsted kalder
 (Marbo, Digterens Botiëni Bugge)
 Til, som Dommer, at bære Aarets Fasces.
 Altsaa vinder Du her et dobbelt Dufte,
 Deels den herlige Ven og deels hans Hjemsted.
 Ach, hvor ønskede jeg, at jeg var Bogen!

5

73. Til Instantius.

Ingen, Instantius! lignes med Dig udi redeligt Hjerte,
 Ingen i Simplicitet, eller i Hjertelighed.
 Naar min Thalia Du vilst forlehne behørig Kræfter
 Til et fortreffeligt Digt, giv mig den elskede Møe!
 Du ved Cynthia blevst, du kaade Propertius! Digter;
 Bæne Lycôris! kun Du skjenkede Gallus Genie.
 Rye, som heldig Poet, Tibull fra Mëmefis hentet;
 Hvad, Catullus! Du hvad, Lesbia havde dictert.
 Mig skal Mantua's Bue og Peligneren agte som Digter,
 Naar en Alexis er min, naar en Corinna jeg faaer.

5

10

74. Til en slet Dienlæge.

Dienlæge Du varst; men senere blevst Du en Fægter;
 Hvad Du som Doctor har gjort, gør Du som Fægter endnu.

76. Til Gallicus. [H.]

„Siig, velsignede Marcus! siig mig Sandhed!
 „Ei der gives en Ting, jeg før vil høre.“
 Sligt, forinden et Digt Du reciterer,
 Sligt, saa ofte Du har en Sag at føre,
 Stedse tigger Du om, samt be'er indstændigt.
 Afslaae denne din Bøn, det vil jeg nødig.
 Eet jeg siige Dig kan, og det er Sandhed:
 Nødig høre Du vilst den skjære Sandhed.

5

77. Digteren til sin Ven Liber.

Liber, som elskes med Rette saa høit af samtlige Venner,
 Du, som fortjener et Liv midt udi Roser og Duft,
 Hvis Du er klog, da skinne dit Haar af Syriens Nardus,
 Medens dit Hovede selv dækkes af Blomsternes Krands.
 Gjennem det klare Chrystal lad blinke den røde Falerner!
 Dagsaa den elskede Møe varme tillige din Seng!
 Den, som levede saa, om endog han endte lidt tidligt,
 Har forlænget sit Liv, selv om det gaves ham kort.

5

78. Om Stella's Festsplil.

Saadant et festligt Spil, som Phlegra-Seieren kræved,
 Eller, Nyæus! Du selv, efter det indiske Tog,
 Fik vi af Stella, da Keiseren holdt Sarmatertriumphen,
 Dog — hvor bestedent og fromt! — tykkes det Hele ham Smaat.
 Ikke han fik udi Hermus nok med dens mudrede Guldstrøm, 5
 Tagus ei heller, som gaaer fjernt i Hesperiens Land.
 Hver Dag bringer Foræring paany; ei Rigmandens Bænke
 Mangler, mens kostelig Skjenk drysfer blandt Pøbelen ned.
 Snart i en dæmrende Skye fremspringe de lystige Penge,
 Snart et rigere Lod skjenker det Wildt, som man saae. 10
 Glad man stikker Billetten til sig, og Tuglen paa Sedlen
 Falder dog Cieren til, uden at vorde spolært.
 Derhos Bognenes Tal! de tredive Prise for Kampen,
 Hvilke selv Consuler to neppe forlehnede os!
 Cæsar! det Hele forhøiedes dog ved Vren, Du viste, 15
 At Tilskuer Du varst selv ved din egen Triumph.

79. Til Fabulla. [H.]

De Veninder, Du har, er' enten gamle,
 Eller, hvad der er værre, meer end grimme.
 Dem geleides Du af; de slæbes med Dig
 I Theatere, Gilder, Buegange.
 See! saa bliver Du ung og smuk, Fabulla!

80. Til Domitianus.

Cæsar! Du viser Mirakler paany fra den hellige Fortid,
 Selv ei nænne Du kan, Oldtidens Sekler skal døe,
 Atter Du viser os det, som var Skik paa Latiums Kampplads,
 Og med den simple Haand strider den modige Karl. 5
 Saaledes bringer Du selv vore Fortids = Templer i Vre,
 Og ved den pragtfulde Zeus Oldtidscapellet man seer.
 Altsom Du bygger os Nyt, Du ligner tillige det Gamle;
 Saaledes fylde vi Dig det som har været og er.

81. Om Gellia. [H.]

Aldrig Gellia spor ved Dindymène,
 Ei ved Nvien, som dyrkes hist ved Nilen,
 Ei ved nogen Gudinde, ei ved Guder:
 Naar hun spørger, det er ved hendes — Perler.
 Dem hun venligen kryster, dem hun kysfer, 5
 Dem hun kalder sin Broder, dem sin Søster.

Ja hun elsker dem meer, end sine Smaabørn.
Staklen siger, at, hvis hun disse misted,
Ei en eneste Stund hun blev ilive.
Her, o Papirian! det var beleiligt,
At Serenus benytted sine Fingre.

10

82. Til Domitianus.

Medens den øvrige Sværm Dig rækker, o Cæsar! sit Bønnskrift,
Ogsaa jeg rækker min Drot dette mit stakkede Digt.
Guden kan syfle med Rigernes Vel, men ogsaa med Muser;
Ja jeg sikkerlig veed Digterens Krands er Dig fjer.
Laal dine Digtere, Drot! vi ere jo Alle din Hæder;
Os Du sørger jo for; vi er' din ypperste Fryd.
Heller ei Egene blot Dig klæde, samt Musernes Laurbær!
Ogsaa fra Borgernes Haand tag mod en Vedbendekrands!

5

Niende Bog.

1. Til Avitus.

Du, som er kjendt, tiltrods for Dig selv, som ypperlig Digter,
Som, naar længst Du er død, finder den værdige Løn,
Sæt mig følgende Vers under Busten, Digterens Billed,
Hvilken Du stillede nys blandt de berømteste Mænd:
„Stjøndt Bagateller jeg skrev, dog Ingen skal tage min Palme; 5
„Stjøndt Du beundrer mig ei, Læser! Du haver mig kjer.
„Større Poeter har skjønnere Stof; jeg taler om Smaating;
„Mig belønner det nok, naar jeg er tidt i din Haand.“

2. Den Flaviske Families Tempel. [J.]

Saalænge Janus gier os Vinter, Du vor Høst,
August forsyner Aaret med dets Sommertid,
Saalænge som, Germanicus! din Maanedsdag
Erindrer om, at Rhenus selv er vorden Træl,
Saalænge som Tarpeierklippen staaer ved Magt, 5
Og Romerinden med sin Bøn og Røgelse
Vor Julia, den milde Gud, forsyne skal;
Saalænge skal de Flaviers Gudstempel staae,
Med Sol, med Stjerner og med Romervældens Glands.
Hvad Seiren bygger, det staaer fast, som Himlen selv. 10

4. Til Domitianus.

Stilled Du dig, som en Creditor, an, og kræved tilbage
Alt, hvad, Cæsar! Du gavst Guder og Himmelen selv,
Blev en Auction uden Lige der holdt i høien Olympus;
Alt, hvad Guderne har, maatte de sælge paa stand.
Utlas gif bankerot; ei Jupiter saae sig istand til 5
At accordere med Dig selv paa en tolvte Deel As.

Hvad kan han give Dig vel for Capitolium's Templer?

Hvad for Hæderens Krands fra det Tarpejiske Fjeld?

Hvad kan Tordnerens Biv for to Capeller dig yde?

Pallas nævner jeg ei, stedse hun var din Patron.

10

Nu Alciden? og Phoebus? og begge de fromme Laconer?

Nu den Flaviske Borg, føiet til Latium's Pol?

Cæsar! nødvendig Du læmpe dig maa, og have lidt Taalmod;

Jupiter har i sin Pung intet at klare det med.

6. Til Paula.

Priscus gjerne Du faared til Mand; og deri har Du Ret;

Priscus ønsker ei Dig; deri kan han have Ret.

8. Til Ufer.

Ufer! Du nyligen drogst tilbage fra Libyens Egne;

Femgang har jeg forsøgt, høfligt at sige: Goddag.

Femgang fik jeg til Svar: „han sover“; „ei Herren har Stunder“.

Godt! ei mere Goddag, Ufer! nu faaer Du Farvel.

10. Til Bithynicus.

Intet, Bithynicus! fikst Du i Arv, da Fabius døde,

Skjøndt jeg mindes Du gavst ham sextusind per Ar.

Ingen dog arved saa meget, som Du. Bithynicus, klag ei!

Skjenket han haver Dig jo hele sextusind per Ar.

11. Til Cantharus. [H.]

Skjøndt Du brænder af Lyst at være Bordgjæst,

Dog bagvaster Du kjækt, er grov og hidsig.

Læg, ifald Du vil lyde mig, din Grovhed!

Den, som snylter sig frem, har tabt sin Frihed.

12. Domitian's smukke Slave, Carinus. [H.]

Navn, som fødtes med Roser, samt Violer,

Som betegner et Aars den bedste Fjerding,

Fuldt af Attica's Blomst og Hyblavirak,

Ligt den venlige Duft fra Phoenixreden,

Navn, saa listligen sødt, som selve Nectar,

5

Navn, som Attis endog sig ønsked gjerne,

Samt den Yngling, der rækker Zeus hans Bæger.

Naar man hører dit Navn ved Keiserhoffet,

Svarer Venus derpaa, samt Amoriner.

Navnet, yndigt og fint, saa ret navnkundigt,

10

Her i klingende Vers jeg vilde nævne;

Ach! men Stavelsen er saa stiv og trodsig.
 Vistnok Ciarindn Poeter sige;
 Dog Hellenere blot. Heel ugeneret
 Ogsaa "Αῖες" Αῖες de tør scandere.
 De tillader man ei sliq Talefrihed;
 Heel alvorlig er Musen, som vi dyrke.

15

13. Om den Samme.

Hersom fra Høsten jeg hentede mit Navn, ὀπώρινος heed jeg;
 Naar fra Winterens Tis, kaldtes jeg χειμέρινος.
 Kaldtes jeg op efter Sommerens Tid, var θερίνος Navnet,
 Kan Du nu nævne mit Navn, naar det er dannet af Vaar?

14. Om den Samme.

Navnet, du Yndige! har, benævner den væneste Karstid,
 Naar den cecropiske Bie plyndrer den stakkede Vaar.
 Navnet er sikkerlig værdt at skrives med Cypria's Haandskrift,
 Som Cytheræa saatidt ridser i Tanker med Naal:
 Værdigt at skrives med Bogstavtræk af sjeldne Juveler,
 Som man ridsede bedst med Heliadernes Nav,
 Hvilket beskrives af Traner i Skye, naar de stige paa Vingen,
 Om som i Cæsars Slot haver sit passende Hjem.

5

15. Snyltegjesten som Ven.

Kan Du virkelig troe, at den, som Maden og Taflet
 Haver Dig skaffet til Ven, virkelig bliver din Ven?
 Ikke Dig selv — dine Fisk, din Steeg, dine Dsters han elsker;
 Kan jeg tractere, som Du, bliver han ogsaa min Ven.

17. Om Carinus' Haar.

Baade sit Speil, som han spurgte tilraads, og de deilige Lokker
 Haver han sendt som en Skjænk til den Pergamiske Gud,
 Unglingen, elsket af Keiseren meest blandt samtlige Hoffolk,
 Som, ved sit yndige Navn, minder os altid om Vaar.
 Hvor du er lykkelig, Bye! som værdiges saadan en Gave!
 Ei Ganymædes' Haar ønsked du heller at faae.

5

18. Om samme Haar, til Esculapius.

Hertilige Vtling af Leto's Søn, hvis lægende Urter
 Dger os Parcernes Traad og deres stakkede Teen!
 Lokken, som rostes af Keiseren selv, den haver han sendt Dig
 (Utsaa han Løftet har holdt) did fra den romerske Bye.

Ogsaa det prægtige Speil har han sendt med de offrede Lokker, 5
Hvilket saa ofte har viist alle hans yndige Træk.
Hold vedlige hans Ungdomsflor! ei vorde den mindre
Nu i den kortere Lok, end i det længere Haar!

19. Til Domitianus.

Cæsar! jeg eier (de vare mig ud, under Dig, min Beskytter!)
Ude paa Landet en Gaard, og udi Byen et Huus.
Men fra en uselig Dal, for at vande min tørstige Have,
Maa jeg, mæisommeligt nok, hente med Dser mit Vand.
Huset i Byen er tørt, og klager paa Mangel af Bædste, 5
Skjøndt ei langt fra mit Huus risler den Martiske Strøm.
Dersom, o Cæsar! Du skjenker mig Vand til mine Penater,
Elsker jeg det, som en Regn, eller som Musernes Væld.

20. Til Sabellus. [H.]

Maar Du Pontici Bad saa ivrigt roser
(Han beværter jo godt!) i hundred Digte,
Kun tracteres Du vil, men ikke bade.

21. Til Domitianus.

Hele den mægtige Plads, som dækkes af Marmor og Guldpragt,
Stolteligt skued vor Drot, medens han var kun et Barn.
Held ledsage det Sted, som hørte saa mærkelig Skrigen,
Saae, han travled omkring, støtted den stræbende Haand!
Her har staaet det hellige Huus, som virker for Jorden, 5
Hvad for Himmelens Pol Rhodos og Creta har gjort.
Der Cureterne dækkede Zeus med larmende Vaaben,
Hvilke de Halvmænds Haand evned at løfte fra Jord.
Dig bedækked den himmelske Zeus. Istedetfor Glavind,
Samt deres Skjolde, vor Drot! skjermed Dig Wgis og Lyn. 10

22. Til Nuctus.

Artemidorus har kjøbt sig en Dreng, men skilt sig ved Agren:
Calliodorus har solgt Drengen, men kjøbt sig en Mark.
Nuctus! sig mig engang: hvad, troer Du, svarer nu Regning?
Denne har travlt med sin Ploug, hiin med sin Kjerlighedslust.

23. Til Pastor.

Pastor! muligt Du troer, jeg ønsker mig Rigdom af den Grund,
Hvilken bevæger den raa, tyktomtaagede Hob;
For at Setinernes Jord kan glide de Spader, jeg eier;
Slaver i Lænker og Bolt rasle paa Tuscernes Mark;

For at mit mauriske Bord kan staae paa libyske Tænder, 5
 Samt mine Sopha=Been rasle med Plader af Guld;
 For at alene jeg selv af store Chrystaller kan drikke,
 Hvor den falerniske Viin smelter den drysfede Snee:
 For at en Træl i Canusium's Uld kan slæbe min Løibænk, 10
 Og Clienternes Hob trænge sig rundt om min Stol;
 At den berusede Gjest kan blive forliebt i min Tjener,
 Hvilken jeg tustede ei for Ganymædes endog;
 At jeg paa Mulernes Ryg kan stænke min tyriske Kappe,
 At Massylerens Hest styre jeg kan med min Pidsk.
 Intet jeg ønsker af Sligt, til Vidne jeg Himmelen kalder, 15
 Nei for at — bygge dem op, samt for at skjenke dem bort.

24. Til Carus.

Du, som det lykkedes alt, udi Jomfrueguldet at glimre,
 Carus! sig mig engang, hvor blev din Dliefrands?
 „Skuer Du Keiserens Buste, som staaer udi lysende Marmor?
 „Krandsen, jeg nyligen vandt, haber jeg hængt paa hans Haar.
 „Selv den hellige Teg misunder Albaneroliven, 5
 „Saasom den danner en Krands trindt om den seirende Drot.“

25. Til den Samme.

Hvo copiered i Billedet her Pallatium's Herker?
 Hvo har i Elfenbeen stukket vort Latiums Steen?
 Ja, det er Verdens Drot; det er Zeus med sit venlige Nafyn;
 Saaledes tordner han tidt, naar han ei bruger sin Skye.
 Ei var det ene din Krands, Du, Carus! fik af Athene, 5
 Dgsaa den hellige Drots Billed af hende Du fikst.

26. Til Afer.

Naar paa din Syllus vi see, hvergang han rækker os Bægret,
 Hurtigen maaler Du os ret med et harmeligt Blik.
 Er det da virkelig Synd at see paa en elskelig Slave?
 Selv paa Stjerner og Sol, Gudernes Templer, vi see.
 Skal jeg da vende mig bort, som rækked Medusa mig Bægret? 5
 Skal jeg da holde min Haand baade for Ansigt og Blik?
 Plump var Hercules nok; dog see paa Syllus, han tillod;
 Med Ganymædes en Keeg undes Mercurius tidt.
 Ønsker Du ikke, din Gjest maa see din yndige Tjener,
 Phine'er byde Du blot, samt Dedip'er til Gjest. 10

27. Om Nerva.

Den, som vover at sende sit Digt til den aandrige Nerva,

Cosmus! sendte vel Dig blegguul Balmuesaft;
 Skikked en Gartner i Pæstum's Bye Liguster og Roser;
 Sendte til Hybla's Bye Honning fra Corsica's De.
 Digteren har man dog fjer, om og han evner ei meget; 5
 Selv ved en kostbar Fisk liden Oliven er fjer.
 Heller ei undre det Dig, om Digtet, som føler sin Svaghed,
 Venter med Bæven og Frygt, hvad Du vil dømme derom.
 Nero endog, man haver fortalt, befrygted dit Dre,
 Dengang, i Ungdomsaar, kaade Poëmer han skrev. 10

29. Gravskrift over Latinus.

Jeg var Theatrets Pryd, i Latium Hæder for Scenen,
 Publicum's høieste Eyst, hilset med Bifald og Klap.
 Cato endog jeg lokkede ind, for at skue mit Kunstspil;
 Selv Fabricii Smil, Curius' latter jeg vandt.
 Dog ei fandtes en Ting, mit Liv fra Theateret hentet, 5
 Gjøgler ene jeg var, naar jeg paa Bræderne stod.
 Var jeg af slet Character, da elsked mig Keiseren ikke,
 Dybt udi Hjerternes Braa skuer han klart som en Gud.
 Kalder mig da Parasit hos den laurbærkrandsede Phoebus!
 Beed blot Roma, jeg var Keiserens egen Client. 10

30. Gravskrift over Philænis.

Du, som i Alder og Aar stod høit over Nestor, den gamle,
 Blevst Du saa grumme gesvindt revent til Acheron's Søe?
 End ei ganske saa gammel Du varst, som Cuma's Sibylla;
 Hele tre Maaneders Tid ældre hun var, end Du selv.
 Ach! hvilken Tunge blev taus! den stak ei tusind Cataster, 5
 Ikke den samtlige Flok, hvilken har Sérapis fjer.
 Drengene ei, med de krøllede Haar, naar de larme til Skole,
 Heller ei Strymon's Flod, rammet af Fuglenes Skrig.
 Hvo kan lokke nu Maanen til Jord ved thessaliske Troldhjul?
 Er der en Rufferste meer, fløgtig som hun i sin Kunst? 10
 Jorden tyngte Dig ei! heel let bedække Dig Muldet,
 For at den skrabende Hund atter kan grave Dig op!

31. Nigrina, den elskende Huustroe.

Er nu Antistius Rusticus død? og blev Cappadocers
 Grusomme Kyster hans Grav? rædsomme Land, hvilken Synd!
 Støv af den elskede Mand Nigrina til Hjemmet har medbragt,
 Og beklagede blot, at hendes Reise var fort.
 Selv da hun sænked i Grav det Støv, hun undte den ikke, 5
 Var det, som mistede hun atter den elskede Mand.

32. Velius' Løfte.

Medens han troligen drog med Cæsars nordlige Baaben,

Fuglen han lovede Mars, for at bevare sin Drot.

Viderne rullede frem, ei otte Maaneder svunde;

See! da krævede Mars Løftet, man havde ham gjort.

Gaaften ilede selv, som et freidigt Offer, til Altret,

Dg ved den hellige Ild segned det smaalige Dyr.

Seer Du i Fuglens Næb de otte Mønter, som hænge?

Disse fornyligen laae dybt udi Offerets Tarm.

Dyret, som ikke med Blod, men Søl, forsoner Dig, Cæsar!

Lærer os nu ved sin Død, Sværdet er ikke behov.

5

10

35. Om det Flaviske Familietempel.

Jupiter loe ad den digtede Grav, som findes ved Ida,

Da den Flaviske Borg, bygt af Augustus, han saae.

Som han nu magelig sad ved Tasselet, gottet med Nectar,

Rækker ved Bordet han mildt Bægeret over til Mars.

Dg, da han kasted til Phoebus sit Blik og til Phoebus' Søster,

Der, hvor Hercules sad, nær ved den fromme Mercur,

Sagde han: „Minder af Eder jeg fik paa det gnosfiske Deland;

„Har man en Keiser til Søn, seer I, det lønner lidt meer.“

5

36. Til Philomusus.

Jo, jeg kjender den Kunst, ved hvilken Du skaffer Dig Maaltid,

Meget Du digter os op, som Du beretter, som Sandt.

Hvad Pacorus og Parthernes Hof besluttede, veedst Du;

Veed paa Sarmaternes Hær og paa Germanernes Tal.

Alt, hvad Dacernes Drot har hemmelig skrevet, Du læser,

Lauren, om Seiren et Tegn, saae Du, forinden den kom:

Veed, hvorofte den phariske Regn har vædet Syène;

Veed, hvor mangt Skib seiled fra Libyens Strand.

Veed, hvis Hovede snart af Keiserolivenen krones;

Hvem den himmelske Drot Krandsene haver bestemt.

Spar din vanlige Kunst! idag Du spise ved mit Bord;

Dog jeg betinger mig eet, at Du fortæller ei Nyt.

10

37. Samtale mellem Zeus og Ganymedes.

Phrygiens Yngling — han, som er fjer for den anden Kronide —

Skued Asoniens Dreng, dengang han lagde sit Haar.

Sagde da hiin: „Hvad Keiseren hist forundte sin Yndling,

„Du, som er Styrrer af Alt! ogsaa forunde Du mig.

„Dunct paa Hagen begynder jo alt at vige for Skjæget;

5

„Alt beleer mig din Biv, saasom hun kalder mig Mand.“
 Mæled den himmelske Fader da Sigt: „Det Dnske, Du nærer,
 „Afflaer ikke jeg selv: Tingen Dig giver et Nei.
 „Tusinde Dreng, saa skjonne som Du, min Cæsar besidder,
 „Neppe det mægtige Slot rummer den deilige Flok. 10
 „Men naar dit klippede Haar forandrer dit Ynglingevoxen,
 „Hvem, undtagen Dig selv, har jeg at blande min Drik?“

39. Til Agathinus.

Skjøndt i den hurtige Fart Du høiligen leger med Faren,
 Aldrig det hænder sig dog, at Du forfeiler dit Skjold.
 Løber Du, følger det med; undertiden fra Luften det falder
 Snart paa din Ryg eller Fod, snart paa din Bag eller Negl.
 Fugtigt er Gulvet saatidt af Safransstænk fra Corycus, 5
 Medens den rasende Syd river os Seilene bort,
 Dog ugeneret det farer afsted paa Ynglingens Lemmer,
 Hverken af Vind eller Vand haver den Kunstner Fortred.
 Om for at feile Du gjorde Dig Flid, det er dog umuligt;
 Skulde det glippe for Dig, da maa Du bruge din Kunst. 10

40. Paa Cæsonia's Fødselsdag.

See! nu har vi den Dag, som avled Pallatiums Lordner,
 Dagen, da Rhea med Lyst haver sin Jupiter født.
 Selve Cæsonia fødtes paa den, som er gift med min Rufus;
 Aldrig en Datter saa dybt staaer til sin Moder i Gjæld.
 Manden er glad, at offre han kan i dobbelt Anledning, 5
 Saasom han lykkeligviis dobbelt kan have den fjer.

43. Bøn for Stella til Apollo. [H.]

Gid Delphiner saasandt Du faae i Mængde,
 Samt fornøie Dig ret ved gamle Svaner —
 Gid Dig tjene saasandt de høie Muser,
 Samt ei gjeffe med Lant dit Delphertempel —
 Gid Du dyrkes saasandt i Keiserborgen — 5
 Som Du skaffer nu snart min elskte Stella,
 Ved din Forbøn hos Cæsar, Consulpladsen.
 See! da vorder jeg glad. Er Dnsket opfyldt,
 Vil jeg føre til Altret, hist paa Landet,
 Dfferdyret, hvis Horn jeg smukt forgylder. 10
 Dyret stander parat — hvi vil Du tøve?

44. Hercules' Statue.

See, hvor den mægtige Gud i det Smaa er dannet af Bronze,

Skindet af Løven er lagt der hvor han sidder paa Steen,
 Op mod Himlen, han nyligen bar, han hæver sit Die;
 Røllen han holder i hiin, Bægret i denne sin Haand.
 Ikke fra Nutidsold er dette fortrinlige Kunstværk;
 Stykket, paa hvilket Du seer, er af Lysippus en Stjerk.
 PellaKonningens Bord har baaret den kunstfulde Guddom,
 Hans, der seirende faldt i det erobrede Land.
 Hannibal hvor ved denne sin Ged udi Libyens Egne:
 Sulla, grusom og haard, bød den at ende sin Magt.
 Rjed af det verlende Hof, dets Farer og stormende Uveir,
 Finder sig Guden tilfreds her i den Enkeltes Hjem.
 Ligesom fordem han bød sig tilbords hos den blide Molochus,
 Vilde den kraftige Gud leve hos Bindex, som Gjest.

45. Om den Samme. [H.]

Nys forhørte jeg mig, hvis Kunstnerarbeid
 Var den Hercules vel, som Bindex eier.
 Med sit venlige Smil han loe, og nikked:
 „Græsk ei kjender Du, Mand! og dog en Digter?“
 Tilforladelig stod et Navn forneden;
 Phidias ventede jeg, og seer: Lysippus.

46. Til Marcellinus.

Maar Du har endelig seet, som Kriger, de nordlige Bjørne,
 Samt paa den getiske Pol Stjernernes langsomme Gang,
 Selv Promethei Fjeld med dets Top, som lesynges i Digte,
 (Hvilket er temmelig nært) ogsaa besøge Du maae.
 Har Du nu Klipperne seet, som fyldtes med Oldingens Klager,
 Da kan Du sige med Grund: „han var dog haardere selv.“
 Dertil soie Du kan: „den Mand, som døiede Saadant,
 „Sikkerlig egnede sig, just til at danne vor Slægt.“

47. Om Gellius.

Gellius bygger bestandig, og snart han danner Portaler,
 Stundom han spigrer en Dør, stundom han kjeber en Laas.
 Klyttrer et Windue fast, og bytter det om mod et andet;
 Faaer han at bygge Forlov, da gjør han Alt, hvad Du vil.
 Dersom der træffer en Ven, som muligen beder om Penge,
 Gellius svarer kun eet: „Seer Du, jeg bygger, min Ven!“

49. Til Gallicus.

Dengang Du, Gallicus! hvor ved dit Liv og de Guder, Du dyrker,
 At, naar Du deled dit Gods, fik jeg en Fjerding i Kry,

Tro'de jeg Sligt (man tvivler ei let om det, som man ønsker)

Sendte bestandig en Stjensk, blot for at nære mit Haab.

Saaledes sendte jeg nys et stort og kosteligt Bildsviin

5

Fra den laurentiske Egn (Calvdon eier ei Sligt).

Flux inviterede Du Senatet tilligemed Folket;

Hele det fiffige Rom smager paa Braden endnu.

Ene jeg fandtes der ei, selv ikke ved Enden — utroligt!

Ikke mig gaves et Been, selv ikke Halen engang.

10

Gallicus! siig, hvad haabe jeg kan om den lovede Fjerding,

Naar ei Lod eller Deel gives i selve mit Sviin!

50. Den, af Parthenius skjenkede, Toga.

Toga'en haver jeg her, om hvilken jeg digted saa ofte,

Hvilken min Læser forlængst kjender og elsker, som sin,

Fordum en kostelig Stjensk, Parthenius sendte sin Digter;

Selv som en Ridder jeg gif, stadselig klædt udi den.

Mens den straalede blank, mens Ulden var nye, uden Afslid,

5

Dg den i statelig Form svared til Giverens Navn.

Nu er den gammel. Den vragedes selv af den frosne Tribulis;

Wintertoga med Grund kaldes den, da den er kold.

See dog engang, hvad Rækker af Aar, hvad Dage forandre!

Parthenianisk er nu Toga'en ikke, men min.

10

51. Til Gaurus.

At jeg besidder kun lidet Talent, beviser Du, Gaurus!

Saa som jeg digter med Held ikkun i det, som er smaat.

Sligt indrømmer jeg Dig. Du bliver altsaa en stor Mand,

Som i den tyvende Sang ender ei Priami Kamp.

Lagon og Brutus' Dreng afbildes af mig, som de leved,

5

Du (overordentlig stor) danner Giganter i — Leer.

52. Om Lucanus og Tullus.

Det, som Du pleiede tidt, tiltrods for din Broder, at ønske,

Døe forinden han selv, haver Dig Himmelen undt.

Tullus alene misundte Dig det; han ønskede heller

Først at drage til Styr, kjøndt han af Begge var yngst.

Nu har Du fundet dit Hjem i Elysiums deilige Lunde;

5

Første Gang i dit Liv ønsker Du Broderen fjern.

Kommer da Castor, ved Dmgangstour, fra de lysende Stjerner,

Giver Du hannem det Raad, ikke fra Pollux at gaae.

53. Til Quinctus Ovidius. [H.]

Troer Du, Quinctus! mit Ord, med Grund jeg fejrer

Første Dag i April, din Fødselsheiid,
 Meer, end selve min egen, første Marzdag.
 Begge Dagene staae, som Høitidsfeste,
 Begge trænge til Kryds, som Hædersmærke.
 Denne skjenked mig Liv; men hiin en sand Ven;
 Meest erlangede jeg paa din Aprilsdag.

5

54. Til den Samme.

Blot ved en lille Present din Gebursdag vilde jeg feire,
 Sligt forbyder Du mig. Cia! hvor myndigt, min Ven!
 Dog jeg lyder dit Raad. Det skee, som ønskes af Begge!
 Just efter Begges Behag komme Presenten til mig!

55. Til en Slægtning.

Gied jeg Drosselen, spækket og feed af Piceneroliven —
 Stode Sabiniske Garn spændte til Fangst i min Skov —
 Kunde jeg gribe med bøiede Rør det hurtige Bytte —
 Holdt den limede Green fast paa den lokkede Fugl —
 See! da fik mine Fætttere snart et kosteligt Gilde,
 Og, blandt hele min Slægt, Ingen stod heit over Dig.
 Ach! men ene den fattige Stær, de klynkende Finker,
 Og, i den vaarlige Tid, Spurbene høres hos mig.
 Næsten den eneste Fugl, som hilser paa Bonden, er Skaden,
 Medens den graadige Glint skyder mod Stjernen i Skye.
 Hønsesgaarden, ei stor, dig sender min lille Foræring;
 Tager Du mildt imod den, vorder Du ofte min Slægt.

5

10

56. Til Flaccus.

Slægtningsdagen er nær; paa denne man sender jo Fugle;
 Ogsaa var Drossler bestilt' baade til Stella, samt Dig.
 See! da randt mig i Du en svær og kjedsommelig Skare,
 Og udi den vil Enhver regne sig nærmest, som min.
 Være galant mod Eder, var Pligt; men støde saa Mange,
 Farligt; og sende til Hver, falder mig ogsaa lidt tungt.
 Een Bei viner jeg kun, at trække mig ud af det Hele;
 Stella, saalidet som Dig, Drosslerne sende jeg vil.

5

57. Om Spendophorus.

Spændophorus, som er Keiserens Svend, til Livnen drager,
 Amor! hold da parat Pilen, Du giver ham med!
 Den, Du jager saa snildt i deilige Piger og Drenge;
 Ind i hans yndige Haand tryk ham et Spyd, som er let!
 Skjold, samt Pantser og Hjelm, Alt fligt jeg skjenker Dig gjerne;

5

Træder han nogen i Kamp, dog er han tryk imod Saar.
 Parthenopæus gif frem, skjøndt ikke bedækket af Hjelm; ;
 Ham dog saarede ei Piiil, eller Landsker og Spyd.
 Hver den Helt, som rammes af ham, omkommer af — Elskov;
 Altfor salige Helt, falden for saadant et Skud!
 Kom som Yngling igjen! bevar dit lofkende Nafn!
 Bliv til Mand udi Rom, ei udi Libyens Land!

10

59. Til Sabinus' Nymphé.

Nymphé, som boer i den hellige Dam, som fik af Sabinus
 Pant paa hans kjerlige Sind, Templernes varige Hjem!
 Umbrten dyrke saasandt i sit bjergige Land dine Kilder,
 Carfina sætte saasandt høit over Bajæ's dit Band,
 Som Du vil tage mod denne min Skjænk, de frygtsomme Bøger;
 Du er det Pegasi Væld, hvilket begejstrer mit Digt.
 Den, som forærer sit Værk, for at gjemmes i Nympherne's Tempel,
 Giver jo let at forstaae, hvad der skal gøres dermed.

5

60. Om Mamurra.

Længe, samt meget, han stentred omkring, hvor Bærene sælges,
 Og hvor det mægtige Rom byder sin Fylde tilfals;
 Saae paa de dellige Slaver, der stod, som han slugte med Diet,
 Ikke dog hine, man seer forrest i Boden tilfals,
 Mei, som staae i det indre Lukas paa Brædestilladset,
 Hvilke, saalidet som jeg, Pøbelen undes at see.
 Mættet, han dækker nu Bordene af, med de kostbare Plader,
 Filsbeen kræver han ned, hvilket man stilled tilveirs.
 Maaler vel trediegang en Sopha til Ser, som er indlagt,
 Sukker: hans Citrusbord svarer ei ganske dertil.
 Snuser med Næsen til Erts, om Lugten er ægte corinthisk,
 Anker paa mangan Statue, skjøndt, Polyclétus! dit Værk.
 Klager, at useligt Glas er blandet imellem Chrystaller,
 Sætter tilside, som sit, ti af de fineste Kar;
 Rager i Fortidskaaler omkring, om muligen findes
 Nogen fortrinlig Pokal, Værk af en Mentors Haand.
 Tæller, hvor mangan Smaragd der stikker i Bægerets Guldpragt,
 Hvad der for Damer til Pynt rasler i Drene smukt.
 Spørger hos hver Juveler alene om ægte Juveler;
 Er der en Taspis stor, flux man hører hans Bud.
 Naar han nu endelig træet gaaer bort, paa den ellefte Time,
 Herren personligen bær' — Potten, han fik for en Us.

10

15

20

61. Med en Rosenkrands til Sabinus.

Enten Du avledes nu i Tiburs Mark, eller Pæstum,
 Eller din yndige Blomst rødmed i Tusculums Egn,
 Enten en Meierste plukkede Dig omkring ved Præneste,
 Eller Du nyligen varst selve Campaniens Ziir,
 For at Sabinus kan finde min Krands langt mere fortrinlig, 5
 Lad ham formode, den kom fra min Momentiske Gaard.

62. Cæsars Platantræ.

I det Tartesiske Land der ligger et noksom bekjendt Huus,
 Der, hvor Baetis saa mildt flyder Corduba forbi,
 Der, hvor Ulden er gul, liig Guldet, der ligger i Jorden,
 Og det hispaniske Faar dækkes af levende Rødt. 5
 Midt udi Huset man seer (Penaternes Klynge den dækker)
 Cæsars stolte Platan, med sit fortrinlige Løv.
 Helten fra Fremmedes Land, hiin Søn af Fortuna, den planted;
 Held ledsaged hans Haand; Dvisten skjød frodigen op.
 Træet kan føle (saa tykkes det fast) sin Skaber og Herre; 10
 Saaledes flyder det frem, hæver mod Skyen sin Green.
 Tidt udi Skyggen af det berusede Fauner har leget,
 Fløiternes sildige Klang skræmmed det rolige Huus.
 Tidt sig skjulede her i dets Løv den landlige Dryas,
 Naar for den natlige Pan angst over Marken hun løb. 15
 Tidt dens Lar har lugtet af Wiin, naar Bacchus gav Gilde;
 Selve dens Rødder fik Liv, vædede dygtig med Wiin.
 Krands, der laae fra igaar, bedækked de rødmende Blomster,
 Og mellem Krandsenes Hob kjendte sin egen kun Faa.
 Træe! som den vældige Cæsar har sat, Du, Gudernes Yndling! 20
 Ikke Du frygte for Jern eller den krænkende Ild!
 Sikkerlig love Du kan dit Løv uvisnelig Hæder,
 Ikke Pompeius' Haand satte din Stikling i Jord.

63. Om Philænis. [H.]

Altid, baade ved Dag, ja selv om Natten,
 Er, hvad Klæder hun bær', i Purpur farvet.
 Stoltthed er det dog ei, ei heller Pragtlyst.
 Lugten ønsker hun blot, men ikke Farven.

66. Om Domitianus' Statue.

Cæsar, der værdiged nys at faare sig Herculis Ydre,
 Skjenked til Latiums Dei atter et Tempel paanye,
 Som, naar den Vandrende gaaer til Trivia's skovrige Bolig,

Viser den ottende Steen fra det almægtige Rom.
Herkules dyrkedes her ved Løfter og rigeligt Offer,
Nu, som en ringere Gud, dyrker han vor, som en stor. 5
Hiin man beder om Magt eller ogsaa betydelig Rigdom,
Denne man nærmer sig til, naar man ei kræver for stort.

66. Til Hercules, om samme Statue.

Hercules! nu kan man see, Du er Søn af Latiums Lordner,
Saasom Du bærer vor Guds, Keiserens, skønne Gestalt.
Harde Du fordum eiet hans Blik samt yndige Ydre,
Dengang de rædsomme Dyr veeg for din kraftige Haand,
Ikke Nationerne skulde da seet, Du ynkeligt trælled, 5
At, som en Slave Du gikst for den argoliske Drot.
Da var Eurystheus bleven din Træl; den listige Lichas
Neppe da vilde Dig bragt Messus' troløse Dragt.
Uden at være betinget din Gang gjennem Luen paa Deta,
Stegen til Guder Du varst, hvilke forlehned din Dval. 10
Ikke det lydiske Spind for Dronningen havde Du spundet,
Skuet ei Tartari Hund, eller den stygiske Flod.
Nu har Juno Dig kjer; nu elsker din Hebe Dig saare;
Blevst Du af Nympherne seet, sendte de Hylas igjen.

69. Til en Skolemester.

Bliv mig fra Halsen, forbandede Karl, Du Pogepæceptor!,
Du, som er Pigernes Pest, Du, som er Drengenes Dval!
Hanen, den kammedes, Gal knap lyder i Morgenens Stilhed,
Førend din Torden alt gaaer, baade med Skjelden og Prygl.
Kobberet selv ei larmer saa høit, naar det hamres paa Ambolt, 5
Mens Advocaten tilhest Gjortleren former i Malm.
Amphitheatret selv gjenlyder ei ganske saa voldsomt,
Naar det seirende Skjold hilses af Yndernes Skrig.
Folk, som boe deromkring, forlanger ei Sovn i en heel Nat;
Eidt at vaage, gaaer an; vaage bestandig, er slemt. 10
Send dine Lærlinge, bede vi, bort! hvad Du faaer, for at skrige,
Byde vi, larmende Karl! mod at Du holder din Mund.

71. Til Cæcilianus.

„Skjendige Tider og skjendige Wiis!“ skreg Tullius fordum,
Da Catilina i Hu næred sin nedrige Plan,
Dengang Svigerfader og Søn heel skjendigen fægted,
Og den bedrøvede Jord drypped af Borgernes Blo.

Hvorfor raaber vel Du: „fordærvede Tider og Sæder!“ 5
 Findes der, Cæciliån! noget, som smager Dig ei?
 Ikke til grueligt Sværd eller glubende Drotte vi kjende;
 Midt i den dybeste Fred kunne vi nyde vor Fryd.
 Ei er det vor Character, som gjør, at Du væmmes ved Tiden, 10
 Nei, min Cæciliån! det er alene Dig selv.

72. Løven og Bædderen.

Et! det er ret en forunderlig Ting, hvor enigt de leve,
 Løven fra Libyens Land nær ved den tottede Buf.
 Kom, skal Du see! ei Staldene blot, selv Baasen de dele;
 Side ved Side de staae; gnave foreent deres Kjød. 5
 Ikke de glædes ved Træernes Løv eller saftige Græsstraæ,
 Nei, det uskyldige Lam stiller den enige-Cult.
 Hvad har Memæa's Skræk, eller Helle's Drager vel udført,
 At, som Stjerne saa lys, straale de monne fra Skye?
 Dersom et Dyr, enten tamt eller vildt, fortjener sliq Værd, 10
 Da var denne vor Buf, denne vor Løve det værd.

73. Til Klopføgteren Liber.

Du, som er smykket med Amycla's Baaud trint Panden, o Liber,
 Som med ausonisk Haand svinger den grækiske Rem!
 Saa som Du sender en Bidiekurv, vel pakket med Spise,
 Siig, hvi sendte Du ei ogsaa en Flaske dertil? 5
 Vil Du sende Present, der svarer til Navnet, Du bærer,
 Da — dog sikkert Du veed, hvad jeg ved Gaven forstaaer.

74. Til en Skomager.

Du, som har frammet saatidt med Tænder den aldrende Koehud,
 Eller en opslidt Saal, fæl ved det stinkende Dynd,
 Fikst i Præeneste den samtlige Gaard, som Herren legered,
 Skjøndt et Kammer deri sikkerlig var Dig for godt. 5
 Nu kan Du knuse Chrystal, beruset af hidsig Falerner;
 Gst i din forrige Drot's Liv-Ganymedes forliebt.
 Mig de dumme Forældre har lært videnskabelig Svæsel;
 Bort, Rhetorer, med Jer! lærde Grammatiker, bort!
 Riv dine Bøger itu, og knæk dine Penne, Thalia! 10
 Dersom en Skomagersvend vinder ved Skoene Sliqt.

75. Camonus' Portrait.

Billedet skildrer os blot Camonus, da han var lille;
 Medens han var kun et Barn, viser Portraitet ham her.

Faderen ønskede ei, at see hans Billed, som Yngling,
Saasom det gjorde ham ondt, dersom han saae, det var stumt.

77. Om den Samme.

Her kan I see Camdnus' Træk, som jeg elskede saare,
Saa var hans Ansigts Form, medens han kun var en Dreng;
Ansigtstrækkene vorede til udi togange ti Aar,
Dgsaa det frodige Skjæg farved omsider hans Kind,
Gengang blot de rødlige Duun faldt ned for hans Nagkniv, 5
See! da vaagnede Mid selv udi Parcernes Bryst.
Surtigen skyndte hun sig med sit Spind; afflippede Traaden,
Dg fra det fjernede Baal Faderen fik kun hans Støv.
Dog for at ei blot ma lede Træk skal vorde hans Talsmand,
Er hans Billede sat skjønnere her i mit Digt. 10

78. Priscus' Gjestebud. (Ufverlende jamb. Trimetr. og Dimetr.)

See! hvilket Gilde man især bør ønske sig,
Udvikler Prisci lærde Skrift.
Hans Foredrag er saare smukt og tankerigt,
Alt vidner om en dannet Mand;
Jeg nævner blot, hvad Gilde jeg vil ønske mig: 5
Hvor man er frie for Fløitespil.

79. Til Picentinus.

Sny Mænd jordebe hun; til den ottende vælger Dig Galla;
Picentinus! jeg troer, Galla vil naae sine Mænd.

80. Til Domitianus.

Rom kun ilde fordrog de forrige Keiseres Huusstand,
Hofdomestikernes Sværm og palatinske Vind.
Dine, vor Drot! har vundet med Grund Medborgernes Hjerter,
Neppe vort eget Huus har vi saa inderlig fjert.
Saaledes vise de Borgerne Agt; deres Færd er maneerlig, 5
I deres Væsen man seer Sathed, Beskedenhed, Roe.
Ingen ved Keiserens Hof (saaledes som Tingene nu staae)
Danner sig efter sig selv, men efter Keiserens Wiis.

82. Til Muctus.

Hver, som horer og læser mit Digt, tildele det Bifald,
Dog har jeg hørt, en Poet klager, jeg bruger ei Fiil.
Sligt forstyrrer mig ei. Den Ret, jeg sætter paa Bordet,
Er for Gjesterne blot, ikke for Rokken, bestemt.

83. Til Munna.

„Snart er det ude med Dig“ saalunde Dig varsled en Spaamand,
 Og, hvad han varslende Dig, agte Du ikke for Tant!
 Saa som Du nødigen seer, at Noget skal blive tilovers,
 Har Du paa ødslende Viis splittet den samtlige Arv.
 Haret var neppe forbi, da svandt dine to Millioner;
 Munna! sig mig engang: er det ei ude med Dig?

5

84. Til Domitianus.

Cæsar! imellem de herlige Ting, vi see paa din Kampplads,
 Som ved de pragtfulde Syn stikker den forrige Tids,
 Maa vore Dine bekjende, de vandt, dog Dreene mere;
 De, som spillede før, ere Tilskuere nu.

85. Til Norbanus.

Medens Du stredst, som en redelig Helt, for den drottlige Cæsar,
 Stredst imod Oprørsdaad samt ubetvingelig Trods,
 Digned jeg trygt i Pieriens Ege Poemet, jeg sender,
 Jeg, som Du sikkerlig veed, føler mig stolt som din Ven.
 I Windelicernes Egn den Rhæter mig ofte har nævnet,
 Selv i det nordlige Land kjendes, som Digter, mit Navn.
 Heller ei Du fornægtede mig, som en gammel Bekjender,
 Ofte man hørte dit Ord: denne Poet er min Ven.
 Alt, forenet i eet, hvad jeg hidtil digned i sex Aar,
 Sendt af Læseren før, stikker Dig Digteren her.

5

10

86. Om Paulus.

Eræffer det sig, Utilius! saa, at Paulus har Snue,
 Nægter han (ikke sig selv) ene Klenterne Mad.
 Denne din Snue kom saare gesvindt; jeg troer, den er digtet;
 Eet kun, Paulus! jeg veed, Sportelen har jeg forliist.

87. Ved Silii Søns, Severi Død.

Medens vor Silius græd ved sin Søns for tidlige Bortgang,
 Silius, noksom bekjendt baade som Taler og Skjald,
 Medens min Klage jeg yttrede høit for Musen og Phoebus,
 Svared Apollo mig strax: „Selv har jeg Linus begrædt.“
 Og da hans Blik paa Calliope faldt ved Broderens Side,
 Sagde han: „Ogsaa Du selv haver jo lidt af et Saar.
 „Skue den tarpejiske Drot, Pallatiums tordnende Guddom;
 „Zeus i Skye og paa Jord haver jo Læchesis ramt.
 „Saa som Du seer, at Guderne selv antastes af Døden,
 „Kan Du ei mere med Grund yttre mod Himlen din Harm.“

5

88. Til Rupercus. [II.]

Syn Pokaler af sin Opimianer
Stak til Bunden jeg ud, og Tungen lalled.
See! da bringer Du mig en Slump Papirer,
Mens Du siger: „jeg vil frigive Nasta,
„Slaven, hvilken Du veed min Fader eied. 3
„Sæt til Bidne dit Segl!“ Imorgen, Kjere!
Nu forsegler min' Ring alene Flasker.

89. Til Rufus.

Dengang Du ønskede, at kapse mig op, da sendte Du Gaver;
Nu, da Du fangede mig, ikke Du giver en Døit.
Dersom din Fange beholde Du vilst, bring Fangen en Gave,
For at han ikke ved Sult bryder af Fængslet ud.

90. Til Stella.

Det er dog ogsaa for haardt, at tvinge din Gjest til at digte!
Poetisere man faaer; men Boniteten er slet.

91. Til Domitianus.

Naar to Guder mig bad' paa eengang til deres Taffel,
Zeus til Himmelen's Hof, Cæsar tillige til sit,
Var end Himmelen nær, Pallatium længere borte,
Dog til den himmelske Zeus sendte jeg følgende Svar:
„Lad kun Andre besætte min Plads hos den himmelske Tordner, 5
„Saasom min egen Zeus har inviteret mig alt.“

93. Til Slaven Condylus.

Du, som klager saatidt, dit Liv henhvinder i Trældom,
Skjøn paa Trællenes Held, hnk deres Herrer, min Ven!
Frygt Du nyder din Søn, om endogsaa Maatten er ussel;
Cajus hviler i Duun; falder dog aldrig i Blund.
Cajus har travlt, naar Solen staaer op; sine samtlige Herrer 5
Maa han jo hilse; men Du gier ei din Herre Goddag.
„Cajus! betal dog din Gjeld!“ slikt Phoebus og Cinnamus skrige
Høit til din Herre; til Dig siges ei lignende Ord.
Frygter Du Pidsken maaskee? Sig, Bærk og Pödagra pine
Cajus, som ønskede for tusinde Slag af en Pidsk. 10
At Du ei spyer som han, er frie for stinkende Mundkys,
Der ved staaer Du i Held tregange over ham selv.

94. Til Calocissus, en smuk Slave.

Hurtig! hvi tover Du dog at skjenke mig gammel Falerner?

Fadet er gammelt og godt; skjenk ser Dser deraf!
 Spørger Du muligen ad, hvilken Gud jeg agter at hædre
 Med et saa rigeligt Tal, svarer jeg: „Cæsar, min Dreng!“
 Digang sætte jeg vil paa mit Haar de flettede Roser,
 Ham til Ære, som nys bygged de Flaviers Borg. 5
 Digang kysse Du mig, for at Navnet kan komme tilsyne,
 Som det Ddrysste Land haver forlehnet vor Drot.

95. Om Hippocrates.

Lægen Hippocrates sendte mig nys et Bæger med Malurt,
 Men — hvilken skamløs Karl! — bad mig om Honning igjen.
 Ikke jeg mener, at Glaucus endog var ganske saa tosset,
 Skjøndt han, skjenkende Guld, ene fik Robber igjen.
 Giver Du Malurt bort, men venter Dig Honning istedet? 5
 Godt! Du Honningen faaer, men — paa Helleborus sat.

98. Til Julius.

En fortæres af Mid, ved at see, min Julius kjere!
 At jeg læses i Rom — ja han fortæres af Mid.
 En fortæres af Mid, fordi jeg i Midten af Brimlen
 Bliver med Fingrene vliift; ja han fortæres af Mid.
 En fortæres af Mid, fordi alt tvende Cæsärer 5
 Skjenked mig Trebørnsret; ja han fortæres af Mid.
 En fortæres af Mid, fordi jeg besidder et Landsted,
 Samt udi Byen et Hus; ja han fortæres af Mid.
 En fortæres af Mid, fordi jeg yndes af Mange,
 Bydes bestandig tilbords; ja han fortæres af Mid. 10
 En fortæres af Mid, fordi jeg er agtet og elsket —
 Lad ham briste, den Snog, naar han fortæres af Mid!

99. Til Quinctus Ovidius. [J.]

Viinhøsten dog ei overalt mislykkedes.
 Den stærke Regn, Ovidius! var dog til Gavn;
 Thi viid, Coranus fik sig hundred Ankre — Vand.

100. Til Atticus om M. Antonius.

Dersom den lille Billet, som hilser mig høfligt, er Sandhed,
 Da er mit Digtertalent Marcus Antonius fjert.
 Han er en Hæderssøn af Pallasbyen Tolosa;
 Fredsforstyrernes Æt regner han ei til sin Slægt.
 Gaae, Boglille! som Venstabspant endog i det Fjerne, 5
 Veien er vistnok lang; men den genere Dig ei.
 Var det en Kjøber, som fikkede Dig, var Gaven kun ringe,
 At det er Digteren selv, meget forhøier dit Værd.

Forfkiel er der, min Ven, om Drikken Du henter fra Kilden,
Eller den bliver Dig bragt hid fra den døsfige Dam. 10

101. Til Bassus.

Tre Denarier byder Du mig; men kræver dog, Bassus!
At, som en myg Kent, tidlig jeg staaer i din Sal,
Kliner mig til din Person, spadserer foran, naar Du bæres,
Mens Du høfligen gjør ellers Enker Besøg.
Kappen, jeg bær', er vistnok slidt, halvraaden og ussel; 5
Tre Denarier dog neppe jeg kjøber den for.

102. Til Domitianus.

Uppiervei! navnkundig og stor blandt samtlige Geie,
Hvilken vor Herculesdrot saare forherliget har,
Skal jeg fortælle Dig her, hvad liden Heracles har fuldført?
Libyen fik han i Nag; greb Hesperidernes Frugt.
Skjøndt Amazonen var dækket med Skjold, han tog hendes Belte; 5
Føied til Løven, som faldt, ogsaa Arcadiens Sviin.
Stymphale's Fugl udi Luften han skjød, men Hinden, med Ertzfod,
Dybt udi Skoven; fra Styr slæbte han Cerberus bort.
Hindrede Snogen at yngle paanye, saafte den dræbtes,
Basted i Latiums Vand Dvæget fra Spaniens Land. 10
Sligt er den Mindres Daad. Hør nu, hvad den Større har udført,
Dyrket ved sjette Steen fra det albaniske Bjerg!
Magten, som var i de Skændiges Haand, han kræved tilbage,
Dg for den elskede Zeus fægted han alt som en Dreng.
Herstkertommen alene han holdt; dog gav han den fra sig, 15
Dg i sit Rige han stod blot som den tredie Mand.
Tregang knækked han Hornene af paa den troløse Ister,
Kjøled sin dampende Hest midt i den getiske Sne.
Han, der spared at holde Triumph, som ofte han afflog,
Har fra det nordlige Land seirende hentet sig Navn. 20
Sværdet fik Roe, Nationerne Lov, og Guderne Templer;
Wten det himmelske Liv; Zeus den retlige Krands.
Herculis Guddom strækker ei til (sa a meget er udført!);
Til den tarpejiske Zeus Guden sit Billed har taant.

103. Til Phoebus.

Ja! Du skjenede mig de fire Hundredetusind;
Hellere havde jeg seet Hundredetusind tillaans.
Ikke Du komme til mig med Pral om saadanne Gaver!
Klare det, kunde jeg ei; altsaa var Summen jo min.

Tiende Bog.

1. Bogen til Læseren.

Synes jeg mulig for stor, og troer Du, jeg aldrig faaer Ende,
Læs et Par Nummere blot; dette forkorter mig godt.
Digtene ere jo smaa; bestandig jeg ender paa hvert Blad;
Derfor Du gjøre mig kan ligesaa kort, som Du vil.

2. Til Læseren.

Tiende Bog kom nyligen ud; dog var det for tidligt;
Derfor jeg kaldte den hjem, da den var sluppen mig bort.
Meget er gammelt deri, men filet paany og poleret,
Meest dog findes af Nytt; Begge Du skjenke din Gunst! 5
Læser, min Rigdomsstat! jeg fik Dig af Roma, som sagde:
„Ikke jeg give Dig kan, Digter! en større Present.
„Han vil lette din Flugt over Lethes dødsige Bænder;
„Han til dit ædlere Seg skjenker det evige Liv.
„Ikke spirer paa Messala's Steen; Muuldriveren smiler 10
„Driftig ad Crispus' Hest, saasom den smuldrer itu.
„Bøger alene mod Tyven er tryk; selv Tiden dem gavner;
„Ikke et slikt Monument holder mod Døden sig kjæk.“

4. Til Mamma.

Du, som læser Oedip samt Mørkhedskongen Thyestes,
Colchis og Scylla's Færd — hvad er det andet, end Gru?
Rager Dig Hylas' Ran, samt Parthenopæus og Artis?
Gavner Endymion Dig, naar han er falden i Søvn?
Drengen, som misted de løftende Fjer? eller Hermaphroditus, 5
Naar han forbander det Væld, som blev forliebt i ham selv?
Kan saa useligt Sant, slikt Phantasterie Dig fornøie?
Heller Du læse mit Digt, saasom det skildrer vort Liv.

Ikke Du møder hos mig Gorgoner, Centaurer, Harpner;
 Alle de Digte, jeg skrev, handler om Mennesker blot. 10
 Dog, jeg kjender Dig nok. Dit Indre Du ikke vil skue,
 Heller ei kjende Dig selv; læs da Callimachi Lant.

5. Til en bagvaskende Digter. [J.]

Lad den, som haaner Dvindedragt og Udelsværd,
 (Hvad En og hver bør agte høit) i lumpne Bers,
 Som Bagabond i Byen gaae! paa Broerne,
 Iblandt en Hob af Tiggerpæk den Ufleste,
 Tilbetle sig sin Hundekost, en Mundfuld Brød! 5
 Et fugtigt Veir og lang Decembers barske Kuld
 Forlænge Vintren, naar han ligger i sit Hul!
 Dem prise han og nævne høit lyksalige,
 Som, lagt' paa Baaren, slæbes hen til Gravens Roe.
 Dg spindes nu den sidste Stump af Livets Traad, 10
 I Dødens Stund han vorde Rov for Hundes Flok,
 Dg med sin Pjalt han gjenne bort den sultne Fugl!
 Endog som Mand ei slippe han med simpel Straf!
 Snart pidse ham Drot Væcus, den Strenges, Rem,
 Snart knuge ham hiin Sisyphus' Urosteen! 15
 Han tørste midt i Tantalus' Dvægedrik!
 Kort, lad ham lide hver poetisk Hævedstraf;
 Dg, tvinges han af Furien, at tale Sandt,
 Udraabe han med Ruelse: „jeg Digtet skrev!“

6. Om Keiser Trajanus' Hjemkomst.

Lykkelig den, hvem Skjebnen har undt vor Høvding at skue,
 Smukt af den nordlige Sol og af dens Straale belyst.
 Naar oprinder den Dag, da Marker og Haver og Bindver
 Af vore Damer ihob nydeligt pynted' man seer?
 Seer med Glæde det langsomme Tog, den mægtige Støvstye? 5
 Samt det mylkrende Rom paa den Flaminiſke Wei?
 Hestfolk! Kommer I snart med brogede Dragter fra Nilen?
 Ryder fra Samtliges Hob snarligen Skriget: han kom?

7. Til Rhinen om det Samme. [II.]

Rhenus, Fader til Nymphes, samt til Floder,
 Som ernære sig ved Ddryſt Riimfrost!
 Gid Du rinde saasandt med klare Bølger,
 Dredriverens Hjul din Kraft ei trodse,
 Naar han travet sin Gang hen ad din Sisryg, 5

Gid Du rinde med Guld, gjensaae din Hornkraft,
Vorde Romernes Flod paa begge Bredder,
Hvis Du sender til Folk og Bye Trajanus!
Tibers mægtige Strøm Dig beder om det.

8. Om Paula.

— Paula vil gistes med mig; jeg ønsker ei Paula til Kone,
Da hun er saare tilaars; var hun lidt ældre — maaskee.

10. Til Paulus.

Naar Du, skjøndt Du begynder vort Nar med Laurbær og Fasces,
Selv ved Tusindes Dør bringer et ydmygt G o d d a g,
Hvad bestiller da jeg? hvad bliver mig, Paulus! tilovers,
Som er af Numa's Flok, een af den ringere Hob?
Kalder jeg den, som bukker for mig, min Konning og Herre? 5
Saadant siger Du selv, men i en smukkere Stil.
Følger jeg Dig i din Lecticastol? selv bærer Du Andres;
Midt i det dybeste Dynd skynder Du dig med at gaae.
Reiser jeg mig, naar Du læser et Digt? selv stander Du opreist, 10
Medens Du løfter din Haand over dit Hoved til Klap.
Lor nu en Fattig ei være Client, hvad skal han da gjøre?
Nar Eders Purpurdragt finder ei Toga'en Plads.

. 11. Til Calliodorus.

Stedsse fortæller Du os om Perithous eller om Theseus,
Calliodorus! og troer, at Du er Pylades liig.
Gid jeg faae Skam, om værdig Du est, at holde ham Potten,
Eller, som Venkabskelt, vogte Perithoi Sviin. 5
Dog jeg skjænked, Du siger, min Ven femtusind Gesterzer;
Gav ham en Toga, som først vaskedes trediegang.
Godt! men aldrig Drest har skjænket sin Pylades Noget.
Den, som skjænker endeel, kommer dog tidt med et Nei.

12. Til Domitius.

Du, som vil see det Emiliske Folk, Apollo's Bercellæ,
Ogsaa den Pâdusflod, hvilken blev Phæthons Grav,
Gid jeg maa døe, naar ikke med Fryd jeg lader Dig reise,
Skjøndt, naar borte Du est, Dagen mig tykkes saa lang. 5
Dog, jeg mærker din Længsel er stor. En eneste Sommer
Natten forfriske Du vil, knuget af Byelivets Nag.
Gaae da, min Ven! — med hele din Krop nu slette Du Solstin!
Ei! hvor bliver Du smuk efter din Udenlandstour!

Knap dine Venner, med gusten Gud, gjenkjende Dig atter;
Blege de skue med Nid hen til Din rødmende Kind. 10
Dog, hvad Reisen Dig gav, vil Roma Dig atter berøve,
Selv, om Du ilede hid, fort som en Tater, fra Nil.

13. Til Tucca.

Skjøndt paa din Bogn der sidder en Hob forfinede Slaver,
Medens i Støvet foran damper en libysk Tokel,
Skjøndt Du dækker dit Bord i fleer, end enkelte Bæde,
Dg dine Vandbasins blegne ved yndig Parfum,
Skjøndt en Sætia's Wiin vil sprænge dit blanke Chrystalglas, 5
Dg ei Cypria selv hviler paa blødere Duun,
Ligger Du ydmyg strakt ved den stolte Bolerskes Huusdør,
Som, skjøndt fugtet af Graad, viser sig døv mod din Bøn,
Uden at ænse de Suk, der trænge sig frem fra dit Hjerte.
Grunden til hele din Dval er — at Du har det forgodt. 10

14. Til Crispus.

Ingen Du viger, saa lyder dit Ord, i Kjærlighed til mig;
Dog, hvad er det, Du gjør, for at bevise mig Sligt?
Nylig om fem Søsterzer jeg bad; flux fik jeg dit Afslag,
Skjøndt i det mægtige Skrin rummes ei hele din Skat.
Naar foræred Du mig en Skjeppe med Korn eller Bønner, 5
Skjøndt i Egyptens Land Bønderne pløie for Dig?
Sendte Du mig udi Vinterens Tid en Stump af en Toga?
Fik jeg et Halvpund Guld, stikket af Dig til Present?
Intet jeg seer, hvoraf jeg kan troe, Du viser mig Venskab,
Uden, at, naar jeg er nær, ofte Du slipper en Vind. 10

16. Til Caius.

Dersom et Løfte, der bliver til Snak, Du kalder Foræring,
Lys! da stikker jeg Dig baade ved Gaver og Skjænk.
Tag imod Skatten, Asturiens Søn i Gallæcien graver,
Alt, hvad den yppige Flod, Tagus, besidder af Guld.
Hvad Erythræiske Siv tilbyde den Indiske Blaamand, 5
Alt, hvad en Phoenixfugl haver i Næderne gjemt.
Alt, hvad Tyrus, Agénor's Bys, i Kjædlerne samler,
Kort sagt, tag imod Alt — men paa din egen Maneer.

17. Til Musen, om Macer.

Liste Dig bort uden Skjænk fra Macer i vor Saturnalfest,
Musa! det lykkes Dig ei; han vil forlange den selv.

Selv han æsker den vanlige Spøg, de muntrende Digte;
 Tier den lystige Skjemt, er han med Klager beredt.
 Nu fordyber han sig i Géometrie og Beregning;
 Hvad blev, læste han mig, saa af den Appiste Wei?

5

18. Om Marius.

Aldrig han byder tilbords, og giver ei heller Foræring,
 Saaner ei heller en Døit; Stakkelen trænger jo selv.
 Dog der findes en Hob, som smigrer den golde Beskytter;
 Luftige Toga'er, Rom! har du i rigeligt Tal.

19. Til Plinius Secundus, med en Samling af Digte. [H.]

Ei er Bogen just lærd, ei stræng alvorlig,
 Men dog heller ei plump og ganske smagløs.
 Til min Plinius nu, den sjældne Taler,
 Bring, Thalia! den hen. Er først Du kommen
 Over Subûra's Høi, er Slottet nærved.

5

Strax for Diet Du seer en Orpheus stande,
 Trindt sit Hovede vaad, af Krofus stænket,
 Samt de lyttende Dyr og Kongefuglen,
 Som til Tordneren var den stjaalne Phryger.
 Der tillige Du seer din Fedo's Bolig,
 Hvor man skuer en Dren med mindre Vinger.

10

See blot varligen til, Du ei til Utid
 Driftigt trænger Dig ind hos denne Lærde!
 Hele Dagen gaaer hen til Alvorsstyser,
 Mens han holder for Centumvirerretten
 Taler, som udi Seclers Løb vil regnes
 Arpinaterens liig, af Efterslægten.

15

Heller søge Du ham, naar Lampen tændes!
 Først naar Bacchus er vild, da slaaer din Time;
 Just, naar Rosen har Magt og Salven dufter —
 Da tør Cato endog min Digtning læse.

20

20. Til Manius.

Cato drager mig hen til Spaniens guldrige Kyster;
 Utter mit Hjemlandstog vil jeg paa Klipperne see.
 Manius, Du, som jeg haver saa fjer fra min tidlige Barndom,
 Hvem jeg prøved som Ven i mine Ynglingeaar,
 Dette bevirkede Du; thi blandt Iberiens Sønner
 Elskelig er Du, som Faar; Du er min Kjærlighed værd.

5

Fulgte Du, elsked jeg Africa's Drk og Gætulcerens Telte,
 Scytherens Hytter endog kunde jeg gæste med Dig.
 Dersom Du føler som jeg, og elske vi Begge hverandre,
 See! da finde vi to Rom overalt paa vor Jord.

10

21. Til Sextus.

Digte forfærdiger Du. Dem fatter ei selve Modestus,
 Neppe Claranus endog. Sextus! hvad gavner det Dig?
 Det, som Du skriver, min Ven! behøver Apollo til Læser;
 Cinna, ifølge din Dom, staaer over Maro i Værd.
 Vel! Du nyde din Roes; men, Sextus! det, som jeg skriver,
 Binder de Lærderes Roes, selv uden lærd Apparat.

5

22. Til Philænis. [J.]

Hvorfor jeg Plaster har paa Hagen, naar jeg gaaer?
 Hvorfor min Læbe, som er sund, jeg sminker hvid?
 Philænis! viid: saa slipper jeg at kysse Dig.

23. Om Marcus Antonius.

Saligen rinder Antonii Liv; med Fred i sit Hjerte
 Fyldte han attende Gang Olympiadernes Løb.
 Rolig paa Tiden, som svandt, og Aarenes Rækker han skuer;
 Lethe nærmer han sig; frygter dog ikke dens Vand.
 Aldrig han mindes en Dag, der knuger hans Hjerte med Anger;
 Ingen ham rinder i Hu, som han ei minder med Enst.
 Den, som er god, forlænger sit Liv; man lever jo togang,
 Dersom man nyder med Fryd ogsaa sit forrige Liv.

5

24. Til Marzmaaned's Calendæ. [H.]

Første Dag udi Marz, som gav mig Livet
 (Du fortrinligste Dag iblandt Calendæ,
 Da jeg ydes en Skjænk af selve Damer!)
 Alt jeg offrede Dig halvhundred Gange,
 Samt den syvende til, paa Urnen Virak.
 Dog (hvis denne min Bøn er mig til Baade)
 Læg mig to gange ni til dem, som svunde,
 At jeg, uden at trykkes dybt af Ælde,
 Kan, saasnart jeg har spill't de trende Acter,
 Jomfruedronningen see i Drci Lunde:
 Da forlanger jeg ei en Time længer.

5

10

25. Om Mucius.

Mucius nylig man saae blandt dem, som strede ved Daggrn,

Sam, som trodsigen stak ind udi Luen sin Haand.
 Dersom han tykkes Dig modig og kæk, samt mærkelig haardsker,
 Selv Abderiternes Folk stander Du liig i Forstand.
 Hvis man siger til En, medens Pinstjerne stande beredte,
 „Stik udi Luen din Haand!“ svarer den Modige: „Nei.“

5

26. Om Marcus' Død.

Du, som var nys i Egypten bekjendt ved den romerske Wiinstok,
 Hæderlig Høvdingsmand for dine hundrede Mænd,
 Lovet forgjæves Asoniens Land og Fader Divinus,
 Hviler, som Fremmed, i Jord, ved den lageiske Strand.
 Ikke mig undtes at væde med Graad dit skivnede Ansyn,
 Eller med Virakstjent øge dit sørgende Baal.
 Dog kan jeg skaffe Dig Navn ved mit Digt, som lever bestandigt;
 Slikt ei hindre Du kan, Nilens bedrageriske Flod!

5

27. Til Diodorus.

Er det din Fødselsdag, Diodorus! mangan Senator
 Sidder som Gæst ved dit Bord, Riddere findes der og.
 Den Dag faae Clienterne selv trehundrede Aaser;
 Dog er der Ingen, som troer, at Du er født, Diodor!

28. Til Janus.

Du, som aabner vort Aar, og avled den herlige Verden,
 Hvem, udi Bøfter og Bøn Romerne nærme sig først!
 Husket var ringe, Du eiede før; hver gif derigjennem,
 Der, hvor midt udi Rom, Folket sig færdede helst.
 Nu omringes din Dør af Stjent, som Keiseren gav Dig;
 Torve saa mange Du seer, som Du har Ansigter selv —
 Hellige Fader! Du vise din Tak for saadanne Gaver!
 Luk med evindelig Slaae Tempelets vældige Port!

5

29. Til Sextilianus.

Ved Saturnalernes Fest Du pleied at stikke mig Fade,
 Sextilianus! men nu sender Du dem til din Løs.
 Første Dag udi Marz hun fik et Teppe til Bordet;
 Godt! hvor kjøbte Du det? ud af min Toga, min Ven!
 Nu kan Du sige med Skjel, at Pigerne koste Dig intet,
 Saasom Du sender til dem det som Du lovede mig.

5

30. Apollinaris' Lyststed i Formia. [J.]

Dig, tempererte, søde Strand ved Formia!
 (Naar fra den strænge Martis Bue han drager bort,

Dg, træet af Syller, fjerner Alt, der trykker ham)
 Apollinarijs elsker meer, end noget Sted.
 Ei Tibur selv, hans fromme Kones Yndlingshjem, 5
 Ei Tusculum, ei Algidus, hiint Fredsasyd,
 Selv ei Præneste elsker han saa høit, som Dig.
 Der savnes ei Cajeta's Strand, ei Circe's Fjeld,
 Ei heller Eiris, samt Marica's væene Strøg,
 Ei Salmacis, forfrisket i Lucrineren. 10
 Hen over Havet vifter her en sagte Wind;
 Det staaer ei stille; livlig Kraft i Bølgens Slag
 Fremskyder mildt den lille Baad i Windens Pust,
 Saa blidt, som Pigen, naar hun, kjed af Solens Brand,
 Med Purpurviften lokker frem et sagte Pust. 15
 Ei Fiskergarnet henter Byttet dybt i Søe;
 Fra Lænestolen, eller Sopha kan man see,
 Hvor Fjiken trækker ned tilbunds den grebne Snoer.
 Naar Nereus føler, Nólus har ogsaa Magt,
 Er Bordet trygt ved egen Hjelp, og leer deraf; 20
 Thi Foraarsgjedden finder man i Gaardens Dam,
 Sa efter Herren svømmer selv den lækre Aal.
 Dpraaberen fremfalder høit den kjendte Fisk,
 Dg gamle Barber komme frem ved dennes Bud.
 Men skjenker Rom ham Leilighed at nyde Sligt? 25
 Mens han i Staden hænger ivrigt ved sin Dont,
 Er Tallet snart paa Formianerdage talt.
 Paaskjøn din Lykke, Portnertræl, samt Meierkarl!
 Hvad Herren bygged til sin Lyst, det nyde J.

31. Til Calliodorus.

Nylig Du solgte din Træl for tregang hundrede tusind,
 Blot for at spise galant, Calliodorus! engang.
 Smaat var Gildet endda. En firpunds Multe Du kjøbte;
 Denne var Alt, hvad Du fikst, baade til Ret og Desert.
 Raabe jeg kunde med Ret: „ei Fisk Du spiser, du Nidding! 5
 „Nei, men et Menneffe, Mand! Menneffeæder Du est.“

32. Til Cæditianus, om M. Antonii Billede.

Muligen spørger Du mig, hvis Billede hænger paa Væggen,
 Pyntet med Roser i Krands, samt med Violer i Haar.
 Saaledes var i de midlere Aar Antonius Primus;
 Nu, som Dding, han seer, hvad han i Manddommen var.

Dybed nu Malerens Kunst at skildre hans Bæsen og Hjerte,
 Ei paa den samtlige Jord skønnere Billed man fandt.

5

33. Til Munatius Gallus.

Tu, som i Simplicitet staaer over de gamle Sabiner,
 Samt, udi Redelighed, over en Socrates selv,
 Venus, den kydske, forunde dit Barn, bestandig at eie
 Svigerfaderens Hjem, hist i det skønne Palads,
 Naar (hvis muligt en nidsyg Skjald udbreder, som mine,
 Digte, Misundelsen selv dnypped i ædende Gift)
 Flur Du gjenner ham bort fra mit Navn, og yttreer tillige,
 At man skriver ei Sigt, naar man vil læses af Folk.
 Det er den rigtige Sact, jeg altid holdt i min Digtning:
 Skaane Personerne selv, dable de Feil, som de har.

5

10

36. Til Munna.

Hvad der forfaltes af uselig Wiin i Massilias Kjelder,
 Druer, som ene ved Jld fik de behørige Aar,
 Munna! det sender Du os; sig Gift dine Venner Du stikker
 Langveis hen over Land, stundom tillige tilføes.
 Prisen dog altid er høi: Falernereren nøied sig med den,
 Samt den Setierviin, som udi Hjemmet er dyr.
 Hvorfor kommer Du ei, og besøger os her udi Byen?
 Ah! jeg ahner det nok; Du vil ei smage din Wiin.

5

37. Til Maternus.

Retlige Mand, som dyrker med Flid vore billige Love,
 Som ved dit Sandhedsord hersker paa Latiums Torv,
 Har Du et Verinde med, som din Ven, Maternus! og Landsmand
 Kan hjembringe fra Dig til den callaiske Strand?
 Under Du heller en væmmelig Frøe paa Latiums Søefant,
 Eller at mede med Rør efter en uselig Fisk,
 End udi Spaniens Land at faste tilbage til Klippen
 Multer, man fanged, som dog syntes paa tredie Pund?
 Spiser Du muligt ved Høitidsbord en uselig Østers,
 Samt i Skallen saa tynd, Muslingen mager og klein,
 Heller, end Østers, hvilke formaae at staae sig mod Bajæ's,
 Som af Spaniens Træl sluges med Herrens Forlov?
 Her blot stinkende Ræve Du driver i Garnet med Jagtfrig,
 Ja den smudsige Fangst bider vel selve din Hund.
 Hist vil Garnet, Du nyligen togst fra det fiskrige Havdyb,
 Skjøndt end drivende vaadt, slaae sig om Harerne fast.

5

10

15

Medens jeg taler, en Fister jeg seer; i Kurven er intet;
 Søgeren kommer fra Sagt; har i sin Taske — en Maar.
 Gaarden paa Landet faaer Alt fra Slagterboutiken paa Torvet —
 Har Du et Verinde med til den callaiske Strand?

20

39. Til Lesbia.

Lesbia! siig: hvi sværger Du paa, Du er født under Brutus?
 Sligt er tomt Passiar; født under Numa Du blevst.
 Dog, selv det er en Løgn. Skal jeg nævne dig Haret, Du fødtes?
 Da Prometheus først dannede Folk udi Leer.

41. Til Proculeia.

Haret er neppe begyndt, da Manden, Du længe var gift med,
 Bort Du jager fra Dig, beder ham skytte sig selv.
 Siig, hvad er der vel skeet? nævn Grunden til saadan en Ufred!
 Eier Du? Grunden jeg veed. Prætor, desværre! han blev.
 Prætorfappen er dyr. Et hundredetusind Sesterzer
 Sluger den vist, om endog Tingen man tager lidt knap:
 To Millioner ei heller forslog til et folkeligt Festspil.
 Skilsmisse kalder Du det? det er den rene Profit.

5

43. Til Phileros.

Alt Du pakked i Jord den syvende Kone, Phileros!
 Eier vel Nogen en Jord, hvilken forrenter saa godt?

44. Til Q. Ovidius.

Du, som vil see Caledonia's Land og Britternes Rige,
 Fader Oceanus selv, Tethys tillige, den blaae,
 Numa's Høie forlade Du vil og det stille Momentum?
 Standser ei Skov og Ramin Dig, som er saare tilaars?
 Du opsætter din Fryd; men dog opsætter ei Parcen
 Livsens Traade; hver Stund bliver paa Regningen sat.
 Reisen Du gjør for Venstabs Skyld (hvo roser ei Saadant?)
 Saasom Du regner dit Ord høiere selv end dit Liv.
 Gid Du maae atter Sabinerne see; men bliv saa i Landet!
 Blandt dine Venners Tal ogsaa Du regne dig selv!

5

10

45. Den fræsne Læser.

Møder Du her udi Bogen et Digt, som er høfligt og artigt,
 Staaer der et Venstabsdigt, skrevet til Ver for En,
 Strax Du finder det flaut; et Been Du hellere gnaver,
 Naar jeg Iveret gier af det Laurentiske Sviin.

Drik Vaticaner, min Ven! er Edike mulig din Livdrik! 5
 Flasken, som bydes af mig, passer sig ikke for Dig.

46. Til Matho.

Alt vil Du sige saa smukt; noget godt Du sige dog ogsaa!
 Kom mellem Godt og Smukt stundom med lidt, som er slet.

47. Til Julius Martialis. [II.]

Det, som ene formaaer at frydre Livet,
 Er, min elskede Martialis! dette:
 Rigdom, ikke ved Slid, men Arv, erhvervet,
 Agre, herligt istand, en luun Kamind, 5
 Ei Credenzen og ei Proces, men Sjelsroe,
 Kraft i passeligt Maal, samt Legemsfundhed,
 Klogskab, ærligen brugt, samstemte Venner,
 Peterhvervelig Kost, et kunstløst Taffel,
 Nætter, fjøndt uden Ruus, dog frie for Rummer; 10
 Næst en Kone med Liv, men from og ærbar,
 Søvn, der fjerner ihast alt Syn af Mørket,
 Være det, som man er, ei heller mere,
 Ei just ønske sin Død, ei heller slye den.

48. Digterens Gjestebud.

Pharos' Skare har meldt sin Roe den ottende Time,
 Bagten med Landser og Spyd løser alt Posterne af.
 Den tempererer det varmende Bad; thi syvende damper
 Boldsomt, og Nero's Bad er i den sjette for heed. 5
 Først Cerealis og Flaccus, saa Canius, Nepos og Stella —
 Ser? der rummes dog syv; Lupus indbyder jeg med.
 Katost haver min Meierke sendt; den renser vor Diave;
 Derhos sendtes endeel, hvilket i Haven hun tog,
 Som, til Exempel, den lave Salat, den treblede Snitløg, 10
 Mynten, der støder lidt op, Urter, som egge vor Lyst,
 Og i Skiver der lægges om Fisk, som er' frydred' med Rude,
 Sylte, med Page saa feed, lavet af Thunsfisk i Salt.
 Sigt til en Forsmag blot. Mit Maaltid bydes paa cengang:
 Riddet, som reves med Magt ud fra den glubende Ulv. 15
 Meget ved Siderne staaer, som ikke behøver at skjæres,
 Bønner, en Haandværkskost, nyligt afsnittede Raal.
 Nærmest en Kylling, og Skinke dertil, som brugtes alt tregang,
 Og, er man endelig mæt, saftige Æbler tilsidst.
 Biin af Momentums Avl, uden Bærme, tappet paa Flasker,
 Omheldt atter og spædt under Frontius Consulat. 20

Spøg uden Galde vi faae; den Skjemt, vi bruge, skal neppe
 Vengste; den følgende Dag ikke vi angre vor Spøg.
Om Veneter, Præsiner min Gjest kan freidigen tale;
 Winen, han drikker hos mig, skaffer ham ingen Proces.

49. Til Cotta. [II.]

Mens Du gotter dig selv ved sjældne Wine
 Af Pokaler, besat' med Edelstene,
 Skjenkes ene til os en ung Sabiner,
 Skjøndt Du spørger galant: „3 Guldpokaler?“
 Blyeviin ønsker man ei i Guldpokaler.

50. Om Scorpus.

Bryd, Victoria! bryd af Sorg din Palme fra Osten,
 Favor! staae med din Haand sorgfuld det blottede Bryst!
 Kast, o Hæder! din Dragt, som Skjænk, i de grusomme Luer!
 Split, Navnkundigheds Gud! dine bekrandsede Haar.
 Ach, hvilken Synd! bedraget Du blevst for din tidlige Ungdom,
 Dg med det sorte Spænd fører Du brat i din Død.
 Stedse til Maalet Du kom i en Fart, og stakket var Løbet;
 Ach! hvi stod for dit Liv ligesaa stakket et Maal?

5

51. Til Faustinus.

See! nu skuer den himmelske Tyr paa Phryxus' Bædder,
 Castors Stjerne man seer Vinteren jage paa Dør.
 Markerne smile; nu klædes hver Eng, og Træerne grønnes,
 Nu over Jtys' Død klager den attiske Fugl.
 Hvilket Ravenna berøved dig Rom; hvilke herlige Dage!
 O, hvilken Solskinstid! hvilken fornøielig Roe!
 Deilige Kilder og Skov! Du faste, beskyllede Strandvei!
 Anxur, skimrende blank med dine Bølger fra Søe!
 Her fra min Sopha skue jeg kan de dobbelte Bølger,
 Hist paa Floden man seer Barken og hisset i Søe.
 Dog Du finder ei her Marcell's og Pompeji Theater;
 Tiirfoldstovene ei, eller det herlige Bad;
 Ei Capitoliums hellige Borg, som er Tordneren egen,
 Heller ei Tempelets Glands, hvilket sig hæver mod Skye.
 Ach, hvor jeg hører Dig tidt udmattet tilraabe Quirinus:
 Tag imod det, som er dit, naar Du vil give mig mit.

5

10

15

53. Gravskrift over Scorpus.

Scorpus er jeg, en Hæder og Biir for den larmende Circus;
 Hvem Du klappede for, Roma! din staktede Lyst.

Lachesis snappede mig i det syv og tyvende Aarløb;
Olding hun tænkte jeg var, da mine Palmer hun saae.

54. Til Oluë.

Bordet, Du byder, er deilig besat; men Alt under Laage;
Saaledes kunde jeg selv saae et fortreffeligt Bord.

57. Til Sextus.

Get Pund Sølv Du sendte mig først; snart blev det et halvt Pund
Peber; til saadan Priis Peber ei kjøbe jeg vil.

58. Til Frontinus.

Medens jeg leved med Dig udi Anxurs rolige Aftrog,
Samt udi Bajæ's Bue, lige ved Bølgernes Rand,
Nær ved den bølgende Dam og Lunden, hvor ikke Cicaden
Piber i Sommerens Tid under den luende Krebs,
Harde vi Stunder, min Ven! med Sanggudinden at syffe, 5
Ach! det mægtige Rom spilder nu ganske vor Tid.
Gier jeg her en Dag, som er min? I Byelivets Bølger
Lumles jeg om, og forgaaer ved utaknemmeligt Slid,
Medens jeg dyrker min Landgaards Jord, ufrugtbar og steenhaard, 10
Samt bevogter min Kar, ædle Dvirinus! ved Dig.
Ikke Du troe, han elsker Dig blot, som gjør dig Bisiter
Baade ved Nat og ved Dag; Skjalden maa bruge sin Tid,
Høit jeg sværger ved Musernes Chor og ved samtlige Guder:
Gjør jeg end ikke Bisit, est Du mig inderlig kjær.

59. Den fræske Læser.

Lager et Digt et Pagina op, Du springer forbi det;
Ei efter Digtens Værd, blot efter Længden, Du gaaer.
Nær Dig stander et Bord, besat med talrige Retter,
Hentet fra Slagterens Bod; see! men Du nyder blot Knas. 5
Ikke forlange jeg vil, at Læseren sluger just Alting;
Men, for at spise sig mæt, maa man dog nyde lidt Brød.

60. Om Munna.

Nylig han Keiseren bad om Ret til trende Disciple,
Saa som hans Skole bestaaer ellers bestandig af to.

61. Gravskrift over Erotion.

Liden Erotion hviler sig her; hun døde for tidligt:
Alt i det fjette Aar blev hun for Døden et Rov.

Hvo Du end est, som eier min Gaard, naar jeg har forladt den,
 Her, ved den Lilles Grav, bringe Du aarlig en Skjænk!
 Da vil jeg ønske, din Bolig maa staae, din Familie leve;
 Blot ved Crotion's Grav flyde herefter din Graad! 5

62. Til en Skolemester. [H.]

Forstaaen, Præceptor! staaen den kjære Børneskole!
 Saasandt Dig lystre ret en Hob med krøllet Haar!
 Da elske Dig den smukke Krands omkring dit Bord,
 Dg ingen Mester i den Kunst, at skrive snelt,
 Samt Regnelærer faae saa stor Tilhørerflo!
 Nu brænder Solen i den lyse Sommertid,
 Dg Sæden modnes paa den hede Julidag.
 Lad Scytherremmen, krøllet med den stygge Duff,
 Som ved Celæne Mårshas har eengang følt,
 Samt Pædagogens Scepterstav, det søle Riis,
 Nu hvile sig, og sove til Octobertid! 10
 Er Drengen sund i Sommertid, da er det nok.

63. Gravskrift over en ædel Kvinde.

Stenen er liden, paa hvilken Du seer, dog staaer den sig, Vandrer!
 Mod Pyramidernes Værk og imod Mausoli Steen.
 Medens jeg leved, jeg tog ang saaæ sæculariske Lege,
 Ikke jeg leed noget Tab, førend jeg lagdes paa Baal.
 Juno mig skjænkede Børn. Fem Dreng, fem Piger jeg fødte,
 Dg deres kjærlige Haand lukked mit Die, som brast. 5

66. Til den smukke Theopompus.

Nævn mig engang den Grusommes Navn, Theopompus! o nævn mig
 Flux den trodsige Mand, som har bestemt Dig til Rok!
 Siig, hvo nænned, ved Rjæfkenets Sod at skjende dit Ansigt?
 Eller fordærve dit Haar nær ved den fittede Damp?
 Hvo kan holde Chrystallet saa pæent, eller ogsaa Pokalen?
 Kunde vel Nogen saa godt blande Falerner deri?
 Venter et saadant Lod paa alle fortrinlige Slaver,
 Kan Ganymædes endog bruges af Zeus til en Rok. 5

70. Til Potitus.

Saasom hvert enkelt Aar jeg neppe forfærdiger een Bog,
 Anker Du, lærdeste Ven! over min Dræsløshed.
 Heller forundre det Dig, at een jeg evner at skrive,
 Eftersom mangen en Dag ganger tilspilde for mig.

Sildigt om Dvæl af Venner jeg faaer Visiter til Gjengjæld, 5
 Tidt gratulere jeg maa (mig gratulerer man ei).
 Snart Testamenter forsegle jeg maa ved Artemis Tempel;
 Snart har den første Stund, snart den femte mig fat,
 Snart det hjemad vendende Chor, en Consul, en Prætor;
 Tidt fra Morgen til Dvæl høre jeg maa en Poet. 10
 Selv Advocater ei nægte man kan; de hævne sig grusomt;
 Stundom en Rhetor beer, stundom en boglærd Mand.
 Siende Time jeg faaer mig et Bad, og trættet jeg henter
 Hundred Kvadranter; o siig: var der nu Tid til en Bog?

71. Om Rabirius.

Har Du Forældre, Du ønsker Alt godt, og nødigen mister,
 Læs, hvad korteligt staaer skrevet paa denne vor Grav:
 „Her to Elskedes Mand Rabirius bragte til Hvile;
 „Ingen i Oldingsaar leved saa lykkelig Liv.
 „Gift udi tre Snees Aar een Nat dem luffede Diet; 5
 „Fælleds var Baalet, hvorpaa Begge man brændte til Støv.“
 Sønnen beklager sig dog, som reves de bort udi Ungdom;
 Slig upaselig Graad neppe man ventede sig.

72. Lovtale over Keiser Trajanus. [H.]

Frugtløst, Smigergudinde! hid Du kommer,
 Heel ynkværdig at see, med slidte Læber.
 Ei besynger jeg meer en Gud og Herre;
 Her i Byen Du har ei meer at gjøre.
 Til til Partherne bort, de Turbanklædte! 5
 Til med useligt Sind, og kryb i Støvet,
 Hvor Du kysser Despotens Guldpragtstoffel.
 Her er ingen Despot; her er en Keiser,
 Første Mand i Senatet ved sin Retsfærd,
 Han, som hentede os fra Dødens Rige 10
 Sandheds simple Gudinde, jevn og pragtløs.
 Kom ei, hvis Du er klog, til denne Keiser,
 Roma! ligesom før, med Hyflersproget!

73. Til Marcus.

Brev jeg fik fra min fløgtige Ven, der sendte tillige
 Selv en aulonisk Dragt til en fornøielig Stjensk,
 Som en Fabricius ei, men nok en Apicius ønskede,
 Ja en Mæcenas selv, Ridder og Keiserens Ven.
 Ringere var den af Værd, ifald den sendtes af Andre, 5

Ikke ved Alles Haand soner det offrede Dyr.
 Du har skicket mig den; hvis ikke jeg elskede Gaven,
 Marcus! maatte jeg dog elske mit Navn udi Dig.
 Men, hvad der glæder mig meer, end mit Navn og meer end Din Gave,
 Det er min dannede Bøns Godhed og hædrende Dom. 10

74. Til Rom. [J.]

Forfaan en trættet Gratulant og mat Client,
 Bort Roma, faan! hvorlænge skal jeg ydmygt gaae,
 Og hundred Skilling tjene mig den hele Dag,
 Blandt Tjenerhoben, i den lille Togadrægt,
 Naar paa en Time Scorpus kan fortjene sig 5
 En femten Poser, fyldte med det blanke Guld?
 Jeg kræver ei til Løn for det, jeg hidtil fik,
 (Værdien er ei grumme stor) Appulien,
 Ei Sybla's Bye, ei heller Milen med sit Korn,
 Ei heller Ranken, fin og zart, som vine kan 10
 Pomtinersumpen fra det høie Setia.
 „Fortæl mig da, hvad ønsker Du?“ en rolig Søn.

76. Om Marius. [II.]

Skjebne! svar mig engang, er Saadant billigt?
 Skjøndt ei Partheres, eller Syrers Borger,
 Træl ei heller fra Cappadocersflokken,
 Men af Romuliæt, af Numa's Trifolk,
 God, uskyldig og from, et opvakt Hoved, 5
 Stærk i Sprogene, kun beladt med een Synd
 (Skjøndt vel temmelig grov) at han er Digter,
 Stakkels Mævius fryser i sin Kittel,
 Mens man skuer i Purpur — Incitatus.

77. Om Rægen Carus.

Det var den dummeeste Ting, som Carus, o Maximus! gjorde,
 At han af Feber er død; Feberen bumrede selv.
 Nei! en Fjerdedags feber, ret hidsig, skulde forfulgt ham;
 Bære Dvartaner hans Fag, burde de gjemmes til ham.

78. Til Mæcer. [H.]

Altsaa reiser Du nu til Salo's Flodbred?
 Fromhed drager med Dig, og ærlig Retfærd,
 Samt Beskedenheds Færd, som følger Begge;
 Vælden kommer hos Dig heel arm tilbage.
 Borger hist udi Landet, som er guldrigt! 5

Send din Styrrer til os; tomhændet gaaer han.
 Duff, han tøvede meer! og, naar han reiser,
 Følg, Dalmatier! ham med Beemodstaarer!
 Snart besøger jeg Celter samt Iberer,
 Macer! da vil jeg savne Dig, som Prætor. 10
 Hvad jeg digter engang i Fremtids Dage,
 Nær ved Fiskenes Hjem, nær Tagusbølgen,
 Skal forherlige Dig paa hver en Side!
 Læst jeg vorde saasandt blandt Oldtidsdigtre,
 Ei af laveste Rang, ifølge din Dom: 15
 Skjøndt Catullus jeg vil frivilligt vige.

79. Om Torquatus og Stacilius.

Nærvæd den fjerde Mil Torquatus eier et Pragtslot;
 Flur Stacilius der kjøber en uselig Gaard.
 Prægtige Bade af Marmelsteen Torquatus sig bygger;
 Flur Stacilius gjør Badstuekjelder istand. 5
 Haver en Laurbærlund Torquatus plantet paa Marken,
 Hundred Castanietræer flur Stacilius faaer.
 Sognefoged var han, dengang Torquatus var Consul,
 Og i sit vigtige Kald tykked han sig Matador.
 Koen, fordi den var stor, fik liden Frøe til at briste; 10
 Snart Torquatus vil see, at Stacilius brast.

80. Om Gros.

Gros falder i Graad, naar han seer Murrhiner = Pokaler,
 Skuer et Citrumsbord, eller en kostelig Træl.
 Stakkelen drager et inderligt Suk, fordi han ei mægter
 Alt at købe til sig, hvad han paa Markedet seer. 5
 Mange der gives af Gros' Art. Kun græde de ikke;
 Dybt udi Sjelen er Graad, medens paa Rinden er Smil.

92. Til Gallus.

Harde Du virkelig Gavn af det, som danner min Plage,
 Tidligt — om Midienat — stod jeg i Togaen svøbt;
 Døied den skjærende Vind af den voldsomt blæsende Nordvind,
 Døied den dryssende Sne, døied den skyllende Regn. 5
 Men naar det ikke forøger Dit Held endog for en Skilling,
 Medens jeg, friesødt selv, piner og slider mig op,
 Skaane Du mig, som er træt! gjør mig frie for den luftige Hilsning,
 Som, uden Nytte for Dig, skader dog virkelig mig.

84. Til Cæditanus, om Ufer.

Nodig gaær Ufer hjem, for at lægge sig. Undrer Dig dette?
Cæditanus! Du seer, hvem han skal lægge sig hos.

85. Om Søemanden Radon.

Radon var gammel, og havde saatid paa Tiberen faret,
Kjøbte sig derfor en Baard nær ved den elskede Strøm.
Saasom nu Tiberen tidt steg brusende over sin Flodbred,
Og med en vinterlig Strøm brød over Engene frem,
Fyldte han Baaden ved Bredden med Steen — længst havde den udtjent — 5
Stillende den, som et Bærn, ud mod den stigende Flod.
Bolværk blev imod Vandet hans Baad. Hvo skulde vel tænkt det?
Just den sænkede Baad skaffede Cieren Hjelp.

87. Restitutus' Fødselsdag. [H.]

Lad det kjerlige Rom dog ret fornemme,
At vi feire vor Bæns Octoberfestdag.
Læshed herse der maa, mens Løfter gjøres!
Lys! Processerne bort paa saadan Høitid!
Bort med Gnierclientens usle Borlys, 5
Dugen, kneben og smal! bort Kommebøger!
I Decemberens Tid kan Spøgen more.
Nei! kom hellere frem med Skjenk, Du Rige!
Lad den brøstige Mand, Agrippa's Kræmmer,
Bringe Kapperne hid fra Cadmi Hjemsted. 10
Stevnes Nogen for Støi og Dvalm paa Gaden,
Bør han sende Defensor Taffelklæder.
Vandt Coqvetten Proces mod Egteherren,
Egte Stene hun flux personlig bringe!
Den, som samler med Lyst paa Rariteter, 15
Han et Phidiasværk Dig strax forære!
Bonden sende Dig Rid, en Jæger Harer,
Samt en Fiske den Fangst, han fik paa Søen.
Men naar Alle som Een Presenter sende,
Siig, hvad mener Du da, Poeten bringer? 20

89. Junostatuen.

Ja, Polyclët! din Juno er smuk, den skaffer Dig Ære,
Phidias ønsker endog, at den var dannet af ham.
Hadde hun været saa smuk, da vilde de andre Gudinder,
Selv uden Dommerens Tvivl, fundet paa Ida, hun vandt.
Elskede Broderen ei, Polyclët! allerede sin Juno, 5
Kunde han visseelig snart blive forelsket i din.

92. Til Marius. [J.]

Ven Marius, som ynder helst et roligt Liv,
 Du Hædersborger i din gamle Fødebye!
 Den Svillinggran, som pryder smukt min lille Skov,
 Samt Faunusegen anbefaler jeg til Dig, 5
 Med Ultrene til Tordenguden og Silvan,
 (Opførte ved en Bondeskarls halvsnilde Haand,
 Dog farved' tidt med Blodet af et Gimmerlam)
 Samt Templets egen Guddomsme, som eier det,
 Og Guden Mars, hvis Maanedsdag mig Livet gav, 10
 Der hos sin Søster, som en Gjest, sin Bolig fandt.
 Forson nu Guden for min liden Eiendom
 Med Viraksduft, om ei Du vil med Dfferblod,
 Idet Du siger: „hvor han er, vor Martial,
 „Han bringer her ved denne Haand, som Dfferpræst,
 „Skjøndt fjern, sin Gave. Tænk ham nærværende, 15
 „Og giver Begge, hvad den Ene ønsker sig.“

93. Til Clemens.

Naar den euganiske Egn, Helicæons Bolig, Du skuer,
 Der hvor den rankede Høi hæver sig smukt over Mark,
 Hurtigen bringe Du maa Atëstinerinden Sabina
 Digtet, som syedes nys ind udi Purpurgevand. 5
 Rosen fornøier jo meest, som plukkedes nylig med Fingren,
 Ogsaa fornøier en Bog, naar, uden Fnug, den er nye.

94. De skienkede Æbler.

Ingen massylt Snog bevogter den Have, jeg eier,
 Ei Alcinoi Land træller for mig, som en Drot;
 Haven, jeg har i Momentum's Bye, staaer rolig, og Træet
 Frygter ei Tyvenes Haand, eftersom Frugten er grov. 5
 Naar jeg da sender Dig her udi Høst fortrinlige Æbler,
 Ere de vorede op midt i Subura, min Ven!

96. Til Avitus.

Andrer det Dig, at jeg taler saatidt om andre Nationer,
 Skjøndt jeg en Dding blev midt udi Romernes Bye?
 Længes mod Salo's Hjemlandsflod, Guldbølgen i Tagus,
 Samt den fattige Mark trindtom mit noisomme Huus?
 Hiint Land elsker jeg ømt, hvor Lidet skaffer mig Rigdom, 5
 Og, hvor i simple Raar Folkene leve dog høit.
 Gaarden maa næres ved Rom, hist nærer den; Brændet er kostbart

Her; Kaminen er fold, hist er den luende heed.
Her for Penge man bliver ei mæt (de forbandede Slagtre!)
Alt, hvad Landet formaaer, finder man hist paa sit Bord. 10
Fire Toga'er her, ja flere, man slider en Sommer,
Fire Sommere hist holder den enkelte ud.
Skulde man søge Patroner, min Ven! naar Stedet alene
Giver, Avitus! hist, det som ei Bennerne her.

97. Om Numa.

Medens Papyrus man stablede op, for at danne hans Gravbaal,
Medens den traurige Viv Virak fik kjøbt og Kaneel,
Kort, medens Alt var beredt, Liigklædet og Baaren og Graven,
Dg jeg beregned min Arv — reiste sig Numa igjen.

100. Til Manden, som laante hans Vers. [J.]

Blandt mine, Mand! Du blande vil dit eget Vers?
Kom dem ei nær; thi Bogen vil forsvare sig.
Mon Du med Løver parre vil den lumfke Ræv?
Mon Du til Ornens Ligemand en Ugle gjør?
Om ogsaa Du af Ladas fik det ene Been,
Troer Du at løbe, naar det andet er af Træe? 5

101. Om Capitolinus.

Gaves han løs fra de Saliges Land, hlin Fortidens Galba,
Kom han til Jorden igjen, han, som var Cæsar saa kjer,
Wilde dog Alle, som hørte hans Spøg, samt Capitolini,
Sige til ham: „Du er raae, Galba! hold op med din Spøg.“

103. Digteren til sine Byesbørn i Bilbilis.

Landsmænd hist udi Bilbilis Bye, paa den luftige Fjeldtind,
Rundt om hvilken man seer Salo, den rivende Strøm!
Glæder det Eder i Hu, Eders Landsmand roses som Digter,
Da Eders Hæder og Navn sikkert I hente fra mig?
Mindre staaer ei Verona i Gjæld til den fine Catullus, 5
Sikkerligt ønskede den, ogsaa at kalde mig sin.
Fjiregtredivte Gang paa Sommeren Høsten er paafulgt,
Dg det landlige Brød Ceres I gav uden mig:
Medens jeg levede her, bag Roms almægtige Mure,
Haver Italiens Luft bleget mit Hovedes Haar. 10
Dersom I venligt stjenke mig Bye, jeg kommer til Eder:
Vises mig Haardhed og Trods, drager jeg atter til Rom.

104. Til Bogen. [H.]

Gaae, Boglille! som skal min Flaccus følge
Hen ad Havet, men dog paa milde Bølger!
Drag med lykkelig Vind, i hurtig Seiltour,
Hen til Spaniens Tarragonafjelde!

Der Dig venter en Bogn, som rask Dig bringer 5

Dp til Bilbilis Bye; og Hjemlandsfloden,

Salø, faaer Du at see paa femte Dagtour.

Hvad besørge Du skalst? Hils mine Venner;

Faae de ere, men gamle; ei mit Die

Tiiregtredive Vintre har dem skuet. 10

Hils dem Alle fra Bognen, som Du seer dem;

Dog min Flaccus især Du maa erindre,

At til passelig Priis han vil mig skaffe

Ret en hyggelig Bolig, ei for pragtfuld,

Hvor din Fader af Hjertens Grund kan løse. 15

Godt! nu raaber han alt, den grove Styrmand;

Revser Rølerne haardt. En gunstig Lustning

Klarer Skibet fra Havn. Farvel, Boglille!

Uldrig venter et Skib blot paa en Enkelt.

Ellevte Bog.

1. Til Bogen. [H.]

Hvor, Dagdriver af Bog! hvor vil Du henad,
Du, som pyntes med ikke simpelt Omslag?
Til Partheni Slot? „Ja, uden Spørgsmaal“;
Godt! dog kommer Du vist ulæst tilbage.
Bøger læser han ei, men blot Suppliker; 5
Fik til Muser han Tid, han selv var Digter.
Muligt tyktes Du Dig ei fuldt saa heldig,
Naar i Ringeres Haand Dig Stjebnen fører.
Søg Livrinus' Hal — den er i Nærhed.
Knap saa magelig Flok Du faaer at skue 10
I Pompejus' Hal og i Europa's,
Ja hos Høvdingen selv paa Argostibet.
Der man finder en To til Tre, som blade
Lidt i Møllet, som gaaer i mine Flauser,
Naar man vædder ei meer om Incitatus, 15
Dg man kjedes tilsidst ved Snak om Scorpus.

3. Digteren om sine Værker.

Ikke blot Folket i Rom fornøier sig ved min Camoene,
Ei for en drivende Hob digtes alene mit Værk,
Selv i Geteres Kuld Officeren paa Bagterne læser,
Skjøndt han stivner af Kuld, det, som jeg digtede her.
Selve Britanniens Folk, man siger, skal nynne min Digtning; 5
Dog — hvad gavner det mig? Kommerne fylder det ei.
Ach! hvilket skjønt, uforgjængeligt Digt jeg evned at skrive,
Hvilken pierisk Sang quod jeg om Krigerens Færd,
Dersom Augustus levede op ved Gudernes Bistand,
Eller i Romernes Bye fandtes Mæcenas igjen. 10

4. Digterens Bøn for Nerva Trajanus.

Eder, I Guder for Phrygiens Land, som Troernes Halvgud
Frelste fra Iliums Brand før end Laomedons Guld,
Zeus, som nys blev formet i Guld for evige Tider!

Søster, Konningens Liv! Du, som er ganske hans Barn!
Du, som skriver alt trediegang i purpurne Fasti, 5
Janus, vor Nerva's Navn! Samtlige, hører min Bøn:
Holder Jer Haand over dette Senat og den herlige Keiser,
Keiseren ligne sig selv og Senatorerne ham!

5. Hædersdigt til Nerva Trajanus.

Ganske paa Numa's Wiis, for det, som er billigt og dydigt,
Cæsar! beholder du Ugt; Numa dog eied kun lidt.

Stjerne sin Dyd mod det fristende Guld, er sikkert en svær Sag,
Staae over Croesus i Guld, ligne dog Numa i Dyd.

Kom vore Fortidsmænd, de herlige Karle, tilbage, 5

Om man Elysiums Egn tømte fuldstændigen ud,
Valgte Camillus Dig heller til Drot, end leved i Friehed,

Selve Fabricius tog, dersom Du gav det, mod Guld.

Brutus var glad, naar Du var hans Drot; den grusomme Sulla
Lagde Regjeringen ned, blot for at give Dig den. 10

Cæsar blev da en Privat, og elskede Dig med Pompejus,

Crassus forærede Dig hele sin mægtige Skat.

Kunde vor Cato, frelsende sig fra Wandernes Natmalm,

Komme til Jorden igjen, Cæsarianer han blev.

9. Memors Statue.

Stolt ved Jupiters Lov, vor Romertragoedies Hæder
Gjensødt skuer Du her ved uforlignelig Kunst.

10. Om Turnus.

Turnus Satyren har valgt, og dog er han mægtig ved Wandskløg.
Hvorfor ei Memors Fag? Det er hans Broder, min Ven!

12. Til Boilus.

Om Du end Rettighed sikst til syv eller elleve Sønner,
Fader og Moder dog ei Noget forlehne Dig kan.

13. Gravskrift over Nimen Paris. [H.]

Gaaer Du, vandrende Mand! Flaminerveien,
Gi Du drage forbi mit Marmorgravsted!
Nilens Wittighedsmand og Roma's Yndling,

Ynde, lystelig Skjemt, kunstfærdigt Snille,
Hele Romertheatrets Fryd og Smerte,
Kort, hvad elskeligt var, ret smukt og yndigt,
Ligger, jordet med Paris, her i Graven.

5

14. Den lille Bondemand.

Arvinger, lyder mit Raad! ei jorder den stumpede Bonde!
Jorden, skjøndt nok saa let, vilde dog tynge hans Been.

17. Til Sabinus.

Ei maa Du troe, hvert Digt i min Bog beregnes paa Matten;
Morgen=Lecture, min Ven! finder Du ogsaa deri.

24. Til Labullus. [H.]

Mens jeg følger Dig hjem i pragtfuldt Dptog,
Mens jeg rækker mit Dre til dit Sladder,
Roser Alt, hvad Du gjør, og hvad Du siger,
Hele Bunker af Vers jeg kunde skrive.
Ei! Du mener maaskee, det Tab er lidet,
At, hvad Fremmede søge, Roma læser,
Ridd'ren ikke forsmaaer, Senatet griber,
Advokaterne rose, Digtre dadle,
Gaaer tilgrunde ved Dig? Ei! ei! Labullus!
Hvo fordrager vel det, at Du forøger
Togamændenes Hob, som Dig ledsage,
Men formindsker de Vers, som jeg kan skrive?
See! den tredidte Dag gif alt tilspilde;
Knap en Side jeg skrev. Saaledes gaaer det,
Naar Poeten har Lyst at spise ude.

5

10

15

32. Til Nestor.

Toga, saalidet som Hjem, eller Seng med kravlende Utøi,
Eier Du, eller en Brix, dækket med Maatter af Siv.
Ei en bedaget Træl, eller Tøs til at spille Slavinde,
Nøgle saalidet som Laas, Bæger saalidet som Hund.
Dog affecterer Du selv, at nævnes og regnes som Fattig;
Mellem det ringere Folk stedse Du søger din Plads.
Spar din Lyst! Du skuffer dig selv med en Roes, som er indbildt.
Har man ei Stilling og Hvid, er man ei fattig, min Ven!

5

33. Præsineren.

Selv da Nero var død, Præsineren ofte fik Palmen,

Mangen en Bognkampspris bragte han seirende hjem.
Nu kan Du sige, Du Nero vegst, fortærende Kvind!
Nero er det ei meer, Rudskæn alene, som vandt.

34. Om Uper.

Uper har kjøbt sig et Huus, som ikke den natlige Ugle
Ønster at eie — saa stygt, saa ruineret det er.
Men ved Siden har Maro et Sted (og han er jo giestfrie);
Spise vil Uper godt, boer han endogsaa kun stet.

35. Til Fabullus. [H.]

Naar Trehundred Du beer, jeg ikke kjender,
Dg jeg kommer der ei, endskjøndt Du had mig,
Bredes, undrer Du dig og klamres med mig.
Ei det morer mig, Ven! at spise — ene.

36. Om Cajuus Julius Proculus.

Dagen skal tegnes med lykkelig Steen, paa Julii Begne;
Det, som jeg ønsked, er skeet; atter jeg har ham igjen.
At jeg fortvøled og ahned hans Død, det voldet mig Glæde;
Har man ei kjendt til Frygt, kjender man ikke til Fryd.
Slave! Du tøver? hvad venter Du paa? ældgammel Falerner
Skjænke Du! saadan en Dag kræver et aldrende Fad.
Først fem Bægere frem — saa sex — tilslutningen otte,
At jeg kan drikke tilbunds hele det elskede Navn.

37. Til Zoilus.

Ringen, Du bærer, med Stenene i, den veier et heelt Pund;
Hvorfor piner Du Dig og den usalige Steen?
Zoilus! til dine Been, der passede Ringen fortrinligt;
Men paa din Finger, min Ven! har den et maadeligt Sted.

38. Den døve Rudsk.

Nylig man gav for en Rudsk selv tyvetusind Sesterzer.
Prisen Dig tykkes for høi? Sagen er den, han var — døv.

39. Til Charidemus.

Trædt min Bugge Du har, Charidemus! da jeg var lille,
Dg, da jeg voxede op, stedse Du vogtede mig.
Alt er sinnet det fort, saatidt jeg studser mig Skjæget,
Pigerne klage sig alt, at jeg om Læben er rue.
Ene for Dig jeg voxede ei. Dig frygter min Ulskarl,
Huushofmesteren selv — Samtlige frygte for Dig.

Spille forbyder Du mig; at elske, forundes mig ikke;
Dig tillader Du Alt; intet tillader Du mig.
Dybt Du sukker og klager, bebreider, belurer og revser;
Neppe fra Bruget af Riis kan Du betvinge din Haand. 10
Salver jeg stundom mit Haar, har jeg faaet en Kappe fra Tyrus,
Raaber Du: „aldrig, min Søn! pynted din Fader sig saa“;
Tæller med rynkede Bryn hvert Bæger, jeg fylder med Vinen,
Ligesom Fadet man tog op fra din Kjelder, min Ven!
Standt med Sligt! til friegiven Træl jeg ønsker ei Cato; 15
Spørg kun Pigerne ad, og Du skal see, jeg er Mand.

41. Om Amynthas.

Medens med ivrigt Sind Amynthas pleier sin Dvæghjord,
Glad ved dens yppige Flor og dens fortrinlige Rye,
Anækked han Grenen, paa hvilken han sad; idet den gav efter,
Sank han til Jorden, og faldt mellem den rystede Frugt.
Dog, at det levede over sit Kan, ei Faderen tillod, 5
Og det forbandede Træ sank til den Myrdedes Baal.
Lad ham kun eie de mæskede Sviin, din Nabo Sölas,
Medens Du nøier Dig selv, Lygdus! med Tal paa dit Dvæg.

42. Til Cæcilianus.

Livlige Digte forlanger Du, Ven! men Stoffet er livløst,
Hvilket Du byder. O vee! det gaaer umuligen an.
Dersom Du ønsker at faae Syméttus' Honning og Sybla's,
Corsica's Thymiansvert byder Du Attica's Bie?

44. Til en barnløs Olding.

Barnløs est Du og riig, samt født, da Brutus var Consul;
Kan Du da virkelig troe, Du har en redelig Ven?
Muligen En fra din Ungdomstid, dengang Du var fattig;
Men din nyere Ven ønsker alene din Død.

48. Til Silius Italicus.

Silius købte den Gaard, som Cicero forðum har eiet,
Ivrigt dyrker han der Maro, den herlige Skjald.
Taleren hist, samt Digteren her umulig har ønsket,
At deres Bolig og Grav gif til en Anden i Arv.

49. Om Silius.

Maro's Afte var næsten forladt; hans hellige Månde
Levede neppe hos Gen, og kun en Fattig endda.

Dog har Silius meent, at burde den Elskede mindes;
 Selv ei ringere Skjald, hæver han Maro til Roes.

50. Til Phyllis.

Inderligt elsker jeg Dig, dog neppe der gives en Time,
 Hvilken gaaer ubrugt hen, enten til Ran eller List.
 Snart Du misted et Speil (saa klager den siffige Tærne)
 Snart af Fingrene faldt, snart af Dret en Steen. 5
 Snart af den ranede Bombyrdragt Du drager din Fordeel,
 Snart beretter Du mig, Cosmuskruset er tomt.
 Snart om et ormædt Anker Du beer med gammel Falerner,
 At ved den aldrende Her Dremme forsone Du kan.
 Snart en Sedde forstaffe jeg maac, samt Multer paa to Pund, 10
 Naar en Veninde af Stand har inviteret sig selv.
 Stam Dig engang, og hav dog Respect for det, som er billigt!
 Du faaer stedse mit Ja, giv mig da ikke dit Nei.

52. Til Julius Cerealis.

Haver Du, Julius! Lyst til et Gilde, som sikkert er lækkert,
 Kom, hvis ikke Du est alt til et lærere bedt.
 Pas paa den ottende Time, min Ven! saa bade vi sammen,
 Stéphani Bade, Du veed, ligge jo lige ved mig. 5
 Først Dig bydes Salat; den vækker saagodt Appetiten,
 Derhos gives der Løg, snitted' i Trævler itu.
 Stor som en Fjirbeensfisk Dig bydes derefter Cordyllen,
 Rigelig dækket med Æg, og med en Rude saa grøn.
 Æg tillige Du faaer, som dreiedes sagte paa Gløder, 10
 Samt Belabreserost, krydret og røget tilpas.
 Dadler følge derpaa, som føled Picenernes Kulde.
 Sligt var en Forsmag blot. Resten erfare Du vil?
 Lyve jeg vil, saa kommer Du nok. Fisk, Yver og Østers,
 Kyllinger, spækkede Høns, Fugle tillige fra Søe, 15
 Hvilke min Stella endog kun sjelden sætter paa Bordet.
 Get jeg lover endnu: ei recitere jeg vil.
 Du alene har Lov, at læse Giganterne for os,
 Samt det landlige Digt, hvilket er Maro's Rival.

54. Til Zoilus.

Birak og Salve, samt fiint Specerie, der lugter af Graven,
 Halvbrændt Kægelse med, hvilken fra Baalet Du stjalst,
 Samt Kanelet, Du listigen togst fra Liget paa Baaren,
 Zoilus! tage Du frem, ud af din skjendige Barm.

Sikkert Din graadige Haand har lært af Foden at synde;
Stjæler en Slave sig bort, snarlig han vorder en Tyv. 5

55. Om Lupus, til Urbicus.

Lupus giver Dig stedsse det Raad, at skaffe Dig Utkom.
Tro ham ikke, min Ven! Intet saa nødig han seer.
Synes at ville, hvad ikke man vil, just det er et Kunstgreb:
Skjøndt han raader Dig det, ikke han ønsker det gjort.
Lad Cosconia blot fortælle, hun føler sig svanger, 5
Og Du vil Lupus see, bleg som en barslende Viv.
At det kan synes, som havde Du brugt hans venlige Tilraad,
Gjør Testamentet saa, at han maa troe, Du har Børn.

56. Til Chæremon.

Naar Du, stoiske Mand! bestandigen taler om Døden,
Flux Du kræver af mig baade Beundring og Roes.
Det, som bevirker dit Mod, er Kruset, som mistede Hanken,
Arnen, som altid er mørk, aldrig oplivet af Ild,
Maatten med Utsi i, din Brix, som er uden Madratse, 5
Kappen, der stumper Dig op, brugt baade Nætter og Dag.
Jo! Du er sandelig stor! det røde Edikebundfald,
Skorper og Tiggernes Skjærv modig undvære Du kanst.
Godt! men stoppedes nu med kosteligt Uld Dine Hynder,
Bare Madratserne nu dækked' med Purpurgewandt, 10
O! da ønskede Du, tregang at leve som Nestor,
Ei af en eneste Dag lodst Du en Time gaae tabt.
Livet at vrage, det falder ei svært, naar vi trykkes af Armod;
Ene den modige Mand finder sig vel i sin Nød.

57. Til Severus.

Undrer det Dig, at jeg sender et Digt til den lærde Severus,
Naar jeg beder Dig selv, lærde Severus, til Gjest?
Nectar drikker jo Zeus, og nyder Ambrosia-Retter;
Dog tilbyde vi Zeus Indvoldsmaden og Vin.
See! Du haver jo Alt, hvad Guder kan Mennesket give; 5
Brager Du det, som Du har, hvad kan jeg give Dig da?

64. Til Faustinus.

Breve til Piger, dem skriver Du tidt. Indholdet jeg veed ei;
Eet alene jeg veed, Pigerne svare Dig ei.

65. Til Justinus.

Nys inviterede Du, Justinus! næsten et Tusind

For at erindre den Dag, hvilken Dig skjenkede Liv.
 For, kan jeg huske, jeg pleiede ei at være den Sidste,
 Heller ei fandtes der En, hvilken ei undte mig Plads.
 Nu inviterer Du mig først Dagen derefter til Gilde;
 Fødtas Du sine idag, mig er imorgen Du født.

5

77. Til Marco.

Intet ilibe Du gier, men lover endeel efter Døden;
 Est Du ei stikkelig dum, veed Du mit Ønske, min Ven!

68. Til Matho.

Store Du beder om Lidt; dog give de Store Dig intet;
 Beed dem heller om Stort; mindre da bliver din Skam.

69. Gravskrift over Jagthunden Lydia.

Amphitheaterets Folk til Jagten havde dresseert mig;
 Venlig i Huset jeg var, men udi Stovene vild.
 Lydia kaldte man mig; den Herre, jeg tjente, var Dexter,
 Som ei ønskede sig heller Erigone's Hund,
 Eller den Mynde, som Cephelus fik fra Creternes Egne,
 Som, med den straalende Nøse, blev mellem Stjernerne sat.
 Ei, affræftet ved Rækker af Aar, jeg toges af Dage,
 Hvilket var Skjebnens Bud for den Dulichiske Hund.
 Nei! udi Kampen jeg faldt for et Wildsviins lynende Sugtand,
 Ligesom dit, Cerymanth! eller, Stolien! dit.
 Hurtigen reves jeg bort i min Død; dog klager jeg ikke;
 Ei paa en ædlere Wiis kunde mig undes at døe.

5

10

76. Til Pætus.

Saasom Bucco har tabt tohundredetusinde for Dig,
 Tvinger Du, Pætus! mig til at betale Dig ti.
 Lad mig ei bøde for Andres Synd; tohundredetusind
 Kunde Du tabe; nu vel! tab da tillige de ti.

79. Til den Samme.

En Mil boer Du fra Byen. Ei Timer jeg brugte til Rjorsten.
 Nu bebreider Du mig, at jeg er langsom og dorst.
 Skylden er ikke hos Veien og mig. Din egen var Feilen,
 Saasom dit eget Spænd, Pætus! Du stikkede mig.

82. Om Philostratus.

Fra Sinuesfa's Væld Philostratus vandred om Natten,
 Og fra et Gilde han drog hjem til sit leiede Huus.

Ach! da fik han Elpénors Lod; det koster ham Livet,
Da han paa Hovedet foer ned over Trappernes Trin.
Frie var han bleven for dette sit Fald, o Nymphes i Rilden! 5
Hadde han hellere valgt Vandet hos Eder til Drik.

83. Til Sossibianus.

Naar man er riig, og haver ei Børn, tilbyder Du Bolig:
Ingen benytter sit Huus meer fordeeltigt, end Du.

84. Om Barberen Antiochus.

Føler Du ei nogen Lyst at gaae til de Stygiske Skjgger,
Brug Antiochus ei, hvis Du er klog, til Barber!
Armen bliver ei slænget saa fælt af de skjærende Knive,
Naar den begejstrede Flok dandser paa Phrygiens Wiis:
Selv implicerede Brok kan Alcon mildere skjære, 5
Smerten er ikke saa stor, selv naar han snitter et Been.
Fattige Gyniker blot, kun stoiske Dager han skrabe,
Samt paa Hestenes Hals klippe det støvede Haar!
Lad, under Scythiens Fjeld, ham rage den stakkels Prometheus,
Som paa sit blottede Bryst ønsker sig heller en Grib. 10
Dyphæus flyer i Mænadernes Favn, til Moderen Pentheus,
Naar Antiochi Kniv giver sin rædsomme Klang.
Alle de talrige Mærker I see paa denne min Hage
(Knap en Forbryder har fleer, naar han paa Panden er brændt)
Disse bevirkedes ei ved min Kones arrige Mægler, 15
Nei, ved Antiochi Kniv og ved hans skjændige Haand.
En opfører sig klogt mellem samtlige Væsener — Bukken;
Han beholder sit Skjæg, blot for at slippe for Hiin.

86. Til Parthenopæus.

Parthenopæus! din Læge har travlt, for at skaffe Dig Midler
Mod den Hoste, Du har, som er din Gane til Meen.
Kjerner og Honning han skriver Dig op, samt liflige Rager,
Kort, hvad Børnene faae, naar man vil skaffe sig Roe.
Hosten dog bliver bestandig som før, fra Morgen til Aften;
Hosten plager Dig ei; Slikfot være dens Mayn.

89. Til Polla.

Hvorfor sender Du mig en Krands, Du ikke berørte?
Heller jeg ønsker en Krands, som Du i Haanden har havt.

91. Gravskrift over Canace.

Her udi Graven er Canace lagt, hiin Vold Afæet,

Liden hun var udi Bæret, fyldte først syvende Aar.
 „Ach! hvilken sørgelig Sag!“ Du klager for tidligt, o Vandrer!
 Her ei klage man bør over det stakkede Liv.
 Døden er ringe mod Sygdommen selv. En frygtelig Kræftstot 5
 Gnd i den barnlige Kind aad sig fortærende fast.
 Selv hendes Mund den graadige Got fortærende opaad,
 Ifkun af Læben en Deel kom paa det sørgende Baal.
 Naar i saa frygtelig Hast hendes Dødsstund skulde sig nærme,
 Dog ad en mildere Wei burde den nærmet sig hid.
 Ach! men Døden saa brat tilspærred den venlige Stemme,
 Blot for at ei hendes Ord skulde til Parcerne naae.

92. Til Boilus.

Lastefuld kalder man Dig? hvor kan man dog, Boilus, lyve!
 Du er ei lastefuld, Mand! Du er den pureste Last.

93. Om Theodorus.

Ilden har brændt Theodorus' Huus, som digted saa meget.
 Musen! var Sigt Eders Lyst? var det, Apollo! dit Bud?
 Ei! hvilken Skjendselsdaad! hvilken Synd af Himmels Guder!
 Ach! hvi brændte dog ei ogsaa med Huset — han selv?

96. Til en Tjandsker.

Ikke din Rhin, men Martis Væld, Du nægter mig, Tjandsker!
 Du, som jager min Træl bort fra det sprudlende Vand.
 Tor Du forjage den romerske Mand? den seirende Bølge,
 Altfor god for en Træl, slukker ei Slavernes Tørst.

101. Om Thais.

Kan Du virkelig see den spinkle, snærpede Thais?
 Da kan Dit Die nok see, Flaccus! usynlige Ting.

102. Til Lydia.

Altjaa var det ei Løgn, da nylig der yttredes om Dig,
 At Du ikke besad andet, end nydeligt Kjød!
 Ja man har Ret. Naar Du sidder tilbords, naar intet Du mæler,
 Est Du et smukt Skilderie, enten i Vox, eller malt.
 Men — naar Du aabner din Mund, selv Kjødets ganger forlorent, 5
 Heller ei skader Din Mund Andre, saameget som Dig.
 Bogt Dig, Barn! Edilen ei seer, eller hører Dig tale!
 Terteign tykkes det ham, aabner et Billede sin Mund.

103. Til Sophronius.

Baade i Sind og i Skind saa simpel, uskyldig Du teer Dig,
At det undrer mig tidt, hvor Du fik Børnene fra.

105. Til Garricus.

Før Du skikked et Pund; nu sender Du mig kun en Fjerding;
Ikke det halve Pund burde Du sprunget forbi.

106. Til Albius Maximus. [H.]

Hvis Du, Maximus! har en Stund tilovers,
Bogen læse Du maae. Du har Forretning?
Godt! men ikke Du est for ivrig med det.
Selv de Fire Du gaaer forbi? Fornuftigt!

107. Til Septicianus.

See min Bog oprullet Du har fast lige til Stokken,
Og Du bringer mig den, ligesom Bogen var læst.
Alt har Du læst. Savist! jeg veed det, jeg troer det med Glæde;
Saaledes haver jeg selv læst fem Bøger af Dig.

108. Til Læseren.

Bogen er stikkelig lang. Mæt burde Du være, min Læser!
Om et Par Disticha dog veed jeg Du beder endnu.
Godt! men Lupus forlanger sit Laan, og Slaven sin Dagkost;
Læser betal! — hvordan? — tier og nægter? — Farvel!

Tolvte Bog.

M. Valer. Martialis sender en Bilsen
til sin Ven, Priscus!

Jeg føler tilfulde, at der behøves noget Forsvar for den Uvirkksomhed, i hvilken jeg nu, paa en temmelig stivsinnet Maade, har levet i tre Aar. Selv i Byelivets travle Virksomhed — ved hvilken vi dog snarere indhøste Dadel for Paatrængenhed, end Roes for Opmærksomhed — vilde denne Ladhed være særdeles at dadle, end sige i denne provincielle Ensomhed, hvor man maa være umaadelig flittig, for at holde Landen nogenlunde ilive, og for at have idetmindste en taalelig Undskyldning, fordi man forlod Hovedstaden. Hør altsaa mine Grunde, blandt hvilke den, som nu kommer, er baade den første og den største, nemlig, at jeg mangler et saadant Auditorium, som jeg havde i Rom: ja det forekommer mig selv, som om jeg spillede paa et Theater, som er mig aldeles fremmed. Var der nemlig Noget i mine forrige Værker, som tiltrak sig Opmærksomhed, da blev det mig diceret af det herlige Publicum. Hint fine Dre, hint evige Productionsstof, som bødes mig i den omgivende Verden, i Bibliotheker, Theatre, Sammenkomster (i hvilke Fornøielsen bevirker, at man ikke mærker den Anstrængelse, som dog altid følger med at tænke) fort sagt, Alt, hvad jeg, formedelst min forvante Natur, forlod, det savner jeg her, hvor jeg staaer ligesom ene og forladt. Hertil kommer endnu, at mine Bysboer have Tænder, som ere sorte af Midsuge; istedetfor critisk Burdering har jeg modt Uvind, og, hvad der endnu er det Værste, jeg har forefundet Een eller To — og i en Smule Bys, som denne, er dette Meget — mod hvis Ondskab det ikke til enhver Tid bliver mig let at beholde min gode Stemning. Det undre Dig altsaa ikke, at jeg, i ondt Lune, bortkastede det, som jeg saa gjerne syntede med i et bedre Humeur. Da Du imidlertid er kommen hertil fra Rom, og jeg ikke vel kunde sige Dig Nei, naar Du udtrede Dit Ønske (thi at give Dig blot, hvad jeg formaaer, vilde være en maadelig Gjengjæld for Din Godhed), har jeg lagt Baand paa mig selv, optaget paa nye, hvad jeg i forrige Tider saa gjerne havde travlt med, og

tvunget i disse faa Dage min Musa til at modtage og beværte Dig — Manden med det fortrolige Dre — med et Ankomstgilde. Døm upartisk om dets Værd — hos Dig bringer Dommen ingen Fare — og vær af den Godhed at vurdere det. Læg din vante Artighed tilside (hvad der sikkerligt vil falde Dig tungt) naar Du yttreer din Dom om mine poetiske Bagateller, for at jeg ikke, naar Du har sat dit Bifalds-Stempel derpaa, skal sende til Rom en Bog, som ikke saa meget kommer fra Spanien, som den virkelig er ægte spanisk.

1. Til Priscus.

Medens dit Sagtgarn hviler i Ro med den flinke Molosser,
Hvilen ei lyder i Skov over det øiniede Wildt,
Kan Du jo læse min Bog. Den er kort, og Du har jo Stunder;
Timen, ei sommerlig lang, gaaer dog ei ganske fortabt.

2. Digteren til sine Arbejder.

J, mine Digte! som nyligen gik over Søen til Pyrgi,
Gaaer ad den hellige Wei! Støvet generer Jer ei.

3. Til Bogen.

Du, som pleiede før at sendes fra Rom til Provindsen,
Est nu en fremmed Bog; nu maa Du drage til Rom,
Fjernt fra Tagus' Guldsandsstrøm og den hærdende Salo,
Der, hvor det kraftige Land kaldte din Fader til Liv.
Gjest dog bliver Du ei; slet Ingen vil kalde Dig fremmed, 5
Saasom i Remus' Slot elleve Brødre Du har.
Templets nye og hellige Dør Du søge med Kette,
Hvor det pieriske Chor fik sit fornøede Hjem.
Eller, om heller Du vil, da søge Du først til Subura,
Der, hvor min Consul-Vens herlige Sale man seer. 10
Der, i det laurbærkrandsede Huus, boer Digteren Stella,
Han, som stiller sin Tørst ved den hvanthiske Drik.
Der med en glasklar Strøm fremvælder Castalias Kilde,
Hvor selv Musernes Chor ofte har stillet sin Tørst.
Han vil give mit Digt til Ridderne, Raadet og Folket, 15
Medens han sikkerligt selv væder med Taarer sin Kind.
Titel behøver Du ei. Har man læst to Vers, eller trende,
Flux udraaber Enhver: „Bogen er sikkerlig hans.“

4. Til Priscus Terentius.

Det, som Flaccus og Varius fandt, samt Maro, den høie,
Hos den Ridder Mæcæn, født af en kongelig Met,
Skal i Tiden mit Digt, samt Rygtet tillige, formælde

Baade Nationer og Folk, at jeg har fundet hos Dig.
Du har vækket min Aand samt Kraften, jeg syntes at eie;
Ret videnskabelig Roe først jeg erlanged ved Dig.

5

5. Til Keiseren.

Tiende Bog — ja ellevte med — blev' vel corpulente;
Nys forfordet jeg dem, retted og flettede ud.
Kæseren skaffed Du fredelig Roe; han læse de Andre!
Cæsar kun disse; hvo veed? ogsaa de Andre maaskee.

6. Nerva's Roes.

Nu den mildeste Drot beboer Asoniens Hofborg;
Helicon nyde vi kan nu i den dybeste Roe.
Venlig Mildhed og Simplicitet, samt redelig Bælde
Vende tilbage til Rom; Angsten har skyndt sig paa Flugt,
Get, Du elskede Rom! nedbeder Nationer og Stammer:
Gid saa elskelig Drot længe beholde Du maa!
Held ledsage saa herlig en Aand, saa dydige Sæder,
Cato, naar han var mild, Numa han ligner i Alt.
Stjenke, forære, for Armod's Søn afhjælpe hans Kummer,
Gde, hvad Himmelen selv, naar den er naadig, ei gier,
Det er nu Ret og ikke forbudt; dog under Despoten,
Dg i den onde Tid, modigt Du viste Dig god.

5

10

7. Om Ligeia. [H.]

Hvis et Menneskes Aar man kan beregne
Efter Hovedets Haar, hun fylder — tre Aar.

8. Lovsang over Trajanus. [H.]

Roma, Dronningebyen blandt Nationer,
Hvem ei Noget er ligt, end ei i Graastand,
Nys beregnede frøe Trajani Alder,
Fortsat ind i en Rad af Fremtidssecler.
Stolt erkjendte hun ham, som sjelden Høvding,
Samt tillige som ung og modig Krigsmand;
Dg, med Tillid til ham, udbrod hun freidigt:
„Vel, I Parthiske Mænd! I Sererdrotte!
„Sauromater, og Britter, Thracer, Geter!
„Kommer, dersom I tør — jeg har en Cæsar.“

5

10

9. Til Keiseren.

Palma styrer Iberiens Land, Du mildeste Keiser!
Dg i en ukjendt Roe fryder det sig ved sit Nag.

Derfor bringe vi glade vor Tak for denne din Gave;
Skiftet Du har til vor Egn ganske din egen Maneer.

10. Om Africanus. [J.]

Om Arv han gaaer, og eier dog en Million.
En talrig Hob for meget fik; men Ingen — nok.

11. Dedication til Parthenius.

Bring, o Musa! vor fælleds Ven, Parthenius, Silsen!
Drikker vel Nogen saa dybt af det Noniske Væld?
Loner en Lyra med renere Klang fra Grotten ved Pimplæ?
Hvem har Phoebus saa fjer blandt den pieriske Flok?
Dersom han muligt har Tid (skjøndt Sligt jeg neppe tør haabe) 5
Beed ham at byde vor Drot ganske personlig mit Digt.
Bogen er liden og ængstelig stemt. Til at skaffe den Udgang,
Fire Ord ere nok: „Bogen er Romerne fjer.“

12. Til Postumus.

Alting lover Du mig, naar Natten igjennem Du drikker,
Sligt er om Morgenens glemt; drik da lidt tidligt engang.

13. Til Uctus. [J.]

De Rige har et Slags Profit i deres Harm;
Thi Harm er ikke nær saa dyr, som Garmildhed.

14. Til Priscus.

Brug, jeg beder Dig, Ven! din Hest lidt mere forsigtigt;
Gjør Du paa Haverne Jagt, ikke Du fare saa vildt!
Ofte fik Byttet paa Jægeren Hevn, naar han, styrrende forlænds
Med fra den modige Hest, aldrig fik Hjemmet at see.
Fare man træffer endog paa en Eng; man snubler paa jevn Mark; 5
Selv om der findes ei Steen, Hul, eller Bunker af Jord.
Ikke det mangler paa Folk, som vise Dig saadant et Skue,
Skjøndt man tabte ved dem ikke saa synderlig stort.
Haver Du lyst til en farlig Dyst — kom! lader os tirre
Bassen i Tuscernes Skov (det er en sikrere Kamp); 10
Løilen, min Ven! Dig gavner kun lidt, som følger i Haanden;
Lidt fik Skytten Bekomst, medens at Haren gik frie.

15. Artighedssdigt til Reiseren. [H.]

Hvad der straaledes smukt ved Reiserhoffet,
Det fik Guder i Skjæk, og vi at skue.
Ved det scythiske Gulds græsgrønne Lue

Studser Jupiter selv, og seer forundret
 Drottens prægtige Skat og stolte Rigdom. 5
 Her staae Bægere, som en Tordner egne,
 Bægre, passende ret en Phryger Mundstjert,
 Nu, tilligemed Zeus, vi ere rige,
 Skjøndt (jeg skammer mig selv, at Sigt var muligt)
 Nys vi fattige stod', medsammt Kroniden. 10

17. Til L e n t i n u s.

Stedse Du sukker og spørger beklemmt, hvorfor dog Febren
 Ikke forlader din Krop, hvor den har længe huseert?
 Tingen er denne: den bæres med Dig, den bader sig med Dig,
 Østers og Wildsviinsbrad samt Champignoner den faaer.
 Tidt den drikker sig fuld i Setiner og tidt i Falerner, 5
 Nyder Cæcuberens ei, uden den blandes med Snee.
 Salvet med Nardus lægger den sig, omslynget med Roser,
 Sover alene paa Duun og paa en Purpurmadrats.
 Naar den nu lever saa godt, og trives saa kosteligt hos Dig,
 Kan Du da vente, min Ven, Soten til Dama vil gaae? 10

19. Om E m i l i u s.

Æg, Lactuk, samt Paabidsfisk han spiser i Badet,
 Blot for at prale med Grund, at han ei angler om Mad.

21. Digteren til sin Sone, Marcella.

Uhner vel Nogen i Dig Borgerinden, som fødtes ved Salo?
 Tænkter vel Nogen Dig født hist i vort Fædreneland?
 Ja Din Forstand er elskelig siin; Romerinderne mene,
 Naar de har hørt Dig engang, at Du er født mellem dem.
 Ingen sig maaler med Dig, om endogsaa født i Subura, 5
 Eller som Lyset saae paa Capitoliums Høi.
 Ikke der findes saa let blandt fremmede Stammer en Dvinde,
 Som fortjente saa vel, at Romerinde hun var.
 Tidt, naar jeg savner den mægtige Bye, Du mildner min Længsel;
 Finder jeg mig hos Dig, savner jeg ikke mit Rom. 10

23. Til den eensiede Lælia.

Tænder tilligemed Haar uden Blae Du kjober og bruger,
 Det er dog Skade, mit Barn! Diet er ikke tilfals.

24. Til J u v e n c u s, i Anledning af en foræret
 Bogn. [H.]

Kjere, luffede Bogn, Du Stilhedes Bolig!

Aelianus' Skjenk, den snilde Talers,
 Dig skatterer jeg meer, end Statscarosfer.
 Her vi kunne saa trygt, Juvencus! sladre,
 Hvad der falder os ind, og hvad vi tænke. 6
 Ei paa Libyens Hest den sorte Rytter,
 Eller Roberens Fart, bebuder Vognen.
 Ruds! — ham slippe vi for, og Hesten tier.
 Gid vi havde nu her vor Ven Avitus
 (Her ei tredie Mand vi har at frygte) 10
 Hvor fornøieligt svandt ei hele Dagen!

25. Til Thelesinus.

Beder jeg Dig om et Laan uden Pant, Du svarer: „jeg kan ei“;
 Sætter jeg Gaarden i Pant, flux, Thelesinus! Du kan.
 Altsaa en Ven fra din Ungdomstid, han er Dig ei sikker,
 Men til Bakker og Skov trostigen slaaer Du din Lid.
 Est Du nu støvnet af Carus for Thing, Dig hjælpe din Uger! 5
 Gaaer Du landflygtig herfra, følge Dig Træerne med!

26. Til en havefyg Ven.

Jeg er kun Ridder, men tykkes Dig lad, fordi Du har aarle,
 Skjøndt Senator, besøgt alt den tredie Snees,
 Saasom jeg ikke ved Dagningen alt gjennem Gaderne føiter,
 Samt, afkræftet tilsidst, bringer et Tusinde Rys.
 Du har en Grund. Du ønsker dit Navn i de purpurne Fasti, 5
 Ønsker Numidernes Folk samt Cappadocer at faae.
 Derimod jeg, som Du stiller ved Søvn, fra Solen er oppe,
 Blot for at slæbe mig om tidligt i Gadernes Dynd,
 Vinder ei noget. Naar Foden gaaer ud af det bristende Skotøi,
 Eller en pludselig Regn styrter fra Himmelen ned, 10
 Ikke der kommer en Tjener, om ogsaa jeg raaber, med Rappen,
 Nei, naar jeg fryser til Is, hvisker alene din Træl:
 „Dig Lætorius bad, at spise hos Herren til Middag“;
 Tijfittingsgilde? Nei, tak! heller jeg sulter, min Ven!
 Med en Provinds betaler man Dig; mig Staffel med Gildet; 15
 Begges Forretning er eens, ene Betalingen ei.

28. Til Cinna.

See! jeg drikker Pokaler paa to, Du, Cinna, paa ni Glas;
 Dog beklager Du Dig, saasom ei Vinen er eens.

29. Om Lyven Hermogenes.

Bordtøi stjæler han flink; i det er Hermogenes Mester.

Masfa neppe jeg troer raner saa meget i Mont.
 Selv naar Du holder den Venstre, samt passer tillige den Høire,
 Finder han dog en Maneer, saa at Salveterne gaae.
 Saaledes trækker en Hjort den fjellige Snog ved sin Nande, 5
 Tris Bandet i Skye, som hun vil drysse paa Jord.
 Mens man om Afsked bad for Myrinus, da han var saaret,
 Flux Hermógenes tog fire Salveter ihast.
 Prætoeren laved sig til, at heise det sneehvide Banner,
 See! da listede han Flaget af Prætorens Haand. 10
 Saa som man ahnede Ran, tog Ingen Salveter til Bordet;
 Flux Hermógenes kneeb Dugen, som bredtes paa Disk.
 Findes ei heller en Slig, Guldbladden han skraber af Bænken;
 Tage dit Bordbeen med, frygter Hermógenes ei.
 Selv om den brændende Sol generer Enhver i Theatret, 15
 Trækkes dog Seilene bort, naar man Hermógenes seer.
 Flux Matrosen faaer travlt, og surrer ihast sine Skibsseil,
 Har han Hermógenes seet gaae udi Havnen omkring.
 Selv det skaldede Fiskfolk og Flokken med Bjælder
 Gler fra Bønnerne bort, stander Hermógenes nær. 20
 Ingen Hermógenes saae at bringe Salveter til Gildet,
 Altid eier han een, naar han fra Gilderne gaaer.

30. Om Aper. [H.]

Aper aldrig er fuld, Hvad gaaer det mig an?
 Saa jeg roser en Træl, men aldrig Benner.

31. Marcella's Lyststed.

See, hvilket Væld, hvilken Lund samt herlige Skgger af Biinløvs
 Flettede Skud! hvilken Flod med sit forfriskende Vand!
 Enge, samt Rosenbeed, der dobbelt kan ynge, som Pæstum's,
 Og Januarikaal, hvilken ei skades af Frost!
 See, hvilke Aal udi luffet Bassin, og lige ved Huset! 5
 See, paa det sneehvide Taarn sidder en lignende Fugl!
 Alt min Kone mig gav, da jeg kom paa det syvende Lustrum,
 Dette mit yndige Slot, dette mit elskede Hjem.
 Dersom Mausikaa kjendte mig sine fædrene Haver,
 Kunde jeg svare med Grund: jeg har min egen for fier. 10

34. Til Julius Martialis. [H.]

Fiirogtredive Aar, min Martialis!
 Har vi (feiler jeg ei) nu levet sammen.
 Godt forenede sig i dem med Bittert,

Skjøndt det Første var dog i talrigst Mængde.
 Har vi Stenene lagt i tvende Bunker, 5
 Ordnet baade de hvide, samt de sorte,
 Skal de Lyseres Hob de Sortes stikke.
 Vil man sikre sig selv for Fremtids Sorger,
 Samt betrygge sit Sind for mangan Kummer,
 Ei man gøre sig Ven med altfor Mange. 10
 Mindre glæder man sig; men — sørger mindre.

36. Til Labullus. [H.]

At aleneste Du, Labullus! kjenker
 To til fire Pund Sølv til dine Venner,
 Eller en Togastump, en iiskold Kappe,
 Samt en raslende Mønt af Guldbliksarten,
 Som agerer vor Løn for to Calendæ, 5
 Derfor est Du et brav. „Hvad da, min Kjere?“
 Bedst imellem de Dnde; intet mere.
 Kom med Fortidens Slægter, med Pisoner,
 Seneca'er og Crisper, Memmianer,
 Flur Du bliver den Sidste blandt de Gode. 10
 Vilst Du seire ved Løb og raske Fødder,
 Stik da Tigris i Fart og Pæsferinus!
 Ufler rende forbi, er det en Ære?

41. Til Lucca. [H.]

Ei det tykkes Dig nok, at være Slughals;
 Synes vil Du det og, samt kaldes Fraadser.

44. Til M. Unicus.

Unicus, elskede Mand, forenet med mig udi Slægtskab,
 Som, af et redeligt Hu, ynder tillige mit Fag!
 Skjøndt Du digter et Qvad, som viger alene din Broders,
 Lige Du er ham i Æar, men udi Kjærlighed størst.
 Lesbia kunde jo elske Dig ømt med sin kjelne Catullus; 5
 Elske Dig efter Dvid kunde Corinna endog.
 Ei til en større Seilads Du mangler den gunstige Medbør;
 Dog ved Landet Du gaaer — Sligt er et broderligt Træk.

46. Til Classicus. [H.]

Naar Lupericus og Gallus sælge Digte,
 Ei benægte Du kanst Poeters Klogskab.

47. Den elskværdige Bøgesindede.

Enart er Du venlig, og snart er Du bidst; uartig og artig.
Uden Dig, lever jeg stet; med Dig, heller ei godt.

50. Manden i det pragtfulde Slot.

Kontræelunde, samt Laurbærskov og høie Cypresser,
Bade til talrige Folk, skjøndt Du er ene, Du har.
Buegange Du har, som hvile paa hundrede Søiler,
Dnyrstene man seer, hvor man vil sætte sin Fod.
Circus tillige ved Huset Du har, hvor Hestene stampe;
Plads af det styrkende Band høre man kan overalt;
Stolt Corridorerne strække sig frem; Du mangler alene
Plads til Spisning og Søv; boer Du ei nydelig stet?

51. Om Fabullinus. [J.]

At Fabullinus narres tidt, det undrer Dig?
Den brave Mand bestandig bli'er en Lærling blot.

52. Til Sempronia.

Han, som var vant Pieria's Lov trindt Panden at slynge,
Salte for sagsøgt Mand saare navnkundige Ord,
Rufus, jordede man her. Sempronia! han var din Mage;
Selve det jordede Støv brænder af Dmhed for Dig.
Midt i Elysium's Egn, som et elskeligt Sagn, vil Du nævnes;
Studse vil Syndaris selv, naar hun erfarer dit Ran.
Bedre var Du, som ilede hjem, og forlod din Forfører;
Syndaris, skjøndt hun blev søgt, nægted at følge sin Mand.
Over den troiske Kjerlighedsløst Menelaus nu smiler,
Ja, formedelst dit Ran, Paris undskylder han selv.
Naar de Saliges herlige Hjem modtager Dig eengang,
Ingen vil blive, som Du, kjendt i det stygiske Hjem.
Du er Proserpina hjer; hun elsker Enhver, som er bortført;
Denne din Kjerlighedstroe skaffer Dig Dronningens Gunst.

53. Til en Gjerrig. [H.]

Skjøndt Du eier saa stor en Rigdomsfylde,
Som en Borger og Fader sjelden eier,
Dog Du ruger paa Skatten nidst og graadig,
Ret, som Dragen, hvorom Poeter slynge,
At, som Bogter, han laae i Scythelunden.
Altid skriger Du paa, at Pugegrunden
Er alene din Son, som er saa graadig.
Ei! opleed Dig en Nar, en ægte Flynder,

Som Du narrer med Sligt, og kan bedrage!
Fader est Du jo selv til Sønnens Lyder.

54. Til Boilus.

Stærblind, halt paa din Fod, rødhaaret og skummel af Ansigt —!
Est Du en skikkelig Karl, Boilus, da er det sært.

56. Til Polycarmus.

Ligang ligger Du syg i et Kar, undertiden derover;
Dog, det skader ei Dig, nei, Polycarmus! kun os.
Strax, naar Du kom Dig igjen, Du fordred af Vennerne Festsjient;
Skam Dig, og bliv dog engang ganske alvorligen syg!

57. Til Sparsus. [J.]

Hvorfor jeg søger mit Momentums tørre Gaard,
Dets lave Huus og ringe Lar, Du spørger mig.
Naar man er fattig, har man ei i Byen Roe
Til Legems- eller Sjæle-Fred. Ved Mattetid
Spoleres den af Bageren; ved Morgenstund
Af Skolemestre; Dagen selv af Smedefolk. 5
Her kjæder sig en Bexeleer, og rasler nu
Med Nero's Sølv i bunkevis paa skident Bord.
Smedens hist en Arbeidsmand med Lallen slaaer
Mod Stenen Hørret, som han fik fra Spanien. 10
Bellona's Folk i vilden Hob ei mangler her;
Ei strandet Folk med Malerie og Svalderroft;
Ei Tøden, som har tidlig lært sin Betlerdønt;
Rødsiet Høker heller ei, som sælger Svool.
Om man vil tælle hvert et Tab af Matterede, 15
Da kan man tælle hver en Haand, der slaaer paa Gerts,
Naar Herhjulet stæder Luna selv i Nød.
Du kjender ikke, kan ei heller kjende Sligt,
Som lever smukt paa Landet i din Kongeborg,
Dg seer fra Plainen paa de andre Fjeldes Top. 20
Du har i Byen alt dit Land, Wiinbjerg endog,
Falernerhøien avler ei saa riig en Høst;
Dg strax ved Huset er en herlig Kjøreplads.
I Husets Indre findes Søvn, hvor ingen Larm
Afbryder den; og ingen Dag, naar man ei vil. 25
Jeg vækkes af den viltre Sværm, som gaaer forbi,
Dg ved mit Leie Roma staaer. Naar, kjed og træt,
Jeg ønsker Søvn, da maa jeg reise til min Gaard.

60. Digteren til sin Fødselsdag.

Fosterdag udi Marz, paa hvilken mig undtes at skue
 Solens oplivende Glands og dens almægtige Lys!
 Stoder det Dig, at Du feires iaar i det Grønne paa Landet,
 Saasom Du feiredes før midt udi Latiums Bye?
 Tilgiv! ikke jeg vil som Træl mig tee paa min Festsdag, 5
 Den Dag leve jeg vil, hvilken mig fødte til Liv.
 Slide paa saadan en Dag, for at ikke Sabellus skal mangle
 Barmt Vand, eller at Biin for en Alauda kan staae —
 Synle saa travlt med Cæcæberens Biin, som noie maa sies, 10
 Og ved sit eget Bord løbe nu hist og nu her. —
 Hils paa hiin og hils paa den, samt være paa Farten,
 Trampende Marmorets Gulv, hvilket er koldt som en Sis —
 Siig mig, er der en Grund, at finde sin Glæde ved Saadant,
 Hvilket, om Herren end bød, jeg kan besvare med: „Nei“?

61. Om Ligurra. [H.]

Utsaa frygter Du, Mand! at jeg skal digte
 Angrebsvers imod Dig, skjøndt smaa, dog skarpe?
 Kan Du bilde Dig ind, Du har fortjent dem?
 Nei! forgjæves Du frygter; spar dit Dnske! 5
 Blot mod Tyrenes Flok en Love brøler,
 Sommerfuglenes Sværm — den laer han flyve.
 Hvis Du ønsker et Angrebsdigt, da søg Dig
 Drukne Digtere op i Kjælderkippen,
 Som med Kridt eller Kul paa Vægen kradsse. 10
 Smædedigte, til Brug, naar man har Nabning:
 Gi jeg trykker et Tegn paa sliig en Pande.

62. Til Saturnus, om Terentius Priscus.

Du, som var eengang Himmelens Drot i den forrige Verden,
 Fordum i Dorstheds Old, da man ei kjendte til Slid,
 Dengang Lynet var ikke saa djærvt, og Jorden var skyldstrie,
 Da den beholdt sit Guld, uden at kløves saa dybt, 5
 Kom velvillig og froe til Prisci Terentii Festsdag!
 Dagen tilhører jo dig; skue den, bliver din Pligt.
 Særgang Vinteren gif, da sendte Du hannem, vor Fader!
 Utter fra Numa's Bye, Drottens, der elskede Fred.
 Ret, som paa Latiums Torv, Du skuer en kostelig Spise 10
 Hænge tilrede; Du seer yppige Ting til din Fest.
 Seer Du? ei Haanden er knap, paa Bordet er' klingende Mønter;
 Det er med disse, vor Gud! at Du skal vorde betalt.

At Du kan føle Bærdien desmeer, og øge din Gjengjæld,
Viid: han er Fader, din Bert, derhos en tarvelig Mand.
Stedse man elske Dig høit i din egen December, vor Guddom! 15
Hvis Du vil unde ham tidt, atter at skue din Fæst!

64. Til Cinna.

Høit i Skjønhed og Haar over samtlige Tjenere stod han;
Dog har Du gjort ham til Rok; ei! hvilken Graadser Du est!

66. Til Amoenus.

Huset, som nylig var kjøbt for hundredetusind Sesterzer,
Selv for en ringere Sum atter Du ønsker Dig qvit.
Ved en opfindsom Kunst Du angler om Kjøber, Amoenus!
Huset man neppe kan see, saasom det bugner af Pragt.
Skiltpadde straaler og kostelig Steen paa Salenes Løibænk; 5
Uf det maurusiske Træe prægtige Borde man seer.
Plader af Sølv og af Guld belægge det delphiske Marmor,
Slaver tillige man seer, som jeg til Herrer mig tog.
Prisen bestemmer Du nu: „Tohundredetusind; ei mindre“ —
Følger Besætningen med, er det ei egentlig dyrt. 10

67. Maro's Fødselsdag. [H.]

Hermes Lyset har seet paa Idus Maji,
Mens Diana paa Idus i Augustus;
Maro helliget har October=Idus.
Du, som feirer vor Digterkonnings Idus,
Gid Du feire med den de tvende første!

68. Til Clienterne.

Tidlige Morgenclient, som fordum jog mig fra Byen,
Sog, ifald Du er klog, Pragmatadorernes Slot!
Lidet jeg passer til hidsig Proces; Advokat er jeg ikke;
Doven og noget tilaars følger jeg Musernes Chor.
Sovn og Magelighed er min Lyst. Det mægtige Roma 5
Nægted mig disse; jeg gaaer, vaager man ogsaa hos Ter.

70. Om Uper.

Medens en Træl, skjæbnet og styg, gav Uper sin Haanddug,
Og paa Loga'en sad Heren, eensiet og fuul,
Bademanden med Brok tildeelte ham Draaber af Olje,
See! da ivred han skarpt over de Riges Maneer.
Saae han i Badet en Ridder, som drak, han raabte: „hvi kastes 5
„Ikke Falernereren ud? knuse man burde hans Glas!“

Just trehundredetusind han fik udi Arv ved en Slægtning,
 Og — Moralisten man bar drukken fra Badene bort.
 Sligt et Bæger formaaer og fem fortrinlige Slaver;
 Ager, i Armod's Raar, aldrig var plaget af Tørst. 10

72. Til Pannicus.

Nær ved Gallernes Grav en sumpig Ager Du købte,
 Samt en Hytte, hvis Tag synes at true med Fald;
 Ja, Du forlader den bedste Gaard, Processer i Byen,
 Samt Clienternes Skjænk, sikre, skjøndt muligen smaae.
 Korn, samt Bonner og Hirse Du solgte dengang Du var Taler, 5
 Nu, da Du eier en Gaard, køb er paa Landet Du Alt.

73. Til Catullus. [H.]

At jeg arve Dig skal, Du siger ofte;
 Før jeg læser det, Ven! jeg troer det ikke.

74. Til Flaccus.

Skjøndt Chrystaller Du faaer paa Skibe, som komme fra Nilen,
 Tag imod Bægeret dog fra det Flaminiske Bærk!
 Hvo er den Driftige her? enten hiin, eller denne, som sender
 Simple Gaver, hvis Gavn er af en dobbelt Natur?
 Aldrig lokkes en Tyv ved Glas, der ere saa simple; 5
 Heller ei lide de Meen, dersom at Vandet er hedt.
 Hertil kommer, at Slaven er tryk, mens Gjesterne drikke,
 Og saa den bævende Haand frygter ei Bægerets Fald.
 Hvis Du drikker en Skaal, hvor en Anden har sat sine Læber,
 Uden betydeligt Tab kan Du i Stykker det slaae. 10

76. Den Iyffelig=ulyffelige Bønde.

Ånkeret tyve Ås? og Skjæppen af Kornet kun fire?
 Bønden, skjøndt drukken og mæt, gaaer dog fra Huus og fra Gaard.

79. Til Bithynicus.

Intet jeg skrev imod Dig. Du tvivler derom, og forlanger,
 At jeg skal sværge derpaa. Heller jeg gjør, hvad Du troer.

81. Om Callistratus.

Ingen fornærme han vil. Thi roser Callistratus Alle.
 Den, hvem Ingen er ond, agter han Nogen som god?

83. Om Menogenes.

Enten i Thermer Du est, eller Bad, Du slipper dog ikke
 Fra Menogenes bort, om Du end bruger din Kunst.

Snart med Venstre han fanger din Bold, og snart med den Høire,
 Og han beregner Dig strax, at han tog Boldene op.
 Faldt den i Sandet, han snapper den op og bringer den atter, 5
 Skjøndt i Saaler han gaaer efter det nylige Bad.
 Tager Du Linnedet frem, han kalder det hvidt, som et Sneefnug,
 Var det som Smækterne sort, hvilke den Lille har paa.
 Bruger man Rammen, uagtet man har kun temmelig tyndt Haar,
 Siger han: „saaledes var ogsaa Achilles sit Haar.“ 10
 Selv af den røgede Viin han døier det nederste Bundfald;
 Sveder din Pande maaskee, ydmygt han tørrer den af.
 Alt han beundrer: Alt vækker hans Roes, indtil Du til Slutning,
 Kjød af hans Spytstikkerie, siger til Smigreren: „Kom!“

85. Til Polytimus.

Nødigen gav jeg mit Bifald til, at Haaret Du flipped;
 Nu fornøier det mig, at Du har bedt mig derom.
 Pelops! saaledes straaledes Du, da Haarene lagdes,
 Saa at din elskede Brud saae Dig, som Filsbeenet, hvid.

88. Om Cotta. [J.]

Han misted Skoen, klager han, nu andengang,
 Fordi han tog en skjodesløs Dpvarter med
 (Den Eneste, den Stakkel har — hans hele Sværm!).
 Nu har han siffigt fundet paa en nye Manceer,
 For ei at lide andengang saa stort et Tab: 5
 Til Gjestebud han gaaer herefter — uden Skoe.

89. Om Longilianus.

Næse har Longilian; jeg veed det, og nægter det ikke;
 Dog har Longilian intet, undtagen blot den.

90. Til Charinus. [H.]

Alt Du binder Dig Ud omkring dit Hoved,
 Er for Haarenes Skyld, men ei for Drets.

91. Om Maro.

Holt (for at høres af ham) vor Maro gjorde det Løfte
 For en bedaget Ven, som udi Feberen laae,
 Alt, naar den Syge blev frie for at gaae til de Stygiske Bølger,
 Ret et fortreffeligt Dyr offere han vilde til Zeus.
 Efterat Vægen nu lovede vist, at Ddningen kom sig, 5
 Maro ved Løfter paangt gjer sig fra Løfterne frie.

93. Til Priscus.

Priscus! Du spørger mig tidt, hvorledes jeg vilde betee mig,
Om jeg med eet blev riig, eller fik pludselig Magt?
Hvo kan sige bestemt, hvorledes man bliver i Fremtid?
Siig, hvorledes Du varst, dersom en Løve Du blevst.

95. Til Tucca.

Helteedigte jeg skrev. Det Samme Du prøved. Jeg standsed,
For at mit eget Digt ei collidered med dit.
Nu min Thalia fik Lyst, at prøve paa tragisk Cothurne,
Flux Du skaffede Dig ogsaa det tragiske Slæb.
Nu, paa Calabriens Luth, jeg greb i de tonende Strænge; 5
Med en forunderlig Lyst snapped Du Plecteret bort.
Har jeg Satiren forsøgt, da vil Du Lucilius være;
Kaarer jeg let Elegie, spørger Du, ligesom jeg.
Gives der ringere Sort? Epigrammer jeg prøved at digte; 10
Flux Du hentede Dig ogsaa min Ære fra dem.
Vælg, hvad ikke Du vil! thi prøve paa Alting, er smagløst;
Og, hvad ikke Du vil, Tucca! det levne Du mig!

99. Til Baetisfloden.

Baetis, som pryder dit Hovedes Haar med Krands og Oliven,
Og med dit yndige Vand farver det gyldene Uld!
Pallas og Bromius have Dig fjer, ja Bølgernes Styrrer
Kalded Dig seilbar Vei ud i det hvidnende Hav.
Sid i en lykkelig Stund Instantius søge din Munding! 5
Sid, som det forrige Aar, dette for Borgerne gaae!
Selv han føler, det falder lidt tungt, at følge paa Macer,
Dog — naar man kjenner en Vægt, ogsaa man bære den kan.

100. Til en Skamløs.

Bedstefaderens Mund, din Faders Blik og hans Næse,
Moderens hele Maneer, siger Enhver, at Du har.
Naar nu de Gamle Du ligner i Alt, og Legemets Dele
Ikke har loiet, da siig: hvor fikst Du Panden, min Ven!

101. Til Mattus.

Den, som nægter sig hjemme, saasnart Du banker paa Døren,
Siger (forstaaer Du mig ret?): „Mattus! jeg sover for Dig.“

Trettende Bog.

Xenier. (Gjæstegaver).

1. Til Læseren.

Blot for at skaffe Cordyller et Svøb og Oliven en Kjole,
For at det hungrige Møl ikke skal frygte for Sult,
Spilder, I Muser! med dette mit Snak ægyptisk Papyrus!
Vinterens lystige Fæst kræver jo atter lidt Spøg.
Ikke mod Stormands Tæringekast jeg sætter min Tæring:
Ei med et Filbeenskruus kaster jeg sex eller een. 5
Nodderne — er mit Papiir; Papiret er Tæringekruset
Saa hazarderer jeg ei enten Gevinst eller Tab.

2. Til den Næsvisse.

Skjøndt Du er sikkerlig næsvis nok, og eier en Næse,
Hvilken ei Atlas bar, selv om han ønskede det,
Skjøndt Du har saadan en Kløgt, at Du spotter endogsaa Latinus,
Kan Du om dette mit Vaas neppe fortælle mig meer,
End, hvad selv jeg har sagt. Hvi gnaver Du Tænder med Tænder? 5
Heller Du trænger til Kjød, hvis Du vil gnave Dig mæt.
Ikke Du spilde din Flid! brug hele din Galde mod Hine,
Hvilke beundre sig selv; mit er kun reen Bagatel.
Dog Bagatel ei heller det er, naar Dret vil domme
Billigt, og ikke Du vil fastende læse mit Digt. 10

3. Til Læseren.

Bogen er spinkel og tynd, dog Xenier findes i Mængde;
Fire Sestertier blot koster den mægtige Hob.
Fire — det falder lidt dyrt; to burde den egentlig koste;
Boghandler Tryphon endda kan profitere derved.

Bersene sende Du kan til Venner istedetfor Gaver,
Dersom Du, ligesom jeg, er udi Penge lidt svag.
Hertil kommer, at hvert Epigram har Skildtet paa Døren;
Eræffer det ikke din Smag — Kjere! saa gaae det forbi!

4. B i r a k.

For at Germanicus seent maa tage sit Scepter i Himlen,
Føre det længe paa Jord — offre Du Biraak til Zeus!

5. P e b e r.

Faaer Du en Sneppe saa feed, der skinner med spækkede Røller,
Da, ifald Du er flog, bruge Du Peber dertil.

6. M.

Jeg kun sender Dig M, den Rige kan sende Dig Binnmost;
Men om den Rige vil ei sende den — kjøb den da selv.

7. S t a n g b ø n n e r.

Skummer en Bønne med bleggøn Skal i din rødligte Potte,
Ufbud sende Du kan selv til den rigeste Fæst.

8. M o o s.

Krydre Du her med Clusiums Moos dine simplere Potter;
Da, ifald Du er mæt, drikke Du sødere Most!

9. L i n d s e.

Her jeg sender Pelusiums Skjænk, den ægyptiske Lindse;
Bønner den stikker i Værd, skjøndt den er dybt under Spelt.

10. H v e d e m e e l.

Ikke beskrive Du kan, hvad Nytte man haver af Melet,
Saa som det tjener til Gavn baade for Bager og Køl.

11. B y g.

Mulerne tie dermed; ei, Driver! Du giver dem Bygget,
Manden i Kroen dog faaer, ikke Du selv, hvad jeg gier.

12. S a a f o r n.

Tag trehundrede Skjæpper af Korn, som en Libyer høstet,
For at vor Byemarkslod ikke skal ganske forgaae.

13. R ø d b e d e r.

Flau er Haandværksfolkernes Kost, Rødbeder, til Frokost;
Koffen maa hjælpe derpaa baade med Peber og Wiin.

14. Salat.

Fordum var det en Skif, at Salaten slutted et Maaltid;
Hvo kan sige mig nu: hvi begynder den vort?

15. Røgfrit Brænde.

Dersom Du haver et Landsted kjøbt, ei langt fra Nomentum,
Landmand! fjøre Du maae Brænde til denne din Gaard.

16. Roen.

Her har Du Roen, min Ven! som finder sig vel udi Kulden,
Hvilken vor Romulus selv nyder i Himmels Hjem.

17. Raalstofke.

For at den blegere Raal skal ikke forskaffe Dig Dvalme,
Bland Salpeter i Vand; Planten da farver sig grøn.

18. Snitløg.

Har Tarentiniske Porrer Du nydt og de lugtende Træbler,
Da maa Du lukke din Mund, dersom Du giver et Kys.

19. Knobløg.

Hid Aricia's Lund fremsender os herlige Knobløg;
See hvor den grønlig Bult sidder paa sneehviden Stilk!

20. Amiternerroer.

Os Amiternum's Egn frembringer i herlige Gaver;
Nyd da ikke saatid Roer fra Nursias Beed.

21. Asparges.

Tornen saa blød, der skyder sig op i det vaade Ravenna,
Bliver Aspargesen liig, der hvor den danner sig vildt.

22. Haardskindet Drue.

Ikke, skjøndt Drue, til Rummen jeg duer; jeg gavner ei Bacchus;
Nectar bliver jeg dog, naar Du blot drikker mig ei.

23. Figen fra Chios.

Figen fra Chios er liig den Wiin, som Setia sender;
Selv den bringer sin Wiin, selv den bærer sit Salt.

24. Cydoniske Æbler.

Bydes Dig Cretisk Frugt, nedsyttet i Atticas Honning,
Da kan Du sige med Grund: Æbler af Honning jeg nød.

25. Pignoler.

Vi er Cybeles Frugt; bort ile Du hurtig, o Vandrer!
Blot for at ikke vort Fald knuser dit Hovede, Mand!

26. Spiselig Røn.

Vi ere Bær af en Røn; dog hørde vi Bugen for meget;
Altsaa ere vi meer tjenlig for Børn, end for Dig.

27. Palmegrene med Dadler.

Grene med Dadler, som pyntes med Guld, Januari-Calendæ
Rækker man gjerne; men dog er det kun FattigmandsTjenk.

28. Coctaner, eller smaa Figener.

Syltede smukt pyramidisk ned, Coctanerne sendes;
Vare de vorede meer, bleve de Figener snart.

29. Damascusblokker.

Tag imod Blommen, saa rynket og graae, fra de Fremmedes Lande,
Bugen den letter saa godt, har Du Forstoppelse, Ven!

30. Lunenseroft.

Often, der bærer, som paasat Tegn, Etruriens Maane,
Yder i tusinde Fuld Frokost til dine Folk.

31. Vestineroft.

Naar, uden Bruget af Kjød, Du ønsker en tarvelig Frokost;
Fra den Vestiniske Hjord sendes Dig saadan en Ost.

32. Belabreseroft.

Ikke just hvert Slags Røg eller Døn kan Ostene bedre,
Blot Belabresisk Damp yder den skarpeste Smag.

33. Trebulaneroft.

Trebula haver os født; man bruger os dobbelt med Nytte,
Enten vi koges i Vand, eller vi ristes ved Ild.

34. Svibeløg.

Har Du en Kone tilaars, og Du selv er stiv udi Kroppen,
Da kan Sviblerne ei gjøre Dig andet end mæt.

35. Lucaniske Medisterpølser.

Født af Picenisk Griis, jeg er dog Lucaniens Datter,
Danner en nydelig Krands rundt om den sneehvide Grød.

36. Oliven.

Mangen Oliven man lister dog bort fra Piceniske Persen!
Som den begynder vor Kost, saaledes ender den og.

37. Citroner.

Enten er Frugten, Du seer, afplukket paa Den Corchra,
Eller hvor Africas Snog vogter det herlige Træe.

38. Kalvedands.

Kalven ei mægted at staae; da snappede Røgteren Melken;
Kalvedands hedder dens Navn, Mødrenes tidligste Melk.

39. Sid.

Eystige Dyr! betale Du skalst, at Du skader vor Biinstok!
Skjondt Du er nyligen født, Bacchus fornærme Du vil?

40. Æg.

Flyder det Hvide for tyndt i et Æg, med Blommen i Midten,
Tag af Makreler da blot Lagen, saa frydres det bedst.

41. Pattedriis.

Naar den blev nærret af Melk, hiin Griis af den lastede Moder,
Nyde den Rige for mig selv det ætoliske Sviin.

42. Dvæder uden Kjerner, og Granatæbler.

Ifke fra Libyens Green afplukket vi Frugt uden Kjerner,
Nei fra Momentums Træe sende vi denne Present.

43. De Samme.

Her en hjemlig Granat og Dvæder fra Træet ved Byen
Sendes Dig. Haver Du nu Libyens Frugter behov?

44. Iver.

Meppes man troer, at det lavedes til, saa strømmer det saftfuld!
Saaledes spulmer endnu Aaren af livnende Melk.

45. Kyllinger.

Harde jeg Libyens Fugl og tillige Phasaner, Du fikst dem;
Møisomt tage Du nu Fuglen, jeg har i min Gaard.

46. Færskener.

Dengang vi sad paa vor Hjemlandsgreen, vi agtedes ringe;
Nu, da vi podedes om, agtes vi Færskener høit.

47. Picentinerbrød.

Saaledes voxer Picentums Deig, naar den kommer i Melken,
Retsom den hullede Svamp soulmer af Vandet, den drak.

48. Champignoner.

Rapper og Toga, med Guld eller Sølv, kan man lettelig sende,
Dog Champignoner, min Ven! sender man ikke saa let.

49. Figensnæppe.

Figener yde mig Kost; af delige Druer jeg næres;
Hvorfor giver da ei heller en Druer mig Navn?

50. Morkler.

Jorden, som skienker os Liv, vi Morkeler sprænge, skjøndt spinkle;
Staae Champignonerne først, stande dog Morkeler næst.

51. En Kramsfuglekrands.

Krandse behage Dig muligen meest af Nardus og Roser;
Seg fornøier mig dog mest ved en Kramsfuglekrands.

52. Andesteg.

Anden man sætter paa Bordene heel; men Brystet og Halsen
Have dog egentlig Smag; Resten kan Røkkene faae.

53. Turtelduen.

Faaer jeg en Due, saa feed, maa Du gjerne Salaten beholde,
Selv dine Muslinger med, ellers var Hungeren spildt.

54. Svinebov.

Sender man mig af et Sviin fra Menaperne eller fra Cære
Boven, maae rigere Folk Skinken beholde for sig.

55. Skinke.

Hvor den er saftig! men skynd Dig, min Ven! lad Vennerne komme!
Bliver en Skinke forgjæmt, er den just ikke min Ret.

56. Fyldt Svinemave.

Muligt fornøier Dig mest en Bom, som man fik af en Soegriis.
Dog af den drægtige Soe bedre den smager mig dog.

57. Egyptisk Arum.

Naar Du med Hænder og Bid har slidt Dig i Roden tilskamme,
See ad Egypternes Grønt og den fortrevlede Stilk!

58. **Gaaselever.**

Seer Du hvor Leveren giver sig ud! selv Gaasen er mindre;
Undrende spørger Du vist: hvor opvokrede den?

59. **Murmeldyret.**

Dybt jeg sover i Vinterens Løb; dog er jeg paa den Tid
Fødest, naar intet jeg faaer uden alene min Søvn.

60. **Kaninen.**

Dybt i den gravede Gang Kaninerne finde sig hjemligst;
Tjenderne haver den lært hemmelig Bei under Jord.

61. **Hjerper. [J.]**

Blandt Lækrerier har man sagt at Hjerperne
Fra Jonien har første Plads blandt Fuglevildt.

62. **Fedehøns.**

Baade ved udblødt Klie en søielig Høne man mæsker,
Ogsaa den mæskes af Mulm — Ganen er sikkerlig snu.

65. **Ugerhøns.**

Saadan en Fugl man finder ei tidt mellem romerske Retter;
Kun ved de Rigeres Bord gottes sig Gjesten med den.

66. **Unge Duer.**

Ikke som Løgner Du frænke med Tand de venlige Duer,
Haver Du rigtigheden lært Enidusgudindens Mystik.

68. **Gulddrosselen.**

Bedst man faaer Gulddrosselen fat med Net og med Pinde,
Naar udi Druen saa grøn spulmer den syrlige Saft.

69. **Bæselen.**

Aldrig har Umbriens Egn Pannoniens Bæseler frembragt;
Pudens sender dem blot, Keiseren selv til en Stjerk.

70. **Paafuglen.**

Skjøndt Du beundrende seer, den folder sin deilige Hale,
Dog til den grusomme Rok rolig Du giver den bort.

71. **Flamingo'en.**

Rødlige Fjer forskaffed mig Navn; men Fraadseren ynder
Gne min Tunge; men vee! dersom den eiede Drd.

72. Phasanen.

Den, som bragte mig først til vestlige Egne, var Argo;
Intet, paa Phasis nær, var mig forinden bekjendt.

73. Perlehønen.

Ofte paa Romerens Gaas fik Hannibal füllet sin Hunger,
Medens sit Hjemlands Fugl aldrig den Grusomme nød.

74. Gaasen.

Frelsd da saadan en Fugl tarpejiske Tordnerens Tempel?
Undrer Dig dette? vor Gud havde ei bygget det op.

75. Tranen.

Rækken forstyrre Du vil, ei flyver det samtlige Bogstav,
Dersom Du taber een Fugl af Palamedes' Art.

76. Skovsnæppen.

Ugerhøns — eller og Snæpper — hvad Forskjel, naar Smagen er lige?
Dyrest falder jo hiin, altsaa den smager vel bedst.

77. Svanen.

Selv med sin døende Røst den synger de deiligste Sange,
Dg med sit eget Dvad Svanen geleider sin Død.

78. Vandhønen [Porphyrio].

Bærer saa liden en Fugl sit Navn af saa vældig en Rjempe?
Dgsaa Porphyrio's Navn, Chef for Prasiner, den bær.

79. Havbarben.

See, hvor Barben er dorst, der svømmer i Karret med Søevand!
Dorst? saa sæt ham i Søe, da vil han komme sig snart.

80. Havaal.

Kalen er vægtig og stor, som gaaer i Siciliens Havdyb;
Brændt af den varmende Sol, kan den ei stikke tilbunds.

81. Sletvaren. [H.]

Selv om Fadet er stort, hvorpaa den hviler,
Er den bredere dog, end selve Fadet.

82. Østers.

Mættet af Bajæ's Vand og Lucrinerens Bølger, jeg hidkom,
Nu jeg stiller min Tørst ret i en kostelig Sauce.

83. Squilla krabber.

Livis os elsker, den blaalige Flod, som Marica's Skove
Dækker; i rigeste Hob findes vi Krabber i den.

84. Brasen.

Brasen er sikkerlig feed og forædt, naar den kommer af Vandet,
Dog, paa dens Indmad nær, har den kun maadelig Smag.

85. Karudsen.

I den ægyptiske Fiskeboutik man snapper Dig graadig,
Og den pellæiske Smag kjender ei lækrere Fisk.

86. Søe-Iglen.

Skjøndt dens Hoved er spidst, og stikker os slemmt udi Fingren,
Bliver dog Iglen blød, naar den er skilt ved sin Gud.

87. Purpursnækken.

Først, uskjonsomme Mand! Du farver din Kjortel i mit Blod;
Næst, ufornoiet med Sigt, ogsaa Du æder os op.

88. Grundlingen.

Skjøndt i Veneternes Land idethale man spiser fortrinligt,
Altid med Grundlinger dog aabner man Gilderne der.

89. Gjedden.

Der, hvor Timavus sig kaster i Søe, er den saftige Gjedde;
Ferskvand gjør den saa feed, blandet med Bølgen fra Søe.

90. Guldsuderen.

Hver Guldsuder fortjener just ei vor Roes eller Bifald,
Kun naar den Muslinger aad i den lucriniske Søe.

91. Støren.

Støren — ja det er en Fisk, som sættes paa Keiserens Taffel;
One til Gudernes Bord passer den herlige Skjenk.

92. Haren.

Det, som en Kramsfugl er (efter min Formening) blandt Fugle,
Er mellem Fjirbeensdyr Haren — den lækreste Ret.

93. Wildsviin.

Ligesom dette, Du seer, var ogsaa hiint rædsomme Wildsviin,
Som i Tydidens Land sank ved Stolens Epyd.

94. Daadyr.

Landen er Bildsvins Bærn, medens Hornet om Hjortene værner;
Daaen, et frygtfomt Dyr, tjener alene til Rov.

95. Springeren.

Lavest ei Springeren staaer imellem de rædsomme Kampdyr,
Som vi om Morgenens see; Hunde den foster os nok.

96. Hjorten.

See, hvor den ligner den Hjort, som faldt, Cyparissus! ved din Pii!;
Eller den nærmere har, Silvia! Lighed med din.

97. Bildæseføl eller Kalisio.

Ungen Kalisio haver man kaldt Bildæselets Foster,
Medens det endnu er ungt; Navnet er temmelig kort.

98. Daaen.

Skjænk kun Sønnen en Daae, den morer ham, skjøndt han er lille.
Blot ved et Logavist Folket den jager omkring.

99. Steengeeden.

Ofte paa Fjeldenes Lind man skuer den svævende Steengeed,
Just naar Du vented, den faldt, skued den ned paa din Hund.

100. Bildæselet.

Nu bør man ende sin Jagt mod Dyret, som kommer fra Østen;
See, det Æsel er smukt — tager nu Lougene bort!

101. Benafnerolie.

Dette man persed af Bær i Campaniens Egn ved Benåfrum;
Bruger man Salven deraf, lugter man Olien dog.

102. Makrellage.

Lage jeg sender Dig her af Makrel, en kostelig Gave;
Strax da Fisken var død, saltet dens Indmad blev.

103. Thunfiskelage.

Selv jeg bekjender, at avlet jeg er af Galliens Thunfisk;
Var af Makrelen jeg født, ikke jeg sendtes til Dig.

104. Attisk Honning.

Nectar sender jeg her, som Bien saa flittig har samlet
Deels udi Pallas' Skov, deels paa Hymettus' Fjeld.

105. Sicilianske Honningkager.

Sætter Du Kager af Honning paa Bord, som bragtes fra Sykla,
Kolik forsikre Du kan, at de fra Attica kom.

106. Rosinvin.

Creta, Minos' De, har skjenket den Drue, Dig sendes;
Ogsaa istedetfor Most Fattige bruge den tidt.

107. Beggvin.

Vinen er kommen herhid fra Bienna's Egn, som er viinriig;
Evidler Du mulig derom? Romulus sendte den selv.

108. Honningvin.

Honning fra Attica's Land, omrørt i Falerniske Druer,
Det er en Nectardrik, af Ganymedes beredt.

109. Albanervin.

Her er en liflig Vin; den kommer fra Keiserens Kjelder,
Julus' Yndlingsbjerg skaffed os saadan en Høst.

110. Surrentinervin.

Drikker Du Vin fra Surrent? ei Guld eller Murrha Du tage!
Nyder Du det Slags Vin, faaer Du Pokaler dertil.

111. Falernervin.

Fra Sinuessas Perse man sender Dig Massikervinen;
Dnsker Du Consulens Navn? Consuler kjendte man ei.

112. Setinervin.

Setia ligger paa Fjeld, og seer de pomptiniske Marker;
Byen, saa lille den er, sender os kosteligt Fad.

113. Fundanervin.

Det var en lykkelig Høst, Opimius fik udi Fundi;
Consulen persede den, Consulen ogsaa den nød.

114. Trifolineren.

Ikke jeg er (det føler jeg selv) af den ypperste Wiinsort,
Dog mellem Vine jeg har sikkert den syvende Plads.

115. Cæcuberen.

Edel Cæcuber, den modnes i Soel ved Fundi's Amyclæ;
Ranken, som staaer i en Sump, holder sig herligen grøn.

116. **Signineren.**

Drik Signineren kun! den gavner til Standsning af Durklob.
Skal den ei stoppe for stærkt, maadelig være din Tørst!

117. **Mamertineren.**

Faaer Du en Dunk Mamertinisk Wiin, som er gammel tillige,
Da kan Du give den Navn efter dit eget Behag.

118. **Tarraconeren.**

Tarraco, som udi Bærd kun viger Campaniens Bacchus,
Skaffer Dig Binen, som trygt trodser de Tusceres Fad.

119. **Romentaneren.**

Binen, jeg sender, paa Gaarden man faaer, som jeg har i Momentum:
Harde Du Quinctus til Ben, fik Du den bedre derfra.

120. **Spoletineren.**

Binen, saa gammel og god, paa Dunke man faaer fra Spoleto;
S eller Du vælge Dig den, end den Falerniske Most!

121. **Peligneren.**

Plumret er Marsernes Wiin, som Peligner-Bønderne sende;
Blot en friegiven Mand drikke den, ikke Du selv!

122. **Edike.**

Ediken ikke foragte Du bør, som kommer fra Nilen.
Ringere var den i Bærd, medens den endnu var Wiin.

123. **Masfilitaneren.**

Naar ved din Kuro Du sætter igang vel hundred Clienter,
Da kan Du sætte paa Bord roget Masfiliaviin.

124. **Cæreteren.**

Byder Dig Nepos Cæreter, Du agter den vist for Cæter;
Den er ei Wiin for en Sværm, kun naar man er en To, Tre.

125. **Tarentineren.**

Kulon er saare berømt ved sin Uld og tillige ved Ranker;
Du kan beholde dens Uld, jeg vil forlange dens Wiin.

126. **Salve.**

Udrig lenne Du bør din Arving Wiin eller Salve;
Pengene kan han jo faae; disse benytte Du selv.

127. **Rosenfrandse.**

Vintiren haver saa travlt, at skjenke Dig Roser, o Cæsar!
Baaren dem skjenkede for; nu er' de Keiserens Skjenk.

Fjortende Bog.

A p o p h o r e t a.

1. Fortale.

Baade Senat, samt Ridder og Drot, nu sidder ved Taflet,
Smukt har Frihedens Hat pyntet vor mægtige Zeus.
Slaven ei frygter Edilerne meer, naar han ryster med Bægret,
Skjøndt han i Nærheden seer ligge den fjolige Dam.
Her ere Gaver iflæng, til Rige saavelsom til Arme; 5
Hver kan yde sin Gæst det som han under ham helst.
„Gi! men det Hele er Smaat, Bagatel, ja muligen værre!“
Wil jeg benægte, min Ven! det som vi Alle kan see?
Hvad kan jeg ellers bestille, Saturn! i din lystige Festtid,
Hvilken i Himmelens Sted Jupiter skjenede Dig? 10
Skildre det onde Mycene maaskee? samt Theben og Troja?
„Spil om Nodder, min Ven!“ Nodder ei tabe jeg vil.
Ogsaa er Bogen saa nem; hvor Du vil, kan Du standse din Læsning;
To Vers læser Du blot, flux er det Hele forbi.

2. Overtskrifterne.

Paaskrift haver jeg sat paa de samtlige Digte. „Hvorfor da?“
Jo, naar Du hellere vil, kan Du jo læse blot dem.

3. Skrivtavler af Citrontæe.

Bare vi Brætter ei skaarne saa tyndt i de smalleste Skiver,
Laae vi, som kostelig Bægt, nu paa den libyske Land.

4. Fembladede Skrivtavler.

Keiserens milde Pallads høit damper af Dviernes Blodstrøm,
Naar ved en Fembladsbog meldes, Triumphen er din.

5. Skrivtavler af Elfenbeen.

Mulig det traurige Bør kan skade det fløvede Die;
Elfenbenet er hvidt; skriv saa paa dette med Sort!

6. Trebladede Skrivtavler.

Ei bør Du regne som uselig Skjænk trebladede Tavler,
Dersom din Elskede skrev, at hun besøger Dig snart.

7. Skrivtavler af Pergament.

Skjøndt det tykkes Dig Bør, Pergament man haver benævnt det;
Stryge det Gamle Du kan, naar Du vil skrive paanye.

8. Skrivtavler af Kalveskind. [H.]

Selv før Pigen har læst, hvad Brevet mælder,
Dog bestandig hun veed, hvad Tavlen bringer.

9. De Samme.

Saa som vi ere kun smaae, Du mener vi sendes en Pige;
Feil Du gjetted; mit Brev beder om Penge, min Ven!

10. Pragtpapir. [H.]

Ei Du bilde Dig ind, den Skjænk er ringe,
Naar Du faaer af Poeter hvide Blade.

11. Brevpapir.

Enten man sender det bort til en Ven eller blot en Bekjendter,
Pleier dog dette Papiir altid at kalde ham: sin.

12. Estker af Elfenbeen.

Ene med Monter af Guld en saadan Estke maa fylde;
Solv, som ringere Mønt, lægge man heller i Træe.

13. Estker af Træe.

Ligger der muligen Lidt paa Bunden af Estken, jeg sender,
Tag det som Gave; hvis ei, være Dig Estken foræret.

14. Tærninger af Elfenbeen.

Dersom hver Tærning, Du slaaer, kan vise forskjellige Dine,
Sikkert bekjender Du selv, Gaven, jeg sendte, var stor.

15. Tæsseræ.

Tæsseræ kalder man os, udi Antal stikker os Tali:
Dog man spiller med os høiere Spil, end med dem.

16. Tærningebægeret.

Spillerens Hænder forstaae, at ordne hvert Kast efter Lykke;
Dersom han kaster ved mig, kan han blot stole paa Held.

17. Spillebrættet.

Brikkerne tæller man her efter tolv bemalede Feldter;
Kommer der Een mellem To, da er det ude med den.

18. Nødder.

Dersom en Nød er Gevinst, da synes Hazarden ei farlig;
Dog de skaffede tidt Drengen lidt Riis paa sin Bag.

19. Pennesouteral.

Her Souteralet Du har, som Du selv kan fylde med Penne.
Da jeg det Dyrere gav, skaf Dig det Ringere selv!

20. Brætspilsbrikker.

Dersom i Brættet Du spiller engang med de listige Brikker,
Snart som Fjende Du seer, snart som Hjælper, din Brik.

21. Stylusfouteral.

Dersom med Grifler af Staal Souteralet tilbørligen fyldes,
Og de foræres en Dreng, bliver Presenten ham kjær.

22. Tandstikker.

Bedst man faaer dem af Mastixtræ; men dersom der findes
Ingen ved Haanden af Træ, renses din Tand med en Pen.

23. Dreskee.

Naar i dit Dre det kløer, og krabler, som vare der Orme,
Midlerne skaffer jeg her, at Du kan nyde din Lyst.

24. Guldnaal.

Før at det salvede Haar ei pletter din Kjortel af Silke,
Sæt i den slyngede Lok Naalen; den holder det nok.

25. Kam til en Skaldet.

Burbomskammen jeg sender Dig her med talrige Tænder;
Dog, hvad gavner den vel? Haarene finder den ei.

26. Haarsæbe.

Selv Teutonernes Haar opildner den bidende Sæbe;
Sa vore Fangnes Haar stikke Du kan udi Glands.

27. **Lydske Sæbefugler.**

Dufter Du, gammel og graae, at ændre de hvidnende Loffer,
Tag (om Du eier lidt Haar) Mattiske Rugler til Hjælp.

28. **Sol skjerm.**

Tag imod Skjermen, der sikrer Dig tan mod den brændende Solild!
Om det endogsaa er Storm, dækker den Dig, som et Seil.

29. **Solhat.**

Stedse jeg haver min Solhat paa i Pompeji Theater;
Vinden hindrer jo tidt, Folket beskyttes med Seil.

30. **Jagtspyd.**

Spynet i Løverne gaaer, og hilser tillige paa Bildsviin,
Hæfter sig dybt i en Bjørn, dersom blot Haanden er stærk.

31. **Jagtkniv.**

Tørner uheldigt dit Spyd fra Bildsvinstrynen tilbage,
Flink med denne min Kniv trænge Du Dyret tillivs.

32. **Sabelgehæng.**

Her er Krigerens Pynt, med et Navn, som vidner om Krigsdaad,
Værdig at slynge sig fast rundt om Tribunernes Sværd.

33. **Dolken.**

Dolken, som haver til Ziir paa Bladet smaa bugtede Kredse,
Dyppedes gloende heed i det saloniske Band.

34. **Leen, hamret af en Sabel.**

Keiseren sikker os Fred; thi hamrer man Sværdet til Fredsbrug;
Krigeren brugte mig før; nu er jeg Bonden til Hjælp.

35. **Den lille Øre.**

Denne blev fordum kjøbt for firehundredetusind,
Da, for at klare sin Gjæld, Manden blev nødt til Auktion.

36. **Raseur = Instrumenter.**

Naar Du vil klippe dit Haar, saa har Du fortreffeligt Redskab;
Hiin til Neglen er god, denne til Skjæget paa Kind.

37. **Boghylden. [II.]**

Om tilbørligt du ei vil Bogen surre,
See! da lader jeg komme Møl og Bogorm.

38. P e n n e r ø r.

Rør, bekvemme til Skrift, forlehner Memphiske Landet;
Ellers kan Sumpenes Rør ene bedække dit Tag.

39. N a t l a m p e n. [H.]

Sengens Kjerlighedspøg jeg vistnok skuer;
Dog — ihvad der end skeer — jeg tier med det.

41. L a m p e n m e d m a n g e B æ g e r.

Skjøndt det høie Gemak med lysende Glimmer jeg fylder,
Dg jeg har Bæger ihob, dog jeg benævnes som een.

42. B o r k j e r t e n.

Kjerten af Bor vil skaffe Dig Lys udi Midten af Matten,
Saa som man haver din Træl Lampen berøvet med List.

43. C o r i n t h i s k e L a m p e r.

Lysfestager benævnedes os den simplere Fortid;
Ikke den sparsomme Tid fjendte til Dlieblus.

44. T r æ l y s e s t a g e n.

Seer Du, jeg gjordes af Træe? men varer Du ikke paa Lysset,
Skaffer Dig Stagen endog snarlig et flammende Blus.

45. L a n d s b y e b o l d e n.

Bolden er, vanskeligt nok, udfyldt paa Landet med Fjerduun,
Ikke som Blæren saa slap, blødere dog, end en Bold.

46. T r i a n g e l b o l d e n.

Dersom Du rigtig forstaaer, at slynge mig ud med den Benstre,
Da er jeg din; hvis ei, Klodrian! giv den igjen.

47. B l æ r e b o l d e n.

Bort, I Unglinger, bort! mig passer den mildere Alder;
Blæren er Børnens Spøg, Blæren er Oldingers Leeg.

49. S v i n g f u g l e r.

Siig, hvi trætter Du dog din Arm med den tosfede Svingbold?
Grav i din Wiingaard, Mand! dette vil styrke Dig meer.

50. H o v e d n æ t.

For at det pyntede Haar skal ikke besmittes af Salven,
Kan Du med dette mit Næt dække det salvede Haar.

51. Badeskraben.

Pergamus sendte mig hid; naar Du skraber Dig dygtig med Ternet,
Slides af Basterens Haand ikke dit Linned saa haardt.

52. Oliekruset af Horn. [H.]

Nylig havde jeg Plads paa Tyrens Pande;
Dog Du muligen troer, jeg var et Næshorns.

53. Næshorn.

Den, som I nyligen saae paa Keiserens romerske Kampplads,
Hvor, til at drille mig ret, Tyre man brugte — er jeg.

54. Ranglen.

Dersom en Skraaler, Slavinden har født, Dig hænger om Halsen,
Giv ham Ranglen i Haand; dette vil trøste den Smaa.

55. Vidstken.

Intet det gavner Dig dog, om Du hugger bestandig med Vidstken,
Har Du for Bognen en Hest af de Veneteres Hob.

56. Sandpulver. [H.]

Bort, Matroner! gaaer bort! jeg er for Piger;
Ei polere jeg vil de kjøbte Tænder.

57. Balsomsalve (Myrobalanum).

Blanding jeg er af Bålanusfrugt samt Salve tillige,
Hvilket Virgilius ei, eller Homærus har nævnt.

58. Salpeterskum.

Est Du saa raa, at ikke Du vedst, hvad jeg kaldes paa græksk?
Jeg er Salpeterskum, Grækerne's ἀφροίτιρον.

59. Balsom.

Balsom lider jeg godt; sig Salve passer til Mandfolk;
Damerne finde sig bedst tjente med Cosmi Boutik.

60. Bønneflister.

Denne Foræring er god, ifald Du har Rynker paa Maven,
Naar Du ved hølvs Dag gaaer udi Stéphani Bad.

61. Hornlygten.

Jeg er Laternen, som leder din Wei; dog Luen man seer ei;
Lampen, ei synderlig stor, hviler dog trygt i min Barm.

62. Blæreligten.

Ei er jeg dannet af Horn; mon derfor Lyset er dunkelt?
Skulde den Mødende troe, at paa en Blære han seer?

63. Piben.

Hvorfor leer Du af mig, som bestaaer af Bor og af Rørstraa?
Dengang Piben blev skabt, var den aldeles, som jeg.

64. Fløiter.

Fugtet om Læben med Viin, fremtvinger en Tøs sine Toner;
Ofte benytter hun to; stundom hun nøies med een.

65. Uldsaaler.

Har Du ei Drengen ved Haand, men ønsker, at bringes dit Skotoi,
Da kan, istedetfor Dreng, Foden betjene sig selv.

66. Brystbaand.

Kun med en Dres Hud dine Bryster kan Du betvinge,
Baandet, der snittes af Skind, aver ei saadan en Bægt.

67. Flueviften af Paafluglefjer.

Fluen, den stygge, vil slikke din Mad; lad Smækken den kysse!
Paa en fortreffelig Fugl fordum i Halen den sad.

68. Rhodiske Rager.

For at Du ikke skal banke din Træl, naar han synder, med Haanden,
Giv ham at tygge, til Straf, Ragen, som Rhodus har sendt.

70. Grisen.

Grisen er mæsket i Skovenes Dyb blandt skummende Bilsvoin;
Den skal forhøie din Fæst paa Saturnalernes Dag.

71. Drexhalen, som Børste.

Naar af det gulige Stov din Kjortel er bleven lidt smudset,
Halen af Dren ihast vifter det bort med sit Slag.

72. Pølsen.

Pølsen, jeg skikkede her, man sendte mig midt i December,
For Saturnalernes Fæst, feiret paa syvende Dag.

73. Papegoien.

Andres Navn man lære mig nu! thi, skjøndt Papegoie,
Haver jeg lært af mig selv: „hil Dig, vor Cæsar! o hil!“

75. Nattergalen.

Ærei Daad, den syndige Mands, Philomele fortæller;
Stum, som Pige, hun var; nu hun sladrer, som Fugl.

76. Skaden.

Gladre jeg kan; med den sikreste Røst jeg kalder Dig „Serre“;
Neppe Du ahner en Fugl, dersom Du ikke mig seer.

77. Fugleburet af Elfenbeen.

Dersom Du haver en Fugl, som den, Catullus' Elfte,
Lesbia, fordum begræd, Bolig Du give den her.

78. Medicinkassen.

Elfenbeenskassen Du faaer til en Skjænk med Medicamenter:
Pactius ønskede vist, saadan en Kasse var hans.

79. Pidsken.

Leger kun lystigen nu, naar det bliver ved Leeg, mine Slaver!
Pidsken en fem Dags Tid luffer jeg nu under Laas.

80. Ferlen.

Ferler vi ere, Præceptorens Lyst, men Drengenes Uffæ;,
Dog Promethei Skjænk gav os et mærkeligt Navn.

81. Randselen.

Uldrig at bæere den tiggede Røst paa Betlerens Nakke,
Ei at boe med hans Hund, ønsker sig Randselen her.

82. Feiekosten.

Palmen kan vidne derom, at Koste var engang i Ære,
Nu har Kostene Roe; Slaverne pille jo op.

83. Kløefjep.

Saadan en Haand kan skjærme din Rng mod stikkende Lopper,
Eller om æklere Dyr muligen bide sig fast.

84. Bogfouteral.

For at din Bog ei trævler sig ud under Rappen og Loga,
Skal Fouteralet af Fyr spare Papiret en Tid.

85. Paa fuglesopha.

Fuglen var Argus før, men nu er den skjentet til Juno;
Emuk ved de deilige Fjer giver den Sopha'en Navn.

86. Sadelbækket.

Tag mod Dækket her til din hurtige Ganger, min Jæger!
Bylde man pleier at faae, naar man ei dækker dens Ryg.

87. Sopha.

Halvmaaneformet er Sopha'en her, med Skildpadde ziret,
Dtte den rummer; thi kom, Du, som er venligen stemt!

88. Forsmagbretten.

Troer Du, at Landskildpadde jeg er, samt Sunnen tillige,
Feiler Du; jeg er en Han, og jeg er fanget i Sæe.

89. Bordet af Citrontræe.

Tag mod en Skjenk fra Atlas' Land, den herlige Træsort!
Skjenken var ikke saa stor, dersom Du fik den i Guld.

90. Valdbirkebordet.

Spættet er jeg vel ei, eller Datter af Maurernes Skove;
Dog har ogsaa mit Træ baaret en kostelig Ret.

91. Elephanttænder.

Tænder, som bare den mægtige Tyr, om dem kan Du tvivle,
Om de ogsaa bestaae Vægten af Libyens Træ?

92. Femfødsmaalet.

Stof, med Puncter besat, for Enden beslaet med Messing!
Entrepreneurernes Svig ofte Du haver os viist.

93. Oldtidbægeret.

Ei er Bægeret nyt, ei heller meislet i vort Land;
Mentor af Bægeret drak, da han var færdig dermed.

94. Bægere.

Udax — det er vort Navn; af Glas heel simpelt vi dreies;
Selv i sydende Vand springer vor Masse dog ei.

95. Guldskaaalen, i oppuklet Arbeide.

Edel jeg er; thi Spaniens Guld har givet mig Stoffet,
Som forhøies ved Kunst; Mys forfærdiged mig.

96. Vatinerpofaler.

Stomagermester Vatini's Skaal Du tage, til Minde!
Næsen, han ciede selv, sikkert var længer, end den.

97. **Guldfadet.**

Ei fornærme Du maa med en liden Mulse dit Pragtfad;
Selv i ringeste Fald to Pund være dens Vægt!

98. **Uretinerkar.**

Ikke, jeg beder, foragte Du stolt Uretiums Leertøi;
Tusciske Leertøiskar zirede Porsena's Bord.

99. **Britannisk Brødkurv (Bascauda).**

Fra tatoverede Britter jeg kom, og kaldes Bascauda;
Nu vil Romeren dog hellere kalde mig sin.

100. **Beronesisk Biinfad.**

Dersom Du kjender den Egn, som fødte den snilde Catullus,
Drukket haver Du tidt Rhaetia's Druer af mig.

101. **Champignon = Afsiet.**

Champignonerne gav mig et Navn, som klinger heel pragtfuldt,
Ach! men stuede Raal dog presenterer jeg tidt.

102. **Surrentinerbægere.**

Tag mod et Bæger, der æltedes ei af uselig Masse,
Kunstigen dannedes det ved det Surrentiske Hjul.

103. **Sneesien.**

Mindst (ifald Du er klog) Setinerens Styrke ved min Sne;
Brug til ringere Wiin Poser af Linned, min Ven!

104. **Sneeposen af fiint Linned.**

Eneen fortynde jeg kan, endskjøndt jeg er dannet af Lærred,
Ud af finere Sie sprudler ei koldere Vand.

105. **Blandingskruse.**

Koldt Vand være beredt, samt varmt, om Nogen forlanger!
Dog for vrippen og sær være man ei med sin Tørst.

106. **Leerkruset.**

Tag til Skjenk det rødliges Kruus med de boiede Hanker,
Ofte ved Kilden af den Fronto, den Stoiker, drak.

107. **Pofalen.**

Jeg er Satyrerne hjer, samt Bacchus og svinglende Tigre;
Selv de slikke, vor Fod, naar den er fugtet med Wiin.

108. Saguntiske Leerpokaler.

Sag imod Bægeret her, som er dannet af Leer fra Saguntum;
Slaven ei stædes i Angst, naar han skal tage derpaa.

109. Pokalen med Edelstene.

See, hvor den lysende scythiske Steen fremstraaler af Guldet!
Skilt har denne Pokal mangan en Finger ved Ring.

110. Flasken med parfumeret Wiin.

Drikke Du vil parfumeret Wiin, og ret overdaadigt?
Edelsteensbægeret her viser Dig Cosmus' Navn.

111. Chrystalbægeret.

Just naar Du frygter at knække Chrystal, Du knækker det snarest;
Haanden, som sikre sig vil, feiler, og trykker for haardt.

112. Glasfkyen.

Skjen, som kommer fra Zeus, den bringer en rigelig Vandstrøm,
Som tempererer vor Drik; denne forskaffer os Wiin.

113. Murrhabægere.

Drikker Du varmt, er Murrha'en god til den stærke Falerner;
Winen, Du skjenker deri, sikkerlig vinder i Smag.

114. Leer skaale fra Cumæ.

Skaalen er rødlig og dannet af Leer; den kommer fra Cumæ;
Den har Sibylla sendt; Byesbørn ere de jo.

115. Glaspokaler.

See! hvilken Kløgt man finder ved Nil! mens Kunstneren vilde
Dge Sivaternes Tal, spildte han ofte sin Flid.

116. Flasken med Sneevand.

Drikker Du Wiin af Spolētum's Fad, eller Marsernes Kjelder,
Sneevands ædlere Kuld neppe vil gavne Dig stort.

117. Sneevand.

Tørsten var snu, og hitted paa Raad; ei Sneen den drikker,
Men det kjølige Vand, som man erlanger af Snee.

118. Sneevandsdecoct.

Ei udi Sneevand blande Du bør Masilia's Røgviiin,
Da blev Vandet, min Dreng! muligt den dyreste Part.

120. Sølvniven [ligula].

Skjøndt Senatorer og Riddersnes Stand mig ligula kalde,
Af Grammatikers Hob bliver jeg lingula kaldt.

121. Muslingeskeen.

Jeg er til Muslinger god, men ogsaa til Æg er jeg tjenlig;
Hvorfor kaldes jeg da heller en Muslingeskee?

122. Ringe.

Hvppigen før, men sjeldnere nu, vi gaves af Benner,
Skjøndt en Ridder, vi selv danned, forherliger meest.

123. Æfken til Fingerringe.

Lidt naar Ringen er tung, og Fingren er fittet, den glider;
Under mit sikrende Laag kan Du bevare dens Steen.

124. Toga.

Folket i Togadragt han gjorde til Jorderigs Herre,
Som sin Fader har sat høit mellem Stjerner i Skye.

125. Den Samme.

Dersom det falder Dig let, om Morgen at spille din Slummer,
Faaer Du ved Togastid sikkert din Sportula fat.

126. Kasseking.

Skjøndt ei Fattigmandsdragt, dog Fattigmandsgave jeg sender;
Tag tiltakke med den; Pragtdragt eier jeg ei.

127. Bruun Canusinerdragt.

Tag mod Canusiums Dragt, som ligner den plumrede Binnmost.
Gaven er ikke saa slet; længe den holder til Slid.

128. Rappen med Hætte.

Gallien haver Dig klædt i fantonisk Rappe med Hætte,
Nylig beskyttede den Uher mod skjellende Regn.

129. Rød Canusinerdragt.

Kom sig Klæder i Brunt, men Gallien heller i Høirodt;
Baade Soldater og Børn hylde jo det, som er rodt.

130. Peltfen.

Naar Du begynder en Tour, om ogsaa Luften er solklar,
Uldrig Du glemme din Pelt; Regnen kan komme med eet.

131. Skarlagenſkappen.

Skarlagensdragt? og dog er Du Ven af Veneter, Praſiner?
Viid: paa denne Maneer bliver Du let Deſerteur.

132. Hætten.

Kunde jeg, ønsked jeg nok, at ſende Dig Kappen tilhobe,
Nu jeg ſender Dig blot Hætten til Hovedets Skjul.

133. Kappen af bætiſk Uld.

Falſt er ikke min Uld, ei heller jeg ændres i Kjleden,
Lokker end Tyrus' Uld, farves jeg ſelv af mit Faar.

135. Spiſedragten.

Ei Badimonium kjender jeg til, ei heller til Forum,
Ligge paa Gynder tilbords, det er min enefte Dont.

136. Den uldne Kappe.

Det, ſom er Linned, det gavner ei ſtort i Winterens Dage,
Ene min Uldtotsdragt gjør Eders Pallium varm.

137. Den hvide Overkappe.

Overkappen af Uld maa dække den fryſende Toga,
Amphitheateret helſt recommanderer dens Brug.

138. Uldent Bordtæppe.

Tæppet af Uld bedække dit Bord; thi Bordet er koſtbart;
Mit er af ſimplere Sort; gjerne det taaler en Ring.

139. Liburniſke Hætter.

Ret at forbinde den paſſende Dragt, Du, Laabe! forſtaaer ei;
Kødligt trækker Du af, naar Du har flædt Dig i Hvidt.

140. Ciliciſk Skoetoi.

Ei vi gjøres af Uld, men af Totter af Bukken, der ſtinker;
I den cinyphiſke Barm kan Du nu ſkjule din Fod.

141. Borddragten.

Fem ere Dagenes Tal, i hvilke ſig Toga'en hviler.
Tag nu din Borddragt frem, det er den paſſende Tid.

142. Halbdug.

Derſom jeg rækker Dig muligt en Bog, jeg agter at læſe,
Lad da dennes min Dug ſikre dit Dre, min Ven!

143. Pataviniske Kamisoler.

Naar Patavinisk Tretraadstøi Du dækker med tyk Uld,
Bliver dit Klæde saa fast, at det maa skjæres med Saug.

144. Svampe.

Roddet er dit; det bringer en Svamp til Bordet at viske,
Trykker Du Bandet deraf, og den er læmpelig vaad.

145. Den lette Filtfrakke.

Ulden, jeg har, er yndig og smuk, tillige saa sneehvid,
At Du benyttede mig selv udi Sommerens Tid.

146. Hovedpuden.

Salv dit Hoved med Nardusblomst, da duster din Pude;
Misted dit Hoved sin Duft, Dunet beholder den dog.

147. Det uldne Sengetæppe.

Friser en aldrende Biv ved din Side, da gavner kun lidet
Tæppernes purpurne Glans, eller det straalende Uld.

148. Omhænget. [H.]

For at ikke din Seng skal blottet stande,
Der forene vi os, vi Søstre tvende.

149. Brystbæltet.

Ammernes Bryst er svært; til smækre Piger forcer mig,
Da vil mit snechvide Liin dække den snechvide Barm.

150. Den blommede Slaabrok.

Memphis beredte Dig denne min Stjænk. Babylonernes Kunstnaal
Giver nu virkelig tabt mod den ægyptiske Kam.

151. Bæltet.

Nu er jeg ikke for kort; men dersom den elskede Byrde
Spulmer i Bugen — ja da bliver jeg sikkert for kort.

152. Det tærnedc Sengetæppe.

Overtæk sender Verona Dig helst, hvor Catullus saae Lysset;
Os man sendte Dig hid fra den pataviniske Bye.

153. Forklædet.

Forklæde giver jeg Dig; Kamisoler kun Rige kan skjænke;
Begge jeg stjænkede Dig, dersom jeg ogsaa var riig.

154. **Violblaae Uld.**

Saa som jeg drikker mig fuld udi Purpursnæffen fra Sidon,
Hvorfor nævner man mig som en ædruelig Uld?

155. **Tre Slags Uld.**

Først er Appulien kjendt for sin Uld; den anden er Parma,
Medens Utiniske Faar vinde den tredie Plads.

156. **Tyrisk Uld.**

Hyrden forærede mig til sin Elskede fordum i Sparta;
Moderen Leda's Dragt var af en ringere Sort.

157. **Pollentinsk Uld.**

Ikke blot Uld forskaffer den os af en sørgende Farve;
Ogsaa et Bæger iblandt sender Pollentia os.

158. **Den Samme.**

Farven er sørgelig mørk; den passer til klippede Slaver,
Hvilke ved Bordene staae, skjøndt i den bageste Rad.

159. **Gallisk Bolsterfyld.**

Remmen i Sengen er mulig for nær den trykkede Dyne?
Strab af Galliens Tøi ulden, Du bruger til Fyld.

160. **Circensisk Bolsterfyld.**

Sumprør, snittede smaae, Circensisk Fyld man benævner;
Fattige kjøbe sig Straae, ikke Ringernes Uld.

161. **Duun.**

Naar Du er træt, Du hvile Dig kan paa Dunet fra Sparta,
Hvilket den inderste Deel gav Dig af Svanernes Uld.

162. **Høe.**

Snød kun Mulen for Høe, og stop din skjøre Madrats! —
Ei til den haarde Madrats træder den knugende Sorg.

163. **Den lille Klokke.**

Nu man ringer til varrende Bad; smid Bolden! — Du spiller?
Ei! udi Jomfruens Brønd vil Du nok søge dit Bad.

164. **Discus.**

Naar den spartaniske Discusvægt om Dreene flyver,
Råd Dig, min Dreng! det er nok, at den har skadet eengang.

165. *Citharen.*

Eurydice den Digteren gav. Selv tabte han hende,
Saa som han elsked for hedt, troed ei heller sig selv.

166. *Den Samme.*

Træer den loffede frem, og Dyrene bød den at standse;
Dog i Theateret tidt kasted man denne paa Dør.

167. *Plectret.*

Bruger Du Fingeren, hæver sig let en brændende Balle,
Derfor den fladdrende Pind lokke Dig Tonerne frem.

169. *Hjulet.*

Hvorfor rasler dog Bjeldernes Klang i Hjulet, som ruller?
For at det ringende Hjul ikke skal støde paa Folk.

170. *Victoria's Billed.*

Sam uden Lodkast bringe vi det, hvem Rhinen har givet
Tit navn; skjenk da, min Dreng! tiggang Falernerens i!

171. *Βούτρυ παιδίου.*

Stort er Billedet ei; men dog er det saare navnkundigt:
Drengen var liden af Bært; Brutus dog elskede ham.

172. *Den corinthiske Fjirbeensfælder.*

Stand, Du lurende Dreng! dræb ikke det krybende Fjirbeen!
Dyret fornoier sig just, naar det kan falde for Dig.

173. *Hyacintus paa Maleriet.*

See! hvor han dreier sit døende Blik fra den hadede Discus,
Debali elskede Søn, Phoebus' Dval og hans Synd.

176. *Den germaniske Maske.*

Jeg er en Maske, der gjordes for Spøg af den blonde Bataver,
Skjøndt Du smiler deraf, er den dog Børnernes Skræk.

177. *Hercules af corinthisk Ertz.*

Dglerne knuger han alt som Barn, og ændser dem ikke:
Vandsnogsdyret endog frygted den barnlige Haand.

178. *Hercules af Gips.*

Vel er jeg skjor, dog lyd mine Raad: mig vrage Du ikke,
Saa som Alciden endog kalder sig op efter mig.

179. *Minerva af Sølv.*

Svar mig, Du frigerste Moe, bevæbnet med Hjelm og med Landsø!
Hvorfor har Du ei Skjold? „Cæsar Vegiden erholdt.“

180. *Europa paa Maleriet.*

Bedre det passede sig, Du mægtige Drot mellem Guder!
At Du var bleven en Tyr, dengang da Jo var Koe.

181. *Leander af Marmor.*

Modig Leander skreg imellem de skummende Bølger:
„Giver! J sluger mig først, naar jeg tilbage maa gaae!“

182. *Den Puffelryggedes Billed.*

Drukken Prometheus var, dengang han dannede Denne;
I Saturnalernes Fest skjemtede han med sit Leer.

183. *Homeri Batrachomyomachie.*

Læs om Frøernes Kamp, om hvilken Homerus har sjunget,
Dg med et mildere Blik læse Du vil mine Spøg.

184. *Homerus paa Pergament.*

Hiums Kamp og Laertis Son, som var Priami Fjende,
Ligge forenede skjult' her i det foldede Skind,

185. *Virgili: „Myg.“*

Tag mod den sprogrige Maro's Værk, der handler om Myggen,
Over hans „Baaben og Helt“ glemme Du ikke vor Spøg.

186. *Virgilius paa Pergament.*

See, hvilken Stump Pergament kan rumme den evige Maro;
Paa den forreste Deel seer Du hans eget Portrait.

188. *Cicero paa Pergament.*

Dersom et slikt Pergament ledsager Dig, bør Du formene,
At Du haver din Bei ogsaa med Cicero deelt.

189. *Propertius.*

Cynthia, Digterens Ungdomsmøe, var Stof for hans Digtning,
Hun forherliged ham, hende forherliged han.

190. *Livius paa Pergament.*

Livius, kraftig og stor, indsluttes i hint Pergamentbind;
Ei mit Bibliothek rummer den kraftige Mand,

191. **Sallustius.**

Han, som Romerhistoriker staaer heel forrest i Rækken,
Hvilket af dannede Mænd er os behørigen viist.

192. **Dvidius' Forvandlinger, paa Pergament.**

Her udi Massen, der hæver sig høit med rigeligt Skriftblad,
Femten Bøger Du faaer fra vor Dvidii Haand.

193. **Tibullus.**

Nemesis, vilter og kaad, behersked den fjelne Tibullus;
Hun var Herren i Huus, hvilket fornoiede ham.

194. **Lucanus.**

Enkelte staae i den Troe, jeg ikke bør agtes som Digter;
Dog Forlæggeren troer, at jeg er virkelig Skjald.

195. **Catullus.**

Skjøndt Verona er stor, den skylder Catullus saa meget,
Som til Virgilius Mantua's smaalige Bye.

197. **Det lille Muuldyr.**

Ikke fornemme Du Angst, at muligt Du falder af Dyret,
Hoiere sidder man tidt midt paa den bareste Jord.

198. **Galliske Hundehvalpe.**

Skal jeg berette, hvad Kunster de kan, de Galliske Hvalpe,
Da blev Siden for kort til min Fortælling derom.

199. **Den lille spanske Hest.**

Hesten er lille, dog travet den flink, ja næsten i Tacten;
Fra det asturiske Lands gyldne Nationer den kom.

200. **Windspilleren.**

Ei Windspilleren jager for sig, men ene for Herren;
Haren den bærer i Flab, uden at gjøre den Meen.

204. **Messingbækkener.**

Bækkenet, hvilket beklagede tidt den phrygiske Moder
Solgtes af Præsterne tidt, naar de var' plaged' af Cult.

207. **Bæltet.**

Tag imod Bæltet, som duster saa mildt af Cypris's Nectar
Bæltet har vækket hos Zeus Kjerligheds ulmende Lyst.

208. **Hurtigskriveren.**

Ordene skynde sig frem, men Haanden dog iler foran dem;
Haanden er færdig med Sit, længe før Tungen har endt.

209. **Papiirglatteren.**

Glatter en Snække fra Havens Bund Ægyptens Papyrus,
See! da løber din Pen, uden at standse, sin Gang.

210. **Narren.**

Dumbhed lyder ei her, og bliver ei listigen skrømtet;
Er man ei altfor klog, da er man pæsselig klog.

211. **Bædderhovedet.**

Snitted Du Hovedet af paa Phryrus' uldede Bædder?
Siig, fortjente han Sligt, han, som beklædte din Krop?

212. **Dværgeren.**

Seer Du paa Menneskets Hovede blot, Du troer, det er Hector,
Har Du ham staaende seet, er han Ustyanax liig.

213. **Det lille Skjold.**

Dette, som ofte har tabt, og sjelden har evnet at seire,
Er kun lidet for Dig, derimod stort for en Dværg.

216. **Høgen.**

Fuglerøver tilforn, nu Fuglefængerens Tjener,
Snyder, og ærgres sig ret, Fuglen ei fanges til ham.

217. **Indkjøbsslaven.**

Navn mig Prisen og Gjesternes Tal, da har Du ei nødig
Blot et eneste Ord; Gildet skal stande beredt.

218. **Fuglefængerør.**

Fuglen man narrer ei ene ved Rør, men ogsaa ved Fløiten,
Medens det listige Rør vorer i Haanden saa tykt.

221. **Rist og Bradspid.**

Her paa den krummede Rist, Du steger den smaalige Rjødret;
Men paa det mægtige Spid dampe det skummende Sviin!

222. **Ruffenbageren.**

See! han danner med Haand vel tusinde deilige Former,
Medens den sparsomme Vie skaffer ham Alt til Behov.

223. **Frokost.**

Op! thi Bageren sælger jo alt til Drengene Frokost;
Nu den kammede Fugl Dagen har meldt overalt.

Roms Skuespil.

1. Cæsars Amphitheater.

Ei Pyramidernes Pragt Du nævne, barbariske Memphis!
Gjør Dig, Babylon! ei stolt af dit evige Slid!
Soneren, Kjælen og sin, ei prale med Trivia's Tempel,
Alteret, dannet af Horn, nægte den byggende Gud.
Lad Mausoleet, der hæver sig frit udi Luften saa pragtfuldt,
Hæve med rigelig Roes Cæsernes Roes udi Skye;
Alting vige dog maa for Keiserens Amphitheater,
Rygtet tier om Alt, taler alene om det.

2. Keiserens offentlige Bygninger.

Her hvor den stolte Coloss sig hæver mod Stjernen paa Himlen,
Dg hvor det høie Stillads stiger i Gaden tilveirs,
Straaled den vilde Despot i de stolte, forhadte Gemakker,
Dg i den samtlige Bye stod der et eneste Huus.
Nero's Damme var der, hvor nu vort Amphitheaters
Mægtige Masser af Steen hæve sig stolteligt frem.
Her, hvor vi undrende see de hurtigen skjenkede Thermer,
Harde Despotens Mark skillet de Arme ved Hjem.
Hvor Colonnaden med Claudii Navn udbreder sin Skygge,
Der var den yderste Kant af det affindige Slot.
Rom nu atter blev skjenket sig selv; hvad der qvæged Despoten,
Blev, da Du Scepteret fikst, selv de Regjeredes Fryd.

3. De talrige Fremmede i Rom.

Gives der, Cæsar! et Folk, saa fiernt, eller sunket i Raahed,
At der findes i Rom ingen Tilskuer derfra?
Nogle man saae fra Rhodope's Fjeld, fra Drphei Hæmus,
Selv Sarmateren kom, mættet af Hestens Blod.

Han, som drikker af Nilens Strøm, hvor dens Rilde man finder, 5
Samt hvor det yderste Hav flaaer mod den vestlige Strand.
Selv Sabæeren iled affted; Araberen fulgte,
Dg af sin egen Regn stænkter Ciliceren blev.
Hist Sigambrene kom, med Haarene dreied' i Knude,
Samt Ethiopiens Søn, pyntet paa anden Maneer. 10
Skjøndt ei Sproget er eens, dog eet de samtligen sige:
At vort Fædrenelands Fader med Rette Du est.

4. Da Keiseren jog Angiverne bort.

Swærmene, der hadede Fred, samt trodsed den venlige Tryghed,
Vængsted den skyldfrie Mand, ene fordi han var riig,
Er til Gætulerne bragt; ei Draken rummed de Skjelmer,
Som Landflygtighed fik, hvilket de truede med.
Fjernt fra den romerske Bye Angiverne bleve forviste; 5
Keiseren takke Du kan, at Du besidder dit Liv.

6. Dvindernes Kamp mod Løven.

Mars, ubetvungen i Kamp, frigslysten, hjælper Dig, Cæsar!
Dog, hvad siger vel det? Cypria selv gaaer i Kamp.
Rygtet har sjunget saa tidt om Herculis herlige Kraftdaad,
Da, i Nemæa's Dal, Løven saa vældig han slog;
Tie dog Oldtiden her! ved Festen, Du giver os, Cæsar! 5
Selv ved en Dvinderes Haand lignende have vi seet.

7. Lauræolus' Straf.

Selve Prometheus liig, som, bunden til Scythiens Fjeldtind,
Nærer den graadige Fugl midt i sit vorende Kjød,
Rækkede denne sin blottede Barm til Scoternes Mandbjørn,
Som en Lauræolus, hængt op paa et virkeligt Kors.
Lemmerne drypped af Blod; forrevne de monne dog leve, 5
Dg i den samtlige Krop fandtes der ei nogen Krop.
Enten nu Straffen han leed for et skjændigt Mord paa sin Fader,
Eller han havde, som Træl, myrdet sin Herre med Dolk,
Enten fra Gudernes Huus han stjal forborgene Skatte,
Eller en frygtelig Brand, Roma! bevirket for Dig, 10
Kort, begaaet en Synd, som stod over Fortidens Synder,
Liidt han haver en Straf, som var i Fortiden Digt.

8. Om Dædalus.

Naar af Lucaniens Bjørn Du bliver, o Dædalus! splittet,
Sikkert Du ønsker i Hu, at dine Binger Du fikst.

9. Om Næshornet.

Denne Rhinoceros, hvilken man seer paa Dyrenes Kampplads,
Viser omsider en Kraft, som den ei lovede først.
Ach! hvor den pludselig brusede op i en frygtelig Brede!
Med et forfærdeligt Horn spilled den Bold med en Tyr.

10. Om Løven, som anfaldt sin Dypasser.

Med utaknemmelig Mund fornærmed en Løve sin Styrer,
Boved at frænke den Haand, hvilken den fjendte saa godt.
Derfor leed den en Straf, som passed sig godt til dens Udaad,
Ikke den fandt sig i Prngl, nu den fandt sig i Spyd.
Under en saadan Drot, hvorledes bør Mennesker være,
Naar han ønsker endog Dyret lidt mildere stemt.

11. Bjørnen.

Medens en Bjørn i det blodige Sand sig dreier i Harme,
Kan den ei flytte sit Been, saasom den hildes i Liim.
Nu ei bruge man Spyd, hvis Spids man varligen dækker,
Ei fra den slyngende Haand hvirvle sig Landserne frem;
Snart vil Jægeren hente sin Fangst udi Midten af Luften,
Saasom man fanger en Bjørn just, som man lokker en Fugl.

12. Soen, som fastede, da den blev saaret.

Under en dødsvær Kamp, som Keiseren skjenked Diana,
Ind i en drægtig Soe foer der et flyvende Spyd.
Flur fremtitted en Griis af den stakkels saarede Moder:
Naarde Lucina, o sig: Fødsel benævner Du Sligt?
Gjerne hun ønskede dog, end flere Saar at bekomme,
For at den samtlige Hob kunde forskaffe sig Lust.
Tvivler man nu, om Bacchus er født i Moderens Dødsstund?
Guden erlangede Liv, ganske som Dyret blev født.

13. Om den Samme.

Soen, som rammedes haardt af sit Spyd, og leed af sin Wunde,
Skjenked til Ungerne Liv, medens hun mistede sit.
Ach, hvor sikker han var paa sin Haand, som slyngede Spydet!
Næsten Lucina's Haand kunde man ahne deri.
Følt har Dyret den dobbelte Magt, Gudinden besidder,
Dyret blev nemlig forløst, medens det ogsaa blev dræbt.

14. Om den Samme.

Drægtig var Soen forlængst; som Pant paa den svulmende Mave
Sendte hun Fosteret frem; Moder ved Saaret hun blev.

Fosteret tøvede ei; men løb, da Moderen segned;
Jult i farlige Ting faaer man den rette Forstand.

15. Om Jægeren Carpophorus.

Bildsvinets Fald er den høieste Roes, Meleager! Du eier;
Ei! hvilken uselig Deel af en Carpophori Roes!
Først i den voldsomt styrkende Bjørn han bored sin Landse,
Skjøndt i den nordlige Egn høiest blandt Alle den stod.
Løven derefter han slog, mærkværdig ved Legem og Omfang,
Hvilken for Hercules selv kunde geraade til Roes. 5
Strakte derefter ved frygteligt Saar den hurtige Parde;
Da sin Belønning han fik, kunde han fægtet endnu.

16. Hercules paa Tyren.

Hæver sig Tyren i Luft, opløftet fra Midten af Pladsen,
Er det en Kjærlighedsdaad, ikke bevirket ved Kunst.
Hen over Broderens Søe Europa jo bares af Tyren,
Derfor løfter den nu Hercules op imod Skye.
Cæsar man ligne med Kronion nu! Sæt ogsaa, de bare
Begge paa ligelig Vægt, høiest dog hæved sig hiin. 5

17. Den bønfallende Elephant.

Skjøndt heel ydmøgt og fromt Elephanten hilser Dig, Cæsar!
Han, som nyligen stod trodsig og vild mod en Tyr,
Er det dog ei ifølge Dressur, eller Karlens Kommando,
Nei; han sikkerlig veed, at der i Dig er en Gud.

18. Tigeren og Løven.

Tigeren fra den Syrcaniske Egn, udmærket i hiint Land,
Som paa Bogterens Haand pleied at slikke saa mildt,
Splitted med eet paa gruellig Viis den rædsomme Løve:
Ret en forunderlig Ting, aldrig formodet at skee!
Medens den leved i Skovenes Dyb, den voved ei Saadant;
Først den i Bildhed steeg, da den fik Bolig hos os. 5

19. Tyren og Elephanten.

Tyren, som fattes i Harmen ved Ild, opslungede nylig
Høit mod Stjernen i Skye Duffen, den snapped i Harm.
Rammet tilsidst ved den hornede Mund, den maatte dog falde
Skjøndt den troer, paa sit Horn selv Elephanten at faae.

20. Gladiatorparret.

Medens Myrinus forlanges af En; Triumphus af Andre,
Strækked vor Cæsar paastand Hænderne ud til et Ja;

Ende den skjemtsomme Tvist han kunde dog sikkert ei bedre;
Ach, hvilket ædelt Gemyt eier vor seirende Drot!

21. Orpheus.

Det, som man siger, at Rhodope saae i Orpheii Hjemland,
Dette, vor Keiser! vi saae her paa de Kjempendes Plads.
Fjelde bevægede sig; heel selsomt rørte sig Skoven,
Ligesaa deilig at see, som Hesperidernes Lund.
Dyrene stod' i en broget Hob; mellem Vilde de Tamme, 5
Og over Skjalden man saae mangen en flyvende Fugl.
Af en uskjonsom Bjørn tilsidst blev Digteren opædt;
Hiint opdigtedes blot; dette man virkelig saae.

22. Næshornet.

Hogterne stode med ængsteligt Hu, og tirrede Dyret;
Breden heel sagnetligt steg dybt i det kraftige Dyr.
Alt man haabed ei meer den Kamp, man havde sig lovet,
See! da hævede sig Breden, der noksom var kjendt.
Heit den vægtige Bjørn den løfted saalunde med Hornet, 5
Som den kraftige Tyr slynger en Duffe tilveirs.

23. Om Carpophorus.

Bistnok tyktes Carpophorus ung; dog stærk er hans Svire;
Med paalidelig Kraft sender han Dorernes Spyd.
Tvende Tyre han vog med en ung samt høielig Nakke;
Hoffel og Bisondyr vege med Rædsel for ham.
Løven, som bæved for ham, foer angst udi Rækker af Landser — 5
Her ei klage man kan, Kampen os falder for lang.

24. Søekampen.

Hvis Du kommer lidt seent, Tilskuer! fra fjernede Kyster,
Samt først skuer idag dette vort herlige Spil,
Ikke bedrage Dig Kampen tillsøes med de talrige Skibe,
Eller en Park, som en Søe; her var jo nyligen Land.
Troer Du mig ikke? pas paa! snart spinder med Bølgerne Kampen, 5
Snarligen sige Du vil: her var jo nyligen Søe.

25. Om Leander.

See, den natlige Bølge har skaanet dit Liv, o Leander!
Undrer Dig dette maastee? Bølgen var Cæsars, min Ven!

26. S v o m m e r n e.

Færdigen svam Nereidernes Chor i den mægtige Indsøe,
Dg under vrelende Sving pynted det bølgende Vand.
Snart en Fork med truende Tand, snart Anker med Krumbid,
Snart en Nare man saae, snart de tyktes et Skib.
Dgsaa Laconernes Stjerne man saae, som er fjer for en Søemand, 5
Gjennemfigtige Seil struttede ud i en Bugt.
Hvo har udtænkt saadant et Spil paa Bølgernes Flade?
Thetis os lærte det vist — eller hun lærte det her.

27. C a r p o p h o r u s.

Hvis Carpophorus, Cæsar, vor Drot! var født udi Oldtid,
Ikke for Udyrs Færd vilde man frygte paa Jord.
Marathon bævede ei for en Tyr, Nemæa for Løven,
For det Mænaliske Sviin ei det arcadiske Land.
Saadan en Haand med Sværd fik Hydra'en fældet paa eengang; 5
Hele Chimæra med eet segned for saadan en Kraft.
Tyren med Manden af Ild han slog uden Hjælp af Medea,
Bandt Andromeda løs, samt Hesiōne, paastand.
Hercules gjorde Bravour; thi rose vi hannem; men fælde
Tyve Dyr paa engang, er det ei skjønnere Roes? 10

28. N a u m a c h i e n.

Det var Augusti Roes, at sætte Flaaderne sammen,
Samt ved en Skibstrompet ængste den rolige Søe.
Ei! mod Cæsars er dette kun lidt; Galatæa med Thetis
Saae udi Bølgernes Dyb hidtil ei skuede Dyr.
Saae udi Havenes sandede Svælg de sydende Vogne, 5
Triton troed endog, at det var Konningens Spænd.
Medens en vældig Kamp beredes for Snækken af Nereus,
Modig han vandrer tilfods midt i det strømmende Vand.
Hvad man paa Amphitheateret seer og tillige paa Circus,
Dette har Cæsars Søe rigeligt skjenket Dig alt. 10
Nævn ei Neros døsfige Park, eller Fucinerdammen!
Det er den eneste Kamp, som vi paa Søen har seet.

29. D e t o G l a d i a t o r e r.

Snart blev Kampen af Verus forlængt, snart atter af Priscus,
Dg i en rigelig Tid Seiren var ligelig deelt.
Høit for dem Begge man bad, med lydelig Raaben om Frihed;
Dver sin egen Lov Cæsar dog strængelig holdt.

Loven befoel, om Prisen at flaaes, til Fingeren reistes; 5
Hvad der var billigt, han gav, Gaver tilligemed Mad.
Paa en saa ligelig Kamp dog kom der omfjeder en Ende,
Under en ligelig Strid segnede Begge til Jord.
Afskedsstokken og Tegnet med den nu sendte dem Cæsar,
Slig en ypperlig Løn fik deres herlige Mod. 10
Cæsar! det hændte sig ei under Nogen af Fortidens Drotte,
At, naar To var i Kamp, Begge med Seieren gik.

30. Til Cæsar.

Det, at jeg skynder mig, dadle Du ei! fortjener han Mishag,
Som, for at vinde din Gunst, iler, o Cæsar! for stærkt?

31. Tankesprog.

Det er den anden Plads udi Kraft, naar man viger for Større;
Vinder en Mindre Seir, har han den ypperste Roes.

32. Daadyret og Hundene.

Medens det hurtige Daadyr løb for den snelle Molosser,
Samt med listige Kneb dreied og snoede sig,
Ydmyg den sank for Keiserens Fod, og ligesom bønlig
Stilled den sig foran ham — Hundene beed den ei meer.

A n m æ r k n i n g e r.

1 0 1 1 1 1 1 1 1 1

Første Bog.

Eftersom man i alle Udgaver af Martials Digte finder en Samling af Smaadigte foran Epigrammerne selv, under den almindelige Titel: *liber de spectaculis*, er det billigt, at anføre Grunden, hvorfor jeg uden videre gaar over til selve Epigrammerne. Tingen er den, at bemeldte *liber de spectaculis* i meget gode Codices ikke findes forbunden med Epigrammerne, hvilket viser, at man allerede i ældre Dage har tvivlet om deres Ægthed. De Bedre blandt Digterens Fortolkere have næret samme Anskuelse, saasom Lipsius, Scriver, Ruitgers og Flere, hvortil kommer, at der gives adskillige indvortes Criterier, som tyde hen paa at idetmindste en Deel af de i samme Bog værende Epigrammer maa være underkjudte, eftersom der omtales Ting, som aabenbar ere yngre, end Martials Levetid.

Det maatte overhovedet gaae Martial, som flere Oldtidsdigtere, at Meget blev ham, som Mester i Faget, tilskrevet, som han ikke havde digtet, og Burmanns Bemærkning i Anthologien (II, 237) er meget rigtig, at de ældre Glossographer, naar de ikke kjendte Forfatteren til et eller andet Epigram, lode det løbe under Martials Navn. Forresten har man anvendt paa *liber de spectaculis* de sædvanlige critiske Udflugter, ved at berette os, deels at Mogle af de derværende Epigrammer skulle være digtede i Martials grønne Ungdom (formodentlig fordi Epigrammerne falde i det Sure) deels at han i bemeldte lille Værk har villet samlet en Rommebog for Skuespilvændere, samt en Haandbog for dem, der besøgte arena. Gaae polsk Tiggergang, behøvede Digteren Martial ikke, og allensals havde han vel isaafald indlemmet sine egne, i de følgende Bøger adsplittede, Skuespilepigrammer. Men saasom det paa vor Tid vil blive vanskeligt at afgjøre, hvor stor eller hvor liden Andeel Martial har i disse *Amphitheatrica*, vil *liber de spectaculis* ogsaa her finde sin Plads, men paa et pænseligere Sted, end som Indledning, nemlig bag efter *Apophoreta*, en Pladsfordeling, som jeg senere har seet, ogsaa Rammler følger i sit bekjendte Værk, *M. Valer. Martialis in einem Auszuge*. Dog kan jeg ikke billige, at han lader de udvalgte Epigrammer existere under Rubrik af XVde Bog;

thi *liber de spectaculis* bør i ethvert Tilfælde adskilles fra de egentlige XIV Bøger, som i samtlige Udgaver udgjøre Omfanget af *Martials Epigrammer*.

Epistlen til *Cæseren*. *De se bene senserit* : føler, at han ikke behøver at pibe, fordi han ikke blev rammet. *Vilius constet* : jeg vil ikke kjøbe min digteriske Reputation paa *Andres* Bekostning. *Novissimum* forklarer *Rader* paa en mig ubegribelig Maade som *stupidissimum*, hvorfor han da med Rette faaer af *Ramirez* det Skudsmaal stupide meherdele. Men, uagtet jeg ligesaa lidet fatter bemeldte *Spaniers* egen Forklaring, troer jeg dog paa min egen *Bei* at have mødt Digteren. Vist og sandt er det, at de *Prado* synes aldeles at misforstaae *epigrammata mea scribat*, naar han forklarer det saaledes, at Digteren frabeder sig, at Nogen maa skrive de virkelige Navne under de pseudonyme. Jeg veed ikke engang, hvorledes Nogen, uden Digteren selv, *Epigrammernes* Fader, som bedst maatte vide, til hvem han sigtede, skulde kunne med Sikkerhed gjøre det. *Nei!* Digterens Mening er sikkerlig denne: „Jugen maa ved en ondskabsfuld Fortolkning give mine *Epigrammer* et Indhold og en Retning, som jeg selv aldrig har villet give dem“ og en saadan Erklæring kunde vor epigrammatiske Digter have god Grund til at udståde, saasom Skadefryd var altfor rede til at lade heel uskyldige *Epigrammer* sigte til Personer, hvem Digteren vel aldrig havde havt i Sinde at ramme. — *Titulus* er naturligtviis ikke de enkelte *Overskrifter* (*lemmata*), thi isaafald kunde bemeldte *Cato severus* endda faae *Uergrelse* nok; men betyder *Bogens* almindelige Titel. — *Floralia*, som holdtes den 28de April (*IV Cal. Maji*) var en meget overgiven Fest til *Flora*, forbunden med *Stuespil*, hvor Folket ofte fandt paa, at *Hæxererne* skulde tage *Klæderne* af og vise sig nøgne. Den bekjendte *Anecdote*, hvorpaa *Epigrammet* bygger, findes hos *Valerius Maximus* (II, 10, 8). Desuden skal *Cato* med sin sædvanlige *Tver* for at opretholde *Sædelighed*, have forfattet en heel *Dysats* mod *Floralia*, hvilken han indsendte til *Dyrigheden* med det Ønske, at faae bemeldte Fest afskaffet. Om Festen selv handle *Diod* (*Fasti*, IV, 943 og især V, 183—378, hvor Festens *Dyrindelse*, *Betydning* og *Ceremonier* fortælles særdeles smukt) *Plinius* (*histor. natur.* XVIII, 69) og *Justinus* (XLIII, 4). Iøvrigt er Digterens Mening, at det udyortes *Skin* af *Sædelighed* kan ofte drives til *Affectation* (*ambitiosa tristitia*). — 2. 1. Den *Stik* at pege paa *Folk*, saavel i en god som i en ond Hensigt, var meget gjængse hos de Gamle. Af *Steder*, som navnlig tale derom, (*Juvenal.* X, 53. *Martial* II, 28. VI, 70) kan man imidlertid see at *Romerne* have gjort den Forskjel, at til *Roes* brugtes *Pegefingren*, til *Dadel* eller *Spot* den mellemste (*digitus medius* eller *turpis*). Tanken selv er *Horazes*: *virtutem incolumem odimus, sublatam ex oculis quarimus invidi* (*Od.* III, 24, 31) hvilken *Diodius* udtrykker saa smukt i sine *Klagesange*:

Medens vi leve, har Vind saa travlt; naar vi døe, er hun rolig;
Da først nyder Enhver Vren, han haver fortjent.

3. 3. Smaaøger i Lommeformat, saaledes som de her omtales, kaldtes *ἔγχειρίδια*, manualia, pugillares; derimod svare *scrinia* (af *secerno*) *capsæ*, *repositoria* til vore Koler; dog sammenligne man Horazes Breve II, 1, 113, hvor det ikke passer. 7. De rige Romere havde gjerne nogle veloplærte Slaver i deres store familia, hvilke de enten selv opdroge som vernæ : som Børn, der vare avlede af deres Eiendoms-slaver, eller som de tilkjøbte sig. Saadanne vare Cicero's Tiro og Augusti Slave Hyginus. Hvad de, af Digteren omtalte, Mænd angaaer, da kjende Fortolkerne dem ikke, ihvorvel de ville give sig Mine deraf. Saaledes taler Domitius aabenbar i Bildelse, naar han ymter om Keiser Dthos Secretair Secundus, og Ramirez taler heller ikke meget fornuftigt, naar han gjør Boghandler Secundus til den Critiker Secundus, som nævnes i V, 80. Men hellere ville Fortolkerne sammenblande Navne, gjøre de meest forskjellige Bæsnere til een Person, ja, som Scriber, bygge hele Emendationer derpaa, og (hvad Gronov bifalder) rette Texten til Secundi, end tilstaae, hvad der dog falder saare naturligt, at vi intet vide om Secundus og hans lærde Principal. 8. Fredens Tempel var et af de skønneste i Byen, opført under Vespasian, 300 Fod langt og 200 Fod bredt, i en Art af Firkant. Forum Palladium (opkaldt efter et Pallastempel) var ogsaa Navn af forum transitorium og laae i quarta regio.

4. Argiletum (opkaldt enten efter Argus, som der blev dræbt af Evanders Folk, eller af argilla) var en Plads eller Gade i Rom, som gik fra vicus Tuscus til Marcelli Theater, hvor endeel Boghandlere havde deres Stæde. Om Ordets Oprindelse eftersee man Veneidens VIII, 345 og Varro de lingua latina IV, 32. 5. Ronchus (*ῥόγχος*) Snorken, Mishag ved at rympe Næsen, *subsannatio*, *censura*. Det forekommer ogsaa i IV, 87, 7, hvor Willmann, snurrigt nok, oversætter det ved „Schnarchen.“ — Sophos er σοφῶς, εὖγε, bene (Bravo). 8. Ligesom Romerne vare deres vigtigere Ting i Fligen (*sinus*) af deres Toga, saaledes var det et Tegn paa Haan, at kaste noget bort, som man hidtil havde givet Plads i sin Toga. Denne Execution, som kaldtes *παλιμῶς*, *salissatio*, *sagatio* (hvilken naturligviis om Bogen tages figurlig) lignede vort „at lege Himmelspræt med en“ og danner en vittig Antithese til Bogens honette Ambition, der gjerne vilde i veiret. At jeg har brugt „Himmelspræt“ der egentlig er en Amphimacrus, som en Dactyl, vilde jeg bede undskyldt, hvis Manglen kom paa min, og ikke paa Sprogets Røppe. Om den egentlige (ikke den her omtalte figurlige) Himmelspræt taler Eretorius i andet Capitel af Dtho, saasom denne Keiser var stærk i at lade ikke blot berusede, men ogsaa svage, Folk, som han mødte, veltigere paa denne Maade, formodentlig til Efterligning af Nero (*ibid.* c. 26). Sov-

rigt nænner jeg ikke at lægge Dølgemaal paa den lingvistiske Bemærkning, jeg har gjort, at de Franke kalde det at lege Himmelspræt berner, hvilket er aldeles græsk, da Dorerne bruge βέρουσθαι, istedetfor πάλλειν. Dog — absit invidia! jeg overlader gjerne saadan etymologisk Sagt til vor gamle Landemand Bertillus Aquilonius (Libertus Aliquonius), som paa lignende Maade har udledet vort kjere Modersmaal saavel af det Latinske som af det Græske. — 10. Jeg har her tilladt mig en Forandring i Texten og læser lapsus istedetfor Iusus. Deels indeholdes i Iusus jo intet ondt, hvorom notare i Censurbetydning kunde bruges (thi i denne Betydning tages det her, og med denne forbindes jo som oftest et dadlende Begreb, saasom i Cicero's Cato maj. (12) notandam putavi libidinem) deels faaer man ikke den epigrammatiske Spøg ud af Iusus. Martial tænker sig jo selv som en dominus, der med sin arundo (Dilogie om Skriberpen, stylus, og Stok til at prygle Slaven med) corrigerer Digtets — Spøg? nei dets Feil (lapsus). Just denne velmeente Ave er det, som den kjere Boglille ikke kan fordrage, men stunder fra Hjemmet ud i det Fjerne, hvor den tænker at Alting maa være bedre, uden at betænke, hvad der siges saa sandt i den homeriske Hymne til Hermes (36): hjemme man finder sig bedst; det er altid farligt derude.

5. Som bekjendt havde Soldaterne Tilladelse til, under Triumphtoget, at yttre sig i faade Sange over Triumphatorerne selv. „Gallias Cæsar subegit, Nicomedes Cæsarem“ kjende vi fra Svetonius' Cæsar (49), og Bopiscus (6) har leynet os et lignende Dvad fra Aurelians Triumphtog. 5. Thymele (maaſkee opkaldt efter θυμῆλη, pulpitum, θῆμα, βομῶς) var Mimen Latinus' Kone, og tillige selv en berømt Balletdandsferinde (mima saltatrix). Latinus omtales overalt af vor Digter paa en Maade, som tyder hen paa, at han maa have været hiin Tids Carlino. Saaledes anfører Martial (XIII, 2, 3) som et Træk paa en Hypercriticus, at han vover ipsum deridere Latinum o: udlee den, som fik alle andre til at lee. — I B. 8 turde vi finde en Idee, som minder os om Schillers: ernst ist das Leben, heiter ist die Kunst.

6. For nogenlunde at forstaae nærværende Epigram, maa man tænke sig, at en poeta male sedulus har i Utide overrækket Keiseren et slet Digt, just som denne havde travlt med Tilberedelsen til en Naumachie, og at det altsaa er Keiseren, som indføres talende. For at kunne indsee, at Domitian vil kaste Poetens Arbeide i Vandet, behøver man vel ikke Ramirez's Lærdom, som af en heel Mængde Steder beviser, at man i gamle Dage (det gjør man vel endnu) brændte mislykkede Digterproducter, eller kastede dem i Vandet, vel at mærke, naar Saadant var i Mærhed. At Ideen er piquant, skal jeg ikke kunne sige, og just dette har bragt mig paa den Formodning, at her muligen stak en Trudsel under, saa at Epigrammet, som omtales i Digtet, bliver at ansee som et af den ubenævnte

Digter forfattet *Spo t t e* digt over Keiserens Naumachier, ikke noget *Tr e s-* vers, og at Keiseren truer ham nu med en tilsvarende Gjengjeld, nemlig at drukne baade ham og hans Digt. — Det næste Epigram antage Mogle for en blot Signelse, beregnet paa at smigre Keiseren; dog troer jeg snarere, at det har været et Menageriefunststykke, idet man har afrettet disse Dyr til, paa et givet Tegn, at lade deres Bytte fare. 6. Tanken er: Cæsar er størst; thi det er mere naturligt, at en Løve vil æde en Hare, end at en Dren vil fortære en Dreng.

8. *L. Nurruntius Stella* (som man ogsaa kjender fra *Papinius Stas-* tius' vidtloftige Digt *epithalamium Stellæ et Violantillæ* i første Bog af *Silvæ*) var Forfatter til et tabt Digt *columba*, som var en Efterlig- ning af *Catullus* bekjendte *passer*. *Catullus* Fødested var *Verona*, en Om- stændighed, som forklarer os andet Vers. *tuo o: hvem du ynder.* — Den i næste Digt omtalte *Thrasea Pætus* (*Taciti Annaler XVI, 21—35, Sve-* tons *Nero 37 og Domitian 10*) lod sine Karer aabne, ifølge Tyrannen *Neros* Befaling. Som Grund til denne Dødsdom anfører *Svetonius*, at *Thrasea* forekom Tyrannen at have et *nimis tristis et pædagogi vul-* tus, ligesom ogsaa *Domitian* lod en Forfatter *J. Rusticus* dræbe, fordi han havde skildret baade *Thrasea* og *Helvidius Priscus* som *sanctissimos homines*.

10 indeholder et Ordspil med *bellus*. Dette Ord betyder en *ἄσειος, συμμέτρος*, en fiin, velproportioneret, men lille og altsaa egentlig ikke smuk Mand. Siden erholdt dette meget benyttede Ord en Bibetydning af *Petitmaitre* (*cathedralis, glaber*), og, med Hensyn til *Characterens* Retning, af en, forresten underholdende, *Sabroder*, som snakker Folk efter Munden (*εὐτράπελος, μικρὸς τὰς γνώμας*). Tanken bliver altsaa denne: Da du hverken kan være *formosus* eller *magnus*, bliver du det, som et Pigebarn vilde kalde: *nysselig* (III, 63). — Den i næste Epigram forekom- mende *Gemellus* hørte til den meget udbredte Klasse *Uventuriers*, som exi- sterede i Rom under Navn af *hæredipetæ*, hvilke paa alstens underfun- dige Maader anglede efter gjerrige, udlevede og tillige barnløse Mænd og Koner, for at blive indsatte til deres Arving. Som bekjendt, har især *Horaz* og *Lucian* efterladt os interessante Skildringer af dette besynderlige Slags *Bedragere*. Jeg læser i 4de *B. tussis*, som *Scriber* foreslaaer, ikke *tussit*.

12. *Turnebus* (*Advers. XVIII, 30*) tænker her paa *lex sumtua-* ria eller *Fannia* om Udgifter i Maaltider, som bestemte 100 *numismata* til Festdage, foruden til far, *olus* og *vinum*, men kun to til Sognedage (*Mul. Gell. noct. attic. II. 24*). Bedre var det vel, at tænke paa den *sportula*, eller de Penge, som (til Efterligning af en lignende Skik hos *Grækerne*) tilstodes af Keiserne til Forfriskninger (*ad sitim levandam*) un- der lange Forestillinger. *Sextilianus* dadles altsaa 1) fordi han udelukkende

bruger til Drik, hvad han tillige burde bruge til *edulia* og *bellaria*; 2) fordi han drikker saa meget; 3) fordi han drikker *μᾶθυ*, *merum*, *non dilutum vinum*, bar Wiin. Angaaende det Spørgsmaal, hvorvidt *numisma* er en *sestertius*, *denarius* eller *victoriatus*, eftersee man den Dispute, som i den Anledning er opstaaet imellem Ramirez og Sriver, samt tillige om hvormeget bemeldte Summa udgjorde. Lessing (sammtilleche Werke I. 230—33) lægger megen Vægt paa, at han er den Første, som har forstaaet Stedet rigtigt, idet han antager, at *numisma* er ingen virkelig Skillemonnt, men allene en *tessera*, en Jetton, en Anviisning paa Drikkevare, gjeldende blot i Huset. Og hvad vindes derved? Intet. Lessing holdt, som bekjendt, meget af at redde Folks Ære, og deriblandt Sertilians; men en Dranker, som Sertilian, brød sig ikke om, at tigge Folk om virkelige Penge (hvad vi jo ogsaa see af I, 27) og allensals gjeldte disse *bons* jo der paa Stedet, som virkelig *Valuta*, i Banken annammet. 13. Denne *Regulus* kaldes af Plinius (epist. I. 5) *nequissimus omnium bipedum, rex improborum*, en berøgtet Angiver, som desuden plagede uskyldige, udsugede Enker og Faderløse. Han var efter Plinii Beskrivelse særdeles gjerrig, skjøndt pralende med kostbare Landsteder, men tillige en udmærket Taler (*Musis dilectus*, B. 3). Han var nær bleven knust af en omstyrrende *Porticus*, og Digterens Armod kan neppe undskylde hans Smiger for den lumpne Advocat, hvis man ikke vil antage, hvad gjerne kan have været Tilfældet, at Martials *Regulus* var ikke Plinii, eller at hiin har rost, eller denne dadlet, for stærkt. Saa meget synes mig idetmindste vist, at Martial maatte antages, at have traadt al Følelse under Fødder, og have trodset det hele romerske Publikums Dom, dersom Plinii *Regulus* virkelig var Martials, eller dersom Begge havde lige Ret i deres Dom om bemeldte Taler. Dog vil Enhver, der kjender Martial af hans Digte, være enig med mig i, at Martial var for god, eller idetmindste for klog, til at gjøre det Sidste, og at der altsaa igjennem Martials Digte gaaer, med Hensyn paa *Regulus*, en Gaade, som vi ingenlunde ere istand til at løse. — Tibur, en Bye i *Latium*, laae 17 *lapides* fra Rom, og var indviet til *Hercules* (*Herculeum*). C. Gracchus var den Første, som indførte den Skik, at sætte en *lapis* ved hvert tusinde *passus*, som kaldtes *milliare*, saaledes at hver *lapis* udgjorde otte Stadier eller otte gange 125 *Passus*. — *Urria* den Ældre (14) var gift med *Cecina Pætus*, som under Nero dømtes til Døden. Efter Fleres Beretning (*Tacitus* i *Annalerne* XVI, 34, *Plinius* i *Brevene*, III, 16) stak hun sig ihjel for at følge ham, og, idet hun ræfede ham Dolken, sagde hun med Omhed til ham, *non dolet, Pæte!*

15. Utter et *Menageriekunststykke*. Tanken af B. 6. er: fordi Dyret mærker, at *Domitianus* er en Gud. — 16. 3. Efterat Kongerne vare fordrevne, indførte man til *chronologiske* Bestemmelser de saakaldte *asti consulares*, saaledes at for hver *Consul* ansattes et *Ar.* — adse-

rere (B. 9) brugtes om dem, som æskede en Anden i Frihed, idet de tilføiede det Tillæg: *hunc liberali causa manu adsero.* — Latinerne ere nødsagede til at bruge *vivere* (10) baade om den almindelige Tilværen og tillige om den glædeligere Leven (*uncte, laute vivere*). Dette behøve Grækerne ikke, hvilket man til Exempel seer af en Gravskrift, som Xiphilinus har i Adrian og som hedder: *Σίμιλις μὲν ἔνταῦθα κεῖται, βίος μὲν ἔτη τόσα, ζήσας δὲ ἔτη ἑπτὰ.*

18. Dette Epigram, med Overskrift til Titus, seer mig i flere Henseender saa fordægtigt ud, at jeg har troet at burde anvise det Plads her i Anmærkningerne. Ideen er utydelig, og udtrykt i et Metrum, som Digteren ellers høist sjelden bruger, nemlig i iambiske catalectiske Trimetre. Det hedder:

Uf Titus raades jeg at føre Sager,
Dg han fortæller, denne Bei er herlig:
Det herligt, som endog en Bonde bliver?

Ideen er, som sagt, utydelig; men jeg tænker, at den kunde være en Variation paa det danske Ordspog: det kan en Bonde fra Amager gjøre. Rader foreslaaer en ganske anden Forklaring, nemlig: *res tanti est, quanti artifex* : Ugeren duer kun da, naar Landmanden (*colonus*) forstaaer at dyrke den : jeg er en ganske god Poet, men blev maa skee en daarlig Advocat. — I 19 dables *Succa*, fordi han har givet sine Gjæster daarlig Wiin, nemlig Vaticanerviin, som han VI, 92 ligesom kalder *venenum* eller med et andet Ord *vappa*. Denne *vappa* eller *Iora* (Pauer) er egentlig en Efterviin, som man fik, naar man heldte Vand paa de udpersede Bær, persede dem endnu engang, og lod den tilveiebragte Most udgjære. At blande ussel Wiin sammen med en, som er god, kalder Digteren *jugulare*, at myrde den Sidste.

41. *Boletus* (Champignon, XIII, 48) hørte til de fineste Vækrerier paa en Romers Taffel, og det er bekjendt, at Nero kaldte den *cibus decorum* (*θεῶν βρῶμα*). Det epigrammatiske Point dreier sig om den Omstændighed, at Claudius blev af sin Gemahlinde Agrippina dræbt ved en forgiftet Champignon (Sveton. Claud. 44). Forøvrigt klager Juvenal ligesaa hyppigt som Martial over den Ustik hos de Rige, at Patronen spiste anden Mad, end de stakkels inviterede Clienter, hvorfor ogsaa hiin foromtalte Digter siger: *solum poseimns, ut coenes civiliter.* — Mucius Scaevolæ Daad i Krigen mod Porfenna, er bekjendt fra Livius II, 12. Valer. Max. III, 3. 1. og Seneca, Epistl. LXVI. Ideen selv er simpel nok, men misforstaaes dog ganske af Ramirez de Prado, som i den Anledning faaer sin Text ganske alvorlig læst af Scriber, der i saadan Henseende er en høist moderne Philolog, idet han skjænder betydeligt for ubetydelige Ting. — 23. 6. Dacerne vare Indvaanere i Siebenbürgen, Moldau og Wallachiet, mod hvilke Domitianus gjorde tvende Feldttog, som, ihvor uheldigt

de endogsaa løbe af, dog skaffede ham Triumph. — 24 og 25. Jeg vilde ønske, at jeg med den Spanier Ramirez de Prado kunde sige det samme her, som han nyligen ved det 21de Epigram raabte i en naive Genrykkelse, der i Aaret 1607, da han udgav sin Martial, lettelig kunde have sat Inquisitionen paa Benene imod ham: *odi superciliosos, qui Martialem obscoenum esse dictitant! dispeream, si quid in eo obscoenum offendi?* Vi Protestanter tør ikke saaledes lukke Dinene i; jeg vilde ellers ikke have udeladt disse to Epigrammer, især da det synes at være gaaet vor Digter, som det gaaer saa Mange i vore Dage, at de have de vittigste Indfald, naar Talen er obscoen.

26. 3. Cecrops og Pandion staae som Repræsentanter for Attica og dets civiliserede Indvaanere. Præterire er et billedligt Udtryk, taget af Valgdagene, eftersom de, der havde de fleste Stemmer, kunde *creari*; de, som havde de fleste næst efter dem, kunde *agitari*, men dem, som havde næsten ingen, maatte man *præterire*. — 27. Efter Roscius Ditho's Lov, som blev fornyet af Domitianus, bleve 14 Bænke i Theatret udelukkende indrømmede Ridderstanden. Til Forskjel for Senatorernes Orchestra og de simplere Folks *cunei*, bruges derfor *subsellia* om Ridderne. Digterets andet Vers forklarer jeg paa en Maade, som afviger baade fra Rader og Sriver, men som jeg tænker er mere i Digterens Aand, nemlig som en Hyperbol: selv om du drak det bare Vand, burde du blive fuld, saa meget drikker du. 5. Ulykken er, at du ikke drikker simpel Vandviin (Peligner og Tuscer) men ægte Campaner. Laletania var et Strog i Spanien ved Tarragona, ind imod Gallien, hvis Viin ikke stod i bedste Rye, idetmindste omtaler Digteren den overalt som et Slags Edike (VII, 53, 6). Da man til dette Sted har gjort den Bemærkning, at man ialmindelighed nød til Bordet en *sextarius* Viin, erindre man sig, at en *culleus* var det største Maal paa flydende Vare, og indeholdt 20 *amphoræ*; en *amphora* to *urnæ* (saaledes at *urna* udgjorde $\frac{1}{2}$ Cubikfod Vand); en *urna* fire *congi*; en *congius* sex *sextarii* og en *sextarius* tolv *cyathi*.

28. I beruset Tilstand havde Martial indbudt Procillus næste Dag til Middag; Rusen forgik og Invitationen med, hvorudover han er meget opbragt, fordi Procillus ikke kunde indsee, at man ikke skal bygge paa Udsagn i en beruset Tilstand. Det 7de B. indeholder et, ogsaa af Lucian benyttet, Ordsprog, som vilde hedde paa Dansk: „en Gjest, som mindes hvert et Ord, jeg lider ei.“ Hvad *quincunx* angaaer, da erindre man sig hvad der før sagdes, at *amphora* var et Maal for flydende Vare af en Fods Størrelse i enhver Dimension, og indeholdt 48 *sextarii*. En *congius* er $\frac{1}{8}$ *amphora*, eftersom 8 *congi* udgjorde en *amphora*. *Sextarius* er $\frac{1}{8}$ *congius* og blev selv inddeelt i 12 *cyathi*, ligesom en *as* deeldes i 12 *uncia* paa følgende Maade: 1) *uncia* 2) *sextans* 3) *qua-*

drans 4) triens 5) quincunx 6) semis 7) septunx 8) bes 9) dodrans 10) dextans 11) deunx 12) sextarius. Her var altsaa blevet druffet halv-tredjendstyre cyathi. — Det 31te Epigram indeholder et vittigt Spil med Ordet clinicus, som betyder 1) den Syge selv; 2) Lægen, som sidder ved hans Seng; 3) den Ligbærer, paa hvis Skuldre den Døde ligger, naar han stædes til Graven.

32. Selv dette Slags Epigrammer, hvis Tal forresten er ringe, har jeg troet, at burde forbigaae, eftersom deres Mening dog ikke kan fattes og forstaaes, medmindre man gaaer ganske ind i Oldtidens og især i en Deel af Keiserperiodens slappe moralske Anskuelser. Martial beholder nok tilbage endda, og, for at lære ham at kjende som en ægte Charactermaler, der ved et enkelt kraftigt Træk veed at give os et Begreb om Personen, og om den Tidsalder, da Slige vare Mange, behøve vi ikke at trække Dækket fra Udkast, der just ved deres tilsyneladende *ἀπελεια* turde være de farligste. — Det næste Digt indeholder en sindrigh Fremstilling af den ubevidste Antipathie, som vi ofte føle mod et Menneske, uden at enten vi kunne forklare den, eller han har forskyldt den. — 37 sigter til det bekjendte Sagn, om Castor og Pollux's Afsværling ihenseende til Liv og Død, da de skiftedes til at være døde og at leve. Om begge disse Benner taler baade vor Digter IX, 52 samt Plinius i Episternes VIII, 18. Desværre gik paa dette Strog tre særdeles gode Epigrammer i Lysen, hvoraf det første er characteristisk for Martials og jeg tænker for enhver sjunken Tidsalder. Det sidste Epigram vilde man paa Holbergs Tid neppe have udeladt, idetmindste havde han neppe selv undladt at oversætte det. *Tempora mutantur, et nos mutamus in illis.* — Om den stoiske Philosoph og tillige bekjendte Jurist Decianus, som ogsaa i 9de Epigram samt paa mange andre Steder omtales, kunne Fortolkerne ikke give nogen videre Oplysning; dog skal han især have været berømt ved Retsforedrag.

41. Uagtet Lessing (samm. Werf. I, 247—50) med en trættende Widtløftighed og efter en spydig Indledning om hvad Commentatorerne ikke have præsteret til Martial, med Velbehag udhæver sin egen Opdagelse, at Epigrammerne 40 og 41 bør heftes sammen, for at forklare *ista* i 41, maa jeg dog tilstaae, at Hypotesen er aldeles forfeilet, og det saa meget mere, som to Smaadigte, der isolerede ere smukke, blive ved denne Sammensmeltning aldeles spolerede. Kan *ista* da være os saa dunkelt? Møder os dette Ord ikke tidt nok paa en henpegende Maade (*δεικτικῶς*) om det, som ligger tydeligt enten for vort Die eller for vor Tanke; altsaa her: „de Digte, vi læse“ s: Martials (Horaz. Epist. I, 19, 43). Epigrammet 42, som desværre! er uoversætteligt baade formedelst *vetuli einædi bucca*, og især formedelst Hovedordspillet med *caballus* og *gabalus*, er ellers mærkeligt, formedelst den klare Udvikling af Forstjellen

mellem *dannet* og *lapsket* (*urbanitas - scurrilitas*), hvilke den Tids høiere Pøbel fandt at være synonyme.

43. Frihedshevneren *Bruti Rone, Porcia*, Datter af den djerve *Cato Uticensis*, slugte gloende Kul (*calidum sane prandium*, efter *Ramirez's* liskolde Bittighed) da hun fik sin Mand's Død at vide, og man fratog hende det Sværd, hvormed hun vilde dræbe sig selv (*Valer. Maxim. III, 2, 15* og *IV, 6, 5*). Digteren, som, efter 44, bedes til Gjest paa et *Bildsviin*, har fundet dette for lidet i Forhold til de indbudte Gjesters Antal; har ikke faaet synderligt af det, og heller ikke antruffet de Biretter, som ellers hørte til denne Hovedret, for Exempel den sildige Pære, som man hængte op for at modnes; oplagt Melk i Form af en *meta* (Maalet paa Løbebanerne, eller en Pyramide) samt de saakaldte *Melimela*, eller Sommerpærer, som modnedes hurtigt og vare meget saftige og søde. *Charidemus* blev, uviist af hvilken Grund, kastet for et *Bildsviin*, ifølge *Domitians* Befaling.

45. *Giv du mig togange Haresteg*, siger Digteren, saa har du hevet dig, fordi jeg har givet dig togange Hareepigrammer. *Crambe repetita*, udbryder *Ramirez* om 49, dette og lignende Smaadigte, *quæ magistros occidere solet*; men man erindre sig (og dette burde især en Spanier) sige *Dyrekampes* Interesse, den Andeel, som Keiserne selv toge i dem, og endelig lægge man Mærke til Poetens *Virtuositet* i, at gjentage det samme Emne saatiid, og dog variere i *Indklædningen*. Forresten digter han (som han tilstaaer i 46) saadanne Smaadigte, for at spille en *Smule* *Homer*, som jo ogsaa bruger *Fyldefalk* f. Ex. det evige *τὸν δ'ἀπαμειβόμενος* (skulde det altsaa ikke være rigtigst, at forbinde 45 og 46 til eet Epigram?). Et lignende Spil med homeriske Udtryk finde vi i 51, som dreier sig om det hyppige: *μίσυλλόν τ'ἄρα τᾶλλα, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν* (*Iliad. I, 465* o. fl. St.). Af det 45de Epigram bliver det forresten klart, at, naar man antager at *liber de spectaculis* er *Martials*, saa er den ikke den eneste Bog af Digteren, der har handlet de *Iudis*; thi deels taler han her om *charta major* og *minor*, og deels findes det her omtalte Epigram slet ikke i Bogen, ligesom vi overhovedet vide, at flere Epigrammer af denne Bog ere gangne forlorne.

50. Det er et særdeles smukt Træk hos vor Digter, at han midt i Roms Herligheder aldrig glemte sit kjære Spanien, ved hvilket han (*X, 96*; *XII, 21*) hængte med Liv og Sjæl. Saasom *Licinianus* var en spansk Digter, og altsaa i en dobbelt Henseende Digterens Landsmand, bør denne Omstændighed undskylde Digtets Længde, da det paa den ene Side minder ham om det elskede Fødeland og til en Modsatning tillige om det indtænbne Klientliv i Rom. *Bilbilis* (*pendula X, 20*) laae paa et høit Bjerg, i hvis Nærhed var *mons Cauuus*. Dog faaer man saa lidet Resultat med Hensyn paa alle disse spanske Floder, Byer og Bjerge, at endog den

indfødte Ramirez opgiver at undersøge dem. Dette bliver desto mere indlysende, naar man seer de mange afvigende Læsemaader, som finde Sted i disse nomina propria. I Nærheden af Bilbilis løb Salofloden, som siges gelare ferrum, fordi man i dens Bølger kjølede Jernet, som man fik fra de nærliggende Jernværker. „Skøene med Maaner smaae“ (B. 31) sigter til den Omstændighed, at Senatorerne havde Halvmaaner af Edelstene i Form af et C (100) for at antyde det oprindelige Tal paa de af Romulus indstiftede Senatorer. I det 28de B. forstaaes ved *infantes sordidi* Bønderdreng, *incomiti, discincti vernulæ*, saaledes som i IV, 66, 10 *turbæ rustica* staaer i Modsetning til *delicati servuli, Græculi*. Til offentlige Dpraabere (33) som stævnedes Sagkyldige, udraabte Sagers Udfald og overhovedet fortjente Navn af frygtelige (ikke, som Willmann misforstaaer det, haarrige — „struppige“) brugtes gjerne Liburner, en Folkestamme imellem Dalmatien og Istrien, som var bekjendt for sin Styrke. Juvenal IV, 75. Palsurius Sura var en berømt Advocat og Licinians Ven. Man har med Rette fundet det høist mærkeligt, at de fleste for i Digtet forekommende Floder, Bjerger og Stæder slet ikke nævnes af Plinius, Strabo og Mela. Men Tingen er, at det gik med de spanske Navne paa Romernes Læber, som med Hollændernes paa Boileau's, at de ikke ret kunde udtale dem. Pomponius Mela (III, 1) siger saaledes meget naivt: i Cantabernes Land findes en heel Deel Byer og Floder, men som vi ikke kunne udtale, og Strabo (III, 2) er ikke mindre naiv, naar han ligeledes siger: jeg kunde opregne en heel Deel Folkeslag, men det falder mig trættende at opskrive saadanne barbariske Navne; thi Folkestammer, som Pleutarer, Bønderter o. s. v. vilde dog neppe kildre Cæserens Dren. Men hvo kan have noget imod de deilige melodieuse Navne, som Martial nævner, *Badavero, Dircenna, Congedus, Paletania*? Formodentlig har de indfødte Celter udtalt dem saa haardt, at det skjar Romerne i Dret, og Digteren synes (IV, 55) virkelig tillige at have havt til Hensigt, at vise den læsende Romer verden, at Spaniens Navne klang ligesaa melodiske, som mangt et Romer navn. Naar det i 26de B. hedder, at Meieren skal gaae paa Hjortejagt, og ikke Herren selv, da sigter det til, at Digteren Licinian har været tilaars og overlader sin Betjent den trættende Parforcejagt.

53. Man maa tænke sig, at Dialogien dreier sig om juridiske *termini technici*. Bogen ansees nemlig som en Slave, hvem Martial (ved at udgive den) har friegivet. Da den nu af Tyven (*plagiarius*) Fidentinus blev bragt i Trældom (o: udgivet som hans egen) opfordrer han Juristen *Quinctianus* at kræve den frie (*ἀγαρῆσθαι εἰς ἐλευθερίαν*, *asserere in libertatem*) idet han sætter sit Ord i Borgen paa (prædem se dare, satsidare) at Bogen (Slaven) er Martial's. Han vil da findes skyldig i *dolus malus*, og fældes som *plagii reus*. — I 54. 4 ere endeel Afvigelser i Texten. Istedetfor *villo* læse mange Udgaver *vitio*, uagtet

villi (XIV, 136) bruges just om Klæder af grovt Løi. Scriber læser vilis og tillige uncus. Tingen er at man gjør en lingonisk (fransk) bardocucullus til en Art Kappe med tilhørende spidsopløbende Hætte, som maatte bæies ned, i hvilken Anledning man forandrer uncto til unco. Men unctus (sittet) synes mig at passe godt til den grove Kavai (crassi filii) modsat de fine (urbica, urbana) thyrianthina (violpurpurne, af ἴον og Tyrus) og altsaa propre Klædningsstykker. Vilde man spørge, hvor saadant Sammensted kunde finde Sted, da maatte det have været i ældre Dage, da Folket trængte sig ind i Senatorers og Ridderes Pladser. — Arretium (Arezzo i Toscana) var bekjendt for dets udmærkede Leerfar. — Den attiske Fugl er naturligviis Philomele, den attiske Konge Pandions Datter. Læsemaaden offendit føler vistnok Enhver umulig kan være den rigtige. Eftersom nogle Codices have offundit og affundit, turde obtundit maaskee være rigtigst.

56. Fronto beklædte Consulatet trende Gange, og navnlig en togange med Keiserne Nerva og Trajan (Juvenal. I, 12). Marmoret er, som bekjendt, meget foldt, og af dette bestod Gulvene i Artrium. Det laconiske Marmor var deels spættet af sig selv, deels maledes det saaledes (pictum). Det var grønt, siger Plinius (XXXVI, 7) men han taler ikke om, at det var grønspættet, som skeete ved Kunst. Saadant Malerie nævner han ogsaa i XXXV, 1, og tilføier, at man havde opfundet at udtage enkelte Stykker af Marmoret, og indsætte nye Stykker, hvorved det Gensfarvede blev broget. (Georgic. II, 461, og hans Copie Statius i Thebaiden I, 144). Albus i B. 14 forklarer jeg mig paa en egen Maade. Lipsius (Elector. I, 13) vil nemlig have Ordet forstaaet som smukt, i Modsetning til Landmændenes soelbrændte Ansigter. Ramirez forklarer det som hvidklædte, om de saakaldte anteambulones (Supplicanter) nivei, cretati, candidati. Jeg tager Ordet, som Oversættelsen viser, i Betydning af bleg, pallidus, luridus, gusten af Sult (60) og af Sorg, hvilket passer godt til den forkuede Client, og denne Betydning af bleg og gusten finder jeg bestrykt ved Horazes Satir. II, 2, 21, hvor det udtrykkelig modsættes ἡλιωμενος, nemlig Stuemanden, i Modsetning til ham, som lever i aaben og frie Luft; see Heindorff til Plato's Phædr. 35. — Epigr. 57 er en lystig Spøg med en Kroemand (Wiinhandler) som gemeenligen spørgede sin Wiin med Vand, men som i den regnsfulde Sommer kunde undskyldes, fordi Naturen selv hjalp ham at blande Vand i Vinen.

60. Jeg har moret mig meget godt, siger Digteren, i det berømte Badested i Campanien, Baja, men spist grumme slet; thi de 100 Quadrater (25 Afses) vilde kun lidet forslaae i dette dyre Levested (deliciae). Sportulæ (af spartum eller bedre af asporto) vare Kurve til Penge eller Mad. At denne saa mærkelige Skik i Oldtiden skulde skrives fra Cato den Uticenser (Alex. ab Alexandr. V, 24) som tillod sine græske Bekjendtere, at

hjembære med sig i Kurve Grønsel, Frugter, Ræddiker o. s. v. er naturligviis Tant, eftersom Skikken er langt ældre, og efter al Rimelighed skriver sig fra dem, som i tidligere Dage edebant Ludos, og som tillige beværtede Tilskuerne baade frit og godt. Saadant efterlignedes i den senere Tid af de Store, som gave deres fattige Clienter *cæna recta* o: ordentlig Bespiisning. Dette ophævede Nero, og man gav dem da 100 Quadranter i Penge istedetfor opsonium. Hvilke Forandringer denne Indretning senere er undergaaen, hvilke Snyderier udvistes fra Clienternes Side (selv med Rette kunde en Client, ved at gjøre Opvartning hos flere Patroner, fortjene 6 à 8 sportulæ), hvilken lav Behandling der fandt Sted fra Patronernes Side, kunde være Gjenstand for en omfattende Undersøgelse. — Lupus og Gryllus, Giere af Badehuse for fattige Folk (*tenebrosa*) omtales ogsaa i II, 14 (Seneca Epistl. 87). — § 61, 6 læser jeg, som jeg troer med Rette, *dejecta*, hvilket Barth proponerer istedetfor *delecta*.

62. Metret er blandet af jambiske Trimetre og Dimetre, anseet af Andre som *Heptasyllabi Phalæcii*. Versene i de ulige Tal ere øiensynlig Choliamben, Scazoner, Versus Hipponactei, i de lige Tal jambiske Dimetre (— — — — — stundom vederlagte ved — — — — —). Scazon'en eller det hinkende Vers (et Navn som det bærer med Rette) er hos Latinke Digtere temmelig ubundet, dog bliver den fjerde Fod som oftest (og den femte Fod altid) en Jambus, ligesom den sjette steds paa en antispastisk Maade bliver en Spondæus eller Trochæus. Formedelst det underlige Ryk man faaer under Recitationen i hver 6te Fods Begyndelse, har man brugt dette Metrum til Satire, Spot og Dadel. Dog har man ikke indskrænket dets Brug til Satiren alene, saasom adskillige Digtere, blandt hvilke fornemmelig Catullus, have benyttet det til blidere Stemninger og mere sentimentale Digtninge, saaledes som Tilfældet er med hiin Lyrikers deilige ottende Digt: *Miser Catulle! désinas ineptire*. Da Scazon'en imidlertid neppe vil behage det danske Øre, især Læseres, der ikke ere vantede til dets oprindelige Scansion, har jeg troet, at burde overalt vederlægge den sidste Fod med en Jambe, og hellere byde en rigtig Senarius end en indetonende Choliambus. Vi saae ovenfor, at Scazon'en brugtes til satiriske Digte; er dette da Tilfældet med nærværende Digt? Ja! om det end ikke falder strax i Øinene. Naar vi erindre os at selv den dannede Cicero ikke nævner spanske Digtere uden under Bencævnelse af *pingue sonantes poetæ*, da kan man tænke sig, hvorledes den mindre dannede Pøbel rympede Ræsen af spanske Digtere, der udgave romerske Poesier. Dette oprørte naturligviis vor Digter, som selv hørte til hine misdømte Mænd, og for ret at give den romerske Forsængelighed en Snært, opregner han imellem hinanden en Mængde Digtere og Forfattere, hvorhos han, uden at vise nogen forudlagt Tendenz, at ville nedsatte Romerne, indretter det saaledes, at af elleve ere syv Spanier, kun tre fra Italien og een fra Africa. Vales er Ca-

tullus. Aponus var en Kilde i det Paduanſke, og Livius var ſom bekjendt fra Padua. Imbrifer gjør Rader megen Bryderie, ſaaſom han overveier, at det ikke regner i Egypten; og dog var det ikke ſaa vanſkeligt at indſee, at det juſt er paa den Grund, at Nilen kaldes imbrifer, fordi Flozden træder iſtedetfor Regn. — Apollodor var en alexandriſk Dramatiker, ſom copterede den comiſke Digter Menander. Canius omtales, ſom en lyſtig og overgiven Herre, ogſaa i I, 70, III, 20. L. Auruntius Stella og Valerius Flaccus, Forfatteren til Argonautica, forekomme hos vor Digter meget ofte (I, 77). Den Førſtes Columba ſætter Digteren (I. 8) over Catullus' Spurvedigt. Hvorfor ſiger han een Lucanus? Man ſvarer, fordi Forfatteren til Pharsalia er en ſte i ſit Slags; det synes mig dog rimeligere, at ſvare fordi Tallet er modsat de to Seneca'er 3: M. Seneca, den Rhetor, ſom levede paa Auguſtus og Tiberius' Tid, ſamt L. Annæus Seneca, Philoſoph og Nero's Opdrager.

63. Atter et Exempel paa Badehuſenes farlige Indvirkning paa det romerſke Folks Moralitet, hvorfor ogſaa Bajæ bliver af Seneca (epiſt. 51) kaldet *diversorium vitiorum*. — Talmindelighed tager man det næſte Epigram lige efter Ordene, i det man mener, at Celer vil høre Martial, for paa den Grund, at faae Lov til at læſe ſit eget Digt op. Jeg tænker ſnarere, at Celer har havt en ſaa lykkelig Sukommelſe, at han, naar vor Digter læſte ſit Poem op, kunde huſke det, og ſaaledes bruge det ſom ſit eget. Paa denne Maade bliver det ogſaa klart, hvorfor han kalder ham Celer. — Ordspillet i 69 er ſærdeles vittigt; men maatte for en Deel gaae tabt i Danſken. Du troer, ſiger han, at din Pige er *unica* (*unique*), eneſte i ſit Slags (og ene for dig) men nei! hun er ganſke almindelig og derhos *communis* (offentlig) alſaa en Skjøge. Noget lignende var Anledning til at forbigaae 66, ligesom et Ordſpil gjorde 68 aldeles uoverſætteligt. Ideen er: Man kalder dig ſtedſe en frie (ligefrem) Mand; den, der ſiger det om dig, er viſtnok meget frie; thi han tager ſig den Frihed at lyve.

71. C. Julius Proculus er os forreſten ubekjendt; han forekommer hos vor Digter i XI, 36, hvor han gratuleres til atter at være bleven friſk. Man maa erindre ſig, at Digteren boede i *septima urbis regio* og beder ſin Bog (3: et Epigram) at gaae over i *octava regio* 3: fra det Achæmoniſke Torv til *forum Romanum*, hvor det omtalte Caſtors-Tempel laae. Paa Torvet ſtod Domitians Billede tilheſt, udført i Bronze. Overhovedet maa man erindre ſig, at Rom blev i de ældſte Tider inddeelt i tvende Qvarterer (*regiones, partes*). Under Servius Tullius, da Byen var bleven ſtorre og mere folkerig, inddeltes den i fire, opkaldte efter de fire Egne, hvori de laae (*Suburrana, Esquilina, Collatina og Pallatina*). Dette beholdtes indtil Auguſtus; men da vare Bygningerne bleve ſaa talrige, og Folkemængden ſaa ſtor, at den kunde deles i 14 Qvarterer. —

Ved Colossen i B. 7 forståes Solcolossen, som, efter Svetons Beretning, overgik den rhodiske Coloss og var 120 Fod høi. (VIII, 60). Nero lod den bygge i Slottets vidtløftige Forgaard, med sit eget Billede paa Toppen, hvilket Vespasian lod tage ned, og satte i dets Sted Solgudens Hoved, omgivet af 12 Straaler. Tholus er testudo templi, eller den øverste Platfond, som Sparværket dannede i Kugelform, og hvorpaa i Cybelestemplerne en malet Corybant var at see. Disse Præster siges at være opkaldte efter Corybas, en Søn af Cybele og Jasion, en Mening, som dog intet Hold synes at have. Men Tingen er, at Ceres, som Gudinde for Kornet, og Cybele, som Gudinde for Jorden, α : Rhea, Ge, bleve ofte forblandede, og som Ceres' Elsker α : som en Mand, der var bleven riig ved Agerbrug, fremstilles Jasion.

72 indeholder en malerisk Mattescene, fuld af Jovialitet, Følelse og Sandhed. Rimeligviis sigter det 4de Vers til det bekjendte *ultimum poculum*, *ποτήριον Ἐρμῆ* (Pollux VI, 15) hvilket var Mercurius indviet, som Repræsentant for Sønnen, med Hensyn paa at han var *νεκροπόμπος*, *πομπάιος*, og Sønnen og Døden vare, som bekjendt, Brødre. Overhovedet vare de sædvanlige Hoved-Toasts til Guderne trende: 1) *Διὸς σωτήρος*, 2) *ἀγαθῆ δαίμονος*, 3) *Ἐρμῆ*. — Morus i det næste Digt er det farvefæstende Moerbærtræ. Cerussa er Blye, opløst i Wiineddike, Blegghvidt. — For at forståe 75, maa man tænke sig, at den første Mand har skilt sig ved Konen, just fordi hun havde Forbindelser med bemeldte Galan; da hun nu efter Skilsmislen ægter samme Galan, bliver Mandens Mistanke beviist at være rigtig.

77. Digteren raader Forfatteren af Argonautica, Valerius Flaccus, som var fra Padua, der stiftedes af Antenor, til at forlade Muserne, og gaae over til det mere indbringende forum. Nisus og Cirrha siges af Nogle at være Navn paa de tvende Toppe, som Musabjerget Parnassus deelttes i, hvorimod Andre ansee Cirrha som en Bye i Phocis ved Foden af Parnassus. Permessus var en Kilde eller Flod, der sprang ud fra Helicon. — Festus (i 79) kjende vi intet til; vi see blot, at han har været angreben af et hæsligt Slags Udslæt (*mentagra*, lichen) der rimeligviis har været Kræft. Pointet er: Domitian (Cæsar) elskede ham, men hiin første Cæsar var en Fjende af Cato Uticensis, saa at det ikke var saa sært, at denne dræbte sig. Forresten staaer dette Digt ikke i nogen Modsigelse til I, 9. Digteren forkastede Selvmord hist, men tillader den her, eftersom den Syge uden Selvmord vilde have udstaaet en smertelig Sygdom, og dog endt med Døden. — Det 80de Epigr. er et vittigt, men uoversætteligt, lille Digt, der dreier sig om en Mand, som jager (agere) efter Alt, og formodentlig tilsidst vil jage Livet af sig. — Angaaende 81, da bør man betænke, at om endog Patronerne ikke sjelden vare lidt vel gnieragtige med deres spor-

tulæ, da vare Clienterne mange Gange selv Skyld deri ved deres ublue Snyderier, hvilket Træk vi lære at kjende saavel af Martial som af Juvenal.

82. Skjøndt dominus (herus) kun brugtes af Slaverne til og om deres Herrer, var det dog paa Augusti Tid blevet Mode, at benytte dette Udtryk som et Kjærlighedsord, saa Fædre kaldtes saaledes af Børn, Brødre af Brødre o. s. v. et Kryberie, som Augustus, ifølge Svetons Beretning (53) ikke kunde lide. Selv paa Gaderne kaldte man dem, hvis Navn man ikke vilde nævne, eller som man ikke strax kunde besinde sig paa, dominus. Denne Forklaringsmaade vil holde sig, tænker jeg, mod Sriverens indlagte Anskuelser (animadv. in Martial. 56, 57), paa Grund af hvilke han opdager utugtlig Dmgang mellem Sosibians Moder og en Slave. Baade Gruterus, som til Martial synes at bifalde Alt, hvad Sriveren proponerer, ligesom omvendt Denne Alt, hvad Gruterus anfører, samt Musambert, antage alligevel denne indlagte Anskuelse. Overhovedet finder jeg det særdeles mærkeligt, at næsten alle Commentatorerne vise den forunderligste Eyst til at forklare selv de uskyldigste Yttringer af vor Digter paa en obscoen Maade. Hvad har ikke Politian faaet ud af det ottende Digt til Stella? ja flige Exempler paa vrang Fortolkning kunde man anføre i Hobetal, hvilket er desto mere forunderligt, da Martial, naar han synger i den Tone, sikkerlig ikke er tvetydig, men yttres sig snarere i en uforbeholden Nøgenhed. — Det næste Smigerdigt (dog ikke fuldt saa grovt som det trettende) er til samme Regulus og i samme Smag. Dets tredie Vers har modtaget forskjellige Forklaringer; men jeg haaber, at den, som i Oversættelsen er fulgt, vil blive bifaldt.

86. Dette Epigram bliver, som jeg troer, aldeles misforstaaet af Fortolkerne. Bistnok læse vi hos Cicero en heel Deel om facetiæ og dicacitas præconum; men aabenbar er det urigtigt, at forstaae dette præconium som en vittig Spøg, for at skade sin Patron. Det er meget mere Digterens Hensigt, at skildre en Flynder, som, just ved at ville faste Kjærligheds Raabe over Marci Skrøbelighed, blotter ham desto mere ved sin ubehændige Dumhed. — For at fatte Braaden i 87 maa man tænke sig Novius som en riig, men gnieragtig (micropsychus) Herre, som stedse undveeg Martial, for ikke at risikere, at Digteren skulde forlange Penge tillæans hos ham. Terentianus var paa den Tid romersk Gouverneur i Egypten (Syene). Inquilinus α : qui domo caret, et in conducta habitat. — Ifølge 88 var det anseet for en stor Skam for en romersk Dame at drikke Biin. Fescennia søgte derfor Hjælp hos Cosmus, en myropola, unguentarius, Parfumeur, og kjøbte hos ham Piller ($\tau\rho\phi\lambda\omicron\kappa\omicron\upsilon$, pastilli) forsatte med lugtende, og diapasmata, der ligeledes tilberedtes af stødte og tørrede aromata (Specerjer). — Alcimus i det næste Digt har været en redelig Slave enten hos Martial, eller hos en af hans Venner. Sa-

bicum var en Flække i Latium. Pharos: ægyptisk Marmor, med Hensyn paa Pharos, som laae udenfor Alexandria. — Hvad betyder det 90de Digt? Man svarer: Spot over en obtrectator, der bagtaledede Alle, undtagen Keiseren. Jeg troer det ikke; det er snarere en Compliment til Domitian, hvis store Fortjenester den Erkenar Cinna troede, som Alt, hvad han yttrede, at burde hvidske.

94 er en Lovtale over tvende primi pili, som havde tjent sammen, været Venner og aldrig misundt hinanden. Det fjerde Bets forklarer Ramirez maaskee rigtigt om „foedus cum virtute,“ og ikke om Venstabs-pagt. — Af 96 seer man, at der ogsaa hos Romerne gaves af det Slags Mennesker, som med en saakaldet Djerthed og Drøihed i Ord og Tale, samt under en formeentlig Kjæmpen for Ret og Sandhed (skjøndt igrunderen tidt de største Slyngler) fore løs paa Alle, for at de enkelte, uskyldige og fredelige Folk, som ikke vilde være Gjenstand for deres Klaffertand, kunne for Penge tilkjøbe sig Roe, og derved bevirke deres Underholdning. Istedetfor agentibus læser jeg omnibus. — 101 lod sig vanskeligt oversætte. Mamma og Tata vare Smigerudtryk, som Ungre brugte til Eldre, og som benyttet her af den udelevede Afra, for at synes ung. Du kunde jo, siger Martial, være alle Tata'ers Tata: alle Bedstemødres Bedstemoder. — 102 er et hjerteligt Gravvers over en troe og duelig Afskriver.

103. Som bekjendt rivaliserede Venus, Juno og Minerva med hinanden om Skjønhed. Den, som malede din Venus, siger Digteren, har, ved sin flette Fremstilling af den ægte Skjønhedsgudinde, villet gjøre sig yndet hos Minerva; thi Venus er dog langt skjønnere, end Maleren har fremstillet hende. — I 104 læser jeg justus og ikke factus; thi en Million Sesterzer behøvedes ikke til at blive Ridder, eftersom 400,000 vare nok; men til at være lautus — jo flere, desbedre. Paa samme Maade er vive i B. 12 vive laute, genialiter, lev høit! Ideen selv er den samme, som i denne Bogs 100 og i IV, 51.

105. For ikke paa en ubillig Maade at dadle vor Digter (hvilket man dog i denne Anledning har tilladt sig) erindre man, at disse Dyr=Skuespil vare i og for sig selv imposante og i en stor Stiil, at de gave Digteren en passende Leilighed til at sige Keiseren artige Smigrerier, at slige Digte vare beregnede paa Forfatterens, ikke paa vor Tid, og at man om Romerne i hine Dage maatte i den høieste Grad sande det bekjendte Ordsprog: panem et Circenses. — Juga delicata, fordi de Aag, som brugtes i Kampene vare fine og lette. Lupata (opkaldte efter de ujevnt fiddende dentes lupini) vare det værste Slags Bidsel, fordi dets Pigge ridsede Munden. Baade Bøffeloxen (bubalus) og Puffeloxen (bison) brugtes til Kampspil; Digteren sætter dem ogsaa sammen i de spectac. 23, hvor det hedder: illi cessit atrox bubalus atque bison. I VI, 77 bemærker han, ligesom her i

B. 10, at Elephant= (bellua) Dypasserne havde gjerne samme aftegraa, eller fortagtige Farve, som Dyret selv.

106. Momentanerviin duede ikke, saalænge den var ung; laae den derimod noget, blev den saa god, at man kunde paakline hvilken Indskrift, man selv behagede; thi ogsaa i den Henseende fandt Forfalskninger Sted. Ideen er den samme, som i XIII, 117. — Regio Transiberina (109, 2) laae et betydeligt Stykke fra porticus Agrippæ, hvor Martial boede, og var et berngtet Sæde- og Skjoge=Qvarteer. Cænacula (3) er formodentlig Skjemt; thi den romerske Ridder boede vel ikke i disse Loftskamre (Qviste), som sædvanligviis leiedes ud til fattigt Folk, der sjældent eiede andet, end frivola (Pjalter). At udleie flige Kamre, heed cænaculariam exercere. Tanken af 7 og 8 er: Dig gjør den Omstændighed, at have en Client mere eller mindre i dit Følge, ingen Skade; mig hindrer denne Dypartning i at digte. — Ved det 110de Digt har Martial, som det synes, intenderet en Efterligning af Catulls bekjendte Spurve-digt, dog saaledes, at Martials Poem handler om en lille Tispe, som Publius har yndet meget. Naturalia non sunt turpia er ikke de Nyeres Mening, og jeg har derfor udeladt B. 10—17. Forresten have de latinske Hendecasyllaber en Grazie og en allerkjæreste Sladderagtighed, som passer overmaade vel til den valgte Bert=Bertske Gjenstand, men som jeg selv føler gaaer noget tabt i de ubehjælpomme danske Vers. Hvad kan saaledes tænkes nyseligere — et Udtryk, som just skildrer deres Væsen — end de fem første Vers?

112. Skulde man ikke formode, at der med Digtet er fulgt nogen Rogelse, hiint for at læses af den aandrige Regulus, dette for at offres af den fromme Regulus; thi at gjøre ham til en Gud, er dog lidt for grovt. Smidlertid troer jeg, at ogsaa dette Epigram bør berettige os til at antage, at Digteren taler om en ganske anden Regulus, end den Nidding, om hvilken Plinius har yttret sin Mening. Der gives dog en vis Grændse for Smigrerie, hvilken Bedkommende ikke vel kan overtræde, uden at profituere sig selv; og denne havde Martial upaatvivlelig overskredet, især i dette Epigram, dersom Plinius' Regulus var Martials. Jeg veed overhovedet ikke, hvad der skulde bevæge Digteren til at rose Regulus for hans Fromhed, naar bemeldte Advocat havde været saa ugudelig, eller ifald Advocaten havde virkelig været Digterens Gjenstand. Ironien maatte dog undgaaes, og den laae lige i Veien, dersom Martial styrede didhen.

113. „Dominus kaldte Slaverne Husbonden; men Priscus var en Plebeier, *eis est τῶν πολλῶν*, og kunde altsaa ikke vel modtage en saadan Titel.“ Saaledes lyder Raders, Ramirez's og Merula's flette Fortolkning, retligesom Penge ikke kunde skaffe Plebeieren Hæderstitler! Da holder jeg mig hellere til Gerhard Gontius (som overhovedet giver mangen god Forklaring af Martials skundom dunkle Ytringer) naar han ret pakkert oplyser Digtet saaledes: Jeg kaldte dig før ved det nyemodens

Navn dominus (og at dette virkelig var et *M o d* udtryk paa Augusti Tid, have vi ovenfor seet); men nu, da jeg kjender dig bedre, og veed, at du ikke røres ved saadant Tant, kalder jeg dig blot ved dit Navn, Priscus o: antiquus homo, von altem Schrot und Korn. — *Tricæ et apinæ* i det næste Digt bruges som gerræ, res nugatoriæ, Bagateller. Udtrykkene skulle skrive sig fra tvende Byer i Appulien, *Trica* og *Apina* (skjøndt Andre lægge *Trica* til Thessalien) som, fordem berømte, senere havde tabt sig i Anseelse; jfr. *Plinius*, III, 16 og IV, 15. — *Valerianus* er en, ellers ube- kjendt, Boghandler.

115. I de ældre Tider begrove Romerne deres Døde, hver i deres eget Huus; men i de tolv Tavler blev det forbudt, at Noget maatte begraves indenfor Murene, hvilket ogsaa Keiserne fastsatte, ja *Hadrian* bestemte endog en *Mulet quadraginta aureorum* for den, som overtraadte Befalingen. Gravskriften er over en i ung Alder afdød Pige, *Antulla*. Da vi imidlertid finde tvende Gravskrifter, saa tæt paa hinanden, over den samme *Antulla*, turde der være noget Sandt i deres Mening, som troe, at Folk har misforstaaet det Første af disse Smaadigte, som om Digteren havde ønsket Faderens Død, uagtet Digteren egentlig talte i Faderens Navn, som efter Naturens Gang burde være den nærmeste til at døe. Gravstederne vare, som bekjendt, hellige, og fulgte ikke med ved Gaardens Salg, hvorfor man ofte fandt indgravet: *hæredos externos ne sequatur*.

118. 6. Hvad *pyrus* er, veed Ingen. At det har været et Dvar- teer i Rom, er ikke rimeligt; snarere synes det at have været et Skildt eller et Træ ved hans Bolig, omtrent som det i sin Tid bekjendte „*Pære- træe*“ i Hovedstaden. *Argiletum* — hvilket vi ovenfor have seet er blevet opkaldt enten af *argilla*, eller af den ved *Evander* dræbte *Argus* — var et Sted, hvor især Boghandlere, saasom *Utrectus*, boede. I disse Lader fandt man gjerne Bister, som vare opslagne paa Dørene, hvilke indeholdt de Forfatteres Bærker, som der vare at faae tilkjøbs. I *W. 18* lægge man Mærke til, at Digteren ironisk billiger den Gjerriges Dom over hans Arbejder, just for at spotte med dennes Smagløshed.

U n d e n B o g.

Indledningen. *Curione*. Naar de tragiske Skuespillere havde noget at anmeldte for Keiseren eller for *Publicum*, turde de ikke selv annoncere Saadant, men maatte benytte en *curio* o: en Art theatralisk Her- old, som udraabte det Fornødne. De vigtigste Steder, som handle om disse Personer, har *Turnebus* samlet i sine *Adversaria*, XXV, 8. — *Toga*. Naar man erindrer sig *Virgils* gentem *togatam* (the enrob'd people) vil man let føle, hvad Betydning *toga* paa dette Sted har; vi ville da

indsee, at hans høitidelige Prolog just er Toga'en eller Roben, og paa denne Maade slippe vi tillige for Musamberts tropiske Forklaring om Prosa. Forresten læser jeg med Scriber saltantem ikke saltanti; thi persona saltans er just Epigrammerne, modsat toga (den høitidelige Indledning). — Eigesom mirmillo, som fægtede med Glavind, vilde være ilde stædt i Kamp mod en retiarius, som stred med et Garn og en Fork, hvis man blot vilde tilstæde ham en lille Rjæp (ferula, rudis), saaledes, mener Digteren, kan man med en simpel epistola dedicatoria neppe staae sig mod obtrectatores og disses Chicaner.

1. 9. Den bedste Tid til at læse mine Smaadigte, siger Digteren, er, naar man drikker, og navnlig, medens den varme Drik staaer endnu og damper. Quincunx er en Pokal af quinque cyathorum Størrelse. Hvad overhovedet angaaer de Gamles Maade at drikke, og temperere Vinen paa, har Lipsius samlet det Fornødne i Elector. I, 4. — 2, 2. L. Metellus Creticus triumpherede over Cretenserne; men, som Eutropius siger, crudeliter victoriam exercuit, nec quidquam amplius, quam Cretici cognomen reportavit. Hvad Domitian angaaer, da vide vi fra Svetonius (Domit. 2) at han allerede som puer paatog sig et heel unødvendigt Tog mod Dacerne: mod Indvaanerne i Siebenbürgen, Moldau og Wallachiet. Hans Broder var, som bekjendt, Titus, og hans Fader Vespasianus, til hvilke Digteren sigter, naar han taler om Erobringen af Idumæa, en Deel af Judæa. — 6, 3. Ἐσχατοκόλιον (eller, hvad der maaskee var rigtigere, ἔσχατόκολλον) staaer i Modsetning til πρωτόκολλον. Dette betyder det forreste, tilklinede Blad, hiint det bageste, og udtrykker altsaa meget godt Læserens Ledelse til Bogen og Higen efter at komme til Enden. Vitelliani i 6te B. vil slet ikke, hvad Rader mener, antyde: hunc librum secundum esse obscenum; thi denne Bog er slet ikke mere obscen, end nogen af de Andre. Derimod see vi af XIV, 9, at disse saakaldte pugillares Vitelliani brugtes til meer end til billets doux (XIV, 8), og at de ere blevne brugte af de Fornemme til at opskrive det, som de især vilde unde nogen udvortes Pynt, omtrent som naar Bürger i des Pfarrers Tochter aus Taubenhain siger: „er schrieb ein Brief auf seiden Papier“: paa siint, smukt Papiir. Vitelliani bliver altsaa pugillares lutei, vitello illiti, ikke blot amatorii, obsceni, men ogsaa overhovedet elegantes, delicatuli.— Bovilla, ved via Aricina i Latium, laae saa tæt ved Rom, at det var utænkeligt, at Nogen vilde bede der, eller spænde Hestene fra (interjungere equos, modsat abjungere, spænde reent fra). Eige uden for porta Appia laae Musernes (Camoenarum) Tempel.

7, 8. Ardelio (πολυπράγμων) har jeg troet at kunne udtrykke ved det i daglig Tale tidt brugte Ord Hås, en Bencævnelse, som just antyder det urelle, luftige, Vielgeschreiagtige, som ligger til Grund for en ardelio. — Dare (i 9) forstaaes vel bedst, naar det, som saa ofte hos Martial, tages

i Elfskovs-Betydning, om et Stevnemøde eller en Hyrdetime. — I Anledning af 10 maa man erindre sig, at hiin Tids Stolthed yttrede sig ogsaa paa den Maade, at vedkommende høie Herrer lode sig kysse paa Haanden. Vilde de derimod bevise en Underordnet nogen høi Grad af Humanitet og Galanterie, saa bøde de ham Munden. Da denne imidlertid, af forskjellige Grunde, ikke altid turde være den rene, frabeder Martial sig denne Ære. Samme Idee ligger tilgrund for det 15de Digt i denne Bog.

14. Ved *campus Martius* laae endeel Buegange, som tildeels vare zirede med Malerier, blandt hvilke eet nævnes her istedetfor mange, nemlig Europas Bortførelse. Alligevel turde Stedet hos Strabo (*σεφάνας σκηνογραφικὴν ὄψιν ἐπιδεικνύμεναι*) hvilket man anfører som Beviis paa Maleriernes Tilværelse, kunne modtage en anden Forklaring, nemlig et Henpeeg til Stedets særdeles maleriske Beliggenhed. Efter som man paa *campus Martius* foretog sig mangfoldige ridderlige Dvælseser, er det let at begribe, at Silius kunde falde paa at rose Paulus, paa Grund af hans deilige og særdeles muskuløse Been. Septa i 5te B. som Juvenal (VI, 529) kalder *ovile*, var den indhegnede Plads, hvor Folket *suffragabatur*, *suffragia* ferebat α : indelukkedes, for at vælge Embedsmænd. I Nærheden af denne vigtige Plads var et Neptunstempel med en prægtig, af M. Agrippa med Malerier udziret, *porticus*. At mange af disse Malerier have indeholdt Scener af Argonautertoget, seer man saavel af Togets Anfører Jason (Æsonides) som af dets Deeltager Centauren Chiron, der af Digteren kaldes *Philyrides* α : en Søn af Neptunus og *Philyra*. I det Følgende omtales et Isisstempel, af hvilke der i Rom vare flere, saasom Isis *Antenodorica*, Isisstempet i *regio quinta*, og et ved *campus Martius*. Efter som hendes Dyrkelse var kommen fra Ægypten, kaldes hun *Memphitisk*, ligesom hun (*vacca* α : *To* α : *Isis*) kaldes *bedrøvet*, med Hensyn paa den, hende berøvede Ægtemand, *Osiris*. Hvad Slottet og Buegangene angaaer, da er man meget uvis, hvor de egentlig have ligget (Plin. XXXV, 10). Den Buegang, som i 9de B. omtales, turde være *porticus Corinthia*, saaledes kaldet fordi Søilerne vare af æs *Corinthium*, hvilken var opført af Gn. Octavius. Andre tænke paa *porticus Vipsana*; Andre endog paa *porticus Pompeji*, hvilken dog først bliver omtalt i det 10de B.; men rigtigst dømmes vel *Dnuphrius Panvinius*, som mener, at dette Spørgsmaal ikke paa vor Tid lader sig afgjøre. I de næste Vers taler Digteren om nogle usle Badehuse (I, 60) hvor man enten leed af Træk (*Æoliam*) eller famlede omkring i Mørke (*tenebras*). Slutningstanken (18) synes at være den: tag, o mægtige Zeus, som engang bortførte Europa, denne Silius af Dage, for at straffe ham for hans lumpne Synlæggængerie. Men isaafald har Martial udtrykt Tanken noget skjævt; thi Talen burde da være om Pluto og ikke om Zeus, og kun i dette Tilfælde vilde Citatet om Leonidas, som man anfører, være passende: iasten

vilde vi spise hos Pluto. Skulde Jupiter ikke paa dette Sted betyde Ζεύς καταχθόνιος?

16. Var han frik, mener Digteren, fik han jo ikke Leilighed til at vise sine smukke Sengetæpper, ligesom Manden i 6, 59, der bestandig ønsker sig streng Kulde, for at faae Leilighed til at vise Publikum den overstadige Mængde Vintertoi, han besidder. Lectulus (κλίβη) er Sophaen selv; torus (σπομυνή) Madratten, som er overtrukken med vestis stragula, og denne igjen beskyttet mod Støv ved et Dvertræk (torale linteum). Læsemaaden sindone cinctus, som Ramirez (158) med sin sædvanlige Lærdom forsvarede, turde derfor ikke være ilde. Petitus har derimod det smagløse Indfald, at forstaae sindone om de Bandager, som den Syge kan muliggen have havt paa sig. At dette fine Teppe kaldes lugtende (olenti) er ikke nogen Roes, men Dadel; thi paa mange Steder hos de Gamle finde vi Klager over den ubehagelige Lugt, som Purpuren førte med sig, formodentlig formedelst de Tilfættninger, som det fik i Farverierne.

17 er et Barbeerepigram, som dreier sig om, at Konen var baade udsvævende og pengebegjærlig. I det andet Vers sigtes formodentlig til Pladsen om Apollo Tortors Tempel, Roms Halmtorv, hvor domfældte Syndere bleve fagstrøgne og brændemærkede (Sveton. August. 70). Iøvrigt troer jeg, at det er lippis et tonsoribus notum, at Grækerne κουρεία og Rømernes tonstrinæ vare i Oldtiden Lediggjængernes Samlingsplads, og jeg tilføier den Formodning, at det har været de Sidste, som have givet en fristende Anledning for hine Tidens Barberer til at bringe en λαλία κυριακή eller Barbersnak i Folkemunde, naar man ikke vil antage, hvad der turde være rimeligere, at al den Discours, som foresaldt i hine Bouzifiser, blev senere lagt de forresten uskyldige Ciere tillast. — Ihenseende til 19 erindre man sig, at Aricinerhøien (ved Aricia, vicus Virbii) laae strax ved via Appia, og var af den Grund bestandigen omgivet af en Mængde Tiggere, hvilke ogsaa Juvenal (IV, 117) omtaler, naar han siger: „værdig at betle ved Bognen, som hen til Aricia fører.“ — Hvorledes kunde Posthumus (i 23) hevne sig? ved at kysse ham ret fidedelt, hvilket, uagtet ækelt, dog kunde have Udseende af en høimodig Medlidenhed hos den fornemme Posthumus.

29. Marceliano forstaaer jeg om en bekjendt Parfumeur af dette Navn, eftersom Martial ofte har den Skik ligefrem at nævne disse myropolæ, saasom Cosmus og Flere. Raders Forklaring er meget søgt; han vil nemlig have det forstaaet saaledes, at det var en Duft, som kunde opfylde hele Marcellustheatret. Hvor vanskelige 7de og 8de B. saavel i critisk som i exegetisk Henseende ere, kan man bedst skjønne af Ramirez's Commentar, da han har samlet de forskjellige Meninger, som man har ytret; hvorhos allerede de stærke Varianter: non extrema, non externa, non hesterna o. s. v. noksom tilkjendegive, at der latet anguis in herba. Jeg

tænker, at Stedet forklares rigtigst saaledes: hans Senatoriske faae ikke Lov til at sidde paa Foden mere end een Dag, eftersom han af Forsængelighed ombytter dem daglig. *Lingula* (med Senatorhalvmaanen paa) var et Slags Fodtøi, som lignede meget de Skoe, hvilke hos os vare for et Par Decennier siden i Mode, som var spidse og gik temmelig opad, og som, for at bruge Raders pittoreske Udtryk, lignede en Tunge (*lingua*, *lingvula*) som rækkes ud af Munden, og gaaer spids op imod Næsen. Disse bløde *Saffians*iske bruger han, uagtet Foden ikke har nogen Skade (*non læsum*). *Splenia* vare Plastre, især af Honning (X, 22) som lagdes paa Saar. Dog ere der Andre, som antage dem for et Slags Diadem eller Pande=baand, brugt til Stads, kjøndt oprindeligen anbragt som Middel mod Hovedpine, eller som Styrkning for svage Dine. I denne Henseende turde *stellantem* (ikke det smagløse og væmmelige *stillantem*, som *Lipsius* og *Ramirez* proponere) være rigtig, i Betydning af *nitentem*, med Hensyn paa de pragtfulde Baand, hvormed han omvandt Panden, for at dække de *stigmata*, hvormed denne *homo literatus* var brændemærket. Hvorledes jeg selv har forklaret mig *stellantem*, viser min Oversættelse. — At *Epi=grammet* 31, hvor *dare* og *facere* (*feri*) staae i uanstændig Betydning, ikke blev oversat, er skeet af gyldige Grunde.

32. Bittig Dadel over en *patronus*, som af Frygt for at støde saavel høivelbaarne som rige Herrer og Damer, ikke turde paatage sig, hvad dog egentlig var hans Pligt, at føre Sager for den fattige Poet. — I 34 har Ingen stødt sig over Tanken i 5te V. uden *Ramirez*, men den sophistiske Forklaring: „gid du snart maae døe!“ vil han aldrig kunne forsvare. Skulde denne *Phileros* (hvad jeg finder meget rimeligt) være den samme smukke *Ægtemand*, som den *Phileros*, der forekommer i X, 43, og som har begravet syv Koner iforveien, blev Tanken, mener jeg, snarere denne: „lev længe (*perpetuam*) med den noble *Phileros*!“ et Dnske, der kunde være bittert nok for den gamle Dame. — I 35 er et Spil med en meget hulbenet Mand, hvis Nederdeel lignede *Maanens* Horn, og til=lige en egen Sort Pokaler hos de Gamle, hvilke forekomme hos *Athenæus*, som i den ydre Form lignede et Græsk T, under Navn af *φυτόν* (*κέρως*); men dette Spil var aldeles uoversætteligt.

36. 6. *Vulsa* kan jeg ikke troe betyder det, som alle Fortolkere sige: *effæminata et luxuria madens*, ἡ πύτυνη, ἀγρία; thi isaafald var *Epi=grammet* ikke meget værd, eftersom ogsaa den Plumpe kan være vellystig. Snarere skulde jeg troe, at Ideen er denne: du vil vise *Characteerfasthed* ved udvortes Trods mod Skik og Brug; men du kryber dog igrunden for Enhver, naar det er din Fordeel og det ikke gjør for megen Opsigt. Ihen=seende til 37, da vide vi fra *Svetonius*' *Vespasianus* (Cap. 19) og fra denne vor Digters 14de Bog, som just er opkaldt derefter, at det var Mode i Rom, at Gjesterne, med *Bertens* Tilladelse, lode Slaverne bære noget af

Ketterne hjem (apophoreta) idetmindste af Kager og Confecturer til deres Kone og Børn. Da dette blev misbrugt af et uforfæmnet Menneske, siger Digteren: jeg inviterede dig til idag, men du tager saa rigeligt hjem med dig, at du gjerne kan leve imorgen deraf. — Tanken af 38 er den: jeg har dog een Fordeel af at ligge paa Landet; thi jeg slipper paa denne Maade for at see dig.

39. Som bekjendt var de anstændige Damer's (matronarum) Dragt en sidd, ned til Fødderne hængende, Raabe (stola); Mandfolkedragten (toga) var derimod paalagt Skjøgerne og de for Utugt overbeviste Koner (adulteræ) X, 52. Saavel Ramirez til dette Sted og til denne Bogs 16, som Brisson i Antiquit. select. I, 14, have samlet det Nødvendige om disse Fruentimmerdragter. Interessant bliver det altid at see, hvilke Forandringer den romerske Toga til forskjellige Tider er undergaaet, saa at denne Romerborgerens Hædersdragt sank tilsidst under Keiserens Tid ned til en Dragt for Skjøger og Betlere. Til Modsetning sammenholde man saaledes blot Æneidens I, 281 med Juvenals I, 96. — § 40 fremstilles en Character, som stiller sig an som syg, for at lokke medlidende og rige Venner til at sende sig fine Ketter, som Sygemad. Skal i 6te B. parco sigte, som man siger, til, at han som Syg kun taaler lidet, da bliver jo Tanken om Longils Graadighed derved spoleret. Jeg mener, at en forsigtig Critik burde ved en lempelig Emendation see at forbedre dette upassende Tillægsord, som neppe skrives sig fra Autor.

41. Hvorfra alle Fortolkerne hente den Forsikring, at Maximina har været en udlevet og gammel Kjerling (vetus edentula et rubiginosa) maae de selv vide. Jeg tænker snarere, at det har været, hvad vi kalde en gammel Tomfrue, hvem Latteren har klædt meget ilde. Saa meget er idetmindste vist, at det vilde være taabeligt af Digteren, at tilraade en udlevet Kone at spille en Hecubas Rolle, eftersom Saadant fulgte af sig selv. Hvem Pelignerdigteren er, veed man ikke. At paastaae, det er Dvid, fordi han i ars amandi siger: spectantem specta, ridentem mollia ride, er ligesaa enfoldigt, som at benægte det paa Grund af, at det phaleuciske Vers ikke forekommer hos Dvid; thi Martial tager jo blot den Andens Ord, ikke hans Metrum. Spanius og Priscus (i det 10de B.) ere to af Datidens Smaaherrer, af hvilke den Ene frygter for Vinden, da han rimeligviis har været skaldet (X, 83), den Anden for Berørelsen af en Haand, som kunde bringe hans Togafolder i Ulave. B. 11 sigter til, at Regn skulde lede Sminken bort, samt at Solen gjorde Huden skrumpen og altsaa mindre beqvem til at modtage Sminke. Om den hvide Sminke (ψιμύδιον, cerussa) see I. 73. 6. Hvad Philistion (B. 15) angaaer, da maa han have været en meget overgiven Bajas (γελωτοποιός), eftersom han, efter Sigende, skal selv være creperet af Latter, dengang han udførte sin Rolle i Mimen: den Lattermilde (γελόγελος).

43. Hvorvidt det her forekommende Ordsprog skriver sig fra Pythagoras, eller fra Socrates, derom er man uenig (Seneca de. benefic. VII, 4, 12). Af 3die B. seer man, at der om den campaniske Flod Galesus fortaltes samme Sagn, som om Clitumnusfloden (Juvenal XII, 13) at dens Vand havde den Evne at gjøre Ulden hvid. Da Galesus løb ved Tarent, en Lacedæmonisk Colonialstad mellem Appulien og Calabrien, som anlagdes af Phalantus og hans fra Sparta udjagne Somfruebørn, kaldes den lacedæmonisk. En grex sepositus (4) er en udvalgt, særskilt Hjord. Parma var en Stad i Gallia cisalpina ved Padusfloden, berømt ved sit Uld, som Martial (XIV, 155) giver den anden Rang i Bonitet efter Galesusulden. Pilæ (6) vare to Slags; det første var som oftest af Straae; udklædtes som Mennesker, og opstilledes eller udkastedes paa Kamppladsen, for at hidse Tyrene og de vilde Dyr. Det andet Slags blev opstillet paa alfare Veie til dii inferi, ligesaa mange i Tallet, som der vare Lemmer af Familien, for at de Underjordiske kunde hevne sig paa dem og skaane de Levende. At sige Dukker vare sletklædte, forstaaer sig af sig selv. Men nu prima? Jeg har, i Analogie med Digterens Tankegang, prøvet at forklare det om den bestklædte; dog turde Andre maaskee have Ret, som sige, at disse pilæ stode i Rækker, og at altsaa prima var den første. Men just denne Opstilling i Rækker synes mig noget mistænkelig og aldeles ubeviislig, hvorfor jeg indtil videre holder mig til den første Forklaring. Bordpladerne vare gjerne af Citrontræ (citrea) hentede i Mauritanien, og hvilede paa (suspendere, fulcire) Elfenbeensfødder (τραπέζαι ἐλεφαντόποδες). XIV, 89, 91. — Chrysendeta vare store Spisefade, som vare indlagte med Guldblader og Edelstene, saaledes som man erfarer af Nicylli Beskrivelse af Tyrannens Rigdom i Lucians Cataplus 16. VI, 94. Ihenseende til Havbarben (mullus) og dens store Kostbarhed see vi, at Juvenal (IV, 15) kan berette os, at Crispinus gav 6000 Sesterzer (300 Gylden) for een paa 6 Pund, jfr. XIII, 79. — § 44, 1 tales om pexa, som er en krympet og presset Toga, i Modsetning til rudis, af stride Haar. Om Togaen selv eftersee man III, 36; VII, 86 samt Lipsius i Electorr. I, 13. Hvad Sølvbet angaaer, som han omtaler i andet Vers, da er det naturligvis forarbejdet Sølv.

46. Hybla, sædvanligen kaldet Hybla major, laae ved Foden af Ætna paa Sicilien, bekjendt ved sin rige Blomsterfloer og de talrige Bier. Om synthesis (B. 4) have Nogle, saasom Coelius Rhodiginus, havt den selsomme Mening, at det har været en meget ringe Dragt (vile et servile vestimenti genus). Men Justus Lipsius (Saturnal. I, 2) har oplyst, at Ordet kan saavel ialmindelighed bruges de tota veste, in vestiario posita, som isærdeleshed de veste cænatoria, samt at det overhovedet brugtes de vestimentis senatorum, nobiliorum et lautiorum hominum. I 8de B. beholder jeg Vulgatus tuta times, hvilken Læsemaade jeg har

udtrykt i Oversættelsen, og forkaster de forskjellige Varianter, som findes hos Heraldus. — I 48 har Bitontum modtaget mange Skrivemaader, ligesom man heller ikke har været enig, om man skulde forlægge den til Appulien eller til Spanien; men vist er det, at den staaer istedetfor enhver ussel Bye (IV, 55, 29). Om de fortreffelige, af Nero indrettede, varme Bade (thermæ) see VII, 34. Det 5te og 6te B. har jeg havt Grund til at udelade, ligesom ogsaa det 49de Digt, hvor Martial spiller med sit sædvanlige dare i Kjerlighedsbetydning. Ramler tager dare om, at hun maatte betale sine Elskere; men denne Forklaring er aabenbar falsk. De tre næste særdeles vittige Epigrammer turde jeg ikke berøre.

57. Enten maa altsaa disse Klæder have været leiede, eller ogsaa har han i sin Armod dog beholdt Klæderne, for at vedligeholde idetmindste Udseende af Velstand. Amethystinatus forklares af Mogle om hans Fingerring; af Andre, som det synes, rigtigere, om den violblaae Farve af hans Purpurtoga (Baysius de vestibus antiquorr. c. 3. og Martial. I. 97, 7). Naar Digteren taler om hans vagis grossibus, da tager han Ordet i samme Betydning, som i de homeriske Hymner σαῦλα βαίνειν ο: τροφῆρον, mageligt, ugeneret, som en Matador. I det 4de B. kunde det blot falde den smagløse Rader ind, at gjøre Codrus til en fattig Poet, og Publius til en lignende Staader. Tanken forlanger jo øiensynligen det Modsatte: en Perle blandt alle Smaaeherrer, og just derfor, just fordi han er Perlen, kaldes han Alpha, ligesom Cratosthenes efter samme Udtryksmaade kaldtes βῆτα τῶν φιλοσοφῶντων. — Lipsius i Electorr. I, 19 og Fortolkerne til Juvenals I, 65 bemærke, at lectica var forskjellig fra sella, samt at man i ældre Dage brugte hine, men i den yngre Tid disse; endelig at sellæ (Bærestole) kom først i Brug efter Claudius, saavel større som mindre, saavel aabne som lukkede. Sella var en siddende Portechaise, lectica en liggende; i hiin fandtes blot en cervical (Hovedpude), i denne en ordentlig Sopha eller Seng. — 58. Toga pexata er en Toga, hvor Traadene ikke kunne sees, men ere bedækkede af Uld. Claudius var en af Datidens bekjendte foeneratores, hvem Ramirez troer at være den Samme, som nævnes i XII, 57, hvor der tales om massa Neroniana; thi Neronerne hørte til gens Claudia. At sætte sin Ring, Symbolet paa hans Stand, i Hypothek for laante Penge, var det sidste Middel for en Ridder, og viste høi Grad af Trang. Juvenal XI, 42. Sveton. Cæsar, 33.

59. Eftersom tholus er en Kuppel paa Bygninger, og Udsigten fra mica var beregnet saaledes, at den faldt lige paa Cæsar Augustus' Mausoleum, finder jeg aldeles ikke nogen af alle de Vanskeligheder, man har villet opdage i dette lille Digt. Mica, som betyder en Brødkrumme, Gualling, et Korn, var en spøgefuldbenævnelse for denne Spisesal, hvilken man ogsaa kaldte Guldforret, mica aurea, paa Grund af at alt Huusgeraad, som fandtes deri, var af Guld. Coenatio er gjerne Spisestuen i

den nedre Deel af Huset; *cænaculum* i det øverste Stokværk. Frangere toros er at sidde længe tilbords, saa længe nemlig, at Sophæn næsten synes at ville gaae itu.

63. Om endogsaa *Suburra*, Rom's almindelige Skjægekvarteer, forterede under samme *regio urbis*, som *via sacra*, indseer jeg dog ikke, hvorfor man skal, med *Heraldus*, tænke paa en Skjæge, som „*Milichus e Iupanari redemit.*“ Deels maatte det forbause os, at et saa lavt Fruentimmer stod i en saa høi Priis; deels vilde Kjærlighed i dette Tilfælde synes at være lidt mal à propos. Desuden er det jo bekjendt, at man folgte Slaver tilligemed andre Giendele i *via sacra*. Ideen bliver altsaa den samme, som i VI, 71, at den unge Herre er bleven saa forelsket i Slavinden, at han har kjøbt hende à tout prix.

64. 8. Tanken er: her føres saa ideligen Sager, at selv Marsyas, hvis Billede af Steen stod paa Torvet, maatte kunne lære at føre en Sag. Hans Billedstøtte var afbildet med et Toug i Haanden, for ligesom at true dem, der vilde fornærme Retfærdigheden, hvilket vi see af *Martial*. X, 62. Hvad Tanken selv angaaer, da udtrykker *Goethe* den i *Herman og Dorothea*, naar han siger: Wer sich lange bedenkt, erwählet nicht immer das Beste. — Tanken af 65. 6 er: Det gjør mig meget ondt, at du fik saa mange Penge med din Kone. — Hvad 66, 7 angaaer, da udbredte Salamanderen, efter *Plinii* Sigende (X, 86) en Art Wedder, som affveed Alt, hvorpaa den krøb. Om de romerske Damers Haarpynt og Haarnaale handler van *Wouveren* til *Petronius* p. 294 og *Rader* til vor Digter XIV, 24.

68, 4. *Pileus* var en Hat, som Slaverne, efter at have ladet Haaret rage, toge paa, naar de havde erholdt deres Frihed (vare *manumissi*) og tjente altsaa som et Frihedstegn (*Sveton*. *Nero* c. 57. *Plautus'* *Amphitr.* 306). Derfra skriver sig det bekjendte Ordsprog: *ad pileum vocare* = *seditionem movere, ad libertatem invitare* (*Sveton*. *Tiber.* 4. *Senecas* *Epistl.* 47.). Ideen bliver altsaa: ved at gjøre Ufskald paa Clientgæge, har jeg erhvervet mig min Frihed, hvilken jeg agter heel ugeneret at benytte. I denne Bogs ellefte og fjortende *Epigram* mødte vi *Selius*, en berøgtet Snyltegjest, og hvad *Melior* *Atedius* angaaer, da bliver han paa mange Steder i *Martials* Digte (IV, 54 bl. A.) roest for sit rige Taffel, sin store Gjestfrihed og ædelmodige Sindelag.

71, 4. *Deteriora* have nogle selvgjorte Critiker, saasom *Ramirez*, villet forvanske til *dexteriora*, uagtet man ved første Biekast kan see, at *Cæcilianus* paa en galant Maade vil sige *Martial*, at hans Vers ingenlunde kunne maale sig med *Marsus'* eller *Catullus'* Digteform. *Scrifer*, som overhovedet synes at have været i godt Humeur, da han skrev sin *Commentair* til *Martial*, bliver saa munter over *Prado's* uheldige *Conjectur*, at han harcellerer med ham i følgende *Dijrichon*:

Dexteriora magno legit Laurentius ausu;

Sed tamen, infelix, deteriora facit.

Epigr. 75 indeholder en smuk Allusion til den Ulvinde, der opfostrede Romulus og Remus, da de vare smaae. At jeg forbigik, foruden de to foregaaende, ogsaa det 74de Digt, troer jeg at have Grund til, da intet er flauere, end et sløvt Epigram.

76. Jeg maa tilstaae, at jeg i dette Epigram hverken forstaaer Digteren eller hans Commentatorer. Naar den Døde virkelig efterlod ham fem Pund Sølv, hvorledes kan han da siges *verba ei dedisse*? det var just ikke meget, men dog altid meer, end Snak. Efterat have flere Gange gennemgaaet Raders Betragtninger, fik jeg kun at vide, at han ikke forstaaer Stedet, men at han skjelder Ramirez ud, og som en ægte Stngotius tilraaber ham: *ergo disce, miselle, disce, ramex! Cadmæum genus, alpha, beta, gamma.* Det er dog til at harmes over, at man i en saa berømt Commentair faaer Polissonader, hvor man ventede Dplysninger. Da Ramirez ellers er en brav Greget, og han tillige udbreder sig med megen Bidtløstighed over dette Sted, tyede jeg til ham; men efter at have gennemstuderet hans lange Fortolkning, maatte jeg tænke paa Lessings: *Wie oft beneide ich die gelehrten Männer, welche lateinisch schreiben; denn sie allein dürfen so etwas hinschreiben, wobey kein Mensch etwas denken kann (sämmtlich. Werk. I, 246).* Scriber, som ellers er ved Haanden med Forslag, hvor intet behøves, tier ganske. Jeg formoder, at i den urigtige Læsemaade *reliquit* ligger det rigtige Ord skjult, saasom *promisit* eller et lignende, som skulde antyde, at Marcus lo v e d e meget, men h o l d t lidet; thi kun saaledes lader sig „*verba dedit*“ forklare. Ramler, i hvis magre Udtog af Martial man neppe skulde vente sig kritiske Dplysninger, har dog i dette Tilfælde en ganske egen Variant, som fortjente Dpmærksomhed, dersom man ellers kunde lide paa den, og man vidste hvorfra han har hentet den, nemlig *argenti libros Marcus tibi, Quinte! reliquit.* Hans Fortklaring er ikke ilde, at Marcus havde lovet Arvejægeren alt det Sølv, som stod i hans Sølvcatalog. Da imidlertid bemeldte hæredipeta havde lidt for tidligt hørt op at sende Presenter til den gjerrige Testator, legerede han ham i Døden blot Cataloget, hvorved han i egentligste Forstand fik *verba* istedetfor Arv eller Sølv, altsaa blev endnu værre narret, end om han havde faaet *cuprum pro argento.*

77. 2. Eftersom Alt skal gaae saa gesvindt for dig, saa var du god til at bruges som Bogensmører paa Circus eller Rendebanen. Muligen ligger der Henpeeg til et romersk Ordsprog: han er bedre Rudske, end Poet. Ramirez mener, at denne Smøren (*ungendis*) sigter til det almindelige Begreb om *crassum et pingue*: *stolidum* (*pingui Minerva, pingue ingenium*). Af andet Epigram i Bogen *de spectaculis* lære vi, at Nero havde ladet opreise en Søile, 120 Fod høi (hvoraf Ordsproget *longior*

colosso i VIII, 60) oven paa hvilken han havde anbragt sit eget Hoved, hvilket dog af Vespasian blev nedtaget og vederlagt med Solens Billede. Ligeledes veed man, at Strongilion havde dannet for Brutus Philippensis en Drengesfigur af Erts (IX, 51 og XIV, 171). Begge havde altsaa den rigtige Proportion, eftersom hiin skulde være stor, denne lille. Marsus (II, 71. VII, 99) og Peto Albinovanus vare bekjendte Epigrammatiker paa Digterens Tid. — Ideen af 78 er, at den gjerrige Cæcilianus' Thermer vare saa kolde, som Fiskjeldere.

79. Sriver misforstaaer Digtets Point, naar han vil emendere (corruptere) vocatum til vocasse. Talen er jo ikke om en cænipeta, som gjerne vil inviteres, men om en micropsychus, som af Gjerrighed nødig vil indbyde Digteren, og som derfor passer sit Snit at invitere Martial, naar han just veed, at Digteren allerede er indbudet. „Belan!“ siger han, „indbyd mig idag; thi da er jeg ikke udbedt.“ — Den i 80 omtalte Fannius er Fannius Cæpio (Sveton. August. 19) som i Forbindelse med Varro Murena gjorde Oprør mod Augustus, efter at han iforveien var bleven landsforviist. For at undgaae dem, som vare udsendte, for at straffe ham med Døden, dræbte han sig selv (Sveton. Liber. 8. Dio Cassius LIV, 3. Seneca i Epist. 58). — Epigrammet 81 til en halvforraadnet, udlevet og udtæret Belysning, er uoversætteligt. Sandapila er feretrum mortuorum pauperum; altsaa turde Tanken, som forresten er bleven forklaret paa flere Maader, være denne: „du har ædt og drukket al din Formue op; nu kunde det være paa Tiden, at du lodst dig begrave paa de Fattiges Kirkegaard.“

85. 1. Jeg beholder Bulgaten coctæ i den Betydning, som lægges for Dagen i Oversættelsen, og vil aldeles intet have med den Rage (coptæ) at gjøre, som Hadrianus Junius og flere critiske Rofke have lavet, og som de præsentere i en Dækketurv (vas vimineum). — Det næste Digt turde jeg ikke oversætte, og udhæver blot, til Læserens videre Opmærksomhed, det 9de og 10de B., som indeholde en fortreffeligen udtrykt Anskuelse af det rette Greb paa at arbejde i de lettere Digtearter, angaaende hvilke vor Digter meget rigtigheden viser, at Alt, som er difficile, al synlig labor (Schwerfälligkeit) tilintetgjør aldeles den tilføjede Virkning. Hvad 89 angaaer, da maa man saavel der, som paa saa mange andre Steder beklage, at Martials rigeste Bittighedsaare udgyder sig i res nequiores, og vist er det, at Voltairer og Greecourt'er, ja selv Mesteren i dette Slags piquante Kløgt, Parny, maae, uagtet de ere Franskmænd, give tabt imod Romeren.

92. Rettighed, som Fader til tre Børn (jus trium liberorum) blev ofte tildeelt Folk, som aldeles ingen Børn havde, og betragtedes blot som en Gratification, der indbragte saavel Nytte (firddobbelt Portion ved Udde-linger, Forret til Embeder o. s. v.) som Være (Forrang og særegen Plads i Skuespilhuset). Aul. Gell. noct. attic. III, 16. Bemeldte Skik siges at

være begyndt med Horaziernes Kamp mod Curiatierne, og den blev hævdet saavel ved *lex Papia*, som ved *lex Julia*. Under Keiserne vedvarede den indtil Alexander Severus, som gjorde nogle Indskrænkninger i den Henseende, og den hørte naturligtvis ganske op under Constantin, da han ophævede Straffen for *Coelibat*. *Valebis* tages af Commentatorerne i den besynderlige Mening, at han vil forskyde Konen, idet de ikke betænke, at det Hele er en lystig Spøg, som bestaaer deri, at han vilde blive slemt narret, om Konen nu virkelig skjenkede ham tre Børn, eftersom Keiserens Naadesgave isaafald var ganske spildt (*perit*). Smidlertid fortjener det at bemærkes, som et *Curiosum*, at enkelte Forfattere, saasom *Funccius* (i *de eminenti lingu. Latin. senectute* Pag. 212) forsikre os ganske ærligt, at *Martial* har „ønsket sin Kone død, hvis hun ikke vilde lade sig stille ved ham.“ Hvor forundret vilde bemeldte *Funccius* ikke være bleven, naar han havde kunnet læse Lessings Beviis for, at *Martial* — aldeles ikke har været gift i de 34 Aar, i hvilke han opholdt sig i Rom, og at *valebis, uxor!* altsaa er den rene *licentia poetica*. *Funccius*, som længst er død, har vel allerede i *Wacus'* Protokoller over indpasserede Døde skaffet sig sikker Underretning desangaaende. Vi Andre, som ikke have Andet at gaae efter, end Digterens egne Bærker, tør ikke saa ganske fæste Lid til Lessing, der, som bekendt, var lidt dristig i sine tidligere Aars Hypotheser, og dertil hører just denne, som falder omtrent imellem 1753—56. Vi antage, saavel paa dette Sted, som i XI, 104, ja maaskee endog i III 92, at Digteren har været gift allerede i Rom.

T r e d i e B o g.

I. *Gallia cisalpina* kaldtes *togata*, og udgjorde det senere Lombardie. Det andet kaldtes *Gallia braccata* eller *comata*. Indvaanerne i det førstomtalte Strøg gif med *Toga*'er, ligesom Romerne, og i en af de derliggende Byer *Smola* (*forum Cornelii*) skrev *Martial* denne Bog. *Verna liber 3: domi et in urbe scriptus*. *Cucullus* i II, 5 er et Kræmmerhuus. *Cordyllæ* er en Art Thunfisk, *πηλαμύδες*. *Plinius* IX, 45. Henseende til B. 7 da erindre man sig, at Bøgerne oversmurt med Cederolie, for at sikre dem mod Møl. *Ovids* Klagesange I. 1. 7, fra hvilken Omstændighed udleder sig Ordsproget *digna cedro 3: immortalitate*. *Valerius Probus Berytius* var en berømt Critiker paa den Tid, som omtales af *Svetonius*, eller hvem det ellers er, der har skrevet den lille *Tractat de claris Grammaticis*. Han var fra *Berytus*, en romersk Colonie i Syrien, og skal, ifølge hiin *Tractat*, have befattet sig med Forbedring af Haandskrifter, samt med Undersøgelser om smaae grammatiske Spørgsmaal, og have efterladt sig et bifaldsværdigt Arbeide under Navn af

silva observationum sermonis antiqui. Om Martial vil rose ham, eller tildele ham Daddel ved denne Citation, derom er man uenig. Ramirez vil have det Sidste; Rader, Scriber og Andre, blandt hvilke den danske Oversætter, det Første. Scriber tager sig det atter meget nær, og gjør paa nye Spottedigte over Ramirez.

4. *Emilius Lepidus* havde anlagt den efter ham opkaldte *via Emilia*, som gik fra *regio Emilia* til *Bononia* (*Bologna*) hvorfra man reiste til *Imola* (*forum Cornelii*). Der fandtes trende *viæ Emiliae*; den, som her omtales, var anlagt af *M. Emilius*, som havde været *Pontifex maximus*, togange *Consul*, *Censor* og sere gange *princeps senatus*. Tanken af *Sde B.* er: nu regjere Citharspillerne og de blot musikalske Folk, hvorimod Digterne blive overseete. *Juvenal III, 64.* *Sveton. Vespasian. 19.* — Den i 5 omtalte *Julius Cerealis* er formodentlig den samme fornemme Mand, som roses og omtales i *I, 16.* Mogle mene, at han boede ved *laurus Vipsanæ*, en Laurbærlund midt i Byen, medens Andre forklare det *6te B.* som om en vis *Daphnis* havde tilforn eiet den Gaard, af hvilken *Julius* nu var i Besiddelse. Men her opstaaer en Vanskelighed. Man gjør nemlig den ganske rigtige Indvending mod femte Vers: hvoraf kunde Digteren formode, at *Julius* vilde være *in primi limine tecti* (∴ *in vestibulo*, som *Gronovius* mener, eller, som den danske Oversætter formilder det til, *in atrio*)? *Udstødsstenen*, man har fastet, er ikke saa let at røkke, og jeg troer endnu, at man bør læse *primæ Tectæ*, især naar man havde Beviis for, at der gaves en Gade af bemeldte Navn; thi deri har *Gronovius* Ret, at havde man først Gaden, var *Palaiet* snart fundet. *Musambert* og *Scriber* forsvare imidlertid *primi tecti*.

6. Vi vide, at de Gamle lode Haaret vore indtil *anni pubertatis*; ved den Tid toge de det af (*tondebant, metebant*) og indviede det, som en hellig Gave (*ἀνάθημα, ἀνατίθεσθαι*) til en eller anden Gud (*IX, 17. 18*). Dagen, paa hvilken dette skete, blev regnet til en Festdag, og de arme *Clienter* maatte rykke ud, ogsaa ved denne Leilighed, med diverse Foræringer. *Sveton. Nero 12* og *Caligula 16.* *Lips. til Taciti Annaler XIV, 15* og *Casaubonus til Theophrasts XXI.* — I Anledning af 7, da erindre man sig, at vi i det Foregaaende have seet, at de Mægtige i ældre Dage gave deres *Clienter coena recta* ∴ fuldstændig Bispisning. Dette ordentlige Maaltid afskaffede *Nero*, og indførte de saakaldte *sportulæ* ∴ enten en Kurv med Spisevare i, eller 100 *Quadranter* ∴ en halv Gylden. Da der med denne Gageringsmaade indsnege sig de samme Uordener, som pleie at følge med alle Sportler, indførte *Domitian* den oprindelige Maade, *coena recta*, eller, som *Martial* kalder det, *salarium* (*ἀλάριον, σιτήριον, annona diurna* hvorover Digteren her viser sin Glæde. — *Congiarium* (*i B. 2*) er *pretium, merces.* Hvorledes *Turnebus*, i sine *Adversaria XXX, 8,* for-

flarer det tredje Vers, er mig bekjendt, nemlig at balneator skal have havt den Forretning at uddele de 100 Quadranter til Clienterne. Jeg seer ogsaa, at hans Forklaring bifaldes af Rader og Ramler; men desuagtet skulde jeg formode, at min, i Oversættelsen yttrede, Anskuelse vil finde mere Bifald.

11. En vis Quintus havde taget sig det ottende Epigram meget nær, og meent, at der sigtedes til ham og hans Pige, endskjøndt han heed Hermione, og var ikke censiet. Nu vel, siger Digteren, jeg kan jo rette Feilen, og kalde Pyren ikke længer Quintus, men Sertus. Enten maa man nu antage, at Digtet er en Prototyp for saadanne Historier, som Baggesens, i Labyrinthen fortalte, Eventyr om den berlinske Magister Cineck, Zweieck og Dreieck, eller, hvad jeg snarere formoder, at den virkelige Elsker har heddet Sertus, som Digteren paa denne underfundige Maade nu faaer Leilighed til at nævne. Noget lignende maa Ramler have tænkt sig, naar han siger: es ist eine bittere Zweideutigkeit: will der Fünfte die Thais nicht lieben, so mag sie der Sechste lieben.

12. 5. Det er bekjendt, at man salvede de Døde, og at man satte endog Maaltider for dem (silicernium) som man maatte silentio cernere, og ikke røre ved, eftersom man blev uren ved at berøre Noget, som var indviet manes og dii inferi. Dog har man af dette Ord fem forskjellige Etymologier, som findes opregnede hos Kirchmann i de funcribus Romanor. IV, 5. — Det 13de Epigram er et vittigt, men uoversætteligt, Ordspil med crudus, der om Mennesker betyder fuldkommen mæt, om Madraat, ikke kogt nok. — Tanken af 14 er, at Tucca mødte Clienter, som talte om, at sportulæ vare saa grumme smaa, hvorudover de heller valgte at tigge paa Mulverbroen, i hvilken Anledning hiin strax vendte om.

15 udfører Ramler ganske godt, ihenseende til Ideen, men faare slet med Hensyn paa Formen. Han lader nemlig Epigrammet dreie sig om Ordet Gläubiger, og tilføier: das Wort Gläubiger scheint dem Freunde, mit dem der Dichter spricht, einen Mann zu bedeuten, der viel Geld ausleiht; es soll aber einen Mann bedeuten, der viel glaubt. Digterens Idee er rigtig opfattet; men jeg kunde ikke udtrykke den saaledes, da det danske Sprog mangler Udtryk for „Creditor“ og „Gläubiger“ skjøndt det derimod har det Modsatte, Skyldner eller Gjeldner. En Udlåner er, idetmindste i Vers, ubrugelig, uagtet han kan være høist brugbar i det praktiske Prosativ.

16 er et mærkeligt Tegns paa Sædernes Forfald og et meget slemmt Træk af hon ton blandt Borgerstanden, eftersom kun Saadanne, efter gammel Skik, maatte give munera (Gladiatorspil) som eiede 400,000 Sesterzier, og vare af den behørig Stand (Sveton. Claudius 28); thi selv Frigione maatte søge derom. Lovrigt lægge man Mærke til de termini technici, som med Flid ere udpillede af Skomagernes Haandtering. — Spøgen i 17,

som dreier sig om en Tærte, der var saa heed, at ingen kunde røre ved den, men som blev kold ved en fellators Paablæsning, har jeg udeladt; thi, om man ogsaa vilde underkjende den Paaastand, at Taleren er om et saadant Menneſke, saa er Tanken dog alligevel modbydelig.

19. De hundrede Colonner ere porticus Vipsana, eller ogsaa porticus Corinthia. II, 14, 9. Tanken af 8de B. er: havde det været en levende Bjørn, vilde den ikke have ſtadet saa smuk en Dreng, idetmindste havde Drengen neppe faldet paa at ſtikke Haanden ind i dens Hals. — Er den i 20 omtalte Canius den Samme, som omtales i I, 70, da er han der ſkildret som en særdeles lattermild Person. Vi vide af Taciti bekjendte Uttring: „Tiberii, Claudii, Neronis res, florentibus ipsis, ob metum falsæ, postquam occiderant, recentibus odiis compositæ sunt“ at ikke Alt, hvad man tillagde Nero som Forfatter, var virkelig produceret af ham, hvoriblandt adskillige Satirer og Smaaſange. Om i det næste Bets Phædrus er den bekjendte Fabeldigter, eller den mindre kjendte Mimograph, derom tvistes Fortolkerne, isærdeleshed Sriver og Rader, af hvilke den Sidste antager Fabeldigteren, den Første derimod en fra denne aldeles forskjellig Person. Turnebus (Adversaria XIII, 19) tænker paa to Philosopher, hvilke dog slet ikke synes at passe sig til Epithetet jocosæ. Buegangen ved Neptuni Tempel (11) var opført af Agrippa, i hvilken Jafons og de Minners Eventyr vare udførte i Malerier. Det 16de B. har jeg udeladt, hvilket handler om Tigellinus (Juvenal I, 67, 155) hvis Slethed er nok som bekjendt fra Tacitus, da Verset er ligesaa stygt, som dets Gjenstand.

21. At Romerne brændemærkede deres Slaver, ligesom man bruger paa vor Tid, naar de begaae en mærkelig Udaad, var naturligt, for at give dem et advarende Særkjende; men enkelte Herrers Grusomhed gif dog saavidt, at de brændemærkede dem uden videre Hensigt, end den, at fikre sig for, at de ikke ſkulde undflye. En saadan uskyldig brændemærket Slave frelste Antius Restio (Valerius Maximus. VI, 8. Seneca de benefic. III, 23) og derfor var det et Brændemærke for Herren selv. — Ideen af 22, 5 er, at Apicius viste sit Fraadserie allerbedst derved, at, da han havde kun 100,000 Sesterzer (5000 Gylden) tilrest, som han fandt at være for lidt til et godt Maaltid, brugte han hellere denne Summa til en dygtig Gift, som han drak for at ende sin Kummer. — Det er dog forunderligt, at man i 23 kan opdage Spøg med en caenipeta avarus, da man dog af det Hele seer, at Taleren er om en gjerrig invitator, som lod Slaverne, hvilke stode bag ved Gjesterne, eller ved deres Fodder, bære Maden bort igjen, før man havde faaet synderligt af den. Tanken bliver altsaa: lad hellere dine Slaver sidde tilbords og lad os staae ad pedes, saa faae vi dog lidt at spise. — Julian i 25 kjender man ikke.

26. 4. Cor forekommer ofte om Forstand, hvoraf Udtrykket corda-

tus. *Vasa murrhina*, hvilke Pompeius først skal have bragt til Rom, 61 Aar f. Chr. F. efter at have underbunget Særoverne, vare i Begyndelsen saa sjeldne, at kun sex Bægere, og det som en stor Karitet, foræredes til Jupiter Capitolinus' Tempel. Senere bleve de vistnok lidt mere almindelige, men altid meget kostbare, og kun brugte ved de Rigestes Tafler. Kolloff, som handler derom i en særegen Undersøgelse (Ueber die murrhinschen Gefäßen der Alten) som, ledsaget af Ph. Buttmanns Anmærkninger findes i F. A. Wolffs Museum der Alterthumswissenschaft, Vol. III, 507—572) mener, at det har været en Art fint Leertsøi eller Porcellain. De Gamle beskrive Materien, hvoraf disse *vasa murrhina* bestode, som en Steenart, hvilken de fik fra de indre Dele af Asien. At den var farvet, samt noget gjennemsigtig, tyder rigtignok hen paa Porcellain. Det 30te Epigram indeholder baade Ordspil og Obscoeniteter, hvilket første ogsaa er Tilfældet med 29, der spøger med en Slave, som er avanceret til Ridder, og som nu, efterat have faaet Ridderringen, offerer sine to forrige Ringe (*priores annulos*) α : Lænken og Bøilen, til Saturnus.

31. 6. Didymus og Philomelus ere formodentlig berøgtede Fricivne, som have skrabet en betydelig Mængde Penge sammen. IV, 10. Dog turde den Sidste have været en citharoedus eller en lanista, uagtet det, af Mangel paa Beviser, ikke lader sig afgjøre. — § 32 erindre man sig, at Priami Enke, Hecuba, blev, ifølge Sagnet, forvandlet til en Hund i det Dieblif, da hun havde revet den thraciske Konge, Polymestors Dine ud, fordi han paa en lumsk Maade havde dræbt den sidste af hendes mange Sønner, Polydorus. Ovids Metamorph. XIII, 399. — 34 er et koldt Ordspil med det græske *χλωρ*, Snee. — § 35 erindre man sig, at Phidias (Plinius XXXIV, 19 og XXXV, 43) var bekendt som Billedhugger, samt Mester i Toreutiken og især beundret paa Grund af sine Basreliefs.

36. 10. Man vil bemærke, at jeg har oversat *rudis* noget modernt; men det var mig ikke muligt at gjengive Ordet anderledes, og det saa meget mindre, som der imellem Fortolkerne hersker stor Uenighed om Ordets Betydning. Rader forklarer det som et Substantiv, og tænker paa Gladiatorstokken, som Bedkommende fik, som Tegn paa Afsted, naar de forlode denne Levevei. Ramirez derimod forklarer det som et Adjectiv, og tænker paa en toga *rudis* α : en Toga med Raad paa, modsat toga *trita*. Dersom Ramirez havde været istand til, med bedre Citater at bestyrke denne Betydning af toga *rudis*, vilde jeg ikke have betænkt mig paa at følge ham; men nu maa jeg lade det uafgjort. Forresten er det sørgeligt at see, hvor lidet der hører til, for at bringe to Philologer, Humanitetsvidenskabens Dyrfere, i Haaret paa hinanden, eftersom blot denne Forskjellighed i at bedømme Ordet *rudis* bevæger Ramirez og Rader til at sige hinanden de største Uartigheder. Skeer nu dette i den exegetiske Deel, hvor Grammatik, Mening (*sensus*) og Forbindelsen (*nexus*) bør kunne lede, kan det da

undre os, om Tvisten bliver større i den kritiske Deel, hvor Criterierne paa det Sande bør hentes ad en langt mere omtvistelig Wei. Ligeledes er man uenig i det 6te Vers; men jeg troer, at Grunden, hvorfor Digteren klager, er, at Titi Wade laae altfor langt fra Agrippas, en Omstændighed, der turde være den stakkels Client og Digter saa meget mere tryk-kende, som han paa den Tid af Dagen maatte være træt.

37. Tanken er: J lade, som om Noget har stødt Eder i Clientens Dpførsel, blot for at J kunne faae Leilighed til at unddrage den stakkels Client, hvad han dog saa mæsommeligt har fortjent. — Navnene i 38, 5 ere rimeligviis opdigtede, men skulle dog forestille berømte Advocater. Hvad *triplex forum* angaaer, da menes derved *forum vetus romanum*, *forum Caji Julii Cæsaris* og *forum Augusti*. — Den iliske Dreng i 39 er naturligviis *Ganymedes*. — Dipsaderne i 44, 7 var en Art Slang, som fandtes i Africa, og tilføiede dem, som de beed, en ulidelig Tørst. Af Lucian har man en Afhandling om dem, som, især i fjerde Section, maae eftersees.

47. Dette Epigram spotter med en vis *Basus*, som enten har været en overmaade daarlig Landmand, eller har eiet en saa lidet indbringende Gaard, at han maatte hente fra Byen Alt, hvad man ellers pleiede at faae fra Landet. *Almo* (B. 2) var en lille Flod eller Bæk mellem Ostia og Rom (*Ovids Forvandl. XIV, 329* og *Fasti IV, 337*) i hvilken *Archigallus* eller *Cybeles* Ypperstepræst aarligen paa en høitidelig Maade afvaskede hendes Billede. Ogsaa *Juvenal* (III, 11) bruger Udtrykket *madida Capena*, naar han taler om *porta Capena* eller *porta fontinalis* (*San Sebastiano*) formedelt den Vandledning, som gif over den ind i Staden. *Cybeles* (*Dindymenes*) Præster vaskede, ifølge *Vibius Sequesters* Beretning, Gudindens Billede hver 27de Marz i *Almos* floden. Bemeldte Billede var forresten inset, uden en uformelig Steen, som sagdes at være falden fra Himlen ved *Pessinus* i *Phrygien*. Den var bleven Romerne overladt af Kong *At-talus*, saasom det var spaaet i de sibyllinske Drafter, at bemeldte Billede skulde udgjøre et Værn mod ethvert Anfald paa Italiens Kyster. *Horazierne* ere de bekjendte trende Brødre, som sloges med de tre *Curiatier*. For at forklare *Hercules pusillus* i 4de B. anføres IX, 65, 66, i den Mening, at *Domitianus* vilde have sig anseet som en *Hercules*, der var større, end den virkelige *Hercules*. *Gronovius* anseer det derimod, som en *Sypallage*, og forstaaer *pusilli Herculis fanum* for *pusillum Herculis fanum*, saaledes som i VII, 69, 3 *magni senis Atticus hortus* for *Attici*.

48 kan ikke gjengives paa nogen smagfuld Maade, og er derfor blevet udeladt, eftersom vor Tids Boliger ikke indeholde de rige Romeres beffedent kaldte *cella pauperis*. Uvist af hvilken Grund (men neppe, efter *Seneca's* Raad, for at vænne sig til Tarvelighed) havde de romerske Rig-mænd i deres pragtfulde Hoteller et lidet simpelt Værelse, som de kaldet

cella pauperis. I det nu *Plus* pøntede meget paa sin *cella pauperis*, blev han saa fattig, at han maatte gaae fra Huus og Gaard, og kom nu i den egentligste Forstand i Besiddelse af en *cella pauperis*. I Almindelighed forklarer man denne *cella* som et Slags Borgerstue (under hvilket Navn vi paa vore Herregaarde finde et lignende Værelse, beregnet, ligesom dette, til at modtage Domestikerne eller Gjester af lavere Slags) der ikke engang altid var indrettet i Hovedbygningen selv, men tilbygget som et lille Sidehuus. Dette passer ogsaa godt til Epigrammets historiske Deel, naar *Plus* nemlig maa sælge Hovedgaarden, og nu beholder blot Indfædderstuen tilbage.

49. Man har ofte Leilighed til at forbauses over Commentatorernes Lyst til at finde Uanstændigheder hos *Martial*, hvor han vist aldrig har lagt an derpaa, og dog kunne Bedkommende isaahenseende neppe klage over Poeten, som i Overflodighed forsyner dem dermed i andre Digte. Saaledes skal ogsaa paa dette Sted *Talen* være om en *impudicus invitator*, uagtet bemeldte *impudicitia* tilhører alene Fortolkerne. Har man da ganske forglemt, hvor hyppigt og tillige hvor billigt den Tids Digtere klage over de Fornemme, som spiste og drak det meest Udsøgte, medens de lode den arme Client tage tiltakke med det Ringeste? Ideen bliver altsaa den samme, som nedenfor i 60. — I Anledning af 50, 4 da erindre man sig, at det i Oldtiden var Skik, ligesom i flere Lande nutildags, at nyde noget pirrende, førend man satte sig tilbords. Til denne saakaldte *gustatio* eller *promulsis* brugte man isærdeleshed Indvoldene af sine Fiske, nedlagte i Edike. Efter en vis Fiske heed det *garum* og, forsaavidt det havde en Tilfats af Edike, *oxygarum*; XIII, 102. — Epigrammerne 51, 53 og 54 ere ligesaa uanstændige, som de ere vittige, og kunne derfor ikke gjøre Paastand paa at oversættes for høviske Læsere. — Med Hensyn paa 52, da lære vi, saavel af denne Digters V, 7, som af *Juvenals* III, 197, at Ildebrand var særdeles hyppig, især paa disse Digters Tid, og af Begge lære vi tillige, at Brandskaden blev gjerne oprettet ved frivillige Sammenfud. — *Cosmus*, som forekommer i 55, have vi lært at kjende i I, 88, som en af Rom's meest yndede Parfumiers.

56. *Ravenna* havde en temmelig sumpig Beliggenhed, og var derfor i Besiddelse af meget, men særdeles slet, Vand, hvorfor *Sidonius Apollinarius* siger ganske vittigt om dens Indvaanere: *sitiunt vivi, natant mortui*. Derimod havde Byen Overflodighed af Wiin, hvorfors det næste Epigram kan have Ret i at sige, at (godt) Vand var i *Ravenna* langt dyrere, end Wiin. — Jeg vil ikke nægte, at det 55de Digt, skjøndt det paa Grund af sin Bidtloftighed neppe kan kaldes et Epigram, dog har en høj Fortjeneste ved sin naive Skildring af et godmodigt, fordringsløst og velbehageligt Landliv. Alligevel troede jeg at det burde udelades, ikke saa meget formedelst de for danske Øren saa utaalelige *Scazon'er* eller *Choliambes*,

som især formedelst hist og her forekommende Stænk af de velbekjendte Martialiske Naturligheder.

60. Utter en Klage over de fornemme Matadorer, som nok vilde lade sig opvarte af Clienterne, men paa samme Tid behandlede dem som Slaver, en Klagesang, som ofte istemmes af vor Digter, og som understøttes af Juvenal (V, 24) og af Plinius den Yngre (Brevenes II, 6). Ved *mytilus* forstaaes vel *mytilus edulis*, almindelig Musling, eller ogsaa *mytilus barbatus* (Bartmuschel) der ligner den forrige, findes i Mængde i Middelhavet, men er hverken behagelig af Smag eller egentlig sund. Om *Rhombus* see XIII, 81. *Sparulus* ansees som en Art Brasen; dog veed man det ikke for vist; kun saa meget er afgjort, at det er en ringere Sort Fisk. — Ved *non spatiosa supellex* i 62, 3 turde forstaaes en pot de chambre, naar man sammenligner dette Sted med det, som Digteren omtaler i I. 38, at Bassa brugte selv dette Huusgeraad af puurt Guld. *Caruca* var et Slags Vogne, som vare indlagte med Guldplader. — *Sirpinus* i 63, 12 var en berømt Hest, som ogsaa Juvenal (VIII, 63) omtaler. *Prætriosa* i sidste Vers er vel bedst at forstaae om Bagateller forsaavidt det kommer af *tricæ* o: *nugæ*; see ovenfor i I, 114.

64. Ungaaende Scazon'erne, eller de saakaldte Choliamber, har jeg engang for Alle yttret min Mening, nemlig at de, selv i saadanne Tungemaal, som ere i Besiddelse af metrisk Holdning, ere cacophoniske, og at de ville vorde dette i en langt høiere Grad i vort Sprog, hvor det Ubehagelige vilde forøges ved den prosodiske Usikkerhed. At det Samme er i en temmelig Grad Tilfældet med tydske Choliamber, vil jeg godtgjøre ved at hidsætte dette Epigram, saaledes som det findes i den nyeste Oversættelse af Martials Digte (Willmanns, 1825) og neppe vil Nogen, endog saa med Møie, kunne udsandere en Scazon af følgende utaaelige Vers:

Der Schiffer fröhlicher Bestrafung, Sirenen,
Und schmeichlerischen Toden, grauser Hochwonne,
So Niemand, der sie hörte, je entfliehen konnte,
Soll der so schlaue Ithaker entflohn doch seyn.
Mich wunderts nicht; mich wunderte, Cassianus!
Wenn er dem lust'gen Canius entflohn wäre.

65. 2. *Corycus* (lib. spectacul. 3, 8) er et cilicisk Bjerg, i Strøget af hvilket man avlede en betydelig Deel Safran. Her sigtes formodentlig til den Safranregn, hvormed man drysede Bellugt ned over Theatret. IX, 39. — 66 indeholder en Sammenligning mellem Antonius, som var Skyld i Ciceros Død og Pothinus, den Ægypter, som bevirkede Pompeii Drab. Pharisæ er ægyptisk, en Benaevnelse, som er hentet fra Den, der ligger lige ved Alexandria.

67. 2. Saasom Ramirez forsikrer, at: „omnes critici majorum minorumque gentium Machaones huic versui restituendo manum ad-

moverunt“ trække vi os forsigtigen tilbage, for ikke at komme i Trængsel mellem dette irritabile genus hominum. Vi lade os nøie med Vulgaten, som synes at give en meget antagelig Mening, eftersom Cluver, den udmærkede Geograph, beviser, at der i Nærheden af Poffoden løb en lille, men langsomt flydende, Strøm, Watrenus. Æthon er en af Solens (Phæthons) Heste, hvilke ifølge Ovid (Forvandl. II, 153) vare Æthon, Phæroeis, Phlegon og Eous. Spøgen selv i dette Digt dreier sig om et Ordspil med Argonauter, hvilket Digteren mener, at de med Rette kunne kaldes, eftersom de vare ἀγροὶ ναύται, med Hensyn paa deres Dorsthed. Naar Martial i det 68de udraaber et Barsko for de efterfølgende Digte, da har han vistnok særdeles megen Grund til denne Forsigtighed, eftersom ikke færre end 30 af Bogens resterende 33 Digte ere, uagtet meget vittige, høist uanstændige, og derfor aldeles udeladte af denne danske Oversættelse. — Tanken af 100 er: jeg ønsker, at Regnen maa have tilintetgjort mine Digtersottiser, som vare nedskrevne paa Tavlen; en Idee, som gjentages i IV, 10.

F j e r d e B o g.

1. Hvor dybt maatte dog baade Keiser og Hof være sjunkne, naar man kunde tage tiltakke med saa overdrevne Smigrerier, som indeholdes i dette Digt, at Domitians Fødselsdag stod høit over Jupiters egen! Pyliſke Nar: gid du worde ældre, end selve den pyliſke Nestor, hiin Grækernes Methusalem. Naturligviis læser jeg i femte Vers arvo, ikke auro, hvilken Læsemaades Rigtighed skjønnes af Svetonius (Domitian. 4) som siger: celebrabat (=: instituebat) in Albano — sc. arvo — quotannis quinquatria Minervæ, cui collegium instituerat, ex quo sorte ducti ederent poetarum certamina. Man seer, at han belønnede dem, som seirede i de her anstillede Festkampe, med Egekrandsse (IV, 54; Juvenal VI, 387). Tanken af V. 7 er denne: gid Domitian maa feire ludi sæculares, som helligholdtes hvert hundrede Nar; tillige bemærke man, at Iustrum her faldt sammen med annus sæcularis. Domitian havde nemlig overtaget Censorembedet, og Censorens Forretning var, som bekjendt, condere Iustrum. Larentus, eller snarere Terentus, var en Plads paa Marsmarken, hvor man offrede til Dis (I, 70; Valer. Maximus. II, 4). I Oversættelsen har jeg lagt Romuleus til sacra. Saasom bemeldte Ord alligevel staaer istedetfor romersk ialmindelighed, vil denne Frihed kunne undskyldes; det var derimod umuligt, uagtet flere gjentagne Forsøg, at faae det lagt til Terentus.

2. Hvide Overkapper (lacernæ) som bleve trukne uden over Toga'en, for at sikre sig enten for Støv, Regn eller Kulde, vare især i Brug,

naar man var Tilfuer ved Iudi. XIV, 137. Juvenal (IX, 23. 29) kalder dem derfor pingues (tykke) lacernæ, munimenta togæ. Man seer, at Manden har klædt sig efter Veiret, hvorimod de øvrige Tilfuere copierede Domitians affecterede Haardsørhed, eftersom Domitian (Sveton. Domit. Cap. 4) beretter, at han satte en Forsængelighed i, at give Naumachier under den stærkeste Skylregn (atque inter maximos imbres perspectavit). Det Samme er Gjenstand for det næste Epigram, hvor Keiseren lægger en lignende Haardsørhed for Dagen. Complimenterne i femte Vers dreie sig om, at han i sin tidlige Ungdom, for at ligne sin Broder i militaire Bedrifter, foretog sig et Krigstog mod Dacer, Sarmater og Gatter (Sveton. Domit. 6). Bootes og Helice bruges ialmindelighed istedetfor den store Bjørn, eller Norden. Den lille Dreng, som han omtaler, er rimeligviis den Søn, som Keiseren havde ved Domitia, men som døde i en meget ung Alder. Mellem alle Martials Smigrerier, turde denne være en af de nydeligste, at han tænker sig den lille Gud (thi mellem Guderne see vi, at han er optagen) i overgIVEN Munterhed, at drysse Snee paa sin Fader. Af et ganske andet Slags er 4. Jeg veed rigtig nok ikke, hvorledes Lydskerne have optaget Willmanns Oversættelse af saa smudsige Epigrammer, eftersom ingen Bedømmelse af hans Arbeide er kommen mig for Die; men at Oversættelsen i dette Tilfælde er ligesaa modbydelig, som Originalen selv, vil jeg gjerne indrømme ham.

5. Canus og Glaphyr (B. 8) maae have været berømte Fløitespilere, der ogsaa i hine Tider hiljedes med Bifaldsklap. Allerede i forrige Bogs 4de Epigr. saae vi, at Digteren stiklede paa denne musicalske Retning, som Tidsaanden havde faaet, og ligesaa haanligt ytrer han sig i V, 56, 8 og 9. Hvorvidt Philomelus er den Samme, som forekom i III, 31, kan man naturligviis ikke godt afgjøre; dog er det rimeligt, at Talen er om en Citharoedus eller Citharaules. — Hæret hic omnibus interpretibus aqua, siger Ramirez om det 6te Epigram, og deri kan han have Ret; thi de tvende sidste Vers ere just ikke saa ganske lette. Hvo er nemlig denne Stella? Er det den L. Aur. Stella, som saa ofte bliver med Roes omtalt af vor Digter? Fortolkerne sige Ja, og gjøre forunderlige Gebærder, for at besmykke denne Digterens dadlende Yttring om Stella, idet de tage deres Tilflugt til den i dette Tilfælde latterlige Bemærkning, at de Rige laante deres Værelser ud til Aeroamata, hvilket paa dette Sted vilde betyde, at den rige, smagfulde og ædle Stella laante sine pragtfulde Sale ud til Recitation af uanstændige Digte. Domitius er saa artig at tænke paa Stellas smukke Slave Arginus (VII, 15) der altsaa maatte antages, at have læst gemene Sager op for sin Herre. Men saadan usands fremkommer, naar man vil vide det, som man ikke kan vide. Hvorfor skal Stella da endelig være blot den udmærkede Digter, som omtales? Kunde ingen impudicus bære Navnet Stella? Om forresten Tibullus er den bekjendte Cle-

giker, eller ei, kan jeg, ligesaa lidet som nogen Anden, vide; men det veed jeg, at Scaliger begaaer en logisk Feil, naar han fra disse Vers slutter sig til, at de Jamber i denne Smag, som tilskrives Tibullus, er ægte.

8. Da man regnede Dagen til tolv Timer baade om Winter og om Sommer, maatte Timerne blive af langt større Omfang i sidste Aarstid, end i den første, og kun ved Jevndøgnstiderne have den naturlige Længde. Euphemus var Huushofmester (*modiperator cænæ, exstructor mensæ*) hos Domitian. Tanken af 12te B. er: om Morgenen har Keiseren altfor vigtige Statsforretninger, til at han skulde ændse min Spøg. — Vestigia terrent, og derfor har jeg vogtet mig for at efterligne Willmanns Methode, at vederlægge Martials Ordspil i 9 med et selvforfattet. Spøgen mellem ἀνώτως ἔχειν (at leve et uordentligt Liv) og at være Lægen Sota's Datter burde ikke have afløst den tydske Oversætter et saa uheldigt Føster, som følgende:

D Fabulla, des Arztes Unglücks Tochter,
Du verlassest den Gatten, folgt den Clitus,
Schenkst und liebest, du bist des Unglücks Tochter.

11. Svetonius beretter i Domitians Levnetsbeskrivelse (Cap. 6) at en Præfect i Germania superior L. Antonius Saturninus havde, paa Grund af Keiserens Fornærmelser, gjort Oprør mod Domitian, men tilføier, at han blev fangen og dræbt. Saa som Germanien ligger mod Nord, betegner han dens Beliggenhed ved den store Bjørn α: Callisto, en Datter af Lycaon, fra Parrhasia, en Bye i Arcadien. Det actiske Sund sigter til hans Navn Marcus Antonius, som blev slagen ved Actium, et Forbjerg med tilliggende Bye i Acarnanien, af Augustus. Substantivet Forligning kan vel nok, tænker jeg, hævde sin Plads, da vi besidde Adjectivet uforlignelig. At Rhenus i 7de B. er urigtigt, derom kan ikke tvivles, eftersom Svetonius bemærker, at Scenen var ved Donau. Hvad Tanken angaaer, da sigter den til, at Floden, som længe havde været belagt med Eis, gik pludselig op, just som tydske Tropper, kort før Slaget, vilde støde til Saturninus.

13. 2. Macte forklarer man vel rigtigst, som et Udtryk, der er hentet fra Dffringer, og sammendraget af magis aucte. Saa ofte man nemlig heldte Viin, eller strøede Røgelse paa Dyret, raabte man mactus est (α: cumulatus, auctus est) taurus thure vel vino. Derfra gik det senere over til at vorde brugt om Mennesker, som stege i Vælde og Ansæelse. Cinnamonum hørte hjemme i Arabien. Efter Andre, som benægte dens arabiske Hjemsted, kom den fra Æthiopien, vel endog fra China; dog vil den næiere Bestemmelse af dens egentlige Hjemsted og Navn være meget vanskelig. Nardus var en mærkelig Buskvært, af hvis Blade, Stilke, samt Rod man lavede en fortrinlig Sort siin og vellugtende Salve. Saa som den over Assyrien kom fra Indien til Europa, bliver den næsten overalt kaldet as-

lyrikt. Fjerde Vers indeholder Beskrivelse af det saakaldte mulsum, om hvilket man vil finde noiere Oplysning til XIII, 103. Lotus forekommer deels som Urte, deels som Træ. Som Urte er den baade Lotusbløer (Steinflee) der søges meget af Dvæget (Georgic. III, 394) som ogsaa den brodgivende Lotusplante (*nymphæa lotus*) der vorer ved Nilen og ved Eu-phrat. Som Træ indbefatter den flere Sorter med vederqvægende Frugter for Mennesker og Dyr, besynderlig *rhamnus lotus* eller *Zizyphus* (Jujube) med Frugter saa søde, som Figen, og Dadler saa store, som en Oliven. Dette Træ findes endnu af Reisende ved Tunis og Tripolis, hvor i Homers Tid Lotophagernes De blev henlagt. Odysf. IX, 92. At Myrthen elsker Stranden, veed man ellers ikke; det skulde da sigte til de enkelte Myrthestammer, som man fandt paa Kysten af Den Cythere, og som havde den religiøse Glorie om sig, at Aphrodite, forsaavidt som en Mythe lod hende stige iland ogsaa paa denne De, skjulte sig bag ved disse.

14. Den her omtalte Silius er rimeligviis Silius Italicus, Forfatter til det bekjendte Digt om den anden puniske Krig. Fritillus var Bægeret, hvoraf man udrystede Lærningerne, for at forebygge Spillerkneb; see XIV, 16, hvor det kaldes *turricula*, *πύργος*; det lignede en Cylinder, men var huult, og havde gradvise Uffage. Det 9de B. har jeg ikke oversat, saasom *nequiore*, ihvorledes man end vil forklare Ordet, maa tages i obscøen Betydning. Forresten var en *popa*, som bekjendt, en ringere Offer slagter, som gjorde Indkjøb af det fornødne Smaaqvæg, slagtede det, og holdt et Slags Spiseqvarteer af de Levninger, der i Mængde tilfaldt ham, som Præst. Hadrian. Junii Animadv. II, 4; IV, 13. Catulls Spurvedigt er for bekjendt, til at behøve videre Omtale. — Tanken af 16, 8 er: hun var Pokker ikke din Stedmoder; hun var din Elskerinde. — 18, 8. Drengen blev nemlig knust ved en overordentlig stor, nedfaldende Jistap. Ikke langt fra porticus Vipsana (II, 14; III, 19) anlagt af Vipsanius Agrippa gif der en Vandledning, over porta Capena, ind i Byen. III, 47.

19. Endromis (*έν* og *δρόμος*) var en Overkappe, som synes at være bleven brugt ved de gymnastiske Lege, til at kaste om sig, naar man var vaad af Sved, eller naar Veiret var ugunstigt. Benævnelsen sequanisk sigter til, at Løiet kom fra Gallien, nær ved Helvetien; thi, som Cæsar siger, skillede Jurabjerget Sequanerne fra Helvetien. Tanken af 5te B. er denne: enten du brydes med Nogen, eller du spiller Bold. Digtteren nævner tre Slags Boldspil: 1) *trigon*, *pila trigonalis* (XIV, 46) naar tre Personer stode i en Trekant, og kastede Bolden til hinanden, naturligviis jo hurtigere, desto bedre, saa at baade Bolden og Hænderne kunde blive varme (*tepidum*). 2) *harpasta* (*ἀρπάζειν*, XIV, 48), hvad Engellænderne kalde at the rebound, naar man slaaer Bolden mod Jorden og griber den igjen. 3) *follis* (XIV, 47), en oppustet Skindblære, som man kastede fra sig enten med Haanden, eller med selve Armen, altsom den var stor til.

En fjerde Art omtales i XIV, 45 og heed *paganica*, som synes blot i Landsbyerne at have været i Brug. Hvem er Athos i 8de B.? Nogle mene, at det er et opdigtet Drengenavn; Andre at det er den hurtige Dreng, som Plinius omtaler (VII, 20) der uagtet kun 9 Aar løb fra Morgen til Aften 75000 passus. Ved en besynderlig Feiltagelse er dette Epigram i Schrevelii Udgave løbet sammen med det 20de, hvilket har havt til Følge, at Talrækken er forrykket lige ned til 46, hvor den ved en lignende Feiltagelse dog kommer i Orden igjen.

23. Af den græske Hymnograph Callimachus have vi just ikke mange Epigrammer tilbage, men desto flere, vide vi, at han har produceret. Til den her omtalte Digter Leustringus Brutianus kjende vi kun lidet. Plinius den Yngre taler om ham i VI, 22. — Altinum i 25, 1 var en venetisk Bys, bekjendt for sin fortræffelige Uld; tillige gif der et Sagn, at det var i Nærheden af denne Bys, at Phaethons Søstre, de saakaldte Heliader, vare blevene forvandlede til Popler. Plinius III. 20. Stedet laae nær ved de Egne, hvor Antenor anlagde Patavium, og hvor Faunus havde ægtet en af de euganiske (tarvisaniske) Nympher. Sola gjøres af Pignori til et nomen proprium, hvilket han anseer som Benævnelse for en Søe, der endnu skal kaldes la Solana. Fortolkerne, der ellers ere saa vidtløftige i uvedkommende Ting, gaae dette Spørgsmaal tause forbi. Efter Sagnet skal Castor have ført sin Hest Cyllarus hen for at drikke af Timavi svømmede Flod. Ledæo sigter til, at Leda var Castors Moder. Felix i det 5te B. forklares ikke af Noget; jeg har derfor prøvet at gjengive det ved en Oversættelse, som neppe kan forkastes. — Tanken af 26 er: Jeg vilde have slidt mere paa min Toga, end jeg havde faaet som Client. Det 28de dreier sig om en uanstændig Skif, som fandt Sted ved Supercalierne, og kan derfor ikke gjengives.

29. 8. Hvem denne Marsus er, vil vanskeligt kunne bestemmes. Bistnos omtales i VII, 99 og i VIII, 56 en Marsus; men denne Digter synes at have været en Epigrammatiker. Muligen har det været en raucus Codrus, der har skrevet en Amazonide, som forlængst er svømmet efter sin Autor til Lethesfloden. Enkelte have meent, at der sigtes til Domitius Marsus, paa hvis Amazonide Horaz menes at have stiftet i Od. IV, 4, hvor han taler om, at han ikke kan vide, hvorfor Rhætiums Folk have Amazoniske Stridsøxer. — 30 er et Smigerdigt til Keiseren, i Anledning af hans Fiskerdamme. Da det synes heel selsomt, at Fiskene kunde afrettes til at høre, naar man kalder, hvilken Beretning Digteren gjentager i X, 30, har Rader til nærværende Sted samlet en heel Deel Citater af Olian, især de animal. VIII, 4, samt af andre Forfattere, for at bevise Sandheden af dette Naturphænomens Tilværelse. Fortællingen om den blinde Tigger forkastes af Fortolkerne, som noget, der olet poetam. Jeg troer snarere, at Sligt olet stuporem interpretum; thi vicensynlig er det særdeles

poetisk, naar vi tænke os, at der virkelig har ved Sæen opholdt sig en blind Tigger, hvis Uheld Digteren med Flid har benyttet; og ladet udspringe af den fingerede Synd. At denne Methode har været benyttet ogsaa af nyere Digtere med særdeles Held kunne alene nogle af W. A. Hoffmanns bedre Noveller lære os.

31. Ideen er den samme, som Baggesens, naar han et Sted i sine Digte, i Anledning af at han ikke har digtet noget til en enkelt Mand's Ære, undskylder sig med, at bemeldte Mand har et „urimeligt“ Navn o: et Navn, hvorpaa man ikke kan rime. Manden har maaskee hedt Damasippus eller Hippodamus. Eftersom Musambert aldeles ikke kan begribe, hvorfor Muserne skulde have ondt ved at udtale det, da Navnet aldeles ikke klinger ilde, mener han, at Digteren sigter til Navnets Betydning, saasom Muserne ikke have noget med Heste at gjøre. — Eftersom vi ikke kjende noget til den i 33 omtalte Sosibianus, og altsaa heller ikke kunne vide, om han har været en god eller slet Digter, samt tillige (hvad der med Hensyn til Martials Dom ikke synes at have veiet saa lidt i hans æsthetiske Bægtisfaal) om han har staaet i god eller i slet Forstaaelse med vor epigrammatiske Digter, vil det være vanskeligt at afgjøre, om dette Digt er til Roes eller til Dadel for ham. Fortolkerne antage eenstemmigen, at det er en spydig Maade at udtrykke det Ænske paa: gid du maatte crepere; men, som sagt, saalænge de forhen omtalte Omstændigheder ikke opklares, vil det blive umuligt at bestemme, om ikke, hvad jeg næsten snarere troer, Digtet er en Compliment til Sosibianus.

34. At udtrykke Ordsplet med niveus: 1) sneehvid; 2) isfold, fold som Sne, fordi Kappen var lueslidt og tynd, var umuligt. Willmann har forsøgt det; men, som mig synes, uden Held; thi enhver Lydsker maa vist protestere mod Brugen af „schneeig“ i den anden af disse Betydninger Hans Copie lyder saaledes:

Ist dein Gewand auch schneelig; die Wahrheit, Attalus! sagt doch,
Wer einst sagte, daß du trägst ein schneeig Gewand.

Tanken af 35 er: Jægeren behøvede ikke at bruge sin Jagtkniv, eftersom de selv indbyrdes gave hinanden deres Rest.

37. 2. Hoc bis o: sexcenta millia H. S.; og paa samme Maade maa alterum i det tredie Vers forstaaes som bis decies. Dog er det undskyldeligt, at man i de vanskelige og engtbegrændsede jambiske Metra tager sig en og anden Frihed med Hensyn paa Talbestemmelser, hvilke Romerne, naar Summen gaaer i det Høie, udtrykke saa overmaade kort. — 38 spiller med Ordet negare, modsat dare, begge i uanstændig Betydning, og Digtet er derfor udeladt. — Paa en noget lignende Maade spiller 39 med argentum purum (o: non cælatum, non asperum) hvilket tillige betyder Sølv, som ikke er berørt af en ureen Mund. Tanken af 40 er: jeg blev narret; men du med; thi ved denne Forøgelse af Penge

blev du, som hidtil var en skikkelig Mand, en Usling, som glemte sine forrige Venner. Oversættelsen er noget frie; men udtrykker Tanken, som Digteren ikke synes klart at have fremsat. Ved ter i andet B. forstaae Nogle Seneca, Rhetoren og Faderen, Seneca Philosophen, Sønnen, samt Lucanus Digteren, Sønesønnen; Andre Rhetorens tre Sønner, Annæus, Gallio (Novatus) og Mela. Rigtigst er det vel, at forstaae ter som valde.

44. Ved det her omtalte Udbrud af Vesuvius (Vesvius) var det, at den naturkyndige Plinius mistede Livet (Plin. den Yngre. VI, 16). Nyssa er det indiske Bjerg, paa hvilket, efter Nogle sigende, Bacchus blev opdraget. Apollodor (III, 4, 9) lægger Bjergene i Asien, Andre i Arabien, Nogle ved Nilen og Adskillige i Thracien. Paa Vesuvbjergene skal der dengang have staaet tvende Templer, et til Venus, og et til Hercules. — 45 er et Digt til et Barns femte Fødselsdag. Dets Fader, Parthenius, kaldes palatinus, fordi han var, som Svetonius (Domit. 16. 17) kalder ham, cubicularius α : cubiculo præpositus, Keiserhoffets første Embedsmand, og som just derfor gjorde sit Offer til Apollo Palatinus. Bromius ($\beta\rho\acute{\epsilon}\mu\omega$, fremme, larmer) var et af Bacchi bekendteste Tilnavne. — I 46 spotter han over en maadelig Advocats daarlige Indtægter. Jeg siger maadelig, for ikke at antage Raders slette Fortolkning, at Digteren spørger med Advocaternes maadelige Stilling ialmindelighed. Vi have nemlig Exempler nok saavel hos Martial og Juvenal paa, at deres Stilling var saa langt fra at være ugunstig, at den var høist fordeelig. Af den Mængde Beviser, jeg herpaa kunde anføre, vil jeg nøies med I, 77 og Juvenals I, 32. Men Tingen er, at Advocaten har selv været en maadelig Person, altsaa ikke havt indbringende Sager, og derfor kun ringe Indtægt, saa at Præsenterne enten ere af liden Værdie eller smagløse, hvilken Spot man især indseer af B. 14—16. Synthesis betyder nemlig det, som vi kalde et Stel; da Stellet imidlertid er af Leer, lod sig hverken tænke toreuma eller cælum; men just deri ligger Spøgen, at han overfører paa simpelt Leertoi det, som egentlig passer blot paa kostbare Vaser. Hvor høiligen man har misforstaaet dette Epigram kan man overhovedet see deraf, at man temmelig almindelig, endog i Ramlers Udg. og Oversættelse, finder den høist upassende Overskrift: *in ostentatore tenuissimorum munerum Saturnalium*.

47. Spøgen med dipyron har jeg stræbt at gjengive, forsaavidt Saadant var muligt. Talen er forresten om den bekendte encaustiske Maleremaade. Plin. XXXV, 39. — Syrma i 49 er det Slæb, som forlængede de tragiske Gevandter. Ogsaa i XII, 95 sætter Digteren syrma sammen med den tragiske cothurnus, ligesom han ogsaa gjerne forbinder det maleriske Verbum volvere med syrma. De i B. 4. 5. 6. forekommende Navne, Tereus gift med Procne, Pandions Datter, og sin Svigerinde Philomeles Forfører; fremdeles Atreus, som myrdede sin Broder Thyestes' Børn,

samt Dædalus, som gav Anledning til, at Sønnen Icarus druknede, og endelig Polyphem, den berøgtede Cyclop paa Sicilien (Odysf. IX, 181—542) ere altfor bekjendte, til at behøve videre Dmtale. Ideen af Digtets sidste Linie har Lessing ganske vakkert optaget og benyttet til følgende, i flere Henseender mærkelige, Epigram:

Wer wird nicht einen Klopstock loben?
Doch wird ihn jeder lesen? Nein.
Wir wollen weniger erhoben,
Und fleißiger gelesen seyn.

51. Ideen i dette Digt er den samme, som i I, 100, 104, og det er let at skjønne, at sella, som udgjør Epigrammets Point, er den Bærestol, som omtales i andet Vers, hvorfor det bliver en aldeles forkastelig Idee af Ramlers, at Digtets Point skulde være Ønsket, at Cæcilianus maatte faae et Slags Sygdom, hvortil udfordredes, at han maatte have en blød og elastisk Stol. — I 53, 1 læse *nostræ*, *Andre vestræ* eller *Vestræ*; men at den første Læsemaade er den bedste, seer man af Domitians bekjendte Forkjærlighed for Pallas Athene. Til hende byggede han Templer; hendes Statue stod i hans Sovestue; af hende vilde han ansees for at være en Søn. IX, 4, 10. *Abolla*, i B. 5, er vel egentlig en *vestis militaris atque imperatoria*; men overføres med en Art Haan paa Philosopherne, saaledes som Juvenal ogsaa bruger Ordet, naar han (III, 115) siger: *audi facinus majoris abollæ*. I Anledning af det heel uvigtige Spørgsmaal, om man skal (5) læse *nudum* eller *nudi*, rage de Prado og Heraldus efter gammel Critikerstik i Haarene paa hinanden, idet den Første mener „*nullo sensu legeretur nudum*“ den Sidste derimod, at de „*inéptire videntur*“ som læse *nudi*. Angaaende *uxor*, da ere Gregeterne paa deres sædvanlige Kjøphest, idet de opdage Obsceniteter, hvor ingen ere at finde. Den Uanstændighed, Fortolkerne udpine af Digterens Ord, tilhører dem selv, og ikke Digteren.

54. Allerede i det Foregaaende (IV, 1) have vi seet, at Domitian havde indrettet til Jupiter Capitolinus' Ære en *certamen quinquennale*, som bestod i ridderlig, musicalsk og gymnisk Bæddekamp, med Belønninger af en Egekrands. Crispus er, efter Nogle, „*vitricus Neronis, cujus opibus ditatus est ipse*“ efter Andre Crispus Bibienus, som „*opibus, potentia, ingenio inter claros potius, quam inter bonos censendus est.*“ Hvad Melior Uttedius angaaer, da have vi allerede ovenfor lært ham at kjende, som en Mand, der kunde tilbyde et udmærket Taffel, og som desforuden var ligesaa liberal mod Videnskabsmænd, som gæstmild mod dem, han indbød. Talen er forresten ikke her om den ældre *Urria* (I, 14) og om *Cæcina Pætus*; men om den yngre, Datteren, og *Thrasea Pætus*, om hvem Tacitus yttreer, at Nero, ved at dræbe denne Mand, søgte at udrydde Ønden selv. Som bekjendt, tvang Nero ham til selv at vælge

sin Dødsmaade, hvorpaa han lod sine Aarer aabne, og døde med saadan Rolighed, at han raabte, da Blodet sprøitede ud over Gulvet: dette er et Drikoffer til den befriende Zeus. — Det 55de Digt, med alle dets spanske Navne, angaaende hvilke der hersker i Codices den største Afvigelse, er allerede af denne Grund forbigaaet.

57. Ideen er: om Vinteren bør man altid boe i Bajæ, om Sommeren i Tibur; thi dette er kjøligt, hiint altid varmt. *Lascivi* er et seltsomt Tillægsord til Søen, men sigter egentlig til de Rigmænd (*τρυφῆροι*) som levede i Overdaad (Raadhed) omkring Søen. Ogsaa Horaz (Od. II, 6, 5) taler om Tibur, *Argeo positum colono*, med Hensyn paa, at de tre Brødre, Catillus, Tiburtus og Coras havde fra Argos nedsat sig i Italien, og at af disse den Ældste, Catillus, have anlagt Tibur, samt opfaldt den efter sin Broder, Tiburtus. Derimod sigte Andre, at Catillus' Søn, Tiburtus skal have anlagt den. Tanken af 5te B. er: vi leve nu i den hedeste Deel af Sommeren: naar Solen er traadt ind i Løvens Teg. Da man begyndte at overføre Mythologien paa Astronomien var det saa naturligt, at man, efterat have udtænkt sig en Løve, som Constellation, faldt paa at kalde den: den nemæiske, eller, som den i 60, 2 kaldes, den cleonæiske. *Hygin. Astron. II, 24*. De hellige Kilder ere Bajæ, og kaldes saaledes, eftersom der i enhver Kilde troedes at være et guddommeligt Væsen. III, 3, 3.

59. Foruden Plutarch beretter ogsaa Svetonius (August. c. 17) at denne Keiser lod det prægtige Gravmæle fuldende, som Cleopatra havde ladet sig og Antonius bygge (*ambobus communem sepulturæ honorem tribuit, ac tumulum, ab ipsis inchoatum, perfici jussit*). — I 60 nævner han tre Byer, som vare især plagede af Sommerhede: 1) Urdea i det egentlige Latium, i hvis Navn allerede ligger Senpeg derpaa. 2) Pæstum i Lucanien (jeg følger nemlig ikke Sriver, som læser Castranaque, paa Grund af at Pæstum laae altfor langt borte fra Urdea; thi en saadan Grund er for en Digter ingen Grund) og 3) Bajæ. Den Kilde, som Curiatius havde søgt, og som dog ikke befriede ham fra Døden, er *aqua Martia* (Plinius XXXI, 24). Den Sardinien var meget berøgtet for sin stemme Lufttemperatur. Tacitus taler om dens *gravitas coeli*, Svetonius kalder den *provincia gravioris coeli*, og begge Geographerne, Pomponius Mela (II, 7) og Strabo (V, 2) ere næsten ordret enstemmige i at erklære, at ligesaa god som Sardiniens Jordbund er, ligesaa pestilentialt er dens Lufttegn.

61. 3. Ved *schola poetarum* forståes formodentlig det Sted, hvor Digterne kom sammen, for at oplæse deres nye Arbejder, og hvor der, ved saadan Leilighed, forefaldt en og anden Discours. En Sardonix er en Edelsteen, som bestaaer af flere mangefarvede Lag eller Schichter, i hvilken Anledning Plinius siger (XXXVII, 75), at man ogsaa forstod at til-

berede eftergjorte og uægte Sardonyxer. Man tog nemlig de saakaldte Czeraunier, eller Tordenkiler, og kittede dem sammen, idet man tillige frembragte ved Kunst de tilberigede tre Farver, rødt, hvidt og sort. Om den næste Edelsteen, som Digteren selv ikke nævner, er man uenig. Nogle mener Beryller, eftersom Plinius (XXXVII, 20) siger om dem, at de bedste deraf vare i Besiddelse af Havets grønne Farve; men naturligviis kan man ogsaa tænke paa Smaragden, om hvilken bemeldte Forfatter yttre sig paa lignende Maade (XXXVII, 21). Pollio var en berømt Citharsanger, som omtales ogsaa hos Juvenal (VI, 387).

62. Formodentlig har Lycoris været en lidet yndet Hædære, som har trukket sig tilbage fra Rom til Tibur, fordi hendes Mæring ikke gik paa det bedste. Mærkeligt nok er det, at Digteren i VII, 13 omtaler, at sort Elfenbeen blev hvidt i Tibur. Om det herculiske Tibur see I. 13. Hercules blev nemlig dyrket der, som en deus tutelaris. Byen selv laae ved den 17de lapis fra Rom. — 63. Navnet Baulis (hvilken By laae ved promontorium Misenum, i Nærheden af Bajæ) er vel egentlig en Forandring af det oprindelige Boaulia. At Cærellia druknede just der, minder Digteren om Nero's berøgtede Skurkestreg mod sin Moder Agrippina, skjøndt hans Plan at drukne hende dog ikke lykkedes (Sveton. Nero 34).

64. Julius Martialis forekommer VI, 1. VII, 17 og mangfoldige andre Steder hos Digteren; desto mere forunderligt er det, at enkelte Fortolkere have kunnet forklare Navnet som Digterens eget. Rubra (15) var en By i Latium. At den kaldes breves betyder enten, at den ikke laae synderlig langt fra Rom, eller at den har været lille. Jeg antager det Sidste, da det Første vilde medføre Tautologie. Med Hensyn paa det 17de B. da erindre man sig, at Romerne, ifølge et gammelt Sagn, antog, at Didos Søster Anna (Perenna, Peranna) var gaaet i Landflygtighed med Æneas til Italien, efterat Søsteren havde taget sig selv af Dage; men at hun senere, for at undgaae den aabrytende Lavinias Efterstræbelser, har kastet sig i Numiciusfloden. (Ovids Fasti III, 543). Paa det anførte Sted forekommer en smuk Beskrivelse af hendes Fæst, som indtraf ved Idus i Märzmaaned, og som blev fejret paa Tiberens Bredder. Hvor mange Ting man har villet gjøre hende til, snart til et Symbol paa Kæret (annus = Anna) snart til en honet Bondkone, som folgte Rager til den romerske Almue, da den camperede paa mons Aventinus, see man samlet i Bagniers Mythologie III, 656—59. Med alt dette bliver mig det sextende Vers særdeles dunkelt. „Ramiresii explicationem non moror“ siger den betænktsomme Rader, og, uagtet han ellers gjør bemeldte Spanier megen Uret, har han Ret i dette Tilfælde, thi de Prado's Forklaring er saa subtil, at man neppe kan fatte den. Cruore skal være morte, og gaudet forklares saaledes: gaudere dicit nemus cruore ejus virginis (o: Annæ), quasi glo-

riari ejusdem morte. Hvo kan fatte en sliq Subtilitet? Desuden bliver Banfseligheden end mere forstørret derved, at Annas Fest beskrives af Dividius som aldeles mild og blid, hvor denne cruor virgineus altsaa ikke synes at være paa det rigtige Sted. De Fleste tage derfor deres Tilflugt til Diana med Tilnavn Aricina, og lade Lunden være hendes, hvori der da, mere Dianæ Tauricæ, skal være offret Mennesker. Men hvad har nu Diana her med Anna Perenna at gjøre? non liquet. I 18de Vers er Tanken: man hører Folk kjøre paa de tilstødende Veie (via Flaminia samt via Salaria, som begyndte fra porta Collina, gik over ager Sabinus, og havde sit Navn af Sabinerne, som bragte Salt ad denne Veie til Byen) men man generes dog ikke af Vognlarmen. Helciarius i 22de V. kommer rimeligviis af ἑλκω, og betyder en Lastdrager. I 29de V. omtales Alcizous, den Phæaciske Konge, hvis Gjestfrihed mod den vandrende Ulysses er noksom bekjendt. Molorchus omtales tidt af Dvid, Virgil og Statius. Han var en fattig Hyrde, som boede i den nemeiske Skov, og som, efter ringe Gvne, men saare velvilligt, beværkede Hercules, dengang denne Selt vilde dræbe den nemeiske Love. Naar Martial siger, at han var nylig bleven riig, da siger Saadant til den Omstændighed, at Domitian havde fornylig opført et Tempel til Hercules, hvor der fandtes et Capel til Molorchus, som var rigeligen udstyret med mange Gaver af Keiseren. Setia i 34 var en Bye paa den yderste Kant af Latium. Tanken er: lad Gen være saa riig, at han eier alle disse Stæder (o: Eiendomme i dem og ved dem) han lever dog ikke saa lykkelig, som Julius Martialis paa sit lille Landsted.

65. I dette Epigram var det maaskee muligt, at udføre Choliamben, saaledes som jeg ogsaa har forsøgt det i I, 90, det eneste Sted, hvor det lod sig gjøre, paa følgende Maade:

Philænis græder stedse kun med eet Die:

„Hvor er det muligt?“ spørger du; hun har eet kun.

dog har jeg foretrukket den almindelige Senarius, saavel for at være consequent, som fordi jeg forudsætter, og jeg troer med Rette, at Faae eller Ingen af danske Læsere ville kunne læse dem, naar de ikke ere indviiede i Versenes behørig Scansion, ikke fordi mine Choliamben ere slettere, end Andres, men fordi det danske Sprog, efter dets Natur, er uimodtageligt for saadanne Metra.

66. Martial kan ikke begribe — og jeg tænker, hans Læsere ligesaa — hvorledes den gjerrige Millionair blev fattig just ved sin Gjerrighed. Et lidet Fingerpeeg havde ikke været afveien, for at hjælpe til Oplosningen af denne Gaade, med mindre Digteren har just lagt an paa en Gaade, som ikke kunde opløses. Synthesis mødte vi ovenfor i Betydning af et Stel, Samling af Kopper, Pokaler o. s. v. Paa lignende Maade turde det her betyde et Sæt o: en heel Dragt. I detmindste ere der Udskillige,

som antage dette, og støtte sig paa V, 79, uagtet Ordet, saavel der, som i II, 46, synes blot at betyde en vestis cœnatoria. Fra dette Epigram bliver Talrækken i Schrevelii Udgave aldeles forrykket ved den samme Skjødesløshed, som hersker i den hele Udgave. Dette har til Følge, at Bogen indeholder blot 90 Epigrammer, uagtet Rader har meget rigtigt 91. Jeg har derfor selv rettet Schrevelii Talrække, og derpaa lagt Forandringen til Grund for Oversættelsens Svite. — Prætor i 67 seer man er et nomen proprium for en Mand, som hellere vilde følge sine daarlige Griller, end hjælpe en gammel Ven. Centum er centum millia sestertiūm, ligesom trecentis nedenfor er trecentis millibus H. S.; thi quadringenta millia H. S. var, som bekjendt, census equester. Herren (dominus) er naturligvis Keiseren, Domitianus. I andet Vers læser jeg cana og ikke cara. Scorpus (og det Samme gjælder vel om Thallus) var en berømt Rudsff, hvilket man seer af V, 25 samt af X, 50, 53, hvor han kaldes clamosi gloria circi og deliciæ Romæ breves. X. 74.

68. Dette Epigram oplyser III. 7 og oplyses gjensidigen af hiint. Domitian havde nemlig indført cœna recta (ἀλάριον, σιτήριον, salarium) som den rigtigste Gageringsmaade for Clienterne; men hvor lidet rectæ disse cœnæ vare, kan man see af dette Digt, som beviser os, at Clienterne spiste slet, medens Herrerne spiste overmaade godt. III. 60. — Af 69 seer man, at Papius har været mistænkt for at have ryddet sine Husfruer afveien ved forgiftet Viin. — Det 70de Epigram har jeg udeladt, som et ligesaa uforstaaeligt, som flaut Epigram. For en Fuldstændigheds Skyld vil jeg meddele Willmanns Oversættelse, som jeg finder heldig derved, at den er ligesaa uforstaaelig, som Originalen:

Nichts, als den dürren Strick erhielt Ammianus,
Als ihm der Vater starb, in letzter Wachstafel.
Wer kann es möglich glauben, o Maronillus!
Daß Ammianus nicht den Vater todt wünschte?

71 er en Klage over de romerske Pigers altfor store Letfærdighed; thi om Fleerheden af dem synes at have gjældt, hvad Ovidius siger: casta est, quam nemo rogavit. — Tanken af 72, 4 er: heller ikke jeg se. vil være saa dum, at forære mine Digte til en Nar, som du er. — 73 er en Lovtale over Vestinus, en Søn af den Consul Vestinus, som Nero lod saa uretfærdigen myrde. Digteren roser ham, fordi han endnu paa sit Dødsleie gav sig Tid til at gjøre sit Testament; just den Sjæleroe, hvormed han gjorde dette, er Indholdet af Digtet, idet han slutter med det Pointe, at Vestinus har udøvet saa mange gode Handlinger, som det blot da er muligt at udøve, naar man har levet et overmaade langt Liv.

74 er et Menageriekunststykke i samme Smag, som det, der forekommer i denne Bogs 35te Epigram. Det synes overhovedet af den Mængde

Smaa digte, som have samme Retning, at være tydeligt, at det neppe har været Digteren, der holdt af at gjøre Epigrammer om flige Gjenstande, men at det var Reiseren, som yndede deslige kunstigen afrettede Fægttere, og som derfor gjerne saae, at man benyttede disse som Gjenstand for Digte. Foruden de mangfoldige Epigrammer, som høre herhid, sammenligne man saaledes med dette Digt I, 7 og 49. — § 75, 5 sigter Digteren til Evadne, som styrtede sig ind i sin Mand's, Capanei, Gravbaal. Ligeledes er Admets Kone, Alceste, noksom bekjendt ved sin ægtefællige Trofast.

77. 5 o: jeg vilde gjerne see, hvorledes Zoilus gif hen for at hænge sig. Forbigaaende bør jeg for Saadanne, som uden selv at have forsøgt paa flige Arbejder, som det nærværende, samt uden i mindste Maade at besidde Evne til at gjøre det bedre, fækt raisonnere over Hærdien af lignende Forsøg, tilføie, at Hendecasyllaberne muligen paa enkelte Steder, saasom her, ikke klinge ganske vel for det danske Dre. Men førend man altfor hurtigen fælder Dom, da læse man Originalens: *pendentem volo Zoilum videre*, og sammenligne dermed: o den Zoilus saae jeg gjerne dingle; man gjøre derpaa selv Forsøg, og man vil komme til Erkjendelse af, at det er lettere at dadle, end gjøre det bedre.

79. 8. At Læsemaaden *modos* er mindre rigtig, derom kan man neppe tvivle. Dog behøvede der ikke om dette Spørgsmaal at opstaae saa store Tvistigheder, som de, der sees at være oprundne i den Anledning mellem Gruterus, Sriver og de Prado, hvor det ikke gaaer ud paa Mindre, end at beskyldte hinanden for at være Narre eller Calumnianter. Sriver er overhovedet en af de flade Pedanter, hvoraf en Deel vore op igjen paa vor Tid, som altid staae rede med Skjeldsord og Injurier, naar en Anden, imod deres Befaling, vover at læse *modos* for *modo*. Alligevel er Meningen slet ikke saa ilde, at denne *ardelio*, for at smigre, og for at være paa Moden, nynner blot saadanne Melodier, som de fornemste Hofmænd have fundet smukke. Naar vil man dog lære at indsee, at det ikke er Sligt, vi skulle bringe hjem som Frugter af vort Studium af de Gamle, og at det er sandt, hvad Schiller siger: *Ihre Größe ist die, größer zu machen uns selbst?* uden at indlade mig paa flige Debatter — *non nostrum est, tantas componere lites* — har jeg fulgt Læsemaaden *meros*, hvilken forklares og bestyrkes godt af Horazes bekjendte *sulcos et vineta crepat mera*. De omtalte Navne ere Datidens bekjendteste Hofmænd, som gjorde Opvartning i Reiserens Sovegemak. At *Dagdriber*, som *Dactyl*, støder mit Dre, vil jeg ikke benægte; men efter mange Forsøg har jeg dog ikke kunnet gjengive dette vanskelige Vers (med sit *ardelio*) anderledes. I ethvert Tilfælde vilde jeg heller give Stedet i dets hele Tanke rigtighed, om endog saa *Dactylen* var lidt skurrende, end benytte den Methode, paa hvilken

Willmann trækker sig ud af Sagen, ved aldeles at fordærve Tanken. Man høre:

Sünglinge mögen es thun; nichts ist so niedrig und eckel,
Als wenn, Ufer! ein Greis übet ein schändes Geschäft.

80. Matho maa man tænke sig som en Snyltegjest, som bestandig overløb Martial paa hans Landgaard. Denne Anstuelse synes mig at være mere antagelig, end Ramirez's særdeles besynderlige Fortolkning, naar han siger: *loquacem Mathonem quendam insectatur, qui, sanus, æger, nunquam cessabat loqui, et in medio febris æstu summo conatu declamabat.* Hvor tales nu i dette Epigram om loquacitas? Denne Feil hos Bedkommende omtales neppe i det næste Digt, langt mindre i dette. Hvo indestaaer os desuden for, at Matho i begge Digte er den samme Person? Overhovedet maae jeg tilstaae, at den, i næste Epigram omtalte, naar ikke synes mig at være en blot Declamator (thi Feberens Hede kunde vel noksom undskyldte det Slags Feil), men en forulykket Copie af en Stoiker (Sydskernes After-Stoiker), som vilde copiere de, i den Henseende noksom bekjendte, Exempler paa stoisk Apathie. Forresten har Ruitgers (Rutgerfius) stor Lust til at stille vor Digter ved dette Epigram, samt ved det 84de, og hans Grund er ogsaa meget grundig, nemlig den, at en Griis kan ikke give, som en Hundehvalp (*aliter sues scilicet, aliter catuli*) en smagfuld, eller muligen hollandsk, Maade at udtrykke Tanken: Digtet er Martial uværdigt.

82. Uagtet jeg troede, uden at give Forargelse; at kunne oversætte det 71de Epigram, hvortil dette er et Sidestykke eller Gjensvar, har jeg dog troet at burde udelade dette, eftersom Digteren gaaer vel meget i Detail med sit Epil med negare. — I 83, 5 staaer *triens* istedetfor en Pokal. Tanken bliver altsaa: efter den sidste Pokal bliver man enten dorst, eller beruset og altfor overgivet. I intet af begge Tilfælde er man synderlig stiftet til at høre et Digt læses op; vælg altsaa heller en Tid, som falder omtrent midtvejs.

86. *Om vasa murrhina* III, 26. *Om Ideen selv* III, 7; IV, 68; X, 49. Af XIV, 113 maa man drage den Formodning, at Vinen fik en behageligere Smag ved at hældes i *vasa murrhina*. — *Om Apollinaris*, som omtales i 87, og som roses i VII, 26, vides intet, uden at han har været en fornem, samt meget videnskabelig Mand. Ronchus (i 7de B.) oversættes af Willmann heel snurrigt ved „Schnardken“ uagtet det, som i I, 5, betyder *censura* eller vel endog *subsannatio*. Med Hensyn paa 8de B. da er det bekjendt, at Makrelen indsvøbtes i en Papirstut, naar den lagdes paa Risten, hvilket formodentlig har givet Schoetgenius, Ramler og Fl. Anledning til at tænke paa den saakaldte *tunica molesta* (X, 25) *pice, resina, bitumine, ceterisque ignium elementis illita*. Naturligviis er de heller ikke *molesta* for Køkken, hvilket Andre mene; thi Køkken kaster

jo Emballagen bort, eller brænder den. Snarere vil jeg forstaae molesta paa samme Maade som *δεινὴ* hos Homer, og lignende Udtryk hos Virgil, saasom *sæva* (*δεινὴ θεὰ*; *sæva dea*; *sæva Tritonis*), idet nemlig Ordets Grundbetydning ikke tages generelt, men specielt. Ligesom Athene er ikke *δεινὴ* og *sæva* mod Alle, men blot i et opgivet og enkelt Tilfælde (nemlig mod Trojanerne) saaledes er molesta (ubehagelig) ikke taget i det Hele, men blot i dette opgivne Tilfælde, nemlig molesta for vedkommende Forfatter. Saaledes bliver Tanken denne: du skal ikke komme til at afgive et Kræmmerhuus for Fisk, Digtets Forfatter til stor Sorg. Ihenseende til det 11te B. da erindre man sig, at man, som en Følge af Bøgernes sammenrullede Form, ikke skrev paa den bageste Side, uden at man enten var saa gridst, at man vilde spare Papiir, eller man (som i Juvenal I, 6) ikke kunde faae Plads nok til det, man vilde udføre. Da saaledes Ryggen af Skriftrullerne var ubestøvet, var det meget naturligt, at man brugte Makulatur i hine Tider ikke blot til Indsyb, men ogsaa til Dvælselse for Drengeborn i Skrivning.

88. Martial danner ofte nye Ord i sine Digte, saasom *ancillariola*, *domicænum* og fl. Et saadant Ord forekommer her, og hedder *infantaria*. — Hvor vanskeligt det 3die B. i 89 maa være, kan man see deraf, at Ramirez med en sjelden Oprigtighed siger: *in tantis tenebris, quam facem accendam, equidem ignoro*, og endnu mere deraf, at Sriver, som ellers er saa rundhændet, naar lette Partier og ubetydelige Ting skulle forklares, tier aldeles stille, og gaaer det forbi, uden at anføre et Ord. Rader er den Eneste, som gjer et vidtløftigt Forsøg paa at oplyse det; men Resultatet bliver dog kun det, at der har været Noget, som Romerne kaldte *libra Septitiana*, men Anledningen til Navnet, maa han bekiende, er ham fremmed (*nominis rationem ignorare fateor*). Hertil kommer, at der varieres mellem Læsemaaderne *scrupula*, *scriptula*, *scripula*, hvorfor Nogle gjøre *scripulum* til en Vægt, Andre til en Mønt. Hvad mig angaaer, da troer jeg, at det har været en maadelig Guldsmed, *Septitianus*, hos hvem man fik stet Sølv for godt Kjøb, og *sex scrupula* blive da to Drachmer. Noget vist og paalideligt er derom ikke at sige, dog sammenligne man VIII, 71, 6.

90. Dette Epigram synes i Mand og Legeme at fjerne sig saa ganske fra Martials sædvanlige Digtemaade, at jeg har troet at burde følge dem, som forkaste det, som uægte. Sriver tager denne Leilighed i Agt til at overfuse Ramirez, fordi han anseer Digtet for ægte; mener, at han er lobet for tidligt fra den Skole, som den lærde *Franciscus Sanctius* stod for, og undskylder ham endelig med den haanlige Uttring: *non cuique datum, habere nasum*. — I 91, 4 er *scheda* ialmindelighed et Blad, eller en Seddel; *summa* maa altsaa her blive *ultima*, *extrema*. Forend jeg slutter Anmærkningerne til denne fjerde Bog, maa jeg tilføie, at Enhver,

som læser vor Digter, og ønsker grundigen at forstaae ham, sikkerligen vil, tilligemed den danske Oversætter, beklage, at Ramirez de Prado ikke har leveret Commentair længer end til denne Bogs Slutning. Vistnok beholder han ikke megen Værdie tilbage, naar man dommer efter Raders og Sriters Ytringer; men Motiverne til disse bittre Domme ligge altfor tydeligt for Dagen til at de kunne mislede Noget. Enhver, som er upartisk, vil nemlig erkjende, at af alle Tre har Ramirez meest Smag og digterisk Sands, og at han i Lærdom staaer høit over Sriver. Men Ulykken er, at Ramirez har i ungdommeligt Lune spøget med Raders ofte pedantiske Forklaringer; og at Rader viser sig ligesaa smagløs, som lærd, vil neppe Noget fragaae, som har gennemgaaet hans voluminøse Commentair. Dog maa man lade Rader, at han holder over sin geistlige Værdighed, og at han behandler sin Modstander saaledes, som en ærværdig Skriftefader sit underordnede Skriftebarn. Men nu Sriver? Han levner ikke Ramirez den mindste Funke af Aand, Lærdom eller rigtig Tact. Og hvorfor? fordi Joseph Scaliger, i et Brev, som vi endnu besidde, hidser Sriver paa ham, da han ikke selv synes at have havt Lyst til at binde an med de Prado. Brevet er ganske mærkeligt for dem, som noiere ville kjende de Martialiske Digtes philologiske Behandling. Jeg har fundet det i en temmelig sjelden Samling, som har til Titel: *Clarissimorum Virorum, Justi Lipsii, Jani Rutgersii, Isaaci Pontani notæ in Martialem. Lugd. Batav. 1619*, hvor Brevet findes Pag. 167, som indeholder et Exempel paa literarische Umtriebe, og forklarer os den fremfusende Maade, paa hvilken Ramirez behandles igjennem hele den Sriveriske Commentair. *Remitto tibi, siger han, Martialis recentem editionem. Pueri Hispani, cujus hypominemata accessere, præclarum ingenium est, et bona indoles, sed quam depravare possit φιλαυτία. Cujus rei non pauca reliquit in hoc commentario vestigia, partim viris magnis insultando, partim locos scriptorum aliorum, ac oportet (!) intorquendo. Quare tuum est, si videtur, indicare strictim omnia, et lectorem incautum admonere, idque cum majore modestia, quam ipse fecit. Nam ut castigationem meret propter juveniles, vel potius, pueriles adsultus, ita propter egregiam indolem ratio ejus habenda. Længere nede i denne besynderlige Instrux siger han: imprimis ubi ipse petulanter Grutero obtrectat, serio monendus est, idque cum cumulo laudum Gruteri potius, quam cum præfracta objurgatione adolescentis. Certe, quod dixi, si luxuriam illam ingenii aut ætas maturior, aut doctorum castigatio coereere poterit, frugem faciet.* Dette Brev er skrevet lidt efter 1607, og 1617 kom endelig Sriters Udgave ud, hvori man seer, at han fuldelig spiller den Recensentrolle, som Joseph Scaliger havde paalagt ham; men hvor dybt staaer ikke den Sriveriske Commentair under de Prado's!

F e m t e B o g.

1. Med Hensyn til den, af Domitian i Alba indstiftede, **Quinquatria-**fest til Minervas Ære, kaldes den her Palladisk, ligesom Digteren ved Trivia figter til Dianæ Aricinæ Lund. Trivia er nemlig det bekjendte Tilnavn, som Diana havde, forsaavidt som hun var præses triviorum, og dyrkedes paa Treveiene eller de alfare Landeveie. Thetis er Havet ialmindelighed. Tansen af andet Vers er: Eller du opholde dig i Antium i Volscernes Land, hvor Fortuna dyrkedes under en dobbelt Form, fortuna faulrix og fortuna sequior (Horaz. Oder I, 35 og Svetons Caligula 57). I disse Gudsinders, Modgangs og Medgangs, Tempel, hvilke under eet kaldtes sorores **Antiatinæ**, uddeelted Drakelsvar; og paa den Grund er det, at Digteren, ved et blasphemisk Smigrerie, lader Domitian lære disse Guddomsøstre, som dog vare deæ, om endogsaa minorum gentium, de Svar, som de skulle give de Raadspørgende. Eftersom Antium laae paa et Forbjerg (ἐπὶ πέτραις ἰδρυμένον), fnylledde Havet saaledes op, at dette kunde ansees, som Strabo kalder det, for et Slags suburbium (εἶναι ὀιονεὶ προάσειόν τι). Eller du er i Cajeta, opkaldt efter Æneas' Amme, Cajeta, eller i Circeji, opkaldt efter Circe, en Datter af Helios og Perse. Uagtet Anxur (B. 6) i tidligere Dage laae paa et Bjerg (impositum late saxis candentibus Anxur. Horaz. Satyr. I, 5, 25. præcipites Anxuris arces. Lucan. III, 84, scopulosi verticis Anxur. Sil. Ital. VIII, 391) saa forlagdes den dog senere ned ved de pomtinske Sumpe ved Udløbet af Ufensfloden. Den kaldes ellers Terracina, og her candidus, formedelst den Kalksteen, som var i Bjergene deromkring. Om den i 10de B. omtalte credulitas Galla hedder det hos Strabo: τὸ σὺμπαν τῶν Γαλάτων ἀπλῆν καὶ ἔκακότηδες.

2. 7. Germanicus behagede det Domitian at kalde sig, efter at han havde overvundet de germaniske Nationer og navnligent Catterne (post duos triumphos, Germanici cognomine adsumto, Septembrem mensem Germanicum transnominavit. Sueton. Domit. 13). Den i det Eftersølgende omtalte puella Cecropia gjøre Nogle til hans egen Gemahlinde; Andre til Tit. Vespasiani Datter, Julia, som Domitian skal have elsket. Da vi imidlertid overalt see, at Keiseren dyrkede Minerva, som sin særdeles udkaarrede Skytsgudinde, hvis Søn han endogsaa vilde ansees for at være, bliver det vel rimeligst, at antage, at puella Cecropia er Athene. I detmindste er denne Fortolkning sikkerlig mere antagelig, end at ville med Raader drømme om den kydske Philomele, Pandions Datter.

3. Degis (Diegis) var den daciske Konge, Decebali, Gesandt, som var kommen til Rom for at slutte Fred og for at udlevere Gidsler. Raader siger meget aabenhjertigt: quæro fratrem, nec reperio. Decebalum putem? proclive est, sed testem desidero. — I 4, 2 kunde man spørge: hvorfor laurus? Fordi, svarer man, Athenæus forsikrer, at den tilintetgjer

eller idetmindste svækker Virkningen af en Ruus. Men ved at eftersee Athenæus' Ord: ἔθος ἦν τοῖς πάλαι, φύλλα δάφνης τραγματίζεσθαι, finder man intet, uden at de Gamle brugte ogsaa at sætte Laurbær frem, som Desert. Snarere har det været Tilfældet, at hun har tygget paa Laurbærblade, ligesom lignende Mennesker hos os bide paa Citron eller Meliker, for at bortfjerne den forraadende anima vini. Ramler, formodentlig efter en ældre Kilde, som jeg ikke kan efterspore, har den pudseerlige Idee, at det sigter til Pythia, som maatte faste tre Dage, ikke tygge andet, end Laurbærblade, og derpaa sætte sig over Parnassets dampende Hul, for at faae de behørigte Convulsioner og sættes i den fornødne Begeistring. — Sertus, som omtales i 5, skal have været Domitians Secretair og bibliothecarius Palatinus. Den i næstsidste Vers omtalte bellum Capitolinum er nok den samme, som af Svetonius (Domit. 1) kaldes bellum Vitellianum, hvilken af bemeldte Historieforfatter berettes saaledes: Da hans Fader Vespasian førte Krig med Vitellius' Partie, fløgtede den unge Domitian med sin Onkel, Sabinus, op paa Capitolium. Men da Fjenderne trængte ind, og Templet geraadede i Brand, skjulte han sig Matten over hos en Opsynsmand ved Templet, og undkom om Morgenens, forklædt, som en Isispræst; slap over Tiberen, og opholdt sig hos en Skolekammerads Moder, indtil den erholdte Seir tillod ham at vise sig. Denne Begivenhed turde muligen være bleven digterisk behandlet af Sertus (thi af Domitian selv er Poemet vel ikke forfattet, uagtet det af Plinius' Fortælle til Naturhistorien er bekjendt, at bemeldte Keiser syntede ogsaa med Digtekunsten) og med Hensyn paa et saadant Digt skulde Complimenten være formet, som i ethvert Tilfælde er saa frygende, at den gjerne kunde være beregnet paa Keiseren selv. Pedro og Marsus omtales af vor Digter, som fortrinlige epigrammatiske Digtere, II, 77.

6. Parthenius (Domitiano a cubiculis, cubiculo præpositus) omtales ofte hos Martial (IV, 45. VIII, 28. XI, 1), ligesom Digteren paa det førstomtalte Sted ogsaa nævner hans Søn, Burrhus. Det i 8de V. omtalte aula sanctorum er vel ikke, hvad Nogle mene, Iararium, Minervæ sacratum, men Keiserens egne Gemakker, eftersom han selv behagede at kalde sig Gud. Med Hensyn paa 10de V. da er det fra Svetonius bekjendt, at Domitian havde store, smukke Dine og en behagelig Beskedenhedsrødme paa sine Kinder. Hvor meget han var sig dette bevidst, ser man hos Svetonius (Domitian. 18), som beretter, at han engang yttrede for Senatet: usque adhuc certe animum meum probastis atque vultum, ligesom bemeldte Forfatter ogsaa omtaler hans „vultus modestus, ruboris plenus“ samt hans „verecundia oris“ hvorfor Martial smigrer ham i næste Digt med at sige, at Rom er nu ligesaa smuk, som Keiserens vultus. Men ligesom hans Ydre efterhaanden forvandlede sig fra Skønhed til Styghed, saaledes forandrede sig ogsaa hans Indre, og han, som

iferstningen havde viist den største Uegennyttighed (Sveton. 13) og rostes af Flere, end den smigrende Martial (B. 11), som en liberal og rundhændet Tyrste, blev tilslutningen umaadelig gjerrig og pengegridsk.

7. Formodentlig sigtes i dette Epigram til det, som Svetonius (Domit. 5) beretter: plurima et amplissima opera, incendiis absunta, restituit, in quis et Capitolium, quod rursus arserat. I første Vers omtales Phoenixfuglen, i hvis Fabel der findes megen Overtroe og meget Fant, som tildeels skriver sig fra Herodot (II, 73) der, vel at mærke, tilstaaer, at han ikke selv har seet den. Man har formodet, at dette selsomme Sagn kom af Ordet *φοῖνιξ*, som tillige betyder en Palme, af hvilken der skal gives en Art, som, naar Træet er raadnet bort, lever atter op ved et nyt Rodskud (Plinius XIII, 9). Andre betragte Phoenixfuglen, som et hieroglyphisk Tegn for at antyde en Periode af 500 Aar, og vist er det, at bemeldte Fugl ansaaes som indviet til Solen, denne tidsbestemmende Guddom. Martial kalder den assyrisk, hvilket vel egentlig skulde være arabisk. „De lemniske Kjeder“ ere noksom bekjendte, forsaavidt som de nemlig antyde den Spøg, som allerede Barden Demodocus besynger i Odysseen, da Vulcan greb Mars i Sengen hos Venus, og hindrede dem fra at flygte ved det kunstigt smedede Næt. „Venus i Fælden“ udgjør et vakkert lille Partie i Ovids Forvandlinger IV, 167—190. Ordet patienter i det 8de B. har skaffet Fortolkerne en heel Deel Ueilighed. Rader gjør sig mægtelig, idet han kaster baade dette og det foregaaende Vers bort, hvorhos han tilføier meget naivt: *detractis ultimis duobus distichis, optime inscribitur: de urbe instaurata.* Om man nu har Tilladelse til at bortkaste fire upaaklagelige Vers, blot for at faae en piquant Overtskrift, ved jeg ikke; men vist er det, at han derved slipper nemt fra patienter. Calderini og Heraldus give Terten, men forbigaae Ordet, som om det var meget let at begribe. Iffun Ruitgers foreslaaer den critiske Smagløshed, at man bør læse sapienter, og tilføier den tilsvarende Forklaring: „gid saasandt Venus maa elske saa snue, at hun ikke lader sig gribe af dig!“ Usandhed et ligesaa galant, som velmeent Dnske for Vulcanus! Gronovius (saaledes i detmindste angivet af Schrevel; thi hverken i Gronovs Hovedcommentair, eller i det senere udfomne Anhang, har jeg kunnet finde det) forklarer det vel bedst som moderate, jævnt; thi stor Forliebelse kunde der neppe finde Sted fra Venus' Side, naar hun sammenlignede sin Gemahl med sin cavaliere servente. Tanken forlanger altsaa jævnt; men dog har jeg troet at burde vederlægge dette, i Kjærlighedsforhold lidt besynderlige, Udtryk ved den mere currente Bencævnelse: o m t.

8. Roscius Othos Loy (a. u. e. 687) er noksom bekjendt, som ansatte 14 Bænke til udelukkende Brug for dem, som havde Riddercensus (sic *libitum vano, qui nos distinxit, Othoni*; siger Juvenal III, 159). Denne

Lov var imidlertid senere bleven overtraadt, indtil Domitian, stikken over sin egen Værdighed (Sveton. Domit. 13) og heller ikke ligegyldig ved Andres, gjentaldte Loven med Strængthed (*Suscepta morum correctione, licentiam theatralem promiscue in equite spectandi inhibuit*, siger Svetonius l. c. 8). Til at overholde Orden i denne Henseende omtaler vor Digter meget ofte en vis Lectius, som synes at have været meget nidkjær i sit Embede. I Anmærkningerne til 6te Epigram anførte jeg, at Domitian behagede at ansee sig selv for Gud, og til yderligere Dplysning saavel af hiint, som af nærværende Digts første Vers vil jeg anføre et classisk Sted hos Svetonius (Domit. 13) hvor han siger: *pari arrogantia cum, procuratorum suorum nomine, formalem dictaret epistolam, sic coepit: Dominus et deus sic fieri jubet. Unde institutum, ut, ne scriptis quidem ac sermone ejusdam, adpellaretur aliter.* Den purpurne Dragt i 11te B. staaer naturligtviis istedetfor den i Purpurdragten iførte Mand. — Symmachus i 9 omtales ofte hos vor Digter, som en af Datidens berømte Læger.

10. 5. Om Pompeji Porticus har Digteren allerede talt i II, 14, 10. Naturligtviis sigter han taus til de nye, af Domitian opbyggede, *ambulacra et porticus*. I det næste Vers mener jeg at Gontius har Ret, naar han forandrer *vilia* til Julia, og gjør Catuli ikke til Genitiv, men til Nominativ, svarende til *senes*. Tanken bliver isaafald den: vore gamle ærlige Spidsborgere (*laudatores temporis acti*) holde dog mere af *basilica Julia*, end af Domitians nyemodens Templer. Andre forklare det saaledes: Endogsaa nu, da Domitian har opbygget det, i den Vitelliske Krig afbrændte, Capitolium, langt smukkere, end det forhen var, roser man dog det Gamle, som Catulus fordem havde indviet. — Mæonides kaldes Homer, enten af Lydien (Mæonien) eller af en lydsk Konge Mæon, som skal have opdraget ham. — Skulde Nogen i 11, 1 troe at finde cacophonisk Anstød, da læse han først Originalens: *Sardonychas, smaragdus, adamantes, jaspidas, uno*, og han vil ikke længere troe at finde større Mislyd i Copien, end der findes i Originalen. Om Digteren Lucius Aurruntius Stella fra Padua see I, 8. Mon der ikke i gemmæ, som staaer i dette Digt, i Form af en Dialogie, skulde ligge en Spydighed og Finte om poetiske faux brillants, der hos en saa riig og mægtig Digter passerede for virkelige Edelstene?

12. Masthlon og Vinus (ikke, som Calderini mener, opdigtede Navne for to hjempesterke Mennesker, som virkelig levede paa den Tid og hedde Athanatus og Fusius) vare virkelige Navne paa tvende af Datidens *θαυματοποιού*. De i sidste Vers omtalte Piger ere formodentlig virkelige romerske Damer, som have foræret den berømte Digter Edelsteensringe. —

13, 6 sigter til den Mængde Trælle, som paa Rom's senere Tider havde

vidst at skaffe sig uhyre Riigdomme, saasom Chryfogouus, Marcisus, Pallas og Fl. — Det følgende Epigram spøger med en Mand, som indtil det Yderste vilde bilde Folk ind, at han var Ridder, og som derfor halvt siddende, halvt staaende (semifultus) strækkede Benene ud i Gangen (via) mellem de enkelte Pladser. Cajsus og Lucius ere to bekjendte Riddere.

16. 5. Fra Macrobius (Saturnalier I. 8) vide vi, at der paa Forum, Sædet for Roms Retspleie, var opreist en Statue, der forestillede Saturnus med Seglen i Haanden. Bugten (sinus) som Togaen slog ved Brystet, brugtes, som bekjendt, i Oldtiden, som en Art Romme. Tanken af B. 14 er: du vil intet give mig? godt; jeg lægger Poesien tilside, og bliver Jurist. Man seer af B. 12 at ogsaa Martial har været blandt dem, som have forklaret Virgils anden Ecloge, som om Digteren selv var den der skildrede Corydon, og at Alexis har været en smuk Dreng, der var bleven ham foræret, og hvem han elskede, som Socrates den smukke Alcibiades. — 17 indeholder et uoversætteligt Spil om Sella, som var saa ahnestolt, at hun vragede endog Riddere, og ikke kunde lide nogen Veiler, uden en Iatielavius o: en bredbrømmet Senator; men som nu, ved tiltagende Alder, har maattet tage tiltakke med en ubetydelig Tiskirkebetjent. Willmann har gjengivet det ved et, idetmindste for mig, uforstaaeligt Spil mellem „Purpurnumsåumung“ og „den Saumenden“.

18. Som bekjendt lignede Saturnalierne, der indfaldt i Decembermaaned, vor Julefest eller Nytaar deri, at Mandfolkene sendte hinanden forskjellige Foræringer, ligesom man den 1ste Marz iagttog det Samme med Hensyn paa Fruentimmerne. Om ligula ere Forklaringerne meget afvigende. Nogle sige, at det har været et Slags kort Sværd, hvilken Benævnelse Grammatikerne udlede af dets Liighed med en Tunge (lingva — lingvula — ligula); Andre forklare Ordet, som et Slags Redskab, der lignede en Stee, og brugtes til at opøse Krydderier, Virak, o. s. v. under hvilken Form den kunde existere som Present (XIV, 120); Andre igjen gjøre ligula til et lille Bæger, eller Maal for flydende Sager.

19, 10. Det besynderlige Udtryk non alienus eqves sigter formodentlig til de ægte (virkelige o: med Riddercensus begavede) Mænd, modsat de titulaire, som blot ved Keiserens Gunst vare optagne i Standen. — 20, 9. Eftersom man vanskeligen vilde have forstaaet Virgo, naar det var oversat ved Pigen, medmindre man vidste, at Virgo var Benævnelsen paa en Kilde, som Agrippa havde ledet fra Prænestinerveien (Plin. histor. natur. XXXI, 25, og Martial VI, 42, 18) har jeg hellere valgt, at gjøre Benævnelsen almindelig, end ved ængstelig Detail at blive utydelig.

21. Er en Spøg med en distrait Rhetor, hvis Tankeløshed ofte giver Digteren Stof til Epigrammer. Nu havde bemeldte Rhetor valgt den Udvei, at skrive Bedkommendes Navne op, og skaffede paa den Maade

sin svage Sukommelse en betydelig Stive. Det følger af sig selv (nemlig fordi Spøgen derved forøges) at man bør læse *Macrum* istedetfor *Marcum*, til Modsetning af *Crassum*.

22, 2. *Esquiliæ (ubi excubias rex Romanus agebat) laa i quinta urbis regio.* Martial boede derimod i *regio septima* ved *Tibur-* *tinerveien (factus in hac ego sum jam regione senex, tilføier jeg fra I,* 109, for at gjøre opmærksom paa, at vi med Sikkerhed kunne tale om *Dig-* *terens Bopæl).* Om *pila* see Anm. til II, 43. 6. Som et vittigt Ind- *fald af en Critiker lægge man forresten Mærke til Farnabii Emendation i* første Vers, der proponerer *metui* istedetfor *merui.* Den gamle *Zeus* *figter til det saakaldte vetus Capitolium, og lige over for Martials Bo-* *pæl laa et Floratempel. 7. mandra (μάνδρα) egentlig Stald eller Fold* *til Dvæg, siden Gyde, snæver Bopæl; her formodentlig lange Rækker af* *Muler, som drage Lastvogne. Andre forklare mandra om ingentia vehi-* *cula, hvilket Rader bifalder.*

23. *Rjolen gjør ikke Manden, og den kostbare Purpurkappe ikke* *Ridderen. Viridis er Græfernes χλωρός (galbeus, galbanus) gulgrøn;* *men hvorfor denne Dragt? Man faaer af Commentatorerne det underlige* *Svar, at det var en color fæmineus, med Tilføiende, at mores galbani* *ere molles, fæminei; men hvad gavner saa den Efterretning? og dog nøies* *Rader med denne Dplysning, idet han med en fortreffelig Naivitet indleder* *dette Drakelsvar med følgende selvbehagelige Uttring: herbarum colores!* *præter coecos, vident omnes, quem colorem poeta designet; herbæ enim* *virides. Saa megen Kundskab, at Græsset er grønt, kunde den gode Jesuit* *have tiltroet sine Læsere. Jeg vilde derimod ønske, at de enkelte Fortolkere, som* *paastaae, at virides er viles et abjectæ vestes, kunde med større Sikker-* *hed bevise denne Paastand; thi isaafald kunde denne Fortolking passe for-* *treffeligt. Før, siger Digteren, gif du i usle Klæder, da ingen Orden hers-* *kede paa Bænkene, og du trængte dig desuagtet heel næsvist ind mellem Rid-* *derne; nu, da du mærker, man passer bedre paa, søger du at eludere Dec-* *anus' og Lectius' Opmærksomhed ved en kostbar Dragt; men det hjælper dig* *dog ikke. — 8. Ecce iterum Crispinus, tænker Læseren, naar han atter* *møder Codrus (ikke, som Domitius behager, Cordus), og paanye maa døie* *den Fortolker = Enfoldighed, at han er en Repræsentant for alle Staadere.* *Kunde da meus slet ikke gjøre dem opmærksomme paa deres Wildfarelse?* *Man seer jo saavel af dette Sted, som af II, 57, at Codrus er en fiin pe-* *titmaitre, som klædte sig brillant, men som dog, ligesaa lidet som nærværende* *Basfus, kunde med al deres udbortes Pragt bringe det til at blive aner-* *kjendte som Riddere.*

24. Formodentlig en ikke ganske tydelig udtalt Spøg med den alt- *for varme Interesse, hvormed Datidens Publikum tog sig af Gladiatorenne,* *blandt hvilke anføres tvende ved Navn, Abdolans og Helius. B. 7. Dver-*

fætteren agter ikke at gjentage eller drøfte den betydelige Mængde Forklaringer, som bydes til dette Vers. Det synes ham nemlig at være meget let at forstaae om en Virtuos, som, uden at have gjort en fuldstændig Gang, som man kalder det, med Sablen har fægtet Modstanderens ud af Haanden. Ligesaa simpelt synes det at være, at locarii ere fattige Folk, som leiede Pladser ved Gladiatorforestillinger. Alligevel tager Boulangier Leiligheden i Agt til i den Anledning at omtale Justus Lipsius med Haan, fordi han troer, at designatores og locarii ere det Samme. Tingen er ikke af Bigtighed, dog synes lictores og designatores at have været aldeles forskjellige fra locarii. Ludia (maaskee Spiren til en ligelydende tydsk og dansk Bencævnelse) forekommer egentlig kun hos Juvenal og Martial om uxor vel amica gladiatoris. De være, ligesom de saakaldte Iudii (Coel. Rhodig. XV. 11. Turneb. Advers. VI, 26) af det Slags, at man med Rette kunde regne dem til homines parum honesti. — Om Retiarii, et Slags Gladiatorer, som fægtede ved Hjælp af et Garn, som de søgte at fæste over Modstanderens Hovede, handler J. Lipsius i Saturn. II. 8, hvor en Ufsbildning af en saadan Kjemper tillige er at finde. Det besynderlige Udtryk languida lagt til cassis i det Følgende maa forstaaes om et Slags Vizier, som de saakaldte Andabatæ (*ἀναβάται*), Fægtere tilhest, trak over sig, og som gjorde dem ligesom blinde. Deraf Andabatarum more pugnare α : som blinde. Det epigrammatiske Pointe skal formodentlig være en Allusion til Hermes Trismegistus α : ter maximus.

25. Beklagelse over, at hæderlige Mænd, oprundne fra ridderlige Forældre, maa jages bort fra de fjorten Bænke, fordi deres Velstand er aftaget, og de nu ikke længer ere i Besiddelse af de 400,000 Sestertier. Vil ingen formuende Mand hjælpe ham? Nei! de sætte deres Penge paa equos ikke paa equites. Den i B. 7 omtalte imber odoratus, (*κρόκος ἰαυόμηνος*) bestod i stærke, især med Safran forsatte, Parfums, som igjennem Rør bleve udsprede over Silskuerne. Fra Theatrene gik fiden denne Mode over til Spisefalene (Plinius XXI, 6. Sveton. Nero. 31). Da bemeldte crocus blev udblødt i Wiin eller Vand, kaldes den af Digterne ofte *liquidus crocus*. — Af det Følgende seer man, at man skjød store Summer sammen, for at opreise Guldstatuer saavel til berømte Hestes, som Rudskes (Scorpus') Næse. Forresten disputere Domitius og Rader, om de skulle helst give Scorpus en Næse af Guld (aureus) eller af Kobber (æneus). Hvorledes skulde nu en saa vigtig Dispute mellem to Critiker gaae af uden Uartighed? Rader bliver endog saa opbragt, at han forlader Scorpus' Næse, for, som han yttreer meget elegant, „*Domitii nasum longiorem Rhinocerotis lectori spectandum proponere*.“ Imidlertid troer bemeldte Rader at gaae den gyldne Middelvei, naar han imellem en Kobber- og en Guld-Næse vælger — en som er forguldt. Vil man imidlertid see et tydeligt Exempel paa, med hvilken Barsomhed man maa bruge flige lærde Commentarer

som Raders, da læse man hans Fortolkning af det næste Epigram, hvor han deraisonnerer saa aldeles, at han lader beta betyde — den Sidste (beta hoc loco non accipio pro secundo, nihil enim nervi carmen haberet (!) sed pro uno ex vulgo togatorum atque adeo (!) postremo).

27. Digtet maa ikke med Farnabius og Andre misforstaaes, som om Salen var til en Ikke-Ridder. Digteren roser just en virkelig fød t Ridder, men som nu er fattig, og vilde blive viist bort af designator. — Subsellia 3: ordines, gradus, ἔδραι ἐν τοῖς θεάτροις.

29. Denne Dvertroe omtaler ogsaa Plinius (XXVIII. 19). Han er overbevist om, at der maa stikke nogen Grund i denne Formening, at man ved at spise Haresteg, blev smuk i syv Dage, eftersom — den er saa udbredt (aliqua debet esse causa in tanta persuasione). — Om Varro i næste Epigram veed man intet, og Rader siger ganske smukt og vel ikke mindre sandt: a Martiale illustratus, vivit hodie, aliena, non sua, Musa redivivus. Man vil altsaa kunne formode, at Complimenten om Sophoclist Mand ikke bør urgeres. Hvorfor calabrist? Neppes fordi han copierede Ennius, en Copie, som paa den Tid vilde finde megen ringe Modtagelighed. Snarere alluderes til Horaz, hvis Hjemstavn var ikke saa ganske afgjort, om hørende til Apulien eller Lucanien, ialfald i Nærheden af Calabrien. — Catullus er vel bedst at forstaae om Mimographen Quintus Lutatius Catullus, om hvis Phasma Juvenal taler (VIII, 186).

31. De her omtalte equilibriste Kunstnere kaldtes Parabolarii eller Parabolani. 8. 3: Tyrene ere bange, at de ved et usikkert Trin skulle hindre Drengene, som sidde paa deres Ryg, i at faae Seiren. — Tanken af sibi i næste Epigram er: han har i levende Live spist Altting op, saa at intet blev efter hans Død tilovers til Enken.

34. Et inderligt, dybtfølt Gravvers, hvortil man ikke saa let vil finde noget Sidesykke hos en nyere Digter. Det gjør mig kun ondt, at det, uagtet al anvendt Umage, ikke vilde lykkes mig, at gjengive den hele, elskelige Naivitet, som gjør Epitaphiet saa indtagende. Hvilken Fromhed, hvilket godmodigt og fortroligt Blik ind i det næste Liv, hvor den samme Moder seer den Lille lege, som om hun endnu var hjemme hos hende selv.

Damals trat kein gräßliches Gerippe
Vor das Bett des Sterbenden. Ein Kuß
Nahm das letzte Leben von der Lippe;
Still und traurig senkt' ein Genius
Seine Fackel. Schöne, lichte Bilder
Scherzten auch um die Nothwendigkeit,
Und das ernste Schicksal blickte milder
Durch den Schleier sanfter Menschlichkeit.

Tøvrigt har man i de ældre Udgaver (saasom endnu i Pariseren fra 1601) adskilt det første Distichon fra de fire næste, og dog alligevel tildeelt Begge

Overskriften: til Erotion, hvilken Urigtighed Rader med Rette paataler og retter. Patroni (i 7de B.) betyder formodentlig alle hendes Slægtninge, som vare gaaede forud, og som nu med Glæde toge imod hende. I ethvert Tilfælde erindre man sig, at det er Moderen, som taler, hvilket Scriver kalder en hallucinatio & merum somnium; jeg gad dog vidst, hvem det ellers skulde være. Læsemaaderne paulula og pallida fortjene neppe at staae sig mod parvula.

35. Da den her udpegede Virtuos er en Græker, bliver Læsemaaden Patrensibus (Patra i Achaja, strax ved Corinth, hvorhen Augustus havde bragt en Colonie) at foretrække for den ældre Læsemaade patruelibus. Nøglen gjøre Nogle til et ubedrageligt Kjendetegn paa, at han var Slave; jeg skulde dog snarere troe, at det har været en Hovednogle, eller Dirik, som har lært de Omstaaende, at han var en almindelig Tyr. Baade Lipsius og Rader følge det Første, men jeg veed dog ikke om der findes loca probantia nok til at antage Nøgler, som et umiskjendeligt Tegn paa en Oldtidslave, idetmindste vide disse lærde Duumviri intet at anføre. Andre lade Nøglen være et Tegn paa, at han var fattig, havde ingen Slaver og maatte selv bære Gadedørsnøglen. 36. Skulde denne quidam ikke være Faustinus selv? Epigrammets Pointe vilde idetmindste vinde derved.

37 B. 2. see II. 43. 3. Uagtet Schrevel benægter det, indseer jeg ikke rettere, end at Rader med fuldkommen Grund lader den bekjendte Lucrinersee i Campanien staae her med Hensyn paa dens udmærkede Dsters, idetmindste tyder delicatior kun didhen. Lapilli Erythræi turde vel snarest være at finde i den persiske Havbugt. Boetici 3: Hispani. At blonde Haar vare i den høieste Priis i Oldtiden, og navnlig hos de mørkhaarede Italiener, er noksom bekjendt. Hvad disse nu ikke formaade at opnaae ved Natur — nemlig at skaffe sig især Germanernes lysgule Haar (nodi) — det forsøgte de ved Kunst, og navnlig beretter Lampridius om Keiser Commodus, at han brugte fiint Guldstøv (nitela 3: aurea ramenta) til at strøe i Haaret. Paa denne Maade falde de mange andre Forklaringer bort, som man har pinet ud af dette Ord, isærdeleshed Salmastii om Egernet (sciurus, δειδοσοβάρης). — Pæstum (nu Pesti) i Lucanien omtales ofte af Martial, (især XII, 31), som mærkelig formedelst fine Roser, hvilke efter hans Beretning florerede der i Byen togange om Haret (biferum Pæstum) i Maji og September.

38. En Spøg med to Brødre, som i Alt eiede 400,000 Sestertier, og af hvilke altsaa blot den Ene kunde ansees som virkelig Ridder. Sidde to paa een Plads paa de 14 Bænke, gif ikke an; de maatte altsaa helst spille Castor og Pollux, og den ene være ridderlig død, medens den Anden levede paa Bænkene. Udtrykket Συνα μέριξεν svarer omtrent til vort danske Ordsprog: det slog til som til Skrædderens Barselgilde, hvor man spiste Barnet med, og bruges altsaa om Noget, som er saa yderligt taget, at man ikke godt kan komme

det nærmere. Et vittigt Indfald — men heller ikke mere — er *Petiti Emendation* $\sigma\upsilon\ \kappa\prime\ \epsilon\mu\epsilon\ \acute{\omicron}\ \acute{\iota}\xi\epsilon\ c:$ tu fac me quoque sedere. Hvorfor da ikke mere, end vittigt? Fordi hiin, ved at *secare quadringenta*, dog ikke kom til at sidde, da isaafald Ingen af dem var berettiget. Bedre spiller Digteren selv i det 6te B. naar han siger: var din Broder ikke en *Pollux* $\omega:$ en Klopfægter mod dine Rettigheder, da var du en ægte *Castor* $\omega:$ en ægte Ridder (Rytter). Hvorfor (i 8de B.) *Soloecismus*? $\iota\omega$; fordi man ikke kan sige *unus sedetis*.

39. En Spøg saavel over de uforkammede Urvejægere (*hæredipetæ*) som over de ligesaa uforkammede bedagede Mennesker, der lode sig mædste af hine, uagtet de øiensynligen maatte erkjende bemeldte Herrers Bindsyge. *Conchis* (ikke *conche*, a) er et Slags simple Bønner, som kogtes med Bælgerne paa. XIII, 7. Altsaa: selv om jeg sendte dig *Vertesuppe* saa tidt, som Du forsegler dit Testamente, blev jeg en *Staader* (*Trus* $\omega:$ *Ur-næus*, en bekjendt doven Tigger i *Odysseens* 18de Sang), end sige, naar jeg skulde sende dig *Rager*.

40. *Venus*, stødt over, at du studerer de strængere Videnskaber (*colis Minervam*) har hævnnet sig, ved at lade dit *Malerie* blive mislykket; en høflig Maade, at nedrive et slet *Malerie*. — § 41 findes en Spøg med en *homo eviratus*, der var saa langt fra, at være værdig til *equitum* Bænke, at han ikke engang hørte til *maritorum* Plads. Digtet maatte udelades.

42. *Dispensator* $\omega:$ *οἰκέτης*, $\acute{\omicron}\varsigma\ \epsilonἰ\omega\theta\epsilon\nu\ \epsilon\kappa\delta\acute{\alpha}\lambda\epsilon\iota\nu\ \tau\acute{\alpha}\ \delta\epsilon\sigma\pi\omicron\tau\iota\kappa\acute{\alpha}\ \chi\rho\acute{\eta}\mu\alpha\tau\alpha$. — Det 48de Epigram udelades af *Rader*, og da det, om endogsaa mindre lascivt end andre *Martialiske* Smaadigte, dog altid dreier sig om mindre rene Forhold, har jeg troet at burde efterligne ham. Her sigtes forresten til en Elskling, som havde lovet at opoffre sit smukke Haar, naar den elskende Herre blev *primipilus*. Ønsket blev opfyldt, altsaa maatte Løftet, uagtet Elskeren vilde det nødigen, blive fuldbyrdet. — § 49 findes en underlig Spøg med en skaldet Mand, ihenseende til hvilken den Skaldede gjerne kunde raillere til Gjengjæld over den stærblinde Digter. Hvorledes vil man med et eneste Ord kunne gjengive *calva* (die Glæse)? Jeg veed det ikke, og beder, at Læseren vil tage tiltakke med det offererede Surrogat. *Panaria* er formodentlig, hvad *Persius* kalder *Artocreas*, en Kjød- og Brød-Fordeling (*visceratio*), hvilket *Svetonius* (*Domit. c. 4*) omtaler, som anstillet saavel af *Domitian*, som af *Caligula* og Flere. *Julius Cæsar*, som var lidt mere spendabel, adjecit *epulum* til en saadan *visceratio*. Denne Uddeling synes at have fundet Sted i *Saturnalfesten*. Forresten er *panaria* saavel det Sted, hvor Brød blive gjemte, som Brødet selv, og endelig en Brødkurv. *Geryon*, med tre Hoveder, eller tre Kroppe, var en bekjendt Konge i *Spanien* (formodentlig Fader til tre tappre Sønner), som *Hercules* skilte ved nogle udmærkede Dyne. Da nu *Martius Philippus*,

Stedfader til Augustus, havde idetmindste restaureret et Tempel til Hercules og Muserne (thi ogsaa Hercules er en Musagetes) er det rimeligt, at Hercules har der været afbildet, som let kunde tage Feil af bemældte *τρικέφαλος* eller *τρικάρηνος*.

51. Talen er naturligtviis ikke om en *ἀλαζόνα*, en opblæst Herre, som aldrig gad hilse, naar Andre viste ham bemældte Høflighed, hvilken uheldige Forklaring Domitius byder, idet han endog mener, at her sigtes til den Pontilianus, som bliver omtalt i det 66de Epigram. Snarere spottes her med en grunduvidende caussidicus, som tillige havde et saa maadeligt Foredrag, at han ikke engang kunde udtale et ave, uden paa en latterlig Maade. Notarius α : *σημειογράφος*, ligesom notare udtrykker *σημειογραφεῖν*, *ταχυγραφεῖν*. Om disse Hurtigskrivere see XIV, 208. Seneca Epistl. 91. Auson. Epigr. 137. Hvem Cato og Tullius ere, springer strax i Dinene; men hvo er Brutus? rimeligtviis Cæsars Morder, eftersom Plutarch beretter om ham, at han, selv kort før sit vigtige Hovedslag, hengav sig til Læsning. Tanken i 53 er: dine uheldige Digte skulde du enten drukne eller brænde.

56. 6. Nogle læse Rutilium, Andre Lucilium, og de bedste Codices Tutilium. Sagen bliver altid uvis; men ihvad han ogsaa har heddet, maa han have været en berømt Litteratus, samt tillige en, ved Formue uafhængigt levende, Mand. — Hvor høit Herolderne vare anseete paa Martials Tider, see man af VI. 8, og, eftersom Domitianus opbyggede og istandsatte saa talrige Templer samt offentlige Bygninger, er det begribeligt, at Architecterne maatte ligeledes staae sig vel. (IX, 4). Hvorfor en Architect ellers skal være en tykhoved Person, maa Martial vide.

57. Scriber har sikkerlig uret, og spolerer Epigrammet, ved at forandre Vulgatens *meum* til *tuum*. Hvorfor skulde Martial vel kalde Cinna's Træl Herre? Lad ogsaa Seneca (Epist. 3) berette, at Romerne kaldte dem, hvis Navn de ikke kunde komme hurtigen paa, *dominus*, det var dog ingen Maneer, at titulere en Slave saaledes. Nei! det er sin egen Slave han kalder Herr', ligesom vi ofte i Lystpil og Farcer høre en Herre kalde sin Tjener, sans *rancune*, Hr. Slynge!

60. 5. En naiv Grund, hvori der dog gjerne kan have været nogen Sandhed, angiver Digteren til dette Menneskes evige Bjeffen, nemlig: selv som en Usling (*qualiscunque*) at blive nævnet af Digteren, og derved erlange idetmindste en Herostratisk Navnkundighed.

61. 5. Hvorledes de saakaldte Smaaherrer lagde Bind paa *crura depilata*, eller *vulsa* α : glatte og med Pimpsteen vel afstrabede Been, have vi seet i II, 29, 6. Hvilken Smagløshed er det dog ikke af den gamle Domitius, samt af Schrevelius, at vise Læseren til Juvenal IX, 25, naar man ønsker at kjende *Ufidius*. Juvenal taler om en *moechus notissimus*, og det

kunde dog neppe falde den gamle Mathue Marianus ind, at anerkjende ham i denne Dvalitet. Man seer jo nok, at Misforstaaelsen gaaer saa vidt, at de lade Martial være den talende Person, uagtet det er aldeles iøinefaldende, at det er den ærlige Sanrei, som expectorerer sig. Skal her endelig tænkes paa nogen reel eksisterende Nufidius, saa vælge man dog Nufidius Puscus, som fra scriba avancerede til Prætor. Men hvorfor overhovedet ængste sig med Navne, som kunne være pseudonyme, eller, om ogsaa virkelige, dog ligge uden for vort Bekjendtskab, forsaavidt vore Efterretninger strække sig? — Latinus kjende vi fra II, 72, eller, da hiint Epigram er lidt obscøent og derfor udeladt, fra I, 5 og IX, 29, som en berømt, og af Domitianus meget yndet, Mimus. Dennes Tjener Panniculus, et Slags Pierot, fulgte gjerne i Hælene efter ham, men fik, paa Grund af sin Dumhed, et betydeligt Antal Drefigener. III, 86.

62. 4. Dette Vers forklares vel bedst af den Omstændighed, at paa arena raabte de Seirende: tolle digitum, (*αἶρε τὸν δάκτυλον*) til den, som havde maattet give tabt, for at han ved dette Tegns kunde vise Tilskuerne, at han bekjendte sit Tab; altsaa her et lunefuldt Udtryk om Neublerne, som ved deres Uffældighed tilstode, at de vare ramponerede ved de idelige Besøg. Fascia og restis betyder hos Digteren sikkerlig det Samme.

63. Den epigrammatiske Braad kommer ikke ret tilsyne, og det er en slem Feil ved et Epigram. Vægten skal lægges paa *s a a s a n d t*. Saasandt som du mener det (men dette var just det, han ikke meente) hjælpe dig Guderne; nei hellere dig, svarer Martial; altsaa = hjælpe dig ikke; thi var det Første Usandhed, maatte det Andet være Sant, naar det bygger paa denne Forudsætning.

64. Is og Snee bleve omhyggeligen bevarede paa dertil passelige Steder, for at bruges i Sommerens Hede, da Romernes ingeniosa sitis havde lært dem ikke blot at drikke aqua nivata, men ogsaa potare glaciem. (Plinius XIX, 4. Martial XIV, 117 og Senecas Epistl. 19). Frigidior Geticis petitur decocta pruinis, siger Juvenal, med Hensyn paa det Samme. — Nimio 3: multo; nimis, *ἄγαν, πάυυ, σφόδρα*. — Man brugte baade coronæ pactiles og coronæ sutiles, hvis man ikke vil, som Andre mene, ansee dem for identiske. Plin. XXI, 3. — Ved Mausolea forstaaes Mausoleum Augusti, som var opbygget til Efterligning af Artemisia's bekjendte Mausoleum (de Spectac. I, 5. II, 59). Dii er naturligtvis reges.

65. Et af de sædvanlige frybende Smigerdigte til Domitian, som skal antyde, at, hvad man seer paa hans arena, overgaaer Alt, hvad Fortiden, selv den mythiske, har kunnet frembringe. Et lignende Digt findes i liber spectaculorum, 27. Forresten maa man for Alt ing ikke misforstaae Digteren, som om Domitian i egen Person fældte slige Udyr; nei, Alt hvad en berømt, og af Keiseren meget yndet, Dyrefægter Carpophorus (lib. spect.

15, 23, 27) udførte, skriver han paa Domitians Regning. — Det Grymanthiske Wildsvin og den nemeiske Løve ere bekjendte Udyr, som spille en betydelig Rolle i de 12 Hercules-Arbejder. Ligeledes var Antæus, Søn af Neptunus og Terra, bekjendt i Libyen, som den, der udfækkede alle Fremmede til Kamp, men fældtes, ligesom Gryn, en bekjendt siciliansk Havfægter, af Hercules. (castigatus, altsaa victus, revset). Ceroma var en Blanding af Olie, fin Aske og Bø, som Athleterne brugte til at gnide sig med. Cacus boede paa Albanerbjerget, og stræbte lumskelig at skille Hercules ved nogle kostbare Køer, som han trak baglænds (non rectas) ind i sin Hule, for at undgaae at blive opdaget. Dette skeete dog alligevel, og han maatte nu bøde med Livet; hvilken Begivenhed findes ofte behandlet af Digtere, som Virgil i *Æn.* VIII, 193; jfr. Livius I, 7 og Flere. Hvorfor viser hver Dag et større Mirakel just om Morgenen? Paa den Tid fægtedes nemlig mod Dyr af de saakaldte Bestiarii; efter Middag saae man mere sædvanligt Gladiatører (Seneca. epist. 7). Geryon, Konge i Spanien, var ligesaa bekjendt for sin Legemskraft, som formedelst sine kostbare, af Hercules bortførte, Dyre. Han kaldes her en iberisk (spansk) Hyrde, og den, som turde træde i Kamp mod et saadant Kraftdyr, er Keiserens athletiske Repræsentant, Carpophorus. Blandt Hercules' mange Arbejder var ogsaa det, at fælde den thessaliske Slange (hydra Lernæa) hvis Hoveder altid skjede ud paa nye (deraf numeretur, propter capita innumerabilia); men selv dette Udyr kunde neppe maale sig med Nilens Crocodiler, som Keiseren ogsaa lod Folket see paa de offentlige Skuepladse.

67. Atthides, med Hensyn paa at Svalen, før den blev forvandlet, var Procne, en Datter af den attiske Konge Pandion, der sønderrev sin egen Søn Itys, for at straffe den troløse Egtemage, Thracerkongen Tereus, der havde forført hendes Søster Philomele.

68. En grov Misforstaaelse af samtlige Commentatører finder jeg det at være, naar de forstaae dette Epigram, der indeholder en nydelig Compliment til en smuk Blondine, som et bidst Udfald paa en Skjoge, der farvede sit Haar, for at faae det lyst. — Med Hensyn paa 69, da have vi allerede i III, 66 seet Digteren ivre saavel mod den ægyptiske Gilding, Pothini, Mord paa Pompejus, som mod Antonii lignende Attentat paa Cicero. Tabula er Proscriptionslisten, paa hvilken bleve satte trehundrede alene af Senatorstanden og henved to tusinde af Ridderne. — Miles er Popilius Lenas, og Belønningen skal have været tohundrede og halvtredstusinde tusinde attiske Drachmer, hvilken Møntsort var liig i Værdie med en Romersk Denarius.

70. Kunststykket bestod egentlig deri, at han kunde sætte saa uhyre Skatte overstyr, uden at sidde tilbords, og dog ved Fraadserie. Sellaria var af de fletteste Ripper, hvor Gjesterne ikke laae tilbords, men sedebant, og hvor kun den laveste Pøbel satte Penge overstyr. Dertil sigter formodent-

lig ogsaa det synderlige Udtryk *infusum*, som antyder det underforstaaede Modsetningsord *effudit*. Han havde altsaa ikke nydt noget *coena recta*, men ved blotte *jentaculis*, *prandiolis*, *postcæniis*, fort sagt ved blot Slikkerie (vi vilde sige, ved blot Conditorbeføg) faaet Bugt med sine Penge.

71. *Trebula* var en Landsbye i det sabiniske District, som, ved at ligge noget høit, og tillige være omringet af Kilder, afgav en Kjølighed, som kunde anbefale den til et Sommeropholdssted, der maatte staae høit end: ogsaa over det yndede *Tibur* (*Tivoli*). *Trebula* maa ikke forblendes med Floden *Trebia*. Hundedagenes Hede antydes ved *menses Caneri* og ved *Leo Cleonæus* : ved den Tid, da Solen gaaer ind i Krebsens og Løvens Tegn. Da *Nemæa* og *Cleonæ* vare i Nærheden af hinanden, staaer den *Cleonæiske* og *nemæiske* Løve istedetfor den til Himmeltegn optagne Løve. — *Colif* : en af *Volus* udsendt kjølig Sydvind. — Ideen i 73 udføres kortere, og derfor bedre, i VII, 3.

74. *Cnejus Pompejus*, den ældste af Sønerne, faldt i Europa, overvundet af *Cæsar* ved *Munda* i Spanien. *Sextus*, den yngre Søn, blev dræbt i Milet (altsaa i Asien) af Antonianske Soldater, og Faderen selv, som bekjendt, paa snigmorderisk Viis i Africa. Sandhed et dybtfølt Epigram, i hvilket Tanken er stor (erhaben) som dets Gjenstand.

75. Var hiint et stolt, er dette sikkerlig et vittigt, Epigram. *Domitian* havde nemlig fornyet *Lex Julia de adulteriis*, og *Quinctus* var derfor nødt til at ægte sin Maitresse, i hvilken Anledning han faaer den bitter søde Gratulations=Condulation af Digteren.

76. Om denne *Mithridates'* Dvælse, see *Plin. hist. natur. XXV, 2, 9*. *Aulus Gellius noct. attic. XVI, 16*.

77. Eftersom Digteren selv kalder Uttringen vittig, maa man endelig vise dem bort, som ville læse *auriculâ*, blandt hvilke *Domitius* bør regnes; thi det er ganske ikke vittigt, at sige om en opblæst Person, som ikke vil høre Andre, men stedse tale selv, at han bærer *Olie* i Dret. Læser man derimod *auriculam*, bliver Ideen ganske god om en Hykler, som smører (*delinit*) sin smigrede Gjenstands Dret med den smidigtgjørende *Olie*. Vil man forresten have nogle andre, skjøndt sikkerligen langt mindre gode, Forklaringer, da kan man finde dem hos *Rader*. — Uagtet næste Epigram indeholder Beskrivelsen over et simpelt Huusliv, som indtager ved sin naive Simpelt, ville dog Steder, som 26—29, hvilke dog ikke kunne udrydes af den hele Sammenhæng, være nok til at hindre en Oversætter paa vor Tid, at gjengive dem. *Willmann* meddeler baade disse Linier og det hele Epigram; men jeg troer med Uret.

79. Han lod nemlig, som om han var heed, for at faae Leilighed til at vise sine *syntheses*, om hvilke II, 46. 4.

80. Man kjender igrunden ligesaa lidet til *Secundus*, som til *Serius*, dog var det let, at formode, at man vilde gjøre den Første til *Pli-*

nus den Yngre. En Secundus omtales ogsaa i I, 3. 7. Tanken af de sidste fire Vers er denne: bliver Digtet rettet af Eder, da vil det ikke for-
gaae og ikke see Sisyphus i Orcus vælte sin Steen, som altid ruller ned
igjen (inquieta). Underligt synes det ellers, at B o g e n siges at skulle
slippe for Underverdenen, og dog ligger den sarcastiske Idee neppe til Grund,
at al Jorderigs Maculatur gaaer ned til Underverdenen, for at bruges til
at gjøre Ild med.

82. Skulde dette Epigram ikke være understuftet? Pointet viser det
hen til samme vittige Klasse, som Prams: Hr. Skribler! gid du faae en
Skam, see! der er nok et Epigram. Den metriske Fordeling i det sidste
Vers synes ogsaa at tyde paa noget ikke Martialisk, eller idetmindste paa
noget Martialisk, som er mindre heldigt.

84. I Saturnaltiden, Romernes Juul, havde Børnene Tilladelse til at
lege med Nødder, de Borne at spille Bretspil i en rigeligere Maade, end
sædvanligt. Da Bretspil imidlertid snart blev Hazardspil, passede Ediz-
lerne nøie paa at gribe Enhver paa Spillehusene, som efter den lovbestemte
Tid vilde forlænge Saturnalerne, og da var det som oftest det raslende Bæ-
ger med dets Tærninger (fritillus) som ledede Dyrigheden paa Sporet i
disse affides (arcana) Ripper. Ligesom Romerne stjenkede Mandfolk Pre-
senter i Saturnalerne, saaledes fik Fruentimmerne lignende den første Marz,
hvilken Dag Juvenal derfor kalder de qvindelige Calendæ. Sa Macrobius
(Saturnal. I, 12) beretter, at Fruentimmerne bemeldte Dag opvartede Sla-
verne, ligesom Herrerne (idetmindste tildeels) gjorde det Samme paa Sa-
turnalfesten.

S j e t t e B o g.

3. Sigter maaskee til det Barn, som Domitians Kone, Domitia,
fødte, men hvilket senere døde i en tidlig Alder. Promissum oplyses af
Virgil's: Julius a magno demissum nomen Julo. Han lader Julia, en
Datter af Titus, spille Parcens Rolle; at hendes Traad er af Guld, behø-
ver man vel ikke saa meget at ulede fra Etruscernes Religionslære, som
snarere af det sædvanlige pragtfuldere Brug af Guld hos fornemme Perso-
ner. Forresten vide vi af Historien, at, uagtet Domitian afflog den, han
til Kone tilbødte, Julia, fordi han var gift med Domitia, blev han dog
uafsladelig ved at elske hende. Hun blev endog svanger ved ham; men, som
vi see af Svetonius (Domit. 22) og Plinius den Yngre (IV, 12. 6) tvang
han hende til at fordrive Fosteret, hvilket blev hendes Død. Just denne
Omstændighed modbevise deres Mening, som lade Julia selv være Moder
til det omtalte Barn; thi Domitian ønskede vel neppe at dette fatale Svæn-
gerskab skulde omtales, hvilket han saa grusomt havde forstyrret. Phryxus

og Helles Tour paa Guldvædderen fra Boeotien til Colchis, er noksom bekendt. I næste Digt erindre man sig, at Domitian fornyede lex Julia de Adulteriis. (Svetonii Domit. 7, 8). Hans mange Triumpher ere over Dacer, Gatter og Sarmater. (II, 2. V, 19.)

6. Uagtet der ialmindelighed ikke vare flere, end trende talende Personer paa eengang paa Scenen, var der dog tidt en πρόσωπον κωφόν tilstede. Spydheden gaacr altsaa ud over den skuespillerkjere Paulla, som værdigede selve Statisterne sin Naade. Den i 7 omtalte lex Julia blev givet, ikke som Nogle mene, af Julius Cæsar, men af C. J. C. Octavianus Augustus. Skulde bemeldte Thelesina forekomme Læseren, at skille sig vel tidt ved sine Mænd, da vil jeg gjerne indrømme, at 10 Mænd i 30 Dage er noget skivt, og maa skrives paa licentia poetica's Regning, men jeg bør dog ogsaa tilføie, at den alvorlige Seneca (de ben. III, 16) anfører om de idelige Skilsmisser, som fandt Sted i Rom, at Konerne regnede ikke, som Andre, Karene efter den eller den Consul, men efter de eller de Egtemænd, som de havde skilt sig ved; ikke at tale om Tertullian, som siger: repudium jam votum est, et quasi matrimonii fructus.

8. Man seer altsaa, at Dyræberne (præcones), fordum en meget ringe anseet Klasse Mennesker, nu vidste at skaffe sig Penge. For en Dyræber er Navnet Eulogus meget passende. — Spøgen i 9 dreier sig om Dilogien af suscitatus: vække en op af Sovne (han lod nemlig som han sov, da Betjenten nærmede sig) og jage en bort fra en Plads.

10 indeholder en vittig Naade, at purre Domitian for en Gave. Af Svetonius (Domit. 5) sees, at bemeldte Keiser saavel opbyggede mange nye Templer, saasom til Jupiter Custos og Jupiter Conservator, som restaurerede en Mængde gamle. I B. 4 maa man formodentlig læse pudet o: det er ogsaa en Skam, at bede Zeus (o: Domitian) om saa lidet. Dacerne sigter til den i V, 3 omtalte daciske Konge Decebalus, som havde bedet om Fred ved sin Broder Degis, og ved ham faaet Tilladelse til at beholde sit Fødelands Love, samt Diadem og Kongemagt. — Hans Gang til Capitolium sigter til hans Triumpher, som han nød tvende Gange. Hvorfor svarer just Pallas? Fordi vi have seet (V, 2 og Sveton. Domit. 4) at han især dyrkede Minerva, som hvis Søn han endog gjerne vilde have, at man skulde ansee ham. At hun lægger Gorgonshjoldet, er enten et Tegns paa hendes Mildhed, eller sigter til, at Domitian satte hendes Statue paa Capitolium, uden nogen Egide, hvilken Herren havde selv behov; saaledes som Digteren smigrende siger i XIV, 179.

11. Ved Venner seer man at Digteren isærdeleshed forstaaer Forholdet imellem Patron og Client, skjøndt man i dette, paa den ene Side bydende, paa den anden Side afhængige, Forhold ikke let kunde vente sig noget Drestes- eller Pylades-Benskab. Alligevel klager Digteren meget ofte, og meget bittert derover, hvilket vi allerede have seet i II, 43. III, 60,

sammenlignet med Juvenal V, 24. og Plin. epist. II, 6. — Peloris er et Slags Osters eller Musling, hvis Navn man udleder fra det siciliske Fjerg Pelorum, skjøndt Andre — hvilket turde være rigtigere — forklare Navnet af πελώριος, fordi de vare overordentlig store, men ogsaa derfor meget grovere. Plin. histor. natur. XXXII, 11 og Cælius Rhodiginus II, 12. Cadmi Fader Agenor var, som bekjendt, Konge i Syrus. Den saakaldte sagum gallicum (ogsaa hispanicum) var πάχυσ, pingvis, af temmelig grov uld. Παχειὰ ἐσθῆτες ere Svetons (August. 82) pingves togæ. Scriver har en besynderlig Lyst til at ønske panis bort i det tredje Vers. Certe panis ferri non potest, siger han, uden at man indseer nogen Anledning, og proponerer i Brødets Sted et Slags Fisk, som kaldes rhombus, hvilken Ret han uden videre kræver paa Bordet, efter som — Persius ogsaa forener rhombus med turdus i den 6te Satyres 23de Vers.

12. Grunden, hvorfor hun ikke sværger Meeneed, har han allerede nævnet i et andet Epigram (II, 20), hvor han siger: „hvad dine Penge har kjøbt, kalder du billigen dit.“ Man maa nemlig lægge Vægt paa suos.

13. I denne Julia, en Datter af Titus og Marcia Furvilla (Sveton. Domit. 22) var Domitian saa indtaget, at han lod hendes Statue opreise med Kjerlighedsbeltet i Haanden, for derved at vise, at han var ligesaa flaaet i hende, som (i Iliadens 14de Sang) Zeus i Juno, efterat hun har faaet Aphrodites Belte. — Lygduus staaer istedetfor den fra Taurus erholdte hvide Steen, i hvilken Henseende ogsaa Paros er bekjendt. Plin. XXXVIII, 8. — Nogle læse liquor ∴ den Saft, og Friskhed, som skulde antyde, at Billedet var levende. Jeg læser hellere decor, som synes at være mindre søgt. Venus Acidalia har sit Navn af den acidaliske Kilde ved Orchomenus i Boeotien, i hvis Bølger hun og Gratierne meentes at bade sig. — Det 14de Digt indeholder en meget rigtig psykologisk Bemærkning; thi menneskelig Forsængelighed vilde neppe tillade Laberius, dersom han virkelig evnede at gjøre det, hvoraf han pralede, at sætte sit Lys under en Skjæppe.

15. Phaethontea figter til den Omstændighed, at Phaethons Søstre (Heliaderne) bleve af Sorg forvandlede til Poppeltræer, dengang hans Rjæretour tog den bekjendte sørgelige Ende.

16. At dette Epigram til Priapus bliver udeladt, vil allerede Indskriften kunne angive tilstrækkelig Grund til. Det næste hører til den Klasse af Epigrammer, som ere uoversættelige, fordi de dreie sig om Ordspil, og jeg har een gang for alle yttret, at Hensigten af at oversætte saavel denne, som andre Forfatteres Digte, kan umulig være den, at Oversætteren skal give noget af sit Eget, naar han enten ikke kan, eller ikke vil meddele Originalens Idee. Heller altsaa end varierer, naar man ikke kan gjengive Thema'et, har jeg saavel her, som paa flere lignende Steder, udeladt det smjindtlige Partic.

Med danske Ord var det jo vistnok baade muligt, og neppe vanskeligt at gjøre samme Kunststykke, som Willmann; men jeg har dog hellere villet meddele hans tydske Forsøg, end efterligne det. Forsøget hedder:

Nennen heisset sich Cinnamus nun Cinna.
 Wie? ist Cinna hier nicht ein Barbarismus?
 Wenn du Diebeler früher warst benamset,
 Mußt' auf ähnlicher Art du Dieb nun heißen.

18. Hvem er Saloninus? uvist. Altsaa kan man ikke bestemme, om Priscus er en Søn eller Fader. Domitius forsikrer uden videre det Sidste; jeg skulde snarere troe, at det Første er Tilfældet. Epigrammet faaer nemlig først da den behørig Pointe, naar det hedder: Faderen er død; men han efterlod en vakker Søn, Priscus, og lever altsaa, uagtet død, i denne Søn, som var ham *vita carior ipsa*.

20. 4. Tanken er: saaledes komme vi begge ud af en piinlig Forfatning, du af din Angst, og jeg af min urolige Venten.

21. Et Epithalamium i epigrammatisk Form. Digteren Stella er endelig bleven gift med sin kjære Violantilla (=: Santhis, af *ἴov* en Viol). Advarselen sigter altsaa til Stella (Damernes Yndling, som vi saae af de mange Ringe, han bar paa sine Fingre), at han ei skal blive den smukke Kone utroe, som han endelig har faaet ved Aphrodites Hjelp. Da denne Advarsel ogsaa kunde udvides til den smukke Avgifte, frembringer denne Combination Epigrammets Pointe, idet Poeten ønsker, at denne Troskab maa være gjensidig, for at ingen af Parterne skal faae Grund til at klage. Den, i fjerde Vers omtalte, Buk er altsaa ikke, som Fortolkerne sige: *amoris peccatum et zelotypiæ*, men den unge Mand's Gang til at dyrke fremmede Guder. Hvormed har hun banket Ures, naar han gik udenom? med sin Cestus, hvis miraculøse Virkning, ikke som blot Prygleinstrument, vi have seet i Iliadens fjortende Sang, og nylig hos vor egen Digter i denne Bogs 13de Digt. — Det 22de Digt indeholder en Variation paa det samme Thema som i 4 og 7.

24. I de fem Saturnaldage lagde Senatorer og Riddere den ærværdige Toga (XIV, 141) og iførte sig synthesis, som et Tegn paa den Enstighed, den Spisen og Drikken, som de nu vilde berede sig til. Digteren betragter det derfor som en reen Overgivenhed (*lascivia*), som en Maskedragt, eller Carnevalsideoe, at gaae i Alvorsdragt, naar selv de Alvorligste iførte sig Glædens Uniform. Men Tingen var, at Charistianus var fattig, og havde kun den eneste Dragt, sin Toga. Digterens ufjerlige Spot stadfæster altsaa Theognis' Ord (630, 31):

Ene den Rige man holder i Agt; den Fattige haanes;
 Ikkun i saadanne Ting tænke vi Mennesker eens.

25. Marcellinus har gjort Krigstjeneste i Dacien (som man seer af IX, 46) hvilket Land han betegner, ligesom Germanien (IV, 11), ved dets Be-

liggenhed mod Nord, sigtende til den store Bjørn, eller Callisto, en Datter af Lycaon, fra Parrhasia, en Bye i Arcadien. Tanken af sidste Vers er: du er for god til at lade dig slaae ihjel som vild Kriger, da du kan tjene dit Fødeland til Hæder.

27. Man seer altsaa, at de har boet nær ved hinanden, saavel i Rom (ved Floras Tempel) som ogsaa om Sommeren paa Landet, i den sabiniske Bye Ficelice. Tanken af V. 7 er: lad hende drikke Viin, ligesom vi Andre, dog ikke den, som du, hendes Fader, lægger ned, men den, som hun selv kan tilspundse, og som kan ældes med hende. Iøvrigt pleiede de ogsaa at henlægge et Anker Viin paa et Barns Fødselsdag, der laa og blev gammelt, altsom Barnet voksede til, af hvilket man navnlig tog paa dets Fødselsdag.

28. Ogsaa af Papinius Statius har man et Gravedigt over denne, i en tidlig Alder borttrykkede, unge Frigivne. Tanken af sidste Vers har været underkastet flere Forklaringer; ogsaa gives der flere Læsemaader, hvilke man finder optællede hos Scriver (Pag. 144). Meningen synes at være den: græder du over Glaucias, da vil jeg ønske, at du aldrig herefter maa være stædt i den Nødvendighed at græde over dig selv.

29. Catasta gjør Rader til et Træinstrument, som i Form af en Rænte blev lagt paa de Slaver, som skulde sælges. Rimeligere og tillige mere almindelig synes den Forklaring at være, der anseer catasta, som det Træstillads, paa hvilket Slaverne stode (*καταστάλαι*), for at kunne desto bedre betragtes af de Lysthavende. Da Slavehandlerne (mangones) levede af denne Haandtering, kaldes de ikke upassende avari. Eftersom han ikke havde fyldt det trettende Aar, da han døde, maa han naturligviis være bleven frigiven af Attedius i en meget ung Alder, i hvilken han neppe kunde føle Frihedens Værdie. Oldtiden havde den, tildeels ogsaa hos vor egen Almue gjængse, Troe, at hvad der var overmaade smukt og godt, blev attraaet af Guderne selv, og unddraget Mennesket. Senilem juven- tatem, pleiede Cato den Eldre at sige, præmaturæ censeo mortis esse signum. Det var just derfor, at de vogtede sig for enten selv at rose for meget det Skjønne, eller høre af Andre en overdreven Lovtale, da Guderne just derved toge det Skjønne eller Gode desto hurtigere til sig. Derfor er det ogsaa Tilfældet, at Martial ender Digtet med den Opfordring, for er det ogsaa Tilfældet, at Martial ender Digtet med den Opfordring, ikke at sætte for høi Priis paa det, som man holder af, da man ellers lettelig mister det.

30. Her er aldeles ikke Talen om Renter af nogen Capital, der nu skal være gaaen tabt for Pætus, saasom Digtet indeholder en ganske tydelig Variation paa det gamle Ordsprog: bis dat, qui cito dat. Forskjellen paa sestertii og sestertia kunde ikke udtrykkes i Oversættelsen, og var heller ikke af nogen Betydning, da Summen er valgt efter eget Behag.

32. Den græske *Ευω* svarer til Bellona. Uagtet Dtho havde tabt

Slaget mod Vitellii Tropper ved Bebricum, fik han dog betydelig Succurs fra Dalmatien, Pannonien og Moesien. Dog alligevel benyttede han ikke denne Hjælp, men i et Anfald af pudor, non desperatio, som Svetonius siger, dræbte han sig selv. Af samme Svetonius lære vi nok som Dtho's quindagtige Væsen at kjende, som yttrede sig endog deri, at han, for at faae en fin Hud, oversmurt Ansigtet med udblødt Brød (*pressum in faciem digitis extendere panem*). Ogsaa benægter Svetonius (10) ikke, at Dtho allerede som privat Mand var en Fader af borgerlige Krige.

34. 4. Det cecropiske Bjerg er Hymettus, noksom bekjendt ved sit Lymian, hvilket søgtes meget af Bierne. I Slutningen af Digtet sigter han til Catull's bekjendte Kysedigt (5) til Lesbia, i hvilket bemeldte Digter opregner hvor mange Kys han vil have.

35. Clepsydra (*κλέπτω, ὕδωρ*) vare Vandtimeglas, der løbe ud i et Tidrum af omtrent $\frac{1}{3}$ Time (Plin. epist. II. 11). Visse saadanne Tidrum bestemtes af Dommerne, for at de Talende kunde faae et beregnet Tidssomfang til enten at forsvare sig eller anklage; dog fik man til det Første flere, end til det Sidste. Da denne Stymper af en Taler idelig drak under sin lange og maadelige Tale, beder han ham, heller at drikke Clepsyderet ud, saa var Pinen forbi. Hvorfor tepentem (3)? jeg veed ikke. Det skulde da være, at det blev lunkent i Solen, thi at styrke sine Livsgeister med lunkent Vand, synes ikke meget passeligt, som man seer af denne Bog's Epigr. 86. Hvad Ramlers forstaaer ved „Uanstændighed“ paa dette Sted, fatter jeg ikke.

38. At den her omtalte Søn, som behandles med det samme Smigrerie af vor Digter, med hvilket han omtaler Faderen, ikke naaede til nogen høi Alder, seer man af Plinii Breve (IV. 2), hvor denne tænkende Mand raillerer over den Ostentation, hvorved den gamle Regulus dræbte alle de Dyr ved Sønnens Gravbaal, som denne havde i Livet havt kjere.

4. *Judicia centumviralia* kaldtes saaledes efter *centumviri*, hvilke udvalgtes af Roms 35 Tribus, saaledes at tre Mænd bleve udnævnte af hver Tribus eller Curie. Derved bleve de rigtignok 105, men kaldtes alligevel til dagligt Brug *centumviri*. De havde mangfoldige Sager at bedømme, hvis Antal man kan see hos Cicero, der troligen opregner dem i de *oratore* I cap. 38. Ved Julia tecta forstaaer Domitius Capitolium, men rigtigere er det, at tænke paa basilica Julia i Byens ottende regio (Avincentilian XII, Cap. 5. Plin. sec. epist. II, 14). Da der desuden i denne Bygning holdtes fire Tribunaler, har man paa samme Tid forstaaet den *clamor*, som omtales i 4de Vers, om Støi ialmindelighed. Deri kan være noget sandt; men ved en lyttende corona tør man dog vel ogsaa tænke paa Fuge.

41. Noget, som svarer til vor Tids saakaldte Svanehalse, en fin

Bedækning af Halsen, som bestaaer af Dyrehaar, kjendte de Gamle ogsaa, under Navn af focal (focale, af fauces). Derom tales af vor Digter i XIV, 142. Ideen sigter til Epicharmi's λέγειν δεινός, ἀλλὰ σιγᾶν ἀδύνατος.

42. En tør Dypregning af forskjellige Kilder, med indstrøede Epitheta ornantia, vilde dog ikke have været Anledning nok til at udelade dette Epigram, om ikke dets Pointe dreiede sig om et uoversætteligt Ordspil med illotus, der betyder en, der ikke har vasket sig, og tillige en, som ingen Værdie besidder. — Man seer af det næste Digt, at Digteren har været syg, og at han har begivet sig ud paa sit Sted ved Momentum, hvor han fandt Alt, hvad den finere Romer søgte i det kostbare Bajæ. Graa (i andet B.) sigter enten til Svovlkilden, eller fordi man gjerne tænkte sig Søe- og Flod-Guder som aldrende. I 6te B. læser jeg deliciæ ikke divitiæ.

44 skildrer os et af de Mennesker, som de Rige indbød, for at han ved bidende Indfald skulde sætte Liv i Selskabet, ja vel endog udsætte enkelt Gjest til Spot (Tydskernes: Schrauben, Anzapfen). En lignende Character forekommer i VII, 77. Andre tage Digtet fra den samme urene Side, som II, 15. — Det næste Digt forklæres af denne Bogs 7de Epigram, hvori lex Julia eller Rydsjhedsforsordningen bliver omtalt.

46. Det er bekjendt, at man havde fire Partier af Saadanne, som førte omkaps paa de offentlige Kjørebaneer, hvilke Rudste skiltes fra hverandre ved Dragter og Navne. Veneti bare himmelblaat, og vare indviede Himlen og Havet; Prasini bare grønt, som et Symbol paa Jorden; Russati vare røde, indviede til Mars og Vulcan; Albi var hvide, dog tillige prydede med grønne Striber. Bulengerus de circo c. 48. Onuphr. Panvinius de lud. circens. c. 10. Rader har vistnok Ret i sin Bemærkning, at med doyne Heste kommer man ikke af Stedet; men hvo vilde vel med et saadant Spænd indlade sig i Kamp? Hellere tænke man sig, at da Vitellius havde yndet Veneti, fik de det modsatte Lod under Domitianus, og det blev altsaa den smigrende Digters Pligt, med al muligt Spotterie at nedsætte det sidstnævnte Partie og latterliggjøre dets Anstrængelser. Det er virkelig et Slags Virtuositet, siger han, at jage uafsladeligt afsted, og dog ikke komme frem: naae til Maalet.

47. Den tidtomtalte Digter Stella's Kone hedder hos Statius Violantilla, hos vor Digter Zanthis (af ζῶν) formodentlig et Smigernavn, ligesom Stella selv, ved et Spil med sit eget Navn, kaldte sig Asteris (ἀστὴρ). Hans brillante Palais omtales af Statius i Digtet Epithalam. Stellæ et Violantill. 147. Ogsaa Ovid (Fasti III, 263) beskriver Dianæ (Erisvias) Lund ved Aricia, en Bye i Latium ved Foden af Albanerbjerget, i hvilken Lund man sagde, at Egerias Kilde var at finde. — Naturligviis er Taler i det 5te B. hverken om Diana eller om Proserpiua, men ene om

Zanthis eller, om Nymphen i Zanthis' Slotskilde. Digteren antager nemlig paa en smigrende Maade, at han har krænket hende, ved at liste sig til, som syg (thi deri stak vel Krænkelsen) at drikke af hendes Kilde. Men hvorfor en Griis? fordi man just offrede dette Dyr, naar man havde begaaet en grov Synd (*piaculum*, ἄγος), hvoraf det gamle Ordsprog: *porcum immola*. Hvorfor Digteren endelig havde listet sig til at nyde det, som han simpelthen kunde have bedt om, er vel bedst at forstaae som en Dvertroe, en Sympathie, da Vandet kun paa den Maade tiltroedes den behørig Virkekraft. — Det næste Epigram oplyses meget godt af Horaz's *ars poetica*, 426, hvor han raader Pisonerne, for Alting ikke at bygge paa saadanne Klienters Bisald (σοφῶς, ὀρθῶς) som lade sig lede i deres Dom af det dækkede Bord. Disse *Laudicæ*næ kaldtes meget godt af Grækerne *Σοφοκλείς*, med Hensyn paa deres idelige Raaben σοφῶς.

51 maa naturligviis forstaaes ἀπροσδοκίτως, da man nemlig ventede det Modsatte af det, som Digteren svarer. At *Lupercus* skulde være en „*avarus convivator*“ som derved blev narret, at Digteren sagde Ja til Indbydelsen, antager jeg ikke: thi hvorledes kunde Digteren vente sig at inviteres af ham, naar han var saa gjerrig, og hvorledes kunde Manden isaafald siges: „*convivari tam sæpe*“? — Den i 55, 2 omtalte Fugl er *Phoenix*, der sagdes at stube alle mulige Specerier sammen i Reden, for den var sin Fader bort til *Heliopolis*, for at brænde baade ham og Reden, som baade var Faderens Grav og dens egen Bugge. *Plin. XII, 19*. — Ideen selv er den samme, som i *II, 12*.

58. *Nulus Pudens* omtales paa mangfoldige Steder i disse Digte, som en god Ven af Forfatteren. Man seer, at han har staaet som *Officer* ved den Hær, som stred mod *Sarmater* og *Geter*, hvilket er tydeligt af de *parthasiske* Bjørne, som han ofte i den *Uledning* (*IV, 11, 3, VI, 25, 2*) bruger til *Omiskrivning*. For at forstaae det 10de B. erindre man sig, at *Capitainen* for første *Centurie* af *Triarierne* heed *primipilus*, eller rigtigere *primus pilus* (*centurio primi pili, qui primum pilum ducit*) rangerede med *Tribuner*, havde Sæde i *Krigsraadet*, og *Ovsigt* over *Legionsfanen*, hvorfor *aquila* hos *Juvenal* (*XIV, 197*) betegner hans *Værdighed*. — Den, i det næste Epigram omtalte, *Baccara* er naturligviis et *Mandsfolk*, og ikke, hvad man har villet udlede af 5te B. ved at læse *sæva* (*sæve*), et *Fruentimmer*. En *gausapina* forklare *Mogle* om en *pænula*, *Reisefappe*. Dette vilde ikke passe til *Digtets* *Hovedidee*, at skildre en *Mand*, der vil vise i *Byen*, at han besidder en *Mængde* smukke *Winterdragter*. Man maa altsaa antage, at *gausapinæ* have været *lacernæ*, af hvilke man havde baade *hibernæ* og *æstivæ*, hine *ulde* og *tykke*, disse *linnede* og *lette*, begge til eet og samme *Brug*, til at slaae uden om *Togaen*, hine mod *Kulden*, disse mod *Regn* eller *Støv*. *Manden* er særdeles forlegen for at komme til at vise dem, og kan derfor ikke ønske det koldt nok. *Martial*, som ikke har saa

stor Overflødighed, og som tillige har en tyndslidt Garderobe, ønsker det Modfatte, og beder ham meget vittigt, at gaae med den hele Samling i August Maaned, saa fik man dem jo at see, uden at Noget kunde sukke derved.

60. Dette Epigram maa forstaaes dialogisk. Faustinus har de to første Vers, og mener, at Pompilli Lykke er allerede gjort, saasom Digtene ere komne ud. Pofker heller, svarer Digteren med en Ged i de næste Vers, udtrykt under den Form: saasandt hans Lykke er gjort, saasandt vil jeg ønske Held over vore Fjender. Indvendingen gjentages i 5te Vers, men besvares til Slutningen med Pointet: *habent sua fata libelli*. Genius kan nemlig ikke være at forstaae om Genie, Genialitet, da Sligt jo var en *conditio*, *sine qua non*, og kræves absolut ved 7de og 8de Verses *diserti* og *docta*; men Held, overhovedet hvad de homeriske Hymner kalde ὄλβος, naar de forbinde denne med den nødvendige ἀρετή. Ufipierne vare Germaner, som boede mellem Rhin og Lippe, i Omegnen af Wesel; de vare nyligen faldne fra Romerne og havde gjort Oprør. — I det 62de kan det gjerne være, at Silanus har været en slet, men riig, Mand, og at han altsaa med Haan kaldes cadaver, ligesom Arvejægeren en vultur. Dog er det mig ligesaa rimeligt, at dette Udtryk sigter blot til hans høie Alder, der snart vilde gjøre ham til et Bytte for Oppianus. I detmindste har man hos Seneca et lignende Udtryk, naar han i 95de Epistel siger: *qui, ut hæres scribatur, consolatur, aut assidet, vultur est, cadaver exspectat*. Saaledes skildrer han jo ogsaa i næste Digt den Gamle, som insipid samt gaaende i Barndom, naar han i femte Vers lader ham sige: *munera magna tamen misit, uden at kunne see Krogen, der stikker i Gaven*.

64. Den her omtalte detrectator maa have gjort Digteren adskillige nærgaaende Chicaner; thi man ser at han er usædvanlig og heel udigterisk opbragt. Curius Dentatus og den hele Fabiske Slægt ere bekjendte for militair Bravour. Saaledes førte de og deres Clienter, som bekjendt, Krigen mod Veji alene, og faldt ogsaa tilhobe, saa at kun een reddedes af 306. At Digteren siger, at hans Moder gif i Toga, giver os et meget slemmt Begreb om hendes Rydsfhed; thi kun de Fruentimmer, som vare bleve overbeviste om Utugt, bare Toga istedetfor Stola. Ved Speilet kommer man let til at tænke paa Dtho, om hvem Juvenal siger, at et *speculum fuit civilis sarcina belli* (II, 103. Senec. de brev. vitæ 12). Ved Silius forstaaes den bekjendte Silius Italicus, Forfatter til Digtet om den anden puniske Krig (II, 14, VII, 63). Ved Sura forstaaes en berømt Taler Palfurius Sura, som boede paa Aventinerbjergtet (indviet til Diana) hvorfra han kunde see ned til *circus maximus*. Det 16de V. sigter til Ordspøget: Ἀθηναῖος ἔργα (ἢ καλὰ) ligesom man ogsaa i samme Betydning havde Ἡφαίστος ἔργα. — At Digteren V. 26 nævner blot Cinnamus som Barbeer, er ganske vittigt; thi af VII, 64 lære vi, at denne Barbeer havde ved Giftermaal skaffet sig baade Ridderrang og en overmaade

stor Formue, hvilken sidste han forresten senere satte overskyr. Det næste Epigram er naturligviis beregnet blot paa det foregaaende Digt, hvilket maa bemærkes, naar man vil forstaae det 3die Vers. Willmann har imidlertid ikke attenderet dertil, naar han oversætter: doch langweilig ist dieß; thi saa faaer han den latterlige Modsetning og Modsigelse: es geschieht und ist, *Tucca!* erlaubt auch. *Nei!* om ogsaa det skeer, er det ikke Digteren tilladt at være fjedsommelig; thi Voltaire havde vel Ret i at sige, at alle Digtearter vare gode, uden just de fjedsommelige. Men Tingen er, at hoc staaer *δεικτικῶς*, idet Critikeren peger hen paa det foregaaende Digt, og blot til dette.

66. Suburra, hvis forskjellige Derivationer angives af Rader (198) men hvoraf Ingen forekommer mig værd at anføres, da slet Ingen passer, var et Strøg, som begyndte fra forum Romanum, gik tvert over forum Nervæ til Suburranehøien, og endte, hvor via Prænestina begyndte. Det udgjorde et særdeles færdsfuldt Strøg (fervens Suburra hos Juvenal) og det var derfor meget naturligt, at det kunde blive til et berøgtet Skjægekvarteer. — Licere bruges baade om Kjøberen, der byder, og om Sælgeren, der foreslaaer en Priis. Svetons Caligul. 38. — I 68 har jeg udeladt V. 9 og 10 som mindre passende, da de sigtede til den berøgtede Nymfhe Salmacis, og dreiede sig om en Antithese mellem *femineum Hermaphroditum* og *virum*. Hvad Alexis angaaer, da spiller han, som bekjendt, en Rolle i Virgils 2den Ecloge, og mange Fortolkere have antaget, at det har været en smuk Dreng, i hvilken Virgil var bleven virkelig forliebt. I samme Forhold, dog i en mere bestemt Elsklingsstilling, stod Hylas til Hercules, som ved en Undine blev trukken ned i Vandet, da han engang ved Argonauternes Landing gik hen til en Kilde, for at hente Vand. — Det er forunderligt, hvorledes man har misforstaaet det næste, ligesaa letfattelige som vittige, Epigram, i den Grad, at man har villet læse Bassæ, for at faae en Modsetning mellem en *matrona* og en *filia*. Hvor tydelig er ikke denne Idee: at din Kone (Bassa) elsker Vand mere end Wiin, var at vente af den dannede Mand's dannede og nøisomme Kone, men om Dranferen Bassus' Datter (Bassi) kunde muligen det Omvendte have været tænkeligt. — Hvad det 15de Vers i 70 angaaer, da siger Seneca rigtignok: *valere est philosophari; sine hoc æger est animus* (epist. 15); men det er let at indsee, at *valere* i Martials Mund er *ἐν πράττειν*, bene se habere.

71. Ligesaa bekjendt og tildeels berøgtet som Spaniernes Dands (Fandango) er paa vor Tid, ligesaa lidt var den godt anskreven i Oldtiden. *Crusmata* (*κρούσματα*) var Tambourinspil, som geleidede hendes Dands; ligeledes forstaaer man ved *Gaditani modi* især tre Bevægelser, *χειρονομία*, *άλμα* og *λάκτισμα*. V. 78, 26. Juvenal. XI. 162. Pelias' Døttre vilde gjøre deres Fader ung igjen, da de havde seet, at ogsaa Jasons Fader

var bleven det ved Medeas Hjelp; baade han og Priamus staae altsaa istedetfor udlevede Oldinge. § 84, 2. læser jeg *semitatus*, ikke *semi-tactus*. Det Sidste vil ingen Mening give; derimod forklarer Gontius den første Læsemaade ganske taaleligt saaledes: En Wiingaard, som enten formedelst Velde eller anden Feil, havde kun faae Ranker, kaldte de Gamle *calvata* (*vinea*). Ligesom nu i en saadan Wiingaard Gangene (*semitæ*) maa tage sig tydeligt ud, saaledes stak paa Skaldependens Hoved de enkelte tre Haar frem, mellem hvilke strakte sig den glirðsende Stribe af Salve.

85. Dette Epigram synes at mangle Pointe; men Tingen er, at Pontia maa have været en meget berøgtet Giftblanderke, saa at hendes Navn indeholdt det bedste Pointe. — *Fuscus*, som omtales i det næste Digt, har været *præfectus cohortis prætorianæ*. Af *Svetonius* (*Domitianus* c. 6) seer man, at han fik Ordre af Keiseren til at føre Krigen mod *Dacerne*, i hvis Land han blev dræbt. *Eutrop.* I, 7. *Juvenal.* IV, 111. Denne sidste Digter behandler ham meget haardt; hvorimod *Tacitus* (*hist.* III, 4, 12) omtaler ham med Roes, som en af *Vespasians* troeste Tilhængere. — Heller ikke i 77 er *Braaden* (*aculeus*) synderlig spids. Den er idetmindste blot beregnet paa Romere, som supplerede lettelig en *sandapila*: en Bærebør til at transportere de Fattiges Liig. Tanken bliver altsaa denne: Skulde du, fattige Karl! bæres her i Livet paa en *Heraphorus*, da du dog efter Døden ikke vil faae anden Begravelse, end at flæbes affted paa en *sandapila*? en Yttring, som afgav for romerske Læsere samme Modsetning, som hos os mellem den Fløiels- og de Fattiges Liigvogn. Den i 1ste B. omtalte *Trus* er egentlig *Betleren Arneus*, omtalt i *Odysseens* XVIII, 1—7, der, som en høist fattig Karl, brugtes til at røgte *Bæærinder*, og just deraf havde sit Navn. *Parthenopæus* forekommer i *Æschyli* Stykke: *Gny* for *Theben*, som en særdeles ung og tillige smuk Krigsmand. *Artemidorus* var en berømt *Pancratiast*, som levede paa *Galbas* og *Bitellius'* Tid, og som overvandt, efter *Pausanias'* Sigende, (IV, 15) alle sine Modstandere paa een Dag. B. 7 og 8 ere temmelig vanskelige, fordi Texten er saa usikker. *Scriver* (som forresten ikke behøvede at gjøre den latterlige *Dphævelse* af sin *Opdagelse*) har vel Ret, naar han forandrer *gibbo* (puffeltrygget) til *ginno*. *Ginnus* er nemlig efter *Plinius* (VIII, 48) et Slags smaa Muuldyr, fastede af en Hoppe ved et Muulæsel (*Aristot. hist. anim.* VI, 24) hvilket Slags Dyr Digteren ganske vittigt omtaler i XIV, 197. Dette lille Dyr egnede sig ret til *Atlas*, en Dverg, som man for Modsetnings Skyld tillagde dette brillante Navn (*Juvenal*, VIII, 32). Det passer tillige godt til det følgende Vers, som omtaler *Megeren*, der sidder paa en fortegraa *Elephant*. Men hvorvidt man nu med *Letthed* faaer *tertium comparationis* ud mellem disse Signelser og *Ufer*, vil jeg ikke afgjøre. Skulde det være Ligheden mellem den fattige *Ufer* og de fattige *Karle*, som maae gaae og flæbe ham?

80. Ideen er: rosæ hibernæ fik vi ellers fra det varme Ægypten; men ved en ganske nye Opfindelse (Plin. XXII, 4) kan man nu ogsaa drive dem i Rom. Han spotter derfor de ægyptiske Handelsmænd, og siger: bringer os Korn, godt Folk! men ikke Roser; thi dem har Keiseren lært os at producere selv om Vinteren. Pæstum (nu Pesti) var en Stad i Lucanien, og især berømt formedelst sine fortrinlige Roser (V, 37, 9). Man erindre sig, at de Gamle gjorde Forskjel paa coronæ nexiles (plexiles) og tonsiles: hine bestode af slyngede eller omvundne Guirlander og Blomster med Stilke, saaledes som ogsaa vi bruge dem; men, som Plinius (XXI, 3) bemærker, gik Uppigheden saa vidt, at ingen Krands var mere yndet end den, som bestod af lutter enkelte Blade (tonsæ, tonsiles coronæ).

83. For at forstaae dette Digt, maa man erindre sig, at Faderen Etruscus var jaget i Landflygtighed af Domitian, men at Sønnen Etruscus, efter dennes Tilladelse, fulgte ham, og at de endelig Begge bleve tilbagekaldte, ifølge Sønnens indstændige Bønner. — At i 85 Cappadocien kaldes *impia*, bevirktes deels af den almindelige Grund, fordi Rufus var død der i Landet, deels fordi Cappadocierne stode i slet Ryge, paa Grund af deres Immoralitet, efter det gamle græske Ordsprog *τοια κάππια κάκιστα* (Cilicier, Creter, Cappadocier). I Anthologien findes adskillige Epigrammer, som sigte sammesteds hen. Et begynder med *Καππαδόχοι φαῦλοι μὲν αἰεὶ*, og et andet dreier sig om den Idee, at en Slange, som beed en Cappadocier, døde; thi han fik en Cappadociers Gift i sin Krop. Bononia laae i det cisalpinste Gallien tæt ved *via Aemilia*, som strakte sig til *Aquileia*.

86. Setinervinen, som Digteren længes desto mere efter (blandet med Snee, eller Isvand) fordi han i en Feber er bleven af Lægen tilholdt til at drikke varmt Vand uden Bilm, roses særdeles i XIII, 112. *Dominæ* er et besynderligt Udtryk. Skal det betyde „behageligt“ ligesom vi sige en kongelig Drik? eller er det Sneen, der kaldes Winens *domina*, da det betvinger dets brændende Kraft? jeg veed det ikke. Hermesfloden kommer fra Mysien, optager den guldrige Pactolusflod, og falder ud i den phocaiske Bugt. Man har troet at finde nogen Vanskelighed i det sidste Vers; men læser man livet, og forstaaer det rigtigt om den, som misunder vor syge Digter den ønskede Lædskedrik, da ere Vanskelighederne forsvundne. — I 88 kunde man spørge: men hvorfor kaldte han ham da ikke *dominus*, naar han vidste, at det vilde staae ham saa dyrt? Digteren svarer: af Glemsomhed; ligesom det omvendt var Brug at kalde en Mand *dominus*, naar hans Navn ikke strax randt den Nødende i Sinde. — Det passer godt, siger Digteren i 92, at du har en Slange afbildet paa din Drikkeskaal; thi Vaticanervinen, du drifter, er den rene Gift. I. 19, 6. — De tvende væmmelige Epigrammer 89 og 93 har jeg naturligviis udeladt. Overhovedet troer jeg at have bemærket, at

Martial har skadet sig selv, ved at ville skaffe sig et altfor udstrakt Publicum. Man seer, at han har villet give Noget for de høiere Classer, og navnlig for Keiserne, medens han paa samme Tid vilde faste lidt i Grams til fricti ciceris emptores. Naar nu disse non bene junctarum discordia semina rerum komme til at staae i een fælleds Bog, saasom her, da gjøre de ikke den bedste Virkning; men, som sagt, Feilen maa undskyldes med Digterens Tendenz, at ville behage flere Classer af Mennesker. — Af en anden Grund maatte jeg udelade det 94de, fordi det dreiede sig om et uoversætteligt, og tildeels ikke ret forstaaeligt, Ordspil: non habet suum. Af de forskjellige Fortolkninger, som haves, seer man let, at Ingen af Exegeterne har noget klart Begreb om Ideen. At den skulde, som man siger, simpelthen være den: „selv ikke dette tilhører ham“, vilde være flaut, og ikke engang logisk rigtigt; thi Stellet er jo kostbart, og kan altsaa ikke udtrykkes ved: selv ikke det, hvilket vilde være nedsettende.

S y v e n d e B o g.

1. Eftersom Domitian bildte sig selv og Andre ind, at han var en Søn af Pallas, lod han sig gjøre det samme Slags Pantser, med hvilket denne Gudinde blev afbildet. Hvad de Gamles Pantser angaaer, da handler Lipsius derom i 3die Bog, 6te Dialog af de militia Romana. De inddeeltes i lorica linteæ, coriaceæ, æneæ og ferreæ, efter de forskjellige Stoffe, hvoraf de vare gjorte. I nogle Codices findes disse to Epigrammer forbundne til eet; men det er væsenssynligt, at de maae skilles, eftersom Digteren i det første tiltaler Keiseren, men i det andet Pantseret. Sarmater og Geloner vilde omtrent være Indbyggere i det nuværende Polen. Hvorfor er Mars dækket med et getisk Pantser? dette besvarer Virgil, naar han siger Mars, Goticis qui præsidet arvis, hvilken Uttring bygger paa disse nordlige Nationers særdeles krigeriske Retning. Da vi finde Ringe- eller Skjællige Pantser saaa ofte omtalte, er det vel bedst at forstaae 4de B. paa samme Maade, som Tilfældet er med Demoleons Pantser, der omtales i Æneidens 5te Sang 219. Pausanias sammenligner et saadant lorica meget godt ved Granfoglernes Lag. Ætolisk sigter til den ætoliske (calydoniske) Wildsvinsjagt, hvortil den Tids tappreste Helte havde samlet sig. Ovids Forvandl. VIII, 260. Toga palmata (ogsaa kaldet Jovis tunica) var en særlig Dragt for de triumpherende imperatores. Den var af Purpur og prydet med latus clavus aureus. — Det 4de Epigram sigter til Horazes Uttring i Brevenes I, 19, 18, at Folk paa hiin Tid meente, at en Digter maatte endelig have et blegt, afkræftet Udseende, hvorhos Marre, som Opyrianus, strax hamrede Vers, saasnart de ved at speile sig, opdagede denne Digtercouleur.

6. I dette Digt maae man forstaae 5te Vers rigtigt. De med Laurbær omvundne Breve (en sædvanlig Punt, naar Rapporter indsendtes om et vundet Slag) antyde blot, at Keiseren har seiret. Men har han det, tør vi ogsaa formode, mener Digteren, at vi snart have den Glæde personligen at see ham. Den i 6te V. omtalte Skif, at behænge Spydene med Laurbær, omtales ogsaa af Plinius, naar han siger (XV, 40.): *ipsa laurus pacifera, ut, quam prætendi etiam inter armatos hostes, quietis sit indicium. Romanis præcipuæ lætitiæ victoriarumque nuncia additur literis et militum lanceis et pilis.* — Det 7de Epigram er udeladt, ikke fordi det indeholder den samme Idee, som de tvende nærstaaende Digte; men fordi Pointet altid bliver usikkert, da man ikke med Sikkerhed veed, om Passerinus og Tigris ere berømte Heste paa circus. Var det afgjort, da var Digtet ganske piquant, og indeholdt den Idee, at de skuekyndne Romere vare saa ivrigen sysselsatte med Domitian, at de endog glemte at see efter det, som ellers var dem meget vigtigt, nemlig om det var Hesten Tigris eller Passerinus, der nu for Diebliffet travede hen over Banen. Men, som sagt, det er aldeles uvist, og derfor er Digtet udeladt.

8. Ddryserne vare en Folkestamme, som laae ikke langt fra det sorte Hav. Tanken af femte V. er: December-Maaned skulde ikke vige for Januar i Værdie, dersom den kunde give os det, som hiin vil give, Reiserens Hjemkomst. Om de tøilesløse Sange, som Soldaterne ved Triumphtogene havde Tilladelse til at synge, have vi talt til I, 5, 3. — For at forstaae det 12te Digt, maa man tænke sig, at en i flere Henseender *malus poeta* havde forfattet nogle Smædedigte mod enkelt Mand, som han lod roullere under Martials Navn, men som Digteren her paa det bestemteste fralægger sig. Hvad Lycambes angaaer, da er det noksom bekjendt fra de Horaziske Digte (Epod. VI, 13) at Archilochus skrev Smædedigte mod Neobule's, hans Forlovedes, Fader, og skal endog have bragt ham til at tage Livet af sig af Sorg, efterat hiin havde søgt at unddrage ham Datterens Kjærlighed. Castaliderne ere Muserne. — Det næste Epigram oplyses af IV, 62.

15. 2. Nogle læse fugitat; Andre fugit ad, hvilken Forskjel naturligviis ikke gaaer ud paa noget mindre, end paa tvende hinanden modsatte Tanker. Da Zanthis eller Violantilla, Digteren Stella's Kone, er den omtalte *domina Nais*, synes den sidste Variation at være den bedste. Drengen tager nemlig sin Tilflugt til hende mod de Forfølgelser, som han paa Grund af sin Skjønhed turde være udsat for, saasom Najaderne vare ligesaa dristige, som de vare Yndere af smukke Mandfolk. Talemaaden *O bene, quod* er dannet efter det græske *ὦς εὖτυχῶς, ὄτι*, nemlig at Hercules kan forsvare dig, som om du var en anden Hyllus, mod Nymphernes Anfald. Herren er Digteren Stella selv. — Man sees af 19, at man paa Martials Tid har bildt sig ind, at være i Besiddelse af saa interessant en Re-

livie, som et Fragment af det første Skib (*prima carina*) nemlig *Argo*. De i det næste omtalte cyaneiske Klipper, som ogsaa kaldtes *Symplegaderne*, vare to Rækker af Fjelde ved Indgangen til det sorte Hav, hvilke nærmede sig hinanden saameget, at der ikke var mere, end 20 Stadier derimellem. Heraf kom det, at Bølgerne bleve saa indknebne, at deres Brænding mod Klipperne bevirkede en Damp, som gjorde Gjennemfarten endnu mere vanskelig. Navnet *Symplegader* har de deraf, at de, seete i Frastand, syntes at løbe sammen. Det næste høist outrerede og heel mislykkede Epigram troede jeg at burde forbigaae. Ja isandhed er det *ἀπροςδοκίτως*, som Rader meget fornøiet kalder det, at Cæseren, efter at have arbeidet sig igjennem en Mængde Retter, samt efter at have lært Sanctra at kjende som en uhyre Rækkertand, faaer det upsiologiske Pointe, at denne „*gulosus vendidit ea.*“

21. Det er bekjendt, at Digteren Lucanus, opbragt over, at Nero forbød, at hans Digte bleve oplæste for Folket, indlod sig i Pisos Sammenbræggelse, men fandt sin Død, da denne blev opdaget. Hans Kone Polla Argentaria, en Datter af Pollius Argentarius, feirede, selv efter hans Død, sin Egttemands Fødselsdag. Til denne er det vor Digter skriver det nærværende Digt, hvis Pointe dreier sig om det berøgtede Udtryk af Nero: *nescisse hactenus Cæsarem, quantum imperatori liceret.* Da Lucanus var født i Corduba, i Hispania bætica, antager Digteren, at den der løbende Flod Bætis har været en Musastrøm, hvilket udgjør næste Digts Pointe, ligesom Martial i det 23de lader Lucanus faae den næste Plads blandt Romernes episke Digtere efter Virgil. — De i 25 omtalte *melimela* blive noiere forklarede i XIII, 24. *Marisca* er et Slags Figen, som man i Oldtiden tillagde en mere sød, end behagelig Smag. *Gelasinus* betyder rigtignok Smilehul; men jeg skulde dog snarere holde mig til Ordets anden Betydning, nemlig Fortænder (*ὄτι γυμνῆνται γελώντων*). Et Smilehul bliver sikkerlig et daarligt Billede paa et skarpt Epigram; en god Fortand derimod et langt bedre. Chierfigenen omtales ogsaa XIII, 23. Den var saltagtig og skarp.

26. *Apollinaris* have vi lært at kjende allerede i IV, 87, og hvis han er den samme, som omtales hos Plinius den Yngre (II, 9; V, 6) maa det have været en betydelig og tillige meget videnskabelig Mand. Skulde der ikke i dette Digts ydre Form (og noget lignende foresinde vi ovenfor i 17) ligge Spiren til den romantiske Poesies Madrigaler? — I det næste Digt lader det til, at Fortolkerne nodigen ville tillade, at Martial har havt en Ben, som heed *Dexter*, eftersom de meget ivrigen paastaae, at Bildspinet er fældet af ham selv. Rader giver endog til Overskrift: *de apro a se occiso*, uagtet den paa en rigtigere Maade bør hedde: *de apro, sibi a Dextro misso*. At Dyret maa have været stort, seer man af Beskrivelsen, og tillige af dens Lighed med det calydoniske Udyr. Vi have paa andre Steder i disse

Digte forefundet (VII, 94) garum og oxygarum (XIII, 82, 102) men her møde vi den saakaldte oenogarum, en Caviar i stærk Wiin (Falernesren). Pointet er: jeg vil hellere sulte α : leve ved tør Kost; thi dette koster mig ikke nær saa meget.

28. Hvo denne Fuscus er, veed man ikke. Mogle tænke paa den Ældre af dette Navn, over hvem vi foresandt et Gravskrift, da han var falden i Krigen mod Dacerne (VI, 76); Andre tænke paa Sønnen, som døde i Cappadocien (VI, 85), men rimeligst er det, at det er Sngen af Begge. Plin. den Yngre VII, 9. Man seer, at han har eiet en Skov ved Tibur, hvilken, som Lunde ialmindelighed, har været indviet til Diana. Trapetum (eller som Varro siger: trapetes, molæ oleariæ) ἐλαιῶν μύλος, ἐλαιουργεῖον, er en Oliemølle, som her kaldes tartessisk, ikke efter Byen, men efter den hispaniske Flod Tartessus (Baetis). Pallas Athene er en noksom bekjendt Opfinderinde af Olie, forsaavidt som hun har produceret Olie-træet. Det 6te B. vil man ikke kunne forstaae, naar man ikke tænker paa den Skik, som fandt Sted hos Romerne, at Advocaterne hæftede en Palme over Døren, naar de havde vundet en Sag; jo flere altsaa, desto bedre (*plurima palma*). Juvenal, VII, 117. I Midten af December indtraf Saturnalfesten, og da var der Thingstille (*justitium*). Egentlig talt er ardua (9) ikke vanskelig, men delicat, betænkelig, nemlig forsaavidtsom Digteren hører til *irritabile vatium genus*, der nok ville høre Roes, men ikke saa gjerne Dadel. — Da vi (29) kjende meget lidet til Marsus, vide vi naturligviis endnu mindre om hans Elskede Melænis (μέλαινα).

31. Om Chiersfigenen have vi talt ovenfor til 25 (XIII, 23); her forekommer den tørret ved en lempelig Ild, thi *medio* er naturligviis *modico, temperato*. De sidste fire Vers kunne muligen forstaaes om det, som Martial sender i Present til Regulus, saa at Digtet blev et fint Tiggerie til Regulus, i samme Smag som 16. Dog er det vel bedre, at tage dem saaledes: Alt hvad du faaer fra dine diverse Landgaarde, maa jeg kjøbe paa Roms Grøntorv. Tiggeriet bliver altsaa alligevel tilrest; thi desto mere er der Grund for Regulus til at vederlægge Poeten hans *mala sedulitas*. — Det næste Digt er til en Slægtning af den berømte Pomponius Atticus, hvem vi kjende saavel fra Ciceros Breve, som fra Nepos' Biographie. Lige søger Lige, og derfor omgives han altid af Græske Philosopher (3) som paa eensomme Vandringer overgive sig til dybsindige Grublerier. Hvad gjøre derimod andre unge Mennesker? Spilde Tiden med Klopfægten (*fracta auris*, hvilket vi kjende fra Æneidens Entelluskamp) eller med at brydes. De forskjellige Boldspil kjende vi fra IV, 19 og fra XIV, 45—48. For Romerne satte sig tilbords, havde de taget et Bad, og, før Badet, øvet sig i gymnastiske Kampe. Derfor præparat α : *ad thermas, balneas*. Den i B. 8 omtalte Exercits kan ikke bedre beskrives, end med Vegetii Ord (*de re militari* 11): *antiqui ad palum excercebant tirones, non*

solum milites, sed etiam gladiatores. Scuta de vimine, in modum cratium corrundata, texebant, iidemque clavas ligneas pro gladiis tironibus dabant. Contra illum palum, tanquam contra adversarium tiro se exercebat. Paa denne Maade forstaaer man, hvad hebes er, nemlig et Sted for Spøg. Om aqua Virgo og porticus Europæ see V, 20 og II, 14. Tanken af Digtet bliver altsaa: at Løbe er for en litterair Mand ligesaa god en legemlig Forfriskning, som alle deres kunstige Dveller paa campus Martius.

33. Hvorfor har Cinna saa smukke Skoe, naar Togaen, som dog faaes, var saa daarlig? Det er ikke let at sige. Enten har det været en Grille, eller maaskee snarere et Tegn paa qvindagtigt Væsen; thi, som Ovid siger, pes malus in nivea semper celetur aluta. — Om man i 34, 3 skal læse effundere eller defendere bliver et uvigtigt Spørgsmaal, da Tanken bliver den samme. — For at kunne tilbørligen fatte 37, maa man erindre sig, at de romerske Dommere brugte Bogstavet A til den Anklagedes Friesindelse, Bogstavet C til at antyde hans Fordømmelse, og endelig N L, naar man nærede Tvivl eller var uvis i sin Mening (Alexander ab Alex. dies genit. III, 5). Istedetfor C brugtes ogsaa det græske Θ, enten med Hensyn til Θάνατος, eller fordi, som man har sagt, det antydede et gennemstøkket Menneskebryst. Man maa nu tænke sig, at denne miguelitiske Dommer har brugt hverken C eller Θ, men derimod blot at snyde sin Næse, for at give Døds-signalet. Det maa have været piinligt, mener Digteren, for denne anmassende og følesløse Mand, at han ikke engang kunde snyde Nis-tappen af sin Næse, fordi hans menneskekjærlige Colleger afholdt ham derfra. — Det næste Digt, som Nogle have misforstaaet, er en temmelig tydelig Spøg med en uhyre stor Slave, som Digteren derfor kalder Polyphemus, og med en ligesaa styg Slavinde, som han, ved en lignende Idees-association, kalder Scylla. Da Herrerne gjerne saae, at deres Slaver og Slavinder copulerede sig, for at de kunne faae desto flere vernæ, er det naturligt, at Digteren tænker paa en Mariage mellem dette deilige Par, hvis lystige Virkning han beskriver. Denne Forklaring synes mig at være bedre, end Gronov's, som til IX, 86 antager, at Digteren taler om to Billeder eller Statuer, som skulle være saaledes benævnedes.

40. Etruscus have vi lært at kjende i VI, 83, og ved Hjælp af bemeldte Digt kunne vi ogsaa forstaae utrumque deum: iratum et placatum Domitianum. Pointet af Epigrammet er: den, som saae Dig, Etruscus! græde, skulde formedelst Graadens Voldsomhed troe, at et ungt Menneske var dens Gjenstand, og dog var det en udlevet, men elsket, Olding, som Du begræder. — Cosmicus i det næste Digt er blevet forklaret paa flere Maader; men at det umulig kan betyde en homo nitidus, unguentis delibutus, troer jeg er tydeligt nok. Det Hele er en temmelig nye Maneer, for at sige Bedkommende, at han er en slet Karl. — Da Alcinous,

de Phaceres Konge, var bekjendt for sin Rigdom, bliver Ideen af sidste Vers i 42 den samme, som i vort danske Ordsprog: tør man ikke sende Bagerbørn Kringler? — Den i 44 og 45 omtalte Maximus Cæsonius var en vir consularis, som Dvidius havde Mod nok, tiltrods for Nero, at ledsage i frivillig Landflygtighed, da Cæsonius, formedelst Deeltagelse i den Pisoniske Sammensværgelse, blev forviist til Sicilien eller Sardinien. Af det næste Digt see vi, at bemeldte Cæsonius var, tilligemed Carus og Serenus, en særdeles fortrolig Ven af Seneca (Epist. 87). Ligheden mellem Begge bestaaer deri, at ligesom Cæsonius havde fulgt Seneca, dengang han blev forviist til Corsica, saaledes havde Dvidius fulgt Cæsonius, da denne blev forviist til Sardinien. Vægten i det sidste Vers ligger paa Nero; thi denne blodtørstige Tyran, mener Digteren, var det en høist farlig Ting at komme for nær.

46. Det fjerde Vers turde lide af nogen kritisk Banffelighed, som ikke Digteren er Skyld i. Jeg har forklaret Vulgatens underlige Phrase: placere de aliquo o: de incommodo alicujus saa godt, som det lod sig gjøre; men jeg finder dog alligevel at Turnebus har Ret, naar han (Adversar. XXIV, 28) foreslaaer taet; thi jo længere bemeldte Halvpoet var om at lave den poetiske Rage, som han vilde sende Martial, desto længere piintes denne, som lurede, ikke paa hans Vers, men paa den forventede toga pexa. Dog turde der selv i dette „pexa“ være noget galt; en anden Læsemaade „plana“ som havees, synes idetmindste at congruere noget bedre med Tanken. — Den i næste Digt omtalte Vicinius Sura forekommer ligeledes hos Plinius den Yngre (Epist. IV, 30) som en særdeles lærd og naturkyndig Mand.

48. Utter en original Opfindelse af en af Datidens Rigmænd, for at illudere Keiserens Forordning om cæna recta. Clienter vilde de nok have, endog i Mængde, for at fylde deres Atrium med en Sværm af krybende Spytstikkere, men give dem det lovbefalede Salarium, vilde de alligevel ikke. Snart inviterede de dem; men, som vi have seet, gavede dem meget ussel Kost, medens Matadoren selv spiste det Lækreste; snart, som hos nærværende Herre, lode de dem staae, medens et Par Tjenere løbe omkring med store Fade (gabatae) og Tallerkener, hvis Indhold dog ikke altid var tilstrækkeligt til at mætte den hungrige Client. Slige running banquets er det nu, Poeten frabeder sig. — Hvad Kilden angaaer, som han i 50 omtaler, da kjende vi den fra VI, 47, og hvad Complimenten betræffer, med Hensyn paa de i Kildens Nærhed værende deilige Dreng, da er den ganske af samme Art, som ovenfor i denne Bogs 15de Digt.

51. Man kjender ikke videre til den, i dette Digt omtalte, Pompejus Uctus, uden at man seer at han har yndet Martials Digte særdeles meget. Domitius maa have havt heel besynderlige Begreber om ham; thi vel finder jeg ikke, at Domitius selv yttre, hvad Schrevelius lader

ham fige, at *jure madidus* er *jusculo madens*, hvorved vi faae en Graadsjer istedetfor en Jurist; men han lader ham dog være klædt i en *atrita toga*, fordi han misforstaaer *limatus*. Ved dette Udtryk lære vi snarere bemeldte Herre at kjende, som en snue (gewandter) Advokat. *Martius Ultoris* Tempel laae paa *forum Augusti*, hvilket ogsaa bliver omtalt af *Juvenal* (XIV, 261). I dette Tempels Forsal (*in prima aede*) seer man, have været holdte *judicia*, hvorfor *Juvenal* paa det anførte Sted raillerer med *Mars*, fordi han, der skulde være en *ultor*, ikke havde kunnet fikke sig selv mod *Tybe*, som havde gjort Indbrud, og sjaalet hans Insignier. Den samme *Uctus* omtales i næste Digt; derimod veed man intet videre om *Celer*, uden, hvad man af Digtet kan skjønne, at han har været *praefectus Celtiberiae*. Han blev saaledes den celtiberiske *Martials* Dommer i en dobbelt Henseende, og det er denne Omstændighed, som gjør ham lidt angstelig.

53. *Triplices* omtales ogsaa XIV, 6. Egentlig heed de *pugillares* (a *pugno*, *ἔχειρίδια*, *manuales*, fordi de kunde holdes inde i Haanden) og inddeeltes efter Bladenes Antal i *duplices*, *triplices*, *quadruplices* &c. Af det anførte Sted seer man, at *triplices* blandt Andet brugtes hos Romerne til *billets doux*. *Saletania* staaer istedetfor *Hispania Tarraconensis*, der just ikke afgav den bedste Sort Wiin, hvilken derfor udfjeldes for *sapa*, *ἔψηνα*, tykt Mudder eller Grums. Om de smaae *Figener*, *Coctaner*, see XIII, 28; og om Blommerne XIII, 29, hvorved han rimeligviis forstaaer *Damascenerblommer*, som vare mere at rose for deres officinelle Nytte, end formedelst deres Belsmag.

54. Dette Digt er et Modstykke til *Horazes* Dde om *Phidyle*, med den Forskjel, at *Phidyle* mener det ærligt med Digteren, *Masidienus* derimod vil blot snyde. Han fortalte nemlig *Martial*, hvilke rædsomme Dromme han havde havt just om Digteren, hvorudover denne ikke kunde undlade at sone Guderne idetmindste med et Drifkoffer, der ikke gik af uden en Hjertesstyrkning for Spaamanden. — Ogsaa i X, 71 omtales den, i 56 nævnede og tillige særdeles roste Architect *Rabirius*, som opbyggede *Domitian* et pragtfuldt Slot. Det er et staaende Udtryk hos *Martial* at kalde *palatium* ikke *domus palatina*, men *parrhasia*, med Hensyn paa *Arcaderen* *Evander*, som først satte sig ned der i Egnen. Bemeldte Epitheton skriver sig enten fra et Bjerg eller fra en Stad, efter hvilken igjen hele Landet blev opkaldt, saa at det *parrhasiske* Land baade hos *Pindar* (*Olymp. Dder. IX, 143*) og hos *Apollonius Rhodius* (II, 520) betyder hele *Arcadien*. Digtets Pointe er følgende: hvis *Pisa*, i Landskabet *Elis*, vilde bygge et Tempel, der i Kunstværld kunde svare til *Phidias'* berømte Statue, da maatte det udbede sig af vor Keiser hans berømte Architect. — Med Hensyn paa 59 da er man uenig, om Digteren mener en plump og udannet Mand, ved *Mayn Aper*, eller Digteren har villet ridiculere *Plinkus den Yngre*, som

i Brevenes I, 6 praler af sin Færdighed i at gaae paa Wildsvinejagt. Quo planius, eo melius, tænker jeg, og efter denne Grundsætning finder jeg hverken meer eller mindre i Digtet, end at Cæcilian har været en gjerrig Krabat, som alligevel nok gad spise godt, naar han blot kunde slippe for at invitere Andre. Hvad blev altsaa Følgen? I Spisefalen saae man Ingen, uden ham og hans Wildsviin, et nobile par.

60. Den Tarpejiske Borg er Capitolium, opkaldt saaledes efter den berngtede Tarpeia, som i Rom's tidligste Dage vilde forraade Borgen til Sabinerne. — 61 indeholder et ganske interessant Bidrag til at bedømme Rom's Politievæsen, idet man seer, at det, indtil Domitians Tid, var Skik eller Ufik at belæmre alle Smaagader, Dørre o. s. v. med alskens Vare og Boustiker. Om pilæ have vi talt i II, 43, 6. Stedet er let at forstaae, uagtet det dog har modtaget flere end een Forklaring. Man maa nemlig tænke paa Juvenals tabernæ catenatæ (III, 304) hvilke rigtig forklares af Ruperti ved „catenis firmatæ adversus fures“ ganske paa samme Maade, som Nutidens Marschandisere fikre deres Vare mod Tyve.

63. Om Silius Italicus, saaledes kaldet efter en pelignisk Bye, siger Plinius (Brev. III, 7) temmelig træffende: scripsit carmina majore cura, quam ingenio; men dog har Forholdene gjort, at Martial overalt løfter ham iveiret. Om Centumviri er talt i VI, 38. De dømte især i Processer om Arv og Testamenter, og havde gjerne en i Jorden nedstukken Stage til Særkjende for deres Sæssioner. Calderini tager Sagen fra en anden Side, naar han siger: *hast a gravis, nam bona adjudicabant his, quibus debebantur, quemadmodum et res, quæ sub hasta venduntur, adjudicantur emtori.* Det næstsidste Distichon indeholder paa en temmelig forfruct Maade den simple Tanke, at Silius (idetmindste efter Plinii Udsagn i Brevenes III, 7; thi efter Andres Angivelse var han det ikke) har været Consul i det Aar, da Nero blev dræbt, og Rom saaledes paa en Maade sat i Frihed. — Hvad det næste Digt angaaer, da er det ganske begribeligt, især i hine særdeles udsvævende Tider, at en riig Enke har kunnet skaffe den smukke Barbeer den fornødne Riddercensus, men desto dunklere bliver det, hvilken Brøde kan have jaget ham ud af denne Lyffens Havn, og tvunget ham til at gaae i Landflygtighed. Naar Digteren siger tilslutningen, at han ikke kan sælge sin Stemme, saa tænker jeg snarere, at det sigter til at han ikke kunde, hvad vi kalde det, gaae til Theatret, som Skuespiller, Sanger og citharæodus, end at det skulde betyde, at han ikke kunde blive Herold eller Dpraaber. — De tre Torve, som nævnes i det næste Digt, omtales allerede i III, 38, og vare forum romanum, forum Caj. Jul. Cæsaris og forum Augusti. Udtrykket svarer ganske til vort: Instanzer.

65. For at forstaae Braaden i dette Epigram, maa man lægge Mærke til meruisse, der kan betyde baade meruisse præmium og meruisse poenam. Du har fortjent mere, tænker Digteren, nemlig Straf for dit fatale Arve-

jægerie. — Den Canius, hvis Forlovelse omtales i 69, kjende vi fra flere Steder hos Martial, saasom især III, 20; han var fra Gades, og, saavidt man kan see, mere interessant for sit personlige gode Humeur, end ved nogen ubetinget Fylde af Digteraand. Jeg har i det tredie Bærs, hvor Læsemaaderne afvige, fulgt den, som syntes mig at være den rigtigste, nemlig magni senis Atticus hortus; dog er jeg ikke enig med Rader, der ved denne hortus Atticus forstaaer Academus' Lund, som laae udenfor Athenen, og som brugtes af Plato til sine Forelæsninger; thi deels vil man vanskeligt kunne bevise, at Akademiet blev kaldet en hortus, deels er det saa almindeligt, at Epicurus' Forelæsningssted kaldtes horti Epicuri, at man vanskeligt kan tænke paa nogen anden Philosoph. Hvem er Pantænis (Parthenis)? Man svarer: en Veninde, eller yndet Poetinde. Det bliver ikke godt at afgjøre; men saa meget er vist, at tu a Pantænis ikke er saa ganske vel anbragt af Martial i et Digt til hans Forlovede. — 71 indeholder et ganske vakkert, men uoversætteligt, Ordspil med ficus, der baade betyder en Sygdom (*σύνωσιν*), som bestod i et Slags Udslæt, og tillige Figener. Alt paa Gaarden har ficus, kun ikke den, der egentlig burde have den, nemlig Jorden.

72. Saavel af dette, som af flere Digte (X, 3, 5) see vi at Enkelte af Datidens flette Digtere lode deres Arbejder roulere under Martials Navn, og dette ikke blot, for at skaffe sig en Hæder, som de ikke fortjente, men ogsaa for at skade vor Digter, ved at lade ham faae Udseende af at være Forfatter til poetisk moralske Udsælheder, som ganske fortjente Navn af mala carmina. Mandra (septa, valli, carceres, *πόλεις, χαρακώματα*) vare de Dele af Spillebrættet, hvor Brikkerne (latrones, latrunculi) som gjerne vare af Glas (vitrei) og af forskjellige Couleurer, for at skille dem ad, vare opstillede. Clausi ere altsaa de saakaldte inciti o: ad incitas redacti, som vare drevne op mod Bægen, hvor de ikke kunde videre røre sig. Om det Slags Boldspil, der kaldtes trigon, er talt i IV, 19. Polybus bliver altsaa en berømt Boldspiller, som viste sin Virtuositet, ved at kunne bruge den venstre Haand (sinistras) ligesaa godt, som Andre den høire.

73. Dianahøien er mons Aventinus, paa hvis Top, som vi saae af VI, 64, laae et Tempel til Diana; derimod laae vicus patricius ved Foden af Esquilinerhøien. Om det her omtalte capitolium novum og vetus handler Justus Lipsius i Admiranda III, 5. — Den Gud, som Digteren tiltaler i 74, 1, er Mercurius, der ogsaa hos Virgil kaldes Cyllenus efter hans Fødested, det arcadiske Bjerg Cyllene. Hans Moder var, som bekiendt, Maja, og paa den Maade kan man forstaae, hvad Digteren mener ved Idus maternæ, nemlig hans Fødselsdag, hvilket han siger endnu mere tydeligt i XII, 67, hvor det hedder: Majæ Mercurium creastis Idus. Bistnok klinger det underligt, at høre en Guds Fødsel angivet efter Datum, f. Ex. her den 15de Maj. Men Siger er, at Saadant beregnedes tidt efter et Tempels Dedication, og just dette var Tilfældet med Mercurtemp-

let, som a. u. c. 259 indviedes ved *circus maximus*. Turneb. *Advers.* II, 11; XXV, 24.

78. Det er et særdeles underligt Indfald af nogle Fortolkere, at sætte dette Epigram i Forbindelse med IV, 69. Vistnok tales der om en *Papilus*, ligesom her; vistnok findes der den samme Variant *Pamphilus*, som man her har; men hvor findes i dette Digt endogsaa blot Spor til at *Talen* er om en Giftblander, som sendte Foræringer omkring til Folk, og fik aldrig nogen Gjengjeld, fordi man ikke vilde indlade sig med ham? Hvor ganske forskjellig er ikke den af *Martial* fremstillede Character! Hos ham finde vi et Menneske, som af puur Forsængelighed spiste selv inden sine fire Bøge den usleste Kost; men som derimod greb sig an med at sende fornemme Bedkommende de meest udsøgte Retter. Som Exempel paa hans usle Kost anføres saretaniske \circ : baetiske \circ : spanske Smaafisk, som Digteren kalder *lacerti*. Jeg veed nok, at man forklarer *inunctæ* ved *non unctæ*; men da jeg ikke kan rime dette med *bene coenas*, har jeg taget det i den intensive Betydning, da Bønner, selv med nogen Olie eller Smør, dog ikke bleve noget høit Tractement for en Mand, som kunde forære bort saa fine Retter, som de, der omtales i tredje B.

79. Da man kaldte den bedste Sort *Viin Consul-Viin* (*vinum consulare*, *Opimianum*, indtil en 200 Aars Alder) spørger Digteren med Ordet, idet han siger, at *vinum hornum* (\circ : *hujus anni*) kan ogsaa kaldes *Consul-Viin*, naar en Consul sætter den paa Bordet. Paa *vasa vinaria* hængte gjerne Sedler, som indeholdt *Vinens Alder*. — Den i næste Digt omtalte *Marcellinus* forekommer ogsaa i VI, 25, hvor han hilses af Digteren ved sin Bortreise til *Dacien*, og i IX, 46, hvor Digteren complimenterer ham i en lignende Aaledning. *Odryserne* have vi forefundet i denne Bogs 8de Digt; de udgjorde en Folkestamme ved det sorte Hav, med en, efter dem opkaldt *Bye*. *Triones* er, som bekjendt, ἄμαξα, *Carls Bogn*, altsaa *Nord ialmindelighed*. Det 7de B. forklarer *Virgil* os i *Georgica*, naar han skildrer *Sarmateren* \circ : *Geloneren* \circ : *Polakken*, som den, *qui lac concretum cum sanguine potat equino*, hvoraf de ogsaa hedde ἰππομολγοί, saasom de, efter *Dionysius Perigetes'* Ord: ἰππεαίματι μίσγοντες λευκὸν γάλα, δαίτα τιθεῖσι. Det i B. 8 omtalte *Hjul* er vel ikke saa meget den romerske (eller rettere græske) *trochus*, som det snarere er en almindelig, der i Landet herskende Leeg med at dreie et Hjul afsted paa Jsen. *Lacedæmoniernes διαμασίωσις* er bekjendt, da de nemlig, for at hærde Børnene, gjennempidskede dem ved *Dianas Alter*. Efter *Lucians* Beretning stode Forældre og Slægtninge ved Siden, som opmuntrede dem til at udholde det, for at ἐγκαρτερῆσαι τοῖς δεινοῖς. Det lader til, at *Marcellinus* har havt en Landgaard ved *Tibur*, et for sin Kjærlighed meget yndet Sted, hvor de rige Romere gjerne tilbragte Sommeren. IV, 57.

84. Den her omtalte *Secundus* forklarer man som *Plinius Secundus*,

om hvem det er bekjendt, at han bestyrede Bithynien og Pontus. Jeg troer det ikke, og drager min Formening fra Plinii egne Breve. Dette Digt forudsætter en Fortrolighed og et Venkabsforhold mellem Begge, som slet ikke synes at have fundet Sted mellem Plinius og Martial. Digteren omtales af Epistolographen blot et eneste Sted (III, 21) og tillige i en fornem, kold, beklagende Tone, som aldeles strider mod dette Digts Aand. — Peuce var en De i Mundingen af Isterfloden, hvilken Flod kaldes tacens, enten formedelsk dens tilfrosne Tilstand, eller vel snarere med Hensyn paa, at de omkringboende Folkestammer vare undertvungne af Romerne, og ikke mere turde knye.

86. Utter et snurrigt Exempel paa, at der ikke gives noget Nytt under Solen; thi selv vor moderne Skik, at invitere paa Geburtsdage, for at samle Præsenter, har allerede hos Romerne været i fuld Gang, hvilket man seer af nærværende Digt. *Pustulati* (ikke *postulati*, *postulanti*) er igne *excocti*. Turneb. Advers. XXIV, 2. Tanken af sidste Vers, hvilket falder lidtfor pludseligt ind, er denne: Nu kan jeg nok tænke, hvem der faaer Skyld; ingen anden, end den Slave, som skulde gaae omkring og invitere; nu faaer han sine Prøgl. — Ogsaa det følgende Digt bliver aldeles misforstaaet af Fortolkerne, naar baade Rader, Schrevel o. A. give Digtet følgende Udtydning: *alia aliis in deliciis esse, se delectari Labyca, puero formosissimo*. Men er der da nogen logisk Sands i at sige: A fornøier sig ved en Ugle, B ved en væmmelig Slange, C ved en Ube, der er slyng som han selv, og jeg — ved en smuk Dreng. Uimodsigeligt maa Labycas have været en slyng og modbydelig Slave, som Martial stiller sig forliebt i, for at komme en niveau med de Dvriges absurde Smag. Overhovedet have flere Forfattere gjort opmærksom paa Romernes Forfald ogsaa i den Henseende, idet disse Rigmænd, som forhen elskede blot smukke Dreng og Piger, bleve saa overmættede af disse, at de flyttede deres Fortjærlighed over paa de meest fordreiede og vanskabte Væsener. I første Vers havde man hidtil Væsenaaden *Lagopode*; men denne er et Slags hvid Vandhane, som er meget smuk, og som aldeles ei har Dren, hvilket Digteren tillægger den. Scaliger har derfor foreslaaet *glauco-pis* (*bubo, nam ea et aurita, et sanc non inter venusta animalia numeranda*). Man har spurgt, hvorfor Æthioperen faaer Tilnavn af *tristis*, og Fortolkerne har anført forskjellige Grunde; men jeg tænker, at Negerens sorte Couleur har stukket vel meget af imod *Carnius'* Humeur, der bestandig maa have været *couleur de rose*, hvis man skal bygge paa Martials Skildring af ham. *Similem* i 5te V. lade Nogle referere sig til Æthioperen, men Ligheden mellem Begge disse synes dog ikke at være stor. Hvorledes jeg har troet paa en rigtigere Maade at kunne udlægge det, vil min Oversættelse vise. Hvad det 7de V. angaaer, da lære vi saavel af Plinius (XXIX, 4) som af Svetonius (Liber. 72) at man holdt meget af slyge tamme Slanger, hvilke de romerske Damer, for

at kjøle sig, bare som Boas om Halsen. — Vienna, som bliver omtalt i det næste Digt, er Vienna Allobrogum, ved Rhonefloden, i Gallia Narbonensis. Tanken af 10de B. forklæres af det 81de Digt. Ihenseende til 90, da har Digteren i I, 17 afgivet sin Erklæring, at det gaaer med Bøger, som med Mennesker, aldeles gode og ganske fuldendte gives der ikke. Vil man nu alligevel forlange *æquales libri*, maa Bogen blive jevn slet. Af dette Slags agter Martial ikke at skrive, og altsaa har den Forfatter omne tulit punctum, der, som Digteren, udgiver Epigrammer, som ere melerede. — Den i 91 omtalte faade Havegud er Priapus.

93. Narnia, opkaldt efter Floden Nar, i hvis Nærhed den laae, var en Stad i Umbrien, eller, som Andre mene, i det Sabiniske. For at forstaae Digtets Pointe, maa man erindre sig, at Byen laae ved to særdeles høie og bratte Fjelde. Under Augustus havde man ved en dristig Broe forbundet disse Fjelde, mellem hvilke Narfloden skyllede, saa at man fra Byen Narnia kunde med Sikkerhed gaae over til det modsatte Fjeld. — I Anledning af den kysfesyge Sinus maa jeg bemærke, at man finder en ganske interessant Samling af de Gamles Bedtægter med Hensyn paa Kys hos Justus Lipsius i hans *Electior. II, 6.* — Naar de romerske Digttere ville udtrykke Begrebet om Stank, benyttede de ialmindelighed Billedet af Bufkene (*caprarum olentes mariti*), som her kaldes Cinyphiske efter den libyske Flod Cinyps. De tvende paafølgende Vers maatte, paa Grund af deres Indhold, aldeles udelades. — Om den i 97 omtalte Cæsius Sabinus vides intet, derimod kjende vi Nulus Pudens fra IV, 13; VI, 58.

98. Ideen er den samme, som i det bekjendte danske Tankesprog: Den, som vil have Alt, hvad han seer, han skal græde, naar Andre leer. — I det næste Digt omtales en Ægypter Crispinus, der virkelig synes at være Juvenals berngtede Crispinus „*pars Niliacæ plebis et verna Canobi.*“ Fra ussel Stand hævede han sig til Ridder og Yndling hos Domitianus. Juvenal I, 26, IV, 1—28. 108. Bogens tre sidste Epigrammer ansees af Rader, Sriver, Schrevel og Fl. som uægte, og ere af den Grund udeladte. *Exsibilentur, raaber Sriver i sin critiske Tver, et stercore oblinantur; merx enim commictilis; spuria sunt et ridicula.*

D t t e n d e B o g.

1. De her omtalte *laurigeri penates* sigte enten til, at Dørstopperne paa Keiserens Borg vare ialmindelighed og til enhver Tid behængte med Laurbær; eller at dette har især været Tilfældet nu, formedelsf den nylig erholdte sarmatiske Triumph. At Domitian bildte sig selv og Andre ind, at han var en Søn af Pallas Athene, have vi allerede ved flere Leiligheder hørt, især VII, 1. For i Epigr. 2 at forstaae *tot vultus*, maa man erindre sig, at Janus ikke blot var bifrons, for at kunne see saavel

det forbigangne, som tilkommende Aar, men at man ogsaa lod ham være en Repræsentant for Aarstiderne, hvorved hans Anfigter naturligviis forstredes. Paa denne Maade eksisterer ikke blot Janus bifrons, men ogsaa Janus quadrifrons. Virgil. *Æneid.* VIII, 356 og dertil Servius.

3. M. Valerius Messala Corvinus er bekjendt fra Horaz's og Tibullus' Digte, samt fra Ciceros Breve i den trettende Bog. Han var en af de berømteste Talere paa Augustus' Tid, ja Avincilianus kalder ham nitidus et candidus, et quodammodo præ se ferens in dicendo nobilitatem suam. Hertil kommer, at han var meget riig, og opførte sig et kostbart Slot (X, 2) til hvilket vor Digter sigter paa dette Sted. Augustus havde en betydelig Mængde Friegivne, som paa forskjellige Maader berigede sig, Licinus, Epaphroditus, Selenus, Thyrsus o. Fl. Denne Licinus havde især været brugt som keiserlig Barbeer, og hans pragtfulde Gravmæle, som vor Digter sigter til, gav Anledning til Varros bekjendte Distichon: *Marmoreo Licinus tumulo jacet, at Cato parvo; Pompejus nullo. Quis putet esse deos?* Andre have ved Licini tænkt paa den rige Licinius Crassus. Den i 9de B. omtatte niende Søster er Thalia. At hun kaldes den niende, er vel ikke saa meget paa den Grund, at hun i de bekjendte versus memoriales staaer sidst, som snarere en tilfældig Bencævnelse. Ligesom Horaz noget uegentligt ansætter Melpomene som sin protegerende Muse, saaledes vælger vor Digter overalt Thalia til sin. IV, 8; IX, 27, 74; X, 19. Betragter man Thalia fra denne Side, nemlig blot som Skjemtens, ikke som Comœdiens Musa, passe sig de i 10de B. tillagte Epitheta; *Thalia enim magistra et modiperatrix conviviorum. Modi pares (B. 14) ere versus heroici.* — I det næste Digt maa suscipere forståes om vota for det kommende Aar; solvere om vota, som skuldes for det forrige. Plin. Brev. X, 44 (36). Det var nemlig paa Julii Cæsars Tid blevet Mode, at de høieste Magistratspersoner og Præster gjorde Bønner for hans Liv, og denne Skik tiltog naturligviis, som det øvrige Kryberie, under Keiserne, saa at Bønner bleve gjorte for Keiseren selv, hans Børn og øvrige Familie. Juvenal. X, 284. Sveton. Caligula, 14. — Tanken i 5te Digt angiver Juvenal (XI, 43) naar han siger: *post cuncta novissimus exit Annulus, et digito mendicat Pollio nudo.*

6. Man seer, at Cuctus har været en Oldgranfer af det Slags, som saa ofte forekommer i vore Tider, der satte Priis paa Fortidens Minde, blot for at kunne møtte sin Forsængelighed og besidde Leilighed til at vise sin egen Person tilligemed sine Skatte. Cymbia vare Skaaler i Form af en Baad (cymba); men for at nedsætte deres Værdie, tilføies Saguntina, der her, som paa flere Steder (IV, 46; XIV, 108) omtales med Foragt, som usfelt Leertoi. Med Hensyn paa det tredie Vers, hvor der disputeres om der skal læses furiosa eller fumosa, vil jeg for Morstabs Skyld anføre Scribes pompeuse Indledning til Undersøgelsen om dette høist vigtige

Spørgsmaal. Hic, hedder det, comitia critiorum convenerunt, utrum fumosa, an furiosa legendum essent. In magni Lipsii, fumosa præferentis, sententiam abiisse plerosque video, Janum Gruterum, Andream Schottum, D. Heraldum et M. Raderum; sed eorum magistratus vitio creatos observavi. Slutningen bliver da, at kun furiosa bliver udelukkende erklæret for rigtigt, uagtet de bekjendte Udtryk fumosæ imagines, fumosos equitum magistros veie temmelig i den modsatte Bægtisfaal. Hvad det var Laomedon havde lovet Apollo og Neptuneus, for at opbygge Murene om Troja, veed man ikke. Digterne sige en Mængde Guld, og Martial har, som Mester i Poeternes Laug, sin fulde Tilladelse til at lade det være nogle kostbare Pokaler. Rhoeus (skal vel være Rhoetus) strider, idetmindste hos Ovid, med en Brand, hvorimod Theseus med en Krumme (Forv. XII, 271 og 235). Nestors Bæger (*ἀμφικύπελλον*) er bekjendt nok fra Iliadens XI, 632, hvorfra Digteren har hentet Beskrivelsen af Duerne, som forestillede Bægerets Gænge. Achilles' Pokal omtales i Iliad. IX, 203, hvor denne Helt siger til Patroclus: *ζωρότερον κέραϊσε*. Didos Bæger findes derimod omtalt i Æneidens I, 727. Pointet er naturligtviis ikke, som Nogle mene, at Cuctus har læiet, og bildt Folk ind, at Kunstfagerne vare gamle, naar de egentlig vare nye. Mei, Astyanax, Hector's lille Søn, staaer i Modsetning til Bedstefaderen, den udlevede Priamus, og Pointet bliver da dette: dit Kruus kan være gammelt nok, men din Vin er skammelig ung. Forresten kan der være noget i, hvad Ramlar bemærker, at Digteren har valgt saadanne Exempler, som byggede paa den blotte poetiske Digtning, og at han just har anført saadanne Pokaler, som forekom i den digteriske Verden, og som altsaa ikke kunde have. Han slip derved for at have Udseende af at raillere med sin Tids anseete Kunstkjendere.

8. Vi saae ovenfor, at der gjordes Tempelbønner for Keiseren og den keiserlige Families Vel, hvilket sædvanligtviis fandt Sted i Januarii Maaned, som Aarets Begyndelse. Dette traf i dette Aar desto mere heldigt, da Keiseren just i denne Maaned kom fra sit germaniske Krigstog. Disse Bønner bleve naturligtviis foranstaltede med megen Pomp, og udførtes af Datidens vigtigste Embedsmænd (*purpura, honos*) af de nye Consuler, Pontifer og de overste Statsembedsmænd. — I 9de Digt bliver do-drans at regne for *novem uncie de libra 3: 3/4*, som siden formindskedes til $\frac{1}{2}$, og muligen kunde synke til 0. Ideen forklæres enten om en Bedrager, eller, hvad der er bedre, om et Menneske, der var falden i en slet Dienlæges Hænder.

11. 6. Det er en meget galant Uttring af vor Digter, at han lader Romerne, som dog „*nihil amplius optant, quam panem et Circenses*“ blive saa henrykkede over Domitianus, som nylig var kommen hjem fra den germaniske Krig, at de glemme, at Bognstriderne allerede have fjørt 4 af

de 25 *Voûre* fra *carceres*, og af de 7 *flexus circa metas*, som udfordres til en Seierspalme, blot for at kunne i *Mag* betragte deres Keiser. — I det 13de Digt seer man Begyndelsen til de senere Tiders Hofnarre, idet man saavel af dette Digt, som af XIV, 210 lærer, at hiin Tids Rigsmænd kjøbte sig iblandt andre Eiendele ogsaa en Slave, som var fløv paa Forstanden, for at have en Leilighed til at lade deres eget Vid brillere. En snurrig Modsetning giver det, og et smukt Bidrag til at kjende hiin Tids Forfængelighed, at een og samme Magnat kunde holde sig en *morio*, og tillige — *græculi, ἐπὶ μίσθῳ φιλοσοφούμενοι*.

14. Her see vi, at de Gamle have, uagtet deres fortrinlige Klima, baade kjendt og benyttet Drivhuse, for at forcere Naturen endnu stærkere. Man brugte dertil de saakaldte *specularia* eller *lapides speculares*, en klar gjennemsigtig Materie, som man i Oldtiden forstod at udskjære i tynde Lag. Disse brugtes istedetfor Bindueglas i Huse, Vogne (*Juvenal, IV, 21*) og (som vi her see) til at skaffe Lys over kostbare Planter, saaledes at baade Dagslys og Solstraaler kom derind. *Plin. XXXVI, 45*. *Seneca* siger (*epist. 91*) at disse *specularia* vare en Opfindelse af hans Tidsalder. Dette Slags Chrystal fandtes især i Spanien og Cappadocien baade i Mængde og i Omfang, og henhørte til de Steenarter, som Lydskerne kalde *Specularstein*, *Frauenglas* eller *Marienglas*.

15. For at forstaae dette Digt, maa man erindre sig, at *Domitian* havde holdt Triumph over *Gatter* og *Dacer*, men at han fra *Sarmaterne* (med hvilke han var bleven nødt til at føre Krig, fordi en Legion med samt Legaten var bleven nedhugget) hjembragte en Laurbærgreen til *Jupiter Capitolinus*, hvilken *ovatio* Digteren kalder en *secretus triumphus*. *Sveton. Domit. c. 6*. Denne tredobbelte Seir vil forklare det fjerde Vers, hvori man har fundet adskillige Vanskeligheder, saa at man endog har forandret Læsemaaden til *dicant Latia*, som om Meningen var: de tre Stænder, Senat, Ridder, og Borgere give Dffer og Køgelse. Det er jo ikke Folket, som giver, men Folket, som modtager Gaver, Fægterspil, Kjødsfordelinger og hvad der videre faldt af ved Triumpher og store Seire. — *Facere farinam* i 16 er *decoquere*, sætte over Styr. — Den i næste Digt omtalte *calabriske Flaccus* er *Horaz*, skjøndt han egentlig er født paa Grændsen af *Appulien* og *Lucanien*.

21. *Cyllarus* var den bekjendte Hest, som *Ledas* og *Jupiters* Søn, *Castor*, brugte. Den var ham foræret af *Mercurius*, og blev siden optaget blandt Stjernerne. Hvad den i det Foregaaende omtalte *Bootes* angaaer, da falder han sammen med *Arctophylax*, Kjøresvenden, forsaavidt som den store Bjørn kaldes *ἄμαξα*, *plaustrum*. De fem Stjerner forestillede Vognen, de to øvrige Studene, og saaledes kan man forstaae Tillægsordet *pigra*. *Memnon's* Moder er *Aurora*. — *Hybrida* i Originalens 22 er Lydskernes Zwittergestalt, Frugten af to ueensartede Væsners Elskov, f. Ex.

af et vildt og et tamt Dyr. VI, 39, 20. — 25 har jeg udeladt, da jeg ikke forstaaer det. Fortolkninger som denne: me semel ægrum vidisti, te sæpe videbo, morbo pallidum, ere dog altfor fade, til at de kunne antages som Idee til et taaleligt Epigram. At vise os hen til VII, 4, hjælper aldeles ikke til at oplyse Forfatterens Tanke, som vist ikke er den, at Digteren spotter over Oppianus' sygelige Farve, eller, hvad Ramlær antager, at Martial „seinen nachlässigen Freunde eine Krankheit anwünsche.“

26. Det andet Vers forklarer Plinius VIII, 25, naar han siger: *Hyr cani et Indi ferunt tigrim, animal velocitatis tremendæ, dum capitur totus ejus foetus. Ab insidiante rapitur equo quam maxime pernici.* — *Erythræisk* burde efter Ordets Betydning blot sigte til det røde Hav, men det indbefatter de nærliggende Lande, nemlig Persien, Arabien og Indien. — 27. Tarent laae paa Grændsen af Appulien, ved den calabriske Kyst, og var, som bekjendt, anlagt af Phalantus og de lacedæmoniske Somfrubørn, der kom fra Sparta, Leda's bekjendte Hjemsted. Ulden, som man fik fra dette Strøg af Italien, tildeler Martial (XIV, 155) den første Rang. Galesusfloden kom fra Calabrien, løb forbi Tarent, og var bekjendt formedelst den besynderlige Indvirkning paa Fiinheden af Faarenes Uld, som man tilskrev den. Noget lignende var Tilfældet med den spanske Flod Baetis, som løb forbi Tartessus, hvilket forskaffer den det, af Digteren brugte, Tilnavn. Timavus var en Flod i øvre Italien, som med syv Mundinger kastede sig ud i Havet ved Aquileia. Her forstaaes formodentlig *Utinisk*, ikke *Patavinisk*, Uld. Cyllarus var den Hest, hvorpaa Castor reed, da han tog Deel i Argonautertoget; altsaa bliver Tanken (der overhovedet i dette Digt er sat noget paa Skruer, for at behage Parthenius, der selv var Digter, og som yndede det Kunstlede) at Argonauterne vare landede ved Timavusfloden. Af den alexandriniske Digterlærdom, som folder sig liig en tung Klobe om det hele Digt, seer man, at vor Digter nok vidste, for hvem han lavede Ketten; men formodentlig har den smagt Parthenius bedre, end os. Amylæe var en Bye i Laconien, bekjendt ved sit Purpur, hvis Lugt (virus) ialmindelighed er ildeberøgtet hos de Gamle. Plin. IX, 60. Miletus laa imellem Carien og Jonien, og var befolket af Carier. *Iliad.* II, 867, 68. Ogsaa Homer omtaler (*Iliad.* IV, 142) Carisk Purpur, som Digteren dog her synes at nedsætte. Om Tiburlustens Indvirkning paa Elfenbeen har Digteren yttret sig i IV, 62. Her møde vi igjen *Erythræisk*, som betyder den persiske Havbugt, bekjendt for sine Perler. Plin. IX, 59. Paphos var en Bye paa Cypern, hvor især Venus blev dyrket, og som har givet Anledning til hendes her forekommende Tilnavn. Athamas, en Søn af Zeus, regjerede paa Grændsen af Thessalien over et lille Folk, som efter hans Fader kaldtes *Woler*. Hans Søn var Phryxus, som af Moderen, Nephele, fik den bekjendte Chrysomallus eller Bædder med Guld-

skind. Om lacernæ have vi talt i IV, 2. Den brugtes til at fastes uden om Toga'en, og havde en løs Hætte til at tage af. Paa Ciceros Tid brugtes den kun af simplere Folk; men senere af de forskjellige Stænder, naturligviis af ueensartet Bonitet og Fiinhed.

30. Det var et Træk i Domitians Character, som tilfulde lægger hans Bildhed for Dagen, at han gjorde Livsstraffe til Skuespil, og lod den Stakkell, der var indviet til Døden, afgive et Skuespil for de Levende. Saaledes maatte de fremstille Hercules, der brænder sig selv paa Deta, Phæthou i den brændende Solvogn, Skarus, der styrter ned, Orpheus, der bliver sonderreven af de thraciske Qvinder, o. s. v. Naar man imidlertid betænkter, at Talen ikke kan være om nogen frivillig modig Handling, men at denne Bravour var i høieste Grad nødtvungen, eftersom Bøddelen stod i Nærheden, for i modsat Fald at tvinge ham, troer jeg, at vi paa denne Maade kunne forklare den Modsigelse, i hvilken Digteren indvikler sig, naar vi sammenligne dette Digt med X, 25. Det røbede vistnok større Mod, at sige: non facio; thi isaafald vilde Følgen blive en uundgaaelig Død, end udstaae en siebliffelig Qval, og derpaa erholde Livet. En anden Wei til at hæve Modsigelsen var jo vistnok tilstæde, naar man vilde benægte Digterens Forfatterret til X, 25. Man har ogsaa brugt den, og skrevet Digtet paa en Afskrivers Regning, der havde forefundet bemeldte poetiske Gjendrivelse af Martials Anskuelse, og som senere havde indlemmet den i Digterens Arbejder. — Om jus trium liberorum, som giver Anledning til det vittige 31te Epigram, see II, 91. Ideen er saa lunefuldt, at jeg vilde undt Martial, at see den Triumph, som hans vittige Epigram har skaffet ham. Rader nemlig, den forsigtige Jesuit, der ellers ikke indlemmer noget Epigram i sin Udgave, naar det ikke paa det nøieste er visiteret, lader dog dette Digt, uagtet Ideen i første Vers er heel fordægtig, passere med den Paa skrift: epigramma venustum et acutum.

32. Vi have i IV, 60 seet, at Sardinien var meget ilde berygtet, for medelst sin gravitas coeli. Dette var ogsaa Grunden, hvorfor denne De brugtes, ligesom Syarus, til et Forviisningssted. Hvem Antulla har været, samt hvad hendes Broder har begaaet, vide vi ikke; men vist er det, at det er en smuk Idee af Digteren, at lade Duen, der synker i hendes Skjød, være et Fredens Bud om Fremtiden. Gud veed, hvorfor Domitius troer, at Scenen skal være paa Theatret, og have fundet Sted „inter missilia“ o: mellem de forskjellige Gaver af Dyr, som ofte bleve paa Keiserens Begne fastede i Grams mellem Folket. Stedet var idetmindste neppe det heldigste for en fredelig Due.

33. Lessing (sämmtl. Werk. I, 136) anfører dette Digt, for at vise, at Martial aldrig bruger Hyperbolen, for denne Figurs egen Skyld, (i hvilket Fald den aldrig kan bevirke noget absolut interessant); men stedse saaledes, at der bag Hyperbolen stikker en Hensigt. Lillige maa man lade Martial be-

holde den Roes, at han er en Virtuos i heldige Hyperboler. En corona kaldes prætoricia, forsaavidt som det var Prætors Forretning at uddele Seierskrandsse, dog saaledes at ogsaa Andre af de høiere Embedsmænd tildeeldes denne Forretning. For at pynte Krandsene, bleve de hist og her omgivne med tynde Guldblade. Plinius (XXI, 4) siger i den Anledning: *Crassus dives primus argento auroque folia imitatus, Iudis suis coronas dedit.* Couliserne paa Theatret var overtrukne, især i Prægt-situationer, med et tyndt Lag af Guld- eller Sølv-Lahn, som naturligvis var udtrukket saa tyndt som muligt. Deraf kom det sig, at den, i det Efterfølgende omtalte, *imber odoratus* eller Parfumregn (V, 26), som ved kunstige Maskinerier drysledes ud over Tilskuerne, kunde skylle dem bort. Sopherne gjordes, efter Cæsar's Formuesomstændigheder, af Guld, Sølv, Træ o. s. v. belagte med tynde Guldplader (*bractea aurea*) Plin. XXXIII, 19, hvilket kaldtes *imbracteari*, ligesom Grækerne kaldte slige Sopher *αλίνας ἀργυρόποδας*. Saadanne Guldplader, hvor tynde de vare, kunde det nok falde en tyvagtig Slave ind at skrabe til sig, og Svetonius beretter os i Caligula, at en Slave blev alene paa den Grund straffet med Døden. Selv det, som vore Snekere kalde „at finere“ s: belægge grovere Træ med tynde Plader af en finere Sort, var bekjendt hos Romerne. Det 11te Vers forklares af den Skik hos Romerne, at sende hinanden ved Begyndelsen af det nye Aar, enten en Æs med et Janusbillede paa, eller ogsaa en forgyldt Daddel. Dette synes dog (saavidt man kan slutte sig dertil af Martials Yttring) at have været Tilfælde blot med de Fattige; og XIII, 27 viser, at det gjerne var den fattige Client, der sendte Patronen denne tarvelige Gave. *Colocasia* (XIII, 57) ægyptisk Bønne, havde, efter Plinius Sigende (XXI, 51) naar den blev kogt, en Stengel, hvis Træer lignede et Spindevær. Hvad Digteren forstaaer ved *vesica*, er ikke saa let at sige. Mogle forklare det som en *vitta*, *retinaculum*, *reticulum*, *κεκρούφαλον*, et fint Næt til at holde Haarene sammen, omtrent i Form af et Dameslør; andre derimod om det, i Haaret indflættede Baand, som bidrog til at holde den høie Coëffure sammen, saaledes som Tilfældet er endnu med Damernes Haar-Opsætning og Fletninger. Ved *Batava* forstaaes ialmindelighed nordlige Nationer, som brugte en Art Pomade (*smegma*) eller Rud til at gjøre Haarene endnu mere blonde, end de allerede af Naturen vare, en Toiletkunst, som de romerske Damer snart aflærte dem. I 23de B. møde vi atter *ligula*, som vi antraf allerede i IV, 120, og forklaredes heel forskjelligt, om et Sværd, om en Skoe, og endelig om en Driftketumling. Det Samme gjelder om *cochlear*, som gjøres til en Skæ, eller til et meget lidet Maal for flydende Vare.

34. Hvor mange Forklaringer, ja endog Forandringer af Læsemaader, dette Digt har været underkastet, seer man hos Rader. Jeg har i

denne Tvist heller villet ubelade det hele ubetydelige Distichon. Den rimeligste Tanke turde være den: du er en Bedrager, som eftergjør gamle Mønter, og de ere de ældste, som du ikke har havt at bestille med. Ideen er ikke heldig; men det bliver dog ganske interessant, at see, at selv i hine Tider fandtes der Oldgranskere, som opbevarede mærkværdige Levninger fra Fortiden. — Parrhasiæ i 36, 3 er allerede forklaret ved VII, 55. Circe var, som bekjendt, en Datter af Solguden, og boede paa det Strøg af Italien, hvor man senere opkaldte Forbjergtet Circejum efter hende; hvilket ogsaa var Tilfældet med den nærliggende Bye Circeji.

Tanken af 37 er: at tilbagegive din Debitor Fordringen, er overflødig, og i grunden ingen Skjænk; thi han kunde jo dog ikke betale. Heller burde du have foræret ham en nye Sum istedetfor at skjenke ham Noget, som han aldrig havde tænkt paa at clarere. — 38 har jeg forbigaaet, da jeg umulig kan troe, at dette bløetunge, implicerede Digt skulde være af Martial. At det Samme blev Tilfældet med 40, vil allerede Overskriften til Priapus kunne forklare. Rader, som ellers er en stor Hader af Priapeiske Sager optager alligevel dette Digt; men det falder snart i Minne, hvorfor? blot for at kunne, som troende Christen, komme frem med det Dnske, at alle de hedenske Guder maatte alt tidligt være kastede i Ilden.

39 er omtrent af samme Indhold som 36, idet han roser Keiserens nye og pragtfulde Slot, opført af Rabirius, hvor Folket nu kunde tage Deel i de solennia convivia, som i festlige Anledninger bleve givne af Keiserne. — Jeg har gennemgaaet Scrivers, Farnabii, Gronovs, Raders og Schrevels Forklaringer af det 42de Digt; men jeg maa tilstaae, at jeg forstaaer hverken Digteren eller hans Fortolkere. Oversætte hvad man ikke selv begriber, gaaer ikke godt an, og heller end forsøge paa dette, vil jeg meddele Ramlers Fortolkning, om den muligen maatte smage Noget. „Von meiner Sportula o: von den 100 Quadranten kannst du dich hundertmahl baden (für das Bad gab man jedesmahl nur ein Quadrant) und alsdann giebt der Dichter zu verstehen, kannst du hundert Mahle speisen, wo du willst.“ Davus sum, non Oedipus. — Martial kommer meget nemt til sit Spil med fax i 43, 3 eftersom Romerne brugte Faxler saavel ved Bryllup, som ved Begravelse, og der altsaa gaves en fax (tæda) nuptialis og en fax funerea. Tillige erindre man sig, at committere (ligesom comparare) ere currente Udtryk, hentede fra arena. Naar det nemlig havde været Tilfældet, at to Gladiatorer, ved en overdreven Styrke og Fægteskunst, havde fældet deres Modstandere, bleve Begge af de skuelystne og grusomme Romere pussede paa hinanden (commissi) og en saadan Kamp, som nu tillige blev en Vreskamp, endtes sædvanligviis med Begges Død. Venus Libitinas Tempel havde, som bekjendt, i Forsalen et Contoir, hvor man henvendte sig for at faae et Liig begravet.

Man kjender ikke noget til de i 45 omtalte Personer; det er derimod

noksom bekjendt, at man havde for Skik, at lægge en hvid Steen (*lactea gemma*) for de lykkelige, og ved en eller anden Begivenhed mærkelige, Dage, derimod en sort for de Modsatte. X, 38; XII, 34. Om den Skik at sie Vinen, der altid maatte blive noget tyk, da man efterhaanden spædede den, og derved bragte Fadet i Ulave, see II, 42; XII, 61; XIV, 103, 104. — Det 47de Epigram oplyser Rader ved at sige: *referebat foeminas vel adolescentes vellura, juvenes tonsura, rasura viros*, og tilføjer, efter Svetonius, at Cæsar, ihvor snurrigt det ogsaa forekommer os, „*tondebatur, radebatur, vellebatur*“. Men besynderlige Moder treffer man isaahenseende allerede i Oldtiden. Ikke at tale om, at enkelte Nationer brugte at ruge den høire Side af Hovedhaarene, og lade dem vore paa den venstre, saa finde vi allerede hos Homer (*Iliad.* 2, 542) at den euboeiske, heel krigeriske, Folkestamme, Abanterne, lode Forhaaret ruge, men brugte kun en Haartop i Nakken (*ὀπισθοκόμαι*). — Som Locale for den i 48 fortalte Tyvehistorie maa man tænke sig Badehuset hos en fornem Ven, hvor Crispinus har betroet en Slave sin Overkappe, mens han gik i Vandet. En forunderlig Forklaring af det sidste Vers meddeler Ramler, naar han siger: „*werde römischer Bürger!*“ en Uartighed til den romerske Borgerstand, som Ramler selv maa forsvare. Naturligviis er sume slet ikke andet, end furare; thi en Toga, som Alle bar, var jo dog lettere at skjule, naar den var skaalen, end den kostbare *abolla*, som kun de fineste Herrer kunde bære.

48 sigter til det offentlige Gjæstebud, som Domitianus, ifølge Svetons Beretning (*Domit. c. 4*) gav, efterat han havde bragt Jupiter en Laurbærgreen, i Anledning af Sarmaternes Betvingelse. Ligesom Nero havde indført *sportulæ* i det private Liv, og havde forvandelt *cænæ rectæ* til *sportulæ*, saaledes indførte Domitian det Uværdige, og afskaffede *sportulæ* ikke blot i det private Liv, men ogsaa ved de offentlige *viscerationes*, hvoraf man kan forklare det sidste Vers i Digtet. Om *sportulæ* handler især Juret til Symmachus IV. *epist.* 55; og om de i næste Digts første Vers omtalte Juvelerer eller Graveurer findes Oplysninger hos Plinius i XXIII, 12. Polyclet omtales med Berømmelse af vor Digter i IX, 60, ligesom han i X, 89 sættes ved Siden af Phidias. Mentors Pokaler bleve formedelst deres udmærkede Kunst indviede saavel til den Ephesiske Diana, som til den Capitolske Jupiter. Plinius XXXIII, 55, og hos vor Digter III, 41; IX, 60. *Electrum* forekommer ikke blot som Rav og Bernstein, men tilige som en Art Guld, hvor den femte Deel af Massen var Sølv. Plinius XXXIII, 23. Hvorvidt Ramler har Ret, vil jeg lade staae ved sit Værd, naar han forklarer det foregaaende Distichon i Forbindelse med dette, som om Skaalen havde Farve af Guld, af Lazur, af *Electrum* og endelig af Sølv, samt udleder af Stedet, at de Gamle forstode — eller ansaae det passende — at farve Guld. Men saa meget anseer jeg alligevel for vist, at det betyder ikke meget, at anføre Moschus' Beskrivelse af Europa's Kurv; thi

faa kunde man jo ogsaa gaae op til de homerisk-hestodiske Skjoldbeskrivelser, og dog vil vel Ingen tilskrive poetiske Yttringer isaahenseende nogen absolut kunsthistorisk Værdie. Cinyphisk er Libysk efter en Afrisk Stamme Cinyphier, eller efter en Flod der i Landet Cinyps. Ovids Forvandl. V, 124; VII, 272; XV, 755. I Originalen bliver i B. 14 Lotus kaldet Palladius, fordi der vorede en Mængde Lotustræer om Søen Tritonis, som var indviet til Athene. Træet selv blev meget brugt til Fløiter, ligesom vi i vore Dage bruge Burbom eller Ibenholt til musicalske Instrumenter. Allerede i det smukke Epigram I, 72 saae vi, at de Gamle pleiede at drikke Ens Velgaaende i saa mange Dser, som der vare Bogstaver i Bedkommendes Navn, i hvilken Anledning jeg beder, at begge Navnene, Lyde og Lycas, maae i den danske Oversættelse (Pag. 13) blive omsatte. jfr. XI, 37. Man maa erindre sig, at triens er tertia pars duodecim unciarum, altsaa fire Bogstaver, som just svarer til Ruse i Vocativ. Naar han stiger til 7, da drikker han blot Instans; men naar han hæver sig til begge Navne Rufus Instans, da drikker han tolv cyathi. Sriver faaer naturligviis femten ud, da han holder sig til Instantius Rufus. Arion (i B. 14), Iyris Digter fra Methymne paa Lesbos, er noksom bekjendt ved sin, af nyere Digtere meget omtalte, vidunderlige Frelse paa en Delphin. Herodot. I, 24.

52. Man siger, at Ideen er den samme, som i VII, 82. Jeg troer det ikke. I saafald blev Epigrammets Gjenstand en treden Barbeer, der gik saa langsomt tilværks med sin Dont, at Skjæget vorede op paa høire Side, medens han ragede det af paa den venstre. Snarere troer jeg, at det er en Spot over en Smaaherres smaalige Forsængelighed og qvindagtige Væsen, der ikke kunde taale at et eneste Haar blev tilbage (epaphæresis af ἐπαφαρέω) som stedse paanye lod sig pille for Speilet. Jeg vilde have raadført mig med Rader; men bemeldte Jesuit maa have havt nogle forunderlige Scrupler ved dette uskyldige Barbeer-Epigram; thi han udelader det ganske, uagtet han dog beholder det næste Digt. Indeholder da dette noget Forargerligt? det just ikke; men det taler dog om Kjærlighed og om letfærdige Damer, medens hiint taler blot om Skjæg og om en Barbeer. Det 54de Epigram sigter til det Congiarium, som vi af Svetonius lære, at Domitianus tregang gav Folket. Congiarium, siger denne Biograph, *populo nummorum trecenorum ter dedit, atque, inter spectacula et munera, largissimum epulum.*

55. Ved at gjøre Bold paa det 12te Vers, hvis Idee dog er temmelig simpel, naar man læser det i umiddelbar Følge med det Foregaaende, har man udfundet, at Domitian selv har dræbt denne uhyre Løve. Vel er det sandt, at Domitian skal, paa sit albaniske Sommerslot, ved Distancestød med Pile, med hoistegen Haand have nedlagt adskillige Udyr; men at han har nogensinde indladt sig i Nærstridskamp, eller traadt frem paa arena i Rom, har man aldrig hørt. Massyler 3: Libyer, Numider, i Anled-

ning af hvilke Plinius figer (V, 2) at deres Fødeland frembringer intet, uden Marmor og vilde Dyr. Broderen i 16de Vers er Titus; Faderen sammesteds Vespasianus. Forresten finder jeg i det verserede 12te Vers intet, uden en mere vidtloftig Udmaling af dette sjældne Dyrs udvortes og indvortes mærkværdige Egenheder. Jugis i næstsidste Distichon er, maaſke med Flid, gjort tvetydigt af Digteren, da det kan forstaaes saavel om Phrygiens Bjergaase, som om Cybeles Forspænd af Løver. Jeg har troet, at burde vælge det Sidste, da Sproget dog ikke var istand til at gjengive Originalens Dialogie.

56. Hvad Digteren i 7de B. figter til, kjende vi fra Virgils første Ecloge. Byen Cremona havde nemlig holdt med Brutus og Cassius. Efterat disses Partier var gaaet tilgrunde, uddeelte Augustus, efter Sullas Ekif, 18 betydelige Byer, som havde holdt sig til Pine, blandt Veteranerne. Disse raae og havefyge Mennesker, som August desuden ikke havde Evne til at styre, droge uden for det anviste Gebeet, og kom saaledes ind paa det Mantuanſke (Mantua, væ *nimum miseræ vicina Cremonæ!*) og satte saaledes den gamle Maro's Eiendom i Fare. Da var det, hvad Digteren her peger hen til, at Pollio og Mæcenæs hjalp den unge Virgil, der her kaldes Tityrus, med Hensyn paa det Navn, Virgil giver sig selv i den første Ecloge. Kjender man hans anden Ecloge, da vil man vide, at det har været en smuk Slave hos Mæcenæs (eller Pollio) som man har villet gjøre til en Elskling af Digteren. Den Tusciſke Ridder er Mæcenæs, *atavis editus regibus Etruscorum*, men som alligevel fatte en Væ i at kaldes simpel Ridder. Galatea og Thistylis ere Navne paa simple Hyrdinder, som forekomme i de Virgiliske Hyrdedigte. *Arma virumque* er Æneidens bekjendte Begyndelse, som her sættes i Modſætning til Virgils Ungdomsarbejde, *culex*. Om Varus er det vanskeligt at komme paa det Rene, da der gives Mange af dette Navn, og man tillige allerede tidligt har sammenblandet Navnet Varius med Varus. Epikeren Varius kan ikke være meent; Krigeren N. Varus endnu mindre, skjøndt Rader proponerer ham. Skulde det være Lucius Varus, som, tillige med Plotius og Tucca, fik Æneiden at gennemgaae? Om Marsus see II, 73, III, 5, VII, 98. Jeg har forøvrigt stedse fundet, at dette smukke og berømte Digt umulig kan fra Digterens Haand have faaet den sløve Braad (*aculeus*), men at Flaubeden maa skrives paa Afſkriverne Regning. Uagtet jeg altsaa ikke har vovet at forandre noget i Text eller Oversættelse, kan jeg dog ikke undlade at yttre den Formening, at man burde følge Heraldus, som læser Marcus istedetfor Marsus. Marcus er Digteren selv, og nu kommer Pointet bedre frem: jeg blev vel ikke en Virgil, men en bedre — jeg selv. Rader figer: *utraque lectio non aliena poetæ sensu, Marsum tamen probo*. Scribes smagfuldt yttrede Dom lyder saaledes: *Marsius vehementer displicet, et in extremas terras portandum videtur*. At

Marsus omtales ofte hos vor Digter, er sandt nok; men det er ikke sandt, og det skulde Sriver bevise at „*Marsum in epigrammate potissimum æmulabatur Martialis.* — 57 indeholder et fattigt Spil med de Gamles Skik: *legere ossa.* Virgils *Æneid.* VI, 228, der forudsætter en levende Død, eller en Død, som alligevel lever.

58. Var det foregaaende Epigram mat, da er det nærværende ligesaa utydeligt, som flaut, og det er derfor blevet udeladt. Commentatorerne ville give sig Mine af at forstaae det; men man mærker kun altfor klart deres Uvidenhed. De famle omkring mellem at gjøre Sagaris til et Slags Skjold, til en tyk Krigskappe (*sagum*) og endelig til Sagaris i *Æneidens* femte Sang, 262. Vil man see flere Forklaringer af dette Ord, ved hvilke det bliver til en Flod i Phrygien, til et „*genus teli Persici*“ og Gud veed til hvad ellers, da behage man blot at eftersee Raders Commentar Pag. 586. Hans Dom om Epigrammets Værdie er derimod meget rigtig, naar han siger: *friget jocus, parum salsus et piperatus; itaque multa potius conamur hic, quam explicamus.*

59. *Autolycus* forekommer allerede tidligt (*Homers Iliad.* X, 267) som et Forbillede paa en Oldtids-Cartouche; og dette er vel Grunden til, at han angives som en Søn af *Mercurius*. *Ovids Forvandl.* VIII, 739. Hvorfor stjæler han just sine Skoe? fordi man tog dem af ved Maaltidet, og lod En af Slaverne passe paa dem. Disse kunde han altsaa lettest komme til at rane. Om *ligula* see ovenfor i 33, 23. — Hvad det er for en *Colossus*, som omtales i næste Digt, veed man ikke faa lige. Nogle tænke paa *Domitians* colossalske Hest, som blev opstillet paa *forum Romanum*; men noget nærmere Sandheden er det vel at tænke paa *Solcolossen*, som *Nero* lod opreise I, 71. Hvordan Rader kan bilde sig ind at *Talen* er om et meget undersætsigt Fruentimmer, da her just tales om en lang, overvætted opskudt Dame, er mig ubegribeligt. Dog hvilke Ideer kunne *Martials* Fortolkere ikke lade sig nøie med, naar de af næste Digt kunne faae den *Platitude* ud: lad ham blive en fattig Urtegaardsmand, have en lille Kjøkkenhave uden for Byen, og et eneste Muulæsel, som han driver til Byen med Grønsel! Paa den Maade er jo Digterens godmodige Indfald ødelagt, der just ved sin bonhommistiske Lune udgjør en smuk Modsetning til den Andens sorte Midsyge. Du veed ikke, mener Digteren, hvad det betyder at holde Hest og have Landgaard; gid du sandt maatte komme til at nyde den Karitet, saa vilde du neppe misunde mig. Dette vilde passe desto bedre, naar man med *Ramler* kunde antage, at bemeldte *Reidhard* var en bórneret Rigmand. — Det næste Epigram (64) er ganske vittigt om en smuk Dreng, der efterabede sine kjære Sødsfende, *Heterererne*, som optræffe ved alskens Løgn og Tant deres *Kunder*. Denne smukke *Fyr* havde især mangfoldige Fødselsdage, for at lokke

Præsenter ud af Vedkommendes Kommer; men den hele Retning af Digtet, og især dets maleriske Mellemstykke, tillod ikke at oversætte det.

65. Da Domitian var kommet tilbage fra Toget mod Sarmaterne, byggede han et Tempel til Fortuna redux (efter Dio Cassius Udtryk (LIV, 10) til *Τύχην ἐπανάγωγον*) samt en overmaade brilliant Triumphbue, med hvilke han overhovedet forsynede Byen i saa talrig Mængde (Sveton. Domit. c. 13), at man fandt paa en af dem paahæftet den Indskrift: *ἀρχαῖ*. Det er den Sidste han mener i B. 7, hvor han taler om altera dona. Paa bemeldte Seiersbue saae man Domitian føre selv tvende til forskjellige Sider vendende Seiersvogne. At Keiseren var afbildet af Guld (aureus) skriver sig fra hans Forsængelighed, eftersom han forbød Folket at afbilde ham uden i Guld eller Sølv og ikke under en vis bestemt Vægt. Sveton Domit. 13. Dio Cassius LXVII, 8. — Det næste Digt, som handler om den ældre Silius, hans Søn og Sønne-Søn, hvilke han ønsker maae samtligen beklæde Consulatet, indeholder, i et indviklet Foredrag, saa mange historiske Allusioner, som vanskelig ville forstaaes, at jeg troede at burde udelade det.

67. Nagtet Solstiver og Vanduhre allerede forlængst vare Romerne bekjendte, havde de dog for Skik, at lade en af Slaverne bekjendtgjøre Klokkeslettet overalt i Huset ved sit Raab. *Clamore opus est*, siger Juvenal X, 216, *ut sentiat auris, quem dicat venisse puer, quot nunciet horas*. Af IV, 8 vil man see, at der ikke var at tænke paa Middagsmad, naar ikke engang den femte Time paa Dagen var udraabt. *Vadimonium* er, som bekjendt, *sponsio sistendi in iudicio*, men staaer istedetfor Rettergang ialmindelighed. *Differendi* α : *in alterum diem*. Paa Floralia (Floras Fest) gave Edilerne til Skue alt Slags mindre Wildt f. Ex. Haver og Daa-dyr, hvilke Repræsentationer foresaldt tidlig paa Dagen, da de vare bestemte for den simplere Klasse. Det sidste Vers maa forstaaes deraf, at det var sjældent, at de Gamle spiste fuldstændig Frokost (*prandebant*). Istedetfor *prandium* toge de stundom et *jentaculum*, der omtrent bliver det Samme, som *gustum*, *gustatio*, *γαρίσμη*, *γευσμα*, hvilket tillige var Navnet for Indledningen til *coena*. Til Middag, siger Digteren, kommer du for tidligt; men hvorfor har du ventet til den femte Time? Til at spise *jentaculum* er det for sildigt, ligesom det er for tidligt at spise til Middag.

68. Af det fjortende Epigram i denne Bog lærte vi, at Romerne kjendte Mistbænk og Drivhuse. Ogsaa her (5) tales om *perspicua gemma*, eller den gjennemsigtige Steenart, som brugtes i denne Anledning. Dette Mineral mener man, har enten været Selenit (Frauenstein, Spiegelstein) eller Argyrolith (Marienglas) hvilke Begge kunne skjæres ud i tynde Lag eller Fliser. Den corcyræiske Konge Alcinous' prægtige Haver kjender man fra IV, 64, 29.

70. Det var egentlig Nero, som kaldte Nerva sin Tibullus (IX, 27), og at Nerva sysslede, ligesom Nero, med Poesie, seer man saavel af det anførte Sted hos denne vor Digter, som af Plinius Epistl. V, 3. Men uagtet Alt dette er sandt og vist, seer jeg ikke, hvor Digteren vil hen med sit Pointe. Man maa, saavidt jeg seer, lade sig nøie med det Eneste, der nogenlunde springer ud af Ordene, nemlig at Nero havde udgivet som sine egne Digte saadanne, som egentlig vare af Nerva, hvilket Martial giver at forstaae i III, 20. Nervas Blidhed er bekjendt, saa at Tillægsordet *placidi* i første Vers er særdeles passende. Permessus hører til de poetiske Floder, eftersom den tog sit Udspring fra Helicon.

71. 6. Vi have allerede i IV, 88 været Vidne til alle de Vanskeligheder, som fulgte med at forklare *argentum Septicianum*. Paa dette Sted forklarer man det om en Vægt, som istedetfor at holde 12 Unzer paa Pundet, blot udgjør $9\frac{1}{2}$. Da Rader har ganske godt udviklet dette Partie, vil jeg, til at oplyse dette og flere Steder hos Martial, anføre hans Ord (597): *Primum libra Romana, sive pondo, sive as duodecim uncias complectebatur. Deinde primo bello Punico, propter reipublicæ difficultates sextans detractus est de justa libra, ita ut dextans remaneret, et haberet idem pretium cum integra libra. Unde apud Plinium legis, percussos asses dextantario pondere 3: detracto dextante a justo pondere. Deinde urgente rempublicam Annibale, de sextante rursum detracta est uncia, ut libra Romana dodrantem (3: novem uncias) contineret. Denique Papiriana lege unciales asses (sive dodrantales) rursum immuniti sunt, percusso asse semunciali, quæ libra novem unciis et semuncia constabat, quam nos Septicianam putamus.* Dette vil ogsaa staae til; thi den nedstigende Elizabeth er saaledes: Første Aar = 4 Pd.; andet = 2; tredje = 1 Pd.; fjerde = 10 Unzer (dextans) og endelig femte = $9\frac{1}{2}$. *Scutula* (maaskee af *scutum*) er et rundt Drikkekar, ligesom *cotula* (*κοτύλη*). *Bessalis* er saaledes kaldet a *besse* 3: oeto unciis. At *ligula* paa dette Sted er et vas, et Maal for flydende Sager, sees grandgiveligt. Den skal have rummet en fjerde Deel af en *cyathus*, som igjen var $\frac{1}{2}$ af en *Sextarius*. Hvorvidt igjen *ligula* og *cochlear* turde være det samme, som Rader mener, er vel ikke saa let at afgjøre. Dog seer man at der i dette Digt gjøres Forskiel paa begge disse Drikkekar eller Maal for flydende Vare.

72. *Marbo*, en meget berømt Bye i Gallia *braccata*, var en romersk Colonie, i hvilken den romerske Statsforfatning var indført. *Bo-tienus* har været en berømt Digter. For at forstaae det 6te V. erindre man sig, at Adskillige af disse *Municipier* copierede Rom paa den Maade, at ligesom man her deelttes i Folk og Senat, adskiltes man hist i *plebs* og *decuriones*. Af disse forestode igjen *Duumviri* i aarlig Omfistning Byen, og disse ligne *Consularmagten*. — Ideen af 83 har *Plutarch* udtrykt, naar

han siger: *μουσικὴν ἔργω διδάσκει*. Damerne Memefis, Lycoris, Lesbia, Corinna have faaet Navnkundighed tilligemed deres Digtere. Pelignerne antyde Sulmo, som var den Bye, hvor Ovidius var født, ligesom Mantua staaer som Virgils Fødested. — En hoplomachus (*ὄπλα, μάχη*) er en Gladiator. Hvad havde han gjort før? slaaet Dinene ud paa Folk, og det Samme gjør han endnu, som Dienlæge. — Til en Modsatning af den Lære, som Digteren foredrager i 87, har man med Rette udhævet hiin smukke Uttring af Cicero i Tusculanerne: *unus dies, bene et ex præceptis tuis, o philosophia, actus, peccanti immortalitati autepo-
nendus est.*

78. Stella, den bekjendte Digter, som nævnes saa ofte af Martial, havde besjungenet Keiserens Triumph, og, hvad der maa have rørt Domitianus mere, feiret den ved særdeles pragtfulde Lege, som Keiseren behagede i egen Person at overvære. Disse Pragtspil, siger Digteren, vare saa brillante, at de kun passede til to Triumpher endnu, foruden Domitians, nemlig Hercules' Seir over Giganterne paa de Phlegræiske Marker (som af Nogle forlægges til Cumæ, af Andre til Thessalien. Ovids Forvandl. X, 151) samt Bacchus' Tog mod Tnderne. Vil man see et locus vexatissimus, da anbefaler jeg Vers 7 og 8. Jeg har eftertalt Fortolkningerne, som man har givet af *linea dives (cadit)* og de beløbe sig til ikke færre end otte, som indbyrdes afvige fra hverandre. Dypregne dem her, vilde være til Overflod, da man kan finde de Fleste hos Rader (603). Men allerede Calderini har fattet Digterens Mening, naar han forklarer *linea dives* (ikke *cadit*) ved de Rigeres, navnlig den Riddernes, fjorten Bænke i Modsatning til *populus 3: plebs*. Ridderne faae deres passelige Presenter, siger Digteren, medens man tillige kaster i Grams til Pøbelen. Naturligviis skifter jeg *cadit* og *dives* om, saa at *dives* kommer i 7de V., *cadit* derimod i 8de, hvad ogsaa Rader har antaget. *Lasciva* er et vittigt Epitheton til Pengene, som komme dansende ud i Luften, naar de kastes i Grams. Uagtet Nero (Sveton. Ner. 11) holdt af, at kaste Fugle, Wildt o. s. v. ud mellem Pøbelen, hvorved Presenten naturligviis blev spoleret, havde dog allerede denne Keiser indført den her omtalte Skik, at kaste Billetter (*litteræ*) eller Anviisninger, hvorpaa stod, hvad man havde vundet, og hvor man kunde mod Billettens Aflevering erholde det. Af bemeldte Sted hos Svetonius sees man, at Anviisningerne stiledes endog paa Huse, Landgaarde, Skibe, o. s. v. Her har det især været Anviisning paa de Dyr, som man iforveien havde seet paa arena. I 6te Vers omtales den spanske Flod Tagus, samt den lydiske Strøm Hermus, i hvilken Pactolus falder, og som Alle ere bekjendte formedelst deres Guldsand. *Auro turbidas Hermus*, siger Virgil, hvilket ganske svarer til Martials *turbato sordidus auro, Hermus*.

80. Anledningen til dette Complimentdigt til Domitianus synes at være den, at han havde mellem flere af de nymødens blodige Fægterspil,

ogsaa ladet den gammelbuds Klopfægten (pugillatus) komme for en Dag igjen. — Rader forklarer 87, 2det B. som om Salen var om Isis. Det er det et Fruentimmer, som sværger; men dog seer jeg ikke rettere, end at Salen ikke kan være om andet end om Isis, under hvilken Skikkelse Ægypterne dyrkede Isis' Egtemage. Annæus Serenus, seer man, har været Datidens Mestertyv.

N i e n d e B o g.

1. Man maae antage, at det andet Epigram har, efter Martials Bestemmelse, været det første; thi ellers passer extra ordinem ikke. Tingen maa forresten tænkes saaledes, at en Digter og Philosoph Stertinius har været Martial bekjendt som en overvættets beskeden Mand, som ikke ønskede sig nævnet, end ikke i Epigrammets Overskrift, og at Martial altsaa var nødt til at pseudonymisere ham, som Avitus. For at man imidlertid med Sikkerhed kunde vide, til hvem Brevet var bestemt, har han tilføiet nedenstaaende Tilskrift, som i prosaisk Diction forklarer Sagen. Billetten er i og for sig selv ubetydelig, og da den paa en stødende Maade afbryder Epigrammernes fortløbende Gang, har jeg valgt at give den her. Overskriften lyder saaledes: „Martial byder Turanius sin Hilsen!“ og Billetten selv er følgende: „Vær hilset, min Turanius, kjereste Broder! Det lille Digt, som staaer udenfor den sædvanlige Talrække, har jeg tilsendt den berømte Mand Stertinius, som har indrømmet min Buste en Plads i sit Bibliothek. Jeg har troet at burde skrive dig derom, for at du ikke skulde være uvidende om, hvad det er, jeg har kaldet Avitus. Lev vel, og vent mig snart!“ Man maatte næsten troe af denne Billets Indhold, at der gaves Ingen i Rom af det Navn Avitus, og dog finder man endæg hos vor Digter I, 17 en virkelig Avitus.

2. Det var naturligt, at Domitian maatte blive forvænt ved det overdrevene Smigrerie, som tilbejles ham af Flere, end vor Digter. Da nu Maaneden Sextilis var, til Ære for Augustus, almindelig bleven opkaldt efter ham, vilde ogsaa Domitian drive igjennem, at man skulde kalde September=Maaned Germanicus, efter hans Seire i Sydsland, og at October=Maaned skulde kaldes Domitianusmaaned efter Keiseren. Men hvor lidet begge Dele lykkedes ham, er tilfulde bekjendt. Paa denne Maade forstaaer man 1ste Vers og 4de, hvor calendæ Germanicæ blive 1ste September. Tanken i 5te B. er: saalænge Capitolium staaer, opkaldt efter den Tarpeia, som i sin Tid vilde forraade Borgen til Sabinerne. I VI, 3 saae vi, hvor høit han elskede Titi Datter, Julia, og hvorlunde han var Marsag til hendes Død, da han tvang hende til at fordrive Fosteret, som hun bar ved ham. Det var imidlertid i sin Orden, at han, efter

Hendes Død, lod hende optage blandt Guderne, og at altsaa Rom's matronæ maatte sone hende med Bønner og Virak. Svetonius (Domit. 1, 5, 17) omtaler ogsaa dette pragtfulde Tempel, som Keiseren egentlig byggede til sin Fader Vespasianus, men som blev kaldet templum Flaviae gentis. Epigrammets Pointe ligner Dvids bekjendte Spaadom om Aratus (libr. Amorr. I. XV, 16) cum sole et luna semper Aratus erit.

4. Ligesom man i en italiensk Pantomime ofte kan see den forklædte Arlechino spille den gravitetiske dottore bolognese, uagtet en lille Flig, der slaaes tilside, strax viser Tilskuerne, med hvem de egentlig have at gjøre, saaledes kan jeg ikke andet, end opdage en satyrisk Grimace af vor Digter i dette Digt. Han maatte jo ofte (det var ikke muligt andet) kunne indsee, hvilken latterlig Rolle han selv spillede ved at oversøse den foragtelige Keiser med saa overdrevne Smigrerier. Det lettede derfor hans moralske og æsthetiske Samvittighed, naar han imellem parodierede sig selv, og strog saa kunstigen hen i den lige Linie mellem Alvor og Spøg, at man maatte være i Tvivl, hvilken Side man skulde vælge. Saaledes indeholder dette Digt et ægte holbergsk Indfald, idet vor Digter lader Jupiter gaae banferot, gaae paa Accord med Keiseren, og ikke kunne byde meer end circa 12 Procent af Capitalen. V. 7 sigter til det, som Svetonius (Domit. 5) siger: plurima et amplissima opera, incendio absumta, restituit, in quis erat et Capitolium, sed omnia sub titulo tantum suo, ac sine ulla pristini auctoris memoria. Det næste Vers forklares af IV, 1, 6 og IV, 54, 1. Hvorfor de fromme Laconer? Paa Grund af Castors og Pollux's bekjendte Broderkjerlighed. Polus i 12te V. maa forklares med Hensyn til Tempels Høide. Dog støder mig isaafald addita.

At 7de Digt, uagtet til Domitianus, ikke kunde oversættes, ville dets detaillerede Smudsigheder undskyldes, hvilket i en endnu høiere Grad er Tilfældet med det 9de Digt til samme Keiser. Det gaaer med Martial i disse to Digte, som med Juvenal. Begge mene det godt; men ved deres ivrige Udmaling af de Gjenstande, som opvække deres Brede og Modbydelighed, blive de selv ikke mindre modbydelige, end den dadlede Gjenstand. — Tanken af 10de Epigram er denne: du har jo igrunden vundet 6000 Sesterter om Maret, som du nu ikke mere giver ud; thi hvad man sparer, veed du, er fortjent. — 12. 13. 14 ere til Domitians smukke Slave Garinus, saaledes kaldet af ἑαρινός af ἑαρ, ver. Digteren beklager, at Navnet er aldeles ubrugeligt i Vers, da det igrunden indeholder fire korte Staveller; i ethvert Tilfælde bliver man nødt til at sige Garinus, hvorved det ikke længere bliver det samme Navn. 13 er en Gaade, som ikke fordrer meget Hovedbrud for at løses. Acidalisk i 14, 3 er enten cuidisk, eller boeotisk, altsom man forlægger Rilden, efter hvilken Navnet er dannet, enten til den ene eller til den anden Egn. Erythraiske α: fra den persiske Havbugt kommende kostbare Stene, have vi antruffet allerede i V, 37, 4.

Gemma Heliadum er *Kab*. Hvad er det for et Bogstav, som *Tranerne* beskrive i *Lusten*? Nogle mene *A*; Andre *T*, der svarer til *Romernes V*, som udgjør *Begyndelsesbogstavet* i *ver*.

Efter det vakre, femtende *Epigram*, hvis *Sandhed* vil vise sig, saas længe der gives *Mennesker*, der handle efter den *Grundsætning*: *mundus vult decipi, decipiatur ergo*, følger et *Digt*, som jeg har udeladt, da jeg deels ikke er sikker paa, at jeg forstaaer det, og deels mistvivler om, at kunne gjengive det saaledes, som jeg troer at forstaae det. At det skal tages i obscoen *Forstand*, saaledes som *Rigaud* mener, antager jeg aldeles ikke. Det turde være et *Ordspil* med *se fecisse*, hvilket dilogisk kan forstaaes baade om, at hun har bygget *Gravstedet* over de syv døde *Gesmähler*, deels at hun selv har været *Skyld* i *Samtliges Død*. Antager man denne *Forklaring*, da bliver *simplicius* at forstaae om en heel ugeneret *Tilstaaelse* af hendes *Udaad*. Med alt dette behøver man dog ikke med *Ramlar* at sige, at hun havde forgivet dem; thi isaafald sorterede hun under *Lovens Bud*. Nei! hun havde alene ved sin ubøielige og flette *Character* lagt dem i *Graven*. Dog, som sagt, aldeles uomtvistelig fikker er bemeldte *Forklaring* dog neppe.

17. Allerede i I. 32 (hvilket *Digt* dog af gode *Grunde* blev udeladt) havde man *Leilighed* til at erfare den *Skik*, som her omtales. Naar nemlig en *Yngling* traad ud af *Ephebernes Klasse*, afklippede han sit *Haar*, idetmindste en enkelt *Lock*, som nedlagdes i en *Sølv-* eller *Guld-Bæse*, med *Bedkommendes Navn* paa. Denne *Bæse* blev nu indviet (idet de ofte selv reiste til *Delphi*) til *Apollo*, eller til *Esculap*, til *Landets Flodguder* (paa *Grund* af *Landets Næringskraft*) og til *Flere*. Den *pergamiske Gud* er *Esculap*, *Apolloes Søn* ved *Koronis*, dyrket i den lille asiatiske *Bye Pergamus*. *Esculaps Historie* fortælles meget godt i *Apollodors Bibliothek*, III, 10, 3. Han udmærkede sig som *Læge*, hvilket skaffede ham *Tilnavnet* *ᾠπιφέρ* (*opifer*). Der gives mangfoldige *Navne* paa saadanne *Personer*, som han kaldte tilbage fra de *Døde*, saasom *Capaneus*, *Lycurgus*, *Criphyle*, *Hippolytus*, *Lyndarus*, *Hymeneus* o. Fl. *Schol.* til *Pindars Pyth.* Dd. III, 96 og *Muncker* til *Hygins* 49de *Fabel*.

19. Om sin *Landgaard* taler *Digteren* paa flere *Steder* (*rus mihi dulce sub urbe est*) IX, 98. VIII, 61 (*rus æstivum sub urbe*). Ogsaa i VI, 42 samt i XI, 96 omtaler han *aqua Martia*, en *Bandlekning*, der skal være anlagt af *Uncus Martius*, og som senere, ved *Hjælp* af meget vanskelige *underjordiske Gange* gennem *Bjerge*, blev restaureret af en *Prætor*, *G. Marcius Rex*. *Plinius*, XXXI, 24. XXXVI, 15. At dette *Band* ikke maa have været tilgjængeligt for *Enhver*, og altsaa en *passelig Gjenstand* for en *Ansøgning*, seer man af den *Omstændighed*, at der bleve ansatte *Paa-passere* derved, for at fjerne *Enhver*, som var *uberettiget*. *Epigrammets Pointe* med *Jupiter's Regn* turde mindre dreie sig om *Jupiter pluvius*,

end om Jupiter, der kom ned til Danaë i en Guldbregn. Ogsaa vil sige om en frugtbar Foraarsbøge: den er Guld værd.

21. Ved den her omtalte Plet forstaaer Digteren den Grund, hvorpaa vi nylig saae, at han opførte templum gentis Flaviae. Man har ogsaa tænkt paa det Tempel til Jupiter custos, som han lod bygge paa det Sted, hvor han i bellum Vitellianum frøb i Skjul. Hvorfor Rhodus? fordi denne De, efter Nøgles Sigende, var for Neptunus det Samme, som Creta var for Jupiter. Paa denne De var det, at Cureterne med deres larmende Baabengnye hindrede Kronus i at høre den skrigende Zeus. — Hvem Pastor er i 23, veed man ikke. Muligt den samme Julius Pastor, som Plinius taler om i Brevenes I, 18. Setinervinen omtales i XIII, 112. Da det især vare saadanne Slaver, som ikke ville gjøre godt i Byen, eller hvilke man vilde straffe, der sendtes ud paa Landet, kan man forstaae den Klang af de utallige Lænker, som nævnes i 4de B., med Hensyn til hvilket ogsaa Lucanus siger: *vincto fossore coluntur Hesperiae segetes*. Mauritaniske Bordplader α : af Citrontræ, paa Elfenbeensfodder var en nødvendig Luxusartikel for en riig Romer. XIV, 3. Canusium var en Bye i Appulien, bekjendt for sin, i det Røde faldende, Uld. Da dette var en militair Couleur, fandt disse Matadorer den just passende til Tjenerlivree, for at give deres Sophabærere et udvortes Skin af militairt Væsen. Asser er Stangen paa Portechaisen. Man kan vel begribe, at Martial ikke var byggesyg, og overhovedet ikke i den pecuniaire Stilling, at han isaahenseende kunde rivalisere med Nogen. Men Tingen er, at han paa en indirect Maade vil bevæge den rige Pastor til at reparere lidt paa hans faldefærdige Huus, saaledes som han i VII, 36 beder Stella om Tagsteen.

24. Nærværende Digt kan forklares af det, som er anført til IV, 1 og 54. Af Domitianus' Levnetsbeskrivelse, saaledes som den findes hos Suetonius (Cap. 4) lære vi nemlig, at han indførte en „quinquennale certamen Capitolino Jovi triplex, musicum, equestre, gymnium, multarum coronarum“, og at han tillige „celebrabat in Albano quotannis Quinquatria Minervæ“. — Pointet af 25 er dette: saa deilig en Statue, som den af vor Keiser, der staaer hos Carus, kan Ingen uden Kunstgudinden selv have gjort. — Phineus (i 26) er den bekjendte blinde Konge i Thracien, som modtog og understøttede Argonauterne paa deres Tog. Ovids Forvandl. VII, 3.

27. Bistnok kan man sige, at der ikke med Sikkerhed kan bestemmes, hvem Cosmus er. Men da vi paa adskillige Steder hos vor Digter har mødt Cosmus, som en bekjendt Parfumer i Rom, og udelukkende som en Saadan, derimod intetsteds har antruffet nogen Petitmaitre af dette Navn, troer jeg, at Læsemaaden pallida bør foretrækkes for pallia, og glaucia for glaucina. Jeg finder det derfor heel urigtigt, naar Ramlers giver os

følgende Oversættelse: „Der giebt blaue Mäntelchen dem bepurperten Cosmus“ et Hexameter, som tillige kan tjene til Prøve paa Ramlers flette Verseform. Glaucium var en Godtkjæbsaft, som man fik af et Slags papaver, og som ikke vilde være af nogen høi Værdie i en saa fin Parfumiers Dine, som Cosmus. Hvor ilde berngtede de Corfiske Taxustræer vare, med Hensyn paa den bittere Saft, som Bierne udsugede deraf, og som gjorde Honningen bitter, seer man af Virgils Ecloger, IX, 30, hvor det hedder: sic tua Cyrneas fugiant examina taxos. Det sidste Distichon forklares af VIII, 70, 7. 8. Hvorledes det egentlig har forholdt sig med disse Reiservers, er vel ikke saa let at bringe paa dette Rene. Eftersom Martial omtaler dem temmelig hyppigt, maa man næsten troe, at de enten have været mere ægte, end de ialmindelighed antages (samt tillige bedre, end man skulde vente sig af Nero), eller at Domitian, som ogsaa sukkede paa Poesien, har gjerne hørt, at man omtalte slige keiserlige Iudicia med allerunderdanigst Roes. — Latinus var en udmærket, ogsaa af Keiseren yndet, mimus, som kunde faae selv en Cato til at bivaane Skuespil, uagtet han ellers blot gik derind, for strax derefter at gaae ud. Endog af Inscriptioner beviser Rader (626) at Mimer, Skuespillere, Declamatorer o. s. v. kaldtes, ikke til Dadel eller i Spot, parasiti Apollinis, men forsaavidt som de vare Organer for den egentlige Digter. Famulus bliver altsaa her Domitians Yndlingskuespiller. — Philænis (30) har været, seer man, tre smukke Ting: saga, Iena, Iupa. I Begyndelsen af Æneidens sjette Sang (V. 2) hedder det: et tandem Euboeicis Cumarum adlabimur oris, hvilket forklares paa samme Maade, som her, at Chalcis paa Euboea havde afgivet en Colonie til Cumæ i Italien, hvor Sibylla, som bekjendt, havde sit Stæde. At bemeldte Dame maa have været gammel, kunne vi begribe, naar Ovid (Forvandling. XIV, 104) kan fortælle os, at hun ønskede, at blive saa gammel, som Tallet paa de Sandstorn, hun engang holdt i sin Haand, hvilket Ønske, til hendes store Nød, gik i bogstavelig Opfyldelse. Catasta var det Træstillads, hvorpaa Slaverne stode, naar de skulde sælges. Strabo (XVII, 268) omtaler den Maade, hvorpaa man i Canopus i Ægypten dyrkede Serapis under Larmen, Sang og Dands. Dog synes det ikke rimeligt, at Digteren skulde have tænkt paa Noget, som alene passerede i Ægypten, men snarere paa Noget, som han havde med egne Dine seet i Rom. Med Hensyn paa det 8de V., da bruger Homer den samme Lignelse, for at give Begreb om betydelig Støi, naar han i Iliadens tredie Sang V. 1 lader Tranerne drage fra de koldere Egne (s. Gr. Thracien, udtrykt ved den der i Landet løbende Strymonflod) til varmere Lande. Rhombus (ῥόμβος γάλλεος, Theocrit II, 30) var det Hærehjul, som Oldtidens Trolkfjerlinger dreiede rundt, medens de sang deres Trylleqvad. Hovedstederne derom ere Theocrits anden Idyl og Virgils 8de Ecloge. De behørigte Oplysninger til bemeldte Hærevæsen og Hærehjul har

J. S. Voss samlet til Virgils anførte Idyl B. 68 (Pag. 419) og Böttiger i Wielands deutscher Mercur for 1800, 4de Hefte (Pag. 56). — Tanken af 31, 4 er: hun havde gjerne seet, at Veien havde været længere, for at hun i desto længere Tid kunde beholde sin Mand's Afse, som ved hendes Hjemkomst maatte stædes i Graven.

32. Den her omtalte Velius Crispus maa adskilles fra den Vibius Crispus, som omtales af Svetonius (Domit. c. 3). At han havde lovet (vovebat) en Gaas for Keiserens Bel, er slet ikke saa forunderligt, naar man betænker, at dette Dyr var, siden Gallernes Storm paa Capitolium, anseet som en custos imperii Rom. Dog synes den Gaas, som her blev offret, at have været af Sølv, fyldt indvendig med Penge, saaledes at 8 Solvmonter hængte ud af dens Næb, til et Minde om de 8 Maanedes, Sarmaterfrigen havde været. Digtets Pointe dreier sig egentlig om den dobbelte Betydning af ferro: 1) Sværdet mod Sarmaterne 2) Kniven til at slagte Dyret med. Havde Velius nemlig lovet en Sølvgaas, behøvede man ikke nogen Kniv til at stikke den, og altsaa symbolisk heller ikke noget Sværd mere; thi nu var Freden vendt tilbage.

35. Som bekjendt viste Cretenserne Jupiters Grav paa deres De, hvortil Callimachus sigter, naar han udbryder i Hymnen til Zeus (S. 9.)

Creternes Digt er bekjendt; thi Creterne bygged, o Konning!

Selve din Grav; dog est du ei død; thi du lever bestandig.

Grav poli her betyder, er ikke let at indsee, da den Forklaring, at Templet naaede lige op til Himlen, holder neppe Stik. Jeg vilde heller raade til at læse tholi = fastigium, Loft, Platfond, Kuppel. Den fromme Arcader er Mercurius, som nedstammer fra det arcadiske Bjerg Cyllene. Ogsaa i den homeriske Hymne til Hermes (2) kaldes han: „Gud i Arcadiens qvægrige Land, samt Drot paa Cyllene“. — Ligesom Ægyptens Ptolomæer, Romernes Cæsarer, var Ursacer blevet en almindelig Bencævnelse for de parthiske Konger. Pacorus er den bekjendte parthiske Konge. Om laurus victrix findes Forklaring i VII, 5. VIII, 15. Syene laae i Ægypten, hen imod Æthiopien, under Krebsens Vendecirkel, hvoraf man kan forstaae det tillagte Epitheton fusca. Pharisisk Jupiter er ægyptisk Luft. Det 9de og 10de Vers forklares af denne Bogs 24de Epigram.

39. Man seer, at Romernes Theater, ligesaagodt som vor Scene, har kunnet opvise indianske Academier, hvor fremmede eller indfødte Jongleurs (ventilatores, pilarii) viste den høieste Grad af equilibrisk Færdighed. Hvad Nutidens Jongleurer gjøre med Kanonflugler, have hine udført med et svært Skjold, som, naar det ikke faldt paa behørigt Sted, eller med rigtigt Greb, kunde give farlige Stød. Selv den betænksumme Quinctilian forbauses over deres Kunster, naar han siger (X, 7): quo constant miracula illa in scena pileriorum ac ventilatorum, ut ea, quæ miserint,

ultro venire in manus credas, et, qua jubes, decurrere. Just denne Kunst, at kunne kaste svære, stundom skarpe, Gjenstande i Veiret, og gribe dem med Sikkerhed og Ynde, kaldtes ventilare. Ved det corcyiske Forbjerg i Sicilien var den ligenævnedes Hule, hvor der især vorede en Mængde Safran, som udgjorde Hovedbestanddelen i de Gamles sparsiones theatrales, imber odoratus (*κρόκος θανόμενος*; crocus, aqua dilutus). See libr. spectac. III, 8. og Epigr. V, 25. Om de i 6te B. omtalte Seil have vi talt i det Foregaaende, og henpege paa dette Sted ydermere til XIV, 28. Jeg tilføjer blot, at disse vela var af allehaande Couleurer, vela ferruginea, lutea, og endelig hvirøde, med lyse Stjerner af Guld.

40. Digtet er beregnet, seer man, paa at smigre Domitian, idet han complimenterer en Dame, som havde samme Fødselsdag, som Keiseren, den 24de October, hvilken sidste Omstændighed afgiver Tanken i 4de B. Bis fordi Rufus feirer baade sin Keisers og sin Kones Fødselsdag. — J 43. 1. herfer megen Afvigelse ihenseende til Læsemaader og Fortolkning. Rader vil læse campis (af campus) Myrinis, med Hensyn paa Myrinæerne, et Folkeslag blandt Dolerne i lille Asien, i hvis Gebeet laae Gryneum, hvor Apollo, som bekjendt, havde en prægtig Lund med tilhørende Tempel. Virgil. Eclog. VI, 71. og Æneid. IV, 345. Jeg har derimod fulgt Joseph Scaliger, der tager campis af campa, og tilføjer: *campas veteres Latini omnes pisces ex genere ectorum nominarunt*. Da nu Delphinerne tiltroedes megen musicalsk Tact, vare de indviende til Apollo, og Tanken bliver altsaa denne: gid du saasandt maa vorde riig paa Delphiner! Sagnet om Svanernes underfulde Sange er noksom bekjendt; dog er den høist mærkelige Grund, som Cicero (ordret efter Plato) angiver, muligens mindre bekjendt. *Cygni, siger han, qui non sine causa Apollini dicati sunt, quod ab eo divinationem habere videntur, providentes, quid in morte boni sit, cum cantu et voluptate moriuntur*.

44. At det ikke har været et blot Complimentdigt til Vinder, men at denne Herculesfigur virkelig har været et udmærket Kunststykke af den berømte Billedhugger og Bronzestøber Leucippus, kan man see af Statii Sylvæ (IV, 6) som indeholder et Digt just over samme Kunstværk. Det har været en saakaldet Hercules epitrapezius; thi ligesom man ved offentlige Festsanledninger anrettede Beværtning for Gudernes Billeder, saaledes tog man dem ogsaa med ved private Gilder, og stillede dem paa Bordet. Det tredie Vers sigter til det bekjendte Sagn om, at Hercules løste Atlas af i at bære Himmelen. Tyrannen (*τύραννος*, rex) fra Pella, en bekjendt macedonisk Bys, er Alexander den Store. Ogsaa Statius fortæller, at Hannibal skal have eiet bemeldte Kunstværk, en Idee, som vor Digter ganske smagfuldt levendegjør os, ved at lade det være det samme Gudebillede, ved hvilket Hannibal tilsvor sin Fader, altid at forfølge Romerne. Paa lignende Maade tænker Digteren sig, at det samme Billede raader Sulla,

der ogsaa havde eiet det, snart at nedlægge det trykkende Dictaturat. Om Molochus see IV, 64, 30. Han boede i Landsbyen Cleonæ, ikke langt fra Nemea, og vilde ikke alene beværte Hercules, men ogsaa vise ham guddommelig Dyrkelse, da han havde gjort den store Bravour, at fælde den næmste Love. — Med det 46de Digt vil det være tjenligt at sammenholde Begyndelsen (2den Scene) af Æschyli Prometheus, hvor denne Gud, overvældet af Sorg og Smerte, udbryder i Bebreidelser mod Zeus og i Beklagelser over sig selv. I 6te B. maatte Spillet med durior gaae tabt; thi vi have ikke i Dansken et Ord, der forbinder Begrebet af steenhaard og haardfør; saxa vare det Første, han selv det Sidste. Det er snurrligt, at see, hvorledes flere af de romerske Digtere have udført den samme Idee, som findes i 8de B. Naar Ovid saaledes i Forvandlingernes I, 414 har talt om Deucalions og Pyrrha's Reproduction af Menneskeslægten ved Steenkast, tilføier han:

Derfor er Mennesket haardt, en Æt, som bærer det Onde,
Dg vi give Bevlis om Roden, fra hvilken vi udsprang.

En lignende Idee har Virgil, naar han siger (Georgic. I, 62)

Nu paa den ødede Jord udfasted Deucalion Stenen,
Hvilken bevirked vor hærdede Slægt.

Det 49de Digt dreier sig om de vanlige juridiske Udtryk: hæres ex asse, Universalarving, hæres ex quadrante, om en som fik $\frac{1}{4}$ af Arven, hvortil Digteren endelig føier sig selv, som hæres ne ex uncia quidem, o: En, som fik en lang Næse. Uagtet callida i 8de B. har stødt Fortolkerne, og man i den Anledning har villet rette det til pallida, kan det dog meget godt passe. Gallicus selv var just En af disse callidi, og sikkerlig havde han mange Lige i Rom. De lode sig nemlig fødte af hæredipetæ, droge snildelig Fordeel af Disses Lumpenhed, uagtet de tilslutningen, ved at udelukke dem af Testamentet, gave dem den Løn, de virkelig fortjente.

50 kan ikke forstaaes, uden at blive sammenlignet med VIII, 28, og indeholder en meget gratieus Maade, at udbede sig en Toga til Skjenk. I 8de B. mødte jeg igjen det slemme Ord niveam (IV, 34) som bedre lader sig forstaae, end udtrykke. Willmann bruger atter sit „schneeige“; Ramlers løber fra Texten, og siger: Die, wenn du willst, dem Schnee, nur nicht an Reinigkeit, gleicht. Jeg maatte i denne Anleib bruge et tilladeligt Kunstgreb; om det er ganske lykkedes, veed jeg ikke. — Bruti puer (Βούρτς παιδιον) har vi mødt flere Steder hos vor Digter, II, 77; XIV, 171 o. fl. St. Hvad Lagon angaaer, da omtales han af Plinius (XXXIV, 19) som anfører et Billede af ham, hvilket Lyciscas skal have gjort, og som har været et udtrykt Billede af en forslagen Skjelm, der dog under et ærbart Væsen ønskede at skjule det (imago subdolæ ac fucata vernilitatis.)

52. Om disse to Brødre, Domitius Tullus og Domitius Lucanus, taler Plinius den yngre (VIII, 18de Br.), dog ikke ganske i de høje Toner, hvilke vor Digter istemmer om dem, baade her og i I, 37. Plinius roser dem egentlig blot fra deres Riigdoms Side, hvilken de meget heldig ved Arv havde skaffet sig. Hvo kan overhovedet vide, om ikke vor Digter i sin Fattigdoms Periode har havt bemeldte Grund, og kun den, til at istemme denne Lovsang? — Ideen af 54, 4 gaaer atter ud paa et galant Tiggerie. Jeg vilde sendt dig en lille Gave, siger Digteren, efter min ringe Gøne. Du forbød det. Nu vel! skee din Billie saavel ved din Geburtsdag, som ved min, ved hvilken jeg overlader dig at bestemme Presenten, som sikkerlig kommer til at svare til Begges Ønsker.

55. For at forstaae dette og det næste Digt, maa man tænke paa de saakaldte Charistia, hvis Betydning jeg helst vil anføre med Valerii Maximi Ord (II. 1): *convivium solenne majores instituerunt, idque Charistia appellaverunt, cui, præter cognatos et affines nemo interponebatur, ut, si qua inter necessarios querela esset orta, apud sacra mensæ et inter hilaritatem animorum, fautoribus concordie adhibitis, tolleretur.* Altsaa Grækerne *φιλητικὰ*, et Slags Agaper eller Kjærlighedsmaaltider. Dvid beskriver Hensigten og Ceremonien ved denne Fæst i Fasti, II, 617—638. Den holdtes den 19de Februar i hvert Aar (d. XI. Calend. Mart.) og ved denne Høitid sendte man især Fugle til hinanden. Turde man antage, at der udelukkende blev sendt Fugle paa denne Fæst, saa var Spørgsmaalet om det tredie Vers snart afgjort. Vi ser det, at Modbevist, som hentes fra XIIIde Bog, hvor mange Sorter Fisk anføres, som Xenier eller Vennepresenter, beviser igrunden intet her, hvor Talen er om en naavgiven Fæst, som virkelig synes blot at have anerkjendt Fugle presenter. Digteren lader det staae in dubio, og jeg har stræbt at efterligne Digterens Duplicitet. Rader forklarer *arundo crescens* (*flexilis, prædâ gravis et desflexa*) om en Medestang; Gruterus derimod om *arundo aucupum*, og bygger paa vor Digters XIV, 218. Istedetfor levis vil Rader have *vadis*, for at lette sin Forklaring om Fiskerie. Kramsfuglene (hvilke jeg har vederlagt ved Drossler) mæskedes især og bleve gule: fede ved Picener-Oliven (*ἐλαιοφυλλοφάγοι, ἐλαιοφάγοι κίχνηλαι*), naar man først havde fanget dem (Plin. X, 23). Vare de i vild Tilstand, fandtes de især i bedste Stand i de sabiniske Skove. *Sturnus* (*ψάρα, ψάρον*) ogsaa *ardea*, er Støren (Ital. stornello). — Anledningen til 56 bliver den samme, som i 55, dog er Ideen forskjellig derved, at Digteren paa en ganske siffig Maade unddrager sig fra den Forpligtelse, at sende Presenter til sine Digtervenner, *Auruntius Stella* og *Valerius Flaccus*. — *Spendophorus* (57) var, ligesom *Carinus*, en af de mange smukke Slaver, som Reiseren havde ved sit Hof. *Parthenopæus* have vi allerede havt i VI, 77, der ogsaa forekommer *Ἐσχυλί* selv for *Theben*, som en udmærket smuk og frigerig

Yngling, i hvilke tvende Henseender han bliver sammenlignet med Spondophorus.

59. Cæsius Sabinus havde vi allerede mødt i VII, 97, hvor han omtales som nedstammende fra Umbrien, i hvilken Provinds laa Sarsina (Sarsina) en bekjendt Bye, Plautus' Fødested. Ligesom Nympherne vare især Gudinder for Vandet og for Kilder, saaledes gjemtes i deres Tempelfor-gaarde alle de Brandredskaber, som brugtes til Ildsvaade. At man nu brugte baade Ild og Vand til at ødelægge flette Digte med, have vi seet. Især holder vor Digter af at bruge Vand, hvor Andre vilde hurtigere gjøre Brug af Ild. III, 100; IV, 10; V, 53.

60. En fortreffelig Skildring af en Nar, som paa et Marked byder paa Altning, har lyst til Altning, vrager det Kjøbarest, sætter til Side de fineste Ting, som om han vilde kjøbe dem, og ender sine mærkelige Streifetog med — at kjøbe for en Stilling Leerpotter. Septum eller ovile have vi allerede i II, 14 forefundet, og forklaret om den Indhegning paa Marsmarken, som var egentlig bestemt til Stemmegivning ved Dyrighedsvalg. Juven. VI, 529. Fortolkerne, som uddrede sig vidtloftigen om Pladsen i denne Henseende, kunne ingen Dplysning give om det, som var Hovedspørgsmaalet her, om da septa brugtes til Markedsplads? Skulde desuden vexat være den rigtige Læsemaade? Jeg troer det næsten ikke; thi lad der endog ligge Begreb deri om at prutte, saa er det dog noget underligt, at sige: Roma vexat opes. Hvorledes Bordene kunde i hine Tider være i umaadelig Priis efter Stoffets Beskaffenhed, kan man see deraf at Plinius (XIII, 15) taler om Borde til en Million Sesterzer (50,000 Gylden) ja derover. II, 43, 9. Da Triclinia gik af Brug, indførtes accubita og stibadia, som af deres Halvcirkelform fik Navn af Sigma (C), og udgjorde en uafbrudt fortløbende Divan. Man eftersee saaledes XIV, 87, hvor et Sigma til 8 Personer bliver omtalt. De vare, som oftest, indlagte med Skildpadde. Juvenal XI, 93. Om Corinthisk Erts har Plinius et classisk Sted i XXXIV, 1, hvor han siger: „Der gives 3 Arter af corinthisk Erts. Den ene Sort er hvid, og nærmer sig i Glands meest til Sølv; den anden er rød, som Guld; den tredie er en ligelig Blanding af Begge.“ Hvad det vægte angaaer, da tilføier han paa et andet Sted (IX, 40) at man faaer Electrum, naar man blander Sølv med Guld, men vægte corinthisk Erts, naar man giver det en Tilsæt af Kobber. Man skulde troe, at Diet havde isaahenseende nogen Dom, men man seer, at de Gamle lode Næsen være Dommer. Men hvorfor dadler denne Windbeutel Arbejder selv af en Polycletus? Plinius siger jo dog (XXXIV, 8), at hans Billede af en Amazone blev foretrukket for alle Amazonbilleder, og at han, foruden andre Kunstværker, leverede en Figur, der blev kaldt Kunstnerens Canon, fordi den brugtes som et levende Model med Hensyn paa Legemsdelenes indbyrdes Forhold. Men hvad brød denne Kunstfjender sig om Sligt? Tingen er: Polycletus Sta-

tuer vare af delisk Erts; hinc illæ lacrymæ; de skulde være af corinthisk Erts, saa havde Alting været godt. Dog spotter allerede Plinius over saadanne Folk, der troede at besidde Statuer af Polyclet i corinthisk Erts, uagtet Corinth ødelagdes i den 156de Olympiade, medens Polyclet levede i den 87de. Ort 13de B. forklares af Plinius (XXXVII, 9) naar han siger, at i Midten af Chrystallet viser sig oste, til Skade for Chrystallets Værd, Noget, som seer ganske smullet ud, og kaldes Salt. Læsemaaden vitro maa altsaa være bedre, end nitro. Om Vasa murrhina er talt til III, 26. cfr. XIV, 113. Dog erindre man sig, at murrhina brugtes om de ægte; murrea mere om de uægte vasa af Glas. Seneca. epist. 119. Man finder vasa murrhina omtalte til den uhyre Priis af 300 Talenter. At man indfattede Smaragder og kostbare Stene i Pokaler, seer man af XIV, 109. Mærkeligt nok er det, at allerede Homer lader Juno (Iliaden XIVde Sang 182) hænge Ringe med tre Stene i Dreene, og at den homeriske Hymne til Venus (VI, 8) ligeledes anfører det, som en Pynt for den af Havet opstegne Venus, at Stundgudinderne, som pynte hende, udgave hendes Dren med Berlopper.

62. Man finder dog ellers adskillige berømte Plataner, som omtales i Oldtiden (Ælian. II, 14) eftersom Træet var særdeles yndet, fordi det afgav en fortreffelig Skygge, men om det her omtalte Platantræ veed man intet uden det, som Digteren meddeler os. Vi have paa mange Steder (V, 37; XII, 99; XIV, 133) hørt om den spanske rødliges Uld. Det behøvedes altsaa ikke, at man holdt sig til den Bemærkning, at Guldet opstiftedes i Floderne ved Hjælp af Faarekind. Ogsaa Juvenal (XII, 40—43) tilskriver Bactisfloden, og det deromkring vorende Græs bemeldte Indvirkning paa Faarenes Uld. Cæsars formentlige Lykke, som omtales i 7de Bærs, er noksom bekjendt, i det baade han og Andre troede, at han var iblandt dem, om hvilke Cicero siger, at man maa erkjende, at enkelte Mennesker have virkelig faaet af Guderne et ganske eiendommeligt Held til at udføre store og mærkelige Bedrifter (pro Manil. c. 16). Dryas i 14de B. er en *nympha querquetulana*, som fødtes og døde med Træet. Disse Smaagudinders Liv og Væsen skildres særdeles smukt af Venus i den Tale, som hun holder til Anchises i den homeriske Hymne til Aphrodite IV, 264—272. Sriver vil endelig have Texten fordærvet i det 16de B. ved at læse *lætiior* istedetfor *lætiior*. Den foreslaaede Læsemaade er kummerlig, og strider aldeles mod *effuso*, som dog snarere betyder en udgydt, udhældt, end udrukken, Wiin. Desuden vide vi jo fra Macrobius (II, 9), at Hortensius vadede sine Plataner med Wiin, for at give dem forøget Kraft. Ligesom *manus Cæsareæ ere victrices*, saaledes betyde *manus Pompejanæ, victæ*.

63. Naar Digteren i IV, 4, 6 vil nævne os en særdeles styg Lugt, siger han: *bis murice vellus inquinatum*, ligesom han i I. 50, 32 taler om *olidæ vestes murice*. Rimeligviis har man i Farverierne forsat Pur-

puret med ildelugtende Substanzer. Da Philænis nu selv stant forfærdeligt (hvorfor? sees af VII, 67) var hun vel tjent med den ildelugtende Purpurdragt.

65. Hvorledes Domitian var falden paa den Idee, at lade sig afbilde i Hercules' Figur, kan man let forklare sig, naar man veed, at Keiserne valgte gjerne saadanne Gunders Gestalt, som de selv troede at de lignede. Det synes imidlertid, som om denne Idee har stødt det romerske Publicum, og har foranlediget Martial til at gjøre Singen værre, ved at bevise i det næste Digt, at Hercules igunden havde været tjent med, at have været en Domitian. Via Latia er via Appia, den almindelige Hovedlandevei. Ved Lunden forstaaer Digteren Iucus Dianæ Aricinæ, hvor Templet skal være blevet anlagt af Hippolytus. Da nu Hippolytus, som bekjendt, blev sønderrevet af sine egne Heste, der bleve skye ved det, af Neptunus opsendte, Havuhyre, turde Ingen komme tilhest eller tilbogns ind i Lunden, men maatte gaae derind, hvilket Digteren antyder ved sit viator. — Den, i det næste Digt omtalte, argoliske Tyran er Eurystheus, som paalagde Hercules de tolv svære Arbejder. I 7de B. er tvende Sing mærkelige, at jubere staaer med en Personsaccusativ uden Infinitiv, og at Digteren lader Lichas være fallax. Af andre Forfattere, som Ovid (i hans Forvandlinger IX, 211), vide vi dog, at han selv blev skuffet af Deianira, ligesom ogsaa hun blev bedraget af Nessus, hvilke samtlige vare blinde Redskaber i en ubetvingelig Skjebnes Haand. Forresten er Hercules' Død paa Deta-bjerget altfor bekjendt til videre at behøve nogen Dmtale, hvilket ogsaa er Tilfældet med hans Ophold hos den lydiske Dronning Omphale, hans Nedgang til Underverdenen efter Cerberus, samt hans Giftermaal med Hebe, efter hans Apotheose. Hans Elskling Hylas blev ranet paa Argonautertoget af en Amphydacisk Nymphe, som blev forliebt i ham. Berette mere derom, behøves neppe; thi cui non dictus Hylas?

69. 6. Dette Vers kan forklares af Juvenals VII, 124—28, hvor der just tales om en riig og berøgtet Advocat Emilius, som lod sig afbilde tilhest. I 8de B. sigter Digteren til de saakaldte parmularii, s: den Deel af Publikum, som protegerede de thraciske Gladiatorer, som blot vare dækkede med et lidet parma. At der overhovedet foresaldt paa Theatrene megen Partiskhed og mange Partiestridigheder ogsaa i hine gamle Tider, seer man saavel her, som af mange andre Steder hos Digteren. — De i 71 omtalte Udtryk eller Udbrud af Cicero forekomme, som bekjendt, i den første Tale mod Catilina; dog lader vor Digter det gjentages af bemeldte Philosoph, ved at betragte den sørgelige Borgerkrig, som fandt Sted mellem Svigerfaderen Cæsar og Svigersønnen Pompejus, der havde ægtet hiins Datter Julia. Man seer, at Digteren vil complimentere Keiseren paa Tidens Beføstning. — 72 er atter et af de mange mærkelige Exemppler paa, hvorvidt man selv i hine Tider havde bragt det i at dressere

Dyr, saa at man afsvænnede dem aldeles fra deres egen Natur. I 7de B. læser jeg portitor, ikke proditor; her sigtes nemlig til Guldskindsvædderen, som skulde bære Phryxus fra Solcus til Colchis, men som lod Helle falde i Vandet.

73. Allerede i VIII, 80 saae vi at Domitian, foruden de sædvanlige blodige Fægterspil med Gladiatører, indførte saadanne Kampe, som hørte til egentlige Legemsøvelser, saasom Klopfægting og Bryden, men som vare gaaede af Mode. Det Sidste var, som bekjendt, især i Brug i Laconien, og derfor staaer Lacedæmoneren Pollux som en Repræsentant for disse gymniske Øvelser. Det er ogsaa med Hensyn herpaa, at Digteren anfører Amyclæ, der er en Bye i det laconiske Gebeet. Det bliver altsaa urigtigt, at forstaae verbera om en auriga, da det er viensynligt, at Talen er om en pugil, som heed Liber 3: Lyæus 3: Bacchus. — I næste Digts 3die B. læser jeg defuncti, ikke decepti. Præeneste laae i Latium. — Ideen i 75 er den: at Faderen lod Sønnen male i den barnlige Alder, for at det ikke skulde bedrøve ham, naar han saae ham som udvoren Yngling, og saaledes maatte sørge desmere ved hans Død. Denne Idee stemmer temmelig overeens med det, som Herodot beretter om Perserne (Elio, c. 136) at de af samme Grund ikke lode deres Børn komme for sig, førend de have fyldt det femte Aar. — 76 kunde ikke oversættes. Balneum betyder nemlig ikke her et Badehuus, men et receptaculum aquæ frigidæ; cella frigidaria; thermæ derimod caldaria 3: Stedet, hvor Vandet skulde varmes; hvorhos det maa bemærkes, at man i Nærheden af thermæ tillige havde cellæ frigidariæ. Men oversætte disse Udtryk, især Epigrammets korte Pointe: subjice balneum thermis, var aldeles umuligt. — I 77, 5 varierer man imellem cultos, vultus og cultros, uagtet alene den sidste Læsemaade kan være at bifalde. Det er jo viensynligt, at Digteren ved cultros forstaaer sicilices 3: cultri tonsorii. Vultus kunde saa nogenledes gaae an, da spargere (spargere tempora canis) bruges om enkelte Haar, som komme frem; men just fordi de ere smaa og saa hos den tilvoren Yngling (hvilket jo ogsaa antydes ved libata) vilde det være urimeligt at tænke paa cultus, som isaa-fald maatte staae istedetfor vestes. Ideen forklares godt i denne Henseende af Virgils 1ste Ecloge B. 28, hvilket Sted tillige oplyser ved Modsetningsordet candidior, hvorfor her tales om barba purpurea. — Ved saadanne Epigrammer, som det 78de, maae man ikke misforstaae Digteren, som om han var en Hader af Musik, eller af dens muntre Indvirkning paa et Gjestebud. Han dadler blot den overdrevne Anseelse, hvilken høist ubetydelige og raae Mennesker i hine Tider vidste at skaffe sig blot ved deres Instrument, saa at baade Lærde, Digtere og plastiske Kunstnere maatte staae tilbage for dem. Derfor spørger han heel spydigt i V, 56: artes discere vult pecuniosas? Fac, discat citharoedus aut choraules. Man sammenligne hermed Svetons Vespasian c. 19 og Juvenals III, 64.

80. Jeg har tilladt mig at bruge Huuæstand om den hele Samling af Lyende, saasom Stand i det Danske bruges ialmindelighed collectivt, f. Ex. Bondestand, Ægtestand o. s. v. — Bis decies i 83, 5 er vicies centena millia sestertiorum. Med Hensyn paa Epigrammets Pointe har Heraldus meget passende gjort opmærksom paa Græfernes ἄσωτος, som betyder en Udeland og desuden en homo perditus (homme perdu). — Det 84de Epigram forklares, efter min Mening, aldeles urigtigt af Ramler (III, 266). Han siger, at Folk, som Martial, vare meget overhængte af endeel uægte Poeter, hvilke som oftest vare af meget fornem Stand, og som uafsladelligt vilde oplæse deres umodne Producter for Martial. Til hans Lykke havde Domitian forsynet Arena med saa fortreffelige Skuespil, at Digteren kunde benytte sig af disse til sin Undskyldning, og at hine maatte skamme sig ved at misbruge hans Tid. Men denne Forklaring er aldeles ikke rigtig; thi de Fornemme, som havde Martial til Client, vilde neppe have ladet sig genere, og Clienten selv kunde neppe være dristig nok til at anføre arena som Prætext, for at slippe fra Recitationen. Men Sagen er anderledes. Under Nero og de øvrige Keisere havde Ridderne, deels frivilligt, deels tvungne af Keiserens Exempel, harangueret fra Theatret. At Alle, som producerede sig, havde Rald dertil, var at betvivle, og derfor var det godt, at Domitian forbød saadant ved et eget Edict, saa at Ridderne fra recitatores nu bleve det, som de bedre kunde udføre, simple auditores.

85. Allerede i IV, 11 have vi læst den her omtalte Begivenhed med Antonius Saturninus, som, tildeels egget ved Domitians Grusomhed og personlige Fornærmelser, havde rebelleret i Dore-Lydsland, men senere blev flagen, greben og dræbt, hvilken Begivenhed fortælles af Florus III, 16. Digtets femte Vers er en fatal Linie, fordi den ikke blot har mange Læsemaader, men saadanne, som ere høist afvigende fra hinanden. Man har moestus, Mæsus, Rhætus, raptum; mens, tum. Iagtet vi jo rigtignok i VI, 47 og VIII, 25 læse om en svær Sygdom, Digteren havde bestaaet, kommer os denne hans formeentlige jordiske Bortgang noget uventet. Men Rhaeteren, der hos Bindeliceren fortæller om Martials herlige Digte, støder ogsaa. Imidlertid har jeg valgt den sidste Udvei, indtil noget bedre udfindes. I 86 læser jeg med Lipsius languidior noster si quando est Paulus, Atili. Talemaaden porrigere pedes, extendere pedes bruges om de Døde, ifølge det, som Plinius siger: ritu naturæ, capite hominum gigni est, pedibus efferrî. Talen kan forresten umulig være om en Mand, som inviterede Gjester, og derpaa lod, som han var upasselig, men om en Patron, som slap til dagligt Brug for at udbetale sportulæ, idet han hvert Dieblig gjorde sig syg. — 87. Silius Italicus havde to Sønner, som ikke synes at have været af lige Værdie; idetmindste siger Plinius den Yngre (III, 7) beatus Silius et felix, nisi quod minorem e liberis duobus amisit, sed

majorem melioremque florentem atque etiam consularem reliquit. Om Silius selv taler Digteren i IV, 14. jvfr. VIII, 66. Hvem Linus egentlig er, kan man ikke sige saa let, da der angives saa Mange, som havde dette Navn. Nærmest har man at vælge mellem Linus, Apollo's og Psamathe's Søn, og Linus, Apollo's og Urania's Pøde. Hvorledes Orpheus, en Søn af Musen Calliope, blev jønderreven af Bacchantinderne fortæller af Ovid i Forvandlingernes XI, 1—67. Paa hvad Maade har Pachesis fornærmet saavel den himmelske, som jordiske Zeus? hun fornærmede hiin ved at dræbe Sarpedon i Trojanerkrigen, denne ved at tage hans Søn af Dage. IV, 3.

88. Om vinum Opimianum I. 27. Fra Plinius (XIV, 6) have vi allerede forhen meddeelt den historiske Omstændighed, at under denne Consul var der et saa fortræffeligt Wiinaar, at alle Wine lykkedes fuldkommen. Paa hiin Skribents Lider eiede man endnu af denne Wiin, der altsaa dengang har været omtrent 200 Aar gammel, og som havde en Smag, som bitter Honning. Blæsus α : τραυλός, beruset og lespende. Da man, som bekjendt, veed hvad der gaaer paa et Anker, men ikke, hvad der gaaer paa en Dranker, bliver det ikke let, at beregne noget om Quantiteten, som behøves til at gjere en Mand blæsus; men vist er det, at den indtagne Dosis synes at være noget ringe, med mindre man holder sig til, at Winen var Opimianer α : særdeles gammel og stærk. At man har varieret temmelig meget i Slavens Navn, der skulde frigives, og snart kaldt ham Nasta, snart Zena, snart Zona o. s. v. kunde være af mindre Betydning; noget mere vigtigt er det, om man skal læse jussi, eller jus'ti. Det Første synes at være det bedste; thi isaafald strække den Paatrængendes Ord sig ligesom modo og ned til signa. Man maatte nemlig til en saadan privat manumissio ikke bruge færre, end fem Vidner, og til et slegt Bidne vil Manden benytte Martial, som for Diebliffet mener $\epsilon\varsigma\ \alpha\upsilon\gamma\iota\omicron\nu\ \tau\alpha\ \sigma\pi\epsilon\delta\alpha\iota\alpha$. Det er bekjendt, at man forseglede de halvbrugte Wiinflasker, for at sikre dem mod tyvagtige Slaver.

94. Om quadrans og cyathus, samt disses indbyrdes Forhold er talt i I, 28; men hvorfor just 6 cyathi? fordi der i Caesar er sex Bogstaver. Paa samme Maade skal Krandsen paasættes decies, med Hensyn paa de ti Bogstaver i Domitianus. Men hvorfor just aptetur? fordi man ialmindelighed brugte at sætte Krandsen paa, naar man vilde til at drikke en Sundhed, og derpaa tage den af. Sutiles coronæ vare de finere Blomsterkrandse, som flettedes af de blotte Blade, uden Dviste og Stilke, hvilke Sidste derimod kaldtes tonsiles (tonsæ). Om det Flaviske Familietempel, som Keiseren egentlig havde bygget til sin Fader, Vespasianus, er talt i denne Bog II og IV. Navnet, som skaffer ham ti Rys, er Germanicus.

95. Naar Plinius (XXVII, 7) opregner forskjellige Sorter Malurt, nævner han især to, den pontiske og santoniske, efter et Folkeslag i den

Deel af Gallien, som kaldtes Aquitanien. Det bliver altsaa meget unød-
vendigt, at ville med Scriber læse Sardoia. Den Begivenhed, som Dig-
teren figter til i andet Distichon, er noksom bekjendt fra Iliadens 6te Sang
B. 234, hvor Glaucus bytter med Diomedes sine χούρεα τεύχεα χαλ-
κείων. Helleborus' Brug mod Wanvid er ligesaa bekjendt, som dens Hjem-
sted, Halvøen Anticyra. — 96 er et uoversætteligt og tillige væmmeligt Spil
med Alficus og Alficus; 97 derimod et høist ubetydeligt Indfald, som alle-
rede formedelst trulla (en Biinose, et Slags Punschejee) ikke godt lod sig
gjengive. — De to Keisere i 98 ere Titus og Domitianus. — Coranus i
99 maa naturligviis have været, ikke en oeconomisk Huusfader, men en
vindejsyg Biinhandler. I, 57.

100. Af Svetonius (Vitell. c. 18) see vi, at den her omtalte Mar-
cus Antonius Primus, med det gamle Tilnavn Becco, Hanenæb, hvilket
han idetmindste i sin Barndom forte, commanderede Vespasians Tropper
mod Vitellius. X, 23. 32. Tolosa, en berømt Bye i Gallia Narbonensis,
skal have været ikke ubekjendt i litterarijk Henseende, og kaldes derfor
Palladia. Kunde de tvende første Disticha staae paa deres egne Been,
vilde jeg gjerne bifalde dem, som antage, at et nyt Epigram begynder med
femte Vers; thi Sammenhængen eller Overgangen er i Sandhed temme-
lig løs. Men, hvilken kummerlig Figur gjøre da ikke de tvende første Di-
sticha, naar de, som hos Rader, staae isolerede! Hvorledes er det dog muligt,
at Nogen kan bilde sig ind, at et saadant Brudstykke gik ud fra Martials
Haand, under Navn af Epigram! Enten maa der efter andet Distichon
være tabt noget, eller ogsaa, si dis placet, ere alle ti Vers et sammen-
hængende Epigram. Ideen af de to sidste Vers er maadelig udtrykt, i
Sammenligning med Dvids lignende: nam quamquam sapor est oblata
dulcis in unda; Gratius ex ipso fonte bibuntur aquæ. — En Denar-
ius (i 101) regnes ialmindelighed til en Værdie af to Asses. Hvorfor
besøger han Enferne? Fordi de havde ingen Børn, og, forledte ved hans
idelige Besøg og Smigrerier, let kunde falde paa at indsatte ham til Ar-
ving. At decem er taget frit for Prosodiens Skyld, bedes undskyldt. —
De tolv Hercules-Arbejder ere noksom bekjendte. De fortælles her, for at mod-
sættes det, som Domitianus har gjort, hvilket naturligviis i Digterens
Fremstilling kommer til at staae høit over hine. Arx Albana i B. 12
er Domitians Slot, hvor man dyrkede Hercules, som var afbildet med Do-
mitians Ansyn. Ved mala regna forstaaer han Vitellius, som blev slaaet
af Vespasians Feldtherre Mucianus, som trak den flygtede Domitianus
frem, og regjerede i Forbindelse med ham, indtil Vespasianus kunde komme
tilbage fra Egypten. Juliae habenæ ere Cæsareæ. Tertius figter til
det, som Svetonius (Domit. 13) fortæller om ham, at han skal ofte have
sagt: jeg har forskaffet min Fader (Vespasian) og min Broder (Titus) Riget;
de have blot givet mig det tilbage. Over Gatter og Dacer triumpherede

han; men over Sarmater lod han sig nøie med en laurea. VIII, 15. Sænkten af B. 22 er, at Keiseren har apotheoseret sin Familie. — Det næstsidste Epigram i denne Bog er en Gjentagelse af den allerede i VIII, 37 udførte Idee, og hvad Slutningsepigrammet angaaer, da dreier det sig saa aldeles om sandelig Kjerlighed til Drenge, at jeg paa Ustændighedens Begne maatte udlade det.

T i e n d e B o g.

1. Det er et ganske besynderligt Tilfælde, hvis det ikke med Flid er saaledes arrangeret af Digteren, at tvende saa høist heterogene Bøger, som den tiende og ellefte ere i Samlingen af hans Digte blevne forenede. Hvor lasciv den ellefte er, vil man kunne slutte deraf, at af 107 Epigrammer maatte jeg stiltiende gaae 51 forbi, som, uagtet i høieste Grad vittige, kun Elskere af Priapiske Sager vilde finde Fornøielse i. Denne tiende Bog derimod er saa frie for Saadant, at Rader, som ellers er streng nok i sin Dom, maa tilstaae: omne tulit punctum hic liber; est castus, dulcis, eruditus; morum præcepta continet; descriptionibus variis abundat. De tvende sidste Criterier paa epigrammatisk Skjønhed, viser rigtignok at den lærde Jesuit ikke har været Æsthetiker i saa høi en Grad, som han er lærd Philolog og troende Christen. Thi de anpriste Beskrivelser (af hvad?) vilde kun staae den ene Trediedeel af en Epigrammatikers Eiendommelighed, som er brevitæ, og hvad Sentenzerne angaaer (præcepta morum), da ville vi ikke forlange disse, naar vi blot see Pilen (aculeus) rigtigen rettet mod den opstillede Feil eller Last. Derimod fortjener denne Bog at mærkes fra den eiendommelige Side, at Smigerdigtene, som stundom faldt noget trættende, ere i denne Bog enten aldeles forsvundne, eller formildede, eller tagne fra en anden Side, saasom Domitianus nu var dræbt, og Nerva, samt Trajanus havde succederet ham i Regjeringen, hvilke begge vare ikke nær saa begjerlige efter Smiger, som deres Formand. Ved coronis forståaer Nogle de Snirkeler, som man satte efter en Bogs Ende. Andre udlede det af *κορωνίς* (ala cornicis), fordi bemeldte Snirkler gjerne bestode af et V, som man forklarede som en Binge. Coronis brugtes overhovedet om *montis vertex, ædificii fastigium*, kort sagt, ialmindelighed om Ende, Fuldbendelse. Paa denne Maade kan Plutarch tale om, at en Digter rettede sit Stykke *ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τῆς κορωνίδος*. — I 2det Epigram see vi Exempel paa, at ogsaa i Oldtiden kunde et Digterarbeide opleve en anden forbedret Udgave (*curæ secundæ meliores, ὑστεραι φρονιδεις*); thi Digteren erkjender selv, at den første Udgave af denne 10de Bog var kommen lidet for hurtig ud, og kunde derfor trænge til den forbedrede Form, under hvilken den nu blev udgivet. Messala Corvinus have

vi mødt allerede i VIII, 3, og lært ham at kjende, som en udmærket Feldt-herre og Taler, i hvilke Egenskaber han ogsaa roses af Horaz og Tibull. Paa det anførte Sted omtaler vor Digter tillige hans pragtfulde Slot (marmora). Om caprificus, vild Figen, som i Italien brød tidt frem imellem enkelte Stene, og derved gjorde dem Skade, handler Plinius i XVI, 18. Hvad Neros Stedfader angaaer, den overmaade rige Crispus, da taler Digteren om ham i IV, 54. Formodentlig har han været afbildet tilhest, i et Stof, som allerede tildeels var fortæret af Tidens Tand. Hvor Bægtstaaalen hænger saa lige med Hensyn paa Tanken, er det ikke let at afgjøre, om man bør læse *nec secula præsunt*, eller *et secula prosunt*. Det Sidste synes at have mindst kritisk Autoritet, da Læsemaaden blot existerer som en Marginaltilsætning, skjøndt den efter Scrivers Beretning ogsaa skal findes i *editio princeps*. — 3die Digt er udeladt, da dets Pointe er saa kritisk berøret, og, som det synes, af Digtets Forfatter saa ilde udstyret, at man, selv uden Hensyn paa de næsten uoversættelige tredje og fjerde Vers, gjør bedre i at forbigaae det. Tabet bliver i ethvert Tilfælde ikke meget føleligt.

4. Her see vi et Epigram, der indeholder megen Lighed med den Idee, som Lessing har opstillet i Nathan der Weise: dem Menschen ist der Mensch doch lieber, als ein Engel. De valgte Exempler blive altsaa hentede enten fra overnaturlige Væsener, som troedes at have virkelig existeret, men formedelst deres Monstruositet vare traadte ud af menneskelige Væseners Række, f. Ex. Centaurer, Gorgoner, Garryler o. fl. eller fra Saadanne, hvis Hændelser, idetmindste for en Deel, vare fingerede af Digtere, saasom Hermaphroditus, Hylas, Scylla o. s. v. *Tà αἴτια*, eller, som Propertius kalder dem, *somnia Callimachi* (fordi Muserne, efter Callimachi egen Fiction, havde indgivet ham Digtet i Drømme) var et, med alexandrinisk Lærdom opfyldt, Digt af den erudite Poet Callimachus, og handlede *de originibus, causis et viribus sacrorum*. Turneb. *Advers.* XXX, 30. Digtet er tabt; men characteriseres ikke ilde (forsoavidt som vi kjende hans Manceer af de overblevne Digte) saaledes: at det har været et *opus obscurum et morosum, historias ab omni cognitione remotas continens*. De fleste af Digteren opgivne Personer og Begivenheder ere bekjendte. Ganste vigtig er det Epitheton, som tillægges *Utreus*; thi var det sandt (mener Digteren) at Solen vendte sit Die fra den unaturlige Scene, da han spiste sine af *Utreus* slagtede og tilberedte Børn, saa var han virkelig stædt i Mørke, idet Solen recommenderede sig. Ved *Colchides* forstaaes naturligviis især *Medea*, berøgtet ved sin Broder *Absyrtus*' Mord, ved den underfundige Maade, hvorpaa hun lokkede *Pelias*' Døttre til at dræbe deres egen Fader, ved hendes skjendige Behandling af *Jasons* anden Gemahlinde *Creusa*, og endelig ved Mordet paa sine egne Børn. *Scylla*, *Nisus*' Datters, Historie er behandlet af *Ovid* i *Forvandl.* VIII, 1—152. *Theodamas*' smukke Søn

Sylas, som Hercules tog med sig paa alle sine Tog, efterat han havde dræbt hans Fader, og som senere paa Argonautertoget blev ranet, paa Grund af hans Skjønhed, ved nogle Nympher, er omtalt i V, 48. Ligeledes forekommer i VI, 77 og i IX, 57 den smukke Yngling Parthenopæus, en Son af Atalanta og Meleager, som blev dræbt i den thebaniske Krig. Cybele's Yndling Atys (Attis) og Diana's elskede Endymion ere noksom bekjendte. Hermaphrodits og Salmacis' Historie fortælles af Ovid i Forvandl. IV, 285—389. Gorgonerne var Stheno, Euryale og Medusa; Harpyierne: Aello, Celæno og Ocypete.

5. Det sædvanlige Lemma til dette Epigram er: *in maledicum poetam*; men jeg troer, at det er en af de flere uheldige Overtskrifter, som Andre (ikke Martial) have præfigeret Digtene. Kjender man Poeten ret, vilde han neppe have raset paa saa ubændig Maade mod en almindelig Calumniant, naar ikke hans eget Jeg var med i Spillet. Man mærker let (hvad ogsaa var Tilfældet i det udeladte tredje Digt, og i VII, 12) at en i flere Henseender slet Digter havde udbredt Smædedigte i Martials Mavn, og det kunde ingentunde være ham ligegyldigt, om denne Lumpenhed skaffede sig Tiltroe. Stola, den siid nedhængende Matronadragt, staaer istedetfor Damer ialmindelighed, ligesom purpura istedetfor Senatorer. Sponda Orciniana (ikke af ἔρκος, men af Orcus) er sandapila, den Liigbaare, paa hvilken de Fattige bleve udbaarne til Graven. — I VI, 1 tilbyder man ikke færre, end fire forskjellige Forklaringer af urna, og dog er det eiensynligt, at der blot findes een, som er aldeles antagelig, nemlig, at urna betyder sors. Efter at have læst alle de Smigerdigte, som Martial ofte imod sin Villie var nødt til at skrive til Despoten Domitians Ære, er det behageligt at see vor Digter i sin naturlige Sphære, i hvilken han ikke behøver at forcere sig, for at sige noget pikvant, som dog altid bliver tvungent. Et smukkere Complimentdigt, nedskrevet med Følelse og Begeistring, samt fjernet fra overdreven Smiger, vil man vanskeligt finde. Anledningen er Trajans Hjemkomst fra Germanien (*arctois sideribus*); og da via Flaminia just vendte mod Nord, søge Roms Indvaanere ud ad den, for at møde Keiserens Triumphtog. Det sidste Distichon forstaaer Raader om ala prætoriana eller Hestgarden, og tager tunica Nilotide blot i Betydning af acu picta, fordi Ægypterne havde i de senere Tider erholdt et Slags Rye for kunstigt Broderie. Andre tage Digterens Uttring lige efter Ordene, og mene, at enkelte Ryttere rede iforveien, som, ifølge en finere Mode, bare libyske o: ægyptiske, smuktbroderede tunicae. At denne Fortolkning virkelig er den rigtige, og at der ved disse equites forstaaes de saakaldte præcursores, sees man af denne Bogs 13de Digt i 2det B.

7. Odruserne (VII, 8) høre til Thracien, og kun betingelsesviis kan altsaa Rhinen kaldes pater amnium o: Germanorum, nemlig forsaavidt som Thracien og dens talrige Stammer blive af Digterne brugte til at be-

tegne alle nordlige Folkeslag. Ogsaa i VII, 80 taltes om et rota Sarmatica in rigido amne; men bemeldte rota bliver naturligtviis høist forskjelligt fra det, som her omtales. Hiint rota var et Slags Leeg, som fandt Sted i de koldere Lande, og som bestod i et Hjul, som dreves affted paa Isen. Paa dette Sted er det derimod en Vogn med forspændte Stude, med hvilke man førte over den fastfrosne Rhinstrøm. Baade i Digtetekunsten og paa Kunstmonumenterne fremstilles Flodguderne hornede (ταυρομορφοί) som et Billede paa deres Vandmasses Styrke. — Det 9de Digt maatte jeg udelade, saasom dets Pointe var saa høist uklart, at man ikke veed, om Andromon Caballus er en Hest eller et Menneske. Mogle mene nemlig, at det har været den flinkeste Rønder paa circus; Andre formene, at det har været en berømt Bajas, Sertius Caballus, som blev omtalt i det udeladte Digt I, 42. Hvor uvisheden har saa stort et Spillerum, kan Terten blive Gjenstand for philologiske Undersøgelser, men ikke for nogen, paa Indsigt bygget, Oversættelse. Det Mærkeligste ved Digtet turde være den Omstændighed, at Digteren selv udleder sin Berømmelse fra sine i Hendecasyllaber skrevne Digte. Det kunde fortjene en mere noiagtig Undersøgelse, end nærværende Leilighed tilbyder, at betragte, hvorvidt disse Hendecasyllaber, som Catullus egentlig indførte i Romerlitteraturen, har kunnet skaffe sig nogen varig Credit, endog (som det synes af dette Digt) til Præjudice for den elegiske Versform.

10 er et særdeles mærkeligt Epigram, da det viser os, at selv de første Embedsmænd i Staten ikke fandt sig for gode til at spille Clienters Rolle, naar det kunde indbringe dem noget. Det falder i det utrolige og tillige i det Ubegribelige, naar Juvenal (I, 117) beretter os, at selv summus honor (s: summus magistratus) finito computet anno, Sportula quid referat, quantum rationibus addat; thi naar dette var Tilfældet, da kunde rigtignok Flere, end Juvenal falde paa at spørge: quid facient comites (Martials nostræ togæ) quibus hinc toga, calceus hinc est, Et panis fumusque domi? Hvorfor nævner Digteren just Numa's Slægt? Fordi Almuen under hiin Regent antoges for at være ligesaa fattig og skikkelig, som dens Konge; X, 76. Den Gesticulation, som omtales i tiende Vers, forklarer man af Juvenals III, 106; men meget urigtigt; thi bemeldte Satiriker taler om den modsatte Gestus a facie jactare manus, som aabenbart er jacere oscula, kysse paa Fingren, hvilket ikke er Martials Mening, som ønsker at antyde Applaus. „In ora“ maa formodentlig slet ikke urgeres; men betragtes som et græsk ἀνά. Et Epigram af lignende Tendenz findes i II, 18.

11. At række Herren Potten og vogte Sviin staaer istedetfor alle de laveste Slaveforretninger. Udtrykket Iota i det 6te V. har opvakt nogen Dissens mellem Gruterus og Scribe, som Gronov meget rigtigt vilægger. En toga Iota Galeo (II, 43, IV, 28) er naturligtviis hverken meer eller

mindre, end en fin Toga, vævet af Laurentineruld; toga ter quaterque lota derimod er en gammel afflidt Kappe, som flere Gange er bleven vævet. — Vercellæ (12) var en insubrisk Bye i Nærhed af Padus, og i denne Stad blev Apollo særdeles dyrket. Den æmiliiske Vei forenede sig med den Flaminiſke, som gik til Ariminum, og fortsattes derfra videre til Bononia og Aquileia. Den har sit Navn af Æmilius Lepidus, som havde anlagt den. III, 4. Naagtet man er ſaa lidt enig om Eridanusfloden, i hvilken Phæthon faldt ned, at man har anſeet den for en mythiſk Strøm, er den dog ialmindelighed bleven forklaret, ſom Poſfloden. Det 9de og 10de Vers ville bevise, at jeg har forklaret I, 56, 14 paa en fuldkommen rigtig Maade; thi paa dette Sted ſeer man ſiensynligt, at Talen er om de blegkinede Kjøbſtedfolk, i Modſætning til de rødmoſſede Landmænd.

13. Alene dette lille Epigram kan give os en Prøve paa de mærkelige Bidrag, vi hos Martial kunne erholde til nøiere at kjende den ubefrivelige Ddselhed, ſom paa den Tid herſkede i Rom. At Keiſerne ſaaledes havde deres cursores (præcursores), der endelig maatte være i mauriſk Dragt, have vi allerede ſeet i denne Bogs 6te Digt. Men eſtersom regis ad exemplum totus componitur orbis, blev Følgen, at Seneca (Epist. 114) kan berette os: *et omnes sic jam peregrinantur, ut illos Numidarum præcurrat equitatus, et agmen cursorum antecedit.* Endvidere lære vi af dette Digt, at den Tids Rigmænd havde Bade paa forſkjellige Steder, og ved Diſe triclinia, Spiſeſale, der i Pragt lignede Templer. Sa deres Overdaad gik endelig ſaa vidt, at de beſprængte Vandet i deres Bade med fine Salver, ſaa at Vandet endog ſtiftede Farve derved (palleat). — 15 er et høiſt utydeligt Epigram, ſom jeg derfor har udeladt. Men ikke mindre utydelig er Gregeternes Fortolkning. Til en Prøve: *dum ludit Aper* ſkal betyde: *dum se ludere nescire simulat.* Paa den Maade kan man jo lægge enhver Fortolkning ind i en Auteurs Ord. Skal Digtet indeholde nogen Mening, om endogsaa kun halvklar, maa det vel være denne: eſterat Aper har dræbt ſin Kone (men dertil er jo intet Motiv angivet, hentet enten fra Had eller Lede) lader han, ſom om det ſkeete af Banvare (ludere); men man ſeer dog at han forſtaer ſit Spil (ludere). — De i 16 omtalte Provindſer Gallæcia (Callæcia) og Aſturia vare, ſom bekiendt, Dele af Spanien, ſom i ſin Tid vare berømte ved Guldbjergværker. Om Erythreiske Brillanter er talt til V, 37, ligesom til V, 7; VI, 55 om Phoenixfuglens Rede.

17. Macer har været en Bygmester, ſom havde den Forretning, at forbedre den Appiſke Landevei. Tanken af Epigrammet angiver Rader meget kort og tillige meget godt ſaaledes: *si legeris mea, negliges tua o: viam Appiam.* Det 19de Digt finde vi forkortet i Plinius den Ungres Brev (III, 21). Dog er det ſaa langt fra, at jeg, med de øvrige Fortolkere, finder nogen Yttring af ømt Venſkab i bemeldte Brev, at jeg ſnarere troer at høre

en fornem Protecteur tale om en underordnet Client, hvem han dog af en eller anden Grund ikke ganske vil lægge sig ud med. Jeg troer heller ikke, at Nogen, med rigtig Tact til at opfatte et Digt i dets Heelhed, vil i dette Martialiske Poem kunne finde andet, end en ydmyg, fast krybende Tone, der slet vilde passe til det anpriste Bøjskabsforhold. Versene 6 og 7 forstaaer jeg ikke. Var denne Orpheus anbragt oven paa Plinii Huus, saaledes som Ornen paa Pedro Albinovans, eller paa det nærliggende Theater? og hvorfor saa udi og lubricum? Det er vistnok ganske nemt at svare: *aspersioibus theatri*. Men Tilskuerne vare dog adskilte fra de udentil anbragte Birater. De i de næste to Vers indeholdte mytologiske Scener maa formodentlig være Basreliefs paa det omtalte Theater, eller maaskee ogsaa paa Plinii Bolig. Hos Fortolkerne faaer man Gjenstagnelsen af den sædvanlige meget yndede Ufsik, at der fortælles os, hvem Ganymedes har været (hvorom Taler aldeles ikke var) men derimod nævnes intet om det, som just bliver Gjenstand for Spørgsmaalet, hvor og hvorfor han og Ornen ere anbragte. Ligeledes fordybe de sig i Granstninger angaaende det høist uvigtige Spørgsmaal, om Pedro er Digteren af dette Navn (Albinovanus) som omtales i II, 77, eller den Rhetor og Advocat, som forekommer hos Juvenal i VII, 129. Om Centumviralretten eftersee man VI, 38; VII, 63. Arpinateren er, som bekjendt, Cicero, som var fra Arpinum, og desuden just den Taler, som, efter Plinii egen Tilstaaelse, udgjør hans Mønster.

20. Man seer, at der nu er foregaaet et Vendepunct i Digterens ydre Liv, som ikke ganske har været uden Virkning paa hans Indre. Domitian var ikke mere ilive, og Trajan har enten aldeles ikke eiet Sands for Poesien og dens Dyrfere, eller havt en personlig Uvillie mod Alle, som havde smigret Domitianus. Hvilken nu ogsaa Grunden kan have været, laver Digteren sig dog til at vende hjem til sit Fødeland. Salofloeden (I, 50, 12) løb lige forbi Martials Fødeby, Bilbilis, der laa temmelig høit (*pendula*). — Med Hensyn paa den, i det 21de Epigram omtalte, Modestus, da opregner Rader et temmelig betydeligt Antal af Mænd, som have havt dette Navn. Saavidt man tør tillade sig nogen Formodning, har det været Julius Modestus, som ogsaa af Svetonius (i det mindste af Forfatteren til den lille Afhandling *de illustribus Grammat.* §. 20) angives som en Frigiven af C. Julius Hyginus, samt tilføier til hans Roes: *in studiis atque doctrina vestigia patroni secutus*. Claranus (Senecas Epistl. 66) anslaaes meget høit af Antonius, som sætter ham ved Siden af Oldtidens berømteste Critiker, Crates Mallotes, Zenodotus og Aristarchus. Cinna maa formodentlig være den gaadefulde Digter, som Virgil (i *Eclog.* IX, 35) omtaler med Roes, i det han tilstaaer af Beskedenhed, at han ikke kan naae ham i poetisk Dygtighed. Hvad det sidste Vers angaaer, da er det en besynderlig Indvending af nogle Inter-

preter, at det dog ikke ganske er muligt at fatte Martials Digte „sine Grammaticis“. Net! naturligtvis er det paa vor Tid ikke muligt; men det var vel ikke faldet den stolte quasi-Romer ind, at Sproget, som taltes i orbis terrarum domina, skulde engang blive dødt, og at Meget i hans Digte skulde blive uforstaaeligt, som i hine Tider var en saare fatelig Gjenstand for enhver Læser. — Om M. Antonius Primus (23) er talt i IX, 100. Ogsaa af denne Bogs 32te Epigram see vi, at Primus har været Antonii Tilnavn.

24. 3. Dette Bets indeholder ikke noget Pralerie af Digteren, som om Fruentimmerne viste ham nogen usædvanlig og paafaldende Artighed. Men Tingen er, at Calendæ Martiæ var Damernes Saturnalfest, paa hvilken Mandfolkene viste Fruentimmerne deres Opmærksomhed, ved at tilsende dem Foræringer. Paa denne Maade kan man begribe, hvorledes Digteren, uden at være nogen forsængelig Praler, kan have faaet Foræringer af Damer paa sin Fødselsdag, da de sendte ham deres egne. Tanken af det Efterfølgende er denne: Digteren har levet 57 Aar, og ønsker sig 18 Aar endnu til at leve i. Derved faaer han 75 til Summa, en Alder som ikke kan kaldes nogen ætas decrepita, især for den stærkt byggede Spanier, som desuden har ført et tarveligt og ikke overdaadigt Levnet. Disse 75 Aar ville forklare det 9de B. og tillige vise os at ter, som Nogle læse i 7de Bets, maa nødvendigvis være his. Area er nemlig spatium curriculi in circo. Da nu carceres bleve aabnede 25 Gange hver Dag, og fem og tyve nye Beddekjempere indladte, saa blive tres areæ vitæ = 75 Aar. Rader læser aureis, og tager Billedet af Møntvæsenet; idet tres aurei Romani blive = septuaginta quinque denarii. — Epigrammet 25 maa sammenlignes med VIII, 30. Enten maa nemlig en Ufskriver have spillet Læseren et Puds, eller (hvad Andre have antaget) Taler være om en anden Misdaed.

26. Vitis var et almindeligt Requisite for Datidens centuriones, ligesom en Hæskjæp for den nyere Tids Underofficerer. Dette Instrument ad castigandos milites maa have været meget i Brug; thi vi finde, at Juvenal siger: vitem posce libello (XIV, 193) om at søge en Centurionspost. Naar det i et af vore gamle Krigsreglementer (der efter Datidens Skik affattedes paa Tysk) hedder: ein Fähnrich muß ein tüchtiger Lämmel seyn, saa er det ganske interessant at see, at allerede Keiser Hadrianus nulli vitem nisi robusto dedit: en Karl, som forstod at føre sin Stof. Rader (694) har samlet adskillige moersomme Soldateranecdoter og Soldaterstikke, som bidrage til at opløse dette Partie. Parætonium er en enkelt ægyptisk Bye, som staaer istedetfor hele Provindsen. I det andet Bets har man fundet nogle Banfæligheder med de der omtalte hundrede Mand, saasom Gellius (VI, 4) udtrykkelig siger: in legione centuriæ sunt sexaginta, manipuli triginta, cohortes decem. Men det

er jo meget naturligt, at en Digter ikke tager det saa meget nøiagtigt, og heller ikke ændrer, at en centurio, ved forandrede Regionsinddelinger, kom til at commandere blot 60 Mand. Lagæist er ægyptisk, en Benæv- nelse, som skriver sig fra Ptolomæus Lagi Søn.

27. Dette Epigram kan alene forståes paa den Maade, at Dio- dorus har været et uægte Barn, eller idetmindste en homo obscurus, som ved prægtige Gilder og ved forceret Dmgang med de Store vilde dække denne Mangel. Tricenos blev altsaa den tredobbelte Sportel, eller tres- gange hundrede Kvadranter, som Clienterne i Anledning af Dagens Høi- tid fik udbetalt. — Hvorfor kaldes Janus i det næste Digt sator nitidi mundi? Fordi Romerne allerede tidligt havde gjort ham, som Janus Quadrifrons, til Repræsentant for Årstiderne, og saaledes virkelig anseet ham for en „parens, a quo rerum omnium factum putabant princi- pium.“ Det tredje Vers forklares paa flere Maader. Den, som især pas- ser, turde være følgende: at hans Tempel, eller ældste Capel, laae paa det saakaldte forum transitorium, og at Templet, formedelst dets fire Porte, tillod transitiones, en Idee, som udtrykkes i det næste Vers. Forum transitorium var et af de fire Torve, hvilke nedenfor omtales (B. 6), nem- lig, foruden dette, vetus forum Romanum, forum Julii og forum Au- gusti. VIII. 2. Oprindeligiis vare der kun de trende første, men senere blev Transitorium lagt til. Hvilke disse dona Cæsarea have været, især colossale Afbildninger af Keiserne (Domitian, Nerva, Trajan) udvikler Justus Lipsius nøiere i sine Admiranda IIIde B. 7de Cap. Epigrammets Pointe bliver altsaa: giv os en evig Fred. Det er nemlig noksom be- kjendt, at Janus' lukkede Tempel var Tegn paa Fred, dets aabnede Porte Forbud paa Krig.

29. At Sertilianus sender sin Foræring den første Marz, kunne vi nok beskrive, eftersom denne Dag var Damernes Festsdag; men hvorfor skal Borddugen være anskaffet af hans Toga? Fordi Sertilianus ellers havde for Skik at sende ham Tøi til en Toga; men betænkte sig denne gang, og sendte det til Damen, som en synthesis, hvilket her maa betyde ikke en Borddragt, men en Bordbedækning. — Den i næste Digt omtalte smukke Bye Formiæ laae i Latium, og har tilforn havt Navnet Formiæ af *ὄπιθεν*, at lande, hvilket Navn den erholdt af de Laconere, som ned- satte sig der i en Colonie, og som roste især dens gode Havn. Ciceros Breve til Atticus II, 13. At Konen selv har eiet et privat Landsted i Tibur, er vel ikke saa meget Digterens Mening, som snarere, at Konen har været født i Tibur. De efterfølgende Byer ere noksom bekjendte: Præ- neste, en kold Bjergstad i Latium, hvilket ogsaa er Tilfældet med Tuscu- lum, i hvis Nærhed laa Bjerget Algidus med den eensbenævnedes Bye. Antium laae 188 Stadier fra Rom, og var meget berømt formedelst sit

Fortunatempel. Ikke mindre bekjendte ere: Forbjergget og Byen Circeji, Havnen Cajetæ (opkaldt efter Æneas' Amme), Nymphen Marica's Lund og Indsøe, strax ved Campanerfloden Liris, og endelig den berømte Lucrinerføe, som formedelst sin Blidhed og skjønne Natur opkaldes paa dette Sted efter den cariske forkjelede Nymphe Salmacis, hvis Bølger forvandlede Mænd til Qvinder. Ovids Forvandl. IV, 285. Et nydeligt Billede indeholde 12—15; det sagte Pust, som gaaer over Søen, og som tilnød kan bringe en lille Lystbaad (phaselus) frem, lignes med den Luftning, som den unge Pige paa en heed Sommerdag bevirker ved sin Bifte (flabellum, ex pavoninis purpureis pennis confectum). Tanken af B. 19 og 20 er denne: forbyder endog den stærke Storm (Æolus) at man kan faae Søefisk (Nereus), saa mangler Bordet dog ikke Fisk; thi man har da Fiskedamme ved Gaarden, som give det Fornødne. Om de i det følgende omtalte Fiske vil man finde nærmere Underretning i XIII, 79, 80, 81, 89. Hvorvidt disse Fiske kunde afrettes til at komme efter den Raldendes Stemme, see IV, 30. Dies Formiani betyder behagelige, i bemeldte Bye tilbragte, Dage. Imputare alicui aliquid er hos disse senere Skribenter, tribuere, concedere, quasi expensum ferre, in rationibus adscribere.

31. 4. Romernes Maaltid bestod af tre Afdelinger: antecoena (promulsis, gustatio), cænæ caput (pompa) og mensa secunda (bellaria). — Den i 33 omtalte senex Cecropius er Epicur, om hvem Diogenes fra Laerte (X, 5) ikke noksom kan rose hans Hjertensgodhed, barnlige Kjærlighed o. s. v. uagtet man ikke vil kunne fratjende ham en altfor haanlig Behandling af Adskillige blandt hans philosophiske Rivaler. Da imidlertid Juvenal har betegnet Socrates ved et lignende Udtryk, dulci senex vicinus Hymetto (XIII, 185) have Andre troet at burde tænke paa denne Philosoph. Det tredie Vers har modtaget forskjellige Forklaringer efter de forskjellige Læsemaader, man har fulgt. Jeg troer, at Raders, som tildeels falder sammen ved Gronovs, fortjener at foretrakkes. Consocer kaldes nemlig den Ene af tvende Mænd, hvis Søn er gift med den Andens Datter. Han ønsker altsaa, at begge consoceri maae, tilligemed nurus og gener, leve venstabeligt sammen i eet og samme Huus. Hvem den anden consocer har været, er det naturligtvis umuligt paa vor Tid at sige; man sees kun af claros Penates, at han maa have været af betydelig Stand. — At det 34te Epigram er blevet udeladt, skeete ikke blot af den Grund, at Texten er underkastet betydelige Varianter, men især fordi den juridiske Gjenstand, om hvilken Epigrammet dreier sig, neppe vilde træde ganske klart frem for den danske Læser. At det ægte Catulliske Digt til Sulpicia (35) tillige med dets kaadere Pendant til Calpurnus (38) maatte forbigaaes, var en Selvfølge af begge Digtets lascive Tendenz.

36. Naar Martial vil i III, 82 beskrive os en stolt Matadors flette Behandling af sine Clienter, lader han Herren selv og hans Hofnar (morio) drikke Opimianerviin af Chrystal og Murrhinerbægere, medens han tilskjenker *Sine cocta fumis musta Massilitanis*. (XIII, 123 og især XIV, 118). Af disse Steder vil man lære, at Massilia i Gallia Narbonensis, uagtet en meget berømt Bye, har været ilde berøgtet for sin forrøgede Viin. Naturligviis blev Vinen ved en saadan vedholdende Røgning ældre og mere kraftig, men kunde ikke alene let faae en styg Afsmag ved altfor megen Røg (Columella I, 6) men tillige blive særdeles usund (Plinius, XXIII, 1). Den Forklaring af 6te B. som jeg har udtrykt i min Oversættelse, haaber jeg vil bifaldes. Om Setinervinen see XIII, 112.

37. Kjød af det usle Clientliv, eller, hvis han havde drevet det til noget høiere end dette, Kjød af Rom, ønsker Digteren sig hjem til sit kjære Spanien, og spørger en Landsmand (Jurist og Taler) om han ikke vil følge med, eller om han muligt kan have forgabet sig i Roms pragtfulde usselhed. Det Galliske Hav betyder det vestlige spanske Ocean. At Manden har sikket efter Frøer, er naturligviis ikke Digterens Mening; men Tingen er, at Martial vil høve Spaniens Natur og Producter paa Italiens Bekostning. Da nu Advocaten har, som det lader til, besiddet et Landsted paa Laurentinerkysten, lader han ham der mede efter et Slags Fisk, der ikke var meget større end Frøer, og som virkelig kaldtes ranæ (der Seeteufel) eller nøiere bestemt, rana piscatrix (Plinius IX, 67). Paa lignende Maade er acus (acus Aristotelis) en særdeles lille Fisk (der Spisnadel) som fanges i Middelhavet, lægges ned i Salt, og regnes til en Delicatsse. Et smukt Overflødighedstræk er det, naar man i næste Vers sees den spanske Fisker smide trepunds Multen ud igjen, skjøndt bemeldte Fisk hos en Romer vilde være en uhyre Lækkerbidstik og af den høieste Værdie. XIII, 79. Om peloris, et Slags Østers eller større Musling, er talt i VI, 11. Ved den i næste Vers forekommende Sort mener Digteren nok *mitulus edulis*, som hverken skal være behagelig eller sund, ja endog farlig, forsaavidt som der gives giftige deriblandt, hvilke ikke ere lette at skille fra de brugbare. Man lægge dog for Altning Mærke til den fortreffelige Overgang fra det 19de til det 20de Vers!

41. Cæsaren mærker nok, at Konen har været gjerrig, og har været bange for de Udgifter, som fulgte med Prætoembedet. Hun søgte derfor itide Skilsmisse, i hvilken man betjente sig af de i 2det Vers forekommende Ord: *tuas res tibi habeto* (*tuas res tibi agito*). Den Røppe (purpura) som Prætorerne havde paa ved de her omtalte megalensiske Lege, som anstilledes til magna mater's Ære, for at gjøre en høitidelig Sønning for det hele Folk, var en *vestis picta triumphalis*. Hvad det derimod er for et *sacrum populare*, som Digteren mener, er ikke afgjort; man henfører det til *Floralia*, til *Fornacalia*, *Palilia*, *Laralia* o. s. v.;

men saa meget er vist, at det har været Festsigheder, hvis Udgifter gik af Prætorsomme.

44. I VII, 44 saae vi, at N. Ovidius ledsagede sin af Nero landsforviste Ven paa hans Udvandring. Her see vi, at han ligeledes for Venstabs Skyld har fulgt en Anden til Britannien. Hvorfor ønsker Digteren ham i 9de B. tilbage til Sabinerne? Fordi Momentum, en Landsby, hvor baade Ovidius og Martial havde Landgaarde, hørte til det sabiniske District. *Veneid.* VII, 712. — Det 47de Digt er et særdeles udmærket digterisk Product, om just ikke derfor et fortreffeligt Epigram. Til at være det Sidste mangler det to Hovedrequisiter: brevitās og acumen; men alligevel havde jeg ret gjerne seet, at de couperede Sætninger havde tilladt en mere livelig Gjengivelse af Originalen, skjøndt jeg ikke derfor vil mene, at denne Egenkab er Digtets eminente Side.

48. Begyndelsen af dette Digt har modtaget nogle høist afvigende Forklaringer. Cohors pilata er nemlig snart blevet forklaret som en Livvagt, eller Trop Soldater, der trække paa Vagt, snart om Tjinstjenerne, der gik ud, for at tigge. Der er Noget, der taler for begge Forklaringsmaader; men jeg holder mig dog til dem, som antage Vagtsens Afløsning. Derimod i den første Linie omtales (dette kan ikke betvivles) Tjinstpræsterne, som drog hjem fra deres daglige Omvandring (Betlerumtriebe) og søgte tilbage til Templet omtrent ved den Tid, da Folk gik hjem fra deres Forretninger, og da altsaa intet mere var at sige. De holdt Gudstjeneste tvende Gange om Dagen, om Morgen (apertio) naar de aabnede Templet og hilste paa Gudinden (salutatio, excitatio) og om Aftenen naar de lukkede (componabant) hendes Tempel. Saaledes beskrives Gudinden Tjinst' Cultus i Rom, og jeg bør kun tilføie, at jeg har bemærket, at de bedste Fortolkere til dette Sted have ordret udfæret Scaligers Note til Tibulls I, 3, 31. 32. Men uagtet nu dette gjælder om Digtets første Vers, er det derfor ikke sagt, at Talen er om de samme Personer ogsaa i andet Vers; thi allerede den Forklaring af pilata, at det skal betyde depilata, vulsa, calva, er noget tvungen, om man ogsaa vil holde sig til den Omstændighed, at Martial paa et andet Sted (XII, 29) kalder dem linigeri calvi sistrataque turba. For nu at slippe for den tautologiske Gjentakelse, som ellers vilde finde Sted i begge Vers, følger jeg deres Mening, som tage pilata cohors i den naturlige Forstand om en cohors prætorianorum militum, pilis armatorum, som deels løstes af redit (o: in castra prætoriana) og deels subit o: trak paa Vagt. — Den i B. 3 omtalte prior hora er den syvende. Nerone er naturligviis et Conversationsudtryk istedetfor thermis Neronianis. Ved Sigma (Z eller C) forstaae Nogle et Spisebord; men det kan neppe være Tvivl underkastet, at Talen er her om en Sopha, der løb rundt om Bordet, samt havde en Abning paa den ene Side til Slavernes Brug, som toge Maden af Bordet

eller satte den paa, og som rummede 7 Personer. Hvad hans Gjester angaaer, da kjende vi *Cerealis* fra XI, 52, *Nepos* fra VI, 27, *Canius* fra I, 62, *Flaccus* fra IX, 56 og *Stella* fra I, 8. *Lupus* er mindre bekjendt; dog er det ikke sjelden, at Digteren adresserer Epigrammer til en *Lupus*, uden at vi just derfor kunne vide, om det er den samme, som her omtales. Ved *herba salax* forstaaer man *eruca sativa* (*brassica eruca* Linnæi) die Rauke, en Bæxt, hvis Blade man iblandt andre Urter kom i Salat. At det virkelig er denne Plante, kan man vide deraf, at ligesom *Martial* kalder den *salax*, saaledes omtaler *Plinius* den, som *Veneris conciliatrix*. *Lacerti* (Eidechsfische) have vi ovenfor omtalt. Forskjellige Urter af denne Fisk nævnes hos *Plinius* (XXXII, 53) blandt hvilke helops eller ellops roses for sin fine Smag. At Riddet skal være bidt af en Ulv, og dog bruges til Gildet, anseer man som et Sparommelighedstræk hos Digteren. Ved *structor* forstaaes *cibicida* en Forstjæver, en Person, som ogsaa af Andre kaldes *structor* (*Juvenal* V, 120. XI, 136). Nomentanervinen maa man ligeledes antage at Digteren benytter for Sparommeligheds Skyld; thi han siger selv i I, 106, at ung Nomentanerviin var ikke god, og han dadler (XIII, 119) desuden sin egen, som mindre god, end Andres. *Bis* (i 20de B.) maa gaae paa *plena*, men ikke paa *consule*; thi *Frontinus* (*Consul* i *Trajan's* fjerde Regjeringsaar) beklædte ikke togange dette Embede. Overhovedet var det strax efter dette Consulat, at *Martial* forlod Spanien, hvor han døde. Om de fire Bognstyreres Partier, *Veneti* (blaae) *Prasini* (grønne) *Rosei* og *Albi*, var det under *Nero*, *Vitellius* og *Domitian* heel farligt at yttre sig med uforbeholden Oprigtighed, saasom disse Keisere yndede blot enkelte Sæt, især de første.

49. *Vinum plumbeum* staaer naturligtvis i Modsetning til *vinum in auro*, og betyder en daarlig Viin. Et Pendant til Digtet findes i IV, 86. At en *triens* er en *tertia sextarii pars* (3: quatuor cyathi) saae vi i I, 107; og hvad *amethystini trientes* angaaer, da sigter saadant Epitheton naturligtvis ikke til Vinens Farve, men til de med Edelstene udzirede Pokaler. — *Scorpus* (50) omtales ofte af vor Digter, dog ikke overalt med den Hengivenhed og det Bifald, som han tildeleer ham her og i det 53de Digt. Palmen brugtes til et Seierssymbol, med Hensyn paa den Egenkab, man tillægger dette Træe, ikke at knække, men hæve sig stolt opad imod enhver nedknugende Masse. Den vorede isærdeleshed i *Judæa*, den ydre Deel af *Judæa*. — Tanken af 51, 1 og 2 er denne: i April, hvis Zodiakaltegn er *Tyren*, (som bortførte *Europa* fra *Tyros*) seer man tilbage til *Marz* maaned, hvis Tegn er *Bædderen*, som bar *Phryxus* over *Hellesponten*. Paa samme Maade repræsenteres *Mai* maaned ved Zodiakaltegnet *Tvillingerne*, *Dioskurerne*, af hvilke her nævnes den ene, nemlig *Castor*. *Ismarisk* er *thracisk*, og hvad *Philomele's* og *Procne's* Historie samt den myrdede *Itys* angaaer, da er den noksom bekjendt, iblandt

andet fra Dvids Forvandl. VI, 420. Ravenna i 5te Vers kan naturligvis ikke betyde den bekjendte italiſke Bye (thi isaafald laae Faustinus jo ikke paa Landet) men maa antages, at have været et specielt Navn for den Herregaard, ſom Juristen eiede. Man vil endog vide, at den ſkal have ligget 20 lapides fra Rom paa ager Terracinensis. Man behøver ikke mange Citater for at indſee, at *qvies tunicata* betyder Magelighed, ifølge hvilken man kaſtede ſin Toga, og gif i den blotte tunica. Her tales alſaa ikke om *vita municipalis*, (ſom om man i Municipierne brugte heller at gaae i tunica, end i toga!) men om Landliv. Paa ſamme Maade maae toga feriata forſtaaes hos Plinius i Brev. VIII, 1, et Udtryk, ſom han forklarer ſtrax derpaa, ved at tillægge: *liber totus dies*. Udtrykket (i B. 9) *non unius* figter til, at, ligesom man kunde ſee den i Nærheden liggende Bye Anxur (Terracina), ſaaledes kunde man paa den ene Side ſeine Skibene paa Adriaterhavet, og paa den anden Side Barker paa Ufensfloden. Om de tre varme Bade, Agrippa's, Nero's og Titi, ſamt om de fire Torve *vetus forum Romanum*, *forum Julii*, *forum Augusti* og det ſenere tilkomne *forum transitorium* er i det Foregaaende talt, hvilket ogsaa er Tilføldet med *templum Flaviae gentis*, hvilket nævnes i det 14de B. Dvirinus, ſom apoſtropheres i Digtets Slutning, er Byen Rom, ſom berøver Faustinus Landlivets Roe (*mea*) og giver ham et maadeligt Bederlag, Embeder, Anſeelse og Penge (*tua*).

58. At jeg maatte udlade 52 og iſær 55 var en naturlig Følge af deres uanſtændige Beſtaffenhed, og hvad det 56de Digt angaaer, da indeholder det en høit ubetydelig Tanke, ſom dreier ſig om et Spil med Ordet *ruptos*, ſom kun maadeligt kan forſtaaes, men endnu mindre gjengives. Bajæ i Campanien og Anxur (Terracina) ved *mare inferum* = Tyrrenerhavet, forekomme meget ofte hos vor Digter. Den i det næſte Diſtichon omtalte Lund laae i det Rheginſke Landſkab = ved Rhegium, ligeover for Sicilien. Ogsaa Plinius (XI, 82) omtaler den beſynderlige Omſtændighed, at Cicaderne paa dette Strøg vare ſtumme, men pebe deſtomere i det nærliggende Locriſke Strøg. Dette Mirakel (Diodor fra Sicil. IV, 22) ſkal ſkrive ſig fra Hercules, der engang ikke kunde falde i Sovn, medens han opholdt ſig i det Rheginſke Gebeet, formedelſt Græshoppernes Piben, og ſom derfor fik udvirket hos Guderne, at de bleve forjagede fra bemeldte Landſtrøg. Strabo (VI, 3) antager det ſamme Phænomen, og forklarer det paa den Maade, at Cicaderne finde i det Rheginſke Strøg mere Solhede, end i det Locriſke, en Omſtændighed, ſom paa en ganſke naturlig Maade forklarer det omtalte Phænomen. Udtrykket *in alto* (B. 7) tager Rader lige efter Ordene, og forbinder Udtrykket med det, ſom ſiges i det 10de Vers. Han troer nemlig, at det betyder høit i været, forſaavidt ſom Martial boede paa *mons Quirinalis*, ikke langt fra Quirini Tempel. Dog tænker jeg, at man ſnarere vil billige den anden Forklaring, paa

hvilken min Oversættelse bygger, nemlig: paa Byelivets Dyb 3: Bølger, urolige Færden (Treiben und Wogen). Tanken af Digtet bliver altsaa denne: jeg gjør dig rigtignok ikke saa ofte Bisiter, som de andre Clienter, men jeg beder dig være overbevist om, at jeg agter og elsker dig desuagtet ikke mindre, end hine.

59. Enten man ved macellus forstaaer en *ἰχθυοπωλεῖον*, eller en *αρεοπωλεῖον*, en Fiskehandlers Udsalgsted eller en Slagterboutik, saa er det dog vist, at Digteren sætter den i Modsetning til mattea. Hiin bliver altsaa de solide Netter, mattea (*ματῦα, πᾶν τὸ πολυτελὲς ἔδεσμα*) derimod bellaria, cupediæ, *λιχνεύματα*, alskens Slifferie, ubestemt af hvilket Slags. De lange Epigrammer blive altsaa panis, de korte Disticha mattea. — 60, som Ramler finder saa overmaade flaut, at han mener Martial maa selv have skammet sig derover, men som den danske Oversætter regner for et af Poetens lunefuldeste Smaadigte, dreier sig om den saakaldte *jus trium liberorum*, hvorom er talt til II, 92.

61. Den lille Erotion, om hvis Gravsted Digteren ved dette Sørge-digt vil frede, har Martial beskrevet os i hendes hele Elskværdighed saavel i det 34te som 37te Digt af 5te Bog. Man seer, at Digteren allerede dengang har lavet sig til at reise fra Rom. *Annua justa 3: anniversaria sacra, parentalia, feralia*. Vil man kjende de festlige Ceremonier noget nøiere, hvormed man i Februarii Maaned sonede de Døde, og som under eet kaldtes *Feralia*, da eftersee man Dvids *Fasti*, II, 533—570 med Gierigs tilføjede Dplysninger Pag. 96—99. — Hvad Romernes Skoleferier angaaer, da have de været baade mange og lange; thi ikke at tale om de Ferier, som fandt Sted ved *Saturnalia*, *Minervalia* og mange andre festlige Leiligheder, saa gaves der ogsaa en fuldstændig Sommerferie fra Juli til October. *Capillati* vil kunne forklares af det, som i IX, 17 og 18 er anført i Anledning af *Carini* Haar. Romerne lode nemlig dette være til *anni pubertatis*; klippede det derpaa af, og indviede det til en eller anden Gud, saasom Phoebus, Esculap, eller endog til en Flodgud. Svortil behøves de mange Forandringer og Fortolkninger, som man har anbragt til det tredje Vers, idet man har forandret *mensæ* til *Musæ*, og forklaret *delicatæ* om *ministri*? Det er jo en almindelig Skik hos Poeterne, at de, for Metrets Skyld, lade mange Adjectiver svare til de Substantiver, hvortil den logiske Forbindelse ikke kalder dem, og saaledes bliver *delicatæ* tilføjet *mensæ*, uagtet det egentlig hører til *chorus*. At han kalder Remmen *scythisk*, forklarer man saaledes, at *Scytherne*, som et raat Folk, brugte Skind til mange forskjellige Ting, og især benyttede Læderremme til at straffe deres Slaver, paa hvilket *Justinus* (II, 5) fortæller et ganske snurrigt Exempel. Ved Byen *Celenæ* i Phrygien skal den noksom bekjendte Begivenhed med Kampen mellem *Uollo* og *Marshas* være skeet. Efter *Nogles* Sigende blev han flaaet, efter *Andres* pidsket, en *Duplicitet*, som ikke er meget betydelig. —

Terentus (63. 3) eller Terentum var den Deel af Marsmarken, hvor Iudi sæculares, der feiredes hvert hundrede Aar, bleve celebrerede. Men naar nu disse holdtes hvert Seculum, og Herolden altid bekjendtgjorde disse Lege saaledes, at han sagde: „ludos esse, quos nec spectasset quisquam, nec spectaturus esset“ hvorledes kunde denne Dame da have været Tilfuerinde to gange? Nogle Fortolkere tage det lige efter Ordene, i det de formene, at den gode Matrone har virkelig været saa gammel, at hun har fyldt et Decennium eller to over de hundrede Aar. Dog synes Andres Forklaring (deriblandt Raders) at være mere antagelig, som lade hende see baade Claudii og Domitians Iudi sæculares, og mellem disse forløbe blot 41 Aar, fordi den utaalmodige Claudius ikke kunde afvente den behørig Tid. Sveton. Claud. 21. Lippius læser vitta (Ronebindstet) som ikke giver nogen uantagelig Mening.

70. 7. Dette Vers sigter til, at han ofte maatte som Vidne være tilstede ved Testamenters Forsegling. Hvorfor det just skulde være ved Dianas Tempel, tør jeg ikke afgjøre. Fortolkerne underrette os blot om det, som vi let uden deres Hjælp kunde begribe, og hvorom Talen desuden slet ikke er, nemlig, hvorfor Diana kaldes lucifera, samt tilføie, at denne Gudinde havde et Tempel paa mons Aventinus. At Digteren har travlt den første Time, kunne vi nok begribe, saasom denne var bestemt til salutationes, og hvorfor det Samme er Tilfældet med den femte Time, vil man ogsaa kunne indsee, især naar man efterseer IV, 8, 3, hvor det hedder: in quintam varios extendit Roma labores. Men ikke saa ganske let kan man forstaae, hvad Digteren mener ved reduces choreæ. Nogle tænke paa Tjenernes Hjemtog til Templet, eller lignende Optog af Cybelespræsterne; hvorimod Andre forstaae det om virkelige theatricalke Processioner. Men i begge Tilfælde synes det ikke rimeligt, at Martial skulde have taget Deel i Optoget, og Spørgsmaalet bliver altsaa alligevel ubesvaret. Ligesaa ubestemt er det, om han følger Consuler og Prætorer hjem (hvilket ogsaa skeete i høitideligt Optog) eller om han har havt noget i de Rætter at bestille, for hvilke disse Embedsmænd præsiderede.

73. Den her omtalte Marcus er den samme M. Antonius Primus, som vi have lært at kjende i IX, 100 og X, 32. Fabricius, bekjendt fra Romernes Krige med Pyrrhus, er siden bleven en staaende Typus for en redelig og uegennyttig Mand, ligesom Apicius (III, 22) et almindeligt Navn for en Fraadser. Mæcenæs, der, som bekjendt, bestandig vilde forblive i Ridderstanden, var en stærk Epicuræer i den lavere Forstand, hvilket hans Favorit, Horaz, ikke kan fordølge, og som Juvenal ogsaa paaستاær, naar han siger (XII, 39): vestem, Purpuream teneris quoque Mæcenatibus aptam. Naar Digteren i 74, 4 taler om hundrede plumbei, saa er det naturligviis Kvadranter, han derved forstaaer. At disse skulde være adulterini eller forfalskede, er vel ikke hans Mening, ligesaalidt som han der-

ved har villet antyde, at de vel vare af Kobber, men at dette Kobber havde Tilfats af Blye. Snarere forklarer jeg det i den samme Betydning, i hvilken han nylig talte om vinum plumbeum. Plumbeus bruges nemlig af Digterne paa en nedsettende Maade, ligesom de bruge aureus om Alt, hvad de ville opløste. Centum plumbei bliver altsaa: de lumpyne hundrede Qvadranter. Om den berømte Kudsk, Scorpus, see d. B. 50 og 53.

76. En Medcollega til Scorpus er Incitatus; idetmindste forlanger Tankegangen i Digtet, at det maa have været en Kudsk. Paa den anden Side kan man ikke nægte, at Navnet passer bedre til en Hest, end til en Kjøresvend, og en Sandhed er det ogsaa, at Caligula kaldte den Yndlingshest Incitatus, som han indbød til sit Taffel, og som han havde stor Lyst til at gjøre til Consul. Cucullus har jeg oversat ved Kittel, uagtet det egentlig er en Hætte, eller den øverste Deel af en Kittel. Ligeledes betyder verna i dette Digt ikke en Slave, men det Modsatte, en fribaaren Mand (ingenuus). — Hvad vil det sige (i 77, 2) at Feberen bumrede, eller begik en Feil? Bummerten bestod deri, at Feberen var for mild. En maadelig Læge, der gav sig ud for at kunne curere just den værste Sort Feber (quartana) burde, mener Digteren, være bleven et Offer for denne hidfige Sygdom, og ikke være dræbt ved en lemfældig og igrunden ubetydelig Feber.

78. Digteren gjør det aldeles ikke klart, hvorledes Macer har staaet i Embedsforhold baade til Spanien og til Dalmatien. Men at Macer har været Embedsmand begge Steder, seer man tydeligt af hele Digtet, saa at det aldeles ikke nytter at forandre det første Vers til *ibis littoreum*, Macer! Salona, for at faae den ved *Bilbilis* løbende Flod Salo ind i Texten. Salo (Salona) var en bekjendt dalmatisk Bye, som antyder ganske uimodsigeligt, at Macer for Diebliffet drog til et eller andet betydeligt Embede i Dalmatien. At det just har været bemeldte Land, seer man ogsaa ved at sammenligne dette Digts 5te B. med *Plinii* Beretning i XXIII, 21, hvor han siger, at, uagtet det er saare sjældent, at antræffe Guldaarer i Jordens Overflade, har man dog under *Neros* Regjering fundet i Dalmatien en saadan Kare, som daglig gav 50 Pund i Udbytte. Samme Forfatter (XVI, 64) angiver de forskjellige Slags Rør, som man brugte til at skrive med, hvilket Sted vil oplyse det 12te B. i nærværende Digt. Saavel her, som i II, 71 og i V, 5 erkjender vor Digter med ægte Beskedenhed, at *Catullus*, med Hensyn paa *Maivitet*, staaer høit over ham selv. — Ved *prætoria* i næste Digts første B. forstaaes ikke blot Keiserens, men ogsaa de fornemmere Borgeres pragtfulde Landsteder i Nærheden af Hovedstaden. *Sveton.* August. 72. *Caligula*, 37; *Titus*, 8. Bedst forstaaes *cucuma* om en stor Baskerkjedel, med dertil svarende Uffrog til at stille den op. *Augustus* deelte Byen i 14 regiones, og, ifølge *Svetons* Beretning (*August.* 3) var det de høiere Dyrighedspersoner, *Ædiler*

og Prætorer, som sørgede for disse, uagtet der tillige synes at have været et Slags Embedsmænd i den Henseende, som bare Navnet *regionarii*. Men for de enkelte Underafdelinger, *vici*, som regnedes til et Antal af 424, stode de saakaldte *viocuri*, eller *vicomagistri*, en Post, som naturligvis eggede Følelser af honnet Ambition hos mangen ærlig Borgermand, der fik dette forresten ubetydelige Embede at føre. — Om *septa* i næste Digt see II, 14 og IX, 60.

84. Dette Digt vil kunne oplyses af den bekjendte Anecdote om en Mand, som en heel Nat igjennem sad og stirrede paa Evende, som spillede Piquet. Forstaaer De Spillet? spurgte man ham. Nei, svarede Manden. Da nu hiin med Forundring udraabte: hvorledes kan De da holde ud at see saa længe paa et Spil, De ikke forstaaer? svarede Manden, ligesom hos Martial: mine Herrer! De vide maaske ikke, at jeg er gift. — Ligesom jeg udelod 83, ikke blot paa Grund af det meget verserede 8de B., men fordi jeg ansaae det for Noget, som idetmindste overgik mine Kræfter, i et taaleligt Hendecasyllabum at gjengive Digtets fyldigt udtrykte Pointe, saaledes maatte jeg forbigaae 86, fordi det dreiede sig om et uoversætteligt, kjøndt ganske vakkert, Ordspil. Ingen har følt saa varmt, siger Digtteren, for en Pige, som *Laurus* for Boldspil. Men Tiderne have forandret sig; den unge, kraftige Mand, som i Ungdomsaar (*dum floruit ætas*) forstod at sende sin Bold, er bleven gammel, og saaledes er *primus pila lusor* nu selv blevet *prima pila* σ : *pila tauraria*, *ταυροκαθάπτης*, en aspillet Straamand, som man fastede ind paa arena, for at tirre Tyrene. II, 43.

87. Ligesom vi forhen saae, at Romerne korteligt udtrykkede Thesmerne, ved at nævne deres Navne, som havde bygget dem, saaledes benævnedes de ogsaa Buegangene paa lignende Viis. Agrippa bliver altsaa den i Agrippa's Buegang handlende Kjøbmand. *Cænatoria*, brugt absolut om vestes *cænatoriæ*, ligesom *forensia*, *lugubria*, antyder Spisegevandtet, *synthesis* (*δελπιτιδης*). At *puella* staaer, ligesom *νύμφη*, meget ofte istedetfor en gift Kone, er meget almindeligt, og saaledes kan man forklare *infamata* om *adulterii rea*. — 88 indeholder et Spil, som vanskelig kunde gjengives, om man endog kunde enes om at forstaae det. Mogle tage *locelli* i den Betydning, at de vare tabulæ *Prætorum*, som Cotta gjennemledte, for at faae Leilighed til at see dem i Kortene, og bringe en eller anden lille Proces paa Tapetet, ved hvilken han selv kunde fiske noget. Andre forstaae det saaledes, at hans *officiositas* yttrede sig derved, at han tilbød at bære Prætorernes *loculi* (*locelli*) Pengepunge (som han derved tømte) og deres Protocoller, hvori han isaafald søgte at forvanske og radere, for at skaffe sig en eller anden beregnet Fordeel. Ingen af begge Fortolkningerne synes mig heldig, dog evner jeg ikke at give nogen bedre, men bemærker blot, at *persequeris* synes at støde, i Modsetning til *officiosus*.

92. *Utina* er en *Stad* i *Latium*, der nævnes i *Æneidens* 7de *Sang* (V. 630.) som en betydelig *Bye* (*Atina potens*) og som den, der holdt med *Turnus* mod *Æneas*. Det 11te og 12te V. har jeg troet at burde udelade. At *Digteren* er født den første *Marz*, denne de romerske *Damers* bekjendte *Festdag*, omtaler *Martial* ikke *helden*. IX, 53, X, 24. — *Antenor*, en *Fader* til *Helicaon*, anlagde *Patavium*, hvis *Indvaanere* altsaa nedstammede fra *Venerterne* (*Venerterne*). At *Paduanerne* ogsaa kaldes *Euganeer*, er en *Vencævnelse*, som *Mogle* udlede af *εὐγενεῖς*, med *Hensyn* paa deres *troiske* *Dyrindelse*. I *Nærheden* af *Patavium* laae *Byen* *Ateste*. — *Ladon* skal have været den *Slange*, som i *Mæsylvien* o: *Libyen* bevogtede *Hyperidernes* *Guldæbler*. Om den *phæaciske* *Konge* *Alcinoi* *Saver* see IV, 64, 29. — *Tanken* af 96, 7 er vel ikke saa meget den, som man ialmindelighed angiver, at *Italiens* *Jordbund* trængte til alskens *Gjødning* (thi deri kunde *Forskjellen* dog vel ikke bestaae mellem *italiensk* og *spansk* *Jordbund*) men snarere den, at *Erfaring* havde lært *Martial*, at han blot satte *Penge* til paa sin *Gaard* i *Momentum*. *Ideen* bliver altsaa den samme, som han ovenfor har udtrykt, naar han, i *Anledning* af *En*, som misundte ham hans *Landgaard* i *Momentum*, siger, at han ikke veed at nedbede ham nogen bedre *Straf* for hans sorte *Misundelse*, end ønske ham en lignende *Gaard*.

97. Naar *Digteren* i dette *Epigram* taler om *Liigbaalet*, som skulde fortære *Numa*, blive vi noget frapperede, ved at høre, at det forhoies ved *papyrus*. At den *Døde* laae hoit, er bekjendt nok fra de i den *Senseende* *gjænge* *Udtryk*, *excelsum feretrum, sublimis mortuus, μετέωρος καὶ ὑψηλὸς νεκρός*. Just deraf har man ogsaa villet forklare *papyrus*, som om man brugte dets *Blade*, ligesom vi bruge *Moos* eller *Høe*, til at stoppe *Synderne* med. Snarere bør man tænke paa *Roden* af denne *Plante*, som af selve *Ægypterne* brugtes til *Brændsel* istedetfor *Beed*, og i denne *Betydning* passer *Ordet* særdeles vel paa det nærværende *Sted*. — 99 er forbigaaet, som et ligesaa utyndeligt, som ubetydeligt *Digt*. — *Ladas*, som omtales i 100, 5, har været en af *Grækenlands* berømteste *Løbere*. (*Juvenal*, XIII, 97. *Catull*. LV, 25.)

101. Af flere *Steder*, ikke blot hos vor *Digter*, men hos *Horaz* (*Satir*. I. 5. 52) *Juvenal* (V, 4) o. *Fl.* see vi, at de rige *Romere* toge egentlige *scurræ* med sig i deres *Følge*, som havde den *Forretning*, ved *Bordet* at opmuntre *Selskabet* saavel ved egne *Løier*, som ved gjensidig *Kamp* i *Spøg* og *Bittighed*. Endog i *Xenophons* *Symposium* finde vi en saadan *γελοιοποιός*. Blandt *Augusti* *scurræ* vare især *Sarmentus* og *Galba* bekjendte. At det som oftest gik ud paa en *Bittigheds-Løvekamp*, seer man ogsaa af dette *Digt*, ligesom overhovedet *ἀγων*, *gjensidig* *Væddes* *strid*, var de *Gamle* i enhver *Sing* særdeles *fjerkommen*.

103. Man har i *Begyndelsen* af dette *Digt* gjort mange høist ufor-

nødne Forandringer i Texten; Augusta, f. Cr. til angusta, acri til agri o. s. v. Men af Digterens Levnet have vi seet, at Bilbilis blev hævet til en romersk Colonie, og derfor antog Navnet Bilbilis Augusta. Tanken af det 7de B. er naturligviis den, at Digteren har nu levet 34 Aar i Rom; men et ganske andet Resultat faaer Willmann, som ifølge sin Oversættelse (*Wiermal* schlang sich bereits zum Herbst der dreißigste Sommer) giver vor Digter en meer end Nestorisk Levealder. *Libum* er, efter Athenæi Forklaring, *πλακῆς ἐκ γάλακτος, ἰσρίων* (sesamus) καὶ μέλιτος. — *Essedum* i næste Digts 7de B. er en Art gallisk eller britansk Hogn, som hos de Sidste brugtes til Stridskamp. I denne Anledning (nemlig at Hognene ansattes hos vor Digter istedetfor enkelte Dagreiser) er det værdt at mærke, at Romerne have kjendt en ordentlig Postgang og Diligencer. Stederne hos Julius Capitolinus, Spartianus og i den Justinianske Codex har Rader samlet (753) til hvilket interessante Partie jeg henviser Læseren. I det 14de B. læser man *spatio* istedetfor *pretio*, og jeg vil ikke nægte, at *salubre* vilde være et forunderligt Epitheton til *pretium*, hvis man ikke fandt, at ogsaa Plinius den yngre (I. 24) taler om *salubriter emere*, i den Betydning at kjøbe noget til antagelig Priis.

E l l e v t e B o g.

1. Om Parthenius have vi talt IV, 45; V, 6. Imidlertid har man gjort den Bemærkning, at nærværende Bog er udgivet under Trajan, og at det altsaa falder noget underligt at høre Parthenius nævnet, som blev dræbt i Begyndelsen af Nerva's Regjering. Man har paa forskjellige Maader villet bortfortolke denne Modsigelse; men jeg tænker at den simpleste Forklaring bliver den, at Digteren har samlet de enkelte Digte til en Bog, naar de udgjorde saa mange, at de omtrentlig kunde udgjøre en *justus liber*, uden videre Hensyn paa Chronologien, eller paa de Tidsomvæltninger, der imidlertid kunne have fundet Sted. Spillet mellem *libros* og *libellos* i 5te B. kunde ikke gjengives, uagtet det i Originalen gjør en særdeles behagelig Virkning. *Libellus* betyder nemlig en Supplik, hvilken det tilkom Parthenius, som *cubicularius*, en Art opvartende Kammerherre, at overlevere Keiseren. De i det Efterfølgende omtalte Buegange vare Opholdssteder for mangfoldige Mennesker, som i forskjellige Anledninger færdedes der. Agenors Pige er naturligviis Europa, som i Conversations sproget staaer istedetfor *porticus Europæ* (II, 14), hvilket ogsaa er Tilfældet med Pompejus' samt Jasons Buegang (*porticus Argonautarum*) l. c. samt III, 20. Baade Juvenal (II, 133) og Horaz (Epist. II, 68) nævne, ligesom nærværende Digter, *collis* (vallis) *Quirini*, Quirinushøien (i Nærheden af hvilken Martial boede, X, 58) som et af de mere færdselsfulde og

besøgte Steder i Rom. Levis lægge Nogle til navis, som en Art. Oversættelse af ἄργος, et Etymon til Skibet Argo; Andre føie det som et Til-lægsord til Jason. Ramlar følger den sidste, som mig synes, lidet bifalds-værdige Anskuelse, og oversætter: „der leichtsinnige Held der ersten Schif-fahrt“. Jeg veed dog ikke, hvorvidt den modige Jason skulde have paadra-get sig denne Benaevnelse; idetmindste neppe, fordi han er den Første, der drog paa saa farligt et Krigstog. — Det andet Epigram indeholder i og for sig selv intet, som kunde hindre det fra at oversættes. Men da Dig-tet aldeles er beregnet paa, at tjene til Indledning for den hele efterføl-gende Række af smudsige Poemer, fandt jeg det urigtigt, at lade Portalen med Indskriften blive staaende, naar jeg aldeles ikke turde lade Priapus-tempelet selv blive tilovers. Forresten pleier man at ansee de 6 første Vers for et selvstændigt Epigram, som skiller sig ganske fra 7de og 8de, der isaa-fald skal udgjøre Bogens tredie Epigram. — Pimplia (Πίμπλια, Πίμ-πλια) er en Egn, Flod, Bjerg eller Kilde i Thracien (Macedonien). Noget sikkert derom veed man ikke; thi Strabo siger meget ubestemt: Πιερία καὶ Ὀλυμπος καὶ Πίμπλα καὶ Λεῖβηθρον τὸ παλαιὸν ἦν Θράκια χωρία καὶ ὄρη, νῦν δὲ κατέχουσι οἱ Μακεδόνες. Hvad de i Digtet omtalte Geter angaaer, da er det egentlig Dacer, Indvaanere i Sieben-bürgen, Moldau og Wallachiet. Mod disse gjorde ikke blot Domitian (VIII, 11 og 65) men ogsaa den her omtalte Trajan (uagtet Andre, saasom Ra-der, henseer Digtet til Nerva) med langt større Held, end hiin, et betyde-ligt Feldttog. Dio. Cassius LVIII, 6—15.

4. Ved Penater forstaaes, som bekjendt, meest Stats-Ektytguder, i Modsatning til Lares, de enkelte Familieguder. Paa dette Sted menes ved sacra formodentlig Vesta, om hvilken Macrobius (Saturn. III, 5) siger, at hun hørte til Penaterne. jvfr. Ovids Fasti VI, 241—460. Heros læ-ses vel bedre, end hæres. Hvad Tanken i tredie Vers angaaer, at Ju-piter er bleven scriptus o: effictus auro, da forklares den af XII, 15. Man har ogsaa fortolket æterno med Hensyn paa Guldets Natur, hvori-mod Andre have tænkt paa følgende Forklaring: „under Nerva bliver din Billedstøtte udødelig, Zeus! hvilket ikke var Tilfældet med de Billedstøtter, Du fik under Domitian“; thi de, under ham opreiste, Statuer, saavel for ham selv som for Guderne, vare blevene smeltede, til at slaae Mønter af. Ut soror betyder Juno, vil man let kunne indsee, ligesom at filia er Athene. Men hvorfor tota? fordi hun var ἀμήτωρ, uden Moder, udsprungen af Jupiters Hjerne. Consulerne tiltraadte Embedet den 1ste Dag i Janus-Maaneden, og deres Navne bleve derpaa indførte i Fasti Consulares. Aar 580 p. u. c. var Nerva Consul trediegang, og tredie Aar derefter var Nerva Trajanus det ligeledes tredie Gang. Nerva = Navnet gjør det imidlertid tvetydigt, hvem Digteren mener. — § 5, 7 læser jeg præ og ikke pro. — 6, tilligemed lignende Rysse-Epigrammer f. Ex. det 8de er af gode Grunde

udeladt. — Den i 9 omtalte Egefrands forklares af IV, 54. Mogle læse Apellea. Da imidlertid Dverkriften idetmindste tyder hen paa en statua, turde Apollinea foretrækkes, som isaafald staaer istedetfor kunstfuld ialmindelighed. Digteren selv kjende vi saa lidt, at Mogle gjøre ham til en Tragiker, Andre til en episk Digter. — Ideen i 12 er ikke ganske klar, og derfor bliver Pointet temmelig maadeligt. Digteren vil formodentlig sige, at Boilus er et Hittebarn, eller at hans Herkomst er saa høist obscur, at han ikke burde ansøge om *jus trium liberorum*.

13. Af Navnet Paris finde vi tvende Mimer, En under Nero, og En under Domitian. Begge bleve dræbte af de anførte Keisere. Hvad den under Domitian levende Mimus angaaer, da vide vi af Svetonius (Domit. 3) at Keiseren stod i den Formening, at hans Gemahlinde Domitia var bleven forelsket i ham, hvorfor han forskjød hende, og lod Paris dræbe paa offentlig Gade. Om *via Flaminia* see VI, 28. — Wittigheden i 14 dreier sig om den bekjendte Formular: *sit tibi terra levis!* — Ligesom i 17 *nocturna* betyder *ebria*, *petulans*, saaledes betyder *mane sobria*. — Jeg vil ikke nægte, at jeg havde gjerne seet at kunne meddele 18 formedelst dets udmærkede Hyperboler, men det egentlige Pointe var det dog umuligt at gjengive, hvorfor det Hele maatte opgives. At anstille Forsøget paa en saa fad Maade, som Willmann har tilladt sig, der spiller med „Grundstück und Schlundstück“ vilde være altfor smagløst. Dog seer jeg, at ogsaa Ramlær begaaer samme Smagløshed, og spiller med „Grundstück und Frühstück“. Noget lignende var Tilfældet med 31. — Tanken af 32, 8 er: den som ikke besidder en eneste Hvid, kan man egentlig ikke kalde arm; thi han er en reen Betler.

33. Vi have i det Foregaaende haft Leilighed til at tale om den *ἰππομανία*, som herskede især under Nero og Mogle af de følgende Keisere. Præsinerne eller de Grønne stode især i de Fornemmes, og fremfor Alle i Nero's, Gunst, og om denne Omstændighed dreier Digtet sig. — Hvo *Cajus Julius Proculus* er, som bliver omtalt i 36, veed man ikke vist; man formoder blot, at det er den samme Digter, som bliver omtalt af Plinius den yngre i III, 15. Angaaende den Skik at drikke Ens Velgaaende i ligesaa mange *cyathi*, som Vennens Navn indeholdt Bogstaver, er talt til VIII, 51. — Angaaende 37, da har man i III, 29 et lignende Spil mellem de *Sardonyr*-Fingerringe, med hvilke Slaven, der nu var bleven Ridder, gik til Parade, og de *Boiler* (Ringe) han i sin Trælstand havde maattet bære.

38. At en Kudst, eller egentlig Muulæseldriver folgtes til saa høie Priser, er vistnok lidt frapperende; men Grunden, som Digteren angiver, vil forklare det Hele. Under Domitian herskede nemlig den samme Ustik, som i alle Despotier, at Undersaatterne spillede Angivere mod hverandre. Ingen, idetmindste af Slaverne, kunde lettere komme til at skade Herren,

end Kudffen, som ofte maatte faae Leilighed til at høre fortrolige Uttrin-
ger. Det blev saaledes af den høieste Vigtighed, og Noget, som man med
Glæde vilde tilkjøbe sig i dyre Domme, at komme i Besiddelse af en Kudff,
der var d o v. — Naar man har gjort den Bemærkning, at et efterfølgende
Epigram ofte refererer sig hos Martial til et næstforegaaende, fra hvilket
det ikke kan skilles, uden at gjøre Tanken Skade, er det gjerne muligt,
at Martial har selv fundet, at det 41de Digt er noget livløst, og at Poin-
tet ikke er mere skarpt, end den Moral, som Bessel har trukket ud af en
af hans Fortællinger, og som hedder: Hr. Læser! siæl ei Taft. Vil man
ikke antage hiin, ovenfor omtalte, Forbindelse, men betragte det 42de Digt,
som et selvstændigt Epigram, da maa Lemma forklares ikke som blot Over-
skrift, men som den Idee, der er Digteren opgivet af en Anden til at be-
handle. Selv hos Romerne fandt nemlig den Ulfik Sted, at pine Gje-
sterne, naar de havde noget Rye for at besidde poetisk Gyne, med at skrive
Digte over opgivne Ideer, hvilket vi have seet i IX, 90.

52. At Julius skal gaae i Bad, førend han sætter sig tilbords,
kunne vi nok begribe, da Saadant var en vanlig Skik hos Romerne; men
hvorfor just i Stephani Bad? Fordi den, som gjorde Gildet, maatte og-
saa give Bad, og da den fattige Poet ikke selv havde noget Badehuus,
maatte han henvise sin Gjest til de offentlige Bade. Lacertus (der Ei-
dechsfisch) en mindre Art af thynnus, som hørte til Makrelslægten, er
allerede omtalt. Ruta (Kreuzraude, Rude) brugtes meest til Kryderie paa for-
skjellige Slags Mad. Om Belabreserosten see XIII, 32, og om Piceneroliven
XIII, 36. Ikke blot af den Rangfølge, som finder Sted i B. 13, hvor pisces
sættes øverst, ja endog over conchylia o: ostreæ, og sumen, men ogsaa
af den næstfølgende, trettende Bog vil man indsee, at Græker og Romere
satte en langt høiere Priis paa Fisk, end vi i den nyere Tid. Man saae
i den Henseende paa Mariteten, forsaavidt Fisken var af en sjeldne Art,
samt endelig paa Størrelsen.

53. Hvorfor kaldes Britannerne cærulei? Man formoder, fordi de
malede sig med en Urst, der kaldtes glastum, (vitrum, Glaskraut, Waid,
et Slags Wegebreit), ved hvilket de søgte at efterligne Æthiopernes Farve.
Plin. XXII, 2. Cæsar. bell. gall. V, 14. Andre forklare det paa samme
Maade, som Horazes cærulea Germanorum pubes, om deres himmelblaae
Dine. Epigrammet selv gif jeg af flere, heel antagelige, Grunde forbi. —
En saadan Person, som den Zoilus, der omtales i 54, kaldte Grækerne
τυμβορύχος, for bustuarius. De regnedes med Rette til det laveste
Slags Mennesker, som, naar de grebes, vare underkastede særdeles haarde
Straffe. — Tanken af 55, 8 er denne: viis i dit Testamente (sic morere)
at du har troet at have Børn, ved nemlig ikke at legere ham en Skilling.
— B; 11 og 12 i 56 dreie sig om en Uansændighed, og ere derfor blevne

udeladte. Hvad *Leuconisk* Uld angaaer, da er det formodentlig det Samme, som *Lingonisk* α : fransk. XIV, 159. — Ideen af 65, 6 er denne: jeg vil ansee dig for En, som er født imorgen α : ikke født endnu α : jeg vil aldeles ikke ændse dig; altsaa et Udtryk i samme Smag, som *Tydfernes*: wer will vorgen, komme morgen.

69, 4. *Tearius*, som af *Bacchus* havde lært *Viinavl*, og som indførte den i *Attika*, blev slaaet ihjel af attiske Bønder. Stedet, hvor de havde begravet ham, fik hans Datter *Erigone* at vide, ved Hjælp af en troe Hund, *Mæra*. *Ovids Forvandl.* VII, 362. *Hygin. fab.* 130. *Ovid* beskriver os ligeledes den sjældne Lethed til at løbe, som *Jagthunden Lælaps* besad, hvilken *Cephalus* fik foræret af sin Kone *Procris*, som igjen havde faaet den skjenket af *Diana*. *Ovids Forvandl.* VII, 771. Andre fortælle, at *Procris* havde faaet Hunden af *Minos* den 2den, Konge paa *Creta*, hvilket antydes ved *Dietæa*, som peger hen til *Creterbjerg*, *Dicte*. I det 8de Vers sigtes til *Ulysses'* Hund, *Argus*, som gjenkjendte sin Herre efter 20 Mars Fraværelse, og døde strax derpaa af Glæde over Gjensynet. Som forhen er sagt, var *Dulichium* en af de *Echinadiske* *Der*, hvilke sorterede under *Ithaca*. Mordet paa det *Crymanthiske* α : *arkadiske* *Bildsviin* hører, som bekjendt, til *Hercules'* tolv Arbejder, og *Calydon* staaer istedetfor det *ætoliske* *Bildsviin*, som blev dræbt af *Meleager* og *Atalanta*. — En sælsom Modsigelse er det af *Willmann*, at udelade 76, i hvilket *Epigram* der findes aldeles intet betænkeligt, skjøndt han dog oversætter saadanne *Epigrammer*, som man aldrig burde byde den høiviste Læser. Det høist utydelige 80 har jeg ikke forsøgt paa at gjengive, da det allerede i Originalen er næsten umuligt, at fatte dets Mening.

82. Dette *Epigram* bliver at forstaae paa følgende Maade: allerede *Keiser Claudius* (*Taciti Annal.* XII, 66) havde opdaget, at *Sinuessæ* i *Campanien* var et udmærket sundt *Opholdsted*, deels paa Grund af dets *Luft-Temperatur*, deels formedelst dets *mineralske Bænde*. *Philostratus* har altsaa søgt sammesteds hen, for at gjenvinde sin ved *Drukkenskab* derangede *Helbred*. Alligevel gik han en Aften i *Fuldskab* feil; styrtede ned af *Trapperne*, og fik saaledes samme Endeligt, som *Elpenor* (i *Odysseens* X, 559) der styrtede ned fra *Circe's* *Tag*. — Ihenseende til 84, 4, da er det bekjendt, at *Cybele's* og *Isis'* *Præster* i vild *Begeistring* skjære sig i *Armene*, *Brystet*, o. fl. *St.* At *Alcon* har været en berømt Læge, ser man let. Men hvorfor just en *Stoikers* *Hage*? fordi denne *Sect*, som bekjendt, brød sig ikke om *Smerter*, men ansaae dem for noget, som var indifferent. Ligesaa vittig er Ideen i B. 10, hvor *Digteren* mener, at *Prometheus*, af to Slags *Smerter* at vælge, lod sig heller barbere, rage (*κείρειν*) i *Leveren* af *Gribben*, end om *Hagen* af *Antiochus*. Den *thebaniske* *Konge*, *Penthei* *Død* ved sin egen *Moder*, *Agave*, og *Orpheus'* *Endeligt* under de *thraciske* *Mænaders* *Hænder*, ere noksom bekjendte. *Ovids Forv.* III, 511 og XI, 1. I 14de

3. *haves pictæ*, en Læsemaade, som ikke er at foragte. Dog vil jeg heller antage *picta* 3: en underfundig Snyders (*vetuli*) med forskjellige Brændemærker (*notæ*) forsynede Pande. Andre gjøre Ordet til et *nomen proprium* om en forkradset Mand, der heed *Picta*. — Ideen af 86 er allerede benyttet af Digteren i II, 40. Ogsaa Plinius (XV, 24) omtaler forskellige Arter Kjerter, som brugbare til at curere et svagt Bryst, især naar de bleve udfogte i Honning. — Det næste Digt kan man forstaae, naar man erindrer sig, at det var Skik hos de græske Damer, at sende deres Favoriter af Mandkjønnet *Wbler*, de havde bidt i, samt *Krandse*, de havde plukket i, eller baaret, ganske paa samme Maade, som Alexander den store pleiede at vise sin Yndest, ved at bortskænke Mad, som han havde spist noget af, saasom halve Gæs eller *Wender*. — Allerede i I, 79 have vi haft den i 91 omtalte Kæftsygdom (*mentagra, cancer, aphtha*), som her har taget et syvaars Barn af Dage. Plinius (XXVI, 2) omtaler især *lichen*, der er omtrent det Samme som *mentagra*, som en Sygdom, der er værre end Døden selv. Den angreb Hage og Kind, og udbredte sig siden over hele Legemet, ved at bedække det med ækelt Udslæt. Den kom, ligesom *Elephantiasis*, fra Egypten til Italien paa Keiser Claudii Regjeringstid. Det første Ord i første Vers har modtaget forskellige Læsemaader: *Æolidos, Æolidon* og *Æolis heu*, af hvilke den Sidste synes at være idetmindste den simpleste. Men hvorfor *Æolis*? Jeg tænker at Pigebarnet har heddet *Canace*, og at Digteren ved *Ideas*associationen er bragt paa Tanken om *Æoli* Datter *Canace*, som blev dræbt af Faderen, fordi hun bedrev Utugt med sin Broder *Macareus*. Ovid. *Heroid.* XI, 95.

92. Dette Epigram's Pointe springer mindre klart frem i det Danske, fordi vi ikke saa ofte bruge *abstractum pro concreto*, som andre Nationer. Tydskerne derimod kunne særdeles vel udtrykke dette Spil, naar de bruge *die Hoffarth, die Schönheit, der Laster*, istedetfor den enkelte Person, som besidder disse Egenskaber. Den, i det næste Digt omtalte, flette Digter *Theodorus*, som *Martial* gjerne havde seet opbrændt tilligemed hans Huus, finde vi alt i V, 73 omtalt, som en maadelig Poet. — Hvad *agua Martia* angaaer, da have vi allerede forhen seet, at det var en udmærket Kilde, eller Bandleddning, indrettet af *Ancus Martius*, og siden, med megen Anstrængelse og Gjennemgravning af Bjerge, restitueret af Prætoeren *N. Martius Rex*. Plinius XXXI, 31; XXXVI, 24 §. 9. Man seer af Digtet, at der vare mange Tydskere optagne i Keiserens Tjeneste. — 98 finder jeg at være altfor væmmeligt til at kunne gjengives, uagtet Udførelsen af Ideen er lystig nok, og Indholdet selv giver et Bidrag til at skildre Romernes daglige Liv, i hvilket det var blevet en almindelig Mode, ved enhver given Leilighed at kysse hverandre.

102. Dette Digt forklares af den Skik hos Romerne, at *Wdilen*

maatte have *Die* med, at intet prodigium gik upaaagtet bort. Indtraf der nemlig noget Tertegn af Betydning, maatte Guderne paa forskjellige Maader forsones. Som et stort Tertegn kunde det vistnok agtes, naar et Billede begyndte at tale. — Hvilke ere i 106 *hi quatuor versus?* Formodentlig bemeldte Digt selv, som bestaaer af fire Vers, og som Alb. Maximus gjorde klogt i (*sapere*) ikke at læse, fordi de indeholdt et Udfald paa ham selv. — Tanken af 108, 3 er den samme, som i V, 16, idet Digteren forlanger af sine Læsere en antagelig *Douceur* for sine poetiske Productioner. Dette, mener han, tilkommer ham saa meget mere, som han er fattig, er i Gjæld hos en Agerkarl *Lupus*, og intet har at give sine Slaver at spise.

T o l v t e B o g.

Ogsaa den profaiske Indledning til denne Bog indeholder et epigrammatisk *Pointe*, som dreier sig om det, som allerede oftere er blevet anmærket, at den romerske Nation ikke havde det fordeeltigste Begreb om det spanske Folks aandelige Anlæg og almindelige Dannelselse, saa at selv Cicero omtaler spanske Digtere, som *pingve sonantes*. *Liber Hispaniensis* bliver altsaa en Bog, som er skrevet i Spanien, eller hidsendt fra bemeldte Land; *liber Hispanus* derimod *barbarus ac rudis*, som smager af spansk Mandssarmod og Raahed. — Det 2det og 3die Epigram have aldeles een og samme Tendenz, nemlig at gjøre opmærksom paa den modsatte *Wei*, hans Digte nu maae tage, som en Følge af Digterens forandrede Opholdssted. Tilforn gik de fra Rom (antydtes ved den bekjendte Gade *via sacra*) til den tusciske *Stædt Pyrgi*, for derfra at udbrede sig videre i den hele dannede Verden; nu derimod komme de fra Spanien, for at drage til Rom. Bogen bliver altsaa en *peregrinus*, uagtet den har elleve Brødre i Rom, med Hensyn paa de forhen udgivne elleve Bøger. Det i 7de B. omtalte Tempel til den palatiniske *Apollo* og *Muserne* er det Samme, som *Horaz* temmelig ofte nævner, og som senere blev restaureret af *Nerva*. Det var, som bekendt, indrettet til at modtage anerkjendte værdifulde Digteres Arbejder og *Buster* (*imagines*). *Prima Subura* sigter til det, som forhen er anmærket, at *Subura* strækkede sig temmelig langt, nemlig fra *forum Romanum* til Begyndelsen af *via Prænestina*. I 12te B. feiler *Scriber* særdeles meget, naar han paa sin sædvanlige bydende Maade siger: „*toties totiesque monui, ut scribatur Jantheæ, non Hyanteæ.*“ Han feiler, seer man, deri, at han lader *Jantheæ* betyde det Samme som *Ἰάνθηος*, med Hensyn paa *Janthis* eller *Violantilla*, Digteren *Stella's* Gemahlinde. Derimod seer man af ældre og sikre *Data*, at *Hyanterne* have været et *boeotisk* Urfolk, som blev fordrevet af *Cadmus*, da han ankom med sine *Phoenicier*. Det bliver derfor brugt som et staaende *Epitheton*

til de Kilder eller Egne, som i Boeotien vare Muserne helligede, ja Ovid (Forvandl. V, 312) omtaler Hyantea Aganippe. (cfr. III, 147). Ramlar holder imidlertid med Scriber, og lader sititor (eller, som han læser, petitor) Janthez aquæ sigte til den af vor Digter oftere omtalte Kilde paa Stella's Gaard; men at det dog alligevel bliver en særdeles mat Tanke om Digteren Stella, at lade ham tørste efter Kilde vandet paa sin egen Gaard, vil Enhver kunne see. Et mere vigtigt Spørgsmaal bliver det, om Stella har været Consul eller ikke. Mange nægte det, uagtet vor Digters og Statius' Forsikring, og bemærke, at hans Navn ikke findes i Consulrækken. At Digteren har gaaet i Forbøn for ham hos Apollo, for at skaffe ham Consulatet, har vi rigtignok seet i IX, 43, men deraf fulgte just ikke Nødvendigheden af, at han virkelig har faaet det. Man har troet, at hjælpe sig ud af Forlegenheden, ved at lægge Bægt paa mei, min o: den, som i mine Tanker bør være Consul.

4. Vi kunde nok have Lyst til at kjende noget næiere til denne Priscus Serentius, der ikke alene træder førstegang op i denne Bog, men tillige skal have forskaffet vor Digter et otium cum honore. Man har, siensynligen uden nogen Anledning, gjort ham til den samme Mand, som den i 9 omtalte N. Cornelius Palma, Consular, yndet af Trajan og Gouverneur over Syrien. Men uagtet det falder let, at bevise, at disse to Mænd ere forskjellige, er det ikke saa let at afgjøre, hvo bemeldte Priscus egentlig har været; Raders Undersøgelse (786, 787) fører idetmindste ikke til noget afgjørende Resultat. — Indeholdt da tiende og ellefte Bog, kunde man spørge i Anledning af 5te Digt, saa stor en Mængde flette Epigrammer, at Digteren var nødsaget at cassere dem? Det just ikke; men hine Bøger vare først udgivne, medens Keiser Domitianus var ilive, og indeholdt altsaa en ganske betydelig Mængde Smigerdigte til bemeldte Fyrste. Disse Digte maatte nu tage sig mere ubrugbart ud, end en Almanak fra ffjor; thi de gjorde under Nerva og Trajan ikke alene ingen Lykke, men kunde endog skade den altfor ivrigt smigrende Digter. Man seer ogsaa, at Complimenten har vendt sig til Nerva, paa Forgjængerens Bekostning, idet han siger: at nu (da Domitian er myrdet) kan man læse i Fred, hvad man vil, uden at blive angivet, straffet, eller myrdet. Denne Forandring i Regjeringen, og i den Regjerendes Character, er ogsaa Gjenstanden for det næste Digt, om hvilket Ruitgers kunde have Ret, at det fra Vers 7 burde deles i tvende Epigrammer. Breves extendere census o: civium paupertatem sublevare. Hvad Digteren i andet Vers omtaler, har historisk Sandhed. Domitian gav sig rigtignok i en enkelt Periode af sit Liv Udseende af at være en Ven af Digtekunsten (nemlig i hans første Regjeringstid, da han i Alting spillede en hoist agtværdig Rolle) men han foragtede den siden desto dybere. Tacitus i Histor. IV, 86. Sveton. Domit. c. 2. Ganste anderledes forholdt det sig med Nerva, som virkelig havde poetisk Sands

og tillige besad en ikke foragtelig Productionsevne. Men hvorfor maatte man ikke være godgjørende under Domitian? fordi en Sværm delatores strax fandt dette fordægtigt, og angave det for den høist mistænksomme Keiser, der ikke var seen til at ahne Mytterie eller Oprør i en almindelig Godhedsnyttring. Hvor ganske anderledes Nerva opførte sig, kan man see hos Dio Cassius LXVIII, 2, en Skribent, som ogsaa forklarer os (LXVII, 15) Digterens Udtryk *ausus est*. Da Domitian nemlig virkelig havde besluttet at dræbe Nerva, blev han blot ved en Spaamand reddet, der forsikrede Uhyret, at Nerva havde blot et Par Dage at leve i.

8. Saavel af Dio Cassius, som af Trajans Panegyriker, Plinius, see vi, at der hos Trajan fandtes ægte krigerisk Aand, som yttrede sig ikke blot i en (lidt for vidt drevnen) Lyst til Erobringer, men isærdeleshed i personligt Mod og Udholdenhed. Itaque, siger derfor Plinius om ham, *perinde summis atque infimis carus, sic imperatorem et commilitonem miscuerat, ut studium omnium atque laborem, et, tanquam exactor, intenderet, et, tanquam particeps et socius, relevaret.*

9. Jeg veed nok, at man ved Palma i dette Digt forstaaer Trajans Yndling, N. Cornelius Palma, Consular og Gouverneur i Syrien. (cfr. Dio Cassius LXVIII, 14—16.) og jeg har ogsaa fulgt i Oversættelsen denne Forklaring, fordi den er almindeligst antaget; men alligevel turde jeg snarere troe, at de Fortolkere have Ret, som lade Palma betyde en Palme, Symbol paa Fred, Seir og Roe. Ikke blot findes Palmen paa Trajans Mønter, som Tegn paa Seiren over Dacer og Scyther, men denne Forklaring synes mig tillige den, som naturligt springer ud af Digtet selv. — Hvad det 11te Epigram angaaer, da opstaaer den samme Forlegenhed med dette Digt, som mødte os i XIte Bogs 1ste Epigram. Bogen er udgivet under Trajans Regjering, og Parthenius, Domitians Fortrolige, blev allerede dræbt under Nerva; men desuagtet omtales han her som levende. Rader har baade til dette Sted (Pag. 793) og forhen (Pag. 754, 55) samlet de forskjellige Raader, hvorpaa man kan bortforklare denne Uovereensstemmelse. Den rimeligste synes mig ogsaa her at være den, som ovenfor er angivet, at Digteren har skrevet disse omtvistede Digte i Rom, ikke i Spanien; og at de have existeret i den første Udgave af disse Bøger (thi om 12te Kunde maaskee gjelde det Samme, som han i 5 har sagt om 10de og 11te Bog) uden at han derfor i den nye Udgave har villet jage dem ud fra deres Plads. — Tanken af 13 angives i III, 37: *Divites, ne donarent, fangebant iras.*

14. *Veredus* (a *vehendis rhedis*) anseer man i Almindelighed for et gallisk Udtryk, ligesom overhovedet flere Benævnelser for Bognvæsenet ere hos Romerne hentede fra Gallien. Da nu rheda betyder en firhjulet Reisevogn, fulgte det let af Derivationen at betragte *veredi* som *Bognheste*, og udelukkende som *Bognheste*. At det imidlertid ikke er Tilfældet i dette

Digt, kan man see af Forbindelsen; thi i nærværende Epigram er det ikke alene en Ridehest, men endog en skarp Traver, som kan benyttes til Sagt. Tanken af 7 og 8 er denne: Du er for god til at komme af Dage paa denne Viis; da maatte man hellere see at miste Andre paa denne ulukke- lige Maade, hvis Tab ikke var saa indgribende.

15. Det er allerede ved 6te Digt blevet bemærket, at baade Nerva og Trajan gjorde Alt muligt, for at helbrede de Saar, som Domitians Grusomhed havde bragt saavel Staten, som de Enkelte. Heel rørende beskri- ver Dio Cassius (LXVIII, 2) Nervas Omsorg for, af Skatkammeret at tilba- gegive de confiskerede Eiendomme, hvorhos han beretter os, hvorledes han ud- deelte 15 Millioner Denarier til de fattige Borgere, og folgte, for at skaffe disse Summer tilveie, hvad Kostbart, han foresandt i Keiserpalladset. Ganske i sam- me Aand lod Trajan bringe saadanne Klenodier, som fandtes i Slottet, ind i Templerne, og det er paa denne Maade at Digteren kan sige: nylig (un- der Domitian) vare baade Templer og Huse, baade Guders og Menneskers Boliger, Armodens Sæde (*omnes cum Jove* — som naturligtviis ikke er Nero eller Domitian — *pauperes eramus*): nu derimod (under Nerva og Trajan) ere vi alle, baade Mennesker og Zeus, blevne rige. Desuden var det be- kjendt, at Domitian udpinede Folket ved uhyre Paalæg, for at dække Ud- gifterne ved hans mangfoldige, ofte taabelige, Entrepriser. Om det par- thasiske Hof see VII, 56. — Det 17de Epigram er et særdeles vittigt Digt, og det havde derfor været ønskeligt, at dets Pointe havde dreiet sig om en mere marqveret Gjenstand, end Dama, som desuden har været underka- stet mange forskjellige Skrivemaader. Heindorff (*Horaz. Satir. II, 5, 18*) mener, at det er en Contraction af *Ἀνηΐτιος, Ἀνηΐς, Dama*, ligesom *Μηνόδοπος, Μηνῆς, Mena*. I ethvert Tilfælde bruges Dama, som Comikernes Davus, ialmindelighed som et Trællenavn. Jvfr. Casaubonus til Persius V, 76. — Steder, som B. 22 og 23, hvilke dog ikke vel kunde ri- ves ud af Sammenhængen, forbøde mig at gjengive det næste Digt til Juvenal.

19. Epigrammet maa forstaaes saaledes: De Rige havde i deres Bade, for at forfriske sig efter Vandet, en Art *déjeuner à la fourchette*, en Art let Frokost (Bøndernes Paabid), som ikke bestod af Andet, end Salat, Æg og den saakaldte *lacertus* (der Eidechsfisch) en Art Anchiovis. X, 48; XI, 52. Plin. XXXII, 53. Her satte nu bemeldte Emilius sine Garn ud; søgte at blive anmodet af en eller anden Riigmand om at tage Deel i en saadan aperiens, deels for at blive mæt, hvilket var *cardo rei*, og deels for at kunne prale af at han ikke var nogen *cænipeta*. Han meente nem- lig, at en Snyltegjæst er kun den, som søger at faae Middagsmad, men ikke Frokost, og navnlig en Frokost, som ikke var pragtfuld, men som dog havde den Egenkab, der for Emilius var det Vigtigste, at den kunde mætte ham. — Marcella (i 21) er Digterens Kone, som han paa flere Steder (XII, 31) op-

løfter med store Lovtaler. Man seer, at hun har været, ligesom Digteren, fra Bilbilis, som befyldedes af den kolde Saloflod (rigidus, fordi den brugtes, istedetfor Kjølfaad, til at hærde Sernet. I, 50; XII, 3). Det 7de B. har jeg maattet oversætte lidt frit, fordi Texten er saa usikker. *Depravatissimum versum* kalder Joseph Scaliger det, og Schrevel indleder dets Forklaring med den Bemærkning: *distichon (7. 8) intricatum, et, ni fallor, mendosum, in quo emendando non pauci elaborarunt.* Jeg mener, at Hovedspørgsmaalet bliver, i hvilken Betydning ridere paa dette Sted skal tages, om i god eller ond Mening. Fortolkerne holde sig til det første, og citere Virgils bekjendte: *quos non risere parentes* i *Eclog. IV, 62.* Jeg skulde snarere tænke det Modsatte, og give Ordet samme Betydning, som Horaz, i *Od. III, 16. 7, si non Acrisium Jupiter et Venus risissent.* Gloria tager jeg da i samme Betydning som Horaz bruger det i *Od. I, 18, 15, om Forføngelighed, navnlig udtrykt i Form af et Abstractum.* Altsaa: Neppe vil Nogen, som er forføngelig af en for dig fremmed, *peregrinus, alienus, altsaa her romersk, Herkomst (partus) spotte dig (ridere) da Du snarere kunde være o. s. v.* Jeg har tilladt mig at fremsætte min egentlige Formening om Stedet, uden at jeg derfor har turdet bygge min Oversættelse derpaa. Denne har jeg meget mere holdt i det Almindelige, hvilket jeg anseer for det Rigtigste ved flige omtvistede Partier. Vil man lære at kjende nogle andre, meget afvigende Forklaringer af dette Distichon, da eftersee man Rader Pag. 799 og *Scrivers Commentair Pag. 268.* Den mærkeligste Emendation er Joseph Scaligers, der giver *Martials Kone et nyt Navn, som hun, efter hans Eigende, gjerne kunde have havt, nemlig Clodia, og derpaa bygger (paa Sand?) følgende Emendation: nec cito ridebit peregrinus, Clodia, partus.*

24. *Covinus* var egentlig en Art *currus falcatus*, som Gallier, Germaner, Britanner og Belger brugte i Krigen. *Pomponius Mela (III, 6 med.)* siger: *dimicant non equitatu modo et pedite, verum et bigis et curribus Gallice armati. Covinos vocant, quorum falcatis axibus utuntur.* Hos *Martial* seer man, at det betyder en *currus cameratus et tectus*, en Galeschevogn. Hvad *Martial* kalder her *carruca*, benævner *Cicero carrum*, og *Svetonius* *bijuge curriculum (bigam).* Hvorfor ingen Kudst? fordi han reed paa Trækkedyret, og altsaa ikke kunde høre, hvad der taltes i den tillukkede Vogn, hvilket især i *Domitians* Regjering, da Angiverne stode i Flor, var af Bigtighed. — Det 26de Digt giver Oplysning om, hvorfor bemeldte Senator løber saa meget omkring, og gjør Opvartning, nemlig for at blive valgt til Consul, eller for at faae en indbringende Provinds. Den i 13de B. omtalte *Lætorius* maa naturligviis være Manden, der tales om, just den ivrige Senator, hvorfor ogsaa adskillige Udgaver have den Overskrift: *in Lætorium.* — Det synes rigtignok i 28, at *Cinna* har Ret til at klage over, at de ikke drikke cens, naar *Martial*

faer sextantes 3: pocula duorum cyathorum, Cinna verimod deunces 3: pocula undecim cyathorum. Men hvad der saaledes ikke balancerede fra Quantitetens Side, mener Digteren, kommer igjen i den rigtige Ligevægt ved Qualiteten; thi jeg, som er tarvelig, drikker fin Vin, du, som er en Drukkenboldt, kan gjerne drikke dig fuld i slet Vin. Ved saaledes at addere og subtrahere paa ligelig Maade, faer han ligeligt Facit.

29. Om denne Massa er den berngtede Angiver og Udsuger af de Mæredes Velsærd, Bæbius Massa (Plin. Epist. VII, 33) kan man ikke vide, vist er det, at det har været en Bedrager. Rader teer sig ganske humoristisk i Fortolkningen af dette Sted. Han antager nemlig tre Mænd af bemeldte Navn, nemlig Plinii Massa, den berngtede Angiver, Massa, som Juvenal omtaler, og endelig den, som her forekommer, der blot er Tyv, og intet uden Tyv. Ligesom nu Skræddere vælge sig et Hovedsag, saasom Kjoler, Bæste, Buxer, i hvilket de enkeltviis brillere, saaledes mener Rader har disse Tyve havt diverse Departementer, idet de, efter de forskjellige Gjenstande, som de gjorde til Maal for deres lange Fingre, blev enten lintearii, marsupiarii, hursarii o. s. v. Hermogenes havde altsaa valgt sig det farligste Departement, nemlig at stjæle ved hoi lys Dag, og navnlig den Borddug og Serviet, som laae paa Bordet. Tanken i 5te B. forklares af Plinius, som (h. n. VIII, 50) siger: Hjortene leve i Fiendskab med Slangerne. De oplede deres Guler, og trække dem frem ved at snuse med Næseborene. At Regnbuen trak Band, var en almindelig Dvertroe i Oldtiden. Missio var den Handling, at give en Gladiator frie, naar han maatte bukke under for en Modstander. Naturligviis var en saadan Begivenhed forbunden med megen Bevægelse mellem Tilskuerne, som let kunde give en saa fiffig Tyv, som Hermogenes, en fortreffelig Leilighed til at stjæle. Ligesaa listigt vælger han sit Snit, just som Prætor opstikker Signalet til at begynde Kampen, et Dieblik, da Alt var i spændt Opmærksomhed, og Ingen gav syn-derlig Agt paa sit Løi. Hvorfor dertil just brugtes en Serviet (mappa) er vel ikke saa let at afgjøre. Casiodorus (III, 51) angiver, at Nero skal have foranlediget denne Skik, da han en Dag sad temmelig længe tilbords, og det utaalmodige Folk ventede paa Signalet, som han endelig gav ved at kaste sin Serviet ud af Slotsvinduet. Sveton. Nero. c. 22. Det 13de B. forklares af VIII, 33, hvor vi have seet, at Romerne indlagde deres Sphaer med Guldplader. Hvorfor trækkes Theaterseilene bort? Man svarer: ne surripiantur ab Hermogene; men det vilde dog være en smag-løs Overdrivelse af Digteren, at lade den fiffige Lomme-tyv stjæle det store, over Theatret udspændte, Seil. Jeg mener snarere, at det trækkes tilside, for at faae mere Lysning til at beobagte den snedige Tyv. Isispræsterne gif gjerne med en sistrum, et Slags Rangle eller Bjelde, som bestod af en Art Halvcirkel, gjennemstuffed af tre til fire Tværstænger, som gif ud igjennem Cirkelen, og frembragte en raslende Lyd ved at bevæges.

Hvilken besynderlig Fortolkning af 30 tilbyder man os, ved at sige: *quid ad me o: qui amicum volo madidum et ebrium, servum siccum et sobrium.* Hvor siger Digteren, at han ønsker sig en saa umaadeholdende Ven? Han tænker sig snarere det Modsatte. En Ven, saaledes som jeg ønsker mig ham, mener Digteren, maa være ædruelig og tarvelig; det er en saa nødvendig Betingelse, at jeg ikke engang behøver at udhæve den, da den følger af sig selv. — Vers, som 12 og 13, for ikke at tale om den hele lave Tone, hvori Digtet er holdt, forbød mig at gjengive 32. — Det har, med Hensyn paa 34, undret mig, at ingen har næret den Formening, at dette Digt bestod af tvende sammensatte Dele; thi vist og sandt er det, at de fire sidste Vers, som isolerede indeholde de nødvendige Bestanddele til et godt Epigram, hænge temmelig maadeligt sammen med det Dvrige, ligesom Digtets første Halvdeel, uden noget egentligt skarpt Pointe, meget godt kan eksistere som et isoleret Heelt. Naar Digteren i 36, 3 omtaler *aureoli o: aurei*, da anseer man det for en Mønt, der gjaldt lig 25 Denarier. Vi møde her (V. 12) de samme Navne, som vi allerede antraf i VII, 7, uden at vi saa lige kunne afgjøre, selv paa dette Sted, om der menes flinke Heste eller raske Løbere. — Ordspil, som det Slags, der findes i 37 med *nasutus* og *polyposus o: En*, som har en Næsepolyp, og et lignende i 39 med *Sabellus* og *bellus*, vare naturligviis ikke til at gjengive. Willmann har forsøgt at meddele begge Digte, men lige uheldigt, hvilket man selv vil kunne føle, naar man, efter at have læst Originalens lune: fulde og *grazieuse* Spil i 39, hører den tydske Oversætters:

Ja, ich hasse, dieweil du schön bist, Schönkrieg!
Das ist scheusliches Ding um Schön und Schönkrieg.
Krieg trau'n wünsch' ich mich lieber, als den Schönkrieg;
Schönkrieg! möchtest du doch nur schön verwelken.

§ 40 vil man let indsee, at den uanstændige Tanke i 4de V. ikke tillod at gjengive Digtet, hvilket ogsaa er Tilfældet med 48, paa Grund af V. 7 og 8.

44. Nagtet vi aldeles intet kjende til en Digter af det Navn *Unicus*, seer man dog paa dette Digts hele Construction, som er sat paa Skruer, og som overhovedet er forfattet i en temmelig kjølig Maneer, at det neppe har været en udmærket Poet, Digteren har villet sige nogen Artighed. Den kolde Omskrivning i tredie Distichon skal antyde, at han har forsøgt sig i den elegiske Digtning, ligesom det sidste Distichon er en Paraphrase af den Tanke, at *Unicus* ikke vilde være heroisk Digter, blot for at han ikke skulde komme til at træde Broderen i Veien. — Tanken af 46 er: Poeterne maa dog ikke være saa gale, saasom de kunne finde Kjøbere til deres forrykte Arbejder, hvilket s. Ex. er Tilfældet med *Lupercus* og *Gallus*. — Med Hensyn paa 50, 4 da omtaler ogsaa *Seneca* (Epist. 16) den Stik hos de rige

Romere, at belægge Gulvene i Salene, ja selv i deres Buegange, med kostbare Marmor- og Onyx-Årter.

52. Hvilke historiske Forhold der ligge til Grund for dette Digt, er ikke saa ganske klart; men saa meget synes mig klart, at Rufus, som Ramler mener, ikke kan have været Forsøgeren. Rufus maa være Egtemanden, hvis Kone Sempronia er bleven bortført, men som senere har fortrødt sin Ubefindighed, og er tyet tilbage til Manden. — § 53, 2 har jeg fulgt *Bulgaten paterve*, uagtet Meningen just ikke vinder derved. Andre læse *Paterne*, som et *nomen proprium*, og denne Læsemaade turde maaskee være den bedre. Ogsaa i *Scythici* findes Afvigelser, da Mange læse *Libyci*; i sidste Tilfælde menes vel *Hesperidernes Gaver med Guldbæblerne*, i første Tilfælde den Slange, som bevogtede det gyldne Skind. — 56. *Σωτήρια* kaldtes saadanne Dffringer eller Gaver, som bødes Patronen af Klienterne, naar de havde været syge.

57, 6. *Ærarii* staaer her istedetfor alle de Haandværksfolk, som bruge Hammer; *marcus* er nemlig den store Forhammer, hvoraf som *Diminutiver* dannes *marculus*, *marcellus*, *malleus*. Men hvad betyder nu det Næstfølgende? At en *nummularius* er en *mensarius*, *trapezita* o: en *Bereleer*, som omsætter Penge, kan man nok see; men hvad er isaafald *massa Neroniana*? § II, 57, 7 have vi seet Ramirez's Forklaring, at det Hele, saavel der, som her, dreier sig om, at *Bereleereren*, som gjerne tillige kan have ageret *foenerator*, har heddet *Claudius*, og at hans *Pengebunker* saaledes paa en *comiæt* Maade kunne være af Digteren kaldte *massa Neroniana*, eftersom *Neronerne* hørte til *Claudia gens*. Andre tage det om *argentum pustulatum*, *optimæ notæ*, idet de bygge paa *Svetonii* Udsigende (*Nero. 44*): *exegit ingenti fastidio et acerbitate nummum asperum, argentum pustulatum*. Utter ere der Andre, som have en Idee, som er mere søgt, nemlig, at det skal have været en *Art æs Corinthium*, et *æs Neronianum*, oprundet fra *Roms Brand* under *Nero*. Ikke færre ere de *Forklaringer*, som havees angaaende de næste tvende Vers. Nogle mene nemlig, at *Talen* er om *spanst Hør*, som blev brudt, ved at banke den med en *Træhammer* mod *Steen*, hvilken *Behandlingsmaade* *Plinius* ogsaa omtaler, naar han siger (*h. n. XIX, 3*): *virgæ lini arefactæ in saxo tunduntur stupario malleo*. Etersom *balux* betyder *minutus auri calculus*, ville Andre læse *balucis* istedetfor *paludis*, hvilken Læsemaade ikke vilde frembringe noget mindre, end en *Møntmester*, som udhamrede *spanst Guld* til *Pengestykker* (*malleatores, qui monetam feriebant, et malleis figuras incudabant*). Ligesom *Grækerne* lode *Mars* faae en *Søster* *Ἐνύω*, saaledes bliver *Bellona* (*Duellona*) ogsaa hos *Romerne* hans *Søster*. (*Serv. til Æneid. XII, 118*). Hendes *Præster* heed *Bellonarii*, som paa visse Dage rasede mod deres eget Kjød; dog er det muligt, at *Præsterne* lode det senere blive ved *skræmte* *Snit*, idetmindste finde vi, at *Ulius Lampridius* anfører

som et Grusomhedsstræk af Commodus, at han befalede Bellonarii virkelig at saare sig med de svingede Sværd. Tibull. I, 7, 61. Fra Phædri Fabel om Simonides, der leed Skibbrud, kjende vi noksom den Etik i Oldtiden, at Saadanne, som havde lidt Skibbrud, lode Begivenheden male, hvilket Billede de da bare omkring, for at indsamle Almisser, og truncus maa isaafald forstaaes om tabula picta. Ogsaa Juvenal (VI, 547) omtaler den Mængde Jøder, som, efter Jerusalems Indtagelse, strømmede til Rom, og som satte sig ned i Egerias Lund, hvorfra de siden udbredte sig omkring i Byen, for at tigge. Bissekræmmerne, der gik med Svovl, samt solgte det, eller omtuskede det mod andre Artitler, forekomme i I, 42. At kunne trække Maanen ned fra Himlen, var en smal Sag for Datidens Hæx, hvilket naturligtviis maa forstaaes saaledes, at Hecate falder sammen med Selene (triformis dea) hvilken Gudinde maatte være tilstæde ved Hæxernes Functioner, saa at Repræsentanten staaer istedetfor den repræsenterede Ting. Var nu Himmelen mørk, og var nu, efter deres Formening, Maanen forsvunden, maatte man med al Magt hjælpe den i sin Nød, og dette skeete ved at larme med forskjellige Messing- og Kobber-Instrumenter. IX, 30. Rhombus staaer naturligtviis istedetfor den hele magiske Proces. l. c. Petilia er ikke den lucaniske Bye af dette Navn, men et Sted med tilhørende Landerier, som tilhørte en vis L. Petilius, ved Foden af Janiculum, paa hvis øverste Top var en Plaine.

58 indeholder en uoversættelig Ordspøg. Ancillariolus er nemlig et Mandfolk, som foretrækker Kjærlighedsomgang med Slavinder for Elskovs-intriguer med fornemme Damer. Lecticariola derimod et Fruentimmer, som holder sig til saadanne Slaver, som bare hendes Lectica eller Bærestol. Stamler gjengiver det ved: Viehmagdschâschen og Sånstentrâgerschâschen. — At jeg har udeladt 59, der i Bæmmelighed svarer fuldkommen til dets Eidestykke XI, 98, vil man finde at være meget grundet. — Med Hensyn paa 60, da følger jeg Gruterus og Scriber, som ikke dele Digtet, til hvilke kan regnes Rader, som rigtignok i sin Udgave stiller det i tvende Dele, men dog formoder, at de burde forbindes til et sammenhængende Heelt. Overkriften til det nyedannede Epigram (de Sabello) blev isaafald øiensynlig trukken ved Haarene, eftersom Sabellus er ikke andet, end et tilfældigt Navn paa en i Gildet tilstedeværende Gjest, om hvilken Digtet ikke i mindste Maade dreier sig.

62. Man maa i dette Digt tænke sig, at Priscus Terentius er, efter sin Mars Fraværelse, kommen tilbage fra Rom til Spanien, og at han navnlig er arriveret just i Saturnaldagene (B. 6), hvorfor Digteren griber Leiligheden til at gjøre Læseren opmærksom paa, at man ogsaa i Spanien vidste at leve høit, naar denne muntre Fæst stod for Døren. — Da det 10de B. i 63 dreier sig om en Omstændighed, som endda vilde være temmelig uoversættelig, har jeg med Rette troet, at burde udelade Digtet. — Naar Poeten i 67 ansætter Idus i Maji (15de) til Mercuris Fødselsdag, da have vi

ovenfor seet, hvorledes dette bliver at forstaae. En Guds Fødselsdag da-
teredes nemlig ofte fra et Tempels Anlæg, for Exempel paa dette Sted fra
det store Hermostempel, ikke langt fra circus maximus, som paa den Dag
blev indviet Nar CCLIX p. u. c. Den Mand, han taler til, turde være
Cilius Stalicus, naar man sammenligner dette Digt med IV, 14. XI, 48.
49. — 69 er utydeligt og derfor udeladt. Meningen skal formodentlig være
den, at Paulus behandler sine Venner paa samme Maade, som sine kost-
bare Malerier og Skaaler; han har dem nemlig blot for at prale med dem.
— I 70 vise de tvende første Vers den fremstillede Persons Armod; nem-
lig den skjævbenede Slave; den eensiede Kjerling, der sidder paa hans Lei,
for at passe paa det, og den draabevist udheldte Dlie, som den med en styg
Sygdom beladte Bademand tildeler ham. I de tvende sidste Disticha turde en-
ten fra Digterens, eller fra den mindre godt behandlede Texts, Side være
noget urigtigt. Om man ogsaa simpelthen forklarer venire ved obvenire,
contingere, saa turde Bruget af Ordet i denne Betydning, uden Tilføiende
af nogen Person, fra hvem Pengene kom, være usædvanligt. Fremdeles
bør trecenti, som en altfor ringe Sum, vige for trecenta. Hiint blev kun 10
Florius; disse, med underforstaaet millia sestertium, omtrent titusind St.
Diatreti (διατροῦν) ere ikke, hvad man muligen kunde troe, gjennemsigtige
Pokaler, men pocula perforata, exsculpta, cavata, tornata, tessellata.
Manden var slet ikke tørstig; men blot for at have den Fornøielse, at drikke af
saa kostbare Bægere, blev han ved at drikke, indtil man bar ham beruset hjem.

72. Hvad betyder prope busta? man svarer: nærvæd de fordybede
Steder, hvor, i Furii Camilli Tid, Gallernes Liig bleve brændte tilligemed de
af Pesten bortrevne Romere. Smidlertid skulde man troe, at et saa vel-
gjædet Stykke Jord ikke kunde være saa magert, som det af Digteren be-
skrives. Skjøndt πραγματικοί er en græsk Benævnelse paa Saadanne, som
vare practisk brugbare Folk (homines practici, chartacei, calamarii)
seer man dog af Dvinctilian (II, 6, 12, 3) at Ordet hos Romerne anty-
dede homines, juris periti, hvilket passer godt til Mandens foregaaende Stil-
ling. — Ved Niliacus catapulus i 74 forstaaes navis Aegyptiaca. XIV, 115.
Virkelige Chrystalbægere fik man egentlig ikke fra Egypten, men en uægte
Sort, κρυσταλλοφανῆ, en Art Glas, som fabrikeredes i Alexandrien, men
som dog holdt sig bestandig i en høi Priis, og derfor af de rige Romere
var meget søgt. Ved den Flaminiske Circus eftergjorde Romerne disse
Pokaler, men af en ringere Bonitet og til en lavere Priis. Digteren spør-
ger sig altsaa, om de ikke vare audaces, som turde byde en Flaccus Sigt,
idet han alluderer tillige til det Slags Pokaler, som virkelig bare Navnet au-
daces. XIV, 94. Have vi gjennemlæst Martials Digte, da ville vi let
kunne fatte de forskjellige Aarsager, som bevirkede, at en Romers Mund i hiin
moralisk fordærvede Tidsalder ikke altid var den reneeste. Havde man altsaa
af Høflighed været nødsaget at drikke af et og samme Bæger med en Saa

dan, var det behageligt, at Bægerets Værdie ikke var større, end at man med frelst Samvittighed kunde strax derpaa slaae Bægeret itu. — Tanken af 76 er denne: Bonden er igrunden ødelagt ved dette velsignede Korn- og Wiin=Kor. Han faaer ingen af Delene godt betalt; spiser og drikker derfor Høsten op; men hvad bliver da tilovers til at betale Afgifter og Skatte? af bare Velsignelse bliver han nødt til at gaae fra Huus og Gaard.

82 kunde ikke gjengives, eftersom Spillet var fra Digterens Side utydeligt, og Fortolkerne ikke kunne blive enige, om alica er i dette Digt et genus cibi, eller et genus vestimenti, nemlig en brevis toga. See XIII, 6. — Hvorledes, kunde man spørge, kommer denne usle Wiin her, da Manden dog var riig? Man svarer, at man enten brugte bemeldte daarlige Slags Wiin til at indgnide Legemet, eller, hvad Andre mene, som en Art Vomitiv, hvilket de spiselystne Romere indtog baade før og efter Maaltidet, for derefter at kunne spise desmere. Tropis er Latinernes sentina (τὸ κατώτατον τῆς νηὸς) Uhumskheden, nede paa Bunden af Skibet. — Eventyret om Pelops' Skulder er saare bekjendt; noget mindre bekjendt turde det være, at hans Brud heed Hippodamia, en Datter af Demomaus. — Ad pedes stare (88) svarer til vore Riders Udtryk, at staae bag ved Ens Stol. Der stode Slaverne gjerne, som, foruden andre Commissjoner, ogsaa fik den, at passe paa Herrens Skoe (soleæ). Overhovedet seer man, at de Fattige gif, ligesom hos os, ved Sommertider med bare Been.

90. For at føle det Piquante i Ordspillet, som forekommer i dette Digt, erindre man sig, at dolere bruges baade om legemlig Smerte og om aandelig Sorg. Charinus bedækker Hovedet med Uld, ikke formedelst Smerte i Drene, men formedelst Sorg over det mistede Haar. Saaledes spiller Digteren i det foregaaende Digt med nasus, Næsen og Lugte- eller rettere Snuse=Organet, da Longillan, som en ægte cænipeta, forstod at opsnuse ethvert Sted, hvor man tilberedte et Gilde. — Om syrma (σύρω) den tragiske Robe, see IV, 49. Lucilius er bekjendt som en af de ældre Satyriker i den romerske Litteratur.

99. Da vi paa mange Steder hos vor Digter (V, 37; VIII, 28; XII, 63; XIV, 133) finde den bæstiske ω : spanske Uld omtalt, seer jeg ikke, hvorfor man skal tænke paa den Skik, at opsiiske Guldet af Strømmen ved Hjelp af Faarekind. Det forrige Kor havde seet Macer som Gouverneur i Spanien (X, 78), i hvilket Embede Digteren mener det bliver ikke saa let at succedere ham.

T r e t t e n d e B o g.

I Anledning af denne Bogs Overskrift maa man bemærke, at den Troe var temmelig udbredt i Oldtiden, især i dennes tidligere Deel, at Guderne vandrede omkring paa Jorden under diverse Forklædninger, hvor-

for det var nødvendigt, at opføre sig vel mod Fremmede, for ikke at støde en eller anden forklædt Guddom. Man indsatte endog Zeus til Forstander for disse Forhold, og derfor meddeelte man enhver nogenlunde anseet Fremmed de saakaldte ξένια (δῶρα παρὰ τοῖς ξένοις δίδόμενα). Skjøndt Gjestevenstabsforholdene senere tabte sig, holdt dog disse Xenier, som Høflighedsgaver, sig mellem private Folk, ja endog af Ringere til Høiere, saaledes som Plinius siger om sig selv i Brevenes V, 14, 9: *quam me iuvat, quod in causis agendis non modo pactione, dono, munere, verum etiam xeniiis semper abstinui!* til hvilket Sted Cicero tilføier: *xenia sunt esculenta et potulenta (blot?) varia, quæ ex quantitate pretium habere possunt, v. c. piper, far, caseus etc.* Omvendt finde vi ogsaa Xenier om Gaver fra Høiere til Ringere. Naar Senatet f. Ex. gav en udmærket Mand enten en Purpurkjortel, eller en opsadlet Hest o. s. v. da kaldtes ogsaa denne Present en Xenie. Dog turde Xenier være at adskille fra de saakaldte Strenæ (étrennes) Nytaarsgaver, som Venner sendte hinanden den første Januarii, hvorimod Xenier sendtes blot i Saturnalierne. Martial benytter sig ganske vittigt af denne poetiske Maade at tilskikke sine Venner Disticha om Tingen, istedetfor Foræringen selv, hvorved hans Pung naturligtviis finder sig meget vel.

1. Hvorfor kalder Martial Papiret *mea damna*? af Spøg og Beskedenhed, for ligesom at antyde at hans Digte vare kun „Skade for de hvide Blade“. Om Papyrus handler Plin. XIII. c. 21 og 23. Senio kaldtes Kasket, naar der var Sexere paa alle tre tesseræ; Cnere (unio) var derimod Hundekasket (ὄνος). Ovids *ars amand.* II, 206. Fritillus (turris, turricula) var det Buxboms- eller Elfenbeensbæger, af hvilket man kastede Tærningerne ud, for ikke at begaae Uundersundighed i Spillet. Hvorfor talus ovenfor kaldtes magnanimus, har man forklaret paa forskjellige Maader. Den urigtigste turde være Raders, der siger, at tali, eftersom de havde sex Sider, kunde stundom lægge sig paa ingen af Siderne, derimod komme til at staae lige op og ned (en forunderlig magnanimitas!). Den rigtigste Forklaring turde derimod være den, at det var et Hazardspil, en Leilighed for unge, fornemme og rige Personer (hvilke Persius just kalder *magnanimi pueri*) til at miste deres Penge. Andre gaae den modsatte Wei, og sige at tali var ikke nær saa betydeligt et Hazardspil, som tesseræ, og at de just paa den Grund kaldes magnanimi, hvilket blev isaafald synonymt med tali blandi i IV, 66 3: Spil, ved hvilke man ikke søgte egentlig Gevinst, men alene Moerskab.

2. Naagtet der gives flere Forklaringer af andet Vers, saasom Mogle have villet rette *rogatus* til *togatus*, og tænke paa VI, 77, 7, bliver Mening alligevel den, at det er et hyperbolisk Udtryk om en uhyre stor Mæse. Om Latinus see I. 5. 5. B. 10, 3: naar du ikke vil behandle mig paa en altfor nøgtern Maade; *matutina* betyder altsaa *cruda*, og derfor *severa*. — Om Bog-

handler Tryphon see IV, 72, 2. Udtrykket i 8de Vers non facit ad stomachum er ganske vittigt, fordi de fleste Ting, der sendes, ere Spise- eller Drikke-Vare. — Det næste Epigram viser tydeligt, at disse Emaadigte ikke derfor vare skrevne i Digterens sidste Dage, fordi de optage den sidste Plads i Samlingen af hans Digte; thi ved Germanicus maa naturligviis forstaaes Domitianus, ligesom der omvendt findes Epigrammer i de foregaaende Bøger, som ere tilskrevne Trajan, altsaa digtede efter Domitians Død. Ficedula er Figensnæppen eller Figendrosslen. Den kaldes endnu af Italienerne beccoficco, ikke fordi den lever af Figen, men fordi den tager ofte de Fluer, som sætte sig paa Figener. jvfr. 49. Ogsaa af Petronius kaldes den piperata, med Hensyn paa den af Martial meddelte Forfæst, der sigter til at kunne bedre fordøie Fuglen.

6. Hvad er alica? man maa troe, et Slags Mel, som tilberedtes af Zea 3: Spelt, ægyptisk Hvede, og har sit Navn af alere. Kostbart maa det ikke have været, da det udtrykkelig nævnes som Fattigmænds Drik, i Modsetning til mulsum. Plin. (XXII, 61) kalder den en ægte romersk Drik, som dog paa hans Tid ikke længe havde været bekjendt, ja som neppe var i Brug paa Pompeji Tid. Mulsum var egentlig Honning og Vand (*μέλιχρατον*); men af hiin Forfatter (XXII, 53) lære vi, at den tilberedtes paa flere Maader, f. Ex. med Wiin istedetfor Vand, tykkere eller tyndere o. s. v. Saaledes see vi, at Pollio nød den baade som Spise og som Drikke, levede næsten af intet andet, og bragte det dog til en Alder af over hundrede Aar. — Conchis (7) er vore Stangbønner, som, man sees, kogtes tillige med Bælgerne, i Modsetning til faba fressa eller Pilleærter. Af Juvenals III, 293 og vor Digters V, 39 lære vi, at denne Ret var en simpel Huusmandskost, saa at Ideen bliver denne: har du simple Bønner, da kan du leve lykkelig. At Potten, i hvilken den koges, er rubra, sigter vel mere til Leerfarven, end til en overstadig Hede.

8. Far (uvist om af faciendo, ferendo eller frangendo) var egentlig det saakaldte adorum, og dernæst den deraf bevirkede farina, samt puls, hvilket i en lang Række af Tider brugtes af Romerne istedetfor Brød. Fra Clusium, en tusciisk Bye (nu Chiusi) fik man det bedste og hvideste Korn, og dette er det, som Martial vil, man skal udføge i Leerpotter, og derefter komme Mosten (mustum, Plin. XIV, 24) deri, hvorved det Sidste faaer en angenem Smag. — Den bedste Sort Lindses fik man fra Ægypten, navnlig fra Pelusium (Rosette eller Damiette). Bemeldte Lindses (*γάρος*) var en af de Gamle, især af mange Philosopher, meget yndet Ret, som dog af Nogle tilskrives den Feil, at de gave en styg Mand. — Tanken af 11 er: jeg kan tænke, at Mulæjelet faaer dog ikke Bygget, som jeg giver til den. Men du faaer det igrunden heller ikke, saasom du sælger det til Kromanden, og drikker Pengene op i Kroen. Det er altsaa Kromanden, som faaer det, og ikke dig. Denne Forklaring finder jeg langt bedre, end

Kamlers, der mener, at Bygget blev Karlen medgivet for at clarere Bærten, men ikke til eget Brug for Karlen. Paa denne Maade jager man jo den epigrammatiske Digter ud af hans eget Digt. Om 12 er en Dadel til hans Lids Landmand, fordi de dyrkede Agrene flet, og derfor maatte hente saa meget Korn fra Africa, skal jeg ikke kunne sige. Mogle mene, at Bønderne udpidskede Jorden for meget, især de Landmænd, som boede nær ved Rom (suburbanus ager) for ret at drage Fordeel deraf, og at det er dertil Digteren sigter med sin Anke.

14. Svaret turde være dette, at hos de Gamle brugte man Lactufen (*Opidaξ*) til at kjøle, og til at dæmpe den ved Vinen bevirkede Hede, derimod hos de Nyere til at pirre Appetiten, hvilket man seer af Plinius XIX, 38 og af Apicius III, 18. Den tilberedes, som vor Salat, med Edike og pirrende Krydderier, som ogsaa var Grund til, at man siden begyndte Maaltidet med den. I 15 taler Digteren rigtignok ialmindelighed om Brænde; men da Momentum laae i et raat, fugtigt og sumpigt Strøg, mener han dog vel isærdeleshed det saakaldte lignum acapnum (*ἀκαπνος*) = lignum coctile, gjennemtørret Brænde, som ikke gav Røg (*καπνος*) og som han ikke kunde faae paa Gaarden, fordi Brændet der i Eggen gav mere Røg, end Luc. — Rapa (16) er efter Mogle Mening (da den taaler megen Kulde, hvilket Digteren angiver som et Træk ved den) Snitkaalen, Brassica oleracea Napobrassica, som just bliver god ved Frost. Bistnok er dette en simpel Kost for Romulus; men da det var en Nationalspise, troede man, at Stamfaderen ogsaa i Himmelen vedblev at nyde den. Tillige skal dette Træk antyde de ældre Romeres Tarvelighed, hvilken først hørte op, da de begyndte at gjøre Erobringer i Asien, i det sjette Aarhundrede efter Byens Aulæg. Om rapa see man isørigt Columella II, 10.

18. Porri sectivi Puurløg, eller Snitløg, nu allium Schoenoprasum; porri capitati derimod Sommerløg, allium cepa, den store spanske Løg. Aricia frembragte især de Sidste og var en Bys i Latium. Plin. IX, 6. — Nursia derimod var en Stad i det sabiniske District. Brassica napus turde være Hvidroen. Plinius XIX, 41 opregner fem Arter deraf, og giver, ligesom Digteren, Prisen til de Amiterniske, som voksede ved Amiternum, en Bys strax ved Aquileia. — Digteren kalder i 21 Asparges en spina; det samme Udtryk bruger Plinius (XXI, 54) om bemeldte Plante, naar han siger: „in totum spina est asparagus“, formodentlig med Hensyn paa dens Mangel paa Blade. Af Ravennas Jordbund kunde man vente sig, hvad ogsaa Plinius tilstaaer, at Asparges maatte trives godt. Plin. XIX, 42. — Setia i 23 staaer istedetfor Campanien; dog var der ogsaa paa Creta en Bys af samme Navn.

24. Om de cydoniske = cretiske Æbler (saaledes kaldte efter den cretiske Bys Cydon) handler Plinius XV, 10 og 19. Digteren synes mig

her at tale om syltede, eller i Honning nedlagte, Pærer (Æbler), og isaa-
fald var det let at tænke paa melimela (af μέλι og μῆλον); men Andre for-
staae dog ved melimela et Slags milde Sommerpærer og Sommeræbler,
idetmindste omtaler Plinius „mustea mala, quæ nunc melimela dicun-
tur a sapore melleo.“ Columella XII, 45 og Plin. XV, 15. — Den
af Cybele elskede Attis blev efter Nøgles Sigende forvandlet til en Gran,
hvilket bevirkede, at dette Træ er indviet Gudernes Moder. Da det imidlertid
tillige er meget sædvanligt paa Fjelde, er det ogsaa helliget Pan. Af pi-
nus pinea (spiselig Gran, Piniolgran) faaes nuces pineæ, og i disse, fire
Sommer lange, Granfogler findes to Kjerner, som ligne Mandler. Plin.
XV, 9 og XXIII, 74.

26. Af Sorbus kjender Plinius (XV, 18, XXIII, 73) fire Arter.
Bekjendt er sorbus intermedia (Selie-Røn) og sorbus aria Arlebærrøn
med spiselige Bær. Dernæst sorbus aucuparia almindelig Røn, hvis Bær
endnu i vore Dage spises i Norge, ristet paa Gløder, og endelig sorbus
hybrida, blandet Røn, der ligner den forrige af Udseende, og hvis Bær,
som ere baade større og mere behagelige end Hins, kunne spises. Sorbus
er Træet selv (Sperberbaum) sorbum (Arlesbeere, Speierling) Frugten. —
Spathalion (27) er en Green med Dadler (caryotæ) paa; Ordet er nem-
lig et Diminutivum af Spathe α : palmæ ramulus cum dactylis depen-
dentibus. Men hvorledes kan aurea caryota være Fattigmandskjent?
Domitius og Merula tale om Forgyltning; men jeg tænker, at det Hele
har lignet vore Sukkerfigurer, der dækkes med en Hinde eller Deig, som
igjen udstafferes (ligesom Honningkagefigurer, Hamborger Sukkerdukker o. s. v.)
med en lille Stump Bogguld, der altid pynter, om endog Værdien ikke for-
øges et Gran. En saadan Deig omtaler Martial selv (VIII, 33, 11) hvor
det kaldes sputum α : en sammenæltet tyk Masse, der brugtes encrustisk.
Ikke blot Otho (Sueton. 12), men foruden ham mangfoldige Herrer og
Damer, bedækkede om Natten Ansigtet med en Kage (oska) af sin Deig,
for at holde Huden lind og blød. Forresten siger Plinius om disse ca-
ryotæ (XXIII, 51) at de havde meget Kjød, og gave Wiin i Overflødighed,
men eiede den slemme Egenskab, at sige meget til Hovedet.

28. Hvad er Coctaner (Κόττανα, Cottaner)? De fleste sige: smaa
syriske Figener, blandt Andre Plinius (XV, 21): in ficorum genere au-
tem carycas, et minores ejus generis, quæ Cottanas vocant. Skulde de
ikke snarere være Blommer, og navnlig den saakaldte Damascusblommer?
Juvenal idetmindste sætter (III, 83) pruna et cottana sammen. Det er
vel egentlig først i det 29de, at han taler om Damascusblommer; men hine
kunde være en Afart af disse. De kaldes peregrinæ, fordi de kom fra den
syriske Bye Damascus. Kom de fra den Bye, vare de skrumpne og ryn-
kede, som Plinius ogsaa bemærker (XV, 21) derimod bragtes de aldrig i
Italien til den Grad af Tørhed, at de kunde faae Rynker (rugæ).

30. Digteren gaaer nu fra de forskjellige Frugtflags over til at omtale adskillige Dste, om hvilke ogsaa Plinius handler i XI, 42. Om Lunenserostens Navn er man ikke enig. Nogle lade den faae Navn efter en Bue mellem Figurer og Etrusker, bekjendt ved sin pragtige Havn og sit udmærkede Marmor. Andre ulede det af et Stempel (en Halvmaane) som sattes paa det Slags Vare. Formodentlig har den været meget drøi til at skjære af, hvilket man kan formode af Digterens Bemærkning. Dog kunde der ogsaa være taget Hensyn til Ostens Størrelse; thi Plinius (XI, 96) beretter den utrolige Ting, at den lavedes paa 1000 Pund. — Vestinerne (31) var en Folkestamme, som grændsede nær til Sabinerne. — Velabrum majus laae i Rom's regio XI, hvor Eggen idethede var noget sumpig, saa at man maatte bruge Baade eller Flaader, for at komme til mons Aventinus. Den betalte Færgeløn heed velatura (af velum) hvoraf Velabrum's Omegn fik Navn. I denne havde man en betydelig Mængde caseariæ (casealia) Ostehytter, hvor man lagde Osten til Røg (fumum bibere); nam fumus auget gratiam, siger Plinius (XI, 96). — Trebula i 33 forefindes baade i Campanien og i det Sabin'ske. Her menes det Sidste. — I Anledning af 34 kunde man spørge: hvad kunne Svibler da gjøre mere? Egge til Bølløst, efter de Gamles Døvertroe. — Det 35de Ep. maa forståes saaledes, at de lagde disse lucaniske Medisterpølses rundt om Grøden, ligesom ogsaa vi, især paa Landet, lægge Rjødpoles rundt om Raalen, der serveres paa Fadet. — Trapes (etis) og Trapetum er en Olieemølle, eller idetmindste en Olieperse. Columella XII, 50. Olien begyndtes Maaltidet med, for at pirre Appetiten, og man endte med den, for at hindre Dpftigelser.

37. Mala citrea havde mangfoldige Navne saavel hos Grækere, som Romere (*μηδικόν, έσπερικόν μήλον, κεδρόμηλον, κοκκόμηλον περσικόν*, aurantium, malum Assyrium, medicum, citreum) dog saaledes at Nogle gjøre aurantium til Pomeranzer, citrea til Citroner. — Corcyra (Corfu) laae i det joniske Hav, og er bekjendt fra Odysseen under Navn af Scheria, som Ulcinous' Hjemsted. Massylerne staae istedetfor Africa, Hesperidernes bekjendte Hjem. I henseende til Kalvedands, colostrum (prima a partu spongiosa densitas lactis, Plin. XXVIII, 31) er naturligvis, hvad Bencævnelsen ogsaa antyder, egentlig brugt om Koen; men da vi ikke har nogen anden Bencævnelse, har jeg maattet tale om Kalven, hvor Martial taler om Kiddet (matres ere nemlig capræ). Geederne vare, som bekjendt (Ovid. Metam. XV, 114) de første Dyr, som benyttedes til Dsfring, fordi de begnavede Wiinranken, og gjorde den Skade. — Tanken af 40 er denne: kom lidt Makrellage (garum) deri. Garum var, som siden vil sees, de indsaltede Indvolde af Makreler og andre delicate Fisk. Ved Spanien fik man især disse Fisk, hvorfor Digteren kalder den liquor hesperius.

41. Det ætoliske Sviin staaer istedetfor ethvert Bildsviin, som var en Hovedret paa de Fornemmes Borde. At det kaldes ætolisk, sigter til den Calydoniske Bildsvinsjagt, som fandt Sted i Ætolien. — Tuberes er efter Plinius (XV, 14) et Slags africanse Æbler, som, efter hans Eegende, vare paa den Tid temmelig nyligt bleve bekendte. Ogsaa Apyrina omtaler han (XIII, 34) som en Art af mala punica eller Dvæder, hvilke ligeledes oprindeligen kom fra Africa, men senere opelskedes ved Momentum. De have deres Navn af α privativum og $\pi\upsilon\sigma\eta\nu$, fordi de havde enten slet ingen, eller idetmindste en høist ubetydelig Kjerne. — § 44 følger jeg Scriver, der læser nudum istedetfor nondum. Det Sidste er aldeles uforstaaeligt, hvorimod det Første giver den gode Mening: du skulde troe at det var et bart α : virkelig, paa Eoen siddende, Gver, saa fastigt og melkerigt er det. Ved de Libyske Fugle (45) forstaaes rimeligviis Perlehøns. Cortes (VII, 31) er Hønsesgaarden. (Vitruv. VI, 9.)

46. Nucipersica kom, hvad Navnet antyder, oprindeligen fra Persien, hvor de agtedes meget ringe, ja bleve endog betragtede som skadelige, en Omstændighed der har bevirket, at man ofte har sammenlignet Mennesker, som gjorde deres Lykke i fremmede Lande, med Ferskener. For at forbedre Arten, indpoder man Ferskener paa Blomme-, Aprikos- og Mandel-Træer. Bekjendt var især det Slags, som kaldtes præcoqua (præcocia) hvilke Plinius omtaler (XV, 11) som nyligen indførte hos Romerne, og solgte for den høie Priis af en Denarie for Stykket (denariis singulis singula vendenda). — Det piceniske fine Brød, hvis omhyggelige Tilberedelse beskrives af Plinius (XVIII, 27) og som var særdeles bekjendt i Italien, omtales af mange Skribenter. Det Piceniske District er Strøget omkring Ancona. — Boletus bovinus, Rørsvampen, er spiselig, ligesom agaricus campestris, Champignonen. Seneca (95) kalder alle boletos skadelige, og betragter dem, som en voluntarium venenum. Heller ikke Plinius (XXII, 46) roser dem, og anfører det bekjendte Exempel med Agrippina, som forgav sin Gemahl, Keiser Claudius, med en Saadan. Men hvorledes kan den siges, at være en kostbarere Gjenst, end Guld og Sølv? Jeg veed det ikke, undtagen forsaavidt som boletus regnedes for en af de fineste Lækverier paa en Magnats Taffel, saa at Nero endog kaldte den $\beta\omega\mu\alpha\ \delta\epsilon\omega\nu$. Skulde muligen Turnebus have Ret, der forklarer boletus som delicatissimus piscis, og altsaa være Navnet paa en meget sjelden Sort Fisk?

49. Ficedula har jeg oversat ved Figenstæppe, skjøndt man ellers forklarer den (formodentlig mindre rigtig) ved Haveskaden, motacilla atricapilla, eller ved Spidslærken, motacilla ficedula. At den maa have været høit anseet hos de romerske Lækkermunde, kan man see af Svetonius, der beretter, at Liberius gav Nellius Sabinus 200 Sesterzer, fordi han i en Dialog havde udviklet Fortrinene ved de fire lækre Retter; bo-

leti, ficculæ, ostreæ og turdi. — Tubera (50) kaldes egentlig alle Planter med spijelige Rødder, saasom Helianthus tuberosus (Jordæbler), Lathyrus tuberosus Jordnødder, Sellerie, Ræddiker o. s. v. Om de, som her nævnes, taler Plinius (XIX, 11); og Dioscorides (II, 139) siger endnu tydeligere (efter den latinske Oversættelse): tubera rotundæ radices sunt sine caule, sine foliis, flavescentes; vere effodiuntur; cruda et cocta eduntur. Det er ellers mærkeligt, at Plinius ytrer det Modsatte af Martial; nec utique, siger han, extuberante loco, in quo gignuntur, aut rimas urgente, nec ipsa terræ cohærent. Det bliver altsaa at formode, om man ikke vil antage, at Digteren har taget fejl, at Martial har talt om deres Opgravning af Jorden. Just det, at den ikke hæver sig over Jorden, har foranlediget de Fleste til at forstaae ved tubera Trøfler (Lycoperdon tuber. Linn.)

54 og 55. Petaso er Bagboven af Svinet; perna (πέρονη) Forboven; dog paastaer Turnebus (Adversar. XVI, 16) at perna er en Deel af petaso. Cære er en etrusisk Bye; men, saasom adskillige Oldtidsforfattere omtale en spansk Folkestamme, Cerretaner, som bekjendte ved deres Svineavl, læse Andre Cerretana. Menapii ansees af Mogle, som Beboere af Göllich, Andre af det egentlige Westphalen; men i de sidste Tider boede de mellem Schelde og Mosel. — 57. Grækernes λάχανα ere Romernes olus o: alle Urter, hvis Blade og Stilke (Stokke) kunne spises. Colocasia er ægyptisk Arum, arum colocasia, en ægyptisk Bønne eller Bælgfrugt. Ogsaa Plinius (XXI, 51) omtaler den, som en trevlet Bæxt, der sidder flent i Tænderne, naar den tygges. Den forekommer hos vor Digter i VIII, 33. — Angaaende Gaaseleveren, da anmærker Plinius (X, 27.), at Leveren i fedede Gæs er overmaade stor, og at man kan drive den til et betydeligt Omfang, ved at tage den ud, og bløde den godt i Mælk, som er sødet med Honning. Deraf Udtrykket *pastum jecur* (Horaz. Satir. II, 8, 88) ἥπαρ συκωτόν, fordi de ogsaa tillavedes med tørrede Figen. — Om Ræninger og deres Virkning see Plinius VIII, 9. De fandtes især af bedste Bonitet i Spanien, hvor de alligevel ved deres Undermineren afftedkom betydelig Skade. — Attagena skrives paa mange Maader, ligesom det græske ἀτταγῆνες og ἀτταγαί, samt bruges ogsaa i forskjellige Genera. At Digteren forandrer Metret, kommer af, at Attagena ikke passer i det elegiske Vers. — Den i 62 omtalte Maade, at fede paa Stie, med Udelukkelse af Dagslys, omtales af Varro III, 9, samt af Seneca i epist. 123. — Digtene 63 og 64 samt 67 har jeg troet at burde udelade.

66. At Duerne vare, som et Symbol paa uskyldig Kjærlighed, indviende til Venus, er bekjendt nok, en Ære som de skaffede sig ved deres ømme Hengivenhed for hinanden, og fordi de saa hyppigen lægge Æg. Deraf fulgte, at det ingenlunde var tilladt mystæ Veneris, at nyde disse Fugle. Gnidus (Gnidus) var en bekjendt Bye i Doris, indviet til Venus. —

Galbula (68) er ellers Cypresnødden eller Koglen af *eupressus semper-virens*; men paa dette Sted sees man, at det er en Fugl, rimeligviis Gulddrosslen, Kirsebærfuglen, *oriolus galbula*, *turdus aureus*. Andre læse **Galbina** (*χλωρίδες*) en Sort Fugl, som falder i det Guulgrønne (Selving, Hemmerling). Naar mener Digteren, den skal fanges? I August Maaned, efter hans Beskrivelse af Druen.

69. Om **Catta** er man meget uenig, eftersom Nogle gjøre den til en Fugl, Andre til et firføddet Dyr. Rader erklærer ligesom: *avis hoc nomen esse, certum est*; og Domitius siger ligesaa bestemt: *avis est Pannoniæ singularis*; men med alt dette er dog Ingen af Begge istand til at angive Fuglens Navn. Andre, og dertil hører Oversætteren, forklare sig Dyret, som en Art pannoniske Ratte (*martæ*) som høre til Bildkattenes eller Skovvæselernes Race. Da Pudens havde Landgaarde i Umbrien (Egnen om Spoleto) sendte han Nogle derhen, og fra disse kom de, som Præsenter til Keiseren, ind til Rom. — 70. Paaflugten skal Saleren Hortensius, der levede paa Cicero's Tid, have været den Første, som satte paa Bordet. Fra nu af blev denne Ret vurderet saa høit, at man betalte et Paaflugelæg med 5, og en Paaflugt selv med 40, Denarier. Plin. X, 22. Varro de re rustica III, 6. — 71. Flamingo'en (*φοινικόπτερος*) beskrives, som en *avis, circa paludes ac lacus vietitans, visu pulchra et colore decora purpureo*. Tanken angives sikkerligen høist urigtigt af Fortolkerne saaledes: „Jeg smager godt; men hvor større vilde ikke min Værdie være, naar jeg kunde tale!“ Jo det brød en *gulosus* sig meget om! og til disse er det jo at Digteren taler. Nei Tanken er snarere denne: „I Fraadsere! hvad troe I vel, at Fuglen vilde sige, derved den kunde tale? den vilde bebreide Jer, at I, for at nyde dens Tunge, som en lækker Ret, stille den smukke Fugl ved Livet, og Skovene ved deres Prydelse.“ Fuglen kaldes paa Tydsk der Flammenreiher, hvilken dog Nogle ville ansee som en Fugl, der er forskjellig fra der Flaman, Flamingo'en. Dens Fjedre ere røde, og dens Hoide stiger til fem Fod.

72. Phasianus kaldte ogsaa Grækerne *φασιανικὸν ὄρνιθα, φασιανόν*, rimeligviis af Colcherfloden, Phasis, da man ikke uden Grund antager, at det var Colchertoget, som gjorde Grækerne bekjendte med denne fine Sort Fugle. — Naar Varro og Columella inddele *gallinæ* i de trede Classer: *villaticæ, rusticæ* og *Africanæ*, saa mene de ved de Sidste formodentlig de Samme, som Digteren kalder *Numidicæ*, eller *Numida melagris*, Perlehønen. Tanken er: hvorfor spiser selv en Hannibal simple romerske Gæst? Fordi Overdaadigheden ikke havde lært Folk endnu at sætte saa fine og sjeldne Fugle paa Bordet. — Det næste Epigram sigter til, at Domitian havde opbygget Capitolium igjen, efter at det var brændt, og da en Gud (Keiser Domitian) havde gjenoprettet det, behøvedes der ingen Gæst længer til at vogte det, saasom det nu ikke mere var udsat for Fare.

75. Kranerne ere bekjendte for den Orden (versus) i hvilken de flyve (congruere af grus); og man har endog formeent, at Palamedes, Opfinderen af flere græske Bogstaver, skal have taget Anledning af deres Flugt til sin Opfindelse. Dog er man uenig om hvilket Bogstav, det isaafald har været, eftersom Nogle sige *Υ*, Andre *Α*, og endelig Andre (hvad der turde være det rigtigste) *Λ*. Illud vero, siger Cicero (i de natur. deorr. II, 49) ab Aristotele animadversum, grues, cum, loca calidiora petentes, maria transmittant, trianguli formam efficere. Dog har man gjort opmærksom paa, at Aristoteles (hist. anim. IX, 11) slet ikke taler om denne Trekant, men at bemeldte Anskuelse er indlagt af Cicero selv. — Rusticula (Scolopax rusticula, Skovsnæppen) er Grækernes σκολόπαξ (af σκόλωψ) fordi dens Næb er bredt og udstaaende som en Pæl. — At Svanen skal geleide sin Død med en smuk, men sørgelig, Sang, er ofte fortalt, men selv i Oldtiden er dette Eventyr dog blevet benægtet. Plin. X, 32. Nyere Skribenter (Neuer Schauplag der Natur VII, 818) have sagt, at det er et flagende og gjennemtrængende Skrig, hvilket Svanen udstøder, som koster den Livet, og at det just har været denne Wildfarelse, som har bevirket det ovenomtalte Sagn, at den istemte sin egen Dødsang.

78. Porphyrio (efter hvilken Fulica Porphyrio, Vandhønen, har sit Navn) var en Søn af Sisyphus, en uhyre Kjempe, som ogsaa omtales af Horaz i Dvernes III, 4, 54. Til Fuglens Roes anfører Digteren, at den ogsaa kan være opkaldt efter Nero's berømte Kudsk af samme Navn, som var Anfører for factio Prasina. — Mullus barbatus er en Fisk af Barbernes Slægt (Rothbart, Schmeerbutte). Plinius (IX, 31) siger, at man har givet 8000 S. for en mullus, og nævner Kjøberens Navn, Asinius Celer, som levede under Caligula. En snurrig Maneer forresten, at blive udødelig!

80. Endvidere blev muræna anguilla (μύραινα), Savaal, regnet til det romerske Taffels finere Lækreier. De omtales tidt af Plinius (IX, 36, 74, 88) og blev, som en Kostbarhed, holdt i vivaria. Af vor Digter see vi, at de Bedste kom fra fretum Siculum. Macrobi. Saturn. II, 11. — 81. Rhombus (ψῆττα) som er Sydkøernes Butte, pleuronectes rhombus, Linn. udgjorde, ligesom den forrige Fisk, en Karitet paa Romernes Bord; jo større, desbedre. Horaz. Epod. II, 50. Angaaende patina, som Digteren her, ikke uden Hensigt, omtaler med saa megen Bægt, da erindre man sig fra Horazes Satirer (II, 4, 37) at det ansaaes for en umaadelig Bøf, dersom man serverede, som stegte, saadanne Fisk, der efter Køgekunstens Regler skulde koges med Sauce, og omvendt. Romerne gjorde derfor Forskiel paa pisces assi og jurulenti, som Plautus (Afinar. I, 3. 26) kalder patinarii; og paa den Maade kan Horaz (Satir. II, 8. 38) spotte over, at han saae en rhombus, der, ligesom Pigvarren (passer), skulde koges med en Sauce, sættes stegt paa Bordet. Overhovedet finder man gjerne rhombus sat i Forbindelse med patinæ, der vel maa adskilles fra lances. Disse

vare gjerne af Sølv til 100 Pd. Vægt, idetmindste af Metal, hvorimod patinæ og catini vare af Leer, men dog heel kunstigen udarbeidede og derfor meget dyre. Persius II, 42. Juvenal IV, 131. — Om Østers, og navnlig den, som man fik fra Lucrinerseen, har man Steder nok, især i de Horaziske Dder; jeg vil altsaa blot tilføie Macrobius, som (Saturn. II, 11) anfører, at det var Sergius Orata, der primus omnia saporem Lucrinis ostreis adjudicavit; hvortil jeg bør tilføie Plinii Yttring i XXXII, 21: palma mensarum divitum attribuitur ostreis.

83. Squilla hører til de Fisk, som Grækerne kaldte *καρίδας* eller *καμάρως*, en Art lange, men smalle, Søkrabber, Squillakrebs, eller et Slags store Reier, cancer Squilla. Aristot. hist. animal. IV, 2, 13. Liris er en bekjendt Flod i Campanien, ved de Minturniske Sumpe, for hvilke Narica, en Nymphe, Faunus' Gemahlinde, var Herskerinde. Horaz. Od. III, 17, 7—8. — Jeg fatter ikke ret den Maade, hvorpaa Martial omtaler scarus (*σκάρος*); thi efter hans Yttring synes Fisken at være heel ubetydelig, og kun dens Indmad behagelig; men efter Andre er scarus en os ubekjendt Søefisk, som udgjorde Romernes første Delicatesse, saa at Plinius endog siger (IX, 29): nunc scarus datur principatus. Han tilføier, at denne Fisk egentlig blot holdt sig i det carpathiske Hav, og aldrig af sig selv gik forbi det troadiske Forbjerg Lectus. Senere blev den dog forplantet til Kysten af Campanien, og fandtes nu, siden Keiser Claudii Tid, meget hyppigt under Italien.

85. Her findes igjen Exempel paa Smagens Forskjellighed. Efter Digterens Udsagn maatte Fiskens Værdie være meget stor, idetmindste i Ægypten; men efter Andre kaldes den en slet Fisk. Hos Athenæus siges den Mand at være assindig, *ὄσις κορακῖνον ἐσθίου θαλάττιον*, og hos samme Forfatter kalder en Anden den *φαιλότατον τὸν κορακῖνον*. Pellaist benævnes Alexandria af den macedoniske Bye Pella, hvor baade Philip og Alexander vare fødte. — Echinus oversættes ogsaa, ligesom ostrea edulis, ved Østers, men er dog egentlig Søiegelen, af hvilken Art nogle vare spiselige. Plin. IX, 51. Arist. H. A. IV, 5.

87. Murex hører til Turbinaterne, eller de dreiede Skaldyr, altsaa et Slags Pigsnække, eller spiselig Purpursnække, af hvilke man fandt de bedste i Bugten ved Bajæ i Campanien. — Hos de italienske Veneter, hvilke Plinius (III, 23) kalder Euganei, et Navn, som forekommer i næste Epigram, fik man især den Fisk gobius (cyprinus gobio, Grundling), som dog i andre Egne, end de Venetiske, var kun lidet anseet.

89. Lupus (*λάβραξ*, Meerwolff, perca labrax Linn.) er efter Nogle's Mening den Fisk, som omtales her; efter Andres esox Lucius Gedden, eller anarchicas Lupus, Steenbideren, der dog omtrent vilde blive beslægtet med Søulven. Macrobius siger om den (II, 12): inter eos præcipuum locum tenet lupus, et quidem is, qui inter duos pontes captus est: paa et navngivet

Sted i Liber. Den bedste Sort efter denne vare de, af Martial omtalte, som fangedes i Timavusflodens Munding, og som nøde Søe og fersk Vand; af daarligst Bonitet vare de, som fangedes i rum Søe. Laneus er et underligt Tillægsord; man mener det skal antyde Rjødets Hvidhed. — Ved Aurata (Orata) forståes rimeligviis cyprinus aurea, Guldsuderen, en Art Foreller, og kaldes aurata (χρύσοπρος) formedelst dens Hoved, som lyser med et Slags Guldglands.

91. Her finder jeg især et mærkeligt Exempel paa de forskjellige Tiders forskjellige Smag, og det undrer mig, at Heindorff til Horazes Satyrer II, 2, 47 har overseet dette Sted hos vor Martial. Paa Horazes Tid maa den her omtalte Fisk, acipenser, have tabt noget af sin gamle Anseelse, og Plinius siger selv (IX, 23) at den paa hans Tid ikke var agtet, skjøndt den dog var „apud antiquos piscium nobilissimus“. Vist er det, at den hos de Ældre maa have været særdeles høit anslaaet, naar Macrobius (II, 12) kan berette os, at i den anden puniske Krigs Tid blev den ikke sat paa Bordet, uden at en bekrandsset Slave, ledsaget af en Fløitespiller, bar den ind i Spisesalen. Paa Martials Tid see vi, at bemeldte Fisk, der rimeligviis har været Støren, (sturio, see Salmasii exercit. Plinian. 1316) har i høieste Grad gjenvundet sin tabte Glorie.

93. Ogsaa Juvenal (I, 141) beretter, at den Tids Fraadsere satte hele Wildsviin paa Bordet, serverede paa egne dertil indrettede firkantede Fade, og dette Dyr var en saa almindelig Hovedret ved et Gilde, at bemeldte Digter kalder det animal propter convivia natum. Dog lod man sig efterhaanden ikke nøie med eet paa Bordet; Antonius satte otte frem, og endelig drev man det saavidt, at til hver Couvert stod et Wildsviin. Lignelsen er hentet fra det ætoliske eller calydoniske Wildsviin, som dræbtes af Meleager.

For at forståe 95 erindre man sig, at til Kampene ante meridiem hørte venationes, eller Menneskers Kamp mod vilde Dyr. Oryx er enten Delphinus orca, Springeren, eller en vild Gazelleart, som findes i Ægypten, og kaldes af Dypian ἀγριόθυμος ὄρυξ. Plin. II, 40; XI, 106; XI, 46. — Cyparissus' Historie, samt Beretningen om hans Hjort, findes i Metamorphoserne X, 106; Sylvias Hjort derimod omtales i Æneidens VII, 482. Angaaende Lalisio i 97, siger Plin. VIII, 69: onagri in Phrygia et Lycaonia præcipui. Pullis eorum, ceu præstantibus sapore, Africa gloriatur, quos Lalisiones appellant. Ordet mærker man ogsaa er punisk; thi paa o holdt Carthagerne meget af at ende deres Navne, saasom Hanno, Mago, Gisco, Gildo o. fl. — 98. Man har valgt en anden Maade, til at forklare det sidste Vers i dette Digt, men som jeg ikke bifalder. At ryste Loga'en (jactare togam) var hos Romerne et Tegn paa Mishag, f. Gr. naar det varede for længe paa Theatret, naar man spillede eller declamerede slet, o. s. v. Saaledes, mener man, skalde ogsaa her

lægges Misfornøielse for Dagen, fordi man satte et Daadyr paa arena; men det blotte Kjendskab til de Exempler, som alene Martial opviser paa deslige Kampe, modbevise tilfulde denne Forklarings Rigtighed.

100. Da det stundom skeete, at Elephanterne (*venatio dentis — gentis? — Erythræi — æ —*) vilde bryde igjennem, og derved satte podium eller Tilskuerpladsen i Fare, trak man Louge (*retia arcendis feris protegentia podium*) som her kaldes sinus. Disse, mener Digteren, kan man nu trække bort; thi man er færdig med de store Elefanter, og nu komme de smukke og viltre onagri. — *Venafrum* laae i Campanien, som frembragte de bedste Oliven. *Principatum*, siger Plinius (XV, 3) *in hoc quoque bono (olea) obtinuit Italia toto orbe, maxime agro Venafrano, ejusque parte, quæ Licinianum fundit oleum.* Hor. Od. II, 6, 16. Tanken er: man kan lugte den deilige Olie igjennem de mange Specerier og Tilfætninger, som den faaer.

102. Den sædvanlige Overskrift, som ogsaa Rader har, *garum scombrorum*, er med Rette forkastet og forandret til *garum sociorum*, fordi man fik den bedste Fiskelage (eller som Nogle forstaae det, Caviar) fra de Allierede, saasom Græker, Maurer, Spanier, Elazomenier o. fl. Navnet kommer af det græske γάρου eller γάρου, og var egentlig Fiskeindvolde, marinerede eller udblødte i Salt, med en Tilfætning af Edike (*oxygarum*) somfattes paa Bordet, ligesom Sildefalat nu, til at pirre Appetiten. Plinius (XXXI, 44) siger, at den har faaet sit Navn af en egen Fiske, men at senere alle Fiskeindvolde, tilavede paa denne Maade, have erholdt det samme Navn. Den tilberedtes allerbedst, men ogsaa allerkostbarest, af Makrel, scomber, (ἐξ ὠν τὸ ἄριστον σκευάζεται γάρου; Strabo II, 4). Dog tilberedtes den ogsaa af andre, især smaa, Fiske. — *Muria* derimod var en Saltlage ialmindelighed, deels den saakaldte dura, en Oplosning af Salt og Vand (*Columella XII, 6*) deels en Decoct af Søevand, eller fersk Vand med Salt og Honning (*Colum. XII, 25*) samt endelig en Lauge af Thunfiske, der dog ikke kunde maale sig med *garum*. At *muria* alligevel kunde tilberedes af andre Søefiske, seer man af Plinius XXXI, 43. *Antipolis* er en Stad i *Gallia Narbonensis*, ikke, som Domitius siger, i Asien; dog yttres Rader, at det Sted, hvor *Janiculum* laae, ogsaa heed *Antipolis*. Man seer altsaa af det Hele, at *muria* sættes, som de Ringers Tractement, mod de Ringers *garum*, og just derfor troer jeg at man i 102 bør læse *fastosum* (o: *fastuosum*) istedetfor *fæcosum* (af *fæx*). — At man fik den bedste Honning fra Egnen om den sicilianske Bye *Hybla* og fra den attiske Flække samt Fjeld *Hymettus*, er bekjendt. Horaz. Od. II, 6, 14.

106. Hvoraf *Passum* har sit Navn, derom er man uenig; den naturlige Derivation synes at være af *pandere*, fordi Druerne, som skulde først tørres ind til Rosiner, bleve udbredte i Solen (*uvæ passæ*). Dog ere der flere, som, underligt nok, udelede Ordet af *patientia*; nam *percutitur*

uva siccior, et decoquitur, et inde fit passum; ja Plinius selv (XIV, 3) billiger denne Derivation, naar han siger: quin et a patientia nomen acinis datur passis. Maaden at tilberede Rosinviin og Balget af Druerne beskriver Plinius XXIV, 80. — Angaaende vinum picatum, som ogsaa paa Tydsk gives ved Pechwein, kan jeg ikke meddele anden Oplysning, end hvad Rader (888) siger: picatum vinum duplex est, alterum arte factum ex resinæ fluxu, alterum, quod sponte naturæ suæ picem resipit, quod illo facto melius est, et hic proprie picatum appellatur. Plin. XXIII, 24. Noget tydeligere synes mig at Plinius taler derom paa et andet Sted (XIV, 3), hvor han siger: jam vitis inventa est, per se in vino picem resipiens, Viennensem agrum nobilitans; verum hæc Virgilii ætate incognita, a cujus obitu nonaginta aguntur anni. At denne *πισίτης οἶνος*, som Plutarch kalder den, var i høi Grad skatteret af Romerne (*διαφερόμενος ὑπὸ τῶν Ρωμαίων*) er vist; men at det skulde være Tanken af Epigrammets Pointe troer jeg dog ingenlunde. Skulde Romulus maaskee være en Viinhandler eller Ven af Digteren, som har heddet saaledes, og fra Vienna Allobrogum (thi Talen er ikke om Wien) en Bye i Gallia Narbonensis, har sendt ham den? Da ogsaa denne Forklaring er mat, turde det være bedre at følge dem, som mene, at den blev fabrikeret i Rom, og at Romulus staaer istedetfor Rom's Indvaanere. Men var denne Fabrikation nogen Roes for Vinens Godhed? Jeg maae tilstaae, jeg forstaaer ikke, hvad Digteren mener.

108. Det var en Skik, som tildeels efterlignes af de Nyere, at indlede et Tractement med gustatio, promulsis, hvortil man især brugte mulsum (*οἰνόμελι, μελίκρατον* = mel Falerno dilutum) en Blanding af Honning og Viin. Plinius (XXII, 51) raader at tage gammel og stærk Viin, saasom Falerner, til denne Blanding, da den bedst forliges med Honning. Dog dadles denne Fremgangsmaade i Horaz. Satir. II, 4, 25, paa Grund af, at før Maaltidet nil nisi lena decet; leni præcordia mulso prolueris melius. Maaden, hvorpaa det blev tilberedt, findes hos Columella XII, 12, 3. Dog maa man erindre sig, at de Gamle kjendte to Slags Falernerviin, hvoraf den ene var skarp og stærk, men den anden meget mild og sød. Man maa overhovedet lægge Mærke til den vakre Orden, i hvilken Digteren, under tilsyneladende Uorden, lader disse Smaadigte følge paa hverandre. Ligesom nemlig i det daglige Liv mulsum udgjorde en promulsis eller gustatio, saaledes træder den ogsaa i Digtene frem, som en aperiens for den hele Viinrække, der nu følger. — Til Albanerbjerget (kaldet Julius, med Hensyn paa det af Ascanius der anlagte Alba longa) begave Keiserne sig gjerne, naar de vilde nyde Landlivet, især holdt Domitianus meget af at opholde sig der. Albanervinen selv var meget mild og behagelig, saa at Plinius (XIV, 8) naar han rangerer de forskjellige italienske Wine, og

fætter vinum Pucinum 3: Setinum 3: Cæcubum som første Sort og Falernereren som anden, tildeler Albaneren den tredje Plads. Ligeledes anføres af Athenæus (I. p. 33 A.) at „τῶν οἴνων χαριέστατος ὁ Ἀλβανός.“

110. Ligesom overhovedet de bedste italienske Vine vorede paa Strøget af Latium og Campanien, saaledes forekommer ogsaa her Surrentiner-
viin, hvilken man fik fra den campaniske Stædt Surrentum. Den roses af Plinius propter tenuitatem et salubritatem. XIV, 4. XXIII, 20. Om vasa Murrhina, som Pompejus var den Første, der bragte til Rom, og som i Begyndelsen vare saa sjeldne, at kun Jupiter Capitolinus fik som en stor Raritet sex saadanne Bægere, handler Roloff i Wolffs Mus. d. Alterth. Wiss. III, 507—572. Ligesom man fra Byen Surrentum fik Vinen, saaledes fik man ogsaa vasa Surrentina derfra, rigtignok af Leer, men dog formedelst deres kunstfulde Fabrikation meget agtede. XIV, 102 og Plin. XXXV, 46.

111. Omkring Byen Sinuesæa, som laae i Campanien, strakte sig det mæssige Biinbjerg, i Nærheden af hvilket udbredte sig ager Falernus, som ogsaa, med Hensyn paa de der værende Høie, undertiden kaldes mons Falernus. Ligesom Plinius (XIV, 8.) tillægger Cæcuberen den første Rang, saaledes anviser han Falernereren anden Plads. Dog var den skarp og stærk (Plinius taler endog om at den lod sig antænde) hvorfor Juvenal kalder den indomitum. Man maatte derfor blande den med en mildere Sort og navnlig med Chiervinen, som just var bekjendt for sin Blidhed, eller ogsaa med Honning. Opimius var Consul paa Gracchernes Urolighedstid, 637 a. u. e., og altsaa vilde denne Wiins Alder blive større, end et Par Secler; men man benyttede blot hans Navn, naar man vilde omtale en Viin, som var mærkelig ved sin Velde. Under denne Consul lykkedes nemlig Vinen saa godt, at Romerne begyndte at foretrække deres egen Viin for den udenlandske. Plinius beretter rigtignok, at der paa hans Tid var nogen Opimerviin tilbage, men han beskriver den tillige som tyk og skarp, ja næsten udriffelig uden en Tilføjelse af Vand, og blot tjenlig til at forædle andre Vine med. Dog overdriver Digteren det endnu mere, ved at sige, at Vinen er fra Kongernes Tid, altsaa før Consuler bleve udvalgte. Smid-
lertid roste man ikke Vinen, naar den var altfor gammel, thi isaafald var den bitter, og ansaaes for usund. Falernereren, siger Plinius i XXIII, 20 nec in novitate, nec in nimia vetustate corpori salubre est; media ejus ætas a XV anno incipit, hvilket ogsaa er Ciceros Mening, naar han siger: Falernum nec ita sit novum, ut proximis Consulibus natum velit, nec rursus ita vetus, ut Opimium Consulem quærat; nimia vetustas nec habet illam, quam quærimus, suavitatem, nec est jam sane tolerabilis.

112. Setia (nu Sczze) laae i Campanien, i Nærheden af de pon-

finste Sump, dog nævnes den hverken af Plinius eller af Mela. Om dens Wiin siger Athenæus (I, 24): *ὁ δὲ Σετῖνος τῶν πρώτων ἐστὶν οἴνων, ἐμφερῆς τῷ Παλέρονι, καὶ ἑ πληκτικὸς*. Efter Plinii udsigende (XIV, 8) foretrak Augustus den for alle Wine. — Fundi (Fondi) var en Sæstads i den sydlige Kant af Latium ved Appierveien, og berømt ved sin gode Wiin. Under Opimius' Consulats skal der især have været, som vi nyligen saae, det Slags fortrinlige Veirligt for Druerne, som Romerne benævnedes med *coctura*, hvorved de ædleste Wiinsorter særdeles trivedes, og hvoraf, efter Plinius' Sigende (XIV, 16), alskens fortrinlig og gammel Wiin blev kaldet opimisk. Ogsaa dette viser den omtalte *coctura's* Natur, at man ikke behøvede at lægge Winen hen, for at blive god, men at samme Consul, som persede Winen, kunde strax drikke den. — Trifolium gjøre Nogle til en Bye eller et Bjerg i Campanien, eller, da intet Saadant kan opvises, idetmindste til et District i Campanien. Dog seer jeg at Grangæus (til Juvenals IX, 56) som ogsaa omtaler bemeldte Sort Wiin, forklarer denne Benævnelse paa en anden og maaskee rigtigere Maade. Ager, siger han, *dicitur Trifolinus, quod vna fert trifolina*: *quæ tertio foliorum exortu, nempe tertio anno, ad bibendum tempestiva sunt*, og Winen vilde da svare til Franskmændenes *vin de trois feuilles*. Denne Forklaringssmaade har Ruperti ordret optaget i sin *Commentair* til Juvenal. I. c.

115. Cæcuberens roses ialmindelighed som Italiens første Sort Wiin (Horaz. Od. I, 20. I, 37, II, 14, Plin. XIV, 8). Amyclæ er en Bye i det Laconiske; men paa Kysten af Campanien laae ogsaa en Bye af samme Navn, ved en Bugt, *sinus Amyclæus*, mellem Cajetæ og Terracina. Just deraf, at der vare to Byer af dette Navn, kan man forklare sig det tillagte Ord *Fundanis*. Pervig. Vener. v. 99. — Ogsaa Plinius (XIV, 8) regner Signinervinen (opkaldt efter den italiiske Bye Signia) som mere tjenlig til at drikke som Medicament, end for Nydelse. — Mamertinerne vare en Følkestamme paa Sicilien, i Nærheden af Messana, i hvis Egn man producerede en Wiin, der baade var behagelig og stærk. Ligesom Augustus foretrak Setineren, saaledes var det Julius Cæsar, som skaffede Mamertineren megen Anseelse, da det var hans Yndlingswiin. Paa Sicilien heed den egentlig Totalinerviin, men hos Romerne Mamertiner, og kunde overhovedet efter Digterens Mening kaldes hvad man vilde, Falerner, Cæcuber o. s. v.; thi den kunde maale sig med hvilken som helst af disse Sorter.

118. Da Tarraco laae i *Hispania citerior*, kunde man troe, at den indfødte Spanier Martial talte partisk om denne Wiin, der var hans Landsmand; men ogsaa Plinius tilstaaer, at Laetaneren, og foruden Andre Tarragoneren „*conferuntur vinis Italiæ primis*“ (XIV, 8). — Desto mere bestemt taler han om Momentaneren, som kom fra *Momentum* et foldt og fugtigt Streg, 10 Milliarier fra Rom, hvor Digteren eiede en Landgaard. Winiens gode og flette Egenskaber omtales af Plinius i XIV, 8.

J bemærkede *Momentum* boede af bekendte Mænd, foruden Digteren, den berømte Grammatiker Palæmon, og Martials rige Ven *Quinctus Ovidius*, som her og paa mange andre Steder (VII, 93) bliver omtalt. — De i 120 anførte lagenæ *Spoletinæ* kom fra *Spoleto*, vare af Leer, og forsynede med tvende Hanke, som bleve ombundne med Løv, ja det synes endog af *Plinius* (XXXI, 16) at disse Dunke, ligesom vore Kurveflasker, have overalt været ombundne med et Slags Rør- eller anden Fletning.

121. Man har i en temmelig Deel Udgaver nøiet sig med den flette Læsemaade *Massica*, ret som *Massikerviin* kunde hentes fra *Pelignerne*. Der kan altsaa ikke være noget Spørgsmaal om, at man jo bør lase *Marsica*, da denne Viin omtales som „valde *austerum*“. — Ogsaa *Juvenal* (XIII, 85) roser *acetum Pharium* = *ægyptiacum*, hvilket ligeledes er Tilfældet med Philosophen *Chrysippus* hos *Athenæus* (II, 26). At Ediken skulde være tilberedt af den mareotiske Viin, som *Domitius* mener, turde neppe være antageligt, eftersom bemeldte Sort er af en god Bonitet. Digteren taler snarere om en ægyptisk Landviin (*vilior*) som ved en egen Behandling afgav god Edike.

124. Cære er, som bekendt en tuscisisk Bye (VI, 73) uagtet man ogsaa finder *Cæretanisk* (*Cæretanisk*) brugt istedetfor hispanisk, eftersom *Athenæus* omtaler en spansk Folkstamme af dette Navn (54). At Vinen deraf maa have været god, seer man deels af, at den sættes sammen med *Setiner*; deels at der maa kun være tre, der skulle nyde den. *Nepos* finde vi omtalt mellem de syv gode Venner, som Digteren opregner i X, 48. Forresten er det mærkeligt, at hverken *Athenæus* eller *Plinius*, som dog gennemgaae de italiiske Vine temmelig nøiagtigt, ikke nævne denne, efter Digterens Mening, saa fortreffelige *Cæretanerviin*. Skulde det være et blot *Emigrerie* til *Nepos*, som har havt en Gaard der i Nærheden? Eller skulde *Cæretanisk* virkelig være spansk? — Nulon i det næste Digt var et *calabrisisk* Bjerg. Ogsaa *Plinius* (XIV, 4) omtaler *Tarentinervinen* ikke uden Roes, naar han siger: *et longinquiora Italiæ ab Ausoniæ mari non carent gloria, Tarentina et Surrentina*. Ulden roser han endnu mere ubetinget, naar han (VIII, 73) siger: *lana circum Tarentum et Canusium summam nobilitatem habet*. — Om Oldtidens forskjellige Slags Salve handler *Plinius* XIII, 2. — Ideen af 127 oplyses af det, som ovenfor (VI, 80) er sagt om *Domitians* Iver for at frembringe ved kunstige Midler rosæ *hibernæ*, og Tankespillet bliver da dette: at Roser komme frem om Sommeren, kunne vi takke Naturen for; at de ogsaa lade sig see om Vinteren, er Keiserens Velgjerning.

F j o r t e n d e B o g.

Det har formodentlig været i den Hensigt at skaffe et Modstykke til den trettende Bog, at man har forklaret apophoreta (*ἀποφώρα*) om saadanne Gaver, som man sendte til Gjengjeld for modtagne Xenier. Men vist er det, at denne Forklaring holder ikke Stik. Af de mangfoldige Citater, man i den Anledning har samlet (Turnebus f. Gr. i Adversarr. XXVIII, 32. Justus Lipsius i Saturnal. I, 16) seer man, at de vare dona Saturnalia, som vedkommende indbudte Gjæster havde Tilladelse til at tage hjem med sig. At det siden blev Forcæring, uden videre Hensyn til noget Gilde eller nogen Fest, seer man af flere Steder, blandt hvilke jeg blot vil anføre Svetons Uttring om Vespasianus (19): sicut Saturnalibus dabat viris apophoreta, ita Calend. Mart. fæminis. Da Smaafolk ei ere Grever, var det meget naturligt, at apophoreta pauperum umulig kunde være af samme Værd, som apophoreta divitum. Just dette maa man ikke forglemme, naar man seer, at Martial tidt lader en simpel Present følge umiddelbar paa en brillant. Som oftest indretter han det saaledes, at Begge verle med hinanden, hvorved Digtet vinder i poetisk Runding.

1. Synthesis staaer paa mangfoldige Steder hos vor Digter (II, 46. V, 79) istedetfor en vestis cænatoria ialmindelighed. Man finder virkelig, at idetmindste Fleerheden af den Romerske Adel aflagde i Saturnaltiden Togaen, for ved deres Spisedragt at vise, hvad de nu havde fornemmeligt for Die. I XI, 6 saae vi, at Digteren kaldte Byen, som den saae ud i Saturnaltiden, pileata Roma. Dette sigter nemlig til, at pileus (um) var den Hue eller Hat, som manumissi toge paa, som et Frihedstegn. Saaledes kan man forstaae, at Romerne, som ellers gif uden Hovedbedækning, eller allenfals blot bedækkede det med Klædningen, i denne Tid anlagde Frihedshuen, hvilket selv Keiseren (Jupiter noster) ikke undlader. Om Bretspil og Hazardspil, som i Saturnaltiden var tilladt, men udenfor den forbudt, see V, 84, hvorhos man dukkede Slaverne i Vand, naar de isaahenseende bleve grebne. Om Tricæ et apicæ istedetfor nugæ see I, 114. Til Modsetning staae Mycæne, Troja og Theben o: de, ved bemeldte Byer førte Krige, som Gjenstande for en stor Digter. — Af 2det Epigram slutter Ramlær, at Lemmata ikke ere af Martial. Mig synes, at Digtet beviser det Modsatte; thi kun da, naar Poeten selv havde forfattet begge Dele, baade Digt og Dverkskrift, kunde han med Sikkerhed give det Raad, udelukkende at læse disse, og forbigaae Digtene selv.

3. Citrus have Nogle anseet for at være forskjelligt fra vort Citronstræe, og være Navn paa et langt større africansk Træ (Plin. XIII, 1 hvor Nogle læse citrus, Andre cedrus). Som bekjendt brugte man dette Træ til Bordplader, og for at lade Benene svare i Værdie dertil, bleve disse gjorte af Elfenbeen, II, 43, 9. Vare Pladerne ret tynde, bleve disse overtrukne

med Vox, og i dette skrev man (arabant) med stylus. Aul. Gell. XVII, 9. Ved saadanne *εγγεγραμματα*, manuales, pugillares, ijer paa fem Blade (quincuplices) bekendtgjorde man vigtige Ting, som hurtig skulde sættes i Omlob, Consulatskifte, Triumpher o. s. v. hvilke Begivenheder tillige ledsagedes med Offer (juvencorum cæde) til Jupiter Capitolinus. Naar svagere Dine ikke kunde see Trækkene i Voxet, skrev man med Blæk paa Elfenbeen.

6. Uden at vi saa ganske let kunne begribe Marsagen — thi Bladetallet kunde jo dog ikke gøre noget til Sagen — vare triplices i megen Miscredit, idetmindste betragtede som noget høist ubetydeligt. Pugillares duplices vare næst citrei de kostbareste, og at quincuplices stode i Agt, saae vi af det foregaaende Epigram. Just derfor handler Rader meget urigtigt i at slaae triplices og quincuplices sammen, og sige, at Digteren nævner dem *tanquam viliiores*. Saa meget er idetmindste vist, at naar Martial, VII, 53, opregner alskens Bagateller og værdiløse Sager til Foræring, da nævner han blot triplices, og at han i VII, 72 kalder dem *vani triplices*. Men hvorledes, spørger jeg, kunde da de Fornemme bruge dem til billets doux? Rader, som ellers med sin dybe Lærdom giver, idetmindste undertiden, nogen Dplysning til vanskelige Partier hos vor Digter, tør ikke vedrøre Epigrammer, der tale om Kjærlighedsbreve, han, Jesuiten, der har indladt sig i det foregaaende paa Epigrammer, som i en ulige større Grad vare betænkkelige. — Hvad det næste Stof til Kommebøger, Pergament, angaaer, da er det ikke uinteressant at anmærke, hvad Plinius (XIII, 21) i den Henseende beretter. Da nemlig Ptolomæus og Cumenes kappedes med hinanden i at anlægge Bogsamlinger, og Ægypteren Ptolomæus tilbageholdt sit Papyrus, opfandt man i Pergamus det deraf opfaldte Skind til at skrive paa.

8. Vitelliani forklares ialmindelighed som pugillares, ex pellibus vitellorum, o: tenuiorum vitulorum facti. Mere om dette Ord findes anmærket til II, 6. Af det næste Digt seer man, at de ogsaa brugtes til Tiggerbreve. — Læser man i 10de Epigram puella, som Rader og Fl. har, bliver der ingen Mening. Scrivner derimod har Grund til at restituere af gode Codices pusilla, idet han med Rette siger, de *cujus lectionis bonitate dubitare non debemus*. Wittigheden bestaaer deri, at Digteren heel besteden gjør den Bemærkning, at Folk veed ikke at paaskjønne den Artighed, at en Digter sender et Stykke reent og hvidt Papir; thi han kunde jo besudle det med sine uheldige Vers, og „det var dog Skæde, for Pen og Blæk og for de hvide Blade.“

11. Det er ikke urimeligt, at Martial har i dette Digt villet give den herskende Brevskik en Snært, fordi man skrev suus paa Adressen, enten man kjendte Manden noie, eller ikke. Lignende Brev-Modder findes ogsaa i de nyere Sprog. — I 14 bemærke man, at naar man spillede med tali

var det Venuskastet α : det bedste Slag, naar man fik følgende forskjellige Dine paa Tærningerne: 1 (Hundefastet) 3, 4, 6 (α : non vultu eodem). Spillede man med tali, slog man gjerne med 4, sjelden med 3. Spillede man med tesseræ, brugte man 2, stundom 3. De fire Talustærninger havde kun 4 Sider med Tal, hvorimod de to Tesseratærninger havde sex Sider, hvoraf dog kun de fire vare betegnede med Tal, da de to øvrige vare for runde til at kunne indeholde Tal, og paa denne Maade vil man kunne forstaae det 15de Digt. — Tanken af 16 er: ved Hjælp af fritillus, turricula, Tærningebægeret, forebygger man alle lumste Spillerkneb. Selv den listige Spiller maa nøies med at gjøre Bønner om Held; men kan ikke længer, som før, da man spillede med bare Hænder, bestemme Udfaldet eller Rastet.

17. Man forklarer tesseræ ogsaa her om Tærninger; men holder man sig blot til dette Begreb, da forstaaer jeg ikke det hele Digt. Her tales jo aabenbart om et Schach= eller Dam=Bræt, hvor der paa hver Side ere affatte 12 Feldter (bis seno puncto), og hvor en enkelt Brif, naar den kommer imellem to Modstandere, bliver fangen, perit sub gemino hoste. Calculus discolor er En af det fjendtlige Partie; thi begge Partier have havt, som i Damspil, særlige Farver. Saaledes troer jeg simplest og rigtigst at forstaae dette Digt. Imidlertid sammenholde man hermed Raders Forklaring i hans Commentair til VII, 72, 8; Pag. 526. Gronovius paastaar jo rigtignok, at disse duodecim puncta ikke betyde de tolv Feldter eller Firkanter paa Brættet, men de tolv Dine paa tesseræ, som enkeltviis havde i det høieste sex Dine, og gjerne brugtes kun parviis. Men jeg holder mig dog heller til Salmasius. Jeg tænker mig nemlig hie som tabula lusoria α : Spillebrættet, paa hvilket man (ligesom vi paa et og samme Bræt kan spille baade Tærning og Dam eller Schak) kunde spille baade med tesseræ og med Iatrunculi α : Brifker. Saaledes bliver punctum, hvad der ellers kaldes scriptum, γράμμα, γράμματα, urbes eller mandræ. Paa denne Maade vil man tillige kunne forstaae 20. Latrones insidiosi blive altsaa ikke nogle „subsessores, qui latent in insidiis“ men Svilkensomhelst af Brifkerne (calculi, latrones) der kunde tage Modstanderens Brifker, idet en og samme calculus baade kunde blive miles (min egen) og hostis (den Medspillendes). At Brifken er gemmens sigter til, at man dannede dette Schach= eller Dam=Spil (ludus Iatrunculorum, Καρπίνιον) af Guld, Sølv, Glas, Elfenbeen o. s. v. Naturligviis havde Brifkerne to Couleurer. — Drenger i 18 faaer Riis paa sin Bag, fordi han spiller, om endogsaa kun for Spøg og om Nodder, over den befalede Tid. — Graphium (21) er stylus; graphiarium Fouteralet til bemeldte Skriveinstrument.

24. Allerede i II, 66 saae vi, at Martial yttrede sin Harmes over Da=

tidens Damer, naar de i opbrusende Arrighed stak de stakkels Slavinder med den svære Guldnaal, fordi en eller anden af de Haarruller, som disse Rjempenaale skulde holde, var gleden ud. Af Juvenal VI, 502 see vi, hvilken uhyre Coeffure blev brugt af Datidens Damer, tot premit ordinibus, siger han, tot adhuc compagibus altum ædificat caput. Da nu disse Lokker, der som oftest vare vægte, (μη κεφάλας πυργῆτε νόθους πλακάμοισι, γυναῖκες), bleve meget stærkt indsalvede, kunde de let beplette de fine vestes bombycinæ, saa at ikke blot en sikker Naal var fornøden, men tillige gjerne et Haarnæt (rete). — Om den skarpe Haarsæbe (26) som Digteren siger, at Germanerne brugte (Mænd meer, end Dvinder) for at gjøre Haaret blond og tillige lidt rødligt, taler Plinius (XXIII, 34). Han siger, at den blev lavet af Talg, især Gedetalg, og Aske (besynderlig Bøgeaske) tilberedt baade tynd og tyk, og han tilstaaer, at man tilskrev den en caustisk Virkning.

27. Mattium (Mattiæum) var den vigtigste Bue paa Strøget mellem Mainz og Marburg. Ved pila (Bold, Kugle) forstaaes naturligviis trochisci, Sæbefugler, der vel ikke kunde skaffe Haar tilveie, naar man var skaldet, men alligevel gjøre dem sorte, naar de vare graae. — Umbella (af umbra, ligesom σκιάδιον) var en Dameparasol. Den blev hendes velum, naar de vela, som spændtes over Tilskuerpladsene, ikke kunde staae sig mod Vinden. — En causia (eller, som Andre kalde den, en gausapa) var en thessalisk, ogsaa af Macedonerne brugt, spidsagtig Hat. Den brugtes af Romerne til Solhat; men af Valer. Maxim. (V, 1) see vi, at Macedoniens Konger brugte den som et Crestegn og en Hæderspynnt.

32. I dette Sabelgehæng bar man Sværdet, og, ligesom man i vor Tid bortskjenker Crestsabler, saaledes gav man i hine Tider Perizonier med tilhørende Sværd. Historien om Trajan er bekjendt (Dio Cassius 68, 16) som rækkede en nye Tribun for Prætorianerne Sværdet; trak det derpaa ud af Skeden, og sagde: regjerer jeg godt, da brug det for mig; regjerer jeg slet, imod mig.

33. Skjøndt Digteren var bleven gammel i Rom, glemte han dog aldrig sit kjære Spanien. Hvor han kan rose det, lader han aldrig Leiligheden undslippe sig. Naar han derfor taler om Jernværker, er det naturligt, at han nævner Spanien, som Romerne selv maatte i den Henseende prise (Horaz. Od. I, 29), og allerede i I, 50, 12 roser han den, forbi Bilbilis løbende, Flod, Salo, som „ferrum gelat“. — Det 35te Digt har man havt Bæmselighed med at forstaae, da man ikke har kunnet begribe den høie Priis, hvori den liden Dre har holdt sig. Unde hoc pretium? ab armorum penuria, spørger Schrevel, an ab artifice? og svarer kun med det dunkle N. L. Da Priisen er saa ubegribelig stor, maa der naturligviis stikke noget derunder, og dette troer jeg at Ramlar har ganske heldig udfundet. Han antager nemlig, at Manden har laant den Herre, hos

hvem Auktionen nu holdes, en Million Sesterzer. Da nu hans Eiendomme bleve solgte, for at betale Gjelden, kom der kun 600,000 Sesterzer tilveie, og da bemeldte Creditor købte den her omtalte securicula paa Auktionen, kan Digteren have Ret i at sige, at den kostede ham 400,000 S.

36. Man læser ellers *crinibus*, men rigtigere bliver det at læse *unguibus*; thi saaledes faaer man den tredobbelte Brug af disse *instrumenta tonsoria*, nemlig at studse Hovedhaaret, beskjære Neglene, og rage Skjæget. Ligeledes er i det næste Digt *constrictos* en bedre Læsemaade, end *constructos*. Vilde nemlig Cederolien ikke hjælpe, eller fandt man den for dyr, saa brugte man, at surre Bøgerne saa fast sammen, som muligt, for at Møl og Drm ikke saa let kunde liste sig derind.

38. Papyrusvæxten skjød, efter Plinii Sigende (XIII, 21) op i de sumpige Dele af Ægypten, navnlig den, hvor Nilen havde nylig efterladt sit Dynd. Her synes Digteren egentlig at sigte til de ægyptiske Rør, som Plinius omtaler paa et andet Sted i sin Naturhistorie, nemlig i XVI, 64, hvor han siger: *chartis serviunt calami, Ægyptii maxime, cognatione quadam papyri*. — 40 har jeg udeladt, tildeels fordi jeg ikke tør sige med Sikkerhed, at jeg forstaaer det, deels fordi det ikke lettelig lod sig gjengive, selv om det var rigtig opfattet. *Lucerna* skal være de Riges Natlampe, siger man, *candela de Fattiges*; *candela* bliver altsaa en *ancilla* (Tærne, Slavinde) hos *Lucerna*, som, ved at brænde hele Matten igjennem (*vigil*), forjager Mørket. Men hvorfor da *tuta s*? saa var det jo bedre at slukke Lampen, og hvad skal overhovedet Armodens Søn med Natlampen? Jeg forstaaer det ikke, saalidt som hvad *grassationes* og *comissiones* have her at gjøre, fra hvilke Rader troer at hente megen Oplysning.

41. *Polymyxus* (*πολύς* og *μύξα*) kaldtes et Slags Lamper, som, ved at dannes i de forunderligste Figurer, havde to eller mange Bøger, hvorfor de kaldtes *λύχνος δίμυξος, τρίμυξος, πολύμυξος*, altsaa en Begyndelse til Ensekroner. *Μύξα* bliver derfor egentlig somes *lychni*, eller Bægen, siden *ἐλλύχνιον* eller Lampen selv. — *Subducta* i 42 er *furto sublata*.

43 maa forstaaes saaledes, at de ældre og mere tarvelige Romere brugte *candelabrum* α : en Stage, paa hvilken de hæftede Lyset (*candela*) eller Bortfjærten, førend de af Græken lærte at bruge den mere overdaadige (*uncta*) *Lucerna*. Ganste vittigt er derfor næste Epigram, som indeholder den Idee, at man erholder ikke blot en *Lucerna*, men endog en *magna Lucerna*, et stort Blus, naar man ved Uforsigtighed lader Lyset brænde ned i Træstagen, og derved antænder tillige denne. — 45 dreier sig om den Bemærkning, at *pila paganica* (saaledes kaldt af *pagus*, *paganus*, fordi den især brugtes af Landsfolket) stod, ihenseende til Springkraft, imellem den haarde Bold og den luftige Blære. Men hvorfor *difficilis*? Man forklarer

det saaledes, at den skal være vanskelig at behandle i Spillet (auch zu spielen nicht leicht, hedder det i Ramlers Oversættelse) hvilket neppe kan være rigtigt. Da Bolden var stoppet med Duun, og den selv just ikke var stor, vil man let kunne indsee, at Faldningen, eller den egentlige Stopning af Bolden, ikke kunde være saa let, som Tilberedelsen af den almindelige og grovere Bold; og paa denne Maade troer jeg, man bedre kan forklare *difficilis*. Underledes forholder det sig med pila i det næste Digt (46). Der er Tale om det Vanskelige i at spille den, naar man staaer i en Trekant (hvoraf den kaldes *pila trigonalis*) især naar man skal gribe den med den venstre Haand (VII, 72; XII, 83). Just fordi der hørte megen Legegenbsøielighed til at spille dette Spil, henviser han Bonden, som er mere stiv i sine Lemmer, til en *pila paganica*. Men det Slags, som var allerlettest at spille, var *folles*, hvorfor den anbefales til *senes* og *pueri* (v: ganske unge Dreng). Af folles gaves forresten to Arter, major og minor, hiin spillede med Armen, omtrent som indianske Jongleurs spille med Rugler; denne derimod med Haanden. — Da jeg med Turnebus ikke kan andet, end tage 48 i „*sensu minus verecundo*“ har jeg ikke villet gjengive det.

49. Halteres (*ἄλλομαι*) vare Masser af Tjern, Steen eller Blye, som man paa forskjellige Maader satte i Bevægelse, i det saakaldte *sudatorium* eller *cella caldaria*, hvilket selv var Tilfældet med Damerne, som man seer af Juvenals VI, 421. Da Hensigten blot var at faae Sveden ud, kalder Digteren denne Exercits taabelig, fordi man paa langt lettere Maader kunde komme til dette Maal, end ved disse farlige og heel morsommelige Apparater. Vil man næiere kjende de forskjellige Arter af halteres og den afvigende Maade, hvorpaa de benyttedes, da har Rader samlet betydeligt derom, Pag. 1008 og 1009. — *Ceroma* (i 50) var en egen Art Salve, som bestod af Bix, Olie og Fidt, til at gjøre Lemmerne hoielige. Den brugtes ogsaa, naar det var af en finere Sort, som Haarpomade. Et saadant *galericulum*, som jeg har oversat, maa skee mindre rigtigt, ved Haardant næet, var egentlig en fin Skindcapot, som lagdes paa skaldede Steder af Hovedet, og lignede en partiel Paryk, da den var besat med Haar. Altsaa var det baade Skaldede, der brugte denne *galerum* (*galericulum*), og tillige Folk, som ikke vilde tilsmudske Klæderne med Haarpomaden.

51. *Strigilis* (*στρυγίς, πληγγίς*) kom fra den rige asiatiske Bye, *Pergamus*. Den brugtes baade før Badet og under Badet. Man strabede nemlig med disse, af Guld, Sølv og Kobber forfærdigede, Skraber alt *ceroma* bort, tilligemed det Støv og den Sved, som hængte deri fra de gymniske Dølsker, hvilke de anstillede før Badet. Jo mere Ureenlighed altsaa der gik af paa denne Maneer, desto mindre behøvede Badstøeren (*fullo*) at gnide paa Linnedet. Siden brugte man *strigiles* af Træ, eller ogsaa Svampe. Deres Figur lignede noget vore krumme Bordborster, hvorfor de ogsaa af Digteren kaldes *curvæ*. — Naar Juvenal (VII, 130) vil beskrive en opblæst

Mand, som troer sig af sine (indbildte) Rigdomme, siger han, magno cum rhinocerote lavari solet, hvilket viser den Ddselhed, hvormed han anvendte Olien i Badet, i Modsætning til XII, 70, 3, hvor vor Digter lader en Bademand „olei stillam dare“ til den fattige Uper. At Rhinoceroshornet brugtes ikke alene formedelst dets Sjældenhed, men ogsaa formedelst dets Størrelse, er uomtvisteligt, og jeg troer derfor, at man ikke skal saa ængstelig holde sig til Betydningen af gutteus, som rigtignok betyder en med smal Hals forsynet Flaske. Om det Slags pilæ, som nævnes paa dette Sted, og som brugtes til Tjrehedse, see II, 43.

55. Ved grex pupureus forstaaes Veneti, et af de fire Bæddefjorselspartier, som i hiin Tid gjorde saa megen Opsigt. Ideen forklares af VI, 46. — Hvad det foregaaende Digt angaaer, da kunde man let komme til at spørge: hvorfra kommer denne Kjærlighed og Omhed for et Slavebarn, da Forholdet mellem Herre og Slave dog var temmelig skarpt afstukket? Af en meget naturlig Grund; fordi Herren selv var ofte Fader til den Lille, som han forærede Kangler. — I 57 spørger Digteren med den Bemærkning, at hverken Homer eller Virgil have benyttet Ordet *μυροβάλανον*, eller *myrobalanum*, formedelst Ordets mange korte Stavelser. Plin. XII, 46. Hvad der gaaer af Domitius veed jeg ikke, som bemærker, at Salve ikke forekommer hos Homer. Rader tager det lige efter Ordene; men hans Mening er vel den, at Ordet *μύρον* ikke forekommer i Iliaden, hvilket allerede GUSTATHIUS har bemærket. — Balsamum, siger Servius, er Træet; opobalsamum, Saften eller Salven; xylobalsamum, Beddet af Træet. Det staaer her som en stærk Modsætning til Cosmi (efter Andre Nili eller Nini) *deliciæ* o: alle finere Parfums, især for Damer. Om Stephani Bad see XI, 52.

63. Den ældste Fløite var den af Pan opfundne syrinx, dannet af de Rør, hvortil hans Elskede blev forvandlet. — Piben, tibia, som omtales i næste Digt, var enten *μονάυλος* eller *διαύλος*, altsom den blæstes enkelt eller dobbelt, var dextra eller sinistra, dyb eller høi. — 66 er formodentlig en Spøg med en Dame, hvis Barm har været lidt for spulmende, *mammæ, quas vix taurino poteris circumdare tergo*. — Om copta (68) siger Pollux (VI, 11) at den var *μεθόριος ἄρτος καὶ πλακῦντος*, en Mellemting mellem Brød og Kage, under Navn af *ἑσχαρίτης ῥοδιακός*. Bestanddelene, som opregnes, Mandler, Nøddekjerner, Pistacier, Rosiner o. s. v. ere ikke uesne; det maa da være Bagningen, der gjorde disse Kager saa haarde og ubehagelige, at deres Nydelse af Digteren betragtes som equivalent med et godt Dressigen. — Udtrykket: *bona Saturnalia!* der svarer til vort: glædelig Juul! var et af de mange Tegne paa den Interesse, hvormed Romerne feirede deres lystige Carnevalsfest.

71. Overtitlen hedder *muscarium bubulum*. Ved en ulogisk Forklaring siger man, at Benævnelser kommer deraf, at ligesom man brugte

Paafuglesjer til at vifte Fluerne bort, saaledes brugte man Drehaler til at børste Klæder med. Jeg tænker snarere, at den kaldes saaledes, fordi Koen bruger den selv til at vifte Fluerne fra sig; saa at muscarium staaer som Virkning, istedetfor Uarsag, eenstydig med cauda. — Botulus (V, 79. 9) er en Art Pølse, som lavedes af Eggeblommer, hakkede Pinie-kjerner, Løg, Porrer, Peber, udrørt i Viin eller i en Sort Luge, altsaa en Ret, som er os aldeles fremmed, og vilde smage ligesaa rart, som de øvrige Retter i Peregrine Pickles romerske Festsmaus. Men hvorfor 7 Dage, da man jo dog ikke regner meer, end 5 Dage til Saturnalierne? Ikke at tale om, at de i ældre Dage vare 7, lader det til, at vor Digter har regnet foruden de fem legitimi endnu 2 adscititii.

75. Philomeles Begivenhed, der forvandlede til en Matteredgal, er altfor bekjendt, til at behøve nogen videre Dmtale. Ovids Forvandl. VI, 412. — Ligesaa bekjendt er Catulls smukke Digt om Lesbias Spurv, som døde, og som her omtales i 77. De Rigeres Fuglebure vare enten af Guld, eller af Elfenbeen, forsynede med Sølvstænger, hvor vi bruge Staaltraade. — Ogsaa Cicero bruger narthecium istedetfor repositorium eller theca medicamentaria. Navnet har det formodentlig af narthex (ναρθηξ) ferula, et Slags Rør eller blødt Træe, eftersom disse Røser i ældste Tider bleve dannede af dette Material, indtil de senere bleve gjorte af Elfenbeen. Pactius maa naturligviis have været en af Datidens berømteste Chirurger. — Hvad skal tantum ludite betyde i 79? At Slaverne skulle holde sig til Leeg, og ikke, i deres muntre Lune, gaae over til at begaae flette Streger.

80. Ferula er, som vi nylig saae, en Art Buskvært, med en særdeles trødskeagtig Marv. Den brugtes, som en Art Tønder eller Trødske, til at vedligeholde Ild, ligesom den ogsaa var i Skolerne meget afbenyttet til Stoffe (manum ferulæ subducere. Juven. I, 15). Ogsaa Hesiodus (Værk. og Dag. 52) lader Prometheus bringe Ilden ned til Menneskene ἐν κοίλῳ ναρθηκι ο: in cava ferula. — Hvad forlanger altsaa Posen i 81? at den ikke maa faae en Tigger, eller vel endog en Cyniker, til Herre. At Digteren just sigter til de Sidste, synes rimeligt af barbati, eftersom Cynikerne især satte en Ære i at have βαθὺν πώγωνα καὶ σεμνόν. — Ogsaa Horaz (Satir. II, 4, 83) omtaler disse Roste af Palmetræe, naar han lader Catius undre sig over lapides varios (ο: brogede Mosaisk gulve af Marmor) lutulenta radere (ο: verrere) palma. Man seer at de overdaadige Romere kastede saa mange kostbare Ting paa Gulvet, som de ikke ændseede at tage op, saa at Feieskarnet (analecta) ofte var dyrere, end Rosten, skjøndt heller ikke denne var uden Værdie, og desuden ofte maatte afløses af nye. Men isaafald maatte man læse pretia. Jeg har fulgt Scriber, som læser otia. Analecta bliver altsaa ikke τὰ ἀνάλεκτα, men ὁ ἀναλέκτης, det vil sige: ikke Feieskarnet, men den Slave, som med Hænderne maatte skrabe Alting op af

Gulvene. VII, 20. 17. — Et løierligt Instrument omtales i 83, nemlig en lille Stof, der endtes i Form af en Haand, og som brugtes til at fløe sig ned ad Ryggen, naar der muligen fandtes en Nabo, som ikke vilde lade Bedkommende have Roe.

84. Da Romerne havde deres Kommer i Togafligen, var det let tænkeligt, at chartæ eller libri kunde blive trævlede paa Kanterne (barbati), saaledes som Tilfældet er med vor Tids Bøger, der let ved Slid flosse op. Just dertil brugtes disse manualia, eller Bogfouteraler af Fyrretræ. — I det næste Digt kunde man forledes til at tænke paa en Sopha eller en Seng, som var stoppet med Paafuglefjer, eftersom den kaldes lectus pavoninus. Men dette er ikke Tilfældet. Navnet henter dette Slags Sopha'er fra Træet, af hvilket deres sponda (Gestell) blev dannet. Ikke blot forlangte nemlig den Tids Overdaadighed Citrus-Træ, men dette tillige saaledes mæferet, at der fandtes Knaste deri, der lignede Diet i Paafuglens Hals. Sunt et undatim crispæ, siger Plinius (XIII, 30) om disse Træplader, si pavonum caudæ oculos imitentur. — Ficus (σύκωσις) var et Slags Fnat eller Bylder, saaledes kaldet (die Feigwarze) fordi det lignede en Figen. I, 66. Om veredus XII, 14.

87. Stibadium kommer af σιβάδες, der, efter Suidas' Udsigende, betyde τροπέσαι καὶ σπομναί. Dog forekomme de meest i den sidste Betydning. Deres Figur har været den ældre Sigmaform (C) altsaa lunatum, hvorhos man ogsaa benyttede sig af et antisigma, for at faae Cirkelformen frem, dog saaledes, at der var Plads for Slaver at gaa derimellem. — Chersos, (i 88) er Plinius' chersina (IX, 12), s: testudo terrestris. — 88. Hvad er Gustatorium? Vanskeligt nok, at bestemme, saasom det af Nogle gjøres til et Bærelse, af Andre til et Slags Bord, af Andre igjen til en Ret. I den Henseende bliver Plinius den Yngres V, 6 af megen Vigtighed, da bemeldte Brev handler just om denne Gjenstand. Jeg tager det med Willmann om en Ret, hvilket ogsaa synes at bekræftes af Stedet hos Plinius, hvor man især maa lægge Mærke til Cierigs oplysende Anmærkning. Det hedder iblandt andet der (ed. Schaeffer; pag. 263) angaaende gustatorium, forsaavidt det er modsat gravior coenatio: „hæc vocabula pro ipsis lancibus et mensis (mensis, inquam, quæ idem, quod lances interdum, sive patinæ) cum cibus, vel liquidis, vel solidis, quos continent, poni, res ipsa loquitur. Forøvrigt sigter Digteren til, at Søeskildpadder ere langt større og i høiere Pris, end Landeskildpadder. Det synes, som om man har anseet Landeskildpadderne for at bestaae af bare Hunner; thi naar Søeskildpaddens Hunner ville lægge Æg, gaae de op paa Bredden, og nedgrave Ægene i Sandet, efter at have boret Huller, som de siden tildække.

89. For at have et Begreb om de enorme Priser, i hvilke dette Citrus-træ holdt sig, er det tilstrækkeligt af Plinius (XV, 14) at bemærke, at

Cicero eiede et saadant Bord, der havde kostet en Million Sesterzer (50,000 Gylden); ja de stege endog til 70,000 Gyldens Værdie, og bleve saaledes dyrere, end om de havde været af Guld. — Naar Digteren i 91 siger, at dentes eborei have baaret Tyre, saa sigter dette til de mange Kampe og Dyrfægtninger paa arena, hvor man just hidsede Tyre og Elephanter mod hinanden, og hvor det ofte skeete, at en Elephant løftede en Tyr op i Luften paa sin Sugtand. — Puncterne paa den i 92 omtalte Stof ere naturlignis de enkelte Maal af Sommer, Qvarterer o. s. v. For Slids Skyld bleve disse Sommestofke bejslaede med Messingkanter.

93. Valeren, L. Crassus, siger Plinius (XXXIII, 53) besad to Bægere, som vare udmeislete ved Mentors Haand, og som havde kostet 100,000 Sesterzer (5000 Gylden), hvilke han dog aldrig nænnede at bruge. *Cæli: instrumenti coelatorum, stili sculptorii.* — Det 94de Digt seer temmelig vanskeligt ud; men det bliver dog let forklarligt, naar man erindrer sig, at man dannede Glaspokaler, ikke blot ved Pustning og Blæsebælg, men ogsaa, ligesom Leerkar, ved Dreining (torno, hvoraf *toreumata*). Slige Glaspokaler (*calices vitrei*) vare saa almindelige (*plebeia*) i Rom, at de solgtes for en as, og havde (man kan ikke sige, hvorfor?) det almindelige Navn *audaces*. Denne Forklaring, som især Salmasius har proponeret, synes at være ganske antagelig. Underledes tages Ideen af Andre, som læse *non, ikke nos*. I saafald bliver Tanken, efter enkelte Gregeters Forklaring, denne: *vi, plebeja toreumata*, ere ikke af den Veltning eller Substant, hvoraf de *vitrei calices* dannes, som tjene til Surrogat for ægte Chrystaller. XII, 74. Den danske Oversætter holder sig til Læsemaaden: *nos sumus audaces*. — Om de callaiske Guldbjergværker i Spanien see X, 16, og om Mys i VIII, 34. — Vatinius, efter hvem de i 96 omtalte Bægere havde deres Navn, var en Skomager fra Beneventum, som var meget yndet ved Nero's Taffel, saa at han senere avancerede til Hofnar ved bemeldte Keisers Hof. Taciti Annal. XV, 34 og Histor. I, 37. Da han drak betydeligt, fik han en Næse, der ynglede igjen ud i fire andre Næser, en Umstændighed, som gav Anledning til at give en firtudet Pokal Navn af Vatinerpokalen. At denne Forklaring er den rigtige, seer man af Juvenal (V, 46), hvor det hedder: *tu Beneventani sutoris nomen habentem Siccabis calicem nasorum quatuor.*

97. Lances vare af Guld, medens *patinæ (catini)* dannedes af Leer, og at disse lances vare af Værdie, kan man slutte sig til af Plinii Udsagn (XXXV, 46) at for Sullas Proscriptionstid gaves der i Rom over 500 slige lances, hvert paa 100 Pd. Men de rige Romere lode sig ikke nøie med dette, men de indfattede dem endogsaa med de kostbareste Edelstene. — Arretium (Arezzo), en Bye i Toscana, var bekjendt for sine udmærkede Leerkar. I. 54. Porsena staaer paa dette Sted, ligesom Numa paa mange an-

dre Steder hos vor Digter, istedetfor enhver Konge fra den ældre, bedre og tarveligere Tid.

99. *Bascaudæ* forekomme ogsaa hos Juvenal (XII, 46) hvor de, efter et gammelt Scholion, forklares som *vasa*, *ubi* (*in quibus*) *calices lavabantur*. Andre fortolke Ordet mere rigtigt som *vasa escaria anglica*; thi ogsaa Juvenal siger paa det anførte Sted: *adde et bascaudas et mille escaria*. Antager man Ordet i Betydning af Brødkurv, som sikkerligt bliver rigtigst, da er det besynderligt nok, at det brittaniske *bascauda* holder sig endnu i det engelske Nutidsprog, og hedder basket. — Benævnelsen *Panaca* (*vasa*) udleder man af en *Rhaetisk* Folkestamme, *Panacer*, og da *Rhaeterne* strækkede sig til *Verona*, *Catulls* bekjendte Fødeby, vil man kunne forstaae det 100de Digt. Overhovedet regnede man *Rhaetia* fra *Wandelicia* ned til *Gallia cisalpina* mellem *Rhenus* og de *Noriske Alper*. — *Boletarium* var den *Asket*, eller det *Fad*, hvori *boleti* bleve serverede. Et saadant *Fad* kunne stundom ved et *Familiebord* blive benyttet til at frembære forskellige Sorter *Grønsel*, som her. *Prototomi caules* ∴ fine *Spizrer*, som bleve snittede i det tidlige *Foraar*. *Plin.* XIX, 36, og vor Digters X, 48, 16. — Om *Currentinerbægere* er talt til XIII, 110.

103. Vi saae ovenfor (XIII, 112), at *Setineren* blev af *Athencæus* kaldet *ἐμφερῆς τῷ φαλέρονῳ*. Af *Falernervinens* *Bestaaffenhed* kunne vi altsaa forklare os, hvorfor han siger *frangere*, nemlig at temperere den, mildne dens skarpe *Smag*. — *Naturligviis* var *colum* og *saccus* ganske forskellige, eftersom denne var af *Lærred*, hiin derimod af andre *Bestanddele*. Man kom nemlig *Sneen* i *colum*, og heldte *Wiin* derover, som just derved fik den *piquante Kjølighed*. — *Urceus*, *urceolus* ∴ *vas aquarium*. — Hvo er *Fronto* i 106? Det er ikke godt at bestemme, eftersom man finder saa mange berømte *Mænd* af dette *Navn*. Man antager ialmindelighed, at det er *Cornelius Fronto Catus*, berømt *Taler* og *Antonius' Lærer*. *Plin.* II. *Epist.* 11, VI, 13. En *Fronto* finde vi hos vor Digter i I, 56. — *Calathus* forekommer, ligesom *qualus*, *quasillus*, om *Damesyefurve* af *Kørfletning*, til *Uld*, *Garn*, *Syetoi*. Endvidere bruges det om *Metalkar* til *Mælk* eller *Dst*, og endelig, som her, om *Bægere*. — *Saguntinsk Lærstøi* have vi allerede antruffet i IV, 46 og i VIII, 6, og paa disse Steder seet, at bemeldte *Sager* ikke vare af den største *Værdie*.

109. I *Sølvbægere* indfattede man gjerne *Stykker* af *Guld* (*po-cula chrysendeta*) hvorimod man i *Guldpokaler* indfattede *ædle Stene* (*λιθοκόλλητα, διάλιθα; aurum gemmatum*). *Chrystal-* og *Murrhiner-* *Pokaler* beholdt deres *naturlige Bestaaffenhed*. *Ignes Scythici* ere *Smaragder*; IV, 28. Ogsaa af *Juvenal*, som siger (V, 43) *gemmas ad pocula transfert a poculis*, seer man, at de indfattede *kostbare Fingerringe* i deres *Pokaler* (*ἐμβλήματα*). *Plin.* XXXIII, 2. — Et *Træk* af *smagløs Overdaadighed* var det, at *Romerne*, hvis *ingeniosa sitis* er noksom be-

kjendt, tilsidst faldt paa, at blande kostbare Salver i Vinen (*μύρον οἶνον μυγνύοντες, ἕως ἐπίνον*, siger *Helian* i var. histor. XII, 31.) *Plin.* III, 3. *Gemma* er et Kruus af Dyrsteen: see XI, 11. Parfumeuren *Cosmus* have vi ofte antruffet i vor Digters Arbejder. *Foliata* ∴ *nardinum, seu foliatum, unguentum.* *Plin.* XVI, 62. — Slaven i 111 er nemlig bange for, at det kostbare Chrystalbæger skal falde; han holder altsaa for haardt og fast paa det, saa at det just ved *nimia cura* gaaer itu.

112. Fortolkerne ere slet ikke enige om Forklaringen af dette Digt. *Domitius* gjør *nimbus* til et *vas vitreum, vino ferendo dicatum.* Kigtigere turde det være at tænke paa en Art Fontaine, som ved Bordet udgjød Viin, ligesom man i Theatrene gennem skjulte Piber eller Sprøiter udgjød *imber odoratus*, eller *crocus*, blandet i Viin, over Tilskuerne.

113. Her møde vi atter de omtvistede *murrhina vasa.* Mange skrive *myrrhina*, og ulede *Benevnelser* af *μύρον*, et aromatisk Specerier, men; eftersom *μυρῶνα* er Steenartens Navn, bliver *murrhina* naturligtvis at foretrække. Man sammenligne *Commentatorernes*, især *Salmasii*, *Dplysninger* til *Propert.* IV, 5, 26, hvor Digteren siger, mærkeligt nok, *murrhinae in Parthis pocula cocta focis*, hvorhos man eftersee, hvad *Buzlengerus* har samlet i de *Conviviis Veterr.* IV, 13, samt *Turnebus* i *Adversarr.* VIII, 1.

114. Hvor utroligt det klinger for os, er det dog en Sandhed, at Romerne vidste at drive Overdaadigheden med Leerkar, tildeels Porcelainen, saa vidt, at de overgik *Murrhinerkarrene.* *Es*, siger *Plinius* (XXXV, 46) *pervenit luxuria, ut etiam fictilia pluris constant, quam murrhina.* *Nobilitantur* iis *oppida quoque, ut Rhegium et Cumæ.* — De i næste Digt omtalte ægyptiske Bægere ere de saakaldte *ἀλλάσσοντες* (*calices allassontes, versicolores*), et Slags Kunstbægere, som fik forskjellig *Couleur* i Forhold til de forskjellige Stillinger, i hvilke man holdt dem. Kunsten (*ingenium*) bestod altsaa deels i det interessante Farvespil, deels i den Gravure, som man anbragte. Man udarbejdede nemlig Glas i hiin Tid paa samme oppuflede Maade, som *Solv*; men just under denne *Sculptur* skeete som oftest saadanne Uheld, som de, hvorom Digteren taler. — Det er især *Nero*, man tilskriver den Opfindelse, at bruge deels *aqua nivata* ∴ Vand, som blev tilveiebragt ved optøet Sne (*nix*), deels affogt Sneevand (*aqua de nive*), heldet paa Flasker, og derpaa sat ned i Sne, for at kunne beholde Kulden. *Plin.* XXXI, 23. *Spoletiner-* og *Peligner-Viin* omtaltes i XIII, 120, 121, som mindre gode *Vine*, og just derfor anseer Digteren det kostbare (*nobilis*) *aqua nivata*, som spoleret. Den samme Idee ligger til Grund for 118, hvor den meget dadlede *Masfilierviin* forekommer igjen, som han alt i X, 36 har revet særdeles ned. — 119 blev paa *Uanstændighedens* Begne udeladt. — Hvorfor *lingula* og ikke

ligula? for at give den første Stavelse den behørig Længde ved Positionen. Om Ordet selv see man V, 18; VIII, 33.

122. Tanken i dette Digt kan forklares af V, 19, hvor det hedder: quem prosequitur non alienus eques o: en Ridder, som ikke ved Fødsel, Keiserens Naade eller egen Formue er bleven Ridder, men som har faaet den fornødne Summa skænket eller forstrakt af en hengiven Ven. — At disse Ringe (123) maa have været tunge (gravis) kan man see af Juvenal, der udtrykkelig antyder, at man i Sommerhede stiftede dem, og tog lettere Ringe paa Fingren. Han siger nemlig i sin første Satire B. 26:

Naar den ægyptiske Udskudskar, hiin Træl fra Candopus,
Stolten Crispinus, kan skyde fra Ryg sin tyriske Kappe,
Viste sin Ring, som er sommerlig let, paa den svedende Finger,
Saa som det falder ham tungt, at bære den svære med Stenen,
Har man da ikke Satire behov?

124 sigter til det Tempel, som Domitian lod opbygge til sin Faders, Vespasians, Ære, og som ialmindelighed kaldtes templum Flaviae gentis. Det første Vers er taget af Veneidens I, 282.

126. Om endromis see IV, 19. — 127. Galesusfloden løb imellem Apulien og Calabrien ved Tarentum, og Vandet i denne Strøm tilfrem man megen Indvirkning paa den Apuliske Uld, som derfor blev høit anslaaet. Plin. VIII, 74. Martial. II, 43. En bekjendt Stad i bemeldte Apulien var Canusium, hvis bruntfarvede Uld især var berømt for dens Bonitet, og fordi den ikke falmede (non cito fiet anus). — Tanken af 128 er denne: da bardocuculli vare grove og stumpede Klæder, tildeels en Slavedragt, kunde de altsaa ligne de Klæder, man stundom gav Marekater og Uber. — 130. Scortum (formodentlig af σκώτος) var et ældre romersk Udtryk for corium, pellis; altsaa bliver pænula scortea en Art Pelsfrakke (pænula hyemalis, χειμας). Ideen af dette Digt bliver forresten den samme, som den, der udtrykkes i det gamle franske Vers: Quand il fait beau, prend ton manteau. — 131. Veneterne klædtes i Blaåt; Praefinerne i Grønt. Da Bedkommende nu gjerne viste sig som Tilskuere i den Farve, som man yndede, beder han Manden, ikke at komme i Starlagen, naar han holdt enten med Blaåt eller Grønt. — Grunden, hvorfor Digteren i 132 sender ved Saturnalerne en pileus, have vi seet i denne Bogs Indledningsdigt. For at forstaae Digtet, maa man forresten erindre sig, at pileus kan omtrent være det samme, som cucullus en Hætte, der bedækkede Hovedet og noget af Skuldrene. Da pænula endnu ikke vare i Brug inde i Byen, gif man med den oven over lacerna for Regns Skyld, eller ogsaa for at være ukjendt. Dog var den altid indrettet til at skilles fra lacerna, hvilket antydes ved totas lacernas, i Modsetning til capiti munera. — Om bæstisk Uld see XII, 99. — 134 troede jeg, paa Unstændighedens Begne, at burde udelade. — I 136 læser jeg, istedetfor levia, linea o: lintea.

Salmindelighed forklarer man læna (*χλαίνα*) som en vestimentum militare, quod supra omnia vestimenta sumebatur. Lacernæ derimod vare, efter Juvenals Udtryk, munimenta togæ, en Overkappe mod Støv, Regn eller Kulde.

Circulus i 138 er en fugtig Ring eller Plet af Kopper, Glas o. s. v. Mantelia vare egentlig Servietter, som man under Spisningen tog foran sig; men senere brugtes Ordet mere om Duge, og mappa blev da hyppigere et Udtryk for Servietter. — 139. Vi saae ovenfor i 132, at Hætten kunde stilles fra Rappen. Deraf fulgte, at naar de vare af forskjellig Couleur, og den ene ikke holdt Farve, kunde den mindre gode Farve smitte af. Det var saaledes ikke umuligt, at man tog en hvid lacerna paa, men trak en rødlig (callaisk o: spansk o: rødlig) af. Sriver læser callainas o: himmelblaa, efter en kostbar Edelsteen. Skulde der ikke være nogen Feil i den usædvanlige Imperativ: exue?

140. I Virgils Georg. III, 311 hedder det:

Skjæget tillige afrager man tidt paa den graalige Hage
 Af den cinnyphiske Bux, og dens Totter, saa stride, tillige,
 For at benyttes i Leir, og til Gavn for de stakkels Matroser.

Cinnyph var nemlig en Flod i Libyen, som faldt ud i Syrterne, i Nærheden af det nuværende Tripolis. Faarene fra denne Egn vare stærkt tottede, og af disses Uld gjorde man de saakaldte ciliciske Tøier (cilicia), Kapper, Madratser, Matrosdækkener, grove Strømper, der brugtes som en Art Skoe. VII, 95. — Synthesis er forklaret i II, 46. — Focale (fauces) var en Art Svanehal, til at beskytte Stemmen mod Forkjølelse, naar man offentlig skulde recitere Noget. IV, 41.

143. Det er ikke umærkeligt, at man har udledet det tydske Drillich af trilix, hvoraf vort danske Dreiel. En saadan Art Tøi maa tunicæ Patavinæ have været, siden Digteren siger, at man ikke kunde klippe det igjennem, men maatte sauge det. — Blev disse Foræringer maa skee udtrukne ved Lodtrækning? Det synes næsten saaledes; thi Digteren taler baade her og i XIV, 1 samt i 170 om sors. Paa denne Maade kunde man i det mindste undskylde Gavernes Ringhed, som virkelig stundom synes at falde i det høist ubetydelige. — 148. Lodix forstaaer man ialmindelighed om Sengelagener eller Tæpper. Skulde det ikke snarere staae i Betydning af Sperlagen (hvoraf en Sperlagens, ikke Sparlagens, Prædiken kommer, i Betydning af en Gardinprædiken)? Digtets Idee kræver uimodsigeligt, at Tælen maa være om et Sengegardin, som er deelt i Midten (junctæ sorores), og som atter kan trækkes sammen.

150. Babyloner og Phryger vare allerede tidligt berømte for deres Haandbroderie (acus); men da man i Alexandrien (Plinius, VIII, 74) opfandt at væve Former og brogede Billeder ind i Tøiet, maatte naturligvis de babyloniske Brodererster, ligesom Kniplingspigerne paa vor Ma-

skintid, give tabt for Bæverne, hvis Arbejde gik mere hurtigt og var mere indbringende. — § 151 maa man tænke sig, at en Brudgom sender Presenten til sin Brud. — Catulls Fødeby er Verona; hvorimod regio Helicaonia er det Paduaniske, opkaldt efter Helicaon, som var en Søn af den Antenor, der anlagde Padua.

154. Dette Digts Pointe troer jeg bliver ialmindelighed misforstaaet. Man udleder det nemlig af den Edelsteen, som kaldes Amethyst, der efter en Overtro skulde, som en Talisman, kunne bortfjerne Virkningen af en Ruus, eller egentlig Rusen selv. Jeg tænker snarere, at Martials Idee er en Oldtids-Kjeldermand, som dreier sig om ἀμέθυσος ὃ: non ebrius, sobrius. Nu er det jo en almindelig poetisk Flostkel, at udtrykke *lana tincta* ved *murice ebria*. Da jeg nu er, siger Tæppet, gennemdruffet og gennemtrukket af sidonisk Farve, hvorledes kan jeg da kaldes ἀμέθυσος ὃ: sobria? — Plinius dømmes om Ulden paa samme Maade i VIII, 73, som vor Digter her i 155. *Altinum* laa i Veneternes Land, ved det Adriatiske Hav. — Tanken i 156 er denne: Helena's Moder maatte lade sig nøie med spartansk Purpur, som stod i Værdie dybt under det tyriske, hvorimod hendes Datter fik denne bedre Sort af Elskeren, Paris, der havde bragt den med sig til Present. Herodot. II. c. 116.

157. *Pollentia* (Polenza) var en Stad i Ligurien ved Floden *Tanarus*. Ogsaa Plinius (VIII, 73) omtaler dens sorte Uld. De smukkere Slaver fik Lov til at bære deres Haar; de mindre smukke, som vartede op, maatte klippe det. — *Tomentum* (rimeligviis *tondimentum* af *tondere*, ligesom Sydkernes *Schärwolle*) var den grovere Uld, som klippedes af det her omtalte lingoniske ὃ: franske Løi, og mængedes imellem Dunene. *Fascia* er Sengegjorden; see XI, 56, 9. — Hvorfor *Circensisk* (160)? man mener, fordi Almuen sad i *Circus* paa Hynder, der vare udstoppede med saadanne smaahakkede Rør. — Hvorfor *Amyclæiske Duun*? Fordi *Leda* blev elsket af *Jupiter* i Figur af en Svane, samt fordi hendes Hjemland var *Laconien*, i hvilket District *Amyclæ* var en anseet Bye.

163. Det er bekjendt, at førend Romerne satte sig til Middagsbordet, havde de taget sig et varmt Bad, og at de, førend de gik i Bad, foretog sig gymnastiske Øvelser, og især søgte Motion ved Hjælp af Boldspil. Vil Manden altsaa ikke brude sig om Klokken, der ringer til Bad, vil han nok ikke bade sig i varmt Vand; men af Fattigdom eller Lune nøies med et koldt. *Virgo* var Benaevnelse paa en Kilde, som *Agrippa* ledede fra *Prænestinerveien*. VI, 42, 18. *Plin.* XXXVI, 24. — § 164 alluderes til det noksom bekjendte Sagn om *Hyacinthus*. — 166 sigter til den haarde Maade at kritisere en slet Tonekunstner paa, idet Romerne ofte forfulgte dem med Stene ud af Theatret. Man har den samme Idee i et nyere Epigram som hedder:

Wer darf zweifeln, Arist! du seyst ein anderer Orpheus?

Als du spieltest und sangst, wurden die Steine bewegt.

168. Ikke blot fordi Tanken er den samme, som i 169, har jeg forbigaaet nærværende Epigram; men især formedelst Originalens Utydelighed. Nogle læse *cantus*; men det synes dog underligt, at Digteren skulde kalde den simple Bjeldklang *cantus mihi*, som om han fandt nogen synderlig musicalsk Glæde i Bjelderne, som bleve bundne til de her omtalte Metalhjul, for at varsko Folk, naar Hjulet kom løbende. Andre læse *canthus* ∴ Skenen paa Hjulet, istedetfor Hjulet selv. I ethvert Tilfælde synes Ideen maadelig udtrykt.

170. Hvorfor *decies*? fordi Digteren vil drikke Germanicus' Skaal, og dette Navn bestaaer af ti Bogstaver. IX, 94. — Om *Bruti puer* (*Βούτρου παιδίον*) see II, 77; IX, 51. — *Sauroctones* (*σαῦρος* og *κτείνω*) var ifølge Plinii Udsagn (XXXIV, 19) en Statue af Praxiteles, der forestillede en smuk Dreng, som med sin Bue og Pjil staaer paa Luur efter en Slange, der lister sig frem. — *Oebalius* i 173 er vel det Samme, som *Oebalides* hos Ovid, naar han i Forvandlingernes X, 196 siger „Røvet din Ungdomsblomst, *Oebalide!* du synker“ saa lode

Phoebus' Ord, „jeg skuer dit Saar og jeg skuer min Brøde.“

Syacinthus var nemlig en Søn af *Debalus*, uagtet *Apollodor* (III, 10, 3) gjør ham til en Søn af *Amyclus*, Stifteren af Byen *Amyclæ* i det *Laconiske*. — 175 maatte naturligtvis udelades, og det lascive gratis dedit var tilstrækkelig Grund til, at det Samme maatte finde Sted med det Næstfølgende. Forresten er det et af de faae Epigrammer i denne Bog, som besidder et egentligt *Pointe*. — Tanken af 176 er denne: Du foragter min Gave? det bør du dog ikke. Er dit Barn uartig, saa brug denne Maske, og af Skræk vil det holde op at skrige.

178. Hvad vil det sige: *meum*? det forklarer *Plinius*, som (XXXV, 45) beretter, at en vis *Turianus* havde i Gips forfærdiget en *Hercules*, hvis Kunstværdisse var saa stor, at man kaldte den efter Stoffet, *Gips-Hercules*. — Complimenten i det næste Digt maa forståes af VII, 1. — For at forklare 182 behøver man vel ikke at tyde hen til *Plinius*, der (XXXIV, 6) fortæller en lasciv Historie om en pukkelrygget og styg Slave, der blev solgt ved en Auction tilligemed en Lysstage til en riig Dame, som dog tilslutningen blev forliebt i ham, og deelte baade Seng og Pengekasse med ham. Det Hele har, som jeg mener, været en Art Hoffmannsk *Elias Drosselmeier*, en Nøddeknækkerfigur (altsaa ikke noget levende Menneske) som skulde more ved *Saturnalfesten*. — Af 185 sees man, at *Martial* (og han vidste dog vel lidt derom) har anseet *Virgils culex* for ægte. — At oversætte 187 vilde falde mig noget vanskeligt, eftersom jeg ikke forstaaer det. Vil man læse en heel Hob af modsigende og afvigende Fortolkninger, da kan man hos *Schrevelius* (thi den tugtige Rader tør ikke røre derved, da der jo nævnes en *Thais*) finde det Fornødne. — Hvad dog en *Commentator* kan opsnuse! Saaledes har man fundet, at Digteren dadler „*Cicronis sty-*

lum, quasi redundantem“. Kunde da ikke de øvrige Epigrammer vise dem det Forkeerte i denne Fortolkning, hvor Digteren roser de anførte Forfattere? og mon han ikke desuden overalt omtaler Cicero (til Gr. V, 69) med den Roes, som han kan gjøre retmæssig Krav paa?

189. Hvorledes: ipsa dedit? Fordi Cynthia ved sin Skjønhed begejstrede ham til at digte. — Naar Digteren i 191 kalder Gallustius: primus in historia, da tyder det hen til Dvinctilians Dom (II, 5, 19) der sætter ham, som Historiker, over Livius. — Det, som Digteren i 193 figter til, er en Yttring af Tibullus (I. v. 29) om sin elskede Delia (ikke Memesis, som Martial ved en Hufommelsesfeil angiver), der lyder saaledes:

Illa regat cunctos: illi sint omnia curæ;

Et juvet, in tota me nihil esse domo.

Hvad det 196de Digt angaaer, da siger Rader: non est in promptu intellectus hujus distichi, og saasom jeg, efter at have gennemgransket hans egen, Gruters og Gronovs Forklaringer, ikke fandt den behørige Oplysning, har jeg aldeles maattet undlade at gjengive det. — Om de i 197 omtalte mulæ pumilæ, parvi muli, som fastedes af en Hoppe og et Muuldyr, og som brugtes, ligesom vore Nørbagger, til de mere velhavende Folks Drengbørn, taler Plinius i VIII, 69, under Navn af hinni, ginni eller ini. VI, 77. — 201 maatte jeg forbigaae som et Distichon, der, om det endogsaa kunde forstaaes saaledes som Digteren har meent det, dog ikke kunde gjengives paa den tilbørlige Maade. — Da κέρκος betyder en Hale, og πιδηκος en Abe, opstaaer deraf den Art som kaldes κερκοπιδηκος, hvilke omtrent ville svare til Marekattenes Slægt. — Den uanstændige Tone, i hvilken Digteren udfører 203, 5 og 6, forbød mig at oversætte dem.

204. Celæncæ var en betydelig Bye i Phrygien, og i denne Provinds havde, som bekjendt Cybele, Gudernes Moder, sit egentlige Opholdssted. — Om Venus' Bælte, som besad Alt muligt, hvad der kan bidrage til at besnære et Menneskes Hjerte, eftersee man Iliadens XIV, 214. — Notarii (σημειογράφοι, ταχυγράφοι) brugtes meget hos de Gamle, for at opsætte, hvad der hurtig skulde fattes i Pennen, og benyttedes endog, ligesom i Engelland, til at nedskrive Statstaler, saaledes som de bleve holdte i Senatet. — Eftersom Papyrus var ujævnt og knudret, maatte man glatte det ud med en Snækkeskål.

211. Egentlig var det Hovedet af en Bede, som de Fattige pleiede at sende hinanden, hvilket man seer af Juvenal III, 294, hvor en beruset Mand spørger iblandt Andet: *cujus elixi vervecis labra comedit?* Ideen i det sidste Vers har Ovid udtrykt i Forvandl. XV, 116, naar han siger:

Hvad har J syndet, J fredsomme Faar! der ligesom skabtes
 Os til Næring? hvis Over saa fuldt udspiles af Nectar,
 Samt forcere til Menneskets Brug den Ild, som J bære,
 Dennem til Klæde, ja gavne os meer i Livet end Døden?

§ 212 staaer Astyanax istedetfor en lille Dreng, eftersom han omkom i en meget ung Alder ved Trojas Erobring. — Om parma i 213 giver Polybius den Forklaring, at det „περιφερης εσα τῷ σχήματι τοῦ πεδου ἔχει διάμετρον“ hvilket naturligtvis er at forstaae i Perimeter, ikke i Diameter. Men hvorfor taler Digteren saa ilde om parma? fordi parma var det egentlige Vaaben for den Thraciske Bande (factio Thracum) hvilken Domitian ikke kunde lide. Digteren maa altsaa, for at læmpe sig efter Keiserens Smag, nedsætte Disse. Af det sidste Vers bør man formode, at man ogsaa satte Dværge i Kamp mod hverandre; vist er det, at der vare talrige Dværge i Rom. — Man troer, at det næste Digt dreier sig om Titlerne paa tvende Stykker af Menander, dog veed man det ikke for vist. Da jeg altsaa ikke har kunnet med Sikkerhed forstaae det, har jeg heller ikke kunnet med den behørig Klarhed gjengive det. Det næste Digt er udeladt, paa Grund af dets uanstændige Indhold.

217. Obsonator oversætter Ramler snurrigt nok ved en Spisevært, da det dog betyder ἀγορασῆς, ὃ τὰ ὄψα ὠνήμενος, hvorimod τὸ ὄψον er Alt, som staaer paa Bordet, undtagen Brød og Wiin. Ordet obsonator synes at komme af ὄψε ὠνήτωρ. — Hvorledes voxer (crescit) Røret i 218? idet Fuglesængereren lidt efter lidt fremstikker Rørene, som ere besmutte med Fuglelim. — 219 maatte jeg udelade, da man i det danske Sprog ikke kan spille med Hjer t e, saaledes som Latinerne kunne med cor. Vi have nemlig ovenfor seet, at vir cordatus er en forstandig Mand, eftersom cor, omtrent som Grækerne's πρᾶπιδες, bruges om Sædet for Indsigt og Forstand. Gav altsaa en Advocat sig til at skrive Vers 3: ombyttede han en indbringende Levevei med en slettere, hvor han maatte sulte ihjel, da kunde man med Rette sende ham et cor hubulum; thi dette var isaafald ligesaa flogt, som hans eget. Baade Ramler og Willmann bruge dog H e r z, hvilket tager sig meget maadeligt ud. — Af en noget lignende Grund har jeg maattet forbigaae det Næste. Varianterne ere mange, og, ihvorledes man ogsaa interpungerer, kan jeg dog ikke faae nogen Mening ud af en Text, som siger: en Kof maa ikke blot kjende sin Herres Gane (palatus) men ogsaa hans Strube (gula). Mig idetmindste synes begge Dele at løbe sammen. Hvilken Taabelighed der overhovedet bliver til Resultat, naar man vil prøve at oversætte Digtet, kan man see af Willmanns Version (299):

Nicht bloß gnüget dem Koche die Kunst; nicht diene der Gaumen; (!)
Auch muß ferner der Koch kennen die Zunge des Herrn.

R o m s S k u e s p i l.

1. Memphis staaer istedetfor Egypten. Nagtet man ligesaa lidet kan i andet Vers være tjent med assyrius, som med assiduus, har jeg dog valgt

af to mindre gode Læsemaader den taaleligste, uagtet assiduus labor laudandi, non ædificandi kun lidet fortjener Bifald. Trivia var det bekjendte Tilnavn til Diana, og hendes Tempel i Ephesus er det, som her omtales. Det regnedes, som bekjendt, blandt Verdens syv Underværker, hvilket ogsaa var Tilfældet med det berømte saakaldte Hornalter paa Delos, som Apollo havde opstillet af Hornene paa det Bildt, som hans Søster havde skudt. Callimachus (Hymne til Apollo, 62) siger derom:

Først Grundlaget han bygged af Horn; næst reiste han Altret
Ogsaa af Horn, og tillige med Horn opbygged han Siden;
Saaledes lærte han os, at lægge til Boliger Grundlag.

Ikke mindre bekjendt er det pragtfulde Gravminde, som Cariens Dronning Artemisia opførte til Minde om sin afdøde Gemahl, Mausolus, af lapis Ichnicus eller en Art pariske Marmorsteen (Ichnites, Kerzenstein) 80 Fod høit, 1340 Fod i Omkreds. — 2. Om Solcolossen see I, 71. Seneca (Epist. 88) taler om disse pegmata, Coulisser eller Decorationsforestillinger, hvor Paneelværket (tabulatum) gik iveitret og changerede. Ogsaa Dio Cassius (LXI, 12) omtaler paa lignende Maade et Skib, som fremstilledes paa Theatret, skillede sig ad, affatte en Deel vilde Dyr, og sluttede sig atter sammen og blev heelt. Af Svetons Nero (31) vide vi, at der i denne Keisers Pallads (domus aurea) herskede den meest uhorste Pragt med Sølv, Guld og Edelstene. Hvad dets uhyre Omfang angaaer, saasom det strækkede sig fra Palatinerhøien til Esquilæ, da kjender man (Sveton. Ner. 39) det vittige Spottedigt desangaaende: Roma domus fiet; Vejos migrate, Quirites! Si non et Vejos occupat illa domus. Det 7de B. forklares af Svetonius (Titus, 7) hvor han siger: amphitheatro dedicato, thermisque juxta celeriter exstructis, munus edidit apparatusissimum largissimumque. Domini er Despoten Nero.

3. Rhodope og Hæmus vare Thraciske Bjerge, og repræsentere, som saadanne, Norden, ligesom ogsaa de i det Efterfølgende omtalte Sarmater, der kaldes ἵπποφαγοὶ og ἵππομολγοὶ, fordi de „ἵππεσσι ἄιματι μίσγοντες λευκὸν γάλα δαΐτα τιθεῖσι“ altsaa Virgils Gelonus, qui lac concretum sanguine potat equino. De Næste ere de sydlige Folkestammer; hvorimod suprema Thetys antyder Westen (det vestlige Ocean) og endelig Araber og Sabæer Østen. Om Cilicien, med Hensyn paa κρόκος ῥαινόμενος, imber odoratus, see V, 25. IX, 39. Ogsaa Juvenal (XIII, 165) omtaler Germanerne som et Folk, der opbandt deres linsguule Haar i Dufte; hvorimod Maurerne havde deres Hovedhaar krøllede paa en naturlig Maade (aliter tortis).

4. Dette Epigram forklarer Svetonius os (Titus, 8) naar han siger: inter adversa temporum et delatores erant ex licentia veteres. Hos assidue in foro flagellis ac fustibus cæsos, ac novissime traductos per

amphitheatri arenam, partim subjici in servos, ac venire imperavit, partim in asperrimas insularum avehi, og Grunden til, at dette Uvæsen tog saa megen Overhaand, angiver Plinius den Yngre meget rigtigt saaledes: *auxerat hoc malum principum avaritia*. Da Gætuleren nævnes iforveien, er det muligt, at Digteren ved arena forstaaer Gætuliens Ørkener, men ifølge det nysanførte Svetoniske Sted kan arena ogsaa betyde Amphitheatrets Plaine. — Eftersom det 5te Digt dreier sig om en Obscoenitet, maatte jeg udelade det. — I det næste Digt synes det mig ufornødent, at søge saa vidt omkring, for at forklare Mars og Venus. Man har nemlig sagt, at Amphitheatret repræsenteredes ved Mars, til hvem det var indviet, Theatret derimod ved Venus, som var dets Beskytterinde, ligesom man ogsaa har gjort den Bemærkning, at Gladiatorerne som oftest kom frem i en eller anden Guds Dragt og Figur. Mon da hun, som sloges med Løven, var klædt, som Venus? Nejpe; men Singen er den, at en Gladiator meget let kunde kaldes en Mars, ligesom en Kriger hos Homer ὄσος Ἀρης, og var han bleven en Mars, kunde Damen ikke godt blive noget Mindre, end en Venus. Hvorfor vallis? fordi Hercules dræbte den nemeiske Løve i en Dal mellem Mycenæ og Skoven Nemea, i Nærheden af Cleonæ.

7. Laureolus synes enten at have været en høist farlig Slave, eller en Anfører for en Røverbande, som til Løn for sine Synder blev forsfæstet. Hvor fattigt Stoffet end maatte forekomme os, har det dog været behandlet i en af Datidens bekjendte Mimer (Aul. Gell. III. 3; Svetons Caligula 57). Vedkommende Skuespiller blev i Mimen udsat for en Bjørn, hvilken i Stykket naturligviis var et som en Bjørn udklædt Menneske; den af Martial beskrevne Synder derimod hængte paa et „non falsa cruce.“ Overhovedet sammenligne man dette Digt med Juvenals VIII, 187, hvor noget lignende forekommer. Fra 7—10 har man anseet som uægte; denne Anstuelse synes ufornøden, især naar man betragter denique som et Overgangsord i følgende Betydning: fort sagt, overhovedet havde han begaaet flutte Streger, men det er imidlertid vist, at om han end havde gjort værre Ting, ja overgaaet Oldtiden i de groveste Synder, saa har han ogsaa udstaaet en Straf, som i Oldtiden eksisterede blot som Fabel.

8. Utter et Træk af Domitians opfindsomme Grusomhed. En Slave, eller Forbryder, som var dømt til at miste Livet, blev slynget ud fra et pegma, en Art Stillads, idet han forestillede Dædalus, der vilde flyve bort fra Minos, men, som af Mangel paa Binger, styrtede ned imellem vilde Bjørne, der opaade ham. — 9. Man maa tænke sig, at Næshornet har iforsningen været treven og ikke til at tirre; hvorimod det pludselig blev opbragt og foer løs paa en Tyr, som det behandlede som en pila, hvilket jeg har oversat ved en Bold, skjøndt dets egentlige Betydning er heel forskjellig. See II, 43. Man maa overhovedet lægge Mærke til at en Rhinoceros er intet kjædende Dyr, men lever af store haardbladede Væx-

ter, som Skræpper, Tidster, ogsaa i hede Egne, Sukkerør o. s. v. Paa denne Maade kan man begribe, at den ikke saa let lader sig egge til Brede; hvorimod den, naar den engang er egget, bliver overmaade farlig.

11. Bjørnen har, som bekjendt, et meget svagt Hoved, hvorfor den, naar den stilles i Kamp, søger at dække dette ved Rundspring (rotat) idet den tillige stikker Hovedet ned mellem Forbenene, som den stiller ud til Forsvar for dette. Just denne Forsvarsmaade havde Tægerne her benyttet, idet baade Forpoter og Snude kom i Rimet. Paa den anden Side vil jeg ikke benægte, at det hele Eventyr om Bjørnen i Fugleliim, og det midt paa Arena, forekommer mig vel meget at ligne et Eventyr. Jeg var derfor ikke utilbøielig til at følge Scaliger og Fl. som toge viscus figurligt om rete. — Meleager (XV) fældte, som bekjendt, det calydoniske Wildsviin, der var sendt for at straffe den ætoliske Konge, Deneus, som havde glemt Diana ved en Dffring.

16. At Domitianus skulde have været indesluttet i denne Tyr, som ved et Maskinerie (pegma) gik iveiret, er en selsom Idee af adskillige Fortolkere. Det er jo nok, at Tyren, som steg i Lusten, var givet af Domitian. Overhovedet kan man jo tænke sig, at Hercules, som sad paa Tyren, repræsenterede Domitianus, hvilken Gud han jo altid ønskede at ligne saavel i Sind som i Skind. At Læsemaaden schema i Ste B. maa være urigtig, derom kan man let blive enig; men at Nogen af de foreslaede Variationer kan fortjene vort Bifald, skal jeg dog heller ikke kunne sige. De Vigtigste ere confer nunc, Stella! juvencos — Roma juvencos — schema juvencos — stemma — stegma. Jeg har altsaa maattet gaae efter det, som Digteren syntes mig at ville sige, ikke saa meget efter det, som han virkelig har sagt. Pointet er maadeligt, og dreier sig om et Ordspil med altus, der baade er høit op i Lusten, og dybt, f. Ex. om Havet. — Ikke mindre vanskeligt er cornutus ardor i 19. Man siger, at det er en Metonymie for irata bellua, eller at det er en Periphrasis istedetfor Elephantens Tand eller Snabel. Jeg følger den Læsemaade, som en Bodlejanercoder har: cornuto abs ore petitus.

20. Gladiatoren Triumphus kjende vi ikke; efter Navnet at dømme, maa han have været saare udmærket. Derimod kjende vi Myrinus fra XII, 29, hvor Folket interesserer sig meget for ham. Det andet Vers har modtaget mange Fortolkninger. Man har nemlig forstaaet det om de saakaldte *διμάχοι*, et Slags Gladiatører, som strede med en Dolk i hver Haand, istedetfor med et parma i den ene og en Dolk i den anden. Da imidlertid Domitianus, ihvor blodtørstig hans Character endogsaa var, dog just var den, som afskaffede hint Slags Kamp, som mere var et Myrderie og Slagterie, end en egentlig Fægtning, vil denne Forklaringsmaade være uantagelig. Isaaald var Scrivers Udvei bedre, som læser utramque manum, ikke i Betydning af Domitians Haand, men Gladiatørernes; han lovede

Publicum utramque manum \circ : utrumque gladiatorem, ligesom man ogsaa finder i *Enden*, ein Faust, ein Degen istedet for Helten eller Krigeren selv. Andre læse utraque manu, i Betydning af ambabus manibus \circ : med den høieste Iver, med største Fornøielse. Den i tredje Vers omtalte *jocosalis* forklares meget godt ved et eensartet Udtryk af *Ausonius*, *Læt a theatri seditio*, sigtende til den halv alvorlige Splid, som opstod deraf, at hvert Partie holdt med sin Gladiator.

21. Her møde vi atter en uheldig Forbryder, der i sin Dødsstund maatte spille *Orphei* Rolle, kun med den Forskjel, at han blev sønderreven af en Bjørn, istedetfor af *Mænader*. Slutningsverset er unægteligt saa slet udstyret, at man kunde gjerne bifalde *Gronov*, som mener at det har manglet i *Codices*, og at en uheldig Versfabrikant har efter *Ideen* i denne Bogs VIIde Digt B. 12 suppleret det. Versets Structur er saa overmaade uheldig, at det synes at falde over sine egne Been; men da Digtet dog burde have en Slutning, og ingen anden Udvei viste sig, har jeg maattet oversætte det, som den almindelige Text tilbyder det. Alligevel vilde jeg meget anbefale det til en mild Critikers lempelige Behandling. — 22 er en Variation paa 9. I femte B. læse *Nogle urum en Urore*, istedetfor *ursum*. *Gemma* sigter til, at *Næshornet* har baade et stort Horn og et mindre bag ved det større.

23. 3. Dette Vers har modtaget heel forskjellige Fortolkninger. *Vanæfæligheden* ligger i *tulit* og i *facili cervice*. *Tulit* kan være *excepit*, omtrent som vort: han tog mod dem; det kan ogsaa betyde *interfecit sustulit*. *Facili cervice* kan baade gaae paa *Syrene* (i Betydning af *mobili*, *versatili*, som altsaa ikke vare lette at faae Tag paa) og paa Stridsmanden: *agili corporis declinatione*. *Tela* (5) ere de saakaldte *subsessores*, som sadde paa Luur for at hjælpe Sægeren, om han skulde komme i Knibe. Det sidste Vers forklares deraf, at ved disse Dyrfægtninger varede det ofte meget længe, før man kunde faae de enkelte Dyr tirrede nok. I saadanne Kampe derimod, hvor *Carpophorus* fægter, mener Digteren behøver man ikke at klage over, at det gaaer for langsomt.

24. Det Sted, hvor *Sæbataillerne* bleve forestillede, var egentlig en dertil indrettet Plads i *regio decima quarta*, som kaldtes *naumachia*. Dog gave baade *Titus* og *Domitianus* Sækampe i Amphitheatret, der var saaledes indrettet, at man ved store Rør kunde indlede Vandet, og atter ved lignende Indretninger faae det til at løbe ud. *Talen* bliver altsaa i 5te B. ikke om *aqua Martia*, som om Vandet kom derafra; nei! *æqvora laxant Martem*, idet Bølgerne løbe ud, og altsaa gjøre en Pause (*laxant*) for Kampen; thi i Udløbsningstiden var der hverken Sæ- eller Land-Bataille.

25. Jeg har paa dette Sted tilladt mig nogen Forandring med Texten. At alle tre *Disticha* skulde udgjøre eet *Epigram*, kan jeg umulig overtale mig til at troe. Det epigrammatiske *Pointe* er jo allerede tilstede ved Enden af andet Vers, naar han siger: *Cæsaris unda luit*, et

Pointe, som jo aldeles er af samme Art, som i 17. Da jeg altsaa anseer de fire, ikke uheldige Linier, som tilføiede ved en anden Haand, har jeg hellere villet meddele dem her i Noterne:

Da til sin elskede Møe Leander med Driftighed svømmed,

Dg, i sin Træthed, sank dybt i den svulmende Søe,

Har til det truende Svølg den Arme saalunde sig udladt:

Staaner mig, ilende did — sænker mig, naar jeg gaaer hjem.

26. Ligesom enhver Læser, uden at være begavet med nogen synderlig kritisk Sagacitet, vil bemærke, at der i denne Bog de *spectaculis* findes Epigrammer, som ikke have fjernest Hensyn til *spectacula* (4, 30, 31) saaledes har jeg bemærket, at der i denne Bog findes en Egenhed, som neppe vil saa let kunne opvises i de andre af Digterens Bøger, og som turde tyde hen, om just ikke paa Digtenes Uægthed, idetmindste paa en yngre Alder hos Digteren selv. Her findes nemlig en Mængde, jeg kunde kalde dem *Virgilianiske epitheta ornantia*, som næsten Alle ere af den Art, at de ikke have kunnet tilbyde sig strax, men af Digteren maa ved Kunst være søgte. Til de mangfoldige andre, som ere spredte omkring i de andre Digte regner jeg her i dette Digt *docilis chorus, faciles aquas, perspicuo sinu*. Overhovedet ere de *Spil*, som i dette Digt omtales ikke let at fatte. At det Hele er gaaet til, som *ludus Troius* beskrives i *Æneidens* femte Sang, indse vi letteligt, nemlig, at Svømmernes Chor har paa et *Commandovink* skiftet Figur, og dannet Anker, Trefork o. s. v. Men hvorledes saa *ratem*? hvorledes forstaaes saa 5 og 6? Jeg veed det ikke; kun det veed jeg, at Rader neppe forstaaer Digteren rigtigt.

27. I andet Vers variere Læsemaaderne i en temmelig betydelig Grad. Ogsaa her har jeg under disse Uføjelser fulgt *Bodleianercoderen*, som har: *jam nullum a monstribus orbe fuisset opus*. Skulde *opus* i denne Betydning støde, brugt absolut om *molestia* eller endog *periculum*, da turde det bekyndte Udtryk *hoc opus, hic labor est*, maaskee tildeels kunne bidrage til at bortfjerne det Stødende. Andre tage *opus* i den sædvanlige Betydning om: fornøden.

28. Her møde vi atter et selsomt Skuespil, som rimeligviis er blevet foranstaltet af Titus, der især overgik de foregaaende Keisere i *Naumachier*. Som *Dio Cassius* (LXVI, 25) beretter, lod han nemlig Vand løbe hurtigen ind i Amphitheatret, hvorefter man indlod Feste, Tyre og andre Dyrarter, som i Vandet fremstillede de samme Kampscener, som man ellers var vant til at see af dem paa Land. Dog lærer man af *Svetonius* (Nero, 17), at ogsaa Nero havde ladet flige Dyrefægtninger skee i Vandet. Samme Forfatter (*Claud.* 21) beretter, at denne Keiser gav paa *lacus Fucinus* en *Naumachie*, hvortil en Triton af Sølv, som bevægede sig ved Maskinerie ude i Dybet, gav Signalet.

29. Forskiellen paa missio og rudis var den, at en rudis gjorde en Gladiator for bestandig frie for at træde frem paa arena (med mindre han selv ønskede det, eller leiedes for stor Betaling dertil); hvorimod missio gjaldt kun for den enkelte Kamp, eller den enkelte Dag. Blandt de forskjellige Maader at forklare ad digitum (B. 5) synes den, at være den bedste, som mener, at Cæsar havde bestemt (lex) at dette Gladiator-Par skulde vedblive at stride, indtil En af Begge rækkede Fingeren iveiret, til Segn paa at han gav tabt. Lances staaer istedetfor Mad, som han i Pauserne lod dem byde, for derved at styrke dem til en fornyet Kamp.

I n d h o l d.

		Pag.
Indledning		I—XXX.
Text.		
Første Bog		1— 21.
Anden	—	22— 35.
Tredie	—	36— 47.
Fjerde	—	48— 64.
Femte	—	65— 82.
Sjette	—	83— 97.
Syvende	—	98—115.
Ottende	—	116—133.
Niende	—	134—153.
Tiende	—	154—174.
Elleve	—	175—185.
Tolvte	—	186—200.
Trettende	—	201—212.
Fjortende	—	213—231.
Bogen om Roms Skuespil		232—238.

A n m æ r k n i n g e r.

Første Bog		3— 21.
Anden	—	21— 32.
Tredie	—	32— 40.
Fjerde	—	40— 55.
Femte	—	56— 70.
Sjette	—	70— 82.
Syvende	—	82— 93.
Ottende	—	93—108.
Niende	—	108—124.
Tiende	—	124—142.
Elleve	—	142—148.
Tolvte	—	148—158.
Trettende	—	158—174.
Fjortende	—	175—192.
Bogen om Roms Skuespil		192—198.

Trykfeil og Rettelser.

Pag. 37. L. 14. sin l. sit

— 51. - 3 fr. ned. dunnet l. duunlet

— 109. - 6. nævnede l. nærmede

— 157. - 14. ænse l. ændse.

Anmærkn.

Pag. 3. L. 7. deres l. dens

— 8 sidste Linie' asti l. fasti

— 11. L. 18 fr. ned. mutamus l. mutamur

— 14. - 5—4 fr. ned. Quadrater l. Quadranter

— 37 sidste Linie kaldet l. kaldte

— 59. L. 3 fr. ned. μοτοποίοι l. ματοποίοι.

